ПЛАН
ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА СТРУМЯНИ
(за периода 2021 – 2027 г.)

/Приет с Решение №268 от Протокол №33/24.01.2022 год. на ОбС Струмяни/

м. Февруари 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод 27

I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциала за развитие на община Струмяни 38

1. Местоположение, териториален обхват и административно деление 38

1.1 Проблеми, изводи и потенциал за развитие 38

1.2 Мястото на Община Струмяни в пространствената концепция на България 40

1.3 SWOT – анализ - местоположение и административно-териториално деление 42

2. Природни ресурси 42

2.1. Релеф и геоложки строеж 42

2.2. Полезни изкопаеми 45

2.3. Климат 45

2.3.1. Температура на въздуха 51

2.3.2. Валежи и относителна влажност на въздуха 52

2.3.3. Снежна покривка 54

2.3.4. Продължителност на слънчевото греене 56

2.3.5. Облачност и мъгли 57

2.3.6. Скорост на вятъра 58

2.3.7. Устойчивост на атмосферата (атмосферно налягане) 60

2.4. Водни ресурси 60

2.4.1. Повърхностни води 60

2.4.1.1. Реки 61

2.4.1.2. Езера/язовири 64

2.4.1.3. Повърхностни водни тела 64

2.4.2. Подземни води 65

2.4.2.1. Грунтови води 66

2.4.2.2. Артезиански (напорни) води 67

2.4.2.3. Минерални (термални) води 68

2.4.2.4. Карстови води 68

2.4.2.5. Почвени води 68

2.5. Почви 68

2.5.1. Почви на територията на община Струмяни 68

2.5.3. Деградационни почвени процеси на територията на община Струмяни 70

2.6. Биоразнообразие 72

2.6.1. Флора 72

2.6.1.1. Горска и полска растителност 72

2.6.1.2. Защитени растителни видове 75

2.6.2. Фауна 76
2.7. Защитени зони и територии 77
2.8. Ландшафти 83
2.9. Баланс на територията 86
2.10. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 87
2.11. SWOT анализ природни ресурси 88
3. Социално-демографска оценка и заетост на населението 89
3.1. Население и човешки ресурси 89
3.1.1. Възрастова структура на населението 90
3.1.2. Раждаемост, смъртност и естествен прираст 96
3.1.3. Механично движение на населението 97
3.1.4. Разпределение и динамика на населението по пол 98
3.1.5. Образователна структура на населението 100
3.1.6. Етническо самоопределение на населението 101
3.1.7. Прогноза за демографското състояние в общината 102
3.2. Заетост и безработица 102
3.3. Проблеми, изводи и потенциал за развитие (общо социално-демографско развитие 103
3.4. SWOT – анализ - социално-демографска оценка и заетост на населението 104
4. Развитие на социалната сфера на общината 104
4.1. Образование 104
4.1.1. Образователни заведения – ясли, детски градини и училища 104
4.1.2. Брой деца, ученици, паралелки и персонал 106
4.1.3. Резултати от НВО и ДЗИ 109
4.1.4. Състоянието на сградния фонд и материално–техническата база 110
4.1.5. Основни приоритети в развитието на образователната система в общината 112
4.2. Здравеопазване 113
4.2.1. Обща заболеваемост на населението 113
4.2.2. Лечебни заведения – капацитет и материално-техническо състояние 115
4.2.3. Медицински лаборатории 116
4.2.4. Аптечна мрежа 116
4.2.5. Финансиране на лекарите и лечебните заведения 116
4.2.6. Основен приоритет при подобряване качеството на здравното обслужване 116
4.3. Социални дейности 117
4.3.1. Социални дейности, предоставяни от общината 117
4.3.2. Социални дейности, предоставяни от държавата 123
4.3.3. Дейност на МКБППМН в община Струмяни 124

4.3.4. Основни приоритети в социалната дейност на територията на община Струмяни 124
4.4. Култура и културно–обществена дейност 125
4.4.1. История на Струмяни 125
4.4.2. Нематериално културно наследство 126
4.4.2.1. Дейност на народните читалища 126
4.4.2.2. Музейна сбирка, с. Струмяни (Посетителски център) 129
4.4.2.3. Традиционна празнично-обредна система 130
4.4.2.4. Културен календар и фестивали 131
4.4.3. Материално културно наследство 132
4.4.3.1. Недвижими културни ценности 132
4.5. Спорт 137
4.5.1. Материално-технически условия 137
4.5.2. Спортни клубове 138
4.6. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 138
4.7. SWOT - анализ - състояние на социалната сфера 138
5. Тенденции и процеси в икономиката 140
5.1. Структура на икономиката в община Струмяни 140
5.1.1. Наети лица и средна номинална заплата в общината 140
5.1.2. Разпределение на предприятията от нефинансовия сектор 141
5.1.3. Профил на общинската икономика 147
5.1.4. Перспективи за развитие на общинската икономика 148
5.2. Селско стопанство 148
5.2.1. Разпределение на земята по фондове 148
5.2.2. Размер и структура на земеделските земи 149
5.2.3. Общински земи 151
5.2.4. Земи, според формата на собственост и стопанисване, по населени места 153
5.2.5. Субсидиране на земеделските производители 159
5.2.6. Засети площи с основни земеделски култури в общината (средни добиви) 161
5.2.7. Животновъдство - брой на селскостопанските животни в общината 161
5.2.8. Перспективите за развитие на селското стопанство 169
5.3. Горско стопанство 169
5.3.1. Горски територии на територията на община Струмяни 169
5.3.2. Общински горски територии 171
5.3.2.1. Средногодишно ползване в общинските горски територии 172
5.3.3. Перспективи пред развитие на горското стопанство 173
5.4. Туризъм 174

5.4.1. Туристически ресурси 175
5.4.1.1. Природни ресурси на община Струмяни 175
5.4.1.2. Антропогенни ресурси на община Струмяни 179
5.4.2. Валоризация на туристическите ресурси 182
5.4.3. Туристически продукти и видове туризъм 183
5.4.4. Места за настаняване 184
5.4.5. Заведения за хранене и развлечения 185
5.4.6. Туристическа дестинация „Струмяни“ 186
5.4.7. Предпоставки за развитие на туризма 188
5.5. Проблеми, изводи и потенциал за икономическо развитие 188
6. Селищна мрежа, градоустройство и жилищна политика 191
6.1. Състояние на селищната мрежа и общинския център 191
6.2. Жилищна политика 192
6.4. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 195
6.5. SWOT – анализ - градоустройство и жилищна политика 197
7. Инфраструктурно развитие и свързаност 198
7.1. Водоснабдяване и канализация 198
7.1.1.1. Водоизточници 198
7.1.1.2. Водоснабдяване 198
7.1.2. Водоснабдителна зона Струмяни 201
7.1.2.1. Водоснабдителна система Струмяни 201
7.1.3. Канализационна мрежа в община Струмяни 201
7.2.2. Външна осветителна уредба на община Струмяни (улично осветление) 205
7.2.3. Енергийна ефективност 206
7.3. Газоснабдяване и газоразпределителна мрежа 210
7.4. Транспорт и пътна мрежа, достъпност на територията, комуникации и качество на предоставените услуги 210
7.4.1. Пътна мрежа и достъпност на територията 211
7.4.2. Автомобилни пътища и транспорт 212
7.4.3. Железопътен транспорт 218
7.4.4. Комуникации 220
7.4.4.1. Съобщителната система 220
7.4.4.2. Далекосъобщения 220
7.4.4.3. Телевизионното покритие 222
7.4.4.4. Интернет мрежа и доставчици 222
7.4.5. Банково обслужване 222
7.5. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 223

7.6. SWOT - анализ инфраструктурно развитие и свързаност 224
8. Екологично състояние и рискове от природни бедствия и аварии 225
8.1. Общи политики за опазване на околна среда 225
8.2. Замърсявания и антропогенни въздействия върху компонентите на околната среда и природни бедствия и аварии 226
8.2.1. Въздух 226
8.2.2. Води 228
8.2.2.1. Повърхностни води 228
8.2.2.2. Подпочвени води 237
8.2.3. Почви 242
8.2.3.1. Ерозия на почвите 242
8.2.3.2. Засоляване и вкисляване на почвите 243
8.2.3.3. Уплътняване на почвите 243
8.2.3.4. Намаляване на почвеното органично вещество 244
8.2.3.5. Замърсяване на почвите 244
8.2.3.6. Запечатване на почвите 245
8.2.3.7. Свлачища 245
8.2.3.8. Засушаване 246
8.2.4. Нарушени ландшафти, земи и терени 246
8.2.5. Унищожение на природното наследство и биологическото разнообразие 247
8.2.6. Управление на битовите отпадъци и сметищата 247
8.2.6.1. Регионално сдружение за управление на отпадъците 248
8.2.6.2. Сметосъбиране и сметоизвозване на територията на община Струмяни 249
8.2.6.3. Разделно събиране на отпадъци 252
8.2.6.4. Видове отпадъци 253
8.2.6.4.1. Смесени битови отпадъци 254
8.2.6.4.2. Строителни отпадъци 255
8.2.6.4.3. Производствени и опасни отпадъци 255
8.2.6.4.4. Болнични отпадъци 256
8.2.6.5. Зимно почистване 256
8.2.7. Радиационен фон 256
8.2.7.1. Радиационен гама фон 257
8.2.7.2. Атмосферна радиоактивност 257
8.2.7.3. Радиационно състояние на необработваеми почви 257
8.2.7.4. Радиационно състояние на повърхностни води 258
8.2.8. Акустичен фон (шум) 258
8.3. Риск от природни бедствия и аварии 259

8.3.1. Правна рамка за управлението риска от бедствия и аварии 259
8.3.2. Риск от бедствия в България 261
8.3.3. Бедствия в община Струмяни и област Благоевград 262
8.4. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 268
8.5. SWOT - анализ - екологично състояние, риск от природни бедствия и аварии....269
9. Административен и финансов капацитет на общинската администрация....270
9.1. Структура и квалификация на общинската администрация 270
9.1.1. Организационна структура 270
9.1.2. Административни служители – държавни и общински....271
9.1.3. Квалификация на персонала 271
9.1.4. Материално-техническа база на общината 271
9.1.5. Сграден и жилищен фонд на Община Струмяни 272
9.2. Структура и капацитет на Общинския съвет 273
9.3. Предоставяни услуги от общинската администрация....273
9.3.2. Електронна община - предоставяни електронни услуги 275
9.5. Проекти на Община Струмяни 275
9.6. Постигнат напредък по изпълнение на ОПР 2014–2020г. 279
9.7. Финансов капацитет на община Струмяни 282
9.8. Проблеми, изводи и потенциал за развитие 288
9.9. SWOT - анализ - административен и финансов капацитет 290
10. Връзката на общината със съседните територии и побратимени населени места 290
11. Влияние на национални и регионални проекти върху територията на община Струмяни 292
12. Swot-анализ - териториален обхват, природни ресурси, социално и икономическо развитие на Община Струмяни....296
13. Взаимовръзки на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД 298
II. Мисия, Визия, Цели и Приорите 302
ти за развитие на Община Струмяни за периода 2021-2027 год.....302
1. Мисия и визия за развитие....302
1.1. Мисия на община Струмяни....303
1.2. Визия за развитие на община Струмяни....304
2. Стратегически цели 304
2.1. Стратегическа цел 1 305
2.2. Стратегическа цел 2 305
2.3. Стратегическа цел 3 305
2.4. Стратегическа цел 4 305

3. Приоритети, мерки и дейности 305
3.1. Приоритети 306
3.2. Мерки и дейности 308
ПРИОРИТЕТ № 1. Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие 308
ПРИОРИТЕТ № 2. Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал 310
ПРИОРИТЕТ № 3. Модернизиране на инфраструктурата 313
ПРИОРИТЕТ № 4. Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда 316
ПРИОРИТЕТ № 5. Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика 318
III. Комуникационната стратегия 322
1. Същност на комуникационната стратегия 322
2. Визия на комуникационната стратегия 322
3. Принципи на комуникационната стратегия 322
4. Приоритети на комуникационната стратегия 323
5. Цели на комуникационната стратегия 324
6. Целеви групи - идентифициране на социално-икономически партньори при подготовката и изпълнение на ПИРО на община Струмяни 2021 – 2027. 325
7. Основни форми на комуникация 326
7.1. Информационни кампании 326
7.2. Директна комуникация 326
7.2.1. Анкетни карти 327
7.2.2. Фокус групи 327
7.2.3. Срещи и дискусии 328
7.3. Масова комуникация 328
7.4. Интернет комуникация 328
7.5. Работа с неправителствени организации и представители на бизнеса 329
7.6. Директна комуникация 330
7.7. Рекламно-информационни материали 330
8. План за изпълнение на комуникационната стратегия 330
9. Одит 332
10. Комуникация в действие 332
IV. Зони за прилагане на интегриран подход на територията на община Струмяни 334
1. Подход при определяне на зоните за въздействие 334
2. Зони за въздействие – специфични характеристики 335
2.1. Зона за „Развитие на селските райони“ 336
2.1.1. Подзона „Благоустрояване на основните (опорните) селища в общината“ 336

2.1.2. Подзона „Индустриално развитие“ 337
2.1.3. Подзона „Логистика и транспорт“ (по оста на АМ „Струма“ и жп линия София-Кулата) 337
2.1.4. Подзона „Животновъдство и био земеделие“ 338
2.1.5. Подзона „Лозарство и винопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство“ 339
2.2. Зона „Модернизация на предучилищното и училищното образование“ 340
2.3. 341
Зона „Туристическо развитие и отдих“ 341
2.3.1. Подзона „Пирин“ 342
2.3.2. Подзона „Струма“ 344
2.3.3. Подзона „Малешево“ 344
2.4. Зона ГКПП „Клепало“ 346
3. Интегрирани териториални инвестиции в зони за въздействие в община Струмяни 349
V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие 351
1. Интегриран подход - мерки и дейности за реализация на ПИРО 352
VI. Мерки за ограничаване на изменението на климата, адаптация към 362
климатичните промени и намаляване на риска от бедствия 362
1. Глобални климатични промени 362
2. Очаквани климатични промени в България 363
3. Уязвимост, чувствителност и адаптация към климатичните промени 367
4. Риск и уязвимост на секторите в българската икономика от климатичните промени 370
VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО 387
1. Източници, начини и периодичност за събиране, обработка, съхранение, анализиране и използване на информация 387
2. Индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО 388
3. Наблюдение на изпълнение на ПИРО, организация и методите на работа 391
4. Система на докладване - Годишни доклади, Междинен доклад и Последващ доклад 393
4.1. Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО 393
4.2. Междинна оценка на изпълнение на ПИРО 394
4.3. Последваща оценка на изпълнение на ПИРО 395
5. Осигуряване на информация и публичност 396
6. Изменение и актуализация на ПИРО 396
VIII. Прилагане на принципа на партньорство и осигуряване 398
на информация и публичност 398
Използвана литература и източници на информация 401

Таблица: ЕКАТТЕ на населените места в община Струмяни, област Благоевград 41
(Код на областта BLG) 41
Таблица: Повърхностни водни тела на територията на община Струмяни 65
Таблица: Характеристика на ПВТ на територията на ЗБР 65
Таблица: Подземни водни тела на територията на община Струмяни 66
Таблица: Съдържание на хумус, общ азот и механичен състав на почвените типове 70
Таблица: Резултати от действителен ерозионен риск по водосбори 71
Таблица: Защитени територии и Зони по НАТУРА 2000 на територията на община Струмяни 80
Таблица: Баланс на територията на община Струмяни 86
Таблица: Дял на населението на община Струмяни от населението на област Благоевград през 2019 г. 89
Таблица: Динамика на населението в община Струмяни през периода 2013–2019 г. 90
Таблица: Възрастова структура на населението в община Струмяни и област Благоевград (Преброяване 2011 г.) 91
Таблица: Структура на населението по възрастови групи, пол и населени места в община Струмяни през 2013 г. (бр.) 92
Таблица: Структура на населението по възрастови групи, пол и населени места в община Струмяни през 2019 г. (бр.) 93
Таблица: Динамиката и структурата на населението в Под ТСВ, В ТСВ и в Над ТСВ в община Струмяни 94
Таблица: Динамиката и структурата на населението в Под ТСВ, В ТСВ и в Над ТСВ по населени места в община Струмяни (бр.) 94
Таблица: Динамика на раждаемостта по населени места в община Струмяни (бр.) 96
Таблица: Динамика на смъртността по населени места в община Струмяни (бр.) 96
Таблица: Образователна структура на населението в община Струмяни 100
Таблица: Безработица и обявени СРМ в община Струмяни, бр. 103
Таблица: Щатен персонал ДГ „Патиланци”, община Струмяни 106
Таблица: Образователна и професионална квалификационна степен на педагозите в детските градини в община Струмяни 106
Таблица: Ученици в СУ „Паисий Хилендарски“ с. Микрево, община Струмяни 107
Таблица: Отпаднали ученици от училище в община Струмяни (2013 – 2019г.) 108
Таблица: Щатен персонал в училището в община Струмяни 108
Таблица: Образователна и професионална квалификационна степен на педагозите в училищата в община Струмяни 109
Таблица: Резултат на НВО на учениците от Община Струмяни (IV клас) 109
Таблица: Резултат на НВО на учениците от Община Струмяни (VII клас) 109

Таблица: Резултати от ДЗИ – Училище СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Микрево, община Струмяни .110
Таблица: Материално техническа база на образователните институции в община Струмяни 111
Таблица: Хоспитализирана заболеваемост на населението в Благоевградска област.....114
Таблица: Списък на аптеките, получили разрешение по реда на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина в община Струмяни.....114
Таблица: Хора с увреждания на територията на община Струмяни 117
Таблица: Социални услуги предоставяни от Общинската администрация.....118
Таблица: Необходимост от подобряване на материално-техническата база и обзавеждането на Читалищата в община Струмяни 127
Таблица: НКЦ по населени места в община Струмяни 132
Таблица: Списък на военни паметници и плочи в община Струмяни 136
Таблица: Детски площадки на територията на община Струмяни.....137
Таблица: Динамика на броя на наетите лица и средната годишна работна заплата в община Струмяни...140
Таблица: Динамика на броя на предприятията и произведената продукция в община Струмяни (бр.).....141
Таблица: Динамика на приходите и разходите от дейността на предприятията в община Струмяни, хил. лв. 142
Таблица: Динамика на печалбата и загубата от дейността на предприятията в община Струмяни, хил. лв. 143
Таблица: Динамика на разходи за възнаграждения, заетите и наетите лица в предприятията в община Струмяни 145
Таблица: Динамика на ДМА, разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА в предприятията в община Струмяни, хил. лв. 146
Таблица: Структурата на земите в община Струмяни, по вид собственост 149
Таблица: Разпределението на земите в община Струмяни, по категории 149
Таблица: Разпределение на общинските земи по населени места в общината, дка.....153
Таблица: Разпределението на общинските земи по брой и по населени места.....154
Таблица: Разпределение на земите по площ и по населени места, дка 155
Таблица: Среден размер на общинските площи по населени места.....156
Таблица: Общински земи за отдаване под наем, дка 156
Таблица: Разпределение на общинските ниви по населени места.....156
Таблица: Разпределение на общинските лозя по населени места 157
Таблица: Разпределение на общинските овощни градини по населени места.....157
Таблица: Разпределение на общинските пасища по населени места 158
Таблица: Разпределение на общинските ливади по населени места.....159
Таблица: Животни отглеждани в община Струмяни (бр.) 162
Таблица: Говеда отглеждани в община Струмяни (бр.) 163

Таблица: Кози отглеждани в община Струмяни (бр.)....164
Таблица: Овце отглеждани в община Струмяни (бр.) 166
Таблица: Коне отглеждани в община Струмяни (бр.) 166
Таблица: Брой животни на жител на община Струмяни 168
Таблица: Структурата на горските територии в община Струмяни, по вид собственост 170
Таблица: Общинските гори по предназначение и функционалност 171
Таблица: Разпределение на залесената площ на общинските гори по функционална принадлежност и стопански класове 172
Таблица: Разпределение на горския фонд по функции 172
Таблица: Годишен план за ползване на дървесина за Община Струмяни през 2020 г.....173
Таблица: Сравнение на годишните планове за ползване (общите сечи)....173
през 2016 и 2020г.....173
Таблица: Места за настаняване в община Струмяни 185
Таблица: Заведения за хранене и развлечения 185
Таблица: Приходи от туристическа такса в община Струмяни 186
Таблица: Домакинства по брой на членовете, в област Благоевград, ...192
община Струмяни и съседните общини 192
Таблица: Основни характеристики на жилищата в област Благоевград,....192
община Струмяни и съседните общини 192
Таблица: Жилищни сгради по вид на сградата....193
Таблица: Жилищни сгради по конструкция 193
Таблица: Брой жилища по площ, функция и населени места ($м^2$)....195
Таблица: Състоянието на водоснабдяването в населените места в община Струмяни през 2013 и 2019г..200
Таблица: Потребена електроенергия в община Струмяни (MWh) 204
Таблица: Производство на електроенергия в община Струмяни 204
Таблица: Инсталирани ВЕИ в общини Струмяни и съседни 205
Таблица: Сравнение между потребена и произведена електроенергия 205
в община Струмяни (MWh) 205
Таблица: Енергийно потребление на обектите в община Струмяни....207
Таблица: Автомобилни пътища през населени места в община Струмяни....214
Таблица: Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение през 2017 и прогноза до 2035 год. 215
Таблица: Превозени пътници с железопътен транспорт през гара Струмяни (бр.) 219
Таблица: Бързи влакове София – Сандански и обратно (час на тръгване) 219
Таблица: Пътническите влакове през гара Струмяни....220

Таблица: Покритие на мрежата на „Виваком“ АД в община Струмяни (%) 221
Таблица: Повърхностни водни тела с идентифициран значим натиск от точкови източници в поречието на р. Струма 231
Таблица: Повърхностни водни тела с идентифициран значим натиск от дифузни източници 233
Таблица: Повърхностни водни тела попадащи в община Струмяни 235
Таблица: Оценка на състоянието на подземните водни тела в община Струмяни 237
Таблица: Резултати от оценката на химичното състояние на ПВТ в поречието на р. Струма (общ. Струмяни) в ЗБР, ...239
по данни от мониторинг за 2019 г. 239
Таблица: Видове площи засегнати от водоплощна ерозия в 243
община Струмяни и съседните общини (ха) 243
Таблица: Населени места и население обхванато от система 250
за събиране и транспортиране на БО 250
Таблица: Размер на такса битови отпадъци за физически и юридически лица 251
в община Струмяни 251
Таблица: Разделно събрани фракции битови отпадъци (т. 252
Таблица: Събрани смесени битови отпадъци в община Струмяни (2012-2016г.) 254
Таблица: Обявяване на бедствено положение в област Благоевград (2005 – 2018г.) 262
Таблица: Степен на риск в басейна на р. Струма и нейни притоци 263
Таблица: Оразмерителни водни количества за определяне на петната на заливане 264
при районите с потенциален риск от наводнения 264
Таблица: Потенциално значими заплахи от наводнения 264
Таблица: Квалификация на общинската администрация в община Струмяни 271
Таблица: Проекти, които се изпълняват в периода 2020-2022 г. в община Струмяни 277
Таблица: Изпълнени проекти и проекти в изпълнение за периода 2014–2020 г. 279
в община Струмяни 279
Таблица: Годишни приходи на община Струмяни (хил. лв.) 282
Таблица: Разходи на община Струмяни за период 2013 – 2019г. (хил. лв.) 283
Таблица: Трансфер на средства в община Струмяни (хил. лв.) 283
Таблица: Дефицит в бюджета на община Струмяни (хил. лв.) 284
Таблица: Финансирането на дейностите в община Струмяни (хил. лв.) 285
Таблица: Изплатени заплати в община Струмяни (хил. лв.) 286
Таблица: Издръжка на община Струмяни (хил. лв.) 286
Таблица: Придобиване на нефинансови активи (ПНА) в община Струмяни (хил. лв.) .... **Грешка! Показалецът не е дефиниран.**

Таблица: Дялове на заплатите, издръжката и другите разходи, в които влизат и ПНА, в община Струмяни (хил. лв.) 287

Таблица: Приоритети за развитие на Община Струмяни за периода 2021-2027 г. – Зони за въздействие .349

Таблица: Експонираност на стопанските системи в България 367

на въздействието на опасни хидро-климатични явления 367

Таблица: Индикатори за чувствителността на стопанските сектори 368

към климатичните промени и екстремните събития, свързани с тях 368

Диаграма: Температури в автоматични станции Сандански и Кресна на НИМХ 50
Диаграма: Месечна сума на валежа 53
Диаграма: Средномесечен брой дни със снежна покривка 54
Диаграма: Средна максимална величана на снежната покривка 55
Диаграма: Средномесечна продължителност на слънчевото греене SD (час) 56
Диаграма: Средномесечен брой ясни дни 57
Диаграма: Средномесечен брой мрачни дни 57
Диаграма: Средномесен брой дни с мъгла 58
Диаграма: Роза на вятъра (честота на вятъра по посока и скорост) 59
Диаграма: Баланс на територията на община Струмяни 87
Диаграма: Динамика на населението в община Струмяни, по възрастови групи 92
Диаграма: Динамика на миграцията на населението в община Струмяни (2013–2019 г.) 98
Диаграма: Динамика на населението по пол (мъже, 2013-2019г.) 98
Диаграма: Динамика на населението по пол (жени, 2013-2019г.) 99
Диаграма: Етническата структура на населението на община Струмяни 101
Диаграма: Структурата на общинските земи на община Струмяни 150
Диаграма: Разпределение на имотите по начин на трайно ползване 150
Диаграма: Разпределение на общинските земи по населени места в общината 154
Диаграма: Разпределение на общинските ниви по населени места 157
Диаграма: Разпределение на общинските пасища по населени места 158
Диаграма: Животни отглеждани в община Струмяни 162
Диаграма: Говеда отглеждани в община Струмяни 163
Диаграма: Кози отглеждани в община Струмяни 165
Диаграма: Овце отглеждани в община Струмяни 165
Диаграма: Оценка на екологичното състояние/потенциал на ПрВТ в ЗБР 236
Диаграма: Оценка на химично състояние на ПрВТ в ЗБР 237
Диаграма: Средногодишни стойности на радиационния гама-фон в България 257
(2014-2016 г. nGy/h) 257

Карта: Райони за планиране в Р. България 38

Карта: Р България, Благоевградска област и Карта 3. Община Струмяни 39
Карта: Райони от Целенасочената инвестиционна програма 40
Карта: Урбанистичен модел „Умерен полицентризъм” 41
Карта: Топографска карта на Благоевградска област 44
Карта: Геоложка карта на България.....44
Карта: Климатични райони в България 46
Карта: Карта на валежите в България – община Струмяни.....53
Карта: Хидроложка карта на България.....61
Карта: Граници на ЗБР БУ на водите и Карта: Основни речни басейни в ЗБР 62
Карта: Карта на защитените територии в Благоевградска област 78
Карта: Ландшафтно райониране на България.....83
Карта: Транспортна мрежа в община Струмяни 211
Карта: Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси, ха.....246
Карта: Райони с потенциален риск от наводнения в ЗБР (община Струмяни).....263
Карта: Степен от риск на горски пожари, по области 265
Карта: Сеизмична карта на България в съответствие с ЕВРОКОД 8. 266
Карта: Община Струмяни 335
Карта: Подзона „Благоустрояване на основните (опорните) 336
селища в общината“ 336
Карта: Подзона „Индустриално развитие“ 337
Карта: Подзона „Логистика и транспорт“.....338
Карта: Подзона „Животновъдство и био земеделие“.....339
Карта: Подзона „Лозарство и винопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство“.....340
Карта: Зона „Модернизация на предучилищното и училищното образование“ 341
Карта: Подзона „Пирин“.....343
Карта: Подзона „Струма“ 344
Карта: Подзона „Малешево“ 346
Карта: Зона ГКПП „Клепало“ 347

Списък на използваните съкращения

АЗ	Агенция по заетостта
АИК	Адаптиране към изменението на климата
АИС	Автоматична измервателна система
АМ	Автомагистрала
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура”
АПК	Административнопроцесуален кодекс
АПОС	Акт за публична общинска собственост
АРИИСДАРБ	Административния регистър на Интегрираната информационна система на държавната администрация на Р България
АСП	Агенция за социално подпомагане
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БАН	Българска академия на науките
БЕК	Биологични елементи за качество
БЕЛ	Български език и литература
БВП	Брутен вътрешен продукт
БГВ	Битово гореща вода
БД ЗБР	Басейнова дирекция за управление на водите, Западнобеломорски район
БДС	Брутната добавена стойност
БПВ	Битово питейна вода
БПП	Бруто произведена продукция
БРиЕС	Биологично разнообразие и екосистеми
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВАП	Върховна административна прокуратура
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ВИ	Винарска изба
ВТВ	В трудоспособна възраст
БФСп	Българска федерация по спелеология
ВяЕЦ	Вятърна електрическа централа
ГД	Главна дирекция
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ГСП	Горско-стопански план
ГУП	Годишен уточнен план

ГФ	Горски фонд
ДАЕУ	Държавна агенция „Електронно управление”
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ДВ	Държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДГТ	Държавен горски територии
ДД	Държавни дейности
ДЗИ	Държавни зрелостни изпити
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДПЛПР	Дом за пълнолетни лица с психични разстройства
ДРД	Дребен рогат добитък
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДФ	Дофинансиране
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕЗП	Европейския зелен пакт
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕИБ	Европейската инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЕКЦИВ	Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси
ЕООУПО	Екологична оценка на общ устройствен план на община
ЕРИПЗ	Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители
ЕМП	Електромагнитните полета
ЕПИП	Европейски портал за инвестиционни проекти
ЕРД	Едър рогат добитък
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФ	Европейски фондове
ЕФСИ	Европейски фонд за стратегически инвестиции
ГАФ	Група за автентичен фолклор
ГДПБЗН	ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“
ДМА	Дълготрайни материални активи
Е. ж.	Еквивалент жители

ЗА	Закон за администрацията
ЗАТУРБ	Закон за административно-териториалното устройство на РБ
ЗЖ	Защитено жилище
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗБСППМН	Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните
ЗВ	Закон за водите
ЗВСГЗГФ	Закон за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗЖЛУИ	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост
ЗЖЛПР	Защитено жилище за лица с психични разстройства
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗКН	Закон за културното наследство
ЗЛП	Закон за личната помощ
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗМИ	Закон за местните избори
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗМ	Защитена местност
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗСП	Закон за социално подпомагане
ЗСПД	Закон за семейни помощи за деца
ЗСПЗЗ	Закон за собствеността и ползването на земеделски земи
ЗТ	Защитена територия
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗХУ	Закон за хората с увреждания
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИАОС	Изпълнителна Агенция по Околна Среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИЗ при БАН	Институт по зоология при БАН
ИК	Изборен кодекс
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии

ИППМП	Индивидуална практика за първична извънболнична медицинска помощ
ИПИПМП	Индивидуална практика за първична извънболнична медицинска помощ - дентална медицина
ИТ	Информационни технологии
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезлите от употреба моторни превозни средства
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КВС	Карта на възстановената собственост
КГГП	Комитет по горите и горската промишленост
КИН	Културно-историческо наследство
КЛЕЕВЕИ	Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за България
КМА	Комплексна механизация и автоматизация
КОНмКН	Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство
КПГ	Компресиран природен газ
КПД	Коефициент на полезно действие
КР	Комплексно разрешително
КСС	Количествено стойностна сметка
ЛУП	Лесоустройствен план
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МД	Местни дейности
МИГ	Местна инициативна група
МКБСППМП	Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и пълнолетните
МДК	Максимално допустима концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МКБ-10	Международна статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето. 10 версия. Световна здравна организация
МКН	Материално културно наследство
МКРБ	Министерство на културата на Република България
МК	Министерство на културата

МЛП	Механизъм Лична помощ
МО	Министерство на отбраната
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС на НРБ	Министерски съвет на Народна Република България
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФФ	Международен фолклорен фестивал
НДЕФ	Национален доверителен екофонд
НАИМ при БАН	Националния археологически институт с музей при БАН
НАО	Наредба за административното обслужване
НАР	Наредба за административния регистър
НАСНКРГФ	Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон
НАТУРА 2000	Европейска екологична мрежа от защитени зони
НАСЕМ	Националната автоматична система за екологичен мониторинг
НЕМ	Национална екологична мрежа
НЗКБ	Националната здравна карта на България
НВО	Национално външно оценяване
НОССМИПОУЕГНКЦ	Наредба „за обхвата, структурата, съдържането и методиката за изработване на плановете за опазване и управление на единичните или груповите недвижими културни ценности
НП „ПГДС“	Национална програма „Предоставяне на грижа в домашна среда“
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
НИМХ	Националния институт по метеорология и хидрология
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НИПК	Национален институт за паметници на културата
НКЗЗПТП	Наредба за категоризиране на земеделските земи при промяна на тяхното предназначение
НКЖИ	Национална компания железопътна инфраструктура
НКН	Недвижимо културно наследство
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НКЦ	Недвижима културна ценност

НмКН	Нематериално културно наследство
НН	Ниско напрежение
НОК	Национален оптичен кабел
НПМ	Национален природонаучен музей
НПО	Неправителствена организация
НРБ	Народна Република България
НС	Народно събрание
Нс	Национален събор
НСДРРБ	Национална стратегия за демографско развитие на Р България
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НТВ	Над трудоспособна възраст
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУРУДЗК	Наредба № 36 от 21.07. 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол
НУРОЦПО	Наредба за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление
НЦТР	Национален център за териториално развитие
НЧ	Народно читалище
ОбА	Общинска администрация
ОбС	Общински съвет
ОбГФ	Общински горски фонд
ДГ	Детска градина
ОИСР	Организацията за икономическо сътрудничество и развитие
ООп	Организации за оползотворяване
ОП	Оперативна програма
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПИК	Оперативна програма иновации и конкурентоспособност
ОПРКБИ	Оперативна програма Развитие на конкурентоспособността на българската икономика
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПП	Общата произведена продукция
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПРСР	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство”
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

ОПХОМП	Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане
ОСЗ	Общинска служба „Земеделие“
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОСР	Областна стратегия за развитие
ПБВ	Питейно-битови води
ПВТ	Подземно водно тяло
ПД	Приходи от дейността
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПЕЕ	План/Програма за енергийна ефективност
ПЗ	Природна забележителност
ПИ	Поземлен имот
ПиР	Пренос и разпределение
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПКС	Професионална квалификационна степен
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПНА	Придобиване на нефинансови активи
ПНУТ	Правила и норми за устройство на териториите
ПОО	Професионално образование и обучение (продължаващо)
ПОУ	План за опазване и управление
ППЗРР	Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
ППЗСП	Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане
ПрВТ	Повърхностни водни тела
ПРСР	Програмата за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
п/ст	Подстанция
ПТ	Производителност на труда
ПТВ	Под трудоспособна възраст
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРБ	План за управление на речния басейн
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
Р България	Република България
РБ	Републикански бюджет

РДВ	Рамкова директива за водите
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РЗП	Разгърната застроена площ
РЗИ	Регионални здравни инспекции
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РПС	Районна пощенска станция
РСМ	Република Северна Македония
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СГ	Средно годишна/о
СД	Средно дневна/о
СГН	Средно годишна норма
СГС	Средна годишна стойност
СДН	Средно-дневна/денонощна норма
СЗО	Световната здравна организация
СИАРБ	Социално-икономически анализ на районите в България
СИФ	Социално-инвестиционен фонд
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СН	Средно напрежение
СО	Строителни отпадъци
СОЗ	Санитарна охранителна зона
СОП	Специални образователни потребности
СРМ	Свободни работни места
СУ	Средно училище
СЦ	Специфична цел
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТЗ	Търговски закон
ТП	Трафопост
ТС	Танцов състав
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УКП	Училищни комисии по превенция
УПИ	Урегулиран поземлен имот

УЦЖ	Учене през целия живот
ФЕЕВИ	Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници
ФЕЦ	Фотоволтаична електрическа централа
ФП	Фолклорен празник
ФПЧ	Фини прахови частици
ФС	Фолклорен събор
ФтЕЦ	Фотоволтаична електрическа централа
ФФ	Фолклорен фестивал
ХГС	Хидрогеоложките системи
ХОББ	Хронична обструктивна белодробна болест
ХПК	Химично потребление на кислород
ЦБ	Централен бюджет
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ЦУИГ	Центъра за услуги и информация на гражданите
ЧИ	Частни инвестиции
ЮЗРП	Югозападен район за планиране
ЮИ Европа	Югоизточна Европа
CITES	Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations (Организация на храните и земеделието на ООН)
ETSI	Европейския институт за стандартизация в съобщенията
GSM	Groupe Spécial Mobile (по-късно преименувана на Global System for Mobile Communications) - Глобален цифров стандарт за мобилни комуникации
IEEP	Институт за Европейска политика в областта на околната среда
INSPIRE	Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност
IPCC	Междуправителствена експертна група по климатичните промени (основана през 1988 г. от Световната метеорологична организация (WMO) и от Програмата на ООН за околната среда
ITU	Международния съюз по далекосъобщения

ITU-R	Подразделение на Международния съюз по далекосъобщения (ITU), което отговаря за радиокомуникацията
IUSN	Международен съюз за защита на природата
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Point (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки)
HSDPA	High-Speed Downlink Packet Access - Пренос на данни между базова станция и преносимо устройство осъществяван при високоскоростен достъп - протокол за мобилна телефония 3.5G, 3G+ или турбо 3G
KISA	Обучени по развитие на видове умения: технически, управленски, предприемачески, екологични, други
NGA	Мрежи за широколентов достъп от следващо поколение
RCO	Общ показател за крайния продукт на регионалната политика
RCR	Общ показател за резултатите на регионалната политика
REECL	Програмата за кредитиране на енергийната ефективност в дома
RDF	Refuse Derived Fuel (модифицирано гориво, получено чрез раздробяване и дехидратиране на ТБО)
Streaming	Стрийминг (течаща медия) Метод за предаване на мултимдийни данни едновременно с възпроизвеждането
VoIP	Voice over Internet Protocol, Voice over IP – глас чрез Интернет протокол. Технология, която позволява пренасянето на глас (телефония) благодарение на инфраструктурата на Интернет
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System (Универсална мобилна телекомуникационна система)
W-CDMA	Wideband-Code Division Multiple Access. Стандарт за безжичен обмен на информация, използван в мобилните 3G телекомуникационни мрежи, от началото на XXI век.

Увод

Изработването на ПИРО Струмяни (2021-2027 г.) е възложен от община Струмяни на „Адориа Консулт“ ЕООД на основание Договор ……. ПИРО е приет от Общински съвет Струмяни с Решение № …./Протокол…..

Настоящият документ е разработен в съответствие с европейските изисквания и българското законодателство: чл. 9, чл. 13 и чл. 23 от *Закона за регионално развитие, Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие (ППЗРР)* и *Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на общините (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г.* Целта на ПИРО е определянето в средносрочен план (7 години) на актуалните проблеми, нуждите и потенциала за развитие на общината, разработването на интегрирана инвестиционна програма и идентифициране на проекти за реализирането на плана. ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие. В допълнение, ПИРО на община Струмяни е разработен в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027г. и допринася максимално към политика 5 – „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“. Успешното планиране и реализиране на общинския план допринася за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО е част от йерархичната система от стратегически документи на една община. Периодът на действие е 7 години и съвпада с програмния период на Европейския съюз. Нормативната уредба предвижда обсъждане и съгласуване на плановете за развитие с редица заинтересовани органи, организации, институции, физически и юридически лица на територията на общината. Общинският план се обсъжда и приема от Общински съвет по предложение на Кмета на Общината.

Планът за интегрирано развитие на общината (ПИРО) изпълнява следните основни задачи:

- Очертава в средносрочен план визията и мисията на община Струмяни за периода 2021 -2027 г.;

- Извежда стратегическите и специфични цели за развитие на община Струмяни на основата на наличните ресурсите и възможностите за развитие за период 2021 – 2027 г.;
- Извежда основните приоритети, мерки и проекти и ги обвързва с възможностите за финансиране за целия планов период 2021 – 2027 г.;
- Обобщава изводите от направения анализ на социално-икономическия профил на общината и набелязва възможностите за привличане на външни ресурси;
- Осигурява стратегическа основа за привличане на безвъзмездни финансови средства по Оперативни и други програми за финансиране за периода на действие на Плана и привличане на инвестиции;
- Интегрира ресурсите на всички заинтересовани страни за изпълнение на планираните приоритети и извеждане на общи политики за устойчиво развитие.

Принципи на разработване и цели, на които отговаря общинският план:

- Единен подход за планиране и програмиране;
- Териториална и целева концентрация на ресурсите;
- Партньорство, публичност и прозрачност на всички нива на планиране, програмиране, финансиране, наблюдение и оценка;
- Допълняемост на публичните разходи при съвместно финансиране с други източници;
- Координация на компетентни органи в процеса на планиране, програмиране, ресурсно осигуряване, наблюдение и оценка;
- Интегрирано териториално развитие на общината и съвместни инициативи със съседни общини;
- Съгласуваност с други структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално и регионално ниво, включително с правилата за конкуренция, възлагане на обществени поръчки, опазване и подобряване на околната среда, премахване на всички форми на дискриминация и неравнопоставеност и др.

При разработването на настоящия План е използвана цялата налична информация и актуални данни с цел очертаване на сегашните тенденции на развитие. Основните източници на информация са:

- Общински план за развитие на община Струмяни 2014 - 2020 г. (приет с Решение № 745 от Протокол № 51/02.09.15 г., изм. и доп. с Решение № 142 от Протокол № 15/29.09.2016 г . на ОбС Струмяни);
- Стратегия за развитие на социалните услуги в периода 2015 – 2020 г., приета с Решение № 49 от Протокол № 6/19.02.2016 г. и План за развитие на социалните услуги на община Струмяни за 2020 г., приет с Решение № 425 от Протокол № 50/25.04.2019 г. на ОбС Струмяни;
- Общински план за младежта на Община Струмяни за 2020 г., приет с Решение № 70 от Протокол № 9/30.04.2020 г. на ОбС Струмяни и Общинска стратегия за детето 2011г. - 2018 г. на община Струмяни, приета с Решение № 411 от Протокол № 52/28.07.2011 г.;
- Стратегия за интеграция и развитие на етническите малцинства в община Струмяни 2008-2013 г., приета с Решение №70 от Протокол № 9/20.06.2008 г. на Общински съвет Струмяни и План за действие на община Струмяни за интегриране на ромите 2014-2020 г., приет с Решение № 693, от Протокол № 48/26.03.2015 г.;
- Стратегия за управление на общинската собственост в община Струмяни за периода 2020 – 2024 г., приета с Решение № 52 от Протокол № 5/23.01.2020 г. на ОбС Струмяни) и Програма за управление и разпореждане с имоти – общинска собственост в община Струмяни през 2020 г., приета с Решение № 53 от Протокол № 5/23.01.2020 г. на ОбС Струмяни);
- Програми и стратегии по секторни отрасли и политики на Общината;
- Годишни бюджети и тригодишна бюджетна прогноза;
- Текущи и годишни данни и справки по направления;

- Статистически данни от НСИ; ТСБ – Област Благоевград; Дирекция Бюро по труда, с. Струмяни; Областно пътно управление Благоевград; Търговски регистър; РИОСВ, Благоевград; ДГС, Благоевград; РЗИ, Благоевград; НАИМ; НИНКН и др.;
- Реализиране на комуникационна програма, срещи с ръководството на общината, заинтересовани страни, граждани, анкетни проучвания и фокус групи;
- Електронна страница на Община Струмяни.

Структура на ПИРО Струмяни за периода 2021 – 2027 г.:

- Териториален обхват и анализ на природните ресурси, социалното и икономическото развитие на община Струмяни;
- Стратегия за развитие на Община Струмяни за периода 2021-2027 г.;
- Индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
- Комуникационната стратегия;
- Приоритетни зони за въздействие;
- Програма за реализация на ПИРО;
- Мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени;
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;
- Приложения.

Посочените структурни компоненти имат логическа последователност и взаимна обвързаност. Аналитичната част на документа е основа за формулиране на стратегическата част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка, осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите.

При разработването на ПИРО са използвани доказани теоретични и практически методи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически документи, изготвянето на комплексни анализи, обобщени оценки и прогнозиране на интегрирано развитие.

Акцентът е върху инструментариума за реализация на плана, създаден на основата, както на задължителните национални методологически изисквания, прилаганите европейски подходи, съществуващите добри практики и опит за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, но и способност за тяхната изпълнимост.

Използвани ***методи и принципи*** в разработването на ПИРО:

- Метод на научен подход при планиране;
- Метод на системния анализ и синтез;
- Метод на интегрирано планиране;
- Метод на екстраполацията;
- Индексният и коефициентният методи;
- Метод на верижния индекс;
- Метод на SWOT анализа;
- Метод на конверсията;
- Метод на еквивалентността;
- Метод на концентрация;
- Метод на синергия;
- Метод на приемственост, съгласуваност и непрекъснатост на плановия процес;
- Методи на публичност, прозрачност, партньорство и гражданско участие в процеса на вземане на решения.

В процеса на стратегическо планиране са използвани следните принципи:

- *Структурираност* - Общинският план е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърдения метод за последователно надграждане на първоначален (ситуационен) анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация;

- *Комплексност* - изследванията и изводите на ПИРО касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие;
- *Точност* - приложените анализи са основават на актуална официална статистическа информация. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност;
- *Публичност и партньорство* - активен контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ПИРО. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за споделено реализиране на ПИРО;
- *Балансираност* – планиране на инициативи, които в своята съвкупност не само имат синергичен ефект, но и които самостоятелно задоволяват остри социално-икономически и обществени потребности.

ПИРО е хармонизиран с кохезионната политика на Европейския съюз, националната, регионалната и областна политика. Така се постига по-висока ефективност при реализирането на целите на местното развитие и практическа реализация чрез:

- прилагане на единен подход и стандарти на планиране и програмиране на развитието;
- взаимна обвързаност на стратегиите и плановете на различните териториални нива;
- използване на механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество;
- използване на общи инструменти за финансово подпомагане.

При разработване на общинския план за развитие са отчетени следните стратегически документи: Стратегическата рамка на Европейския съюз 2021-2027г., Европейския зелен пакт, „Европа 2030“, Многогодишна финансова рамка 2021-2027г. на ЕС, националните приоритети, заложени в Стратегическа рамка на Национална програма за развитие на Република България: България 2020, Национална програма за развитие „България 2030“, Национална концепция за пространствено развитие (за периода 2013 – 2025г.), Национална стратегия за регионално развитие на РБ за периода 2012-2022г.,

Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Р България (2012 – 2030г.), Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020г., Областна стратегия за развитие на област Благоевград за периода 2014 -2020г. и местни приоритети заложени в общинския план за развитие 2014 – 2020 г. и др.

Основните принципи на работа и финансиране в следващите седем години са:

- *Концентрация* – прецизно формулирани приоритети в сферата на енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници, иновациите, цифровизацията и подобряването на конкурентоспособността на МСП в районите с подходящи условия и ресурси;
- *Координация* - съответствие на местните и регионалните политики и инструменти с националните и европейските, и съгласуване на финансовите политики с динамично променящите се световни, европейски и национални икономически условия;
- *Кооперирание* - разпространяване на иновативни практики и продължаваща работа за повишаване на институционалния, административния и експертния капацитет в областта на регионалното и пространственото развитие;
- *Кохезия* - гъвкава политика чрез фокус върху устойчивото селско развитие, интегриране на проекти и програми, на териториални, човешки, времеви, информационни и финансови ресурси.

Общинският план за развитие на община Струмяни отразява стратегическите цели и приоритети на европейско, национално, регионално и местно развитие, както следва:

- ***Европейския зелен пакт*** – основна цел – прилагане на различни политически инициативи с цел достигане на нулеви нетни емисии в борбата с глобалното затопляне до 2050 г. (водят се нови преговори за 2035 г., дори 2030 г.). Пактът съдържа 10 точки: *Кръгова икономика*; *реновиране на сградите*; *Нулево замърсяване*; *Екосистеми и биоразнообразие*; *Стратегия „От фермата до вилицата“*; *Транспорт*; *Финанси*; *Научни изследвания, разработки и иновации*; *Външни отношения*.
- ***Проект „Европа 2030“*** – предвижда създаване на силно конкурентна и устойчива социална пазарна икономика; човешкият капитал се разглежда като ключов стратегичес-

ки инструмент за осигуряване на успех на икономиката; нова индустриална революция и развитие на кръгова и зелена икономика като модел на икономика с ниски въглеродни емисии производство и потребление, ограничаващ до минимум отпадъците и удължаване на жизнения цикъл на продуктите и намиращ баланс между икономическия растеж, справедливо социалното развитие и здравето на околната среда; обща енергийна политика на ЕС насочена към по-висока енергийна ефективност, диверсификация на енергийни доставки, развитие на безопасна ядрена енергетика и модернизиране на енергийната мрежа („интелигентни“ компютърно управлявани мрежи); активни политики за борбата с изменението на климата и справяне с демографско предизвикателство (застаряване на населението на Европа); укрепване на единния пазар срещу изкушенията на икономическия национализъм; реформиране пазара на труда на основата на гъвкавост и сигурност и модернизиране практиките на корпоративно управление; развитие и популяризиране на ценностите на ЕС и по-активно участие на гражданите във взимането на решения; борба срещу социалната изолация, бедността и дискриминацията по полов признак; нов „европейски модел на сигурност“ (финансовата нестабилност, влошаването на околната среда, енергийната зависимост, организираната престъпност, тероризъм и др.); подход към доброто управление - основано на принципите на откритост, участие, споделяне на властта, отчетност, партньорство и ефективност, съобразяване с принципа на субсидираност (решенията да се вземат на най-ефективното равнище и възможно най-близо до гражданите) и спазване на принципите на „многостепенно управление“ (споделена компетентност между различните равнища на властта); общо споделено разбиране на историята на ЕС, ежедневната действителност и бъдещето; нов модел на „управление в партньорство“ и развитие на регионите;

- ***Многогодишна финансова рамка 2021-2027 г. на ЕС*** - предвижда се създаване на програмата InvestEU, която ще включва четири стълба - Фонд InvestEU за финансиране на гаранцията на ЕС; Консултантския център InvestEU, който ще предоставя техническа помощ; Портал InvestEU ще предоставя база данни за насърчаване на проекти, които търсят финансиране; Операции за смесено финансиране. Предвижда се приоритетно финансиране на: устойчива инфраструктура; научни изследвания, иновации и цифровизация; МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация; Социални инвестиции и умения;

- ***Национална програма за развитие на Република България***: България 2020 – приоритети: 1) Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила; 2) Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; 3) Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал; 4) Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси; 5) Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката; 6) Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса; 7) Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност; 8) Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари;
- ***Национална програма за развитие „България 2030“:***
  - цели: 1) Ускорено икономическо развитие 2) Демографско развитие 3) Намаляване на неравенствата.
  - Оси на развитие и национални приоритети:
    - ✓ 1. Иновативна и интелигентна България:
    - ✓ 2. Зелена и устойчива България:
    - ✓ 3. Свързана и интегрирана България:
    - ✓ 4. Отзивчива и справедлива България:
    - ✓ 5. Духовна и жизнена България:
- ***Национална концепция за пространствено развитие (за периода 2013 – 2025г.)*** - средносрочен документ, чиито стратегическият хоризонт се разширява до 2030г. за най-важните приоритети в транспортно-комуникационната и инженерно-техническата инфраструктура.
- ***Национална стратегия за регионално развитие на РБ за периода 2012-2022*** – главна стратегическа цел – Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие, ба-

зирано на използване на местния потенциал и сближаване на регионите в икономически, социален и териториален аспект:

- *Стратегическа цел 1:* Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда;
- *Стратегическа цел 2:* Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера, чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал;
- *Стратегическа цел 3:* Териториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество.

- **Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Р България (2012 – 2030 г.)** - основната стратегическа цел е забавяне темповете на намаляване на броя на населението с тенденция за стабилизирането му в дългосрочен план и осигуряване на високо качество на човешкия капитал, включващ хората с тяхното здравословно състояние, образованост, квалификация, способности и умения.
- **Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020г.** – *Главна стратегическа цел* - Устойчив икономически растеж, чрез конкурентоспособност, инвестиционна атрактивност, подобрена жизнена среда и укрепен човешки ресурс при съхранено природно и културно наследство.
- ***Областна стратегия за развитие на област Благоевград за периода 2014 -2020г.*** - Стратегически цели: *Стратегическа цел 1.* Развитие на конкурентоспособна и съвременна икономика базирана на знанието и съвременните технологии, традициите и наличните ресурси; *Стратегическа цел 2. Цялостно повишаване качеството на живот на населението в област Благоевград; Стратегическа цел 3. Развитие на туризма, като стратегически отрасъл за областта, при използване на наличните природни, културни, исторически и други ресурси; Стратегическа цел 4. Развитие на международното и европейско сътрудничество, като фактор за постигане на интегриран и качествен растеж, трансфер на добри практики и подобряване административно-стопанското взаимодействие в регионален мащаб; Стратегическа цел 5. Подобрява-*

не качеството на взаимодействие между администрацията, бизнеса и гражданското общество, с цел постигане на по-добри резултати в областите на интервенции.

- ОПР Община Струмяни 2014 – 2020 г.:
  - *Главната стратегическа цел* е: Развитие на конкурентноспособна икономика за гарантиране на стабилна заетост и подобрен жизнен стандарт;
  - *Стратегическа цел 1:* Развитие на балансирана и конкурентноспособна икономика;
  - *Стратегическа цел 2:* Повишаване на жизнения стандарт и социално сближаване;
  - *Стратегическа цел 3:* По-ефективни обществени услуги;
  - *Стратегическа цел 4:* Опазване на околната среда;
  - *Стратегическа цел 5.* Междуобщинско и международно сътрудничество;
  - *Стратегическа цел 6.* Повишаване на административния капацитет и подобряване на публичните услуги.
- ***Общия устройствен план на община Струмяни*** – Общият устройствен план на община Струмяни е в процес на изработване.

В своето развитие през новия програмен период община Струмяни следва да отчете изпълненото на последния ОПР и да го надгради, като се съобразява с общоевропейските, националните, регионалните и областните приоритет, и подготовката на бъдещия Общ устройствен план на община Струмяни.

I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциала за развитие на община Струмяни

1. Местоположение, териториален обхват и административно деление

1.1 Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Община Струмяни се намира в Югозападна България - Южна крайгранична област - подобласт Пирин, на 152 км южно от гр. София. Общината е разположена в западната и югозападната част на област Благоевград (53 км южно от гр. Благоевград). Тя е разположена на източните склонове на Малешевска планина (част от Осогово-Беласишката планинска група), долината на река Струма (20% от територията на общината) и малка част от западните склонове на Северен Пирин (15% от територията на общината). В корито на река Струма е най-ниската точка на община Струмяни – около 114 м. н.в. Малешевска планина заема около ¾ от територията на общината, с най-висок връх в района – вр. Голак 1453 м. Най-високият връх на територията й е вр. Синаница - 2516 м. н.в. (Пирин планина). Територията на община Струмяни е 355 190 км^2, което е 5,51% от територията на област Благоевград. По площ общината заема 8$^{-мо}$ място сред 14 общини от Благоевградска област.

Карта: Райони за планиране в Р. България

Източник: www.Agrozona.bg

Община Струмяни има важно геополитическо местоположение. Община Струмяни попада в район за трансгранично сътрудничество с Р Гърция (ГКПП Кулата-Промахон, 35 км) и РС Македония (ГКПП Златарево – Ново Село, на 20 км от Петрич и 53 км от Струмяни; предвижда се изграждането на нов ГПКК „Клепалото“ между община Струмяни и община Берово, РСМ – 30 км по права линия, 125 км по сегашната пътната мрежа). Струмяни гранични с общините Кресна (на север), Сандански (на югоизток), Банско (на североизток), Петрич (на юг) и Берово (РСМ на запад). През западната част на общината, по билото на Малашевска планина преминава държавната ни граница със РС Македония (община Берово).

През територията на общината преминава главен път Е-79, който е част от Трансевропейската транспортна мрежа - Коридор IV, свързващ Германия с Турция. В момента се изгражда АМ „Струма“, чието трасе на територията на общината е 8,1 км и преминава непосредствено до с. Струмяни и с. Микрево. Край с. Микрево, община Струмяни, се изгражда 700 м виадукт над р. Струма. Важна част от националната пътна инфраструктура е и международната железопътната линия София-Кулата-Атина (пристанище Пирея - най-голямото пристанище в Гърция и едно от най-големите в Европа, което в момента се намира под китайско управление - „Главата на дракона в Европа“).

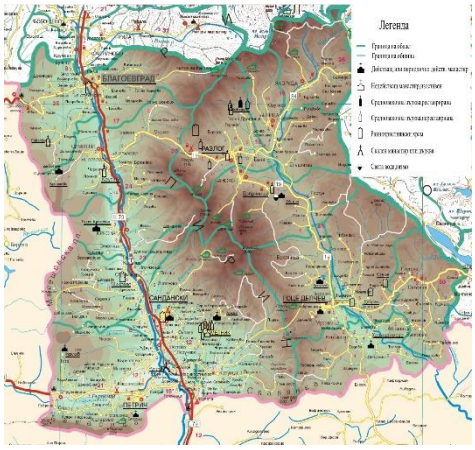

Източник: https://www.google.bg/search и Общинска администрация[1]

Карта: Р България, Благоевградска област и Карта 3. Община Струмяни

[1] Краткосрочен план за енергийна ефективност на община Струмяни за периода 2018-2021 г. с програма за неговото изпълнение. Общинска администрация Струмяни, с. 9.

1.2 Мястото на Община Струмяни в пространствената концепция на България

Областният административен център Благоевград в НКПР е категоризиран като център с „балансиран полицентризъм“, подобно на Велико Търново, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Смолян и Хасково. Счита се, че „почти отсъства контраст“ между областния център и другите градове, т. к. Благоевград не е голям (69 417 д.) и в областта има стабилни малки градове (5 бр. над 5 000 д., от които 4 са над 10 000 д.), които го балансират и взаимно си влияят - Петрич, Сандански, Гоце Делчев, Разлог и Банско. На територията на област Благоевград като слабо урбанизирани периферни (селски) общини са класифицирани 8 от общо 14 общини - Белица, Гърмен, Кресна, Сатовча, Симитли, Струмяни, Хаджидимово и Якоруда.

Според НКПР община Струмяни е категоризирана в пето йерархично ниво. В това ниво са включени много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини. Определени са общо 139 бр., от които 101 много малки градове и 38 села. Има и 39 много малки градове, които не са центрове на общини.

Карта: Райони от Целенасочената инвестиционна програма

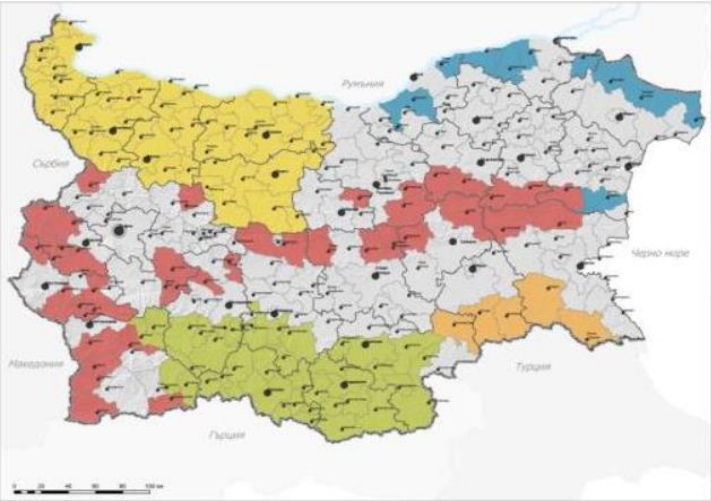

Източник: Целенасочена инвестиционна програма МРРБ, НЦТР, 2015г.

Легенда:

СЗР
Район Родопа
Район Странджа - Сакар
Слаборазвити планински райони
Слаборазвити гранични райони

Община Струмяни включва 21 населени места – 21 села, разположени в прекрасна природна среда. Според петстепенната йерархичната система на административни центрове (Национална концепция за пространствено развитие, 2013–2025г.), село Струмяни е от 5-то ниво (от общо 5 нива) – много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини. В страната има общо 139 такива селища, от които 38 са села общински центрове. Струмяни е общински център, съгласно Заповед №РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. на МРРБ (обн. ДВ, бр. 66, 28.08.2012 г., неофициален раздел) общината е 4-та категория (ЕКАТТЕ BLG49). Най-голямото населено място е с. Микрево.

Карта: Урбанистичен модел „Умерен полицентризъм“[2]

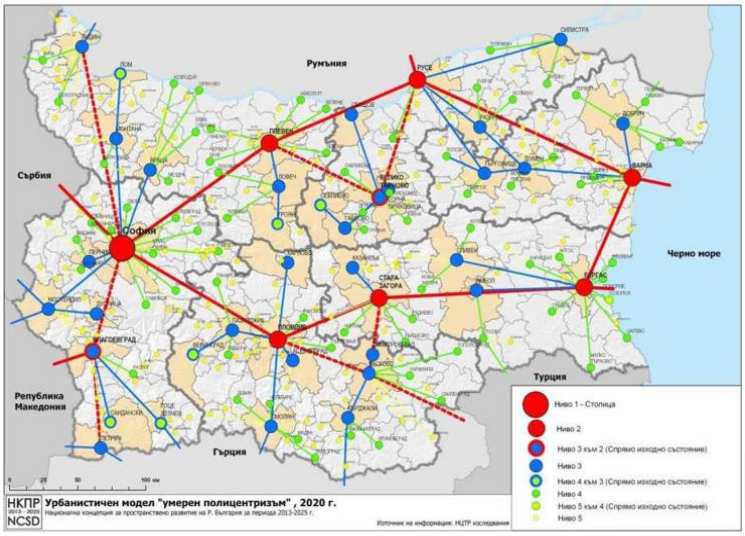

Източник: НКП

Таблица: ЕКАТТЕ на населените места в община Струмяни, област Благоевград (Код на областта BLG)

Код по ЕКАТТЕ	Населено място	Код по ЕКАТТЕ	Населено място	Код по ЕКАТТЕ	Населено място
10608	с. Велющец	32322	с. Игралище	49686	с. Микрево
12142	с. Вракуповица	32665	с. Илинденци	51737	с. Никудин
16033	с. Гореме	35818	с. Каменица	55227	с. Палат
16273	с. Крушица	37191	с. Клепало	61772	с. Раздол
16362	с. Горна Рибница	38056	с. Колибите	65930	с. Седелец
21467	с. Добри лаки	40957	с. Кърпелево	**69969**	**с. Струмяни**
23532	с. Драката	47473	с. Махалата	78046	с. Цапарево

[2] Национална концепция за пространствено развитие (за периода 2013 – 2025 г.). Приет с Протокол № 47 на МС от 19.12.2012 г.

Източник: https://www.ekatte.com

1.3 SWOT – анализ - местоположение и административно-териториално деление

Силни страни	Слаби страни
✓ Добро стратегическо транспортно-географско положение, осигуряващо условия за сътрудничество със съседните териториални общности; ✓ Близост до две съседни страни – участие в 2 трансгранични района – България - РС Македония и Гърция - България; ✓ През общината преминава важен транспортен коридор, свързващ Столицата на България с Р Гърция – в момента се строи частта от АМ „Струма“, лот 3.3, на територията на общината; ✓ Близост и добра транспортна свързаност с областния административен център.	✓ В продължение на десетилетия пограничните райони са слабо развити; ✓ В продължение на десетилетия е имало противоречиви отношения със съседните държави (Гърция и СР Македония); ✓ На територията на общината няма създадени стопански зони, които да се възползват от доброто транспортно-географско положение; ✓ По международния транспортен коридор на територията на общината няма изградена инфраструктура за отдих на пътуващите и предоставяне на услуги от първа необходимост; ✓ Липсва директна връзка със СР Македония – няма изграден ГКПП – планиран е, но не е изграден.
Възможности	**Заплахи**
✓ Днес съществуват възможности за развитие на пограничните райони и активно развитие на бизнес със съседните държави; ✓ По-активно използване на възможностите на европейските фондове за изграждане на необходимата инфраструктура и подобряване на жизнената среда; ✓ Използване на стратегическото местоположение на общината и използване на транспортния коридор към и от Р Гърция.	✓ Незаконна миграция; ✓ Заплаха от трансгранични епидемии; ✓ Незаконен трафик и повишаване на криминогенната обстановка; ✓ Обезлюдяване на общината и част от населените места; ✓ Заплахи от международни кризи; ✓ Заплахи от блокиране на границата с Р Гърция от гръцки фермери и т.н.

2. Природни ресурси

2.1. Релеф и геоложки строеж

Територията на община Струмяни представлява мозайка от различни типове релеф – котловинно-долинен, ниско-, средно- и високопланински. Около 80% от територията на общината има планински релеф, а 20% - долинен. Планински релеф има в източните склонове на Малешевска планина (най-висока точка вр. Голак 1453 м), северните склонове на Огражден (най-висока точка вр. Фичов чукар 1158 м) и западните склонове на Пирин (най-високата точка на общината - вр. Синаница 2516 м). Територията

на общината се пресича от многобройни реки, дълбоки долове и върхове. Планинските терени се характеризират със стръмни наклони.

Малешевска планина е част от Осогово-Беласишката планинска група. На изток склоновете ѝ се спускат стръмно към Кресненското дефиле на р. Струма и северната част на Санданско-Петричката котловина..

На територията на общината се очертават следните била в Малешевската планина:

- билото от м. „Камен чешма“, преминаващо през местностите „Врътката”, „Заногата”, с. Вракуповица, „Пиперковец”, „Козарника”, „Църквище” и завършващо над с. Микрево;
- билото от м. „Пехчевски път“, преминаващо през местностите „Чемериката”, „Хановете” и завършващо под с. Гореме;
- билото от м. „Данчова чешма”, преминаващо през местностите „Студената вода”, „Илинден“, „Свети Никола”, махала Седелски колиби и завършващо над с. Микрево;
- билото от м. „Вейна” до м. „Ковачев чукар”;
- билото от м. „Студената вода”, което преминава през местността „Ясиките”, над с. Махалата, с. Игралище, с. Палат и завършващо над с. Драката и други.

Малешевската планина има сложен геоложки строеж. Тя е изградена от метаморфни архайски, палеозойски и вулканични скали (мигматити, гнайси и амфиболити). Гранити се разкриват в североизточните части (Крупнишки, Кресненски, Игралищенски ридове и Брезнишкия плутон) и в долината на река Лебница, петна от вулканични скали – в най-високите денудационни повърхнини и в най-ниските места. В тектонско отношение принадлежи към Огражденския блок. В землището на село Палат има находище на флуорит.

Пирин е сравнително компактна, малка планина - дължината 66 км, широчина – 40 км. *Северен Пирин* е същинската част на планината. Този дял на Пирин има ясно изразен алпийски характер с множество езера и значителен брой хижи и заслони. Тук най-

характерни са ледниковите форми на релефа – циркуси, карлинги, трогови долини, моренни валове и пр. В Пирин се отличават:

- билото „Мурата”;
- билото от м. „Коритска чешма”, преминаващо през м. „Куртов рид”, м. „Преслапа” и др.

В структурно-геоложко отношение Пирин е хорст с гранитно ядро (гранитната повърхност е 62%, останалата част се състои от мрамор - върховете), покрито главно от стари метаморфни скали – гнайси, шисти, мрамори и гранити.

Карта: Топографска карта на Благоевградска област

Карта: Геоложка карта на България

Източник: www.bg.wikipedia.org *Източник: www.bg-zlato.com*

По данни на БФСп в землището на с. Илинденци в Пирин планина има 39 пещери и пропасти.

По поречието на р. Струма на територията на община Струмяни е разположена северната част на *Санданско-Петричката котловина*. Средната ѝ надморска височина е около 200 м, а площта – около 550 км^2. Максималната ѝ дължина е 42 км, а ширината ѝ достига до 13 км. В корито на реката е разположена най-ниската точка на община Струмяни – около 114 м н.в. От особена важност са добре изразените надзаливни тераси на Струма, като почти всички представляват обработваеми земи.

Котловината е силно разчленена и нахълмена от многобройни долини и от угасналия вулкан Кожух. Обширната ѝ заливна тераса в рамките на котловината на места

е заблатена. В северната ѝ част, в полите на Малешевска планина, край село Палат има находища на флуорит. По околните разседи, по които котловината е потънала бликат множество минерални извори.

2.2. Полезни изкопаеми

Община Струмяни е бедна на полезни изкопаеми. Рудни полезни изкопаеми няма в района. От нерудните се среща флуорит. Промишлено значение има находището до с. Палат, което е от жилен тип и е най–голямото на Балканите. В момента рудник „Славянка” работи едва с 5% от капацитета си. Основната част от добиваната суровина се използва в химическата промишленост (около 50%), в металургията (40–45%) и за производство на стъкло, керамика, цимент, оптически елементи, високооктанов бензин, ядрено гориво и в ракетната техника, като окислител (елементарен флуор). От флуорита се получава флуороводородна киселина, натриев флуорид, изкуствен криолит и фреони.

От голямо значение за района е и наличието на мраморни залежи, заемащи 85% от Пирин планина. На територията на общината се намира най–голямото предприятие на Балканите за добив и обработка на мрамор. При тези темпове на развитие залежи има за 1200 години напред. В Малешевска планина може да се добива гранит, гнайси, слюдени шисти и седиментни скали. Използва се основно в строителството.

Съществуват и значителни залежи от варовик, създаващи предпоставки за развитие на вародобив. По поречието на р. Струма и притоците ѝ се добиват инертни материали.

2.3. Климат

Община Струмяни попада в Южнобългарската климатична подобласт. Предвид специфичното местоположение и разнообразния релеф, на територията на общината се наблюдават климатични особености от три климатични района - Планински климатичен район, Малашевско-Пирински нископланински район и Петричко-Сандански климатичен район.

Планинският климатичен район е съвкупност от частите в Южнобългарската климатична подобласт, които имат надморска височина над 1000 м. н.в.. Той включва изцяло високите части на планините Пирин и Малешевска. В морфоложко отношение районът предлага твърде голямо разнообразие от планини и планински части с различно положение, различна височина и изложение, което от своя страна дава възможност за оформянето на твърде големи различия в климатично отношение. Температурният режим в района е почти еднакъв с този в Планинския район на Преходно континенталната климатична подобласт. В целия район главните валежи са изместени към зимата, както е в цялата останала част на Южнобългарската подобласт. Лятото (главно заради неговата втора половина) е сезонът с най-малките валежи. Летните валежи в района са значително по-малки от тези в планинската част на Умерено континенталната подобласт. В целия район валежите растат с надморската височина.

Малашевско-Пиринският нископланински район обхваща склоновете на планините обграждащи Петричко-Санданския район, като във височина достига до 1000 м над морското равнище, откъдето нагоре се простира районът на планинския климат. В зависимост от по-голямата си височина и по-голямата си откритост, спрямо валежоносните ветрове, районът има по-ниски средни температури и получава повече валежи от района на Санданско-Петричката котловина, затова той има и значително по-добро овлажнение от него.

Карта: Климатични райони в България

Източник: НИМХ – БАН

Зимата в района, особено в неговите по-високи части, е значително по-добре изразена с по-ниски температури, по-трайна и по-висока снежна покривка, отколкото зимата в ниската част на Струмската долина. Независимо от това, зимата е значително по-мека. През м. януари средната част на района има температура около 1°C, а най-високата му част - около минус -1°C. При много резки застудявания в района може да се получат минимални температури от порядъка на -15°C/ -18°C, но нерядко са и случаите, когато при антициклонално време, при наличност на снежна покривка, някои части от района да са по-топли, отколкото ниските части по долината на р. Струма. През зимата в района пада валеж от около 150 до 200 мм, като те са повече по Пиринските склонове. Зимните валежи са по-големи, отколкото в останалите сезони.

С издигане във височина преобладава снежният валеж през зимата. По по-високите части на района първият сняг пада още преди края на ноември, като в по-ниските части това става през първата половина на м. декември. Поради по-големите снеговалежи и по-ниските температури, снежната покривка в по-високите части е доста по-стабилна и се задържа по-дълго време. В по-високите части на района периодите с устойчиво задържане на по-високите температури са чувствително съкратени, както заради закъснението на началната им дата, така и заради избързването на крайната им дата. Така

началото на стабилното задържане на температурата над 5°C в най-горните части на района закъснява с около 20 дни, а краят му избързва с 25-30 дни, спрямо съответните дати в долината. За периода с температури над 10°C това закъснение и избързване е с около един месец, така че целият период е съкратен приблизително с два месеца. За това в тези най-високи части по време на този период се набира температурна сума, не по-голяма от 2800°C, докато в долината тя достига докъм 4300-4400°C. Лятото в по-високата част на района е умерено топло, но все още сухо. Средната температура през м. юли е около 20-22°C, като по време на най-големите летни горещини максималните температури понякога достигат до 35°C. Летният валеж е между 120 и 150 мм, като е по-малък от валежите през останалите сезони.

Общо за годината в района пада от 650 до 750 мм валеж, като максимумът се пада през зимата, а минимумът през лятото. Есента и пролетта има приблизително еднакъв сумарен валеж. Средната годишна температура за ниските части на района е около 11,5°C, а най-високите около 8,5°C.

*Петричко-Сандански*ят *климатичен район* обхваща долината на Струма на юг от Симитли. Обграден е от изток от Пирин, а от запад от Влахина, Малешевска и Огражден планина. Той има почти меридионално направление, което обуславя и посоката на преобладаващите в него ветрове - през цялата година са запад-северозападни, като само по Струмешница (обградена от Беласица и Огражден) преобладаващите ветрове през годината са от запад. През пролетта зачестяват и южните ветрове (северно от Беласица южният вятър се проявява с добре изразен фьонов ефект).

Планините в Западна Средна България и голямото стеснение при Кресненската клисура са ефективна защита пред навлизането на студени въздушни маси (особено за тези от североизток). Затова този район при малката си надморска височина (от 100 до не повече от 300 м) се очертава като най-топлия в цялата страна. Оградните планини влияят и върху режима на валежите. В топлата част на годината, когато валежите падат по студените фронтове, придвижващи се откъм северозапад, районът се очертава като един от най-засушливите в страната. Сравнително по-големи валежи има през студената част на годината, но и тогава валежите са намалени за сметка на фьоновия ефект от обграждащите го планини.

Т. к. на територията на община Струмяни няма автоматична станция, данните за температурата са от най-близките станции в Кресна и Сандански, които дават една добра представа за температурния режим в ниските части на общината.

Поради южното си изложение, малката си надморска височина и добрата си защитеност откъм север, районът има твърде мека зима. Средната температура през м. януари в най-южни и най-ниски части е над 3°C, а в по-високите и по северните части – 1°C над нулата. Независимо от това през зимното тримесечие в ниските части на района има средно по 25-26 дни с отрицателни средни денонощни температури. При много резки застудявания, минималните температури в по-ниските части на района спадат до минус 8°C/9°C, като при изключително силни застудявания, в средата на зимата и при наличност на снежна покривка те може да спаднат и до минус 18°C/19°C. В зависимост от мекия за нашите условия температурен режим снежна покривка има средно в не повече от 19 - 20 дни (общо за целия зимен сезон), като в 70 – 80% от случаите тя се запазва за не повече от 5 - 6 дни. Обикновено периодите със снежна покривка са в интервала от втората половина на м. декември до третото десетдневие на м. февруари. През целия този интервал снежна покривка е средно от 13 до 20 дни. Височината й рядко надминава 10 - 12 см, но при някои изключително големи снеговалежи може да достигне и до 30—40 см (а на места и до по-големи височини). В съответствие със сравнително високата температура на въздуха температурата на почвата в по-ниската част на района е една от най-високите в страната, като през м. януари първите 10 см от почвената покривка имат средна температура 2.5-3°C над нулата. В края на м. февруари температурата на почвата се покачва над 5°C, като през м. март има не повече от 7 дни със средни температури под 5°C. Трайното задържане на температурите над 10°C е в края на м. март. През м. април средната месечна температура е от 12 до 14°C. През пролетта районът се утвърждава като най-топлия в България (остава такъв и през цялото лято и първата половина на есента). Независимо от това късните пролетни мразове представляват реална опасност за ранно развиващата се растителност. В периода от края на м. март до началото на м. април има 40% вероятност за изолирано застудяване с отрицателни температури. Тази опасност изчезва едва след средата на м. април. Поради ранното запролетяване (преминаването на температурата над 5°C) и по нататъшното бързо повишение на температурите, при наличността на достатъчно зимна влага, вегетацията в района изпреварва тази в останалите части на страната.

Диаграма: Температури в автоматични станции Сандански и Кресна на НИМХ

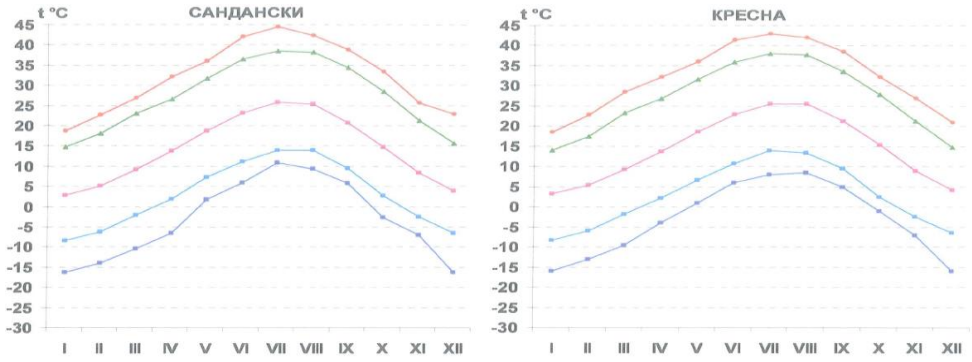

Източник: НИМХ – БАН

Легенда:

Средномесечни температури; средни от абс. минимални; средни от абс. максимални; абсолютни минимални; и абсолютна максимална температура.

През пролетта в отделните части на района пада средно от 100 до 165 мм валеж. В сравнение с останалите части общото валежно количество е едно от най-малките в страната.

От началото на лятото започва упорито засушаване, което продължава и през началото на есента, като се прекратява едва през м. октомври, когато започва едно чувствително увеличение на валежите (тогава те са средно два пъти по-големи от тези през м. септември). Това увеличение продължава и през м. ноември, който се очертава като най-валежния месец в годината. Общо за есента в района пада валеж от 130 до 190 мм, от който около 40—50% пада през м. ноември.

Есента, особено в начало е много топла. През м. септември средната температура е около 20-21°C и е с около 2°C по-висока, отколкото тази в края на м. май. Октомврийската температура е между 13,5 и 15°C, като в по-ниските части на района почти през целия месец средните температури са все над 10°C. Периодът на тяхното устойчиво задържане над тази граница продължава до първото десетдневие на м. ноември. Приблизително по това време е и средната дата на първите есенни мразове. При

изключително ранни застудявания първият есенен мраз може да се случи още преди средата на м. октомври, а при изключително топла есен това може да стане и към средата на м. декември.

Средната годишна температура в района е между 12,5 и 14°C и е най-високата в страната. Периодът с устойчиво задържане на температурата над 5°C има продължителност 280 - 290 дни през годината, като в него се набира температурна сума от около 4800°C, а периодът с температурите над 10°C е с продължителност 225 - 230 дни и температурна сума от 4300 до 4400°C. Вижда се, че по всички температурни показатели районът може да се характеризира като най-топлият в страната. Годишният валеж е 500—650 мм и се набира в 60 до 67 валежни дни. Най-големите валежи падат в края на есента и началото на зимата, а най-малките - в края на лятото и началото на есента.

Климатичните данни за района са от станциите за наблюдение на метеорологичната мрежа на НИМХ както следва: климатичната станция в Кресна (172 т), синоптичната станция в Сандански (206 т), дъждомерните станции в селата Игралище (900 т) и Гега (750 т). Основно е използвана редицата от данни за референтен период 1981-2017 г.

2.3.1. Температура на въздуха

Релефът на общината е изключително разнообразен и денивелацията между най-ниската и най-високата и точка е около 2400 м, обхващаща три климатични района и е напълно нормално температурите да се движат в много широки граници. Средна годишна температура на въздуха е вертикално и хоризонтално диференцирана.

Стойностите на средно месечните температури са най-ниски през януари 2,9°C, а най-високи през юли 25,8°C. Средногодишната температура е 14,3°C, а годишната амплитуда е 22,9°C. Средната температура на въздуха за трите зимни месеца е 4,0°C, за пролетните месеци е 13,9°C, за летните 24,8°C и за есенните - 14,6°C. Абсолютната минимална температура е минус 16,3°C (януари 1987 г.), а абсолютна максимална температура е 44,6°C (юли 2007).

Средният вертикален температурен градиент на територията на община Струмяни по западните и югозападните склонове на Пирин през най-студения месец в

годината – януари е около 0,4°C, а през най-топлия юли е около 0,7°C. Най-голям е температурният градиент през м. май - малко над 0,7°C, като това се дължи най-вече на наличието на значителна снежна покривка във високите планински части. По-малкият температурен градиент през зимните месеци се обуславя от температурните инверсии в ниските части, като достига почти 0,1°C в най-ниските райони, но с височината се увеличава. Може да се очаква средните месечни януарски температури по най-високите части на общината в Пирин планина да достигат под минус 6°C, а през м. юли - 9°C. Средногодишната температура се изменя от около 14°C в Санданско-Петричкото поле, до около 1-2°C на 2500 м. н.в.

В Малешевска планина средната годишна температура на въздуха е 14°C. На височина 1700 – 1800 м тя е 5° - 6°C. Средната януарска температура в най-ниските части е над 0°C, а средната юлска – 24° - 25°C. Във високите части на Пирин планина климатът е типично планински. Средноянуарските температури варират от -1 до -2°C, в подножието и до -5°C в по-високите части. В по-ниските части и в долината на р. Струма средногодишните температури са значително по-високи под влияние на топлите средиземноморски въздушни маси.

2.3.2. Валежи и относителна влажност на въздуха

Максимумът на месечните валежни количества през годината е през м. ноември – декември. За дъждомерната станция в с. Игралище (Малашевско-Пиринския нископланински климатичен район) е през м. март. Средномесечната валежна сума варира от 31,0 мм (м. август) до 55,1 мм (м. декември). Годишната средномесечна валежна сума за периода 1981-2017 г. е 484 мм. За станция с. Игралище в периода (2015-2017г.) стойностите са между 24,5 мм (м. юли) и 105,8 мм (м. март) с годишна валежна сума от 715 мм. Максималното месечно валежно количество измерено през референтния период е: 151,2 мм (м. ноември 1985 г.), а за с. Игралище - 130.0 мм (м. ноември 2016г.). Характерът на сезоните във валежно отношение може да се проследи и от сезонните валежни суми. Сумата на валежа през трите зимни месеца за тридесетгодишния период е 42,6 мм, през пролетта - 40,6 мм, през лятото - 35,9 мм и за есента - 42,5 мм. Въпреки късите периоди на наблюдение в станцията в с. Игралище, може да се заключи, че в Малашевско-Пиринския нископланински климатичен район максимумът на валежите е

през м. март, докато в ниските станции от Сандански-Петричкото поле максимумът е в края на есента и началото на зимата. Във високата планинска част от територията на община Струмяни по западните склонове на Пирин това разпределение се запазва с максимум на валежите в края на зимата и началото на пролетта. Сумарната годишна сума на валежа се увеличава с нарастване на надморската височина и в най-високите части надхвърля 1000 - 1200 мм.

Диаграма: Месечна сума на валежа

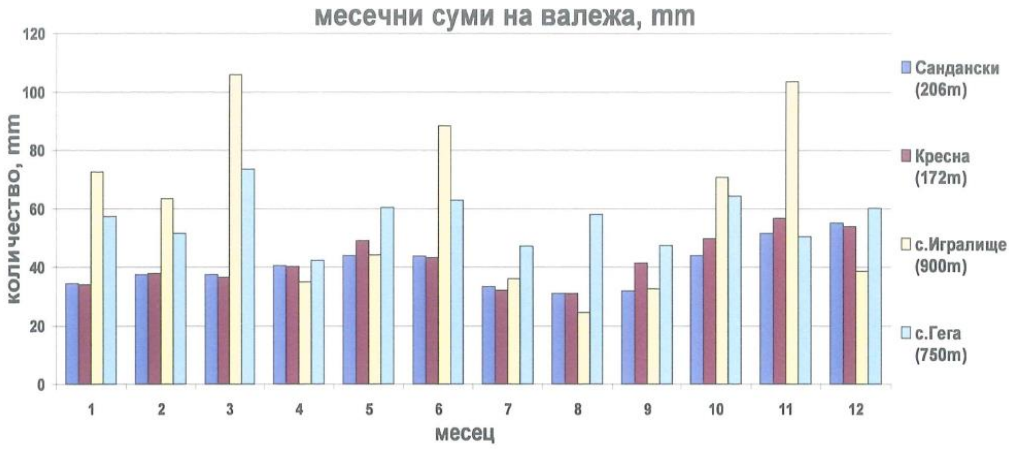

Източник: НИМХ – БАН

Като цяло относителната влажност на въздуха е обратна на температурата. Затова абсолютния минимум на относителната влажност на въздуха е през топлата част от годината. Средномесечната относителна влажност на въздуха варира от 50% (м. юли) до 77% (м. декември). Средногодишната стойност е около 63% и се влияе от релефа и височината.

Карта: Карта на валежите в България – община Струмяни

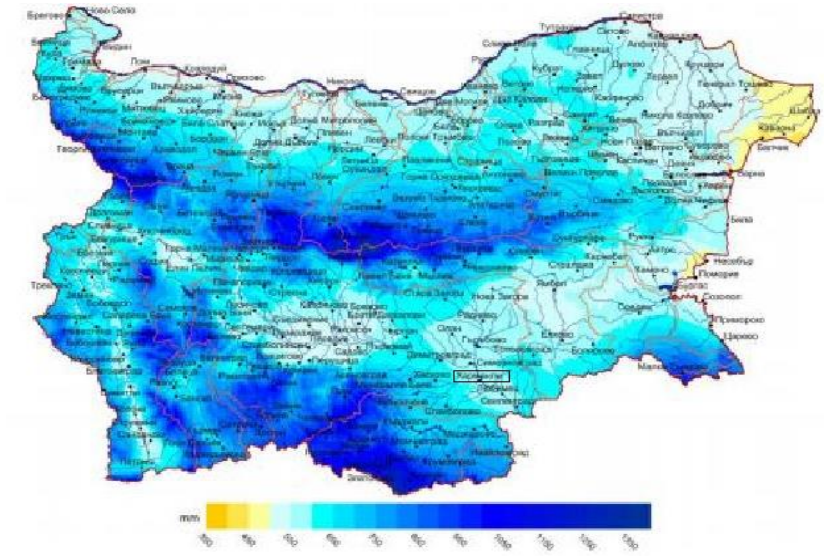

Източник: НИМХ - БАН

2.3.3. Снежна покривка

В община Струмяни снежната покривка не е с непрекъснато задържане през годината. В частта от общината, попадаща в нископланинския пояс, тя се образува и стопява през различни периоди от зимата, а в последствие се образува отново.

Диаграма: Средномесечен брой дни със снежна покривка

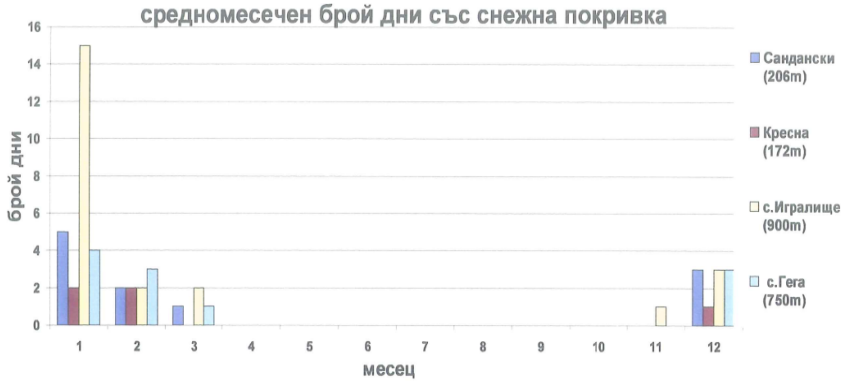

Източник: НИМХ – БАН

Диаграма: Средна максимална величана на снежната покривка

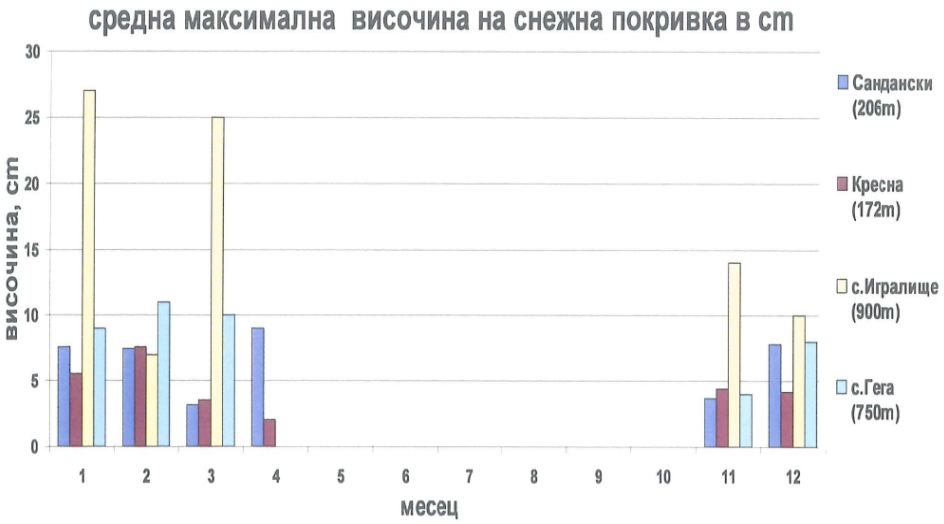

Източник: НИМХ – БАН

Средният за референтния период брой дни със снежна покривка е максимален във всички станции през януари - 5 дни, а годишно общият им брой достига 11 дни. При станцията в с. Игралище броят е 15 дни, а годишно е 24 дни. Средната максимална месечна височина на снежната покривка достигат 9 см, а за с. Игралище - 27 см. Най-голяма е максимална височина на снежната покривка през м. декември 2001 г. - 35 см, а за станция с. Игралище през м. януари 2017г. - 50 см.

За община Струмяни средната дата на първата снежна покривка варира от второто десетдневие на м. декември в най-ниските части до към началото на м. октомври по най-високите части на общината около 2500 м. Средната дата на последната снежна покривка е около средата на м. февруари в най-ниските части, а при най-високите, е в началото на м. април.

2.3.4. *Продължителност на слънчевото греене*

Режимът на слънчевото греене е изследван на базата от данни за периода (1981 - 2017 г.) в станция Сандански. Данните от нея са представителни за ниската част на община Струмяни. Най-много слънчеви часове средномесечно има през м. юли - 353 часа, а най-малко през м. декември - 192 часа. Средногодишната продължителност на слънчевото греене е 2624 часа. Максималната месечна продължителност на слънчевото греене през референтния период е била 413 часа (м. юли 2007), а годишната максимална сума е 2925 часа (2000 г.) Минималната е била 42 часа (м. декември 2002), а годишната минимална 2361 часа (2014 г.).

Диаграма: Средномесечна продължителност на слънчевото греене SD (час)

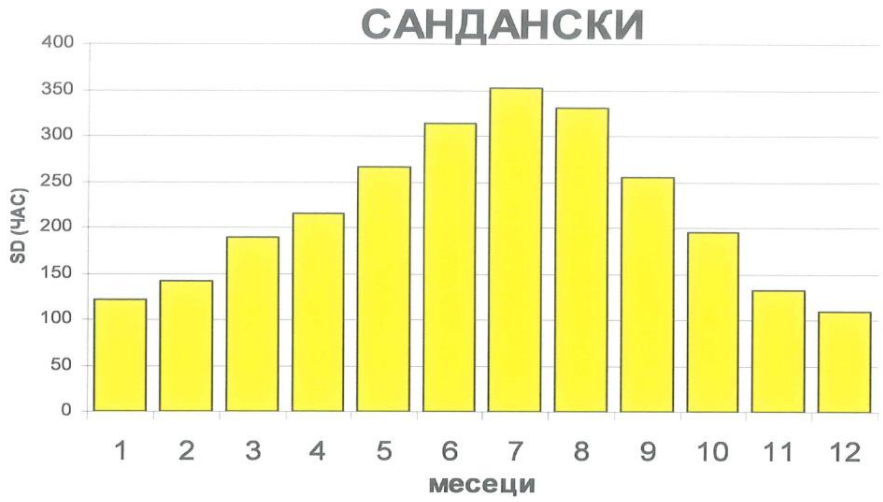

Източник: НИМХ – БАН

Средногодишната продължителност на слънчевото греене в по-високите части на общината би трябвало да е с около 5 - 10% по-малка, в сравнение с тази по течението на р. Струма. Това се дължи най-вече на конвективната облачност над планинските райони в пролетните и летните месеци. През месеците ноември - февруари броят на часовете със слънчево греене в ниските части отново доминира над по-високите места, заради по-редките случаи на мъгли и ниска слоеста облачност в Санданско-Петричкото поле. Този резултат контрастира с останалата част на страната, където в котловините и низините

броят на часовете със слънчево греене през зимните месеци е по-малък от този по оградните им планини в повечето случаи.

2.3.5. Облачност и мъгли

За референтния период в община Струмяни е изследван годишният ход от месечния брой на ясните, мрачните дни, средномесечната обща облачност и броя на дните с мъгла в климатичните и валежомерните станции.

Диаграма: Средномесечен брой ясни дни

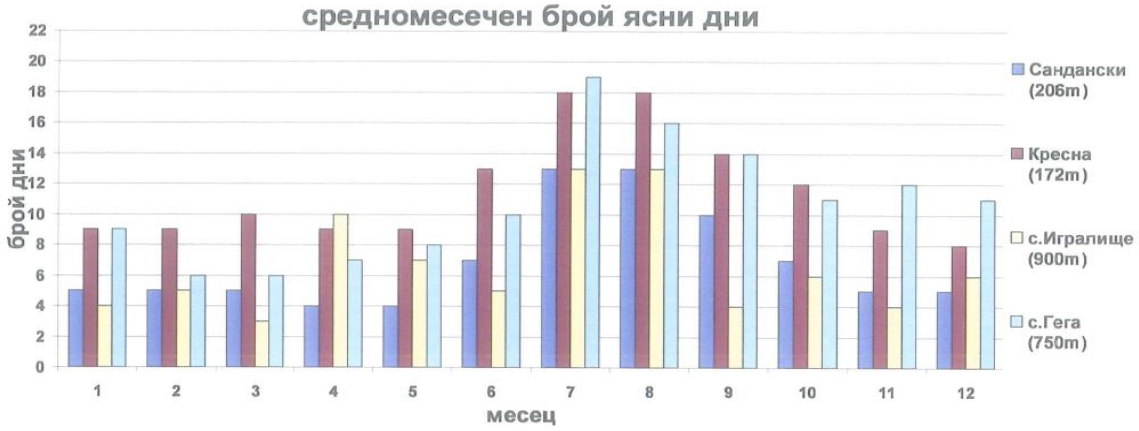

Източник: НИМХ – БАН

Годишният ход на броя ясни дни е с изразен минимум през месец декември - 8 дни и максимум през месеците юли и август - 18 дни. Годишният им брой е - 137 дни (станция Кресна). В станция Сандански минимумът на ясните дни е през м. април и м. май - 4 дни, а максимумът е през м. юли и м. август - 13 дни. Общият им брой е 84 дни. При станцията в с. Игралище минимум е отчетен през месец м. март - 3 дни, а максимум през месеците юли и август - 13 дни. Годишната сума е 80 дни.

Диаграма: Средномесечен брой мрачни дни

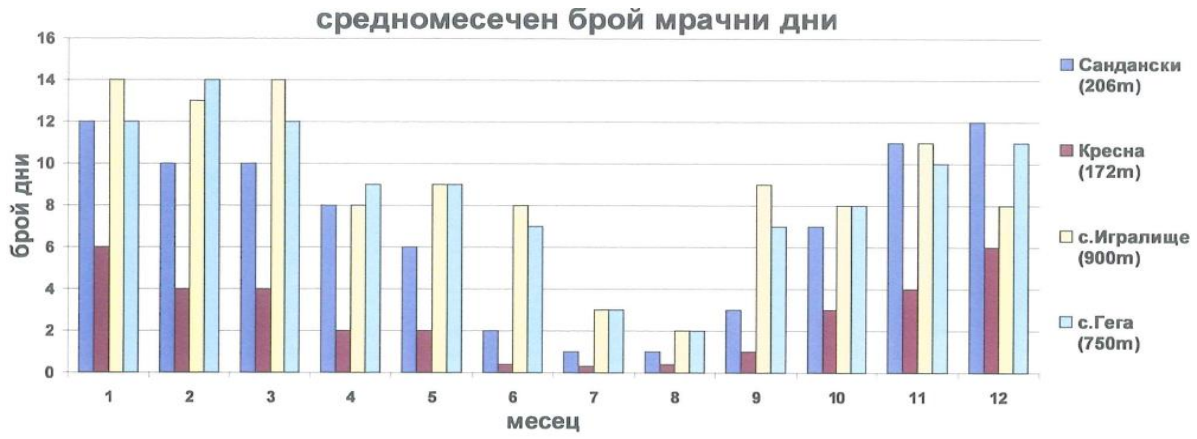

Източник: НИМХ – БАН

Диаграма: Средномесен брой дни с мъгла

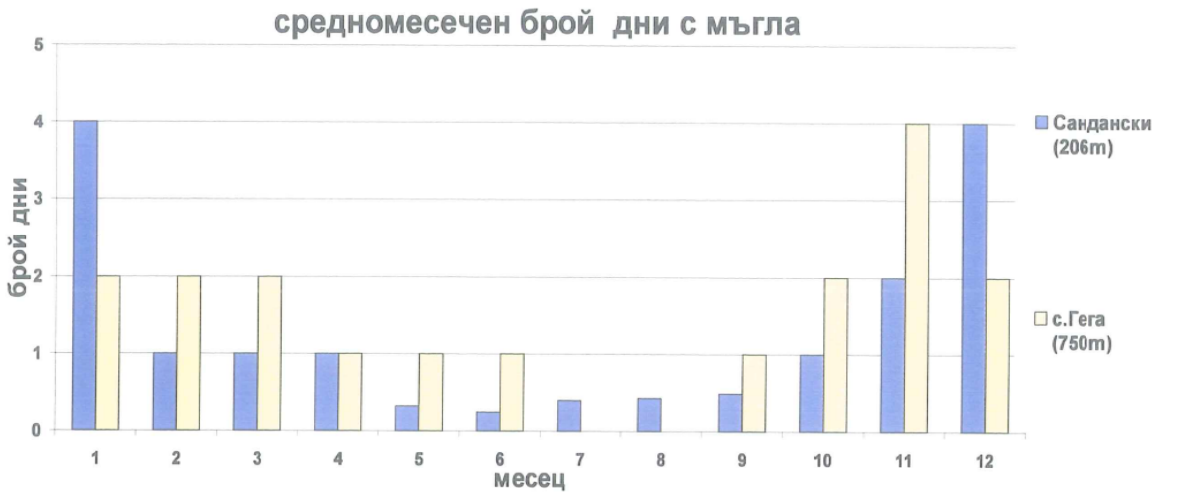

Източник: НИМХ – БАН

2.3.6. Скорост на вятъра

С данни за посока и скоростта на вятъра НИМХ разполага от станциите в Сандански и Кресна, като най-близки и представителни за ниските райони на общината. Изследвани са скоростта и посоката на вятъра, както и броя на дните със силен вятър над 14 м/с. За станция Сандански най-голяма честота имат ветровете от северозапад 34% следвани от северните 22%. Тихото време в района е 31%. Най-голяма средногодишна скорост имат северозападните ветрове 3,8 м/с. Средномесечната скорост на вятъра е най-ниска през есента 1,7 м/с, а най-висока през м. март 2,5 м/с. При станция Кресна доминират ветровете от север 39,9% и от изток, североизток и северозапад с по около 18%, като това е обусловено от разположението на Кресненското дефиле и нахлуващите

по-студени въздушни маси от север. Тихото време е 80%. Въпреки големия процент на тихо време средногодишните скорости са сравнително високи от всички посоки - над 4 м/с. При средномесечните скорости минимумът е през м. декември - 0,6 м/с, а най-висока е скоростта през м. март - 1,1 м/с.

Броят на дните със силен вятър над 14 м/с средногодишно е 13 дни в Сандански, само около 1 ден средногодишно в Кресна и 9 дни при станцията в с. Гега, която е представителна за планинската част на община Струмяни в Малашевска планина. Във високата част на общината по западните склонове на Пирин броят на дните със силен вятър би трябвало да се увеличава чувствително, като в най-високите планински части дните с вятър над 14 м/с би трябвало да надхвърлят 70.

Диаграма: Роза на вятъра (честота на вятъра по посока и скорост)

Сандански

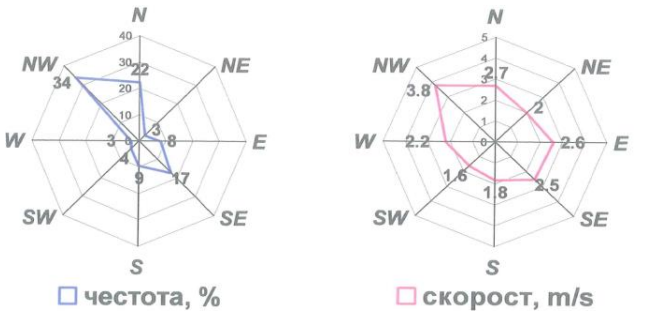

Кресна

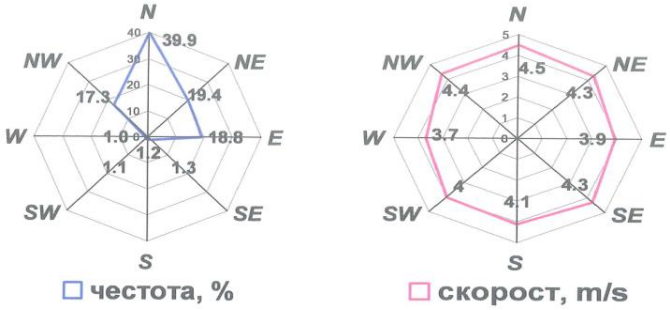

Източник: НИМХ – БАН

Вятърът на територията на община Струмяни, както се вижда от станциите с данни, с които разполага НИМХ в близост, са твърде разнообразни. Изключително пресеченият терен и речните долини предполагат наличието на склонови ветрове и планинско-долинни циркулации, зависещи изключително от тяхното конкретно

разположение, като най-общо при отсъствие на активни метеорологични процеси, във вечерните часове вятърът е насочен от склона/планината към долината, а през деня обратно - от долината към планината.

2.3.7. Устойчивост на атмосферата (атмосферно налягане)

Устойчивостта на атмосферата е важен фактор за разсейването на замърсителите и влияе върху атмосферните условия и здравето на хората.

Индикатор за устойчивостта на атмосферата е класът на устойчивост. В течение на годината атмосферата преминава през всички класове на устойчивост в зависимост от скоростта на вятъра, слънчевото греене, облачността и частта от денонощието.

Отчитайки казаното дотук за климата в района трябва да се има предвид, че през последните 20 години аномалиите на средногодишните температури на въздуха в България са само положителни, като температурите постепенно се покачват. Така е в предишния период – температурите от 1989 до 2011 г. са положителни аномалии на средната годишна температура на въздуха в България спрямо климатичната норма на базисния период – 1990 г. За периода 1971–2011г. средната приземна температура на въздуха в страната се е увеличил с 1.5°C.

2.4. Водни ресурси

Хидрографската система на община Струмяни попада в Западнобеломорския район (реките се оттичат към Бяло море). Повърхностните води се генерират от валежите и количеството води, влизащи на дадена територия чрез реките. Подземните води в България имат свои собствени басейни, в които се извършват процесите на тяхното количествено натрупване, движение и формиране на хидрохимичните им свойства.

2.4.1. Повърхностни води

Съгласно хидроложкото райониране на България проучвателният район попада в област с континентално климатично влияние върху режима на речния отток, район със слабо изразено средиземноморско климатично влияние и дъждовно-снежно подхранване

(10-30%). Устойчивото фазово разпределение на оттока е слабо. Хидрографската система на община Струмяни обхваща водосборните области на р. Струма и нейните притоци, които са трансгранични. Община Струмяни не е богата на водни ресурси.

Карта: Хидроложка карта на България

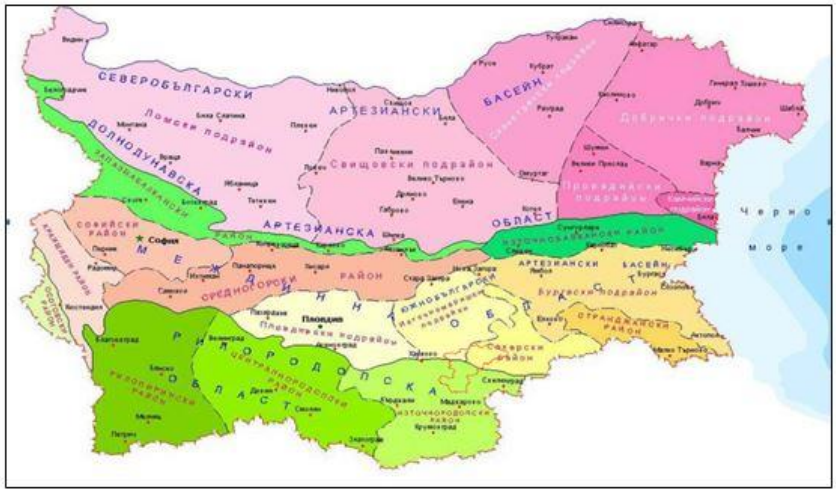

Източник: НИХМ - БАН

2.4.1.1. Реки

Река Струма извира на 2246 м надморска височина, на 250 м южно от вр. Черни връх (2290 м н. в.) във Витоша планина. Дължината ѝ е 415,2 км, от които на българска територия — 290 км, която ѝ отрежда шесто място по дължина сред реките в Р България. Площта на водосборния басейн на р. Струма възлиза на 17 300 км^2 и обхваща части от четири балкански държави — Р България, Р Гърция, СР Македония и Р Сърбия. Водосборният басейн на р. Струма е вторият по големина в Р България, след този на р. Марица. Той обхваща цялата област Кюстендил, западната част на област Благоевград, около 80% от област Перник и малка част от София област, включва 21 общини, от които 18 изцяло и 3 частично. Р. Струма има сравнително еднакво развита мрежа от леви и десни притоци.

Карта: Граници на ЗБР БУ на водите и Карта: Основни речни басейни в ЗБР

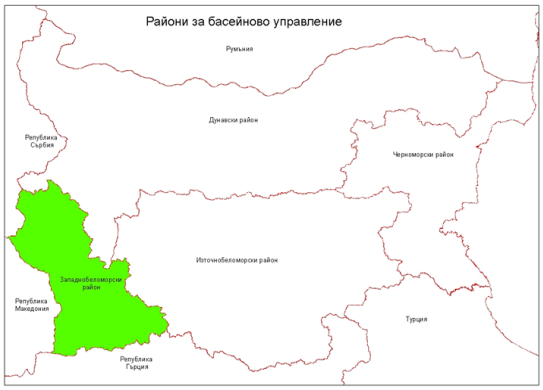

Източник: ПОРН в БД ЗБР

През средата на общината, от север на юг, през Санданско-Петричката котловина преминава около 15 км от течението на река Струма. По своето течение в общината р. Струма получава 6 по-големи притока и множество по-малки. Десните притоци са реките Цапаревска, Седелска (Драковска), Войче, Каменишка, Горемска и Лебница (част от горното течение). Тези реки водят началото си от Малешевска планина, като водосборите им са значителни и хидрографската им мрежа е с голяма гъстота. Те и техните притоци текат в дълбоко врязани легла, много често между скалисти брегове. Горните части на водосборните им басейни са заети изцяло от пасища и ливади. Поради слабата залесеност на планината, повечето от тези реки са с пороен характер. Излизайки от планината и навлизайки в Санданско-Петричката котловина, преди да се влеят в Струма, поройните реки и долове се разливат и образуват големи нестабилни наносни конуси. Всичките те са с непостоянен дебит и се влияят от сезонния характер на валежите. Левите притоци са реките Градешка (Злинска) и Белишка (Шашка), дебитът на които е силно повлиян от сезонните дъждове и снеготопенето в Северен Пирин. Втората река се характеризира с изключително стихиен и пороен характер, поради което често причинява наводнения. От Пирин идват и няколко дерета и маловодни долове.

По р. Струма от Кресненския до Рупелския пролом са развити: една ниска заливна тераса и 6 надзаливни акумулационни и ерозионни тераси, с относителни височини над съвременните речни легла (м): 5-7; 8-12; 20-22; 40-45; 60-65 и 85-100. Край

планинските склонове, реките и потоците са отложени наносни и поройни конуси, като в някои котловини образуват непрекъснати ивици.

Във високите планински части на района оттокът през зимата е нисък, с минимум през м. февруари, следствие от намаления приток на вода под дебелата снежна покривка и ниските температури. В тази част обилните дъждове през пролетта и наличието на интензивно снеготопене довеждат до рязко изразено пълноводие с максимум през май - до около 30% от годишния отток.

Всички реки са с непостоянен дебит, влияещ се от валежите и сезоните, а при силни валежи имат и пороен характер.

Реките, протичащи по склоновете на Рила и Пирин, са най-многоводни, като отточният модул достига и превишава 35 - 40 л/с/км^2, поради високите валежи - над 1200 мм годишно. За тях е характерна и голямата гъстота на речната мрежа - над 2-2,5 км/км^2.

Притоци на р. Струма

Цапаревска река е десен приток на р. Струма. Реката отводнява източните части на Малешевска планина. Цапаревска река извира на 1372 м н.в., на около 300 м западно от връх Голак (1453 м) в централната част на Малешевска планина. Дължината ѝ е 24 км. По цялото си протежение тече в посока изток-югоизток в сравнително дълбока долина, обрасла с гори и ерозирани склонове. Влива се отдясно в р. Струма, на 125 м н.в., в чертите на село Микрево. Площта на водосборния басейн на реката е 78 км^2, което представлява 0,45% от водосборния басейн на река Струма. Малка част от водите на реката в района на с. Микрево се използват за напояване. Основни притоци на Цапаревска река са:

- Леви: Правеца, Горемска река (най-голям приток);
- Десни: Рибнишка река, Липовска река.

Река Седелска (Драковска). Водосборният басейн на р. Седелска (Драковска) е 50.2км^2 е представителен за пороите на десни притоци на р. Струма, които събират водите си от Малашевска планина и Огражден. Поройният характер на реката е свързан с релефа - стръмни склонове и висока податливост на ерозиране (потенциален ерозионен риск на над 64% от територията).

Река Лебница (Лебнишка река) е десен приток на р. Струма. Реката извира на 1480 м н.в. на 1.4 км югоизточно от връх Огражденец (1748м), първенецът на планината Огражден - на територията на РС Македония. Тече на изток и след 8 км пресича държавната граница и навлиза в българска територия. Реката отводнява южните части на Малешевска планина и северните части на планината Огражден. Площта на територията на България на реката е 197 км^2 , а площта на водосборния басейн на реката у нас е 318 км^2, което представлява 1,84% от водосборния басейн на река Струма. Дължината ѝ е 50 км, от които в България 42 км. Реката тече на североизток и югоизток и след с. Лебница излиза от планината и навлиза в Петричко-Сандански котловина, като образува обширен наносен конус. Речната ѝ долина е дълбоко всечена в метаморфни скали и гранити, като образува множество меандри, а долинните ѝ склонове са силно обезлесени и ерозирани. Режимът на р. Лебница е с дъждовно и снежно подхранване, с пролетно пълноводие (март) и лятно маловодие (август). Средният годишен оток в устието е 2,64 м^3/с. Водите ѝ частично се използват за напояване. Максималният отток е около 101 м^3/с.

Основните ѝ притоци в България са:

- Леви: има един в РСМ;
- Десни: Тролски андък; Крънджилски андък; Иванска река; Драгушки андък; Селското дере. Има един и в РСМ.

2.4.1.2. Езера/язовири

През годините на територията на община Струмяни са изградени 40 язовира с обща площ 194,394 дка. От тях функционират 8 язовири с площ 62,811 дка. Останалите са изпразнени и не са в експлоатация. Част от язовирите са зарибени и се използват за напояване. През 2018 г. Общински съвет Струмяни по предложение на кмета на общината е взел решение във връзка с ЗВ, безвъзмездно да прехвърли собствеността на 39 водоема, с площ над 180 дка в полза на държавата. Решението е взето поради липсата на средства и невъзможност водоемите да се поддържат в изправност.

2.4.1.3. Повърхностни водни тела

По течението на р. Струма се срещат различни типове повърхностни водни тела: общо 118; реки – 106 бр.; езера/язовири – 12 бр.

По поречието на р. Струма се намират 65% от повърхностните водни тела на територията на Западнобеломорския район.

Таблица: Повърхностни водни тела на територията на община Струмяни

Код	Име на водно тяло	Тип
BG4ST500R057	р. Струма от вливане на р. Ощавска до вливане на р. Белишка (Шашка)	R5
BG4ST500R059	р. Влахинска от вливане на р. Синанишка до вливане в р. Струма	R3
BG4ST500R060	р. Брезнишка от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R061	р. Врабча (Злинска) от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R062	р. Белишка (Шашка) от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Санданска Бистрица	R5
BG4ST500R064	р. Цапаревска от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R065	р. Седелска от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R066	р. Лебница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма	R3

Източник: БД ЗБР и Общинска администрация

2.4.2. Подземни води

Подземните води в Западнобеломорски район за басейново управление са идентифицирани в зависимост от главните типове хидрогеоложки структури, хидрогеоложките системи и тяхното разположение в разрез.

В ПУРБ (2010 - 2015г.) са идентифицирани 39 броя ПВТ на територията на ЗБР за басейново управление. Във връзка със забележките на Европейската комисия (ЕК), в ПУРБ (2016 – 2021г.) е направена актуализация на границите на част от ПВТ. Извършена е „дефрагментация” на ПВТ, като са преочертани телата - сливане и/или разделяне на границите. Не са очертавани напълно нови ПВТ.

Таблица: Характеристика на ПВТ на територията на ЗБР[3]

Тип на ПВ	Обща площ (km^2) и брой на ПВТ по Тип		Разкрита и закрита площ на ПВТ по Тип	
	Km^2	брой	Разкрита площ (I	Закрита площ (II и III

[3] План за управление на речните басейни на ЗБР (2016-2021 г.), стр. 63.

			хоризонт), км^2	хоризонт), км^2
ПВТ в алувиалните отложения на реките	1 380,46	10	1 380,46	0
ПВТ в грабеновидни депресии	1 508,11	7	903,24	604,87
ПВТ с пукнатинни води	10 511,53	11	8 726,42	1 425,16
ПВТ в райони с карстови басейни, разположени в територии с разпространение на пукнатинни колектори	1 685,33	4	1 491,38	193,95
ПВТ в самостоятелни карстови басейни	520,94	6	451,63	69,31
Общо:	**15 606,37**	**38**	**12 953,13**	**2293,29**

Източник: БД ЗБР

По данни на ПУРП на ЗБР (2016–2021г.) може да се направи извод, че на територията на община Струмяни има 5 ПВТ.

Таблица: Подземни водни тела на територията на община Струмяни[4]

№	Тип на ПВТ	Наименование на ПВТ	Код на ПВТ	Обща площ на ПВТ, км^2	Разкрита площ (I хоризонт), км^2	Закрита площ (II и III хоризонт), км^2
2	ВТАОР	Порови води в кватернер - Кресна-Сандански	BG4G000000Q002	123,34	123,34	0
12	ВТГД	Порови води в неоген - Сандански	BG4G000000N012	632,33	513,66	118,67
23	ВТПВ	Пукнатинни води в Пирински блок	BG4G1PzC2Pg019	1118,71	936,98	181,73
28	ВТПВ	Пукнатинни води във Влахино-огражденско-малешевско-осоговски метаморфити	BG4G001PtPz125	3089,90	2357,99	371,91
	ВТСКБ	Карстови води във Влахински карстов басейн	BG4G0000Pt3032	11,07	11,07	0,00

Източник: БД ЗБР

Легенда:

ВТАОР - Водни тела в алувиалните отложения на реките
ВТГД - Водни тела в грабеновидни депресии
ВТПВ - Водни тела с пукнатинни води
ВТСКБ - Водни тела в самостоятелни карстови басейни

2.4.2.1. Грунтови води

В пукнатинните системи на скалните масиви се формират и циркулират **порово-пукнатинни води**. Този тип води е слабо проучен в района на община Струмяни. Има известни проучвания в съседни райони по поречието на р. Струма. С оглед на тенденциите

[4] План за управление на речните басейни на ЗБР (2016-2021 г.), стр. 61.

на повишаване на средногодишната температура и трайни тенденции на засушаване е необходимо да се направят проучвания на подпочвените води и при необходимост същите да бъдат включени във водния баланс на общината.

Олигоценски седиментно-ефузивен комплекс – има ограничено разпространение в проучвания район. Разкрива се като отделни петна по дясната тераса на р. Струма, в района на Кресна. Хидрогеоложки комплексът е много слабо проучен със сондажи, поради което не се знае разпространението и водообилността на водоносните слоеве в дълбочина.

Южнобългарски и горнокредни гранитоиди с води в изветрителната зона и тектонските нарушения. Тази магмена формация има широка разпространение. В проучвания район е представена от Крупнишкия плутон и Северно-пиринския плутон. Водите в изветрителната зона са регионално разпространени. Мощността на изветрителната зона е средно 15-20 м. По-значителна мощност (30-40 м) тя има на вододелите и склоновете на долините. В речните корита във високопланинския пояс тя рязко намалява до няколко метра.

Архай-протерозойски метаморфити с води в изветрителната зона и тектонските нарушения имат регионално разпространение.

Ресурсите на водите по тектонските нарушения са ограничени и статичните запаси бързо се сработват, а постоянният транзитен поток е в порядъка на няколко литра в секунда до нивото на речната система и до 15-20 л/с на дълбочина до 500 м под нея.

Поров тип води се формират в несвързаните отложения на алувия и пролувия с кватернерна възраст. В района порови алувиални подземни води са акумулирани в алувиалните тераси на р. Струма и притоците й, където са формирани потоци от подземни води, свързани хидравлично с речните води. Проводимостта на алувиалните отложения е от 400 до 600 м^2/д. Водоносният хоризонт се подхранва от валежи, от повърхностните води на протичащите дерета и от подземно изливане на пукнатинни и пукнатинно-карстови води. Дренират се частично чрез подземно изливане в алувия и частично под формата на извори със сумарен дебит от 10 до 30 л/с.

2.4.2.2. Артезиански (напорни) води

В района тези води не са добре проучени.

2.4.2.3. Минерални (термални) води

В района се срещат термоминерални горещи води по дълбоко заложените разломни зони на кристалинния фундамент в землището на с. Палат. Те имат специфичен химичен състав, свойства и лечебни качества. Най-често те са хидрокарбонатни, сулфатни, натриеви, с ниска минерализация – до 1 г/л. Въпреки това на територията на община Струмяни няма регистрирани минерални извори. В съседство се намира гр. Сандански, който е известен балнео курорт.

2.4.2.4. Карстови води

Карстови води се образуват в земите с млади варовици – сарматски, еоценски, горнокредни. Близо 1/10 от площта на България е заета от карстови терени.

2.4.2.5. Почвени води

Почвените води играят важна роля за плодородието на почвите.

По химичен състав подземните води в района са пресни и ултрапресни, предимно хидрокарбонатно-калциеви (калциево-магнезиеви) с минерализация под 0,5 г/л и ниска твърдост. Във високопланинските кристалинни масиви водите са меки, ултрапресни с М под 0,2 г/л. В тях нараства съдържанието на натрий, на места и на сулфати. Подземните водни тела са оценени в добро състояние по отношение на химичен и количествен статус.

2.5. Почви

2.5.1. Почви на територията на община Струмяни

Съгласно почвено-географското райониране на България районът попада в Струмско-Местенската провинция. Характеризира се с ксеротермна почвена покривка от канелени почви, наносни-делувиални и алувиални почви. Всички те имат по-плитък профил и по-голяма скелетност, сравнени с аналозите им от останалите части на страната.

Почвеното разнообразие на територията на община Струмяни е резултат от релефа и релефните форми, растителността и характера на почвообразуващите основни скали. Най-разпространени на територията на община Струмяни са кафявите горски почви, представени с трите си подтипа: кафява горска почва (средно богата), кафява горска почва (богата) и ненаситена кафява горска почва (бедна). След тях са канелените почви, рендзини и ненаситените алувиални.

Почвени типове на територията на община Струмяни:

- *кафяви горски* - заемат 24,9% от територията. Срещат се под буковите насаждения, а на места и под насажденията от зимен дъб;
- *канелени горски* - преобладават под 900 м н. в. Развитието им в района е свързано с по-слабото овлажняване и преобладаваща дървесна растителност - благун и космат дъб;
- *алувиално-ливадни и алувиални почви* - образували са се по течението на р. Струма и по долните течения на по-големите й притоци.

По дълбочина най-разпространени са среднодълбоките почви, следвани от плитките, дълбоките и твърде плитките почви.

По протежение р. Струма преобладават *канелените горски почви*, основно от вида излужени. Излужените канелени горски почви имат добре оформен профил, състоящ се от два ясно обособени хоризонта: хумусно-акумулативен (А), с мощност 30-40/50 см и метаморфен–В(t), с мощност 50-70 см.

Като интразонални почви между канелените горски почви са разположени и различни представители на примитивните и наносните почви: *литосоли, регосоли, ранкери, делувиални почви*. В по-ниската част на терена и непосредствено до р. Струма се простира ивицата на алувиалните почви, характеризиращи се с голямо разнообразие на механичния си състав: песъчливи, каменисти, глинесто-песъчливи, както и средно песъчливо-глинести. Значително представени в разглежданата територия са още и *наносните почви* (Fluvisols): *делувиални, алувиални*, техните *ливадни разновидности*, както и *наносни почви от смесен тип*. Върху първата незаливна тераса и други сравнително близки до реката незаливаеми площи се наблюдават съчетания от различни почвени образувания: *алувиално-ливадни, алувиално-делувиални, делувиално-алувиални и алувиално-*

делувиално-ливадни почви. *Алувиално-ливадните почви* се отличават с високото ниво на подпочвените води (заблатяване), в зоната на активния коренообитаем слой. Те имат тежко песъчливо-глинест механичен състав. Върху тях се развива единствено блатна растителност. Не е възможно тези почви да се ползват без изграждане на дренажна система.

Засолени почви. Срещат се в съчетание с алувиално-ливадните почви. Тъй като алувиалните наноси са твърде разнообразни по дълбочина, капилярната подемност в отделни участъци не е гарантирана по цялата мощност. Засоляването най-често се проявява на петна, с различна площ сред алувиално-ливадните почви.

Таблица: Съдържание на хумус, общ азот и механичен състав на почвените типове

Почвен тип и подтип	**Хумус %**		**Общ азот %**		**Физическа глина 0,01 мм.**	
	ХОРИЗОНТИ					
	А	В	А	В	А	В
Кафяви горски - богати	4,93	-	0,288	0,113	21,52	17,40
Кафяви горски - сред. богати	4,16	1,16	-	-	29,88	24,40
Ненаситени кафяви горски	1,72	1,20	-	-	20,06	20,85
Рендзини	1,70	0,98	-	-	26,92	27,28
Обикновени канелени	2,10	0,80	0,178	0,042	12,40	10,83
Ненаситена алувиална	1,86	0,96	-	-	16,19	9,60

Източник: ГСП на горите собственост на община Струмяни

Рендзини: Образувани са върху твърди или напукани карбонатни скали (варовици). Разположени са на наклонени релефни форми в подножието на варовиковите възвишения, между делувиалните шлейфове. Проблем при тяхното използване е ниската им водозадържаща способност, което налага необходимостта от напояване. Ако не са ерозирани, са подходящи за отглеждане на лозя за производство на десертно грозде, при условие, че се използват хлорозоустойчиви подложки. Ако са силно ерозирани се използват за залесяване.

Антропогенни почви: Почвите в близост до населените места са подложени на значително антропогенно въздействие, поради което в състава и строежа на профила им са настъпили съществени изменения, нарушаващи полифункционалността им.

2.5.3.Деградационни почвени процеси на територията на община Струмяни

На територията на община Струмяни се наблюдават следните деградационни почвени процеси: *ерозия, засоляване и алкализиране, преовлажняване, заблатяване, дехумификация.*

Най-разпространеният деградационен процес в почвите е ерозията, вкл. водната ерозия, с различна степен на напредналост – слаба, средна и силна. На отделни места се наблюдава плоскостното измиване на почвени частици и струйчеста ерозия. Степента на ерозираност се свързва с механичния състав и структурната стабилност на почвата, и наклона на склона - над 3˚. В обработваемите земи горният слой често е обезструктурен, силно податлив на ерозиране.

Излужените канелени горски почви са ерозирани върху значителна част от площта им. Големи количества химични елементи, проникнали в растителността чрез водната ерозия, се изнасят от почвата и заедно с почвените частици попадат в течението на р. Струма.

Таблица: Резултати от действителен ерозионен риск по водосбори

Водосбори	**Обработваеми земи**		**Интензивност на ерозионния риск/обща за водосбора (t/ha/y)**	**Интензивност на ерозионния риск/обработваеми земи (t/ha/y)**
	Почвени загуби (t)	**Площи с риск от ерозия (%)**		
Горна Струма	1 123 201	18	5,4	11,9
Долна Струма	299 584	7	5,3	13,4

Източник: ИАОС[5]

Ветрова ерозия на почвата. Изразява се в отнасяне на части от почвата в открити райони (обезлесени) в резултат на вятър в приземния слой от 7-7 м/с. *Засоляването на почвите* е процес, при който се акумулират водо-разтворими соли в повърхностния хоризонт. Факторите, които са причина за засоляването на почвите са: високо ниво и висока минерализация на подпочвените води в терасата на р. Струма и добре изразена капилярна подемност на почвата в целия диапазон от нивото на подпочвените води до повърхността на почвата, свързана със средно-песъчливо-глинест механичен състав.

Дехумификацията на почвите е процес, който протича главно в обработваемите земи. Причините са свързани с изгаряне на стърнищата, липсата на органично торене,

[5] http://eea.government.bg/bg/soer/2014/land-use/sastoyanie-na-pochvite

бързата минерализация на органичното вещество, причинена от прекалената химизация на земеделския процес и др.

Заблатяване се среща в почвите, разположени най-близо до р. Струма, върху заливната й тераса. Нивото на подпочвените води е плитко (дълбочина от 0 до 100 см), в почвения коренообитаем слой. В почвата се установяват анаеробни условия, които обуславят протичането на редукционни процеси и влияят депресиращо върху развитието на кореновата система на растенията.

2.6. Биоразнообразие

2.6.1. Флора

2.6.1.1. Горска и полска растителност

Община Струмяни разполага с богато биоразнообразие. Флората е разнообразна, с подчертано присъствие на средиземноморски видове. В равнинnите и предпланинските територии доминират тревните съобщества. Следват храстовите и храстово – тревните ценози и накрая горско–дървесните асоциации. Естествената дървесна растителност е представена от дъб, габър, дървовидна хвойна, зимен дъб, воден габър, бреза, акация, бук, трепетликата, планински явор и др. Вертикалното зониране на растителността се дължи на голямата денивелация на релефа, която е причина естествените иглолистни насаждения да започват над 1000 м н. в. Смърчово-мурови насаждения се срещат в най-високите планински части до 1850 м н. в., над които е зоната на клека и пасищата.

Снимки: Пано – Биоразнообразие

Източник: Община Струмяни, https://strumyani.org/assets/biodiversity/gallery.html

Според Горско-растителното райониране в Р България територията на общината попада в Южно-крайграничната горско-растителна област (Ю) и Пиринска подобласт (П). Във вертикално направление тази територия заема следните горско-растителни пояси:

- Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 м н. в.) - Ю-l:
- Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни Ю-Н (800 - 2200 м н. в.):

Върху сухи екотопи са разпространени съобщества на едногодишни видове от *крив псилурус* (Psilurus incurvus), *двуредна трахиния* (Trachynia distachya), *ресничеста вулпия* (Vulpia ciliata) и други. На влажни екотопи са формирани съобщества с доминанти *ливадна власатка* (Festica pratensis), *броеницова ливадина* (Poa sylvicola), различни *острики* (Carex sp.div), дзуки (Juncus) и др. Много характерния южен вид е *воден троскот* (Paspalum paspaloides).

В състава на храстовата растителност на сухи екотопи по-често се срещат съобществата с доминант *червена хвойна* (Juniperus oxycedrus). Тук се среща и полупаразитния вид *хвойниче* (Arceuthobium oxycedri) по клоните на червената хвойна. Ограничени площи заемат съобществата с доминант *драка* (Paliurus spina - christi), *сиво космат лавдан*, *памуклийка* (Cistus incanus), *космат дъб* (Quercus pubescens), *късолистен дъб* (Quercus brachyphylla) и *източен* или *келяв габър* (Carpinus orientalis).

Снимки: Пано – Флора в община Струмяни

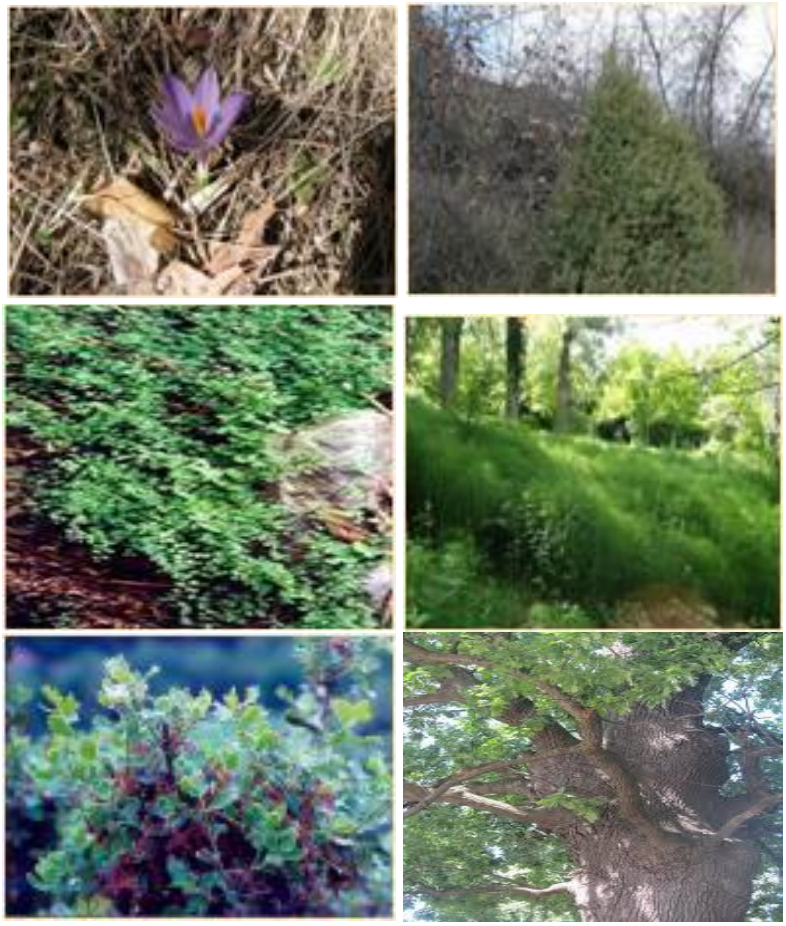

Източник: Община Струмяни, https://strumyani.org/assets/biodiversity/gallery.html

На влажни екотопи върху малки площи са формирани съобщества с доминиране на *източен чинар* (Platanus orientalis), *черна елша* (Alnus glutinosa) и *тополи* (Populos sp. div.).

Съществуващите растителни съобщества в този участък са силно повлияни от антропогенните фактори и са претърпели съществени деградационни изменения. Въпреки това, в състава на съществуващите растителни съобщества участват редица редки и застрашени видове. Два от тях са български ендемити – *делипавлов (вебиев) бадем* (Amygdalus delipavlovii), *струмска люцерна* (Medicago discirmis var. strumensis), *три балкански ендемити–атикска мащерка* (Thymus atticus), *лъжеблагороден лопен* (Verbascum), *перочолистен лопен* (Verbascum roripifolium), а осем с по–широко разпространение – *скално секирче* (Lathirus saxatilis), *кълбовидна люцерна* (Medicago consticta), *трионче* (Bisserula pelicinum), *егейски звездан* (Lotus aegeus), *иглоцветна*

айважива (Alkanna primulifolia), *монопелийска телчарка* (Polygala monspeliaca), *дебелолист* (Grassula tillea), *галска полска свещица* (Logfia gallica).

Силно видоизменени растителните съобщества се срещат и в нископланинските, и среднопланинските части на терена. Наблюдаваната сега там дървесна растителност е само бледо подобие на съществуващите в миналото дъбови гори. Сега насажденията са представени от много на брой видове. Поради ксерофитизацията след унищожаване на естествената растителност много по-високо са се изкачили редица топлолюбиви видове, като *червена хвойна* (Juniperus oxycedrus), *бодлив аспарагус* (Asparagus fruticans), *мъждрян* (Fraxinus ornus), *келяв габър* (Carpinus orientalis) и др. От редките и застрашени видове заслужват специално внимание *халеровото котенце* по склоновете на Пирин и *златистата ведричка* по най-ниските части на Малешевска планина.

Сравнително по-добре са се съхранили дървесните асоциации в най–високите части на планините, независимо от това, че голяма част от буковите гори са напълно унищожени, а иглолистните са силно изредени.

В района на Струмяни се срещат редки реликтивни и ендимични видове: *източния чинар, пърнар, белардова елина, льомодерум, синята боровинка, тревиста върба, омайничето, пиринска гъщарка, пиринска мащерка, пирински мак, пиринска метличина* и др.

2.6.1.2. Защитени растителни видове

- *Венерин или богородичен косъм* - папратово растение, реликтен вид, включен в Червената книга на България, Закона за лечебните растения, Закона за биологичното разнообразие;
- *Хвощовидни*;
- *Пърнар* - Защитен е от Закона за биологичното разнообразие;
- *Драката* е включена в Закона за лечебните растения с цел опазване и устойчиво ползване на вида;
- *Източен чинар* - Включен е в Червената книга на България.

2.6.2. Фауна

Съчетанието на разнообразни форми на релефа и различните климатични условия, както и характерното за Струмската долина средиземноморско влияние, обуславят спецификата на района. На това се дължи голямото биоразнообразие и уникална фауна:

- *Насекоми - обикновена цикада, борова процесионка, марокански скакалец* (*, италиански скакалец* и др.;
- *Ихтиофауна клас*. В р. Струма се срещат: речен кефал, лещанка, распер, говедарка, уклей, караман, вардарски скобар, маришки морунаш, обикновена кротушка, маришка мряна, сом, европейска змиорка, струмски гулеш и струмски щипок:
- *Херпетофауната* (Земноводни и Влечуги). В района на община Струмяни се срещат: *Сирийска (Балканска) чесновница, Дървесница, Гръцка жаба* и др.;
- *Клас Влечуги - Обикновена блатна костенурка, Каспийска блатна костенурка, Шипобедрена сухоземна костенурка, Шипоопашата сухоземна костенурка, Македонски гущер, Змия-червеница, Пясъчна (Турска) боа, Смок-стрелец*, Стрелушка, Смок-мишкар, Леопардов смок, Ивичест смок, Вдлъбнатачел смок, Котешка змия, Пепелянка;
- *Клас Птици.* През територията на община Стумяни минава един от най-големите миграционни пътища „Via Aristotelis” (по долината на р. Струма). По време на миграция могат да бъдат наблюдавани световно застрашени видове, както и такива, включени в Червената книга на България и други, като: червеногуша гъска, трънoопашата потапница, малък корморан, черен щъркел, Египетския лешояд, сокол скитник, чучулига, ръждивогушо ливадарче, горска бъбрица, яребица, пъдпъдък, скална яребица, гривяк, гургулица, фазан и др.

Снимки: Пано – Фауна в община Струмяни

Източник: Община Струмяни, https://strumyani.org/assets/biodiversity/gallery.html

- *Клас Бозайници*: *видра*, *дива котка*, *земеровки, сънливци, мишки, катерица, див заек, дива свиня, сърна, белка, черен пор, язовец, лисица, вълк* и единични екземпляри *кафява мечка*.

2.7. Защитени зони и територии

В Благоевградска област са обявени общо 54 броя защитени територии с обща площ около 18 000 ха (без площта на Национален парк „Пирин” и частта от площта на Национален парк „Рила”) в следните категории: Резерват - 6 бр.; Биосферни резервата – 2 бр.; Поддържан резерват - 1 бр.; Защитена местност - 26 бр.; Природна забележителност - 18 бр.; Национален парк - НП „Пирин“ и част от НП „Рила“; Природен парк - 1 бр. Поради своя неповторим природен комплекс от 1983 г. Национален парк „Пирин“ е включен в Конвенцията за защита на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. По поречието на р. Струма минава *Виа Аристотелис* - един от главните маршрути за миграция на птиците от Европа към Африка

Източник: https://riosvbl.org/images/stories/Normi/bio/Brochure_2009.pdf

Карта: Карта на защитените територии в Благоевградска област

На територията на област Благоевград има 24 защитени зони от мрежата НАТУРА 2000. 12 са Защитените зони по директивата за местообитанията и 10 Защитените зони по директивата за птиците. ЗЗ-и BG0000209 „Пирин“ и BG0000495 „Рила“ са обявени под защита и на двете Директиви.

Територията на община Струмяни частично се припокрива от 5 бр. ЗЗ по НАТУРА 2000 – 2 бр. Защитени зони по директивата за птиците (Кресна/ BG0002003 и Пирин буфер/ BG0002126), 2 бр. Защитени зони по директивата за местообитанията (Кресна – Илинденци/ BG0000366 и Огражден–Малешево/ BG0000224) и 1 бр. по двете директиви (Пирин/BG0000209). Освен това на територията на общината попадат следните защитените територии: *Резерват „Соколата“* (с. Игралище, 211,00 ха), *ЗМ „Чукаро“* (с. Игралище, 211,00 ха), *ЗМ „Находище на Вебиев див бадем“* (с. Палат, 14,95 ха) и *ПЗ „Шаралийска пещера“* (с. Илинденци, 10,37 ха).

Таблица: Защитени територии и Зони по НАТУРА 2000 на територията на община Струмяни

ЗТ или Зона по Натура 2000 /код	Заповед/ Решение	Площ (ха)	Локализация	Описание
Защитени територии				
542/ ПЗ Шаралийска пещера	Заповед 873/ 22.11.2013 г., ДВ 107/2013 г.	10,37	Общ. Струмяни, с. Илинденци	Опазване на пещера, представляваща местообитание на редки животински видове (прилепи, безгръбначни и др.).
557/ ЗМ „Находище на Вебиев див бадем“		14,95	Общ. Струмяни, с. Палат	Опазване на растителен вид Вебиев див бадем и неговото местообитание.
486/ЗМ „Чукаро“		211,00	Общ. Струмяни, с. Игралище	Бивша буферна зона на резерват „Соколата“
46/Резерват „Соколата”		211,00	Общ. Струмяни, с. Игралище	Опазване на вековна гора от благун и характерната за Малешевската планина флора и фауна.
Защитени зони				
BG0002003 Кресна	Заповед No.РД-748 от 24.10.2008 г., бр. 97/2008 на ДВ 2-1-2003-748-2008	23495,59	Общ. Струмяни, с. Горна Крушица, с. Драката, с. Илинденци, с. Каменица, с. Кърпелево и с. Микрево	Защитена зона по директивата за птиците *Птици:* Черен щъркел, Бял щъркел, Осояд, Египетски лешояд, Орел змияр, Тръстиков блатар, Малък креслив орел, Скален орел, Малък орел, Късопръст ястреб, Белоопашат мишелов, Царски орел, Вечерна ветрушка, Сокол скитник, Планински кеклик, Ловен сокол, Ливаден дърдавец, Турилик, Бухал, Козодой, Земеродно рибарче, Синявица, Сив кълвач, Черен кълвач, Среден пъстър кълвач, Сирийски пъстър кълвач, Дебелоклюна чучулига, Късопръста чучулига, Горска чучулига, Полска бъбрица, Червеногърба сврачка, Черночела сврачка, Белочела сврачка, Ястребогушо копривaрче, Голям маслинов присмехулник, Полубеловрата мухоловка, Градинска овесарка, Сива чапла, Малък ястреб, Обикновен мишелов, Черношипа ветрушка, Сокол орко, Речен дъждосвирец, Късокрил кюкавец, Пчелояд, Брегова лястовица;
BG0000366 Кресна - Илинденци	ПМС № 122 /02.03.2007 г., ДВ брой № 21 от 09.03.2007 г., разширена с Решение на МС № 811/16.11.2010 г.	48596,43	Общ. Струмяни, с. Велющец, с. Вракуповица, с. Гореме, с. Горна Крушица, с. Горна Рибница, с. Добри лаки, с. Илинденци, с. Каменица, с. Клепало, с. Кърпелево, с. Микрево, с. Раздол, с. Седелец и с. Цапарево	Защитена зона по директивата за местообитанията *Опазване на гори и др. растителност:* Планински букови гори, Габрови и горунови гори, Средиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор, Рило-Родопски и Старопланински гори от бял бор, Балкано-панонски церово-горунови гори, Източни гори от космат дъб; Имануелова метличина; *Опазване на защитени животински видове - Насекоми*: Голям дъбов сечко, Брямбър, Буков сечко, Еленов рогач, Алпийска розалия, насекомо; Водно конче; Риби: Распер, Маришка мряна, Лъчеперка, Лъчеперка, Блескавец, Уклей/ка, Вардарски скобар, Обикновена кротушка, Дървесница, Каменният лох на Струма, Македонска пъстърва; Поточен рак; Овална речна мида; Еребия медуза, Оскъдна костенурка, Червен аполон, Южният фестон, Източна палка синьо, Шареният син, Облачният Аполон, Унгарски планер, Петниста пеперуда, Голяма тополова пеперуда, Шкиперът на Лулуърт, Пясъчен гризан шкипер, Пурпурен император, Голяма тополова пеперуда; Петниста пеперуда; Шареният син; Земноводни: Жълтокоремна бумка, Жаба, Горска жаба, Ивичест смок, Леопардов смок, Смок стрелец, Медянка, Смок мишкар, Сива водна змия, Пепелянка; Южен гребенест тритон, Ивичест гущер, Зелен гущер, Македонски гущер, Стенен гущер, Крим-

				ски гущер; Шипобедрена костенурка, Шипоопашата костенурка, Европейска блатна костенурка; бозайници: прилепи - Дългоух нощник, Дългокрил прилеп, Остроух нощник, Дългопръст нощник, Южен подковонос, Голям подковонос, Малък подковонос, Трицветен нощник, Голям нощник, Южен подковонос; Черногръд хомяк; Вълк, Видра, Кафява мечка, Пъстър пор;
BG0000224 Огражден - Малешево	Решение No.611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 на ДВ 2-2-224-611-2007	27373,50	Общ. Струмяни, с. Велющец, с. Добри лаки, с. Драката, с. Игралище, с. Колибите, с. Махалата, с. Микрево, с. Никудин и с. Палат	Защитена зона по директивата за местообитанията *Растения: Жълт равнец, Крилатолистен равнец, Синя айважива, Румелийско лъжичниче, Островърха урока, Ива, Дебелолист, Балкански шпорец, Dianthus moesiacus, Румелийска звъника, Македонско червеноглавче, Миджурско червеноглавче, Редкоцветен (блатен) салеп, Луковична пролетка, Триниелистна самогризка, Фривалдскиево плюскавиче, Лъжеблагороден лопен;* *Опазване на горска растителност*: Планински букови гори, Габрови и горунови гори от горуновия пояс, Рило-Родопски и Старопланински гори от бял бор, Балкано-панонски церово-горунови гори, Източни гори от космат дъб, Лонгозни и крайречни заливаеми гори с доминиране на върби, тополи, полски ясен, елша, Източен чинар, Сладък кестен; *Фауна: Насекоми*: Голям дъбов сечко, Еленовият рогач, Буков сечко, Алпийска розалия, Облачният Аполон, Шкиперът на Лулуърт; Маришка мряна, Лъчеперка; Блескавец, Каменени лох на Струма, Вардарски скобар; Поточен рак; Овална речна мида; *Земноводни:* Ивичест смок, Леопардов смок, Смок стрелец, Стрелушка, Медянка, Смок мишкар, Сива водна змия, Пепелянка; Южен гребенест тритон, Ивичестият гущер, Зеленият гущер, Македонски гущер, Стенен гущер, Кримски гущер; Жълтокоремна бумка; Кафява крастава жаба, Дървесница, Горска жаба, Гръцка жаба; Европейската блатна костенурка, Шипобедрената костенурка, Шипоопашата костенурка; *Бозайници:* Вълк, Видра, Пъстър пор, Дива котка, Златка; *Прилепи:* Широкоухият прилеп, Дългокрил прилеп, Дългоух нощник, Трицветен нощни, Голям нощник, Водно конче, Южен подковонос, Голям подковонос, Малък подковонос, Полунощен прилеп, Ръждив вечерник, Кафяво прилепче;
BG0000209 Пирин	Заповед No.РД-572 от 08.09.2008 г., бр. 87/2008 на ДВ 2-3-209-572-2008	40382,38	Общ. Струмяни, с. Илинденци	По двете директиви *Над 2000 вида и подвида безгръбначни животни (паяци, стоножки, насекоми, охлюви) и почти 250 вида гръбначни. 177 вида птици, 45 вида бозайниците, 6 вида риби.* *Застрашени видове: скален орел, трипръст кълвач, планински кефал, шипоопашата костенурка.* *Птици:* Голяма бяла чапла, Нощна чапла, Черен щъркел, Бял щъркел, Египетски лешояд, Белоглав лешояд, Орел рибар, Черна каня, Късопръст ястреб, Осояд, Белоопашат мишелов, Полски блатар, Малък креслив орел, Скален орел, Малък орел, Орел змияр, Сокол скитник, Вечерна ветрушка, Ловен сокол, Лещарка, Глухар, Ливаден дърдавец, Бухал, Врабчова кукумявка, Пернатонога кукумавка, Козодой, Белогръб кълвач, Сив кълвач, Черен кълвач, Трипръст кълвач, Горска чучулига, Полска бъбрица, Червеногърба сврачка, Черночела сврачка, Ястребогушо коприварче, Полубеловрата мухоловка, Градинска овесарка, Планински кеклик, Обикновен мишелов, Малък ястреб, Черношипа ветрушка, Сокол орко, Речен дъждосвирец, Късокрил кюкавец, Пчелояд; *Насекоми и паяци:* Буков сечко, Алпийска розалия, Голям черен бегач, Паяк вълк, Водно конче, Цикурина цикур; *Пеперуди:* Блатният фритилар, Голяма ирисова пеперуда, Еребия медуза, Голяма тополова пеперуда, Синевка, Червен аполон, Облачният Аполон, Мрачният гризан шкипе,

			Шкиперът на Лулуърт; *Риби:* Планински кефал, Поточен рак; *Земноводни:* Слепок, Медянка, Смок мишкар, Жълтокоремна бумка, Дървесница, Горска жаба, Южен гребенест тритон, Ливаден гущер, Зелен гущер, Македонски гущер, Стенен гущер, Шипобедрената костенурка, Шипоопашатата костенурка; *Прилепи:* Широкоух прилеп, Дългоух нощник, Остроух нощник, Трицветен нощник, Голям нощник, Голям подковонос, Малък подковонос, Ръждив вечерник, Кафяво прилепче, Сив дългоух прилеп, Двуцветен кожовиден прилеп; *Бозайници:* Кафява мечка, Вълк, Сърна, Благороден елен, Ръждива горска полевка, Горски сънливец, Дива котка, Заек, Белка, Златка, Язовец, Лешников сънливец, Натереров нощник, Малка водна земеровка, Голяма водна земеровка, Обикновена кафявозъбка, Малка кафявозъбка; дива коза, лисица; *Ендемитни растения (които се срещат само в Пирин)* - 18 на брой – пирински мак, пиринска ливадина, пиринска мащерка, давидов лопен и др.; *Растения:* Бъндерицово шапиче, Шапиче, Зеления щит-мъх, Пирински игловръх, Рилско подрумиче, Мечо грозде, Румелийско (обикновено) лъжичниче, Алпийски пелин, Пиринска лазаркиня, Беладона, Грациозна аубриета, Алпийска язовка, Ахтарова метличина, Кернерова метличина, Манагетова метличина, Ниско бясно дърво, Маслиноподобно бясно дърво, Черен емпетрум, Обикновено кокиче, Дребно еньовче, Жълта тинтява, Петниста тинтява, Горчивка, Бохемски здравец, Българско вятърче, Хойфелиев нежит, Планински лазерпициум, Еделвайс, Недоразвит лимодорум, Шлемовиден салеп, Урумов окситропис, Пиринска ливадина, Очиболец, Кладенчово лютиче, Яворкова клопачка, Фердинандова каменоломка, Шпрунерова каменоломка, Разпростряна сибалдия, Водна шилолистка, Обикновен тис, Планински божур, Дребна мехурка, Давидов лопен, Австрийско великденче, Гризебахова теменуга, Рилска теменуга, Дълговлакнеста теменуга; *Гори: иглолистни дървета* – бял и черен бор, бяла и черна мура, ела, обикновен смърч; Байкушевата мура (1200г.); 29 защитени дървета (чинар, черна мура, бяла мура, бял бор, смърч, топола, благун, дървовидна хвойна); *храсти* – клек, хвойна, черната боровинка;
BG0002126 Пирин буфер	31801,84	Общ. Струмяни, с. Илинденци	Защитена зона по директивата за птиците *Птици:* Нощна чапла, Голяма бяла чапла, Черен щъркел, Бял щъркел, Осояд, Черна каня, Египетски лешояд, Белоглав лешояд Орел змияр, Полски блатар, Малък креслив орел, Скален орел, Малък орел, Орел рибар, Вечерна ветрушка, Сокол скитник, Лещарка, Глухар, Ливаден дърдавец, Бухал, Врабчова кукумявка, Пернатонога кукумявка, Козодой, Сив кълвач, Черен кълвач, Белогръб кълвач, Трипръст кълвач, Горска чучулига, Ястребогушо копривaрче, Червеногърба сврачка, Черночела сврачка, Градинска овесарка, Късопръст ястреб, Белоопашат мишелов, Полубеловрата мухоловка, Ловен сокол; Брегова лястовица, Голям горски водобегач, Голям корморан, Голям ястреб, Жълтокрака чайка, Зелеионожка, Крещалец, Лиска, Лятно бърне Малък гмурец, Малък ястреб, Обикновен мишелов, Обикновен пчелояд, Орко, Речен дъждосвирец (Charadrius dubius), Речна чайка (Larus ridibundus), Сива патица (Anas strepera), Сива чапла, Средна бекасина, Фиш, Черношипа ветрушка. *Източник: ИАОС, Регистър на защитените територии и зони, обработка Адориа Консулт ЕООД*

2.8. Ландшафти

Карта: Ландшафтно райониране на България

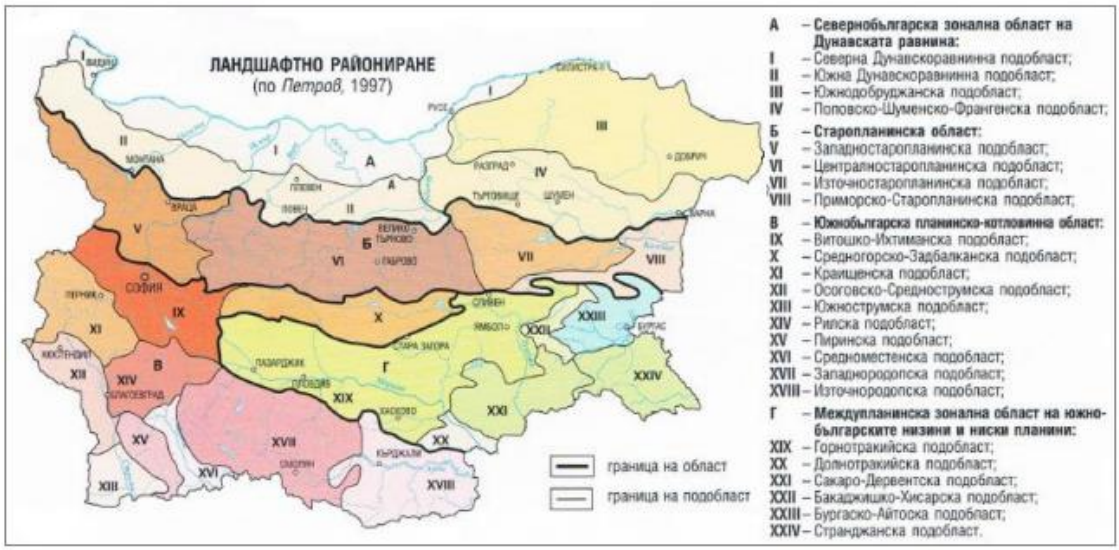

Източник: Петров, П. (1997) Ландшафтна структура

Според ландшафтното районира на България (Петров, 1997 г.), община Струмяни попада в зона „В“ - Южнобългарска планинско-котловинна област и обхваща три подобласти:

- XII – Осоговско-Средострумска подобласт;
- XIII – Южнострумска подобласт;
- XV – Пиринска подобласт.

Характерни за района на община Струмяни са няколко основни групи ландшафти: *селскостопански, урбанизирани (селищни), горски и водни ландшафти*. Всички от тях са с някаква по-малка или по-голяма степен на антропогенна намеса.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанската функция е една от структуроопределящите за общината. Община Струмяни разполага с 127 006 дка земеделски земи, от които 72 065 дка обработваема земя (9,09% от територията на общината), поливни площи - 10 011 дка (1,26% от територията на общината). С най-голяма площ общински земи разполага с. Илинденци – 16% от всички общински земи. На второ място е с. Добри лаки с 10,1% и на трето място – с. Гореме с 9,3%. С най-малко

общински площи разполага с. Велюшец – 0,9% от всички общински земи. През последните десетилетия се наблюдават съществени промени: раздробяване на селскостопанската земя, промени във формираните биотопи, стабилност на аграрните екосистеми и пр.

Селищни (урбанизирани) и инфраструктурни ландшафти. Промените, произтичащи от развитието на процесите на урбанизация, са свързани с отнемането на земеделски терени за развитието на селищата, съпътстващите ги функционални зони и инфраструктура. Населените места и другите урбанизирани територии заемат 0,46% от територията на общината (или 1 636 дка).

В община Струмяни съществуват условия за добро съчетание на урбанизираните територии с естествения природен ландшафт - местоположение, разпределение, структура, стремежи за вписване в обкръжаващата го природна среда, наличието на естествени растителни компоненти и съобщества (озеленяване на дворове, лесопаркове в периферните селищни райони). Поради тази причина въздействието на урбанизирания ландшафт е многостранно - здравословно, културно и др. Фрагментирането на урбанизирания ландшафт се обосновава от редица фактори, свързани с развитието на селищната система на общината, нейната структура, характер на застрояване, функционалната насоченост на отделните части на селищата и др. Транспортната и др. вид инфраструктура заема 9 334 дка или 2,63%. Територията за добив на полезни изкопаеми е 1 596 дка, 0,45% от площта на общината.

Техногенни ландшафти. Основно място в икономиката на община Струмяни заемат преработващата промишленост, селското и горското стопанство и търговията. Частично се развива и добивна промишленост. През територията на общината преминават няколко важни транспортни коридори. Територията на общината се пресича от два трансконтинентални пътя и международно жп трасе.

Антропогенни ландшафти с културно-историческо значение. Община Струмяни е сравнително бедна на исторически паметници. Независимо от това на територията на общината има интересни праисторически, антични и средновековни археологически обекти:

- *Землището на с. Илинденци*: Голям античен център; Праисторическо селище; Антично селище и некропол; Антично и средновековно селище; античен некропол; средновековна църква; праисторическо селище; Праисторическо находище на животински кости - трипръсти коне, носорози и жирафи;
- *Землището на с. Микрево* - селище от късна желязна епоха; късно антично селище (IV – VI век); Късно античен акропол (IV – VI век); раннохристиянска базилика (V - VI век); средновековен некропол; крепост (късна бронзова епоха); крепост – м. ”Градището”; крепост (IV – VI век);
- *Землището на с. Палат*; антично и средновековно селище; антично укрепление;
- *Землището на с. Игралище* - средновековно селище;
- *Землището на с*. Гореме - античен некропол; късно антично селище; средновековно селище;
- Землището на с. Клепало –археологически останки, които не са датирани.

Има и редица други културно-исторически забележителности – църкви (19 бр.), параклиси (13 бр.), оброчища на имената на светци (27 бр.), етнографски комплекси – старо училище (с. Горна Рибница), стари воденици (с. Илинденци), запазени сгради от типа „огражденско–малешевска къща“ в селата Игралище (10 бр. паметника на културата), Гореме (4 бр.), Колибите (3 бр.) и Горна Рибница, и др.

Паркови ландшафти. Парковите площи на територията на общината включват два парка (28 935 м^2), озеленяване около воден канал и зелена площ (1950 м^2) в с. Микре и площи за озеленяване в селата Илинденци (1800 м^2), два имота в с. Струмяни (по 2000 м^2) и Каменица (60 дка). Някои от тях се нуждаят от значителна реконструкция.

Горски ландшафти. Горските територии на общината се простира на площ от 211 903 дка, съставляващи 59,66% от общата площ на общината.

Водни и крайводни ландшафти. Територията на община Струмяни е свързана с естествения воден ландшафт на р. Струма и нейните основни притоци, и язовири – 3715 дка, 1,04% от територията на общината.

Законово запазени ландшафти. Община Струмяни притежава ценни по отношение на биологичното разнообразие съобщества и екосистеми. Това е важен фактор и за естетическото въздействие на района, като цяло. В границите на общината са разположени редица ЗТ и ЗЗ по НАТУРА 2000, както и част от НЕМ на България.

В зависимост от преобладаващото участие на природни или антропогенни компоненти, ландшафтът в района се отнася към антропогенните ландшафти, които са резултат от човешката дейност, която променя в различна степен някои от природните компоненти, формирайки техния специфичен характер и структура. Най-широко разпространение имат агроландшафтите.

2.9. Баланс на територията

Територията на община Струмяни е 355 190 дка и се намира на 8-^{мо} място сред общините в Благоевградска област. Основната част от територията на общината е заета от гори. Горските територии заемат 211 903 дка (59,66%). На второ място по площ е земеделския фонд 127 006 дка (35,76%). 72 065 дка (55,16%) от земеделския фонд е обработваемата земя в общината, като от тях 10 011 дка (13,89%) са поливни площи. Площите за транспорт и инфраструктура са 9 334 дка (2,63%). Останалите площи са около 1% (Водни течения и площи) и около 0,5% (за добив на полезни изкопаеми).

Таблица: Баланс на територията на община Струмяни

Показател	Община Струмяни	
	дка	%
Общо територия	355190	100,00
Общо Земеделска земя	127006	35,76
Общо обработваеми площи	72065	55,16*
Поливни площи	10011	13,89**
Горски фонд в дка	211903	59,66
Населени места и др. урбанизирани територии	1636	0,46
Водни течения и площи	3715	1,04
За добив на полезни изкопаеми	1596	0,45
За транспорт и инфраструктура	9334	2,63

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: * Процент от земеделската земя; ** Процент от обработваемата земя

Диаграма: Баланс на територията на община Струмяни

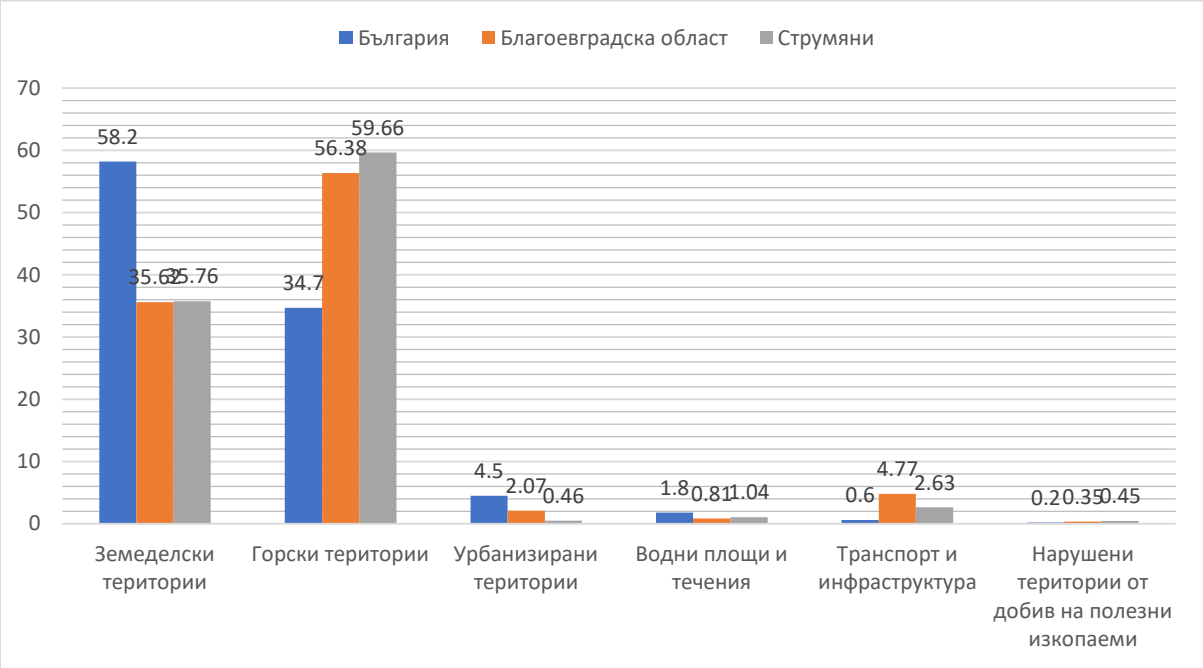

Източник: Административен атлас на Р България, обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

2.10. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Общината е сравнително малка, но се намира на стратегическо място в близост до две граници – район за трансгранично сътрудничество с Р Гърция (ГКПП Кулата-Промахон, 35 км) и РС Македония ГКПП Златарево – Ново Село, на 20 км от Петрич; предвижда се изграждането нов ГПКК „Клепалото“ между община Струмяни и община Берово, РСМ – 30 км по права линия, 125 км по пътната мрежа в момента). През нейната територия минават главен път Е-79, който е част от Трансевропейската транспортна мрежа - Коридор IV, свързващ Германия с Гърция и Турция. В момента се изгражда АМ „Струма“, чието трасе на територията на общината е 8,1 км и преминава непосредствено до с. Струмяни и с. Микрево. Важна част от националната пътна инфраструктура е и международната железопътната линия София-Кулата-Атина (пристанище Пирея).

Най-голямото пристанище в Атина и едно от най-големите в Европа, в момента се намира под китайско управление. Според китайската стратегия за инвазия на

европейския пазара, пристанището е „Главата на дракона в Европа“ и се планира през него да минават основните доставки на Китай за Европа.

Предстоящото изграждане на ГПКК „Клепалото“ между община Струмяни и община Берово, РС Македония, ще открие пряк път между община Струмяни и РСМ и възможност за разширяване на двустранните отношения, търговията и туризма.

Основната част от територията е планинска и полупланинска. 60% от територията на общината е заета от гори, а земеделската земя заема 36%. Климатът, почвите, релефът и водните ресурси са благоприятни за развитие на земеделие и пасищно животновъдство с акцент върху създаване на еко и био продукция. В района се усеща средиземноморското влияние и температурите са благоприятни. Общината разполага с повърхностни и подземни води, но независимо от това изпитва остра нужда от води за нуждите на селското стопанство. Това се дължи основно на неизползваемостта на изградените в миналото язовири и слабото използване на подземни води. 99.83% от населението целогодишно е водоснабдено с питейна вода, като 0.17% от населението в 3 населени места са без водоснабдяване[6].

Общината разполага с богато биоразнообразие. Не малка част от териториите на общината попада в НЕМ на България. От една страна, това създава пречка пред развитие на земеделието и промишлеността в района, а от друга – създава условия за съхраняване на естествени природни ландшафти, биоразнообразието и развитието на природосъобразен туризъм и допълването му с други форми – като селски, приключенски, културен и др.

2.11. SWOT анализ природни ресурси

Силни страни	Слаби страни
✓ Благоприятен климат със средиземноморско влияние - топла пролет, горещо и дълготрайно лято, топла и слънчева есен и мека зима; ✓ Голям брой слънчеви дни; ✓ Общината разполага с добра речна мрежа, достатъчно по обем повърхностни водни ресурси, както и сравнително богати подземни водни ре-	✓ Валежи под средното за страната; ✓ Прекалено голяма част от територията на общината е планинска и по-трудно достъпна.

[6] Социално-икономически анализ на районите в Република България. Втори етап - Част 1. Приложения. Национален център за териториално развитие. 30.07.2019 г. Приложение 16, с. 96

сурси; ✓ Сравнително плодородни почви и обработваема земя; ✓ Красиви ландшафти; ✓ Голяма част от територията е част от НЕМ; ✓ Значително горско богатство и биоразнообразие; ✓ Постоянно водоснабдяване на основните населени места;	
Възможности	**Заплахи**
✓ Отглеждане на по-топлолюбиви средиземноморски тип селскостопански култури; ✓ Възможност за постоянно водоснабдяване на всички населени места; ✓ Устойчиво използване на обработваемата земя, повишаване на продукцията и доходите; ✓ Възможност за развитие на устойчив туризъм – еко, селски, културен, приключенски и др.	✓ Засушаване на почвите; ✓ Заплахи за нормално протичане на агроекологични мероприятия; ✓ Замърсяване на повърхностните и преди всичко подземни води; ✓ Ограничаване на земеделските дейности в територии попадащи в НАТУРА 2000.

3. Социално-демографска оценка и заетост на населението

3.1. Население и човешки ресурси

В края на 2013 г., населението на община Струмяни наброява 5 514 души. Цялото население живее в села, вкл. й административният център с. Струмяни. Населението на общината е 1,7% от населението на Благоевградска област (318 110 д.) и 4,3% от населението на областта, които живеят в села (128 837).

Таблица: Дял на населението на община Струмяни от населението на област Благоевград през 2019 г. (бр.)

Район	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени
Благоевградска област	302694	147231	155463	182137	87034	95103	120557	60197	60360
Струмяни	4880	2398	2482	-	-	-	4880	2398	2482
Дял, %	1,6	1,6	1,6				4,0	4,0	4,1

Източник: НСИ за 2020 г.

През 2019 г. населението на общината е намаляло спрямо 2013г. с 634 души (-11,5%). Структурата на населението по населени места показва, че повечето от селищата в общината са на път да изчезнат през следващите години. Това са предимно планински села в Осогово-Беласишката планинска верига. Четири от селата са под 10 души (с. Велющец, с. Вракуповица, с. Колибите и с. Палат). Пет села са от 11 до 50 души (с. Клепало, с. Кърпелево, с. Махалата, с. Никудин, с. Седелец), а три са между 51 и 100 души (с. Гореме, с. Горна Крушица, с. Каменица). Четири села са с от 101 до 200 души (с. Добри лаки, с. Драката, с. Раздол, с. Цапарево), а едно е малко над 200 души (с. Игралище). Малко по-добро е състоянието с населението в три села - с. Илинденци (724 д.), което се намира в Пирин планина, общинският център с. Струмяни (800 д.) и

най-голямото село в общината - с. Микрево (2192 д.). Ръстът на населението в периода 2013–2019 г. е отрицателен в почти всички селища – в две той е 0.0% - с. Горна Рибница и с. Колибите, където почти липсва население (4 и 1 човека). След тях по минимален отрицателен ръст се нарежда с. Микре (-3,7%). Най-голямо намаление на населението се наблюдава в с. Вракуповица с 52,9%, следвано от с. Велюшец и с. Седелец с 33,3%, с. Клепало с 29,4%, с. Цапарево с 29,2% и др.

Таблица: Динамика на населението в община Струмяни през периода 2013–2019 г. (бр.)

Населени места	2013 г.			2019 г.			Ръст
	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	(%)
с. Велющец	3	3	6	2	2	4	-33,3
с. Вракуповица	5	12	17	2	6	8	-52,9
с. Гореме	38	43	81	29	30	59	-27,2
с. Горна Крушица	24	33	57	21	31	52	-8,8
с. Горна Рибница	1	3	4	1	3	4	0,0
с. Добри лаки	85	83	168	62	56	118	-29,8
с. Драката	80	76	156	66	68	134	-14,1
с. Игралище	146	119	265	118	86	204	-23,0
с. Илинденци	425	409	834	355	369	724	-13,2
с. Каменица	44	53	97	42	57	99	2,1
с. Клепало	17	17	34	13	11	24	-29,4
с. Колибите	1	0	1	1	0	1	0,0
с. Кърпелево	18	13	31	13	11	24	-22,6
с. Махалата	16	22	38	10	18	28	-26,3
с. Микрево	1141	1135	2276	1100	1092	2192	-3,7
с. Никудин	42	52	94	35	42	77	-18,1
с. Палат	20	18	38	18	9	27	-28,9
с. Раздол	58	148	206	42	120	162	-21,4
с. Седелец	14	13	27	11	7	18	-33,3
с. Струмяни	439	474	913	400	400	800	-12,4
с. Цапарево	77	94	171	57	64	121	-29,2
Общо	**2694**	**2820**	**5514**	**2398**	**2482**	**4880**	**-11,5**

Източник: община Струмяни 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

3.1.1. Възрастова структура на населението

Възрастовата структура е характерна за селските райони. Наблюдава се изкривяване на демографската структура в полза на по-възрастното население. До 24 г. възраст на населението леко нараства в процентно отношение. От 25 до 34 г. населението леко намалява и после постепенно нараства до 74 г. В сравнение с населението на областта, в групите до 59 г. населението в община Струмяни е по-малко. Нараства в групите след 59 г., като след 70 г. то е близо двойно.

Динамиката на възрастовата структура към 2020г. показва, че най-голямо намаление се отбелязва в групата на мъжете от 0 до 6 г. – 35,7% и намаление на жените

два пъти по-малко – едва 16%. След това с на-голямо намаление са групите на възраст от 19 до 62 г. - жени с 12,8%, жени 63 + (- 12,3%) и мъже 66 + (11,9%). Увеличение се наблюдава в групата мъже на възраст от 15 до 18г. с 14,4% и мъже на възраст от 7 до 14г. – 1,9%. Предполага се, че това се дължи на по-малката адаптивност на мъжете в групата 15-18г., поради ниско образователно равнище и обратно, намаление на жените в тази група поради напускане на селата и преместването им в градовете.

Таблица: Възрастова структура на населението в община Струмяни и област Благоевград (Преброяване 2011 г.)

Възрастови групи (в навършени години)	Благоевградска област		Община Струмяни	
	(бр.)	(%)	(бр.)	(%)
Общо	323552	100,00	5778	100,00
0-4	15943	4,93	260	4,50
5-9	14471	4,47	247	4,27
10-14	14782	4,57	220	3,81
15-19	18923	5,85	310	5,37
20-24	24382	7,53	318	5,50
25-29	22738	7,03	269	4,66
30-34	22764	7,04	286	4,95
35-39	22959	7,10	323	5,59
40-44	23918	7,39	387	6,70
45-49	23938	7,40	334	5,78
50-54	24264	7,50	328	5,68
55-59	22556	6,93	326	5,64
60-64	20220	6,25	405	7,01
65-69	16268	5,03	501	8,67
70-74	14071	4,36	488	8,45
75-79	11548	3,58	415	7,18
80-84	6231	1,93	227	3,93
85+	3576	1,11	134	2,31

Източник: НСИ, 2011 г.

Диаграма: Динамика на населението в община Струмяни, по възрастови групи (2011 г.)

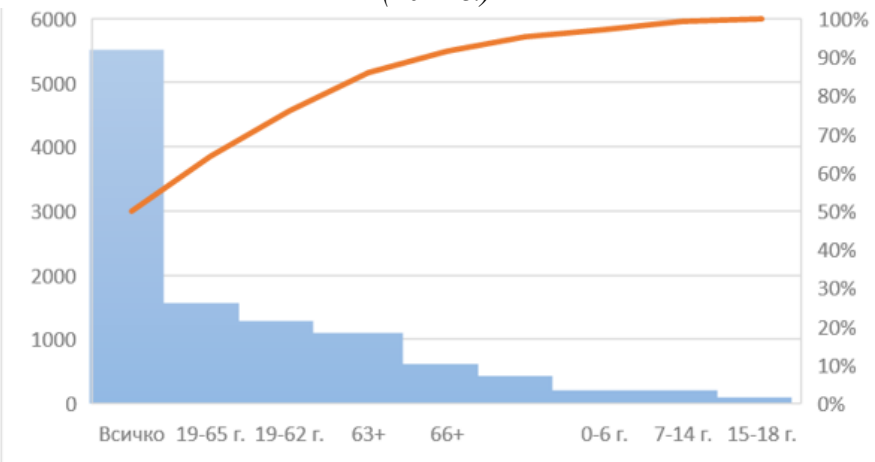

Източник: НСИ, 2011 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Таблица: Структура на населението по възрастови групи, пол и населени места в община Струмяни през 2013 г. (бр.)

Населени места	0-6 г.		7-14 г.		15-18 г.		19-65 г.	19-62 г.	66 г. +	63 г. +
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
с. Велющец	0	0	0	0	0	0	1	0	2	3
с. Вракуповица	0	0	0	0	0	0	1	0	4	12
с. Гореме	0	0	0	1	3		20	10	15	32
с. Горна Крушица	0	0	0	0	0	0	6	3	18	30
с. Горна Рибница	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
с. Добри лаки	2	0	2	0	0	0	54	21	27	62
с. Драката	7	1	4	2	3	4	51	39	15	30
с. Игралище	3	3	1	2	0	0	94	44	48	70
с. Илинденци	23	15	33	30	20	19	246	200	103	145
с. Каменица	0	0	2	0	0	0	26	10	16	43
с. Клепало	0	0	0	0	0	0	11	1	6	16
с. Колибите	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
с. Кърпелево	0	0	0	0	0	0	6	1	12	12
с. Махалата	0	0	0	0	0	0	8	1	8	21
с. Микрево	151	113	142	107	46	57	661	618	141	240
с. Никудин	0	0	0	0	1	0	20	8	21	44
с. Палат	1	0	0	0	0	0	8	1	11	17
с. Раздол	0	1	0	0	0	0	25	64	33	83
с. Седелец	0	0	0	0	0	0	5	1	9	12
с. Струмяни	26	29	26	27	17	13	296	264	74	141
с. Цапарево	0	0	0	0	0	0	24	7	53	87
Общо	213	162	210	169	90	93	1565	1294	616	1102
Дял, %	3,9	2,9	3,8	3,1	1,6	1,7	28,4	23,5	11,2	20,0

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Структурата на населението през 2019г. спрямо 2013г. по населени места в община Струмяни се променя незначително. Запазени са същите групи, в които има най-голям брой население през 2013г. Промените са незначителни, с изключение на значителното намаление на населението в групата 0-6 години и 7-14 години, където намалението е в границите 1,1-1,3%. Потвърждава се тенденцията към застаряване на населението в общината.

Таблица: Структура на населението по възрастови групи, пол и населени места в община Струмяни през 2019 г. (бр.)

Населени места	**0-6 г.**		**7-14 г.**		***15-18 г.***		**19-65 г.**	**19-62 г.**	**66 г. +**	**63 г. +**
	Мъже	**Жени**	**Мъже**	**Жени**	***Мъже***	***Жени***	**Мъже**	**Жени**	**Мъже**	**Жени**
с. Велющец	0	0	0	0	*0*	*0*	1	0	1	2
с. Вракуповица	0	0	0	0	*0*	*0*	0	0	2	6
с. Гореме	1	0	0	0	*0*	*0*	19	8	9	22
с. Горна Крушица	0	0	0	0	*0*	*0*	11	6	10	25
с. Горна Рибница	0	0	0	0	*0*	*0*	0	1	1	2
с. Добри лаки	0	0	3	0	*0*	*0*	32	16	27	40
с. Драката	4	1	4	0	*4*	*1*	41	36	13	30
с. Игралище	0	1	0	0	*1*	*1*	72	22	45	62
с. Илинденци	13	13	23	18	*17*	*15*	208	179	94	144
с. Каменица	0	0	0	0	*1*	*0*	22	12	19	45
с. Клепало	0	0	0	0	*0*	*0*	8	1	5	10
с. Колибите	0	0	0	0	*0*	*0*	1	0	0	0
с. Кърпелево	0	0	0	0	*0*	*0*	5	1	8	10
с. Махалата	0	0	0	0	*0*	*0*	6	1	4	17
с. Микрево	106	106	153	120	*72*	*56*	630	580	139	230
с. Никудин	0	0	0	0	*0*	*0*	18	3	17	39
с. Палат	0	0	1	0	*0*	*0*	9	1	8	8
с. Раздол	0	0	0	0	*0*	*0*	17	44	25	76
с. Седелец	0	0	0	0	*0*	*0*	5	0	6	7
с. Струмяни	13	15	30	25	*8*	*15*	277	216	72	129
с. Цапарево	0	0	0	0	*0*	*0*	19	2	38	62
Общо	137	136	214	163	*103*	*88*	1401	1129	543	966
Дял, %	2,8	2,8	4,4	3,3	*2,1*	*1,8*	28,7	23,1	11,1	19,8

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Динамиката на населението във възрастови групи показва различни тенденции. Най-малко намаление се наблюдава в групата В ТСВ – 10,6%. С 1,3% по-голямо е намалението на населението в групата Под ТСВ. С най-голямо намаление е групата Над ТСВ – 12,7%. Такава структура на населението в община Струмяни дава основание да се твърди, че населението във В ТСВ се е запазило най-много и има значителен потенциал. Ако този дял през 2013г. е бил 51,9%, то през 2019г. е увеличен на 52,5%. Увеличението е с 0,6%. Относителният дял на населението в Над ТСВ намалява незначително от 33,6%

през 2013г. на 33,2% през 2019г. или намалението е с 0,4%. С най-голямо намаление е групата Под ТСВ – с 2,3%.

Таблица: Динамиката и структурата на населението в Под ТСВ, В ТСВ и в Над ТСВ в община Струмяни (бр.)

Група	2013 г. Мъже	Жени	Общо	2019 г. Мъже	Жени	Общо	Ръст, %
Под ТСВ	449	347	796	377	324	701	-11,9
Дял, %	16,7	12,3	14,4	15,7	13,1	14,4	
В ТСВ	1574	1290	2864	1420	1141	2561	-10,6
Дял, %	58,4	45,7	51,9	59,2	46,0	52,5	
Над ТСВ	671	1183	1854	601	1017	1618	-12,7
Дял, %	24,9	42,0	33,6	25,1	41,0	33,2	
Общо	**2694**	**2820**	**5514**	**2398**	**2482**	**4880**	**-11,5**
Дял, %	100	100	100	100	100	100	

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Легенда:

Пот ТСВ – Под трудоспособна възраст

В ТСВ – В трудоспособна възраст

Над ТСВ – Надтрудоспособна възраст

Минимални намаление на населението В ТСВ се отбелязва в големите села на общината: Микрево – 5,1%, Струмяни - 14,2% и Илинденци – 12,2%. В останалите села намалението на населението в различните групи се променя от увеличение на населението във В ТСВ - с. Палат с 11,1%, до намаляване на населението в някои села със 100%. Последното е особено характерно за населението в Под ТСВ.

Таблица: Динамиката и структурата на населението в Под ТСВ, В ТСВ и в Над ТСВ по населени места в община Струмяни (бр.)

Населени места	Група	2013 г. Мъже	Жени	Общо	2019 г. Мъже	Жени	Общо	Ръст %
с. Велющец	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	1	0	1	1	0	1	0,0
	Над ТСВ	2	3	5	1	2	3	-40,0
с. Вракуповица	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	1	0	1	0	0	0	-100,0
	Над ТСВ	4	12	16	2	6	8	-50,0
с. Гореме	Под ТСВ	0	1	1	1	0	1	0,0
	В ТСВ	22	9	31	17	7	24	-22,6
	Над ТСВ	16	33	49	11	23	34	-30,6
с. Горна Крушица	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	6	2	8	11	5	16	100,0
	Над ТСВ	18	31	49	10	26	36	-26,5
с. Горна Рибница	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	1	1	2	0	1	1	-50,0

	Над ТСВ	0	2	2	1	2	3	50,0
с. Добри лаки	Под ТСВ	4	0	4	3	0	3	-25,0
	В ТСВ	50	19	69	30	13	43	-37,7
	Над ТСВ	31	64	95	29	43	72	-24,2
с. Драката	Под ТСВ	11	3	14	9	2	11	-21,4
	В ТСВ	51	41	92	43	36	79	-14,1
	Над ТСВ	18	32	50	14	30	44	-12,0
с. Игралище	Под ТСВ	4	5	9	0	1	1	-88,9
	В ТСВ	84	36	120	66	23	89	-25,8
	Над ТСВ	58	78	136	52	62	114	-16,2
с. Илинденци	Под ТСВ	63	48	111	39	36	75	-32,4
	В ТСВ	251	208	459	219	184	403	-12,2
	Над ТСВ	111	153	264	97	149	246	-6,8
с. Каменица	Под ТСВ	2	0	2	0	0	0	-100,0
	В ТСВ	25	6	31	22	11	33	6,5
	Над ТСВ	17	47	64	20	46	66	3,1
с. Клепало	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	10	0	10	8	0	8	-20,0
	Над ТСВ	7	17	24	5	11	16	-33,3
с. Колибите	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	1	0	1	1	0	1	0,0
	Над ТСВ	0	0	0	0	0	0	
с. Кърпелево	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	6	1	7	5	1	6	-14,3
	Над ТСВ	12	12	24	8	10	18	-25,0
с. Махалата	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	8	1	9	5	1	6	-33,3
	Над ТСВ	8	21	29	5	17	22	-24,1
с. Микрево	Под ТСВ	307	232	539	279	242	521	-3,3
	В ТСВ	680	643	1323	658	597	1255	-5,1
	Над ТСВ	154	260	414	163	253	416	0,5
с. Никудин	Под ТСВ	1	0	1	0	0	0	-100,0
	В ТСВ	18	4	22	16	2	18	-18,2
	Над ТСВ	23	48	71	19	40	59	-16,9
с. Палат	Под ТСВ	1	0	1	1	0	1	0,0
	В ТСВ	8	1	9	9	1	10	11,1
	Над ТСВ	11	17	28	8	8	16	-42,9
с. Раздол	Под ТСВ	0	1	1	0	0	0	-100,0
	В ТСВ	22	52	74	17	42	59	-20,3
	Над ТСВ	36	95	131	25	78	103	-21,4
с. Седелец	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	5	1	6	5	0	5	-16,7
	Над ТСВ	9	12	21	6	7	13	-38,1
с. Струмяни	**Под ТСВ**	**56**	**57**	**113**	**45**	**43**	**88**	**-22,1**
	В ТСВ	**303**	**262**	**565**	**270**	**215**	**485**	**-14,2**
	Над ТСВ	**80**	**155**	**235**	**85**	**142**	**227**	**-3,4**
с. Цапарево	Под ТСВ	0	0	0	0	0	0	
	В ТСВ	21	3	24	17	2	19	-20,8
	Над ТСВ	56	91	147	40	62	102	-30,6
Общо	**Под ТСВ**	**449**	**347**	**796**	**377**	**324**	**701**	**-11,9**
	В ТСВ	**1574**	**1290**	**2864**	**1420**	**1141**	**2561**	**-10,6**
	Над ТСВ	**671**	**1183**	**1854**	**601**	**1017**	**1618**	**-12,7**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

3.1.2. Раждаемост, смъртност и естествен прираст

Коефициентът на раждаемост през 2019г. е 7,99‰. Намалението на раждаемостта в общината е 36% през 2019г., спрямо 2013г. Намалението на родените мъже е повече от 2,5 по-малка за същия период. Най-малко намаление на раждаемостта се отбелязва в с. Струмяни – със 17%. Раждаемостта в с. Микрево е намаляла с 41%.

Таблица: Динамика на раждаемостта по населени места в община Струмяни (бр.)

	2013 г.			2019 г.			Ръст
Населени места	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**(%)**
с. Велющец	0	0	0	0	0	0	
с. Вракуповица	0	0	0	0	0	0	
с. Гореме	0	0	0	1	0	1	
с. Горна Крушица	0	0	0	0	0	0	
с. Горна Рибница	0	0	0	0	0	0	
с. Добри лаки	1	0	1	0	0	0	-100
с. Драката	2	0	2	1	0	1	-50
с. Игралище	0	0	0	1	1	2	
с. Илинденци	6	1	7	1	3	4	-43
с. Каменица	0	0	0	0	0	0	
с. Клепало	0	0	0	0	0	0	
с. Колибите	0	0	0	0	0	0	
с. Кърпелево	0	0	0	0	0	0	
с. Махалата	0	0	0	0	0	0	
с. Микрево	25	19	44	9	17	26	-41
с. Никудин	0	0	0	0	0	0	
с. Палат	0	0	0	0	0	0	
с. Раздол	0	1	1	0	0	0	-100
с. Седелец	0	0	0	0	0	0	
с. Струмяни	2	4	6	1	4	5	-17
с. Цапарево	0	0	0	0	0	0	
ОБЩО	**36**	**25**	**61**	**14**	**25**	**39**	**-36**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Коефициентът на смъртност през 2019г. е 22,95‰. Смъртността в общината намалява с 15% през периода 2013 – 2019г. При мъжете смъртността е по-голяма – 33,3%, докато при жените се увеличава само с 3%.

Таблица: Динамика на смъртността по населени места в община Струмяни (бр.)

	2013			2019			Ръст
Населени места	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**(%)**
с. Велющец	0	0	0	0	0	0	
с. Вракуповица	0	0	0	0	2	2	
с. Гореме	2	2	4	1	1	2	-50
с. Горна Крушица	1	2	3	1	0	1	-67
с. Горна Рибница	0	0	0	3	2	5	
с. Добри лаки	5	3	8	2	3	5	-38
с. Драката	5	1	6	3	3	6	0

с. Игралище	4	7	11	8	11	19	73
с. Илинденци	14	11	25	0	2	2	-92
с. Каменица	0	0	0	0	1	1	
с. Клепало	1	1	2	0	0	0	-100
с. Колибите	0	0	0	0	0	0	
с. Кърпелево	0	0	0	1	0	1	
с. Махалата	0	1	1	1	1	2	100
с. Микрево	11	11	22	11	12	23	4,5
с. Никудин	1	1	2	3	2	5	150
с. Палат	0	2	2	0	0	0	-100
с. Раздол	3	8	11	2	12	14	27,3
с. Седелец	0	2	2	0	1	1	-50
с. Струмяни	10	11	21	3	13	16	-24
с. Цапарево	9	3	12	5	2	7	-42
Общо	66	66	132	44	68	112	-15

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Брачността в общината се увеличава с 0,1‰. Раждаемостта при мъжете намалява с 3‰, докато при жените се запазва на същото равнище през 2019г., както и през 2013г. Смъртността при мъжете също намалява с 3‰. Естествения прираст се запазва без промяна, като раждаемостта и смъртността намаляват пропорционална на броя на населението в общината. Бракоразводността намалява, което може да се отбележи като положителна тенденция.

3.1.3. Механично движение на населението

Общият брой на заселените през 2013г. е 61 души, а през 2019г. – 79 души. Увеличението е с 29,5%. В общината през 2019г. са заселени повече мъже от жени, респективно 11 бр. мъже и 7 бр. жени.

Общият брой на изселените през 2013г. е бил 80 души, а през 2019г. – 179 души. Увеличението е със123,8% или повече от 2,2 пъти. Изселените мъже през 2019г. са с 60 души повече в сравнение с 2013г., докато изселените жени са само 49 души.

Диаграма: Динамика на миграцията на населението в община Струмяни (2013–2019 г.)

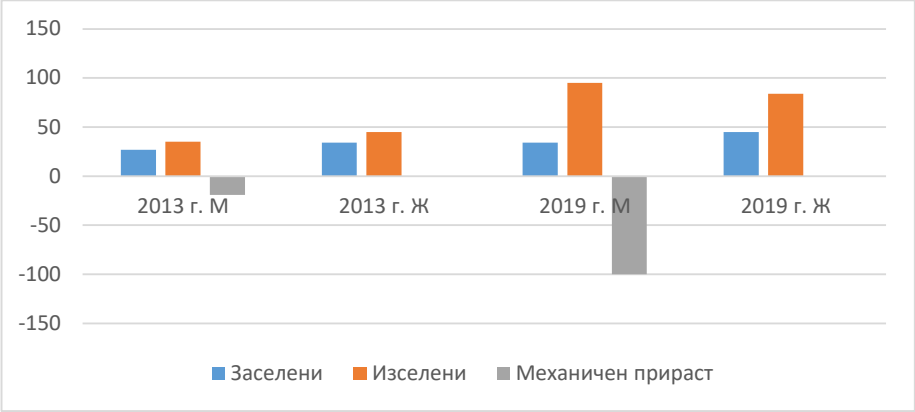

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Абсолютната разлика между заселени и изселени през 2013г. е 19 души. През 2019г. разликата нараства на 100 души. Увеличението е 5,26 пъти повече. Тенденцията е изключително силна. Предполага се, че това се дължи преди всичко на изселване поради търсене на работа извън общината.

3.1.4. Разпределение и динамика на населението по пол

Диаграма: Динамика на населението по пол (мъже, 2013-2019г.)

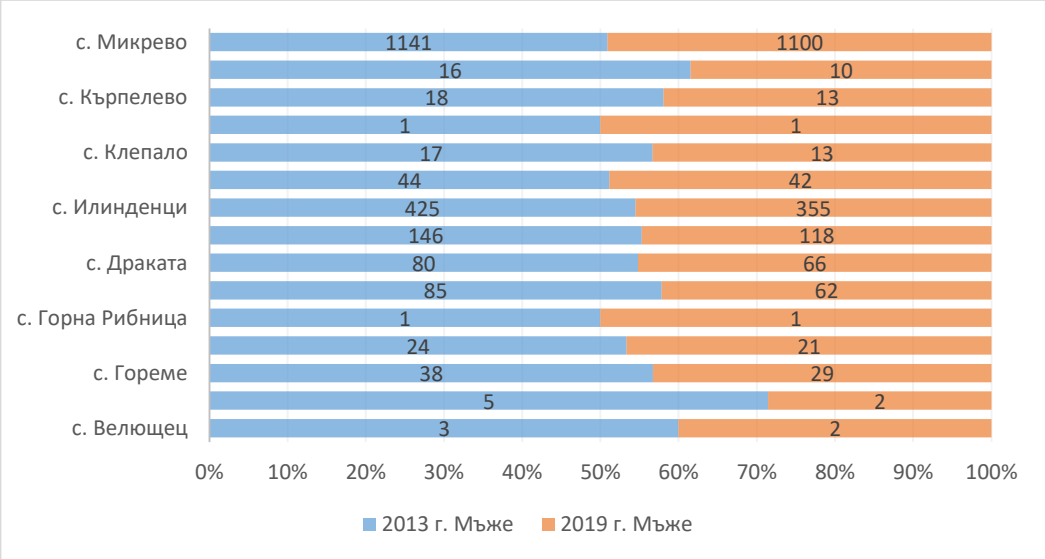

Източник: Община администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Броят на мъжете през 2019г. спрямо 2013г. е намален с 11%. Най-голямо намаление на броя на мъжете се наблюдава в с. Вракуповица – 60%, с. Махалата – 37,5%, с. Велюшец – 33,3%, с. Кърпелево – 27,8%, с. Раздол – 27,6% и др. Това са селища със затихващи функции. В структурно определящите населени места намалението на броя на мъжете е значително по-малко: с. Микрево - 3,6%, с. Струмяни - 8,9% и с. Илинденци - 16,5%. От тези селища по-висока е отрицателната тенденция в общинския център и с. Илинденци.

Диаграма: Динамика на населението по пол (жени, 2013-2019г.)

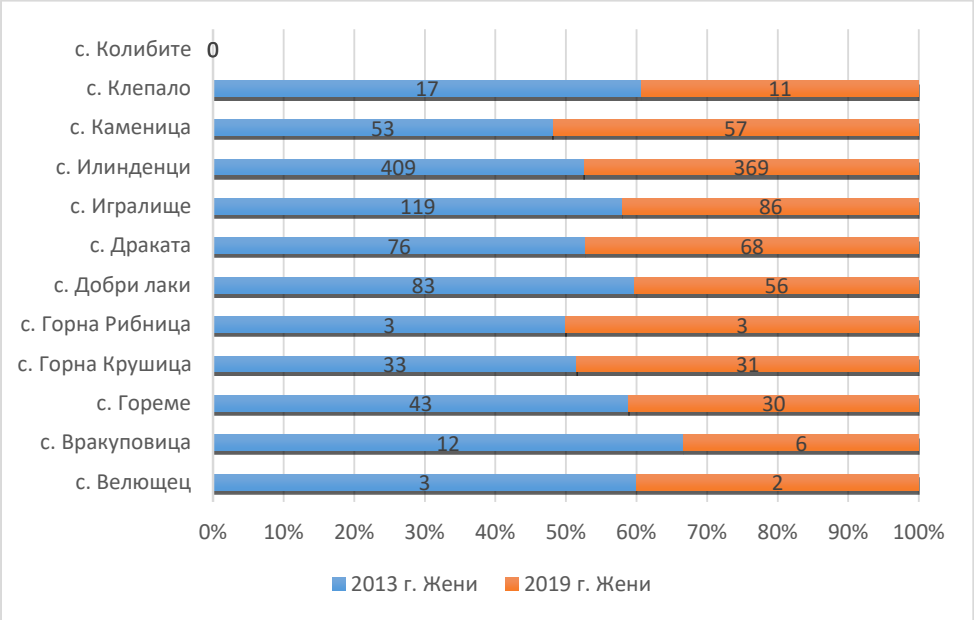

Източник: Община администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Броят на жените през 2019г. спрямо 2013г. е намален с 12%. Най-голямо намаление на броя на жените се наблюдава в с. Вракуповица и с. Палат с по 50%, с. Седелец – 46,2%, с. Клепало – 35,3% и др. Това са селища със затихващи функции. В структурно определящите населени места намалението на броя на жените е значително по-малко – с. Микрево - 3,8%, с. Струмяни - 15,6% и с. Илинденци - 9,8%. От тези селища по-висока е отрицателната тенденция в общинския център с. Струмяни.

През 2019г. спрямо 2013г. мъжкото население на общината е намаляло с 296 д. (-11%), а на женското с 338 (-12%). Най-вероятно това се дължи на миграцията с цел сключване на брак и съвместно съжителство с партньор от друга община.

3.1.5. Образователна структура на населението

Преобладава населението с основно и начално образование, съответно 30,7% и 22,7%. Заедно двете групи са повече от половината население - 51,4%. Населението със средно образование е 30,5%. Останалите групи от населението заемат незначителен дял. С незавършено образование и без да са посещавали училище са 11%, което е обезпокоително. С висше образование са 4,7% от населението.

Таблица: Образователна структура на населението в община Струмяни (Последно преброяване - 01.02.2011 г.; бр.)

Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Без образо-вание	До 7 год.
Общо за страната	6891177	1348650	2990424	1591348	536686	328803	80963	14303
Област Благоевг-рад	301581	42199	131728	80883	28827	14556	2772	616
Община Струмя-ни	**5426**	**257**	**1657**	**1667**	**1234**	**430**	**166**	**15**
Дял, %	100	4,7	30,5	30,7	22,7	7,9	3,1	0,3
с. Велющец	23	-	-	11	11	0	-	-
с. Вракуповица	92	3	18	28	29	12	-	-
с. Гореме	65	3	6	20	35	-	-	-
с. Горна Крушица	6	-	-	-	4	-	-	-
с. Горна Рибница	186	3	43	67	71	-	-	-
с. Добри лаки	160	10	71	53	20	6	-	-
с. Драката	292	7	66	144	56	11	-	-
с. Игралище	845	27	322	279	145	55	16	-
с. Илинденци	105	-	13	41	41	4	5	-
с. Каменица	44	-	7	15	11	9	-	-
с. Клепало	3	-	-	-	-	-	-	-
с. Колибите	37	-	6	18	11	-	-	-
с. Кърпелево	47	-	5	15	20	5	..	-
с. Махалата	1990	118	570	477	489	234	92	10
с. Микрево	106	-	8	38	46	9	-	-
с. Никудин	45	-	..	23	13	-	-	-
с. Палат	226	13	56	61	56	20	20	-
с. Раздол	32	-	3	20	9	-	-	-
с. Седелец	914	60	413	275	106	45	13	-
с. Струмяни	201	7	38	77	59	14	6	-

Източник: НСИ, 2011 г.

Образователната структура на територията на община Струмяни значително са различава от тази в област Благоевград и страната като цяло. На национално ниво висшистите са 19,6%, в областта - 14%, а в общината – 4,7%. Жителите със средно образование в страната са 43,3%, в областта - 43,7%, а в общината - 30,5%. С основно образование в страната са 23,1% от населението, в областта – 26,8%, а в общината –

30,7%. В страната с начално образование са 7,8% от гражданите, в областта – 9,6%, а в общината – 22,7%. С незавършено начално образование в страната и областта са с 4,8%, а в общината – 7,9%. Без образование в общината са два пъти повече в процентно отношение, отколкото в областта и страната. Като цяло образователното равнище в община Струмяни е доста под средното в областта и страната. В същото време, на територията на общината живеят в процентно отношение по-малко маргинални общности отколкото в страната и областта, които са с много ниско образователно равнище.

3.1.6. Етническо самоопределение на населението

При последното преброяване през 2011г. 4630 души (от 5778) са се самоопределили по етнически признак, което прави – 80,13% от населението на общината. От тях, като „българи“ са се самоопределили 95% от отговорилите на този въпрос, като „роми“ – 3% и друга етническа група (неопределено каква) – 2%. Най-много от самоопределилите са като роми живеят в с. Микрево – 89 д., с. Илинденци - 20 д., с. Струмяни – 11 д. и с. Раздол – 4 д. От тези, които са посочили графата „друга етническа група“ (без да е посочено каква), най-много живеят в с. Микрево – 54 д.

Диаграма: Етническата структура на населението на община Струмяни

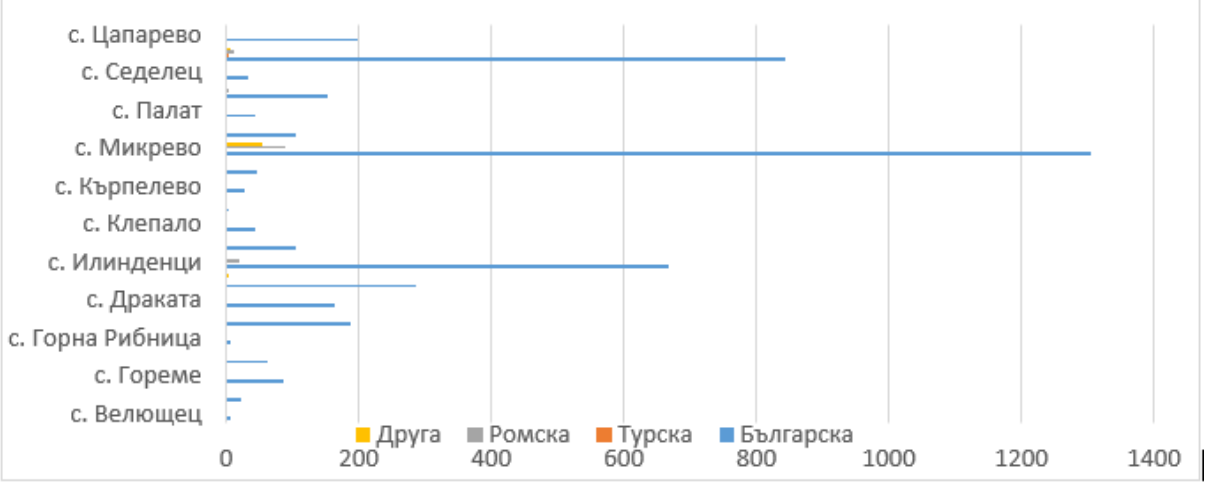

Източник: НСИ, 2011 г. Обработка на „Адориа Консулт“ ЕООД

3.1.7. Прогноза за демографското състояние в общината

Очакващите се изменения в динамиката на намаляващия брой на населението от общината зависи от фертилния контингент и предполагаемото му поведение в съжителството (семейството) - характерно за общината. Раждаемостта, смъртността и времевата динамика на броя на населението (по разглежданите групи) до известна степен са обективна даденост на база сегашните икономически и социални условия. Очаква се в средносрочен план средната продължителност на живот да се запази и леко повиши. Възпроизводството на населението е обособено от демографските тенденции, но зависи и от икономическите и социални ситуации в бъдеще.

Реалистичната прогноза предвижда укрепване на демографската структура (намаляване темпа на депопулация) на населението в общината, на основата на увеличение на фертилния контингент на населението от „завръщащи“ се нейни жители с децата си за прилагане на труд, създаване на условия за повишаване раждаемостта на уседналите граждани и развитие на образователната система, чрез осъвременяване на материалната база и оборудването й, отнесена към броя на децата по възрастови групи, в т. ч. представяне на адекватно предучилищно образование. Както и постоянна уседналост в общината и пътуване за работа до съседните градски центрове.

В бъдеще ще продължи обезлюдяването на малките планински села, които са с затихващи функции и стабилизиране на трите основни населени места в общината – с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци.

3.2. Заетост и безработица

Броят на безработните в община Струмяни намалява през целия период, като се отбелязва едно увеличение през 2018г. Намалението е с 37,9%. Обявените СРМ се увеличават, с отклонение също през 2018г. За периода обявените СРМ се увеличават повече от 2 пъти. Съотношението между безработните и обявените СРМ намалява от 7,5 пъти през 2013г. до 2,2 пъти през 2019г. Тенденцията е положителна, но и обезпокоителна, защото търсенето на персонал се увеличава значително.

Таблица: Безработица и обявени СРМ в община Струмяни, бр.[7]

Година	Безработни	Верижен Индекс (%)	Обявени СРМ	Верижен Индекс (%)	Отношение безра-ботни към обявени СРМ, пъти
2013 г.	605		81		7,5
2014 г.	586	-3,1	109	34,6	5,4
2015 г.	633	8,0	111	1,8	5,7
2016 г.	410	-35,2	112	0,9	3,7
2017 г.	397	-3,2	181	61,6	2,2
2018 г.	324	-18,4	204	12,7	1,6
2019 г.	376	16,0	168	-17,6	2,2
Ръст (%)		-37,9		107,4	

Източник: Дирекция „Бюро на труда“, гр. Сандански, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

3.3. Проблеми, изводи и потенциал за развитие (общо социално-демографско развитие)

Проблемите в демографското развитие на община Струмяни се заключават в следното. Увеличава се изселването на население от общината. По-голямата част от изселените са жени, които са по-адаптивни към пазара на труда в страната. Образователното равнище на населението е ниско. Намалението на безработицата е забележимо, но все още свободните работни места са 2,2 пъти по-малко от броя на безработните. Отбелязва се безработица, която е леко увеличена в част от селата на общината.

Изводите за демографското развитие са: запазване на детски градини и училища, както и здравни служби, за да може да се запази населението в селата на общината. Особено внимание следва да се отдели на мобилността на децата, но при максимално добри условия за тях в детските градини и училищата. Запазване и увеличаване на работните места по населени места в общината.

Потенциалът за развитие на демографията в община Струмяни е към развитие на „Зелена икономика“, представена от увеличение на производството на електрическа енергия от слънцето, по-широко използване на потенциала на горите чрез тяхното почистване, залесяване и оптимална експлоатация, съгласно ГСП. Необходимо е да се подкрепи населението, което е заето в животновъдството, за което съществуват естествени

[7] Писмо № 10-08-12-217#1/12.06.2020 г. на Дирекция „Бюро по труда“ в гр. Сандански.

условия. Общината е необходимо да търси съдействие на държавата за разкриване на работни места в промишлеността, поне за най-големите села в общината.

3.4. SWOT – анализ - социално-демографска оценка и заетост на населението

Силни страни	Слаби страни
• Сравнително нисък отрицателен прираст на населението; • Сравнително ниско равнище на механичен прираст; • Населението е насочено към селското стопанство.	• Изселват се основно жени във фертилна възраст; • Слабо развита промишленост, с изключение на предприятияра за обработка на мрамор; • Малки площи за селското стопанство; • Ниско равнище на образование на населението.
Възможности	**Заплахи**
• Развитие на „Зелена икономика“; • Развитие на животновъдството при естествени условия; • По-ефективно използване на възможностите на горските територии; • Развитие на еко, планински и приключенски туризъм; • Развитие на занаяти, свързани с местните ресурси: мрамор, дървен материал и др.	• Липса на средства за поддържане на училищната инфраструктури; • Липса на средства за поддържане на пътищата; • Липса на развита промишленост; • Запазване на обработвателното равнище на ниско равнище.

4. Развитие на социалната сфера на общината

4.1. Образование

Селищата в община Струмяни (21 бр.) се обслужват от едно Детска градина (ДГ „Патиланци“, с. Микрево), което има филиали в с. Струмяни и с. Илинденци. ДГ има обща кухня и пералня. В общината има едно Средно училище (СУ „Паисий Хилендарски“) в с. Микрево, което е средищно за всички населени места от общината.

4.1.1. Образователни заведения – ясли, детски градини и училища

През 60-те години детски градини се откриват към всички училища на територията на общината. Поради демографския срив тези детски градини са закрити и остават да съществуват само детските градини в селата Микрево, Илинденци и Струмяни. През 2009 г., поради демографския срив, намалява броят на децата, което налага оптимизиране на системата. Закриват се детските градина в трите най-големи села и се

създава „Детска градина „Патиланци” с. Микрево, с два филиала в с. Струмяни и с. Илинденци. Персоналът е намален.

Ежегодно детската градина участва с проекти по различни Национални програми: Национална програма за пълно обхващане на децата в задължителна училищна възраст, Национална програма за физическо възпитание и спорт в детските градини и училищата, Национална програма на МОСВ „За чиста околна среда”, Национална програма „С грижа за всеки ученик” и др.

Снимки: Пано - ДГ „Патиланци” с. Микрево и филиалите в с. Струмяни и с. Илинденци

Източник: Общинска администрация, https://www.strumyani.org/subsection-75-content.html

Снимка: *Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“ с. Микрево*

Източник: Общинска администрация, 2020 г.
https://www.strumyani.org/subsection-76-content.html

Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Микрево е средищно училище със собствени символи: лого, химн и интернет сайт. Към учебната 2021/2022г. статутът на

образователната институция е Средно училище от I-XII клас и в него се обучават общо 341 ученици от 1 до 12 клас.

Училището разработва и реализира свои проекти по редица национални програми, сред които: „Образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства“; „Подобряване на качеството на образование в средищните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“; „Квалификация на педагогическите специалисти“ и НП „С грижа за всеки ученик”.

4.1.2. Брой деца, ученици, паралелки и персонал

Персоналът на Детската градина се състои от 34 души (Директор, учители, помощен персонал, медицински специалисти по здравни грижи).

Таблица: Щатен персонал ДГ „Патиланци”, община Струмяни

Детска градина (филиал)	Населено място	Персонал (брой) Педагогически	Непедагогически	МСЗГ*	Общо
ДГ „Патиланци“	с. Микрево	9	13	2	24
Филиал	с. Илинден-ци	2	2	1	5
Филиал	с. Струмяни	2	2	1	5
Общо		**13**	**17**	**4**	**34**

Източник: ДГ „Патиланци“, с. Микрево, *http://dg-mikrevo.idwebbg.com/main_bg/6910_ekip.html*

Персоналът на ДГ се грижи, възпитава и отглежда 170 деца от община Струмяни, разпределени в 6 групи „детска градина“ и една „яслена“ група.

Таблица: Образователна и професионална квалификационна степен на педагозите в детските градини в община Струмяни

Детска градина	Населено място	Педагози (брой)	Образователна степен Висше М*	Б*	ПБ*	Специалист	Средно	Квалификационна степен I	II	III	IV	V	Без ПКС
ДГ	с. Микрево	9	6	2	1	1	0	0	0	0	2	5	2
Филиал	с. Илинденци	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Филиал	с. Струмяни	2	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Общо		**13**	**9**	**3**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**	**6**	**3**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: М – Магистър; Б – Бакалавър; ПБ – Професионален бакалавър.

Независимо, че като цяло населението на общината намалява, учениците в единственото средно училище в община Струмяни през учебната 2019-2020 г. (341 ученика), са повече отколкото през 2013–2014 г. (328 ученика) с 13 ученика. Най-големият

спад в бройката на учениците е през 2017/2018 учебна година (238 ученика). През следващата 2018/2019 учебна година се наблюдава отново тенденция за повишаване на броя на учениците (281 ученика). Тази динамика се дължи и на факта, че през някои от годините няма ученици приети в горния курс (VIII-XII кл.)

Таблица: Ученици в СУ „Паисий Хилендарски“ с. Микрево, община Струмяни

Учебна година	Образователна степен (брой ученици)						Общо ученици	
	I-IVкл.		V-VII кл.		VIII-XII кл.			
	Бр.	Ръст (%)	Бр.	Ръст (%)	Бр.	Ръст (%)	Бр.	Ръст (%)
2013/2014	174	100,00	137	100,00	17	100,00	328	100,00
2014/2015	172	98,85	144	105,11	13	76,47	329	100,30
2015/2016	173	99,43	146	106,57			319	97,26
2016/2017	179	102,87	144	105,11			323	98,48
2017/2918	172	98,85	116	84,67	40	235,29	238	72,56
2018/2019	171	98,28	110	80,29			281	85,67
2019/2020	160	91,95	123	89,78	58	341,18	341	103,96

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

От 2014/2015 учебна година в училището се формира по една подготвителна група от деца на 5 и 6 годишна възраст. Първокласниците сформират две паралелки за целия разглеждан период от 2013 до 2020г. Учениците в 5 клас сформират по две паралелки в периода от 2013 до 2019г., а през настоящата 2020 – 2021 учебна година те се увеличават на 3 паралелки.

Наблюдава се тенденцията след завършено основно образование учениците да напускат СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Микрево и да предпочитат да продължат образованието си в съседни общини и по-големите градове. Статистиката показва, че в периода 2013 до 2017 година в училището няма профилирани паралелки с 5 годишен курс на обучение след 7 клас. В същия период след завършен 8 клас се сформира по една непрофилирана паралелка в 9 клас. От 2017г. се налага като по-добра алтернатива приема в гимназия в профилирана паралелка. Единствено през 2017/2018 учебна година се запазва непрофилирана паралелка, след това тя отпада, с което отпада и приемът след завършен осми клас. Тези промени са естествени и се налагат от промените в Закона за предучилищното и училищно образование, когато основно образование, учениците завършват след 7 клас, а 8 клас става първи гимназиален клас. Въпреки гъвкавата политика на ръководството на училището с предлагане на различни профили на обучение, продължава тенденцията половината от учениците да напускат средищното училище и да

предпочитат гимназиите в съседните общини. През настоящата учебна година училището има 20 паралелки от 1 до 12 клас и една паралелка подготвителна група за 1 клас в училище.

В училището в с. Микрево се обучават деца от цялата община.

Общият брой на отпадналите от училище ученици е 18 за целия анализиран период от 2013 до 2020г., като от тях само трима ученици са отпаднали по семейни причини, а останалите 15 недооценяват необходимостта от образование след 16 годишна възраст. Това налага по-активна и целенасочена работа на педагогическият съветник на училището с децата от застрашените от отпадане групи и техните родители.

Таблица: Отпаднали ученици от училище в община Струмяни (2013 – 2019г.)

Година	Брой	Причина
2013/2014	2	Нежелание да продължат образованието си
2014/2015	0	Няма отпаднали
2015/2016	4	3 ученика по семейни причини; 1 ученик навършил 16 години и нежелание да продължи образованието
2016/2017	0	Няма отпаднали
2017/2918	2	Навършили 16 г. и нежелание да продължат образованието си
2018/2019	5	Нежелание да продължат образованието си
2019/2020	5	Нежелание да продължат образованието си

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

В средното училище в с. Микрево работят 54 души – от тях 40,5 педагогически персонал, 13,5 непедагогически персонал (помощно обслужващ и административен персонал) и 1 медицинско лице. В училището има оборудван и действащ медицински кабинет за оказване на първа помощ при нужда и се обслужва от едно медицинско лице.

Таблица: Щатен персонал в училището в община Струмяни

Училище	Населено място	Персонал (брой)			
		Педагогически	Непедагогически	МСЗГ*	Общо
СУ „Св. Паисий Хилендарски“	с. Микрево	**40,5**	**10,5**	**1**	**52**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

С висше образование са 45 души от педагозите и персонала на училището (86,54%), със средно-специално образование са 6 души (11,54%), а с основно образование – 1 човек (1.92%).

Педагогическият персонал в училището е с висше образование, от които 24 са със степен магистър и 14,5 със степен бакалавър и двама професионални бакалаври. Наблюдава се тенденцията педагогическият персонал да повишава своята професионална квалификация, като двама от учителите са с II ПКС, 9 с IV ПКС и 20 с V ПКС, без ПКС са само 9,5 преподаватели, което е 26,3% от педагогическия персонал.

Таблица: Образователна и професионална квалификационна степен на педагозите в училищата в община Струмяни

Учебно заведение	Населено място	Педагози (брой)	Образователна степен (образование)				ПКС					
			М*	Б*	ПБ*	Средно	I	II	III	IV	V	Без ПКС
СОУ „Св. Паисий Хилендарски“	с. Микрево	40,5	24	14,5	2	0	-	2	0	9	20	9,5
Община Струмяни		**40,5**	**24**	**14,5**	**2**	**0**	**-**	**2**	**0**	**9**	**20**	**9,5**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: М – Магистър; Б – Бакалавър; ПБ – Професионален бакалавър.

4.1.3. Резултати от НВО и ДЗИ

Качеството на образование се оценява от резултатите от националното външно оценяване след IV и VII клас и държавните зрелостни изпити след 12 клас.

Таблица: Резултат на НВО на учениците от Община Струмяни (IV клас)

Предмет	СОУ „Св. Паисий Хилендарски“					
Учебна година	2013-2014 г.	2014-2015 г.	2015-2016 г.	2016-2917 г.	2017-2018 г.	2018-2019 г.
БЕЛ	4,47	4,29	3,96	4,25	4,08	4,31
Мат.	4,46	4,43	3,87	4,39	4,20	4,14

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Таблица: Резултат на НВО на учениците от Община Струмяни (VII клас)

Предмет	СУ „Св. Паисий Хилендарски“					
Учебна година	2013-2014 г.	2014-2015 г.	2015-2016 г.	2016-2917 г.	2017-2018 г.	2018-2019 г.
БЕЛ	3,18	2,85	3,18	3,20	2,63	3,20
Мат.	3,09	2,71	2,85	3,13	2,31	3,09

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

При резултатите от НВО прави впечатление, че след 4 клас успехът по БЕЛ и математика убедително се задържа на оценка „добър“. Много по-тревожни са резултатите на учениците след приключване на VII клас, който не надвишава оценка „среден“, а за някой години той е „слаб“. Резултатите показват, че е необходимо да се направи по-

задълбочено анализ на причините за ниските резултати и да се помисли за приемане на мерки и използване на иновативни подходи с цел повишаване на качеството на образованието в общината.

За ДЗИ има статистическа информация за училището в община Струмяни само за 2013–2014 учебна година независимо, че през някои от другите учебни години е имало випускници. Резултатите от ДЗИ I „Български език и литература“ на територията на община Струмяни са сравними с тези на национално и областно ниво. Данните по ДЗИ II – „География (и икономика)“ и „История и цивилизация“ са по-високи, особено по втория предмет. За съжаление липсата на данни за останалите учебни години, както и липсата на възможност да се сравнят с данните от други училища от общината (поради липсата на такива), не дава възможност да се направи по-задълбочени изводи от резултатите от ДЗИ.

Таблица: Резултати от ДЗИ – Училище СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Микрево, община Струмяни

Учебна година	I ДЗИ БЕЛ	II ДЗИ Мат.	Англ. език	Биология (и ЗО)	География (и икономика)	Философски цикъл	История и цивилизация	Немски език
2013-2014 г.	**4,27**	-	-	-	**4,61**	-	**5,04**	-
2014-2015 г.	-	-	-	-	-	-	-	-
2015 -2016 г.	-	-	-	-	-	-	-	-
2016-2017 г.	-	-	-	-	-	-	-	-
2017-2018 г.	-	-	-	-	-	-	-	-
2018-2019 г.	-	-	-	-	-	-	-	-
2019-2020 г.	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

4.1.4. Състоянието на сградния фонд и материално–техническата база

По проекти са санирани трите сградите на детската градина. Подменена е дограмата, изградена е нова електрическа инсталация в основната сграда и филиалите. През 2014г. по международен проект с РС Македония „Българче и македонче заедно” са изградени отоплителни инсталации на газ–пропан и в трите сгради. По проект, финансиран от Национална програма на МОН „Модернизация на материалната база в училищата” са обновени помещенията и обзавеждането в детската градина.

Сградите и на трите филиала на детската градина се нуждаят от основен вътрешен ремонт: занималните, спалните и общите помещения.

Необходимо е да се преустроят сутерена, първия и вторият етаж на сградата в с. Микрево. Необходим е ремонт на разливната стая и санитарните помещения във филиала в с. Струмяни: теракот и фаянс, нови мивки и изграждане на нов водопровод. Ремонт на помещенията и коридорите. Приспособяване на физкултурен салон в голямата зала и санитарно помещение.

В с. Илинденци е необходимо да се направи основен ремонт на разливната, реконструкция за приспособяване на физкултурен салон. Ремонт на занималнята и спалнята.

В трите сгради е необходимо да се монтират нови енергоспестяващи осветителни тела, евакуационно осветление и да се подменят електрическите ключове и контакти.

Дворовете и детските площадки и в трите филиала не са в добро състояние. Необходимо е да се подменят съществуващи настилки. Необходимо е и в трите сгради да се подменят всички съоръжения за игра в дворовете: пързалки, люлки, катерушки, пясъчници и др., да се поставят нови пейки и градински кошчета за боклук. И в трите сгради трябва да се изградят поне по една площадка за обучение по БДП (безопасност на движението). В с. Илинденци е необходим ремонт на беседката. И в трите сгради е необходимо да се засади жив плет около оградата, да се посадят нови растения и храсти и да се монтират градински соларни лампи.

Таблица: Материално техническа база на образователните институции в община Струмяни

Учебно заведение	Населено място	Състояние на сградния фонд			Спортна база		Компютърна зала		
		Добро	Средно	Лошо	ФС*	СПО/ДПО**	Да	Не	Бр. К.***
СУ „Св. Паисий Хилендарски“	с. Микрево	-	Средно	-	0	1	Да	-	1
ДГ „Патиланци”	с. Микрево	-	Средно	-	0	1	-	Не	-
- Филиал	с. Илинденци	-	Средно	-	0	1	-	Не	-
- Филиал	с. Струмяни	-	Средно	-	0	1	-	Не	-
Общо:			**Средно**		**0**	**4**	**1**	**3**	**1**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: ФС* - физкултурен салон; СПО/ДПО** - спортна (детска) площадка на открито; Бр. К.*** - бр. компютри.

Необходимо е да се изготви проект за енергийна ефективност и технически паспорт на сградата на средното училище в с. Микрево. Необходимо е спешно да се направи основен ремонт на покрива. Добре би било по проект на покрива да се изгради високо технологична автономна системи за децентрализирано електричество с фотоволтаици. Необходим е вътрешен ремонт на сградата. Крайно необходимо е надграждане на санитарния възел на първия етаж, така че да се обособят санитарни възли на втори и трети етаж на сградата. Предвижда се в двора на училището да се изгради нова двуетажна постройка, където да се обособят закрита спортна зала (с вентилационна система и специализирана подова настилка) и нови кабинети (по природни науки и STEM обучение, професионални за специалности „Горско стопанство“ и „Парково строителство и озеленяване“, компютърен кабинет). Необходимо е дворът да се преасфалтира и да се обособят спортни и детски площадки със специализирана настилка и съоръжения. Също така е необходимо да се подменят амортизираните климатици и да се поставят нови климатици в коридорите.

4.1.5. Основни приоритети в развитието на образователната система в общината

Отчитайки настоящата демографска тенденция може да се направи извод, че през периода на действие на ПИРО съществуваща образователна институция разполага с необходимата база да обхване нуждите на подрастващото поколение. В същото време е необходимо да се подобрят условията, при които протича учебния процес, като се подобрят материално-техническите условия, училищното оборудване със съвременни средства за по-добро усвояване на учебния процес – нови и по-добри компютри със софтуерни продукти за преподавателите и учениците, изграждане на локални мрежи в компютърните кабинети, създаване на STEM кабинети, развитие на дуално обучение и др. Поставяне на интерактивни дъски и осигуряване на достъп до виртуални класни стаи (училище), чрез уеб базирани платформи за конферентни връзки и специализирано обучение по предмети.

4.2. Здравеопазване

4.2.1. Обща заболеваемост на населението

Анализът на социалните фактори показва, че населението в община Струмяни има потенциално високи потребности от медицински грижи, предимно от първични медицински грижи за откриване и регистриране на случаите от заболявания, тяхното диагностично установяване, лабораторни изследвания и консултиране през специализираната извънболнична помощ и адекватно лечение в болнични заведения.

Здравната картина на територията на общината не прави изключение от това в цялата страна, особено за малките селски тип общини: ниска раждаемост, застаряващо население, висока заболеваемост и нарастване на смъртността. Заболеваемостта на детското и възрастното население следва общите закономерности в страната. Увеличаването на заболяванията сред детското население и възрастните в региона се дължи главно на респираторните болести. Най-значителна е честотата на острите инфекции на горните дихателни пътища. Това води до повишена посещаемост при личните лекари. Заболеваемостта на детското население показва по-голямата честота от тази на възрастното. Преобладаването на детската заболеваемост характеризира по-малката резистентност към вредни фактори и е демографски обусловена.

Таблица: Хоспитализирана заболеваемост на населението в Благоевградска област

	Клас заболявания по МКБ-10	Хоспитализирани случаи	На 100 хил. д.	Отн. дял %
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2 419	776,38	3,31
II	Новообразувания	5 911	1 897,13	8,10
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	110	35,30	0,15
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	688	220,81	0,94
V	Психични и поведенчески разстройства	1 133	363,64	1,55
VI	Болести на нервната система	2 656	852,44	3,64
VII	Болести на окото и придатъците му	492	157,91	0,67
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1 379	442,59	1,89
IX	Болести на органите на кръвообращението	10 875	3 490,32	14,90
X	Болести на дихателната система	9 703	3 114,17	13,29
XI	Болести на храносмилателната система	5 685	1 824,59	7,79
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1 235	396,37	1,69
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	1 369	439,38	1,88
XIV	Болести на пикочо-половата система	5 616	1 802,45	7,69
XV	Бременност, раждане и послеродов период	5 481	1 759,12	7,51
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	521	167,21	0,71
XVII	Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	34	10,91	0,05
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата	1 522	488,48	2,09
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	4 771	1 531,25	6,54
XX	Външни причини за заболеваемост и смъртност	-	-	-
XI	Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби	11 396	3 657,53	15,61
Общо		**72 996**	**23 427,99**	**100,00**

Източник: МЗ, Национална здравна карта, 2018 г.

Таблица: Списък на аптеките, получили разрешение по реда на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина в община Струмяни

Разрешителното №	Дата	Име на фармацевта или дружеството, разкрило аптеката	Населено място	Адрес	Вид	Забележка
2973-НА	2/4/2000	Сийка Иванова Златкова	с. Микрево	общ. Струмяни	ЧА	
4528-НА	6/15/2001	Мариана Георгиева Иванова „Фарма М 2012“ ЕООД	с. Струмяни	общ. Струмяни, обл. Благоевград	ЧА	пом.-фарм

Източник: РЗИ – Благоевград, Март 2019 г.

Основни заболявания сред населението над 18г. в община Струмяни са кардиологични, онкологични и инсулти.

Осигуреността на населението на общината с първична, спешна медицинска и дентална помощ по брой лекари не е достатъчна. През последните 15 години нараства натовареността на джипитата и стоматолозите и е над средното, спрямо националното и областното ниво. Един лекар обслужва с около 25% повече пациенти, отколкото един лекар от областта и 60% повече от колкото един лекар средно за страната. Един зъболекар съответно - 35% и 65%. Статистиката показва, че пациентите, обслужвани от един лекар са над 3000 души (средно), което определя голяма натовареност на лекарите и нужда от разкриването на нови лекарски практики.

4.2.2.Лечебни заведения – капацитет и материално-техническо състояние

Осигуреността на населението на общината с първична и спешна медицинска помощ по брой лекари не е достатъчна. По информация на НЗОК към 12.2021г., на територията на общината има само първична доболнична помощ – 3$^{-ма}$ лични лекари (д-р Венера Харизанова - ИППМП ЕООД, с. Струмяни; д-р Явор К. Павлов - АПМП ИППМП ЕООД, с. Микрево; ЕТ ДИМИТЪР ГОГУШЕВ-ИПИМП-ИПИПМП, с. Микрево;) и 2 практики по дентална медицина (ЕТ Димитър Гогушев - ИПИМП-ИПИПМП, с Микрево и ЕТ „Д-р Евгени Станковски“ – АИППИДП, с. Микрево) с договори с НЗОК. Основен проблем с доболничната помощ е мобилността на лекарите и пациентите.

На територията на общината няма болнични заведения. Най-близо до общинския център е МБАЛ „Югозападна болница“ ООД, гр. Сандански (бившата МБАЛ „Св. Врач“ ЕООД, гр. Сандански). МБАЛ има в областния център Благоевград (53 км) и Дупница (90 км), които предлагат здравни услуги на добро ниво.

4.2.3. Медицински лаборатории

На територията на общината няма медицински лаборатории. Най-близките лаборатории се намират в гр. Сандански (16.5 км от общинския център).

4.2.4. Аптечна мрежа

Аптечната мрежа на територията на община Струмяни се състои от две частни аптеки, едната в с. Струмяни, а другата в с. Микрево. Те обслужват населението на общината от 4880 души. Основен проблем е снабдяването с лекарства на населението в планинските и по-отдалечени малки населени места в общината. Няма аптека, която работи денонощно.

4.2.5. Финансиране на лекарите и лечебните заведения

Лекарите от доболничната помощ се финансират от НЗОК (според подписания рамков договор и броя записани пациенти от домашните лекари и пациентите, чрез плащаните такси и заплатените прегледани по определена тарифа. Специалистите по дентална медицина се финансират и чрез заплащане от пациентите на извършените услуги и по договори с НЗОК.

4.2.6. Основен приоритет при подобряване качеството на здравното обслужване

Основният приоритет е насочен към подобряване на качеството на обслужване, привличане на допълнителни медицински кадри, разкриване на нови здравни кабинети, обновяване на техниката, въвеждане на нови информационни системи в здравеопазването, въвеждане на телездравеопазване. Важен приоритет е подобряването на мобилността на лекарите и осигуряване на редовен достъп на населението живеещо в общината до медицинско обслужване и снабдяване с лекарства.

4.3. Социални дейности

4.3.1. Социални дейности, предоставяни от общината

През изминалите години общината активно е работила в сферата на Социалната политика. Днес сме свидетели на това и резултатите от тази активна социална политика, която провежда общинското ръководство са видни.

Данните, предоставени от Д „СП“, за с. Струмяни показват, че в периода 2013–2019 г., нараства броят на хората с увреждания на територията на община Струмяни от 550 души (2013г.) на 603 души (2019г.). Това се наблюдава във всички групи хора с увреждания, като най-чувствително това е в групата „от 71% до 89,99% степен на увреждане“. В същия период населението на община Струмяни е намаляло с 634 души. Това показва, че ръстът на хората с увреждания е сериозен на фона на намаляващото население.

Таблица: Хора с увреждания на територията на община Струмяни

Възраст	от 50% до 70.99% степен на увреждане			от 71% до 89.99% степен на увреждане			Над 90 % степен на увреждане			Над 90 % степен на увреждане с чужда помощ		
	2013г.	2019г.	Ръст (%)	2013г.	2019г.	Ръст (%)	2013г.	2019г.	Ръст (%)	2013г.	2019г.	Ръст (%)
До 18 г.	2	4	200,00	2	2	100,00	1	2	200,00	2	2	100,00
От 19 до 65 г.	119	132	110,92	173	188	108,67	59	69	116,95	59	70	118,64
От 66 до 75 г.	21	21	100,00	14	13	92,86	31	33	106,45	26	27	103,85
От 76 до 85 г.	5	3	60,00	8	10	125,00	4	5	125,00	8	6	75,00
Над 86 г.	2	2	100,00	5	5	100,00	3	4	133,33	6	5	83,33
Общо	**149**	**162**	**108,72**	**202**	**218**	**107,92**	**98**	**113**	**115,31**	**101**	**110**	**108,91**

Информация от Д „Социално подпомагане“, Струмяни. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

През програмния период 2013–2020г. общинската администрация е спечелила и реализирала 6 социални проекта на обща стойност 981 142,90 лв.

В момента на територията на община Струмяни дейност развиват няколко социални институции:

- Домашен социален патронаж (ДСП);
- Дом за пълнолетни лица с психични разстройства (ДПЛПР) с. Раздол;
- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост (ЗЖЛУИ), с. Раздол;

- Защитено жилище за лица с психични разстройства (ЗЖЛПР), с. Раздол;
- Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ), с. Струмяни.

Освен тях, към 2021г. е в изпълнение проект за изграждане на четири центъра за грижа за лица с психични разстройства в с. Каменица, община Струмяни. По проект на общината се предоставя и топъл обяд на възрастни хора. До момента в общинската администрация не е бил назначаван здравен медиатор.

Таблица: Социални услуги предоставяни от Общинската администрация

Видове социални услуги	Капацитет (бр.)	Реален брой ползватели
Домашен социален патронаж	120	85
Дом за възрастни хора с психични разстройства	64	62
Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	8	8
Защитени жилища за хора с психични разстройства	10	10
Център за социална рехабилитация и интеграция	15	60
4 Центъра за за грижа за лица с психични разстройства в с. Каменица, община Струмяни		
Национална програма „Грижа в домашна среда“	-	22
Механизъм лична помощ	-	*25
Топъл обяд	-	

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: Реалния бр. ползватели варира. Най-често често около 25 души.

На територията на община Струмяни функционира *Домашен социален патронаж (ДСП)* с капацитет 120 лица. Патронажът обслужва: с. Струмяни, с. Микрево, с. Илинденци, с. Драката и с. Каменица.

През периода 2013–2020г. броят на потребителите варира. В началото на периода ДСП е обслужвал 80 души (2013–2015г.), като през 2019г. са били 100 души. Данните показват, че броят на потребителите през 2020г. са се увеличили със 75%, спрямо 2013г. През същия период бюджетът на ДСП се увеличил от 100 000 лв. (2013–2016г.), на 110 000 лв. (2016г.), за да достигне до 120 000 лв. (2017–2020г.). През 2020 г. ръстът в бюджета на ДСП е 20%. Помещението, в което е разположен ДСП Струмяни, се нуждае от основен ремонт. Необходимо е да се достави ново оборудване: готварски печки, бойлер, шкафове и стелажи за складовото помещение.

През последните години по проекти „Топъл обяд за жителите на Струмяни“ и Целева програма „Топъл обяд в условията на извънредна ситуация - 2020г.“ е предоставен топъл обяд на 34 нуждаещи се лица от община Струмяни (от с. Микрево, с. Струмяни, с.

Илинденци, с. Каменица и с. Горна Крушица). Стойността на безвъзмездната финансова помощ за изпълнение на проекта възлиза на 16 257.78 лв.

Дом за пълнолетни лица с психични разстройства (ДПЛПР), с. Раздол, общ. Струмяни. Институцията е разположена на 22 км от общинския център Струмяни в местността „Студената вода” и на 3 км от с. Раздол в полите на Малешевска планина. От 01.03.2012г. капацитетът на Дома е 70 потребители. Започнато е реформиране на Дома с цел намаляване на капацитета по утвърден план на Агенцията за социално подпомагане.

Институцията е разположена в една основна сграда и три помощни постройки, които са публична общинска собственост. Материално техническата база на Дома се състои от жилищен блок, едноетажна постройка, пералня и сграда за занимални с антре. Спалните са функционално свързани и са в добро състояние. Осигурено е 24-часово медицинско обслужване и сигнална система за повикване. Медицинските сестри изготвят планове за здравни грижи. Извършват се профилактични прегледи на настанените лица и консултации със специалисти. Институцията разполага със специализирано оборудване, което е в отлично състояние: уреди за рехабилитация (велоергометър, пътека); декубитални дюшеци и възглавници; инвалидни столове; обзаведена кухня; обзаведена пералня.

По план Домът трябва да се затвори до края на 2021г. Ако продължи да работи и след това е необходимо е да се извърши ремонт на западните крила на 1 и 2 етаж, съгласно действащите наредби.

Установени са контакти със Защитеното жилище в с. Раздол. На потребителите на социалната услуга е организиран оптимален режим на трудотерапия, съобразен с психофизиологичните им дадености и особености. Екипът на дома се състои от 37 души: директор; счетоводител; касиер-счетоводител; старша сестра; медицински сестри; рехабилитатор; домакин; социален работник; трудотерапевти; фризьор; ел. техник; общ работник; перач; готвач; шофьор; санитари; хигиенист.

Потребителите към м. декември 2020г. са 63 души. През годините потребителите варират между 63 (2020г.) и 70 (2015г.). Транспортната връзка с Дома се осъществява 5 пъти седмично с автобусен транспорт.

Домът е второстепенен разпоредител с бюджетни средства към община Струмяни. Бюджетът на Дома варира от 512 680 лв. (2014г.) до 759 461 лв. (2020г.). Падат се различни средства на един потребител годишно – от 7539,41 лв. (2014г.) до 12 054,94 лв. (2020г.).

На територията на община Струмяни активно се предлага *социална услуга „Защитено жилище”*. Този тип социални услуги са от резидентен тип и предлагат среда за живеене близка до семейната. Настаняването в тези защитени жилища се извършва на основание чл. 40а, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, със Заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане”. В с. Раздол съществуват две Защитени жилища със следните профили:

- ЗЖ за лица с умствена изостаналост, с капацитет 8 потребители с диагноза „Умствена изостаналост”;
- ЗЖ за лица психични разстройства, с капацитет 10 потребители с диагноза „Шизофрения”.

Защитено жилище за лица с умствена изостаналост (ЗЖЛУИ), с. Раздол, община Струмяни. Жилището функционира от 01.07.2007г. Капацитетът му е 8 души. Домът разполага със жилищна сграда на два етажа, състояща се от: кухня, занималня, дневна, спални и по един санитарен възел на етаж.

Защитеното жилище осигурява включваща, приемаща и стимулираща развитието среда на хора със специални потребности, уют и удобство. Екипът на защитеното жилище се състои от 6 души: управител, социален работник, трудотерапевт, медицинска сестра, общ работник, шофьор, нощен пазач; психолог.

Защитено жилище за лица с психични разстройства (ЗЖЛПР), с. Раздол, общ. Струмяни. Защитено жилище за хора с психични разстройства е изградено по проект, реализиран с безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Схема за безвъзмездна финансова помощ BG051O001-5.2.06 „Социални услуги за социално включване”. Проектът се изпълняваше от община Струмяни в партньорството с фондация „Глобална инициатива в психиатрията“ - София.

Целта е подобряване качеството на живот на хората с тежка психична болест в община Струмяни.

В резултат на проекта една от потребителите е назначена на работа като хигиенист в Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в с. Раздол.

Защитеното жилище разполага със сграда на два етажа, обзаведена с кухня, занималня, дневна, спални и санитарен възел на всеки етаж.

В периода 2013–2020г. в Защитено жилище за лица с психични разстройства са настанени 10 жени потребители.

Екипът на защитеното жилище се състои от 6 души: управител, социален работник, трудотерапевт, медицинска сестра, общ работник, шофьор, нощен пазач; психолог.

Сградите на двете защитени жилища се нуждаят от освежаващи ремонти и редовна поддръжка на водопроводните и електрическите инсталации. Необходимо е също подмяна на два бойлера, замяна на амортизирани радиатори с климатици и доставка на нови компютри, принтери и телевизори.

Бюджетът на двете защитени жилища е общ. Той варира от 105 453 лв. (2013г.) до 207 130 лв. (2020г.). За този период бюджетът почти се е удвоил, а потребителите са намалели с 2 души. Средно на 1 потребител през 2013г. са се падали 5 272,65 лв., а през 2020г. – 11 507,22 лв. Разходите за 1 потребител са се увеличили повече от два пъти.

Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ), с. Струмяни. ЦСРИ в с. Струмяни е създаден по Проект BG05M9OP001-2.005-0047 „Активен живот” е финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Проектът е изпълнен от община Струмяни в партньорство с Фондация „Институт за социални услуги в общността“ в периода 01.06.2017г.–01.12.2018г. Общата стойност на проекта е 205 776.70 лв.

Центърът започва работа през 2017г. От 01.12.2018г. ЦСРИ продължава своята дейност като делегирана от държавата дейност с капацитет 15 потребителя, насочена в подкрепа на хора с увреждания и техните близки, живеещи на територията на с. Струмяни, Микрево, Илинденци и други близки села. Създаването на ЦСРИ цели

подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица (възрастни и деца) с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване.

През 2020г. бюджетът на ЦСРИ е 52 485 лв. Екипът на ЦСРИ се състои от 6 души: управител, психолог, логопед, рехабилитатор, педагог и хигиенист.

Екипът на ЦСРИ предоставя индивидуални консултации и почасови услуги на деца и лица с увреждания и в риск, както и на техни близки, с цел социално включване и заетост. Средния брой на потребителите за периода 2018–2020 г. е 55 души годишно. Важен проблем е да се увеличи капацитетът на Центъра с поне 10 човека. За това е необходимо да се увеличи базата на сградата на ЦСРИ и екипа с поне 2$^{-ма}$ специалисти.

Потребители на услугите, които предлага Центърът задължително са с ТЕЛК решение, а част от тях и в риск.

От учебната 2018/2019 година на територията на ЦСРИ Струмяни съществува специализирана паралелка за ученици с физически и ментални затруднения към ЦСОП „Св. Паисий Хилендарски“ гр. Благоевград. В нея педагогическа подкрепа получават деца на различна възраст, като се обучават по индивидуална програма съгласувана с МОН.

Помещенията и санитарните възли са основно ремонтирани по проект. Обособени са работни кабинети и зали: 1 кабинет на управителя, 1 зала за рехабилитация, 1 зала за трудотерапия и занимания, 1 кабинет на психолога и логопеда, 3 санитарни помещения. ЦСРИ е изцяло оборудван и обзаведен.

Центърът разполага с модерно оборудване закупено по проекта. С цел подобряване на предлаганите услуги е добре да бъдат закупени: магнит за провеждане на магнитотерапия, ластици за рехабилитация и средства и пособия за провеждане на групови занимания, като: топки за игра, обръчи, въжета за скачане, кегли, баскетболни кошове, топки за баскетбол, мрежа за волейбол, федербали и др.

От 01.09.2019г. до настоящия момент (01.2021г.) по линия на Механизъм лична помощ е имало 40 ползватели. Реализирането на Механизъм лична помощ започна на 01.09.2019г., като доставчик на личната помощ е община Струмяни.

През м. април 2020г. в община Струмяни стартира НП „ПГДС“ със 17 – домашни помощници и 24 потребителя. Програмата завършва в края на м. декември с 32 домашни помощници и 38 потребителя. Община Струмяни предоставя социалната услуга „Домашен помощник“[8] на следните целеви групи попадащи в изпълнението на Националната програма, а именно:

- Хора, нуждаещи се от предоставянето на грижи в домашна среда, с от 80 до 89,99 на сто степен на трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане с определена чужда помощ;
- Хора, нуждаещи се от предоставянето на грижи в домашна среда, на възраст над 65г. в невъзможност за самообслужване, които не са освидетелствани по съответния ред от органите на медицинската експертиза в Р. България.

4.3.2. Социални дейности, предоставяни от държавата

На територията на общината няма приемни семейства. Подпомогнати деца в риск варира в различните години, като най-много са през 2018г. – 40 деца и най-малко са през 2019г. – 14 деца. По чл. 8д от ЗСПД се отпускат месечни помощи за отглеждане на дете в домашна среда с трайно увреждане до 18-годишна възраст. През 2020г. са 16 деца и има известно намаляване на подпомаганите деца в сравнение с 2016г. - 19 деца. По чл. 9 от ППЗСП се предоставят семейни помощи за деца, отглеждани от самотен родител, чийто доход за предходния месец е по-нисък от определен диференциран минимален доход. През 2020г. се подпомагат повече деца (74 деца) в сравнение с 2016г. (54 деца). По същия чл. 9 от ППЗСП се предоставят и месечни социални помощи за многодетни семейства, които са съпоставими през 2016г. - 54 бр. и 2020 г. - 49бр., като се наблюдава известно намаление. Пак по същия ред се подкрепят и лица и семейства, чийто доход за предходния месец е по-нисък от определен диференциран минимален доход. Около 6% от постоянно живеещото население на територията на общината е получавало подкрепа по този параграф през 2016г. - 301 души. През 2020г. те намаляват до 4,5% - 221 души. За задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и

[8] Заповед № РД01-87 от 10.02.2020 г. на Министъра на труда и социалната политика, за изпълнението на Национална програма „Предоставяне на грижи в домашна среда“

други жизненоважни потребности на лицата и семействата по реда на чл. 16 от ППЗСП през 2016г. са подкрепени 39 души, а през 2020г. – 41 души. По Наредба РД-07-5-от 16.05.2008г. през 2016г. са предоставени помощи за отопление на 677 лица - 14% от постоянно живеещите в общината, а през 2020г. за 1158 лица - 23,7% от постоянно живеещите в общината. По ЗХУ през 2016г. са подпомогнати 393 души - 8% от постоянно живеещото население на общината. През 2020г. те са значително повече – 514 души или 10,5%. През 2020г. с мерки във връзка с COVID – 19 са подпомогнати 48 души.

4.3.3. Дейност на МКБППМН в община Струмяни

Дейността на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) при община Струмяни е насочена към:

- Участие на Комисията в екипи при изпълнение на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Екипни обиколки на обществени възпитатели, работещи с ромски деца от квартала в с. Микрево;
- Превантивни програми и проучвания;
- Превенция на противообществени прояви и престъпления, свързани с жп транспорта;
- Консултации по заявка на родители;
- Насочване на деца към Отдел „Закрила на детето“ (Д „СП“) за предоставяне на закрила и социални услуги;
- Създаване на регистър на неучащите и неработещите малолетни и непълнолетни.

Според отчетите на Комисията не се наблюдават сериозни проблеми с малолетните и непълнолетните на територията на общината. Работи се основно по превантивни теми и проблеми.

4.3.4. Основни приоритети в социалната дейност на територията на община Струмяни

Основни приоритети в социалната дейност на територията на община Струмяни през новия програмен период е да продължи активната социална политика в подкрепа на уязвимите групи, продължаване на предоставяните към момента социални услуги и същевременно разширяване на предоставяните социални услуги в съответствие с държавната политика и нуждите на местното население. В това отношение общината ще насочи усилие към разширяване на дейността и подобряване на условията на работа на Социалния патронаж и разширяване на патронажните услуги – разширяване на териториалния обхват и услуги с доставка на стоки за първа необходимост – храни, медикаменти и др.

4.4. Култура и културно–обществена дейност

4.4.1. История на Струмяни

Териториите на община Струмяни са били населени още през древността. Археологическите проучвания в района показват, че са открити различни артефакти, които доказват, че долината на р. Струма и околните планини са били активно населявани през различни исторически епохи. Най-ранните находки са от ранният неолит VI хил. пр. Хр. В района има активен живот и по-късно - през римската епоха и средновековието. Открити са градски центрове, крепости, раннохристиянски базилики и църкви. През древността районът е населяват от едно от големите тракийски племена *Меди*. След тях по поречието на р. Струма се появяват славяни (VI в.) - славянските племена *струмици* и *стримонци*. По-късно районът на р. Струма е част от Българската империя. По време на нашествието на османците местните жители са се изтеглили в Малешевска планина и Пирин и са живеели в селища тип „махали“. По-късно слизат в долината, където имало по-добри условия за живот.

Село Струмяни възниква като селище около построената жп гара по линията София-Кулата в землището на село Белица, оттам и първото му име е Гара Белица. Признато е за гарово селище с Указ 161, обнародван на 8 април 1931г. Преименувано е на Гара Огражден с министерска заповед 9159, обн. на 5 януари 1946г. С указ 1840 от 24 ноември 1970г. гаровото селище е слято със Микрево, в ново село под името Струмяни. Община Струмяни е създадена с Указ № 2295/22.12.1978г. на Председателя на Държавния съвет на

Народна република България за определяне седалищата и състава на общините в НРБ, ДВ, бр. 101 от 26 декември. През 1991 година с Указ 250/обн. 22.08.1991г. квартал Микрево отново е отделен като самостоятелно селище.[9]

4.4.2. Нематериално културно наследство

Според Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, НмКН се проявява по-специално в следните области:

- устни традиции и форми на изразяване, в това число и езика в качеството му на носител на нематериалното културно наследство;
- художествено-изпълнителско изкуство;
- социални обичаи, обреди и празненства;
- знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
- знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

На територията на община Струмяни функционират няколко институции, които имат важна роля за културния и духовния живот в общината. Това са Музейна сбирка в с. Струмяни и три читалища.

4.4.2.1. Дейност на народните читалища

На територията на община Струмяни има три читалища в трите по-големи селища:. Струмяни, Микрево и Илинденци. И трите читалища в община разполагат с общински сграден фонд, по 1 сграда, който обаче е остарял и се нуждае от реновиране. Читалищата в с. Струмяни и с. Илинденци се занимават основно със съхраняване на народното творчество. Малко по-разностранна дейност има най-голямото читалище в с. Микрево. Към читалищата има 5 самодейни състава за: народен фолклор, един самодеен театър, една музикална школа (тамбура), компютърен клуб и клуб по интереси, с около 80 самодейци.

[9] Мичев, Николай, Петър Коледаров. „Речник на селищата и селищните имена в България 1878-1987“, София, 1989. https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D1%8F%D0%BD%D0%B8

Таблица: Необходимост от подобряване на материално-техническата база и обзавеждането на Читалищата в община Струмяни

Читалище	Населено място	Необходимост от ремонтни дейности	Необходимост от ново обзавеждане
НЧ „Будител – 1997 г.”	с. Струмяни	Сградата се нуждае от неотложен ремонт на покрива; смяна на дограмата и вратите; преустройване на помещенията и нова отоплителна система; ремонт на ел. инсталацията; саниране на сградата и освежителен ремонт в помещенията.	Подмяна на амортизираното обзавеждане - маси, бюра, столове (за общински мероприятия), етажерки за книги. Нови книги. Обзавеждане на компютърна зала, компютри, локална мрежа и интернет връзка. Мултифункционално устройство, лаптоп, мултимедия и екран. Носии за самодейците от групата за автентичен фолклор. Климатик (за отопляване на 100 м^3).
НЧ „Климент Охридски– 1920”	с. Илинденци	Сградата се нуждае от саниране; ремонт на покрива; вътрешен ремонт; ремонт на санитарните помещения.	Подмяна на амортизираното обзавеждане - маси, бюра, столове, етажерки за книги, гардероби за дрехи и носии. Нови книги. Обзавеждане на компютърна зала, компютри, локална мрежа и интернет връзка. Мултифункционално устройство, лаптоп, мултимедия и екран. Носии за самодейците от групата за автентичен фолклор.
НЧ „Братя Миладинови - 1936”	с. Микрево	Ремонт на покрива; Освежителен ремонт на помещенията и коридорите; Ремонт на подовата настилка на вътрешната сцена.	Цялостно озвучение и осветление на залата на читалището. Обновяване на завесите в залата. Копирна техника. Женски и мъжки носии. Музикални инструменти.

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Народно читалище „Климент Охридски - 1920”, с. Илинденци, е най-старото. Читалището е регистрирано като юридическо лице и вписано в регистрите на Окръжния съд в гр. Благоевград на 08.11.1997г. с решение №299. Целта на читалището е да създава, опазва и разпространява духовните ценности, да развива творческите способности и задоволява културните потребности и интереси на населението. Читалището развива дейности съгласно Закона за народните читалища.

Основната му дейност е библиотечната. Читалището има фонд от 6 513 библиотечни единици и 80 читатели. Към читалището има Детски танцов състав и Смесена женска и мъжка група за автентичен фолклор.

Читалището разполага със сграда, която е общинска собственост - втория етаж в сградата на ДГ „Патиланци“. Покривът на сградата, санитарните възли и помещенията се нуждаят от сериозен ремонт. Мебелите и техническото обзавеждане е амортизирано и се нуждае от подмяна.

Народно читалище „Братя Миладинови - 1936”, с. Микрево. Сградата на читалището е масивна, двуетажна, с площ от 550 м^2 и се намира в центъра на селото.

Днес, НЧ „Братя Миладинови – 1936” е юридическо лице с нестопанска цел.

Основните цели на читалището са: задоволява потребностите на гражданите, свързани с развитие и обогатяване на културния живот; запознаване с обичаите и традициите на населението; разширяване на знанията на децата и възпитанието им в дух на етнокултура, толерантност и уважение към различния човек; възпитание и утвърждаване на национално самосъзнание на гражданите.

Основна дейност на читалището е библиотечната. Читалището има 55 члена и 175 читатели. Библиотечният фонд се състои от 12 360 библиотечни единици.

Друга основна читалищна дейност е развитието на художествената самодейност. Ансамбълът „Малешевци” е чест гост при провеждането на много празници събори и тържества, както в селото и общината, така и в страната и чужбина.

На първия етаж на читалището е разположен салон с 280 места, в който се провеждат различни културни и масови мероприятия. На втория етаж е разположена библио-

теката включваща: детски отдел, научно-технически отдел, художествен отдел и складово помещение.

Заедно с общинска администрация Струмяни, НЧ „Братя Миладинови – 1936” е домакин на Международния фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува”. Освен това, читалището организира изложби, концерти, спектакли, чествания на празници и традиционни ритуали.

НЧ „Будител - 1997”, с. Струмяни Регистрирано е по Закона за народните читалища през 1997г. Основната дейност на читалището е библиотечната. То разполага с фонд от 9043 библиотечни единици.

През 2009г. по инициатива на община Струмяни и в тясно взаимодействие с НЧ „Будител-1997“, с. Струмяни е отпечатана диплянка, която представя традиционни ястия от Струмяни (старото Огражден). Представени са също автентични фолклорни носии от Малешевския край.

Читалището разполага със собствена сграда, която се нуждае от неотложен ремонт на покрива, преустройване на помещенията, смяна на дограмата и вратите, нова отоплителна система, подмяна на амортизираното обзавеждане и офис техника. Самодейците от групата за автентичен фолклор към читалището имат нужда от поне 10 нови носии.

4.4.2.2. Музейна сбирка, с. Струмяни (Посетителски център)

Музейна сбирка „Струмяни” е създадена с решение № 247 по Протокол №21/05.11.2001г. на Общински съвет Струмяни. Експозицията е дело на специалисти от Националния исторически музей и студенти от Нов български университет. През 2014г. е преместена в Посетителски център, реновирана сграда по европроект. Тя е разделена на два отдела – археология и етнография. Сбирката разполага с артефакти, открити при разкопки и проучвания в района, както и дарения от местни жители.

В раздел археология най-стари са артефактите от ранния неолит. Могат да се видят сечива и оръдия на труда, които са изработени изключително от камък. В експозицията е засвидетелствана и желязната епоха с различни накити. Изключително разнообразни

са артефактите от мраморната пластика. Изключително интересна е музейната колекция от керамични съдове, предимно от периода на римското господство по тези земи. Особено добре е представено ранното християнство и това не е случайно, тъй като на територията на общината е открита раннохристиянска епископска базилика. В музейната сбирка се съхраняват и са експонирани архитектурни артефакти, открити по време на археологически проучвания на раннохристиянска базилика край с. Микрево.

Център на етнографския отдел на експозицията е възстановка на селско жилище. Изложени са експонати, свързани с литургиката, старопечатни книги, издадени в Цариград, автентични носии от Малешевско, уреди за обработка на прежда и тъкане, както и експонати на възрожденската битова керамика. Музейната сбирка разполага със скромен фонд от книги и костюми от различни исторически периоди.

Посетителският център, в който е разположена Музейната сбирка, разполага с конферентна зала, настолен компютър и микрофон. Има и механизъм за достъп на хора с увреждания.

4.4.2.3. Традиционна празнично-обредна система

Община Струмяни е пограничен район и е контактна зона със съседните територии в РС Македония (Вардарска Македония) и Р Гърция (Егейска Македония), всяка от които има характерни елементи в празнично-обредната система. Наблюдава се едно смесване на население – преселници от различни райони Вардарска и Егейска Македония, и местно население, като всяка от групите обогатява местната култура и бит и привнася влиянието на своите традиции, съхранили се през вековете.

В община Струмяни също се спазва календар от народни празници, всеки със своето съдържание в зависимост от годишното време. Народният календар условно е разделен на три календарни цикъла: зимен, пролетен и лятно-есенен.

- ***Зимен календарен цикъл*** включва: *Андреев ден*; *Св. Варвара*; *Св. Сава*; *Никулден*; *Св. Ана*; *Св. Спиридон*; *Игнажден*; *Малка коледа*; *Бъдни вечер* и *Коледуване*; *Мръсни дни*; *Сурва*; *Йордановден*; *Ивановден*; *Бабин ден*; *Антоновден*; *Атанасовден*; *Трифонов ден*; *Св. Харалампий*; *Власов ден*;

- ***Пролетен календарен цикъл***, включва: *Баба Марта*; *Св. 40 мъченици*; *Задушница*; *Месни заговезни*; *Сирни заговезни*; *Тодоровден*; *Благовец*; *Лазаровден*; *Цветница*; *Велики четвъртък*; *Велики петък*; *Велика събота*; *Великден*; *Светъл петък*; *Видена събота*; *Ирминден*; *Черешова задушница*; *Петдесетница*; *Русалска неделя*; *Гергьовден*; *Св. СВ. Константин и Елена*; *Молебен за дъжд*;
- ***Лятно-есенния календарен цикъл***, включва: *Спасовден*; *Еньовден*; *Петровден* (; *Павлов ден*; *Летен Атанасов ден*; *Света великомъченица Неделя*; *Св. Прокопий* пчелар; *Св. Марина*; *Илинден*; *Преображение Господне*; *Голяма Богородица*; *Симеонов ден*; *Малка Богородица*; *Петковден*; *Димитровден Блага черква*; *Мишкин ден*; *Архангелова задушница*; *Архангеловден*; *Св. Мина*; *Вълчи празници*; *Света Катерина*.

4.4.2.4. Културен календар и фестивали

В община Струмяни се организират различни празнични събития от международно, национално и местно значение, най-големи сред които са:

- *Международен фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува“*, с. Микрево. Фестивалът се провежда от 2004г. с цел да опазва традиционната култура и образците на фолклора на Малешево и балканските народи. Фестивалът е ежегоден и има конкурсен характер. Фестивалът е за автентичен и обработен фолклор, за певческото, танцово и инструментално изкуство. Днес „Малешево пее и танцува” е мост на приятелството, преодолял границите с песен и танц, с магията, съхранена в сърцето на хиляди самодейци и ентусиасти.
- *Празник „Боговете на виното“, с. Илинденци.* В първата събота на м. февруари в село Илинденци се провежда Празникът на боговете на виното. Празникът обединява по уникален начин традиция и история, легенди и предания с хилядолетна давност. Домакините посрещат гостите от страната и чужбина с топла питка и глътка от божествения местен еликсир. Белият сорт грозде, носи славата на Струмяни по цял свят. Керацудата е всепризнатата царица на вината (в превод от гръцки кераца означава господарка). Божествата изпълняват тракийския обред „*Розалии*”, съхранен отпреди 4 хиляди години. В основата на ритуала са виното и огънят, и тяхната пречистваща сила.

- *7-ми Април - Празникът на община Струмяни*. Празникът е посветен на вписването на създаването на община Струмяни.

4.4.3. Материално културно наследство

Материалното културно наследство включва археологически, исторически, художествени, етнографски, технологични, религиозни обекти и такива от художествен или фолклорен произход, които представляват важни колекции за науки, история на изкуството и опазване на културното разнообразие на страната.

4.4.3.1. Недвижими културни ценности

На територията на община Струмяни, според НИНКН, има сравнително ограничен брой недвижими културни ценности – 81 бр. Всички НКЦ са описани в специално приложение. От тях архитектурно-строителни са - 63 бр. (къщи), археологически – 10 бр., художествени – 7 бр. (църкви), етнографски – 1 бр. Според пространствената структура на недвижимите паметници, всичките са „единични“. От гледна точка на „категорията“ недвижима културна ценност са: I група – 1 бр., III – 6 бр., местно значение – 8 бр., за сведение – 2 бр. Останалите обекти не са категоризирани. Част от тези обекти, предимно частни къщи, се намират в много тежко състояние и не се поддържат от собствениците им. Част от църквите също не са в добро състояние, заключени са и не се използват. Археологическите обекти не са експонирани на терен и социализирани. Част от културните артефакти, намерени при разкопките, са експонирани в Музейната сбирка в с. Струмяни.

Таблица: НКЦ по населени места в община Струмяни

Населени места	НКЦ (бр.)	Населени места	НКЦ (бр.)
с. Велющец	1	с. Колибите	3
с. Вракуповица	-	с. Кърпелево	1
с. Гореме	5	с. Махалата	-
с. Горна Крушица	-	с. Микрево	1
с. Горна Рибница	1	с. Никудин	-
с. Добри лаки	-	с. Палат	34
с. Драката	-	с. Раздол	6
с. Игралище	11	с. Седелец	-
с. Илинденци	8	с. Струмяни	-
с. Каменица	-	с. Цапарево	10
с. Клепало	-	**Общо**	**81**

Източник: НИНКН

Реално в архивите на НИНКН и НАИМ с музей при БАН има 15 археологически обекта в землищата на:

- *с. Илинденци*:
  - ✓ Голям античен център (вероятно Град Нейне), селище и светилище (м. „Хилядница” и „Рукалото”). От тук произхождат много находки: оброчни плочи (Тракийския конник, Артемида, Зевс и Хера), подставка от статуя на Дионис, фрагменти от мраморна арка, различни архитектурни детайли, монети и други. Тук са открити 10 надписа на старогръцки език от I – III век. Особен интерес представлява един надпис, от който се разбира, че селището е имало градска структура. От друг строителен надпис, в който се говори за храм на Изида и Серапис, се разбира, че градът се наричал Нейне. Надписът е датиран от 78г. Допуска се, че в началото на II век тук са се заселили римски колонисти. Счита се, че градът е просъществувал от втората половина на I век до средата на III век, когато е бил разрушен;
  - ✓ Античен некропол (м. „Хилядница” и „Щавенска скала”). Гробните съоръжения са градени от каменни плочи и имат формата на паралелепипед. Мъртвите са били полагани заедно с гробни дарове – амфори, паници, канички и др. Открити са монети на императорите Проб (276 – 282), Максимин (286 – 305) и др. Тук са открити и надгробни плочи с бюстове на починалите. Некрополът най–вероятно е принадлежал на град Нейне;
  - ✓ Праисторическо селище. При обход през 1991г. на експедиция на ЮЗУ в землището на селото е регистриран неолитен обект;
  - ✓ Антично селище и некропол (стопанския двор на селото и на запад от него). Открити са останки от сгради, градени от камъни, споени с хоросан, колони, фрагменти от битова и строителна керамика. Оттук вероятно произхожда една оброчна плочка на Тракийския конник. В близост са открити и няколко гроба. Погребалният обред е трупополагане. Намерена е и надгробна плоча с изображение на починали;

- ✓ Антично, късно антично и средновековно селище (2 км североизточно от селото в м. „Град каяси”/“Костенурката“). Открити са фрагменти от строителна керамика. Възможно е на възвишението да се е издигало малко укрепление – стражеви пункт. На изток следва плитък дол и ниско плато. Върху последното се наблюдават фрагменти от битова и строителна керамика, характерни за периода III – V век и за Средновековието. Явно на това място е съществувало значително селище. Оттук произхождат оброчни плочки на тракийския конник и на Артемида, което предполага възможността да е имало и трако – римско светилище;
- ✓ Античен некропол (2 км югоизточно от селото в м. „Темни дол”). Гробните съоръжения са градени от каменни плочи и имат формата на паралелепипед. Мъртвите са били полагани в тях, но липсват сведения за наличието на гробни дарове. Датировката е условна;
- ✓ *Средновековна църква (2 км североизточно от селото в м „Грамадете”)*. Градежът е от ломени камъни. Размерите и са 7 х 18 м. Наоколо се намират фрагменти от строителна керамика. Сред населението тя е известна под името църква „Св. Архангел”. Възможно е църквата да е свързана със средновековното селище, разположено в близост до нея;
- ✓ *Находище на праисторически животни*. Открити са находки от трипръсти коне (хипериони), които са се появили преди 11 млн. години и изчезнали в Европа преди около 2 млн. години. Открити са също останките от носорози и жирафи.

- *с. Микрево:*
  - ✓ Късно антично селище (На около 2 км югозападно от селото, в м. „Връчвите”). Наблюдават се изобилни останки от културни артефакти (късове от тухли, керемиди и керамични съдове), датирани периода IV – VI век;
  - ✓ Късно античен акропол (непосредствено югозападно от селото, над последните къщи, в м „Турлин баир”). Открит е некропол, изграден от тухли, споени с хоросан. Извършено е погребение на възрастен индивид, извършено чрез трупополагане. В гроба е бил поставен керамичен съд. Откритият гроб свидетелства, че на това място е имало некропол. Върху площ с размери около 1,5 – 2 дка се откриват фрагменти

от глинени съдове и строителна керамика. Вероятно на това място е имало и селище. В югоизточната си част селището, а вероятно и некрополът са нарушени при прокарване на съвременния път, водещ от с. Микрево за с. Цапарево. Обектът е датиран – Ранно желязната епоха, IV – VI век;

- ✓ Средновековно селище (м. „Белуха”, на 1 км южно от „Градището” и на 1,5 км западно от селото). Върху повърхността на терена се откриват фрагменти от глинени съдове. Слаба концентрация на керамични материали. Датировка - Ранно желязна епоха – Късно желязна епоха;
- ✓ Раннохристиянска базилика (м. „Долно градище”, отстои на 2,5 км северозападно от селото). Обектът е проучван през 1996, 2002 и 2003 години. Разкрита е трикорабна базилика с нартекс, баптистерий и полихромна подова мозайка. Регистрирани са два строителни периода. Датировка, началото на V - VI век;
- ✓ Средновековен некропол (м. „Подина”, отстои на 0,5 км югозападно от селото). Открити са стъклени и метални гривни в гробове;
- ✓ Антична крепост (м. „Врътен чукар”, на 1,325 км югозападно от селото, по пътя за с. Цапарево). По северния и западния склон на възвишение с площ 5 дка, се намират фрагменти от глинени съдове, строителна керамика и струпвания от камъни. Концентрацията на находките е от средна степен. Върху възвишението са намирани монети от император Константин. Датировка: Късно бронзова епоха;
- ✓ Антична крепост (м. „Градището”, на 3 км северозападно от селото). Разположена е върху възвишение, високо около 100 м, оградено от стръмни дерета, с изключение на южната страна. По ръба минава крепостен зид изграден от ломени камъни, споени с хоросан. Той огражда площ с неправилна форма. На няколко места има натрупвания от камъни, вероятно разрушени кули. По терена се намират оскъдни късове от късно римска керамика, предимно от долиуми и амфори. Сега цялата площ е залесена;
- ✓ Ранно-средновековна крепост (м. „Долно Градище”, отстои на 3,375 км североизточно от центъра на селото). Разположена е върху склон на рид с площ от

1,5 дка. Върху повърхността на терена се откриват фрагменти от глинени съдове, строителна керамика, камъни и хоросан. Датировка: IV – VI в.

Информацията за археологическите обекти на територията на община Струмяни, показва, че е необходимо да се направи цялостен археологически оглед на землището на общината и да продължат археологическите обекти, там където това се налага.

Таблица: Списък на военни паметници и плочи в община Струмяни

Военен паметник/плоча	Местоположение	Материал
Паметна плоча на загиналите за Родината 1915 – 1918 г.	с. Гореме, На фасадата на кметството	
Паметна плоча на загиналите за Родината - 1915-1918 г., участвали в Първата световна война	е. Игралище, Сграда на селсъвета	Сив чукан и полиран гранит
Паметна плоча на Димитър Стоянов Цветков	Площада пред общинския съвет	мрамор
Паметна плоча на загиналите за Родината 1915 - 1918 г.	с. Илинденци, В двора на кметството	
Пирамидален паметник, посветен на загиналите въстаници от 1903 г. и на загиналите за Родината 1912- 1913 и 1915-1918 г.	Площада в градинката на селсъвета	мрамор
Паметна плоча на загинали в Отечествената война	с. Микрево, На фасадата на читалище „Бр. Миладинови”.	
Чешма - паметник на загиналите през Балканската и ПСВ.	с. Микрево, До градинката, в центъра на селото	
Паметна плоча, посветена на загиналите в Отечествената война	е. Никудин, Читалището на селото	Бяла мраморна плоча
Паметна плоча, посветена на Александър Митрев	с. Струмяни, Парка до жп линията	Сив мрамор
Паметник на загиналите в национално - освободителното движение и войните 1912 - 1945 г.	с. Струмяни, пред кметството	
Паметна плоча, посветена на загиналите революционери Г. Манджов, С. Даскалов, Г. Шамков, А. Топалски	с. Цапарево, източната фасада на сградата Селсъвета	Бял полиран мрамор

Източници: РИМ – Благоевград, Областна управа Благоевград

По данни на Областния архив „Военни паметници“ и РИМ Благоевград на територията на общината има 11 военни паметници и плочи: Паметни плочи на загинали за родината във войните през XX век, Пирамидален паметник, посветен на загиналите въстаници от 1903 г. и на загиналите за Родината 1912-1913 и 1915-1918 г., Чешма - паметник на загиналите през Балканската и Първата световна войни, паметници и паметни плочи на известни местни личности.

С писмо № 4349 от 04.12.1992г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918,

1944-1945 години, са декларирани като исторически паметници на културата, и съгласно §12, ал. 1 от ЗКН, притежават статут на НКЦ.

4.5. Спорт

На територията на община Струмяни активно се развива един вид спорт – футбол.

4.5.1. Материално-технически условия

По проекти „Спорт, младост, бъдеще“ и „Играй с мен в зеления свят на мечтите“ са възстановени спортни, детски площадки и зелени площи. През последните години са възстановени спортни площадки в двете най-големи населени места на територията на община Струмяни: Струмяни и Микрево и зелени площи и детски площадки в трите най-големи села: Струмяни, Микрево и Илинденци. В общината също така има два стадиона – един в с. Струмяни с изкуствена настилка и един в с. Микрево – с естествена настилка. Изградени са 12 детски съоръжения - 6 бр. в с. Микрево, 3 бр. в с. Струмяни и 3 бр. в с. Илинденци и е обособен нов спортен център с две площадки за игра: баскетбол/волейбол и хандбал/минифутбол в парк „Байкал”, с. Микрево. На спортните площадки е поставена изкуствена настилка, изградено е осветление, трибуни, санитарни помещения и вертикална планировка

Таблица: Детски площадки на територията на община Струмяни

Населено място	Площадки в зелените площи (бр.)	Площадки в дворовете на детските градини (бр.)	Състояние	Възрастови групи	Въведени в експлоатация
с. Струмяни	5	1	Добро, няма забележки към техническото състояние.	Деца до 12 години, деца под 3 години с придружител	29.10.2015 г.
с. Илинденци	2	1	Като цяло добро, забележка да се напълнят пясъчниците и да се оправи на едната площадка пода на пързалката.	Деца до 12 години, деца под 3 години с придружител	29.10.2015 г.
с. Микрево	6	1	Като цяло добро, забележка да се напълнят пясъчниците и да се премахнат	Деца до 12 години, деца под 3 години с придружител	29.10.2015 г.

	въжета на спортното съоръжение до пързалката.

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

4.5.2. Спортни клубове

Футболен клуб „Малеш”, с. Микрево е сдружение с нестопанска цел, регистрирано с решение на Благоевградски окръжен съд.

Община Струмяни е домакин на Международният турнир по футбол за деца „Мини Футболна Магия”, в който взимат участие отбори от България, Р Гърция, РС Македония и Р Сърбия. В турнира участват грандове като ПФК „ЦСКА” София, ПФК „Левски” София, „ПАОК” Солун, „Арис” Солун, „Вардар” Скопие, ПФК „ Ботев” Пловдив, както и много други силни футболни академии за деца от Балканите.

Доскоро на територията на общината е имало Хандбален клуб „Илинденци”, който е бил със сериозни традиции и постижения. За съжалени този отбор вече не съществува. Отборът на ХК „Илинденци” провеждал тренировките си на новопостроената открита спортна площадка в парк Байкал, домакинските си срещи е играел в „Арена Петрич” гр. Петрич.

4.6. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

В трите най-големи селища на община Струмяни са създадени добри условия за масов спорт. В същото време е необходимо да се подобри спортната база на училището и детската градина и да се създадат условия за спорт на закрито. Усилията трябва да се насочат към развитие на спорта в училището, създаване на различни спортни и туристически клубове и участие на децата в различни национални и областни състезания. Трябва да се намерят средства за поддържане на футболния клуб, както и при възможност да се помисли и за възстановяване на хандбалния отбор в с. Илинденци, който има сериозни традиции.

4.7. SWOT - анализ - състояние на социалната сфера

Силни страни	Слаби страни
• Добре оптимизирана образователна система; • Активна социална политика на общинското ръко-	• Текущо поддържане на квалификацията на педагогическия персонал през целия професионален

водство и предоставяне на необходими социални услуги; • Добре развита и в добро състояние спортна МТБ на открито за масов спорт в трите най-големи селища в общината; • Наличието на детски спортен клуб с традиции; • Съхранено културно наследство; • Развита мрежа от народни читалища в трите основни селища; • Наличие на интересни археологически, исторически, архитектурни и религиозни обекти - възможност за развитие на културен туризъм.	живот; • Текущо поддържане на квалификацията на служителите и персонала заети с предоставяне на социални услуги; • Незадоволителни резултати от НВО след IV и VII клас и отчасти от ДЗИ. • Състояние на МТБ на народните читалища и образователните институции; • Липса на нови, съвременни книги в читалищните библиотеки; • Застаряващо население и липса на млади самодейци, които да поемат читалищната дейност; • Липса на интерес сред читалищата да разработват проекти и да търсят пари от СФ на ЕС; • Липса или остаряло компютърно оборудване в читалищата и образователните институции; • Липса на социализация и експониране на археологически, исторически и религиозни обекти.
Възможности	**Заплахи**
• Подобряване квалификацията на педагогическия персонал в образователните институции; • Повишаване качеството на образованието и образователното равнище на децата и учениците; • Обхващане в по-голяма степен на подлежащите на задължително образование, особено сред ромския етнос; • Подобряване на МТБ на образователните институции; • Въвеждане на съвременни ИТ в образователния процес; • Повишаване на капацитета на социалните институции; • Надграждане на мрежата и обхвата на предоставяните социални услуги; • Подобряване на състоянието на спортната МТБ и разширяване на същата в опорните села в общината и развитие на училищен спорт; • Подобряване на МТБ на народните читалища; • Създаване на компютърни клубове към читалищата; • Привличане на средства от СФ на ЕС за подобряване на МТБ на народните читалища и развитие на дейността им. • Използване на средства от ЕФ за социализация и експониране на археологически, исторически, архитектурни и религиозни обекти.	• Застаряване на населението и обезлюдяване на голяма част от селата в общината; • Увеличаване на ромското население и продължаващо маргинализиране на ромския етнос; • Продължаващо ранно отпадане от училище на младите роми; • Продължаващо живеене основно на социални помощи от цели ромски фамилии; • Застаряване на педагогическия персонал, особено в селските училища; • Ниска квалификация на педагогическия персонал; • Понижаване качеството на образованието в общината; • Липса на млади самодейци в селските читалища, които да продължат фолклорните традиции и съхраняването на културното наследство; • Некачествено социализиране и експониране на археологическото, историческото, архитектурното и религиозното наследство.

5. Тенденции и процеси в икономиката

5.1. Структура на икономиката в община Струмяни

5.1.1. Наети лица и средна номинална заплата в общината

По предварителни данни на НСИ наетите лица по трудово и служебно правоотношение в края на 2020г. намаляват с 3,2% спрямо началото на същата година. Наетите лица в обществения сектор намаляват с 0,2%, а в частния сектор са по-малко с 4,3%.

Средното увеличение на годишната работна заплата на заетите по трудово правно отношение в община Струмяни е 41,1%. Най-голямо увеличение се наблюдава за дейност „Производство на електрическа енергия, топлинна енергия, горива и газ“ – със 142,9%, следвана от дейност „Хуманно здравеопазване и социална работа“ с 60,2%. На трето място е дейността „Административни и спомагателни дейност“ – с 55%. При всички останали икономически дейности увеличението е под средното за общината. Средната заплата в община Струмяни остава една от най-ниските на територията на област Благоевград.

Таблица: Динамика на броя на наетите лица и средната годишна работна заплата в община Струмяни

Икономически дейности	Наети лица (бр.)			Средна работна заплата (лв./год.)		
	2013 г.	2018 г.	Ръст, %	2013 г.	2018 г.	Ръст, %
Общо	**917**	**805**	**-12,2**	**5592**	**7892**	41,1
Селско, горско и рибно стопанство	51	53	3,9	8473	10938	29,1
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	426	230	-46,0	4905	6498	32,5
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	14	3	-78,6	5248	12745	142,9
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	11			6524	-	-
Строителство	12	-	-	18760	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	86	64	-25,6	5517	7023	27,3
Транспорт, складиране и пощи	49	109	122,4	4681	6019	28,6
Хотелиерство и ресторантьорство	7	11	57,1	4242	5322	25,5
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-

Административни и спомагателни дейности	9	22	144,4	4186	6489	55,0
Държавно управление	-	-	-			
Образование	-	-	-			
Хуманно здравеопазване и социална работа	69	100	44,9	4719	7559	60,2
Култура, спортни развлечения	-	13	-	-	6033	-
Други дейности				3425	3847	12,3

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

5.1.2. Разпределение на предприятията от нефинансовия сектор

През 2018г. броят на предприятията е увеличен с 5,3% спрямо 2013г. Предприятията в „Селското, горското и рибното стопанство“ намаляват с 33,3%. Броят на предприятията в преработващата промишленост се увеличава 4 пъти. Предприятията в дейност „Транспорт, складиране и пощи“ се увеличават с 33,3%. Произведената продукция през 2018г. е с 9,3% повече в сравнение с 2013г. Увеличението се формира само от две дейности: „Хотелиерство и ресторантьорство“ с 93% и „Транспорт, складиране и пощи“ с 85,4%. Останалите дейности показват тенденция към намаление на произведената продукция през периода.

Таблица: Динамика на броя на предприятията и произведената продукция в община Струмяни (бр.)

Икономически дейности	Предприятия (бр.)			Произведената продукция (хил. лв)		
	2013 г.	2018 г.	Ръст, %	2013 г.	2018 г.	Ръст, %
Общо	**151**	**159**	**5,3**	**25 164**	**27498**	**9,3**
Селско, горско и рибно стопанство	15	10	-33,3	720	-	-
Добивна промишленост	38	-	-		-	-
Преработваща промишленост	8	40	400,0	6805	5937	-12,8
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	-	9	-	1407	1288	-8,5
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
Строителство	3			-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	54	51	-5,6	7108	3605	-49,3
Транспорт, складиране и пощи	12	16	33,3	7302	13541	85,4
Хотелиерство и ресторантьорство	11	11	0,0	71	137	93,0
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	5	5	0,0	149	19	-87,2
Професионални дейности и научни изследвания	-	3	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
Държавно управление	-	-	-	-	-	-

Образование	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	-	3	-	-	111	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-
Други дейности	-	5	-	-	-	-

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

Приходите от дейността на предприятията в община Струмяни през 2018г. намалява с 1,1% спрямо 2013г. Увеличение на приходите от дейността се наблюдава само за дейност „Транспорт, складиране и пощи“ с 89,5%. Останалите дейности показват тенденция към намаляване на приходите, като най-голяма стойност на намаление има дейност „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“.

Разходите на предприятията от нефинансовия сектор в община Струмяни показват тенденция към намаление с 8,1% през 2018г., спрямо 2013г. Това се определя от намалението на разходите в дейностите: „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с 39,5%, „Производство и разпределение на ел. енергия топлинна енергия, горива и газ“ с 37,6% и „Преработваща промишленост“ с 24,9%.

Таблица: Динамика на приходите и разходите от дейността на предприятията в община Струмяни, хил. лв.

Икономически дейности	Приходи			Разходи		
	2013 г.	**2018 г.**	**Ръст, %**	**2013 г.**	**2018 г.**	**Ръст, %**
Общо	**43 953**	**43 488**	-1,1	**40 454**	37187	-8,1
Селско, горско и рибно стопанство	755	2 423	220,9	769	-	-
Добивна промишленост	-	-	-		-	-
Преработваща промишленост	7755	6337	-18,3	7127	5353	-24,9
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	1994	1494	-25,1	1775	1107	-37,6
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
Строителство	-	-	-	-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	23267	15822	-32,0	21817	13207	-39,5
Транспорт, складиране и пощи	7582	14369	89,5	7021	13740	95,7
Хотелиерство и ресторантьорство	-	286	-	100	279	179,0
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	191	19	-90,1	202	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	117	-

Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
Държавно управление	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-		-
Хуманно здравеопазване и социална работа	-	169	-	-	121	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-		-
Други дейности	-	40	-	-	33	-

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

През 2018г. се наблюдава увеличение на печалбата от дейността на предприятията в община Струмяни с 61,4%. Трябва да се отбележи, че всички дейности през 2018г. приключват със значителна печалба. Увеличението на печалбата в „Селското горското и рибното стопанство“ е 17 пъти, „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 81,3% и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 69,4%.

Загубата от дейността на предприятията в нефинансовия сектор в община Струмяни намалява с 35%, което е напълно очаквано при увеличение на печалбата от дейностите през 2018г. Тази загуба се формира под влияние на загубата от дейността на предприятията от дейност „Преработваща промишленост“.

Таблица: Динамика на печалбата и загубата от дейността на предпр**иятията **в община Струмяни, хил. лв.

Икономически дейности	Печалба			Загуба		
	2013 г.	2018 г.	Ръст, %	2013 г.	2018 г.	Ръст, %
Общо	**3 761**	**6 072**	61,4	**615**	**400**	**-35,0**
Селско, горско и рибно стопанство	52	940	1707,7	72	-	-
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	911	1052	15,5	362	146	-59,7
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	244	397	62,7	-	72	-
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
Строителство	-	-	-	-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	1410	2389	69,4	103	-	-
Транспорт, складиране и пощи	513	571	11,3			
Хотелиерство и ресторантьорство	16	29	81,3	10	25	150,0
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-

Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
Държавно управление	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	-	-	-	-	-	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-
Други дейности	-	13	-	-	-	-

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

Заетите в предприятията на община Струмяни намаляват с 22,8%. Това се определя от намалението на заетите в секторите: „Преработваща промишленост“ с 42,6%, „Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ“ с 41,2% и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с 31,9%. Увеличение на заетите се наблюдава в сектор „Транспорт, складиране и пощи“ – повече от 2 пъти и „Хотелиерство и ресторантьорство“ със 17,6%. Това увеличение не може да компенсира намалението на заетите в другите сектори.

Броят на наетите в предприятията на община Струмяни намалява с 26,5% главно под влияние на намалението на наетите в секторите: „Преработваща промишленост“ с 46%, „Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ“ – с 78,6% и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с 36%. Частично това се определя от намаление на приходите от продажби, нетните приходи, разходите и т.н. на търговските дружества в общината. Увеличение на заетите се наблюдава в сектор „Транспорт, складиране и пощи“ – повече от 2,2 пъти и „Хотелиерство и ресторантьорство“ със 57,1%. Явна е тенденцията за по-бързото намаляване на наетите в сравнение със заетите, което е съвсем логично на базата на намаляване икономическите показатели от дейността на предприятията. Вероятно това се дължи на влошаване на конюнктурата в общината към 2018г.

Възнагражденията на заетите в предприятията на община Струмяни намаляват с 4,2%, най-вече под влияние на намалението на заетите и особено на наетите в предприятията, независимо от увеличението на заплатите през периода 2013–2018г. Намалението на възнагражденията на заетите в секторите: „Преработваща промишленост“ е с 26,5%, „Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ“ – с 27,4% и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с 16,5%.

Таблица: Динамика на разходи за възнаграждения, заетите и наетите лица в предприятията в община Струмяни

Икономически дейности	Заети лица (бр.)		Наети лица (бр.)		Разходите за възнаграждения (хил. лв)	
	2013 г.	2018 г.	2013 г.	2018 г.	2013 г.	2018 г.
Общо	**738**	570	**627**	461	**3 302**	3164
Селско, горско и рибно стопанство	29	-	18	-	70	-
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	441	253	426	230	2054	1510
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	17	10	14	3	73	53
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
Строителство	-	-	-	-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	141	96	86	55	474	396
Транспорт, складиране и пощи	58	118	49	109	237	657
Хотелиерство и ресторантьорство	17	20	7	11	30	58
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	4	-	-	-	5
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
Държавно управление	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	-	5	-	-	-	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-
Други дейности	-	8	-	3	-	12

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

Динамиката на ДМА в предприятията на община Струмяни показва тенденция към увеличение. През 2018г. ДМА са увеличени с 59,7% в сравнение с 2013г. ДМА в дейностите: „Селско, горско и рибно стопанство“ са увеличени почти 7 пъти, следвани от „Транспорт, складиране и пощи“ – почти 3,5 пъти. Сериозно намаление се наблюдава на ДМА в „Преработваща промишленост“ с 59,9%.

Разходите за придобиване на ДМА в общината се увеличават с 44,8%. Има данни само за три сектора на икономиката и това не дава основание да се направят каквито и да било изводи без допълнителни изследвания.

Придобитите ДМА в общината намаляват с 15,5%. Има данни само за два сектора на икономиката и това не дава основание да се направят изводи без допълнителни изследвания.

Таблица: Динамика на ДМА, разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА в предприятията в община Струмяни, хил. лв.

	ДМА (хил. лв)		Разходи за придобиване на ДМА (хил. лв)		Придобити ДМА (хил. лв)	
Икономически дейности	**2013 г.**	**2018 г.**	**2013 г.**	**2018 г.**	**2013 г.**	**2018 г.**
Общо	**12 627**	**20 168**	**2577**	**3731**	**4891**	**4134**
Селско, горско и рибно стопанство	330	2 586	51	41	-	-
Добивна промишленост	-	-			-	-
Преработваща промишленост	4091	2050	867	1037	970	1374
Производство и разпределение на ел. енергия, топлинна енергия, горива и газ	4576	7182	-	-	-	-
Доставяне на води, канализация, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
Строителство	-	-	-	-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	1229	1151	564	564	2429	2429
Транспорт, складиране и пощи	926	4136	-	-	-	-
Хотелиерство и ресторантьорство	-	-	-	-	-	-
Създаване и разпространяване на информация, творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
Операция с недвижими имоти	355	163	-	-	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
Държавно управление	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	-	-	-	-	-	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-
Други дейности	-	-	-	-	-	-

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

5.1.3. Профил на общинската икономика

Стопанската структура на община Струмяни се определя преимуществено от добивната и преработващата промишленост. Развитието на добивната промишленост се обуславя от наличието на територията на община Струмяни на находища на мрамор и флуор.

Основното предприятие, занимаващо се с добив и обработка на мрамор, е „Илинденци-мрамор” ЕАД. Има още няколко цеха за обработка на мрамор – „Черкезов“ ООД, „Бумар“ ООД, „Българо – Гръцки мрамор“ ООД, „Крисмар“ ООД и други фирми, утвърдени не само у нас, но и в чужбина.

На територията на България флуоритовата минерализация има ограничено разпространение. От няколко находища в страната промишлено значение има само това до с. Палат - мина „Славянка” за добив на флуорит.

Промишленият профил се допълва и от няколко шивашки цеха, два месарски цеха за производство на малотрайни колбаси в с. Струмяни - ЕТ „Длагонски – Павел Николов” и „Лачев и син” ЕООД .

Развитие има и дървопреработването – фирма „К. Супорт” ООД, дърводелски услуги извършват „Чанев 2007“ ЕООД, с. Илинденци и ЕТ „Чилик - Иван Котев“, с. Илинденци и още десетина фирми в района.

В с. Илинденци е застъпено винопроизводството. Селото е център на прочутото грозде и вино – керацуда. Керацудата се отглежда единствено в района. На територията на с. Илинденци се намира Бутикова винарска изба „Кьосев“, която е специализирана в производството на висококачествени вина в малки бутикови серии. Има и много други малки производители на вино.

В общината се развива шивашка промишленост. Шивашки цехове на територията на община Струмяни са „Джи Ей Трвейдинг – 60“ ООД и „Алфа фешън“ ЕООД, с. Струмяни, „Фитекс“ ООД, с. Илинденци, „Модел стил 2012“, с Илинденци, „Меги фешън“ ООД, „ГЛВМ“ и „Свема 2011“ ЕООД, с. Микрево.

5.1.4. Перспективи за развитие на общинската икономика

Перспективите за развитие на местната икономика са свързани с осезателното развитие на „Зелена икономика“, чрез значителното увеличаване на производството на електрическа енергия от слънцето (ФтЕЦ), развитие на промишленост за дълбочинна преработка на мрамор и на дървен материал, развитие на промишленост за преработка на животинска продукция, развитие на занаятите и др.

5.2. Селско стопанство

Районът на община Струмяни е един от най топлите в страната, което определя предпоставки за развитието на силно топлолюбиви култури (тютюн, овощарство и др.). Меката зима позволява презимуването на някой многогодишни видове (смокиня, нар, бадеми, маслини и др.), а продължителния период без мраз е особено благоприятен за отглеждане на всички зеленчукови култури, познати в България.

Климатичните условия, развитието на растениевъдството и големите площи естествени ливади и пасища са предпоставка за развитие на животновъдството, като най-разпространено е отглеждането на овце.

5.2.1. Разпределение на земята по фондове

Държавната земя заема 57,1% от територията на общината. Физическите лица притежават 20,7% от земята. Общинските земи са на трето място с 19,1% от цялата територия на общината. Основната част от държавната земя е държавна частна собственост – 88,7%. Общинската частна собственост заема 69,2% от общинската собственост върху земите. Общинската публична собственост е 30,2% или повече от 2 пъти по-малка от общинската частна собственост. Юридически лица са собственост само на 0,4% от земите в общината и нямат съществено значение в баланса на земите.

Таблица: Структурата на земите в община Струмяни, по вид собственост

Вид собственост на земята	Площ дка	Площ %	Имоти (бр.)	Средна площ на 1 имот/дка
Държавна общо	204863	57,7	3058	65
В т.ч.				
Държавна публична	23233	*11,3	887	26
Държавна частна	181630	*88,7	2171	81
Общинска	66889	18,8	7952	8
В т.ч.				
Общинска публична	20630	**30,8	2475	8
Общинска частна	46258	**69,2	5477	8
Смесена	46	0,0	4	11
Стопанисвана от общината	9647	2,7	586	16
Физически лица	72499	20,4	14671	5
Юридически лица	1246	0,4	128	10
Общо	355190	100,0	37409	9

Източник: Община Струмяни, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Забележка: ** % от „Държавна общо“; ** % от „Общинска“*

5.2.2. Размер и структура на земеделските земи

Важен показател за плодородието на обработваемата земя е т. н. бонитет. На територията на община Струмяни преобладават земите от 10 – та категория (V$^{-ти}$ бонитет) – 50,1% от цялата площ, на второ място са земите от 9 – та категория (V$^{-ти}$ бонитет) – 31,2%. Земите за обработване с висока категория са крайно ограничени, намират се в поречието на р. Струма. Това определя използването на земите за трайни насаждения.

Таблица: Разпределението на земите в община Струмяни, по категории

Категория земя	*Бонитет*	Площ дка	Площ %	Имоти брой	Средна площ на 1 имот/ дка
I – първа категория	I$^{-ви}$	12	0	1	12,0
II – втора категория		-	-	-	-
III – трета категория	II$^{-ри}$	-	-	-	-
IV – четвърта категория		739	0,5	344	2,1
V - пета категория	III$^{-ти}$	1946	1,4	772	2,5
VI - шеста категория		13971	10,1	2211	6,3
VII – седма категория	IV$^{-ти}$	8494	6,1	2645	3,2
VIII – осма категория		750	0,5	145	5,2
IX – девета категория	V$^{-ти}$	43259	31,2	5874	7,4
X – десета категория		69501	50,1	7562	9,2
Общо		**138673**	**100**	**19554**	**7,1**

Източник: Община Струмяни, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Обработваемата общинска земя е 46,8% от общата общинска земя. Пасищата и мерите заемат 40,8%, а пасищата с храсти – 11,8%.

Диаграма: Структурата на общинските земи на община Струмяни

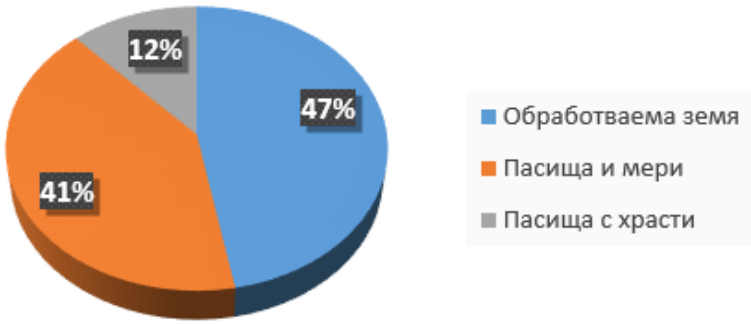

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Селскостопанското производство в общината се осигурява от индивидуални стопани. Регистрираните земеделски стопани за 2017/2018 стопанска година с дейност в община Струмяни са 198 бр., в това число 7 юридически лица и 191 бр. физически лица. От тях 72 бр. земеделски стопани са декларирали обработване на земеделски земи и отглеждане на земеделски култури на площ от 75 ха. Земеделските стопани, декларирали отглеждане на животни са 126 бр.

Диаграма: Разпределение на имотите по начин на трайно ползване

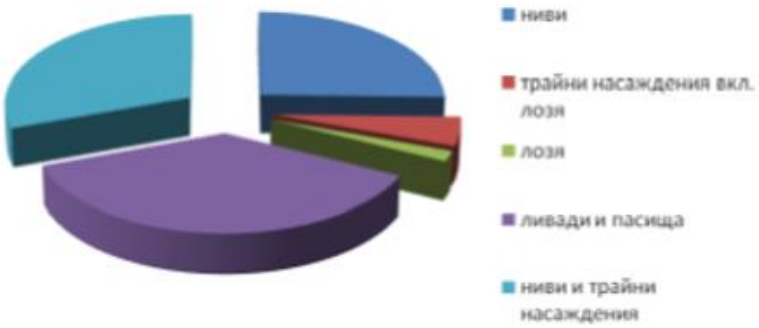

Източник: Общинска служба по земеделие с. Струмяни[10]

[10] Краткосрочен план за енергийна ефективност на община Струмяни за периода 2018-2021 г. с програма за неговото изпълнение. Общинска администрация Струмяни, с. 17

5.2.3. Общински земи

През последните години се отчита интерес към земите общинска собственост. Предполага се, че този интерес се дължи на това, че отрасълът се развива динамично, подкрепен от преките субсидии на ЕС.

В обработваемите общински земи са включени ниви, лозя, площи за зеленчукови и трайни култури. Това е значителен ресурс, с който община Струмяни разполага и чрез който може да се реализират приходи в общинския бюджет.

След проведени търгове и решения на общинския съвет на община Струмяни за периода 2016 – 2019г. са сключени общо 269 бр. договори, вкл. за аренди на земеделски земи, наем на писаща, мери и ливади и наем на земеделски земи, като приходите от наеми за 2019г. възлизат на 72 660 лв. През периода 2016 – 2019г. намалението на приходите от наеми на земи в община Струмяни е 34,4%, което може да се прецени като значително намаление. Към територията на общината има интерес за закупуване на общинска земя. За периода 2016 – 2019г. са сключени 12 бр. договори за покупко-продажба на земи. Приходите от продажбите на общински земи за периода 2016-2019г. са 52 250лв.

При управлението на общинската собственост има значителни **слабости и заплахи** като: процес на идентификация и актуване на общинските имоти не е приключил; недостатъчен капацитет на общинската администрация за управление на имотите; голям брой маломерни общински имоти, които варират от 4 до 20 дка, със среден размер 10 дка; разпокъсана собственост, т. е. общинските земи се намират на значителни разстояния, което не позволява тяхната комасация; законови и други ограничения при разпореждане с част от общинските земи, особено за пасища и мери; необходимост от рекултивация на земите според начина на трайно ползване; наличие на изоставени площи и не обработвани трайни насаждения; липса на селски пътища до общинските земи; липса на селскостопанска и транспортна техника, както и на персонал за поддържането и контрол за използването на общинските земи.

С възстановяването на общинските земи и членството на България в ЕС съществуват редица **възможности** за използване на земеделските земи: отдаване под наем на земи и субсидиране на селскостопански производители от общината; превръщане на общин-

ската земеделска земя в сериозен ресурс за развитие на общината; развитие на животновъдството на базата на общинските пасища, мери и ливади; възможност за разкриване на работни места в сферата на селското стопанство; квалифициране и оземляване на трайно безработни или отдаване при определени условия; актуване и използване на всички общинските имоти; оценка на общинските земи, къде какви култури може да се отглеждат, като се отчита средиземноморския климат по долината на р. Струма; промяна в структурата на животновъдството и преминаване към оптимизация на стадата за производство на мляко и отделно за месо; изграждане на системи за напояване в общинските обработваеми земи и кладенци в пасищата и мерите; преминаване към пасищно отглеждане на породи за месо и др.

Общинските земи могат да бъдат източник на **приходи** за общината. За целта е необходимо: Комасация на общинските земи и замяна на общински с частни земи, ако това е възможно и необходимо; Прилагане на интензивно земеделие с максимално насочване към трайни култури, устойчиви на суша и пригодни за средиземноморски климат; Създаване на общинско дружество за опазване и използване на общинските земи, чрез отдаване под аренда, наем и т.н.; Привличане на експерти за разработване на проекти за използване на общинските земи; Промяна предназначението на общинските земи, разположени в близост до населените места и АМ „Струма“ за индустриалните зони, създаване на ферми за животни и др.; Търсене на държавна помощ и на средства от фондовете на ЕС за развитие на селското стопанство в общината и по-специално за общинските земи; Търсене на инвеститори за развитие на селското стопанство и поддържане на общинските земи; Проучване и развитие на система за напояване на общинските земи, където това е възможно, като се използват нови зелени технологии; Оптимизиране на управлението на земите.

За реализиране на възможностите община Струмяни е необходимо да предприеме следните **мерки**: да разработи и реализира програма за пълна идентификация на общинската собственост, комасация и рекултивация на земите; преглед и ревизия на земите и на проектите за промяна с оглед инвестиционния интерес към тях; привличане на външни експерти за оптимизиране управлението на общинските земи; повишаване на административния капацитет на община Струмяни за управление на общинските земи, чрез обучаване и подготовка на общински специалисти; създаване на общинско дружество за управление

на общинските земи; увеличаване на местните приходи от общинските земи и намаляване зависимостта на общината от държавния бюджет; реализиране на европейски проекти за подобряване управлението на общинските земи.

5.2.4. Земи, според формата на собственост и стопанисване, по населени места

С най-много общинска земя разполага с. Илинденци (9 285 дка). След това се нареждат с. Добри лаки (5 840, дка) и с. Гореме (5373 дка). С най-малко общинска земя с. Велюшец са (523 дка) и с. Каменица (652 дка). С най-много обработваема земя са селата Цапарево (3 635 дка), Гореме (2 972 дка) и Добри лаки (2 828 дка). С най-малко обработваема земя са селата Драката (297 дка) и Каменица (377 ска). С най-много пасища и мери разполагат селата Добри лаки (2 870 дка) и Илинденци (2 809), а най-малко – Цапарево (120 дка), Каменица (226) и Велюшец (239).

Таблица: Разпределение на общинските земи по населени места в общината, дка

Населено място	Общо		В това число:					
			Пасища и мери		Пасища с храсти		Обработваема земя	
	Бр.	Площ	Бр.	Площ	Бр.	Площ	Бр.	Площ
Вракуповица	199	2577	52	1282	6	53	141	1242
Велющец	89	523	27	239	1	4	61	279
Горна Крушица	279	1992	84	879	436	393	152	720
Гореме	410	5373	153	2401	-	-	257	2972
Горна Рибница	199	2146	43	1173	-	-	156	972
Драката	103	786	22	467	3	22	78	297
Добри лаки	446	5840	200	2870	8	136	238	2828
Игралище	189	3767	61	1788	1	75	127	1903
Илинденци	705	9285	114	2809	71	4001	519	2275
Клепало	211	1913	96	891	-	-	115	1022
Колибите	144	1418	75	861	-	-	69	557
Кърпелево	275	2555	107	1210	36	476	132	868
Махалата	323	2402	82	1280	-	-	240	1122
Микрево	361	1476	69	274	45	353	247	849
Никудин	346	2598	143	1404	1	3	202	1192
Палат	253	2352	92	1014	28	371	133	952
Раздол	187	3440	13	1460	1	72	173	1907
Седелец	271	2344	98	1037	9	151	164	1156
Цапарево	556	4546	38	120	71	710	447	3635
Каменица	100	652	35	226	7	50	58	377
Общо:	**5646**	**57982**	**1604**	**23686**	**724**	**6 870**	**3709**	**27125**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

С най-много пасища с храсти разполага с. Илинденци (4 001 дка, 58,5% от всички пасища с храсти). Разпределението на земите по вид земеделска земя показва възможностите за специализация на отделните населени места в сферата на селското стопанство. На-

селените места в долината на р. Струма, разполагат със обработваема земя, която е подходяща за топлолюбиви култури. Селата в планинските райони разполагат с пасища, което благоприятства пасищното животновъдство.

Диаграма: Разпределение на общинските земи по населени места в общината

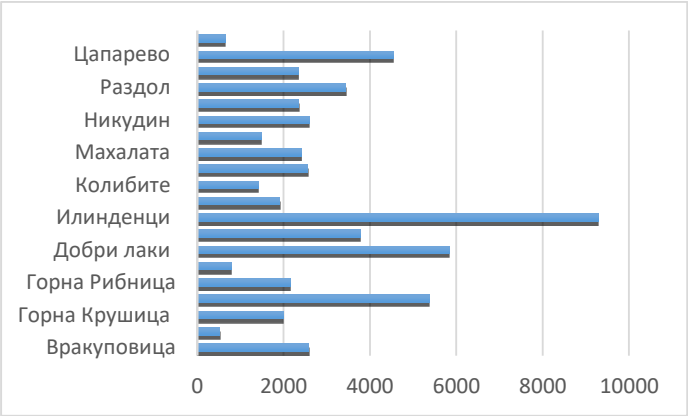

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Таблица: Разпределението на общинските земи по брой и по населени места

№	Населено място	Брой	Дял, %
1	Вракуповица	199	3,5
2.	Велющец	89	1,6
3.	Горна Крушица	279	4,9
4.	Гореме	410	7,3
5.	Горна Рибница	199	3,5
6.	Драката	103	1,8
7.	Добри лаки	446	7,9
8.	Игралище	189	3,3
9.	Илинденци	705	12,5
10.	Клепало	211	3,7
11.	Колибите	144	2,6
12.	Кърпелево	275	4,9
13.	Махалата	323	5,7
14.	Микрево	361	6,4
15.	Никудин	346	6,1
16.	Палат	253	4,5
17.	Раздол	187	3,3
18.	Седелец	271	4,8
19.	Цапарево	556	9,8
20.	Каменица	100	1,8
	Общо:	**5646**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

С най-голям брой земи разполага с. Илинденци – 12,5% от броя на всички общински земи. На второ място е с. Цапарево с 9,8%. Останалите населени места разполагат с по-малък брой общински земи, като разликите са значително от 1,6 до 7,9% от общия

брой. Такъв значителен брой на общинските земи показва твърде голяма разпокъсаност на земите, което не е в интерес на потенциалните инвеститори за закупуване или наемането на земя.

С най-голяма площ общински земи разполага с. Илинденци – 16% от всички общински земи. На второ място е с. Добри лаки с 10,1% и на трето място – с. Гореме с 9,3%. С най-малко общински площи разполага с. Велюшец – 0,9% от всички общински земи.

Таблица: Разпределение на земите по площ и по населени места, дка

№	Населено място	Площ, дка	Дял, %
1	Вракуповица	2577	4,4
2.	Велющец	523	0,9
3.	Горна Крушица	1992	3,4
4.	Гореме	5373	9,3
5.	Горна Рибница	2146	3,7
6.	Драката	786	1,4
7.	Добри лаки	5840	10,1
8.	Игралище	3767	6,5
9.	Илинденци	9285	16,0
10.	Клепало	1913	3,3
11.	Колибите	1418	2,4
12.	Кърпелево	2555	4,4
13.	Махалата	2402	4,1
14.	Микрево	1476	2,5
15.	Никудин	2598	4,5
16.	Палат	2352	4,1
17.	Раздол	3440	5,9
18.	Седелец	2344	4,0
19.	Цапарево	4546	7,8
20.	Каменица	652	1,1
	Общо:	**57982**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

С най-голяма средна площ на един парцел от общинските земи разполага с. Игралище – 20 дка, следвано от с. Раздол – 18 дка, с. Вракуповица, с. Гореме, с. Добри лаки и с. Илинденци с по 13 дка.

Общинската администрация е разработила Стратегия и Програми за управление на общинските имоти. Описани са земеделските имоти, които е предвидено да бъдат отдадени под наем. Най-голяма територия от общинските земи заемат пасищата – 82,7%. Заедно с ливадите са 96,4%. Това е основният ресурс на общината и той е необходимо да се

използва за отглеждане на животни. Частично това е направено, доказателства за което има при развитие на животновъдството в общината през периода 2014 – 2019г.

Таблица: Среден размер на общинските площи по населени места

№	населени места	Площ	Брой
1	Вракуповица	2577	199
2.	Велющец	523	89
3.	Горна Крушица	1992	279
4.	Гореме	5373	410
5.	Горна Рибница	2146	199
6.	Драката	786	103
7.	Добри лаки	5840	446
8.	Игралище	3767	189
9.	Илинденци	9285	705
10.	Клепало	1913	211
11.	Колибите	1418	144
12.	Кърпелево	2555	275
13.	Махалата	2402	323
14.	Микрево	1476	361
15.	Никудин	2598	346
16.	Палат	2352	253
17.	Раздол	3440	187
18.	Седелец	2344	271
19.	Цапарево	4546	556
20.	Каменица	652	100
	Общо:	**57982**	**5646**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Таблица: Общински земи за отдаване под наем, дка

Вид земи	Дка	Дял, %
Ниви	575	2,9
Лозя	34	0,2
Овощни градини	106	0,5
Пасища	16373	82,7
Ливади	2706	13,7
Други	16	0,1
Всичко	19810	100,0

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

В общината само 3 села разполагат с общински ниви за отдаване под наем. С най-големи площи от ниви за отдаване под аренда разполага с. Илинденци.

Таблица: Разпределение на общинските ниви по населени места

Населени места	Дка	Дял, %
Клепало	29	5,0
Илинденци	535	93,0
Палат	11	2,0

Всичко	**575**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Диаграма: Разпределение на общинските ниви по населени места

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Лозята за отдаване под наем заемат много малка площ от общинските земи. Такива имоти има само в две села: Драката и Микрево.

Таблица: Разпределение на общинските лозя по населени места

Населени места	Дка	Дял, %
Драката	8	24,0
Микрево	25	76,0
Всичко	**34**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

С общински овощни градини разполагат 4 села от общината, като най-голяма е площта на тези градини в с. Микрево – 47,7%.

Таблица: Разпределение на общинските овощни градини по населени места

Населени места	Дка	Дял, %
Добри лаки	8	7,5
Илинденци	19	18,0
Кърпелево	29	26,9
Микрево	51	47,7
Всичко	106	100,0

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Всички села в общината, без общинският център, разполагат с пасища с различни по големина площи. С най-голяма площ от пасища разполага с. Илинденци – 19,7% от всички общински пасища. С големи площи разполагат също селата Гореме и Добри лаки. Трите села разполагат с общо 45,1% от всички общински пасища.

Таблица: Разпределение на общинските пасища по населени места

Населени места	Дка	Дял, %
Вракуповица	415	2,5
Велющец	52	0,3
Горна крушица	722	4,4
Гореме	2067	12,6
Горна Рибница	701	4,3
Драката	345	2,1
Добри лаки	2099	12,8
Игралище	562	3,4
Илинденци	3228	19,7
Каменица	45	0,3
Клепало	559	3,4
Колибите	553	3,4
Кърпелево	501	3,1
Махалата	318	1,9
Микрево	258	1,6
Никудин	1144	7,0
Палат	763	4,7
Раздол	1075	6,6
Седелец	328	2,0
Цапарево	638	3,9
Всичко	**16373**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Диаграма: Разпределение на общинските пасища по населени места

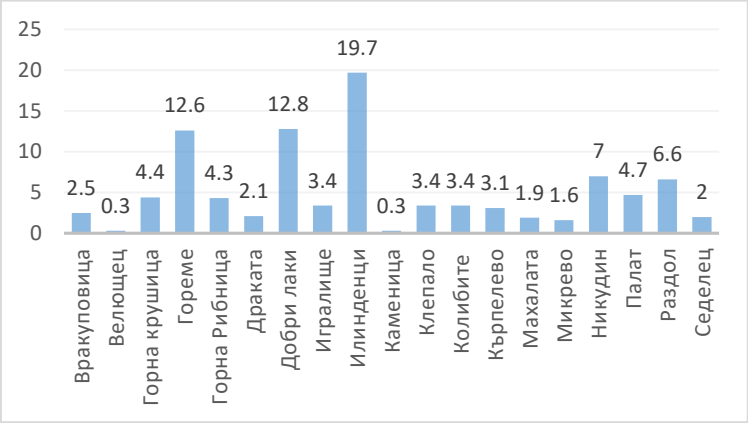

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Повечето села в общината разполагат с ливади с различни по големина площи. С най-голяма площ от ливади разполага с. Илинденци – 23,3% от всички общински ливади. С големи площи разполагат селата Гореме и Добри лаки. Трите села разполагат с общо 61,7% от всички общински ливади.

Съотношението между общинските пасища и ливади за отдаване под наем е 6 пъти по-малко ливади. Това ограничава възможностите за събиране на сено за изхранване на животните през зимата. От това следва, че общината е нетен вносител на сено и слама за отглеждане на животните през зимата, респективно това увеличава разходите на животновъдите.

Община Струмяни разполага с 16 дка на други селскостопански територии, които могат да бъдат отдадени под наем.

Таблица: Разпределение на общинските ливади по населени места

Населени места	Дка	Дял, %
Вракуповица	52	1,9
Горна крушица	31	1,1
Гореме	547	20,2
Горна рибница	179	6,6
Добри лаки	492	18,2
Игралище	183	6,8
Илинденци	117	4,3
Клепало са	78	2,9
Колибите	174	6,4
Кърпелево	39	1,4
Никудин	35	1,3
Раздол	630	23,3
Седелец	15	0,6
Цапарево	134	5,0
Всичко	**2706**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

5.2.5. Субсидиране на земеделските производители

По информация на Областна дирекция на ДФЗ – Благоевград през 2015г. 322 земеделски производители са получили субсидии. Освен тях субсидии са получили: ДГС „Струмяни“, и 5 бр. фирми (ЕТ – 2 бр.; ООД – 1 бр.; ЕООД – 2 бр.). Община Струмяни има финансиран проект по Мярка 313 (Насърчаване на туристическите дейности) – 150 435,50 лв. През 2015г. земеделските производители са получи субсидии от ДФЗ по следните мерки, като повечето са бенефициенти по няколко от тях:

- СЕПП – Схема за единно плащане на площ;
- СПП – Схема за преразпределително плащане;
- СППЗ - Схемата за подобряване на качеството на плодове и зеленчуци, произвеждани в България;
- Мярка 13.1/НР 1 – Планински райони;
- НДЖ –3 - Схема за национални доплащания за овце майки и кози майки, обвързана с производството;
- НДЖ 4 – Схема за отглеждане на овце майки и кози майки в икономически уязвими общини в Южна България;
- НДЖ 5 - Схема за отглеждане на овце майки и кози майки в необлагодетелствани райони;
- Мярка 141 – Полупазарни стопанства;
- Мярка 312 – създаване и развитие на бизнес;
- Мярка 313 Насърчаване на туристическите дейности;
- ПНДТ - Схемата за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;

През 2016г. 284 земеделски производители са получили субсидии от ДФЗ. Освен тях финансиране са получили: ДГС „Струмяни“, 7 бр. фирми (ЕТ – 1 бр.; ЕООД – 5 бр.; ООД – 1 бр.). Финансиран е и проект за църква „Св. Вмчк. Георги“, с. Микрево – Мярка 322 (Обновяване и развитие на селата) на стойност 220 488,00лв. Освен по-горе изложените мерки, през 2016г. има субсидирани и по нови мерки:

- ПНДЖ 1 – Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производствата;
- ПНДЖ 3 – Схема за преходна национална помощ за овце-майки или кози-майки, обвързана с производството;

- ЗДП – Схема за плащане на селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда Зелени директни плащания;
- СПЖ – Схема за обвързано подпомагане на овце-майки и кози-майки;
- СПК – Схема за обвързано подпомагане на протеинови култури;
- Мярка 321 – Основни услуги за икономиката и селското население;
- Мярка 322 – Обновяване и развитие на селата.

За съжаление липсва информация за субсидиране на земеделските производители през останалите години.

5.2.6. Засети площи с основни земеделски култури в общината (средни добиви)

Регионът на общината е един от най-топлите в страната, което благоприятства отглеждането на плодове и зеленчуци. Благодарение на меката зима тук, добре растат многогодишни култури: лозя, смокини, нар, бадеми, маслини, ябълки, сливи, череши, круши, кайсии и др. Всички зеленчуци, отглеждани в България, виреят добре на територията на общината и преди всичко в поречието на р. Струма.

В с. Илинденци се отглежда известния винен сорт керацуда. Други винени сортове са: мерло, каберне совиньон и широка мелнишка лоза, който е емблематичен за района от дълбока древност. В този район вината са с наситен цвят, интензивен сортов аромат, висока плътност, богати на танини и значителен потенциал за многогодишно отлежаване.

5.2.7. Животновъдство - брой на селскостопанските животни в общината

Животновъдството е широко застъпено в община Струмяни. Наличието на големи ливади и особено пасища е идеално условие за развитие на животновъдство. Високите производствени разходи и ниските изкупни цени на животинската продукция са причина за отлив от този отрасъл на земеделските кооперации и преминаването му към частни стопани и по-малки семейни ферми или фирми, занимаващи се с угояване и търговия на животни. Това извежда на преден план като перспективи, създаването на елитни животни за подобряване породния състав и механизиране процесите на отглеждане. Изоставането на

селското стопанство е естествен резултат от преструктурирането на българското земеделие и се дължи на: възстановяването на земята в маломерни парцели; ниската ефективност на използвания труд; остаряла и амортизирана селскостопанска техника; високи цени на семена и посадъчен материал, торове, препарати и горива и смазочни материали; ниски изкупни цени на селскостопанската продукция; ниски изкупни цени на произведената продукция, често под себестойността; слабо и скъпо напояване, ниска квалификация на работещите в селското стопанство; застаряващо и намаляващо население в селата. Благодарение на евросубсидиите през последните години животновъдния сектор в България започва да се възстановява.

Всички животни са регистрирани в Интегрираната информационна система на БАБХ ВетИС. Преобладава отглеждането на овце – 67,4% от всички животни, отглеждани в общината. Това се определя от планинския и полупланинския характер на релефа на общината. На следващо място са козите с 30%. Броят на говедата и конете е незначителен. Най-много животни се отглеждат в с. Микрево – 19%, следвано от с. Илинденци – 14,7%, с. Игралище – 10,8%. В останалите села броят на животните е незначителен. Прави впечатление, че повечето стопани отглеждат по-няколко животни за задоволяване на собствените нужди. Сравнително рядко са по-големите стада и пазарни и полупазарни стопанства

Диаграма: Животни отглеждани в община Струмяни

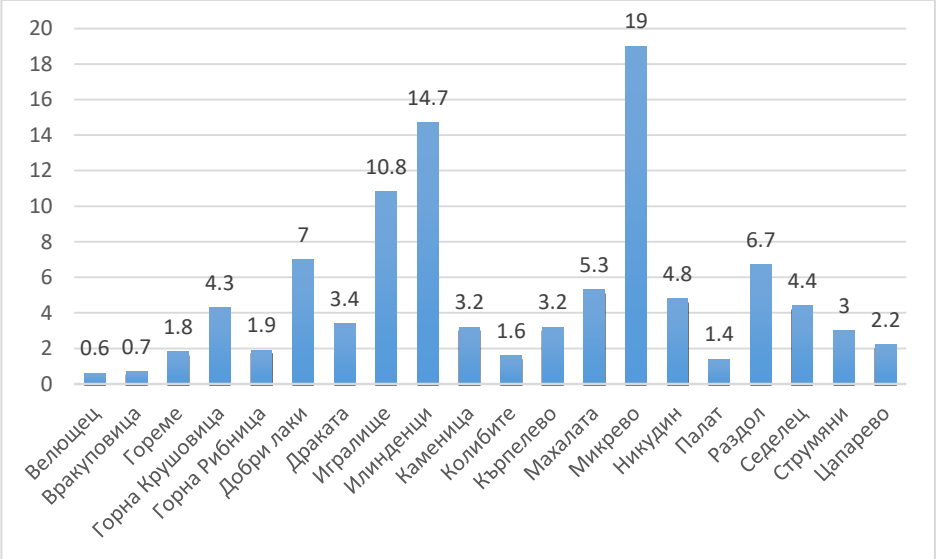

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Таблица: Животни отглеждани в община Струмяни (бр.)

Населени места	Говеда	Кози	Овце	Коне	Общо	Дял, %
Велющец	71	72	0	0	143	0,6
Вракуповица	0	96	61	0	157	0,7
Гореме	41	42	332	0	415	1,8
Горна Крушовица	14	387	591	0	992	4,3
Горна Рибница	0	65	380	0	445	1,9
Добри лаки	39	391	1198	11	1639	7,0
Драката	142	127	523	1	793	3,4
Игралище	78	628	1797	5	2508	10,8
Илинденци	17	653	2759	3	3432	14,7
Каменица	12	448	282	1	743	3,2
Колибите	11	75	291	0	377	1,6
Кърпелево	37	383	335	0	755	3,2
Махалата	0	147	1081	0	1228	5,3
Микрево	0	1285	3144	2	4431	19,0
Никудин	13	354	735	6	1108	4,8
Палат	51	105	166	1	323	1,4
Раздол	42	265	1257	0	1564	6,7
Седелец	7	850	158	1	1016	4,4
Струмяни	0	274	432	0	706	3,0
Цапарево	0	328	178	0	506	2,2
Общо	**575**	**6975**	**15700**	**31**	**23281**	**100,0**
Структура, %	**2,5**	**30,0**	**67,4**	**0,1**	**100,0**	

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Най-голям брой говеда се отглеждат в с. Драката – 24,7%, следвано от с. Игралище 13,6% и с. Велющец – 12,3%. В част от селата (7 бр.) не се отглеждат говеда. Стопаните отглежда единични бройки за задоволяване на собствените нужди.

Диаграма: Говеда отглеждани в община Струмяни

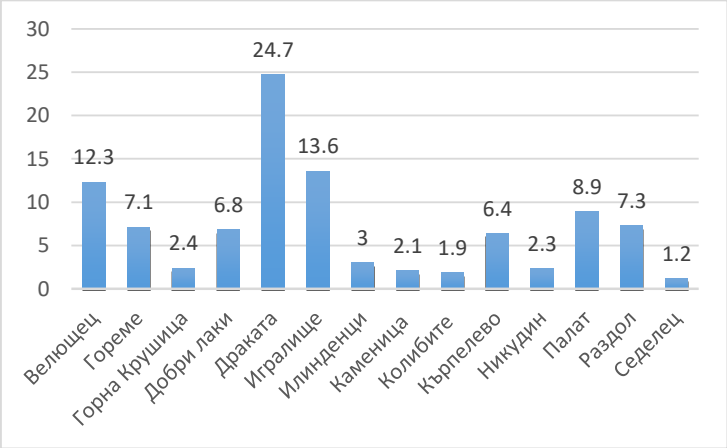

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Таблица: Говеда отглеждани в община Струмяни (бр.)

Населени места	Брой	Дял, %

Велющец	71	12,3
Гореме	41	7,1
Горна Крушица	14	2,4
Добри лаки	39	6,8
Драката	142	24,7
Игралище	78	13,6
Илинденци	17	3,0
Каменица	12	2,1
Колибите	11	1,9
Кърпелево	37	6,4
Никудин	13	2,3
Палат	51	8,9
Раздол	42	7,3
Седелец	7	1,2
Общо	**575**	**100,0**

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Най-много кози се отглеждат в с. Микрево – 18,4%, следвано от с. Седелец – 12,2%, с. Илинденци – 9,4% и с. Игралище – 9%. И тук преобладава отглеждането на ня-колко животни от стопаните, но се срещат и по-големи стада.

Таблица: Кози отглеждани в община Струмяни (бр.)

Населени места	Брой	Дял, %
Велющец	72	1,0
Вракуповица	96	1,4
Гореме	42	0,6
Горна Крушовица	387	5,5
Горна Рибница	65	0,9
Добри лаки	391	5,6
Драката	127	1,8
Игралище	628	9,0
Илинденци	653	9,4
Каменица	448	6,4
Колибите	75	1,1
Кърпелево	383	5,5
Махалата	147	2,1
Микрево	1285	18,4
Никудин	354	5,1
Палат	105	1,5
Раздол	265	3,8
Седелец	850	12,2
Струмяни	274	3,9
Цапарево	328	4,7
Общо	**6975**	**100,0**

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Диаграма: Кози отглеждани в община Струмяни

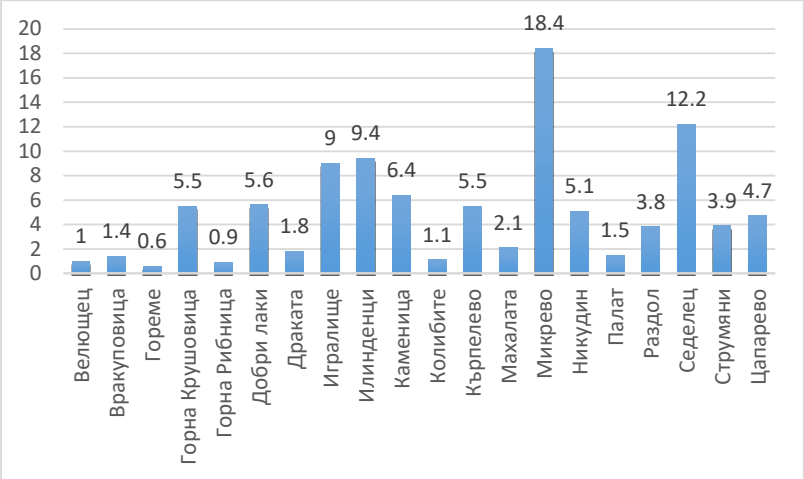

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Диаграма: Овце отглеждани в община Струмяни

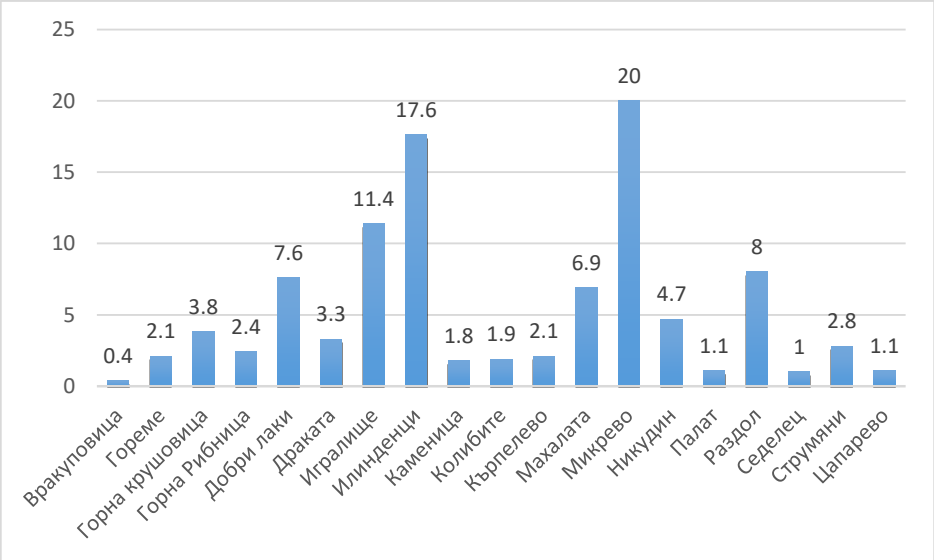

Източник: „Адориа консулт“ ЕООД

Най-много овце се отглеждат в с. Микрево – 20,0%, с. Илинденци – 17,6% и с. Игралище – 11,4%. Има села, в които не се отглеждат овце. Наблюдава се увеличение на абсолютния брой отглеждани овце. За съжаление липсва информация за породата на отглежданите животни, както и за добива на агнешко и овче месо, овче мляко и вълна. Такава информация липсва и за другите отглеждани животни.

Таблица: Овце отглеждани в община Струмяни (бр.)

Населени места	Овце Общо овце	 От които Овце-майки*	Дял, % Общо овце
Вракуповица	61	27	0,4
Гореме	332	162	2,1
Горна крушовица	591	335	3,8
Горна Рибница	380	235	2,4
Добри лаки	1198	592	7,6
Драката	523	260	3,3
Игралище	1797	898	11,4
Илинденци	2759	1358	17,6
Каменица	282	137	1,8
Колибите	291	142	1,9
Кърпелево	335	166	2,1
Махалата	1081	527	6,9
Микрево	3144	1340	20,0
Никудин	735	364	4,7
Палат	166	70	1,1
Раздол	1257	627	8,0
Седелец	158	78	1,0
Струмяни	432	214	2,8
Цапарево	178	84	1,1
Общо	**15700**	**7616**	**100,0**

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Забележка: *Данните за овце-майки е да 2018 г.*

Най-много коне се отглеждат в с. Добри лаки. Прави впечатление, че през последните години се увеличава броят на отглежданите коне в страната в резултат на евросубсидиите, в община Струмяни отглеждането на коне е символично, вкл. и сред ромския етнос.

Таблица: Коне отглеждани в община Струмяни (бр.)

Населени места	Брой	Дял, %
Добри лаки	11	35,5
Драката	1	3,2
Игралище	5	16,1
Илинденци	3	9,7
Каменица	1	3,2
Колибите	1	3,2
Микрево	2	6,5
Никудин	6	19,4
Раздол	1	3,2
Общо	**31**	**100,0**

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Няма данни за отглеждането на други животни в община Струмяни (свине, магарета, птици, пчелни семейства и др.), както и за тенденциите в отглеждането на животни в общината в периода 2013 – 2020г.

Средно в общината се падат по 4,77 ж./1 жител. Най-много се падат по 3,22 овце/1 жител, следвани от 1,43 кози/1 жител и символично количество говеда и особено коне. Най-много животни на 1 жител се отглеждат в с. Микрево, Илинденци и с. Игралище. Тази статистика е важна поради това, че в голяма част от населените места в общината живеят крайно ограничен брой жители и те са със затихващи функции. Данните показва, че в някои от тези населени места се отглеждат значителен брой животни, на фона на местното население. Това показва, че това се дължи на фирми земеделски производители и на приходящи животновъди, които не са регистрирани с постоянна регистрация в общината, или на изключително активния живот на местното население. Тези селища разполагат с подходящи условия за отглеждане на по-голямо количество животни, особено овце. При благоприятна икономическа конюнктура и продължаващи евросубсидии, може да се очаква през следващите години да се увеличи броя на отглежданите животни. Затова е много важно регулирането на изкупуването и преработката на продукцията от полупазарните и пазарните стопанства. Не по-малко важно е и решаването на крайно острия въпрос с поенето на животни на фона засушаване и необходимост от адаптиране към изменение на климатичните промени.

Таблица: Брой животни на жител на община Струмяни

Населени места	Население 2019 г.	Говеда		Кози		Овце		Коне		Общо		
		Бр.	Нас./Г.	Бр.	Нас./К.	Бр.	Нас./О.	Бр.	Нас./Кн.	Бр.	Нас./Ж.	Дял, %
Велющец	4	71	17,75	72	18,00	0	0	0	0	143	35,75	0,6
Вракуповица	8	0	0	96	12,00	61	7,63	0	0	157	19,63	0,7
Гореме	59	41	0,69	42	0,71	332	5,63	0	0	415	7,03	1,8
Горна Крушовица	52	14	0,27	387	7,44	591	11,36	0	0	992	19,08	4,3
Горна Рибница	4	0	0	65	16,25	380	95	0	0	445	111,25	1,9
Добри лаки	118	39	0,33	391	3,31	1198	10,15	11	2,75	1639	13,89	7,0
Драката	134	142	1,06	127	0,95	523	3,90	1	0,01	793	5,92	3,4
Игралище	204	78	0,38	628	3,08	1797	8,81	5	0,02	2508	12,29	10,8
Илинденци	724	17	0,02	653	0,90	2759	3,81	3	0,00	3432	4,74	14,7
Клепало	99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каменица	24	12	0,50	448	18,67	282	11,75	1	0,00	743	30,96	3,2
Колибите	1	11	11,00	75	75,00	291	291,00	0	0	377	377	1,6
Кърпелево	24	37	5,71	383	15,96	335	14,79	0	0	755	31,46	3,2
Махалата	28	0	0	147	5,25	1081	38,61	0	0	1228	43,86	5,3
Микрево	2192	0	0	1285	0,59	3144	1,43	2	0,00	4431	2,02	19,0
Никудин	77	13	0,17	354	4,60	735	9,54	6	0,08	1108	14,39	4,8
Палат	27	51	1,89	105	3,89	166	6,15	1	0,04	323	11,96	1,4
Раздол	162	42	0,88	265	1,64	1257	7,76	0	0	1564	9,65	6,7
Седелец	18	7	0,94	850	47,22	158	8,78	1	0,06	1016	56,44	4,4
Струмяни	800	0	0	274	0,34	432	0,54	0	0	706	0,88	3,0
Цапарево	121	0	0	328	2,71	178	1,47	0	0	506	4,18	2,2
Общо	**4880**	**575**	**0,12**	**6975**	**1,43**	**15700**	**3,22**	**31**	**0,01**	**23281**	**4,77**	**100,0**

Областна дирекция ДФЗ - Благоевград, 2020 г. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Забележка:

Г – Говеда
К – Кози
О – Овце
Кн – Коне
Ж - Животни

5.2.8. Перспективите за развитие на селското стопанство

Основното направление на развитие на селското стопанство е животновъдството, което отбелязва динамика в периода 2013 – 2019г. Тази тенденция реално съответства на природните условия в общината и потенциала от общински пасища, мери и ливади. Препоръчва се задълбочаване на връзките между растениевъдството и животновъдството, чрез отглеждане на фуражни култури за подкрепа на животновъдството. Продукцията на животновъдството се препоръчва да се преработва в общината, за да се усилят връзките между подотраслите в селското стопанство и промишлеността, както и да се осигурят повече работни места.

Трябва да се отчита близостта до Гърция и РС Македония, които оказват негативно влияние на търговията със селскостопанска продукция поради по-евтин внос, което може да се регулира с по-високи мита.

Селското стопанство може да бъде подкрепено с развитие на производството на електрическа енергия от ФтЕЦ за задоволяване на нуждите от енергия в отдалечените планински райони на общината.

Трябва по-активно да продължи подпомагането на земеделските производители, чрез дейността на бизнес инкубатора, създаване на фермерски пазар и клъстъри в сферата на отглеждането на лозя и винопроизводството, и животновъдството. Необходими са и инвестиции за поддържане на инфраструктурата от горски и полски пътища до животновъдните ферми, изграждане на поливни системи, както и инвестиции за фермите. Много важна роля в това отношението е активното въвеждане на цифрови технологии в селското стопанство и енергийна ефективност.

5.3. Горско стопанство

5.3.1. Горски територии на територията на община Струмяни

Държавните гори заемат основната част от горските територии на територията на община Струмяни – 19 576,6 ха (83,4%). Общинските гори заемат едва 1 506,1 ха (6,4%) от всички гори на територията на общината. Частна собственост са 2 367,9 ха (10,1%). Това

налага да се упражнява сериозен контрол върху сечта в частните гори. Горите собственост на юридически лица нямат съществено значение за горския баланс в общината - 20,8 ха (0,1%). Скромния размер на общинските гори в баланса на горската територия на община Струмяни, ограничава възможностите на общината за използване на горите за устойчиво развитие и на общината.

Таблица: Структурата на горските територии в община Струмяни, по вид собственост

Собственост	Ха	Дял, %
Държавна	19576,6	83,4
Общинска	1506,1	6,4
Частна	2367,9	10,1
Юридически лица	20,8	0,1
Общо	23471,4	100,0

Източник: Общинска администрация, 2020 г.[11]

Държавните горски територии в община Струмяни се стопанисва от ДГС „Струмяни“. Територията на ДГС „Струмяни“ е разположена основно върху източните склонове на Малешевска планина, като заема и малка част от западните склонове на Пирин, северните склонове на Огражден и част от долината на р. Струма. Лесистостта е 58%. Преобладават иглолистните гори с участие на бял и черен бор, смърч, ела и бяла мура. Широколистните гори са съставени от бук, зимен дъб, благун, космат дъб, пърнар и др. Средногодишното ползване на дървесина по горскостопански план е 26 280 куб.м.

На територията на стопанството е разположен горският разсадник „Микрево“ с обща площ 131 дка, в който е създадена специална маточна градина за производство на тополови фиданки от резници. В ТП „ДГС Струмяни“ са обособени 9 ловностопански района с обща площ от 34 925 ха. По-често срещани представители на фауната са дивата свиня, сърната, заекът, вълкът и лисицата. От птичата фауна се срещат яребица, планински кеклик, сокол, орел, лешояд и др. Река Струма изобилства с различни видове риба – черна мряна, скобар, костур, струмски гулеш, шаран и др.

На територията на стопанството съществуват добри условия за развитието на екологичен и устойчив туризъм, на спелеоложки експедиции, алпинизъм, делта- и парапланеризъм, както и спортен риболов по р. Струма. Особено атрактивни са множеството причудливи скални феномени като Черната скала, Тасевата скала, Медена скала, Мирова ска-

[11] Горскостопански план, собственост на община Струмяни. 2013 г. "Силва 2003" ООД, Благоевград, с. 27.

ла, Кутлева скала, Щавенска скала, Куклицата, скалният ансамбъл в местността Зандана и на други места, формиращи цял комплекс около с. Илинденци. Характерна особеност на Пиринската част е наличието и на 18 пещери, сред които по-известна е Шаралийската пещера, намираща се на границата с Национален парк „Пирин“. В северните склонове на Огражден, над с. Игралище, са разположени резерват „Соколата“ и буферната му зона в защитена местност Чукаро, където са запазени вековни гори от дъб благун.

5.3.2. Общински горски територии

Община Струмяни разполага с 1 506,1 ха общински горски територии, от които 1505,9 ха залесена и 0,2 ха незалесена площ, утвърдени с Горско стопански план (ГСП) от 2013г. Предстои изготвянето на нов ГСП за срок от 10 години. Планира се ползването на дървесина да се запази в същия обем. Годишното ползване на дървесина от всичките видове сечи е в размер на 2 436 м^3 стояща маса. Тази сума не е достатъчна да задоволи търсенето от дърва за горене в общината, които преимуществено се използват дърва за домакински нужди.

Съгласно Закона за горите и с Решение на ОбС Струмяни е създадено общинско структурно звено за управление, контрол и регулиране на дейностите по общинските гори.

Таблица: Общинските гори по предназначение и функционалност

Гори и земи по функционалност	Ха	Дял, %
Със стопански функции	531,9	35,4
Със специфични функции	974,2	64,6
в т.ч. защитни	487,1	32,3
специални	487,1	32,3
Общо	**1506,1**	**100,00**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.[12]

Иглолистните гори заемат 72,5% от всички общински гори. От тях най-голям дял имат горите от бял бор. Ср. Н. – 37,7%. Широколистните гори заемат 20,7% от общинските горски територии. Най-голям дял от тях заема дъбов Ср. – 7,8%. Издънковите гори за превръщане заемат 6,2%. Нискостъблените гори заемат само 0,6% от горите на общината.

Анализът на общинските гори по видове показва, че е възможно да се добива иглолистна дървесина за дървен материал и за дърва за горене, но количествата ще са незначителни поради малките площи на общинските гори.

[12] Пак там, с. 28.

Таблица: Разпределение на залесената площ на общинските гори по функционална принадлежност и стопански класове

Стопански класове	СтП	Защитни	Рекреационни	Защитени	Всичко	Дял, %
Иглолистни						***72,5***
Бял бор Н	122,8	71,2	-	113	307	20,4
Бял бор Ср Н	232,2	180,3	-	155,9	568,4	37,7
Чер бор Ср Н	4,8	11	-	10,3	26,1	1,7
Бялборови култури	20,8	46	-	6	72,8	4,8
Черноборови култури	35,1	46	-	37,6	118,7	7,9
Широколистни						***20,7***
Буков В	18,9	7,2	-	10,3	36,4	2,4
Буков Ср	9,5	9,7	-	8,8	28	1,9
Буков Н	52,7	40,2	-	19,3	112,2	7,5
Дъбов Ср	23,2	46,6	-	47,1	116,9	7,8
Кестенов	1,9	5,2	-	6,4	13,5	0,9
Тополов		3,4	-		3,4	0,2
Издънкови за превръщане						
Смесен Ср НП	8,7	16,3	-	69,1	94,1	6,2
Нискостъблени	1,3	3,8	-	3,3	8,4	0,6
Всичко	**531,9**	**486,9**	**-**	**487,1**	**1505,9**	**100**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Общинските гори със стопански функции са само 35,3%. Половината от тях са във вододайна зона, което ограничава възможностите за използването им за стопански цели. Това ще бъде още по-важно в бъдеще поради продължителните засушавания и липсата на достатъчно питейно вода в общината.

Таблица: Разпределение на горския фонд по функции

Предназначение	Ха	Дял, %
Стопански функции		***35,3***
Вододайна зона	282,7	18,8
Тех. кр. борба с ерозията	132,6	8,8
Защитна ивица край река	3,4	0,2
Поройни земи	3,3	0,2
Ерозирани земи	65,1	4,3
Всичко противоерозинно	**204,4**	**13,5**
Специфични горски територии		
Защитена местност	44	2,9
Защитена зона за птици	8,9	0,6
Защ. Зона за местообитавания	405,5	27
Защитена зона смесена	28,7	1,9
Всичко СпФ	**971,2**	**64,7**
Общо	**1506,1**	**100,0**

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

5.3.2.1. Средногодишно ползване в общинските горски територии

Ежегодно ОбС приема Годишен план ползване, който включва разделение на видовете сечи: отгледни, възобновителни сечи, в т. ч. възобновителни сечи във високостъблени гори и санитарни сечи, както и горските отдели, в които ще се сече.

Няма промяна в структурата и дяловете на иглолистните и широколистните дървесни видове в годишния план за ползване през 2020г, в сравнение с 2016г.. Разликата има само в ръста на сечта.

Таблица: Годишен план за ползване на дървесина за Община Струмяни през 2020 г.

Общо: I+II+IV Мярка	Ха	маса M^3	маса M^3	M^3	M^3	M^3	M^3
По ГСП	618,4	49115	36640	2200	14700	6490	13070
Год. План	36,4	4097	2839	404	1316	226	893
Дял, %	5,9	8,3	7,7	18,4	9,0	3,5	6,8
Иглолистни							
По ГСП	588,2	47460	35070	1590	14610	6485	12385
Год. План	36,4	4083	2827	404	1316	226	881
Дял, %	6,2	8,6	8,1	25,4	9,0	3,5	7,1
В т. ч. бял бор	34,8	3678	2531	313	1229	219	770
Ела	0,9	60	45	5	35	5	0
Широколистни							
По ГСП	30,2	1655	1390	610	90	5	685
Бук по ГСП	0	14	12	0	0	0	12
Дъб по ГСП	21,9	1180	1005	515	30	0	460
Топола по ГСП	4,9	125	110	0	0	0	110
Др. шир. По ГСП	3,4	130	105	90	5	0	10

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Годишният план за всички видове сечи през 2020г. са значително намалени в сравнение с 2016г. Площите за сеч са намалени с 49,8%. Най-голямо намаление се наблюдава при сечите на дребна дървесина – със 76%. Обезпокоително е увеличаването на сечта на едра дървесина с 46,9%. Причината вероятно е в това, че новия ГСП (2020 – 2029г.), все още не е влязъл в сила.

Таблиц**а: Сравнение на годишните планове за ползване (общите сечи)** ***през 2016 и 2020г.***

Показатели Общо: I+II+IV Мярка	Площ Ха	Стояща маса M^3	Лежаща маса M^3	Едра M^3	Средна M^3	Дребна M^3	Дърва M^3
Год. план 2016	72,5	8785	6502	275	3145	940	2142
Год. план 2020	36,4	4097	2839	404	1316	226	893
Ръст, %	-49,8	-53,4	-56,3	46,9	-58,2	-76,0	-58,3

Източник: Общинска администрация, 2020 г. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

5.3.3. Перспективи пред развитие на горското стопанство

Слабостите и заплахите за общината от собствените гори се заключават в следното: разпокъсаност и маломерност на повечето от горите, водещо до затрудняване на избор на технология за осъществяване на дейностите; дружествата, които ползват дървесина отбягват малки горски площи, които има малко количества дървесна маса; общината не разполага с ресурси да опазва и управлява добре собствените си гори; няма данни за търсенето и предлагането на дърва за горене за битови нужди в общината; няма данни за добитите горски плодове от общинските гори; няма данни за използване на горите за отглеждане на домашни и диви животни; няма достатъчна информация за развитие на общинските гори в бъдеще.

Следва да се отбележи, че общинските гори имат по-малко значение за общината отколкото общинските земи. Независимо от това общинските гори са сериозен ресурс за подобряване на местните приходи чрез по-доброто управление на горите. В това отношение могат да се посочат някои **възможности**: Ревизия за състоянието на общинските гори с новия ГСП 2020 – 2029г.; Определяне търсенето и предлагането на дърва за горене за населението от общината и разработване на план за задоволяване на нуждите; Разширяване на функциите на общинското горско звено в рамките на закона; Повишаване на квалификация на персонала за работа в общинските гори, особено в условията на безработица; Развитие на дървообработваща и занаятчийска дейност по обработката на дърво; Планиране засаждането на подходящи горски видове за местните условия и борба с ерозията. Необходимо е увеличаване на залесяването; Подобряване на горските пътища; Подобряване опазване на горите от пожари и други бедствия.

Със стопанско предназначение и функция са само 35,4% от общинските гори или 531,9 ха. Това още повече ограничава възможностите на общината да използва собствените си гори за стопански цели. Останалите общински гори са със специфични функции – защитни и специални и не могат да се използват за стопански цели.

5.4. Туризъм

Географското и геостратегическото разположение, климатът и релефът, традициите и битът на населението на община Струмяни днес са благоприятни условия и предпоставка за развитието на различни видове туризъм. На територията на община Струмяни има благоприятни условия за развитието на: еко-, пешеходен, винен, селски, ловен, културно–

познавателен, приключенски и др. видове алтернативен туризъм. С най–голям потенциал за развитие в община Струмяни са еко-, приключенския, селския, винения и ловния туризъм.

Община Струмяни попада в туристически район Рила-Пирин с център гр. Благоевград. В Концепцията за туристическо райониране на България е предвидено основна специализация „Планински и религиозен туризъм“ на Рило-пиринския туристически район с разширена специализация:

- Планински туризъм (всички видове – ски, пешеходен, рекреативен);
- Религиозен и поклоннически туризъм;
- Приключенски и екотуризъм;
- Балнеотуризъм, SPA&Wellness;
- Културно-исторически и фестивален туризъм;
- Винен туризъм.

5.4.1. Туристически ресурси

5.4.1.1. Природни ресурси на община Струмяни

На територията на община Струмяни има 3 бр. ЗТ (Резерват „Соколата“, с. Игралище - 211,00 ха; ЗМ „Чукаро“, с. Игралище; ПЗ „Шаралийска пещера“, с. Илинденци, 10,37 ха). Освен това частично се припокрива от 5 бр. ЗЗ по НАТУРА 2000 – 2 бр. ЗЗ по директивата за птиците (Кресна/BG0002003 и Пирин буфер/BG0002126), 2 бр. ЗЗ по директивата за местообитанията (Кресна – Илинденци/ BG0000366 и Огражден – Малешево/ BG0000224) и 1 бр. по двете директиви (Пирин/BG0000209). Всички те са част от Националната екологична мрежа.

Резерват „Соколата“. Той е разположен в южната част на Малашевската планина по склона на долината на река Лебница в землището на с. Игралище на височина между 600 и 900 м н. в. Резерватът е обявен за такъв през 1985г. и е с обща площ 219,59 ха. Обявяването за защитена територия е с цел опазването на единствената за планината вековна

гора от дървесния вид благун. В момента средната възраст на горите в планината са сравнително ниски. Горите от благун в резервата достигат до възраст от над 250 години. На места се срещат групи или единични дървета от видовете бук и зимен дъб. Животинският свят е сравнително богат: дива свиня, сърна, лисица, вълк и обикновен заек. От влечугите с най-голямо природозащитно значение са световно застрашените шипобедрена и шипоопашата костенурка. Установени са над 30 вида птици, които гнездят на територията на резервата.

Защитена местност „Чукаро“. ЗМ е разположена в землището на с. Игралище и в периода 1985 – 2007г. е буферна зона на резерват „Соколата“.

ПЗ „Шаралийска пещера“[13]. Пещерата е разположена на площ 10,37 ха и се намира в землището на с. Илинденци (Пирин планина). Обявена е за природна забележителност през 2013г., с цел опазване на пещера, представляваща местообитание на редки животински видове: прилепи, безгръбначни и др.. Тя има лабиринти с денивелация 76 м и обща дължина 420 м и има различни видове синтрови образувания (калцитна синтрова плоча). Има няколко зали с височина до 30 м. Пещерата е трудна за проникване. В нея има различни пещерни образувания: сталактити, сталагмити, дендрити, завеси и т. н. Пещерата е известна с т. н. „пещерни бисери.

Защитена зона „Кресна“ (BG0002003, Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици). На територията на община Струмяни зоната обхваща част от землища на селата: Горна Крушица, Драката, Илинденци, Каменица, Кърпелево и Микрево. В района са установени 147 вида птици, основно гнездящи. От тях 22 бр. са включени в Червената книга на България. От срещащите се видове 64 бр. са от европейско природозащитно значение, като световно застрашен е 1 вид (ливадния дърдавец).

Защитена зона „Пирин буфер“ (BG0002126, Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици). На територията на община Струмяни, с. Илинденци попада в територията на зоната. На територията на планината са регистрирани близо 150 вида птици – около 40% от видо-

[13] Шаралийска пещера № 2843 в Регистъра на Българската федерация по спелеология.

вото разнообразие на страната. Емблематичен за Пирин планина е скалният орел. Други често срещани птици в района са орел змияр, малък орел, сокол скитник, пернатонога кукумявка, глухар и др.

Защитена зона „Кресна – Илинденци“ (BG0000366), Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна). Зоната обхваща западната част на НП „Пирин“, Високите части на Малешевска и Влахина планини и дълбокото Кресненско дефиле по поречието на р. Струма. Тук се намират 99% от националните Ендемични видове гори. Тук се срещат трите най-важни местообитания на годишни чинарови дървета (около Горно Брезнишкия поток). Край границата с РС Македония се срещат двеста годишни букови и дъбови гори.

Защитена зона „Огражден – Малешево“ (BG0000224, Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна). Зоната обхваща землищата на селата: Велющец, Добри лаки, Драката, Игралище, Колибите, Махалата, Микрево, Никудин и Палат от община Струмяни. Защитената зона обхваща по-голямата част от граничната (РС Македония) планина Огражден и най-южната част от Малешевска планина. В билните части са запазени стари букови и дъбови гори и значителна по площ слабо населени зони. По долината на Лебница се намират едни от трите най-представителни места в България на вековни чинарови гори. Зоната е едно от малкото места в България, където има съхранени семенни дъбови гори. В ниските части на зоната в миналото са се срещали гори от дървовидна хвойна.

Защитена зона директиви „Пирин“ (BG0000209 и по директиви). На територията на общината в зоната попада землището на с. Илинденци. В района са регистрирани повече от 1300 растителни вида (30% от флората на България). От тях 18 вида се срещат само в Пирин планина: пиринския мак, пиринска мащерка, давидов лопен, пиринска ливадина и други. 149 вида са редки и защитени, като невероятния Еделвайс. Горският пояс достига около до 2000 м н.в. Срещат се основно иглолистни видове: бял и черен бор, обикновена ела (смърч), ендемичните видове бор (бяла и черна мура), както и обикновен бук. Освен типичната горска растителност в този пояс се срещат също и доста скални, крайречни и ливадни видове. Оттам нагоре, до около 2500 м н. в. се простира субалпийския пояс. Той е представен от сибирска хвойна, клек, а също и от разнообразни пасищни и

тревни насаждения, в които присъстват голям брой от редките растения. Често се срещат: качулатата гъжва, мощната властка и др. В субалпийския пояс са разположени доста езера и потоци, за това и растителността е разнообразна. Основните обитатели на планината, бозайниците са 45 вида и представят половината от сухоземните животински видове в България. Основни представители са: кафява мечка, вълк, сърна, дива коза, дива котка и др. Познати са 11 вида влечуги, 8 вида земноводни, а рибите са 6 вида. Най-разпространена от тях е речната пъстърва. В международната Червена книга са включени жаба дървесница, и шипоопашата костенурка. От специална защита се нуждаят скалният орел и ловният сокол, както и трипръстят кълвач, лещарката, ливадният дърдавец и глухарят.

В района на с. Илинденци в Пирин планина има редица пещери и пропасти, които представляват интерес за туристи, пещерняци, алпинисти, скални катерачи и учени.

В района на с. Илинденци има изградена маркирана *екопътека „Гости от миналото”*, започваща от Скулптурен парк („Арт Център“), преминаваща през скален комплекс „Зандана“, аязмо „Сълзите на убитите“, продължава през невероятни скални образувания и природни забележителности, включва част от пещерите и продължава в територията на Национален парк „Пирин“. Маршрутът е с продължителност 1 час и е подходящ за всички възрасти.

Уникални форми на неживата природа са седиментните скални комплекси: Кутлева скала, Щавенска скала, Куклицата, скалният ансамбъл в местността Зандана и др. над с. Илинденци. В района има редица маршрутите, които водят към Пирин планина.

В процес на изпълнение е проект „Коридор за сътрудничество Струма“, с акроним: „River PLUS” по Програма ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020г. с бенефициент община Симитли и партньори от българска страна община Струмяни и община Кресна и от страна на Гърция - община Ираклиа, община Сидики, община Емануил Пала и Агенция за развитието на Серес. По проекта предстои в община Струмяни да се изгради информационен център за екстремен туризъм (да се ремонтира сграда) в с. Микрево, да се обзаведе центъра, да се изготвят рекламни материали и организират промотиращи събития.

5.4.1.2. Антропогенни ресурси на община Струмяни

Исторически ресурси

В района на община Струмяни има различни археологически обекти от античността и средновековието. В с. Струмяни е създадена Музейна сбирка, в която са изложени културни артефакти, намерени на територията на общината.

Археологически обекти са разкрити в землищата на селата:

- *с. Илинденци*: голямо антично селище (вероятно Нейне) и некропол; античен некропол в м. Темния дол; праисторическо селище в м. Масовец; антична и средновековна крепост в м. „Градището“; късноантично и средновековно селище в района на скалните образувания „Слона“ и „Костенурката“; средновековна крепост в м. Врабча; средновековно селище в Долна Врабча; късно средновековна църква „Свети Архангел“ в м. „Грамадите“.
- *с. Микрево*: късноантична крепост; късноантично селище и некропол в местността „Връчвите“; раннохристиянска епископска базилика от края на IV до средата на VI век в м. „Градището“;
- *с. Палат*: антично селище в м. „Тодоров ден“; антично и средновековно селище в м. „Пъдарката“; антично укрепление в местността „Средок“;
- *с. Игралище*: средновековно селище в м. „Мита черква“ и „Тумбите“;
- *с. Гореме*: античен некропол в м. „Кръсто“ и късноантично селище в м. „Старо селище“;
- с. Клепало: антично селище в местността „Тополата“ и антично селище в м. „Църквата“;
- с. Добри лаки: късноантично селище в м. „Градището” и др.

Архитектурни ресурси

Архитектурните ресурси са представени от *църковни монументи и селски къщи*, предимно в Малешевския район. В района има запазени възрожденски жилищни сгради в типичния Огражденско-малешевски архитектурен стил. Характерни за селата в Малешев-

ска планина са старите къщи в с. Гореме (четири от къщите са паметници на културата), с. Игралище, с. Колибите, с. Палат, с Горна Рибница и др. Къщите придават неповторим вид на тези малки планински селца и представляват интерес за туристите. Същевременно повечето от тях се намират в много тежко състояние и подлежат на реставрация и консервация. В с. Горна Рибница е запазено първото килийно училище в Мелнишка околия, датирано от 1844 г.

Религиозни ресурси

По-голямата част от *църквите* в община Струмяни, намиращи се в пределите на Малешевска планина, са типични представители на архитектурен стил от времето на турското робство. Такива са църквите в селата: Гореме, Горна Рибница, Кърпелево, Велюшец и др. Като паметници на културата църквите (8 бр.) са с местно значение и подходящи за туристически посещения. Интерес за туристите представляват църквите, обявени за недвижими културни ценности: „Свети Димитър“, с. Палат, „Света Богородица“, с. Велюшец, „Свети Атанас“, с. Горна Рибница. Останалите църкви в общината са строени в по-ново време и имат по-скоро художествена и религиозна, отколкото историческа стойност. Повечето от тези църкви не са действащи и са заключени.

Етнографски ресурси

В с. Струмяни е създадена Музейна сбирка. Най-стари са артефактите от ранния неолит (VI хил. пр. Хр.). Изключително разнообразни са артефактите от мраморната пластика. Изключително интересна е музейната колекция от керамични съдове, предимно от периода на римското господство по тези земи. Особено добре е представено ранното християнство и това не е случайно, тъй като на територията на общината е открита раннохристиянска епископска базилика.

В музейната сбирка се съхраняват и са експонирани архитектурни артефакти, открити по време на археологически проучвания на раннохристиянска базилика край с. Микрево.

Сбирката разполага с интересен етнографската отдел с възстановка на селско жилище. Изложени са експонати свързани с литургиката, старопечатни книги издадени в Ца-

риград, автентични носии от Малешевско, уреди за обработка на прежда и тъкане, както и експонати на възрожденската битова керамика.

Музейната сбирка разполага със скромен фонд от книги и костюми от различни исторически периоди. Интерес представляват оригиналните носии от Малешевския район.

Към днешна дата на територията на община Струмяни се практикуват следните занаяти: *ракиджийство, лозаро-винарство, пчеларство, художествена обработка на мрамор, тъкачество и производство на домашни млечни, и местни продукти*.

Културно-познавателни ресурси

На територията на община Струмяни освен Музейната сбирка има три народни читалища и Скулптурен парк на открито („Арт център“), с. Илинденци.

Народните читалища в общината играят важна роля за съхраняване на традиционния местен фолклор и организиране на различни събития, които са от значение за развитието на културно-познавателен туризъм.

Арт центърът е разположен в подножието на Пирин планина над село Илинденци. Арт центърът започва да се създава през 1998 г. В парка може да се видят 47 скулптурни произведения, хармониращи с природата, дело на творци от България, Румъния, Словакия, Австрия, Франция, Холандия, Индия, Япония, САЩ, Израел, Канада и Мексико. Някои от скулптурите са: *Форумът* – действащ амфитеатър с над 350 места; *Езерото Йорданов ден*; *каменните пътеки,*. Мащабна реализация е и проектът *Мраморният град на изкуствата*. На място е изграден Информационен център и е рехабилитиран пътят. Ежегодно тук се провежда скулптурен симпозиум и други образователни и културни програми, организирани от фондация „Арт Център Илинденци”. От 2012 г. тук се провежда откриващата пресконференция на *Международния фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува“*. Районът изобилства с културни, исторически и природни забележителности.

В района над селото се намират стари римски мини, археологически разкопки от древни времена, неповторими пещери и „Целебни извори на Ванга” (Лековитата вида) и местността „Занданите”, изключително красиви каменни образувания.

Развлекателни антропогенни ресурси

Развлекателно антропогенните ресурси на територията на общината са ограничени. В с. Микрево има един парк, който създава условия за отдих и спорт, както за местните жители така и за гостите на общината.

Прояви и събития

В община Струмяни се организират различни празнични събития от международно, национално и местно значение. С международно значение е *Фестивалът „Малешево пее и танцува“*. В него взимат участие много участници от различни държави – България, РС Македония, Сърбия, Гърция, Молдова, Босна и Херцеговина, Полша, Черна гора, Турция, Грузия и др.

Също с международно значение е ежегодният *Скулптурен симпозиум,* организиран в Центъра за изкуства, с. Илинденци от Фондация „Арт Център Илинденци”. В Скулптурния симпозиум през годините са взели участие творци от България, Румъния, Словакия, Австрия, Франция, Холандия, Индия, Япония, САЩ, Израел, Канада и Мексико. Техните произведения могат да се видят в Скулптурния парк на открито над селото.

С национално значение са *честванията на важни национални празници*: Националния празник 3 март, Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост (24 май), Международния ден на детето (1 юни), Ден на Съединението (6 септември), Ден на Независимостта (22 септември), Ден на будителя (1 ноември),

Може би най-интересното събитие е *Празникът на Боговете на виното* (1 февруари, с. Илинден). Макар и с регионален характер, празникът представлява интерес за гостите със специфичният *тракийския обред „Розалии”.* Празникът обединява по уникален начин традиция и история, легенди и предания с хилядолетна давност.

Във всички тези празници важна роля играят самодейците към народните читалища от общината.

5.4.2. Валоризация на туристическите ресурси

На територията на община Струмяни има туристически ресурси за развитие на различни форми на туризъм, които досега се използват много слабо и липсва цялостно управление, маркетинг и реклама на туризма. Към момента се развива планински, културно-

познавателен, еко- и спалео- туризъм, лов и риболов. Степента на използване на туристическите ресурси и тяхната валоризация е ограничена.

Наличието на добра развита инфраструктура е предпоставка за развитието на капацитета на суперструктурата на туризма: места за настаняване (бр. легла; брой звезди на базата), заведения за хранене и развлечения (брой столове на открито и закрито; бр. звезди на базата и др.), и развитието на основните и допълнителните туристически услуги.

За пълноценното усвояване на туристическите ресурси и развитието на туризма в дестинация „Струмяни“ е необходимо да се проучи туристическия потенциал на общината, да се опишат и категоризират всички природни и антропогенни ресурси, да се оцени тяхната туристическа стойност, атрактивност и капацитет. Също така е необходимо да се разработи цялостна Маркетингова туристическа стратегия на дестинацията и комплексни планове за усвояване на туристически ресурси и тяхната валоризация, като се отчитат възможностите и потенциала на съседните общини като партньори и конкуренти. Важно внимание трябва да се отдели на партньорството със съседни общини от РС Македония и Р Гърция и възможностите за реализиране на съвместни проекти. Също така специално внимание трябва да се отдели на възможността за разработване на културен туристически коридор „Струма“.

5.4.3. Туристически продукти и видове туризъм

На територията на община Струмяни има една екопътека „Гости от миналото” над с. Илинденци в Пирин планина, която се нуждае от реновиране. Маршрутът е с продължителност 1 час и е подходящ за всички възрасти. По същество не се използва потенциала на защитените територии и зони за развитие на екотуризъм. В района на с. Илинденци има благоприятни условия за скално катерене и спалео-туризъм. По поречието на р. Струма има благоприятна условия за развитие на риболов и рафтинг. В момента се работи по проект, по който ще се създаде туристически център за екстремен туризъм в с. Микрево. Добри условия има за развитие на винен и селски туризъм, но е необходимо да се наблегне на изграждане на приемаща суперструктура.

В община Струмяни има възможност да се развиват различни видове туризъм като: планински, селски, винен, еко-, културно-познавателен, събитиен (фестивален), фото-,

екстремен – рафтинг, спалео-, скално катерене, парапланеризъм, вело-, лов и спортен риболов.

На територията на община Струмяни съществуват благоприятни условия за създаване на *зони за отдих сред природата* – туристически зони за въздействие в Пирин планина, Малешевска планина и поречието на р. Струма. Също така биха могли да се създадат *Училище сред природата и Детски екопарк*, като се привлекат ученици, които да изучават различни природни науки, поведение и оцеляване сред природата, както и деца с техните родители, които да играят сред природата. Към Арт центъра е възможно да се създаде *детска скулптурна школа*.

Създаването на туристически коридори (пътища) е модерен и подходящ начин за опазване и устойчиво използване на културното наследство чрез създаване и развитие на интегриран културен туризъм. Сред културните коридори на Югоизточна Европа е и Западния трансбалкански път[14]. Културен коридор „Струма“ е част от Западния трансбалкански път. Той е просъществувал реално през вековете и в днешно време, може да се превърне във важен механизъм за развитие на устойчив туризъм в региона на р. Струма и опазване на културно-историческото наследство, чрез развитие на устойчив и интегриран културен туризъм.

Община Струмяни може да се превърне в инициатор за създаване на Културен коридор „Струма“ съвместно с други общини от региона и съседни общини в РС Македония и Гърция.

5.4.4. Места за настаняване

На територията на община Струмяни има скромна база за настаняване, в ниските категории – общо 11 обекта. От тях: 1 бр. хотел; 1 бр. семеен хотел; 1 бр. мотел; 7 бр. къщи за гости и 1 бр. стаи за гости. Един от обектите е с 3 звезди, 1 бр. е с 2 звезди и 9 обекта с 1 звезда. Всички обекти са с капацитет 62 бр. стаи и 132 легла. Местата за настаняване се намират в две населени места. Основната база е разположена в с. Илинденци (8 бр. обекта – 1 бр. семеен хотел и 7 бр. къщи за гости) и с. Струмяни (1 бр. хотел, 1 бр. мотел и 1 бр. стаи за гости).

[14] https://seecorridors.eu/?w_p=23&w_l=1&w_c=6#

5.4.5. Заведения за хранене и развлечения

На територията на община Струмяни има скромна база от места за настаняване и развлечения. В Националния туристически регистър са включени общо 3 заведения – 2 бр. ресторанти в с. Струмяни и 1 бр. кафе-бар в с. Микрево. Капацитетът на заведенията е от 120 места. Единият ресторант е с 2 звезди, а другият ресторант и кафе-барът са с по 1 звезда.

На 16 км южно от общинския център се намира гр. Сандански, който е сериозен регионален туристически център със стари традиции. Гр. Сандански разполага със сериозна туристическа суперструктура – места за настаняване и заведения за хранене и развлечения, със сериозен капацитет, от разнообразен тип и категория звезди, и атракции.

Таблица: Места за настаняване в община Струмяни

Име на обект	Населено място	Адрес	К*	Капацитет	
				Бр. стаи	Бр. легла
Къща за гости „Благовеста“	с. Илинденци	ул. „Вихрен“ № 4	1	10	24
Семеен хотел „Синаница“	с. Илинденци	поземлен имот №058012	1	15	30
„Зимна градина-1а“	с. Илинденци	ул. Врабча № 11	1	2	4
„Панорама-2а“	с. Илинденци	ул. Врабча № 11	1	2	4
„Винената къща-2с“	с. Илинденци	ул. Врабча № 9	1	3	5
„Детелина-1с“	с. Илинденци	ул. Врабча № 9	1	2	4
„Езерото-2в“	с. Илинденци	ул. Медите № 16	1	2	4
Къща за гости „Охлюва-1в“	с. Илинденци	ул. Медите № 16	1	1	2
Стаи за гости „Струма долина“	с. Струмяни	ул. Мура № 1	3	4	8
Хотел „Карелия“	с. Струмяни	ул. „Международно шосе“ № 9	2	21	27
Мотел „Солуники“	с. Струмяни	Е-79	1	10	20

Източник: Национален туристически регистър

Таблица: Заведения за хранене и развлечения

Име на обект	Населено място	Адрес	К*	Капацитет Столове/ места
Ресторант „Карелия“	с. Струмяни	ул. „Международно шосе“ №9	2	50 места
Ресторант „Солуники“	с. Струмяни	Е-79	1	50 места
Кафе-бар „Байкал“	с. Микрево	Поземлен имот II в стопански двор	1	20 места

Източник: Национален туристически регистър

За изтеклия програмен период (2015–2020г.), данните за приходите от туристическа такса са посочени по-долу. Те дават относително достоверна информация за реалния туристически интерес към общината и реализираните нощувки в места за наставяне с официална регистрация в общината. Данните показват непостоянност през отделните години. Най-много приходи има през 2015г. и през 2018г., а най-малко през 2016г. и 2020г. И ако за 2020г. е ясно, че има сериозен срив в приходите от туризъм не само в България, но и в целия свят във връзка със световната пандемия COVID 19, не е ясно причините за крайно ограничените приходи през 2016г. През 2019г. приходите са също значително по-ниско, отколкото през предходната 2018г.

Таблица: Приходи от туристическа такса в община Струмяни

Година	Приходи от туристическа такса (лв.)	Верижен индекс, %	Ръст, %
2013 г.	-	-	-
2014 г.	-	-	-
2015 г.	1204,66	100,00	100,00
2016 г.	217,59	18,06	18,06
2017 г.	293,73	134,99	24,38
2018 г.	1121,81	381,92	93,12
2019 г.	603,39	53,79	50,09
2020 г.	271,9	45,06	22,57

Източник: Общинска администрация, 2021 г.

5.4.6. Туристическа дестинация „Струмяни“

До момента не е работено целенасочено за създаване на Туристическа дестинация „Струмяни“ с цел развитие на туризма. Общината не е член на *Организация за управление на Рило-Пиринският туристически район* (учредена на 17 юли 2018г.) и не подава към нея информация. Работено е по-няколко туристически проекта, част от които са финансирани.

Не е направено нищо за целенасоченото управление на целия процес на създаване на туристическа дестинация. Това е причината, въпреки наличието на туристически ресурси, туризмът в района да е слабо развит. С цел създаване и развитие на Туристическа дестинация Струмяни е необходимо:

- да се създаде местна организация за развитие на туризма, която да управлява процеса на развитие на туристическата дестинация. В организацията трябва да се включат

всички заинтересовани страни: общинска администрация и държавни институции, представители на бизнеса, неправителствени организации, експерти, граждани и други институции (музейна сбирка, читалища и т. н.);

- да се създаде туристически информационен център, който да обслужва нуждите на туристите;
- да се създаде туристически информационен сайт на общината;
- да се направи инвентаризация и опис на туристическите ресурси с тяхната атрактивност, възможност за експониране, валоризация и локална идентичност.
- да се разработи цялостна Маркетингова туристическа стратегия на дестинацията и комплексни планове за усвояване на туристически ресурси и тяхната валоризация, като се отчитат възможностите и потенциал на съседните общини като партньори и конкуренти;
- да се разработи портфолио на общината с акцент върху възможностите за развитие на туризъм и предлаганите туристически продукти;
- да се набележат идеи за реализиране на туристически проекти, съвместно със съседни общини и партньори от РС Македония, Р Гърция и др. държави;
- отпечатване и разпространение на рекламно-информационни материали за общината и туристическия й потенциал.

Желателно е да се помисли за инициирането и създаването на структура, която да се занимава с организиране на различни исторически възстановки на територията на общината, като важен елемент от съпреживяване на културно-историческото наследство. Такава структура ще съдейства за популяризирането на миналото на Струмяни и ще има важен принос за създаването на конкурентна местна туристическа дестинация. Също така, може да се помисли за създаването на туристически атракции като: *Училище сред природата, Детски екопарк, Детска скулптурна школа, Праисторически парк на открито* (тип миниатюра), *Етнографски парк „Малешево“, Музей на виното* и др.

Важно внимание трябва да се отдели на партньорството със съседни общини от България, РС Македония и Р Гърция и възможностите за реализиране на съвместни проек-

ти. Също така, специално внимание трябва да се отдели на възможността за разработване на културен коридор „Струма“.

5.4.7. Предпоставки за развитие на туризма

Общината разполага с предпоставки за развитие на туризма като природни и антропогенни туристически ресурси. Разполага и с ограничена туристическа суперструктура – нискокатегорийна база за настаняване и места за хранене и развлечения. На територията на община Струмяни няма регистриран туроператор/туристически агент, както и фирми, които да предлагат екскурзии в страната и чужбина. Общинската администрация през годините е изпълнила няколко туристически проекта. Сегашното ръководство има силно положително отношение към възможностите за развитие на Струмяни като туристически дестинация и е амбицирано да работи в тази посока.

5.5. Проблеми, изводи и потенциал за икономическо развитие

Проблемите в икономиката на община Струмяни се заключават в следното:

- Леко се увелича броят на предприятията през 2018г. спрямо 2013г., като увеличението се дължи на увеличение на броя на микропредприятията в общината;
- Отбелязват се четири показателя, които увеличават своите стойности през периода 2013 – 2018г.: броят на предприятията се увеличава с 5,3%, произведената продукция с 9,3%, работната заплата с 41,1% и печалбата с 61,4%;
- Останалите икономически показатели за предприятията в общината са негативни: броят на заетите намалява с 12,2%, приходите от дейността с 1,1%, нетните приходи от дейността с 4,5%, разходите с 8,1%, намаляване загубата от стопанска дейност с 35%;

Изводите са за усилване на ролята на общината и държавата в подкрепа на предприятията в общината. Общината в това отношение има крайно малки възможности, които се определят най-вече от природните условия и инфраструктурата на общината. Особено сериозно е намалението на заетите, което е основен фактор на отрицателния механичен прираст на населението в общината.

Потенциалът за развитие на икономиката в община се опира на развитие на „Зелена икономика“, по-пълното използване на горските територии, пасищата и ливадите на общината.

5.6. Новата политика на ЕС

Важна роля за развитието на икономиката играе финансовата подкрепа, която страната ни, общините, бизнесът и стопаните получават от ЕС. С новото предложение на Европейската комисия, публикувано на 2 май 2018г. относно многогодишната финансова рамка за периода 2021-2027г., се предвижда създаването на програмата InvestEU, като единен механизъм на ЕС за подкрепа на инвестициите в Съюза. Тя ще се основава на успешния опит от Плана „Юнкер“, както и на прилагането на централизирани финансови инструменти през периода 2014-2020 г. Планира се чрез предоставянето на гаранция от 38 млрд. евро от бюджета на ЕС, както и очакван принос от финансовите партньори по изпълнението от 9.5 млрд. евро, да бъдат мобилизирани допълнителни частни инвестиции от близо 650 млрд. евро, като всяко евро от европейския бюджет се очаква да привлече допълнителни 14 евро инвестиции в икономиката на ЕС.

Съгласно предложението за Регламент на Европейския съюз и Съвета за създаване на **програмата InvestEU** ще включва четири стълба:

- *Фонд InvestEU* за финансиране на гаранцията на ЕС, който ще обедини под общи правила сега съществуващия ЕФСИ, както и всички останали централизирани финансови инструменти на Съюза.[15] Предложението за интегрирането им в единна нормативна рамка и правила за тяхното използване и мониторинг ще опрости достъпа до подкрепата от ЕС за крайните получатели, както и управлението на инструментите за подкрепа на инвестициите;
- *Консултантски център InvestEU* (със сходни функции като настоящия ЕКЦИВ) ще осигурява комплексна техническа помощ при идентифицирането, разработването и изпълнението на проекти за организатори и посредници за бизнеса и публичните институции, както и ще подпомага организирането на инвестиционни платформи;

[15] Механизъм за свързване на Европа, COSME, InnovFin и др. Пълният списък на централизираните финансови инструменти, които се предлага да бъдат обединени в програмата, може да се видят на: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:319a131d-6af6-11e8-9483-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_5&format=PDF

- *Портал InvestEU*, който ще предоставя лесно достъпна база данни за насърчаване на проекти, които търсят финансиране (със сходна структура и функции на настоящия ЕПИП);
- *Операции за смесено финансиране* – съчетание от безвъзмездна помощ от други инструменти, комбинирани с инструменти от фонд InvestEU.

Предвижда се програмата да стартира от 1 януари 2021г. , като общата стойност на гаранцията от бюджета на ЕС в размер на 38 млрд. евро се предлага да бъде разпределена в следните области: *устойчива инфраструктура; научни изследвания, иновации и цифровизация*; *МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация*; *Социални инвестиции и умения*.

На 11.10.2019г. ЕК представи ЕЗС, която е насочена към *достигане на нулеви нетни емисии в борбата с глобалното затопляне* до 2050 г. Целта е Европа да се превърне във водеща в благоприятните за климата индустрии и чистите технологии, тъй като старият модел на растеж, основан на изкопаеми горива и замърсяване не е в синхрон с концепция за развитие на Европа.

През м. март 2020 г. ЕК прие нов план за действие за кръговата икономика — един от основните градивни елементи на ЕЗП, новата европейска програма за устойчив растеж, в която икономическият растеж не е зависим от използването на ресурси.

Във връзка с преодоляване на икономическата кризата, предизвикана от световната пандемия Covid-19, по предложение на ЕК лидерите на ЕС водят разговори за създаване на Фонд за възстановяване на стойност 750 милиарда евро. ЕК предлага средствата от този фонд да се прибавят към дългосрочният (7 годишен) бюджет на ЕС (1.1 трилиона евро за многогодишната финансова рамка за 2021-2027 г.).

Разходите на ЕС за периода 2021–2027г. са общо: 1 824,3 млрд. евро.

5.7. SWOT – анализ - икономическо развитие

Силни страни	Слаби страни
• Добра географско стратегическо положение; • Сравнително запазено население; • Добри транспортни връзки; • Традиции в обработката на мрамор; • Големи горски територии; • Благоприятен средиземноморски климат, благоприятстващ отглеждането на овощни култури и лозя; • Добре развито животновъдство; • Добри природни и антропогенни ресурси за развитие на туризъм; • Достатъчно питейна вода.	• Планински и полупланински релеф; • Слабо развитие на промишлеността; • Малки площи за растениевъдство, зеленчукопроизводство и овощарство; • Ниско равнище на образование на населението; • Липса на инвестиционен интерес към общината.
Възможности	**Заплахи**
• Развитие на „Зелена“ и „Кръгова икономика“ чрез инвестиране на европейски средства в местни и малки предприятия; • По-широко използване на слънчевата енергия във всички сектори на икономиката; • Оптимално развитие на животновъдството; • Увеличаване взаимодействието между секторите на икономиката; • Привличане на инвеститори и разполагане на предприятия в близост до главните пътища в общината; • Изграждане на складови бази в близост до АМ „Струма“; • По-голямо сътрудничество между общината и предприемачите на територията; • Изграждането нов ГКПП „Клепалото“ между община Струмяни и община Берово, РС Македония; • Трансгранично сътрудничество с общини и предприемачи от Р Гърция и РС Македония.	• Липса на помощ от държавата за развитие на икономиката в общината; • Липса на административен и експертен потенциал за подпомагане на предприемачите в общината; • Липса на средства за подобряване на инфраструктурата в общината; • Запазване на ниското равнището на образованието на населението в общината; • Липса на взаимодействие на общината с ДГС за оптималното използване на държавните горите, пасищата и мерите в тях.

6. Селищна мрежа, градоустройство и жилищна политика

6.1. Състояние на селищната мрежа и общинския център

Селищната мрежа на общината е формирана исторически. По долината на р. Струма са разположени 4 селища от общината. Останалите селища са разположени в подходящи места в Малешевска планина и много по-малко в Пирин планина. Пътищата между селищата са по долините на притоците на р. Струма. Надморската височина за някои селища е значителна. Повечето от тях са разположени в места с достатъчно вода за пиене

и поради това се използват местни водоизточници. Основните земеделски площи са разположени по долината на р. Струма и по долините на притоците й. В останалата част от общината са разположени пасища, мери и ливади, на които се развива животновъдството.

НСИ събира подробна информация за жилищата, техния вид, състояние и обитатели.

6.2. Жилищна политика

Домакинствата с по 1 и 2 члена в община Струмяни са 65,4%, което с почти 15 процентни пункта по-високо за същите групи домакинства в област Благоевград. При всички останали групи домакинствата с повече от 3 члена имат по-ниски стойности от средните стойности за област Благоевград.

Таблица: **Домакинства по брой на членовете, в област Благоевград, *община Струмяни и съседните общини***

Членове на домакинство	Област Благоевград		Общини				Дял на Струмяни, %
	Домакинства	Дял, %	Кресна	Петрич	Сандански	Струмяни	
Общо	119916	100	2092	19516	15599	**2341**	**100**
1 член	30778	25,7	532	4327	3901	**802**	**34,3**
2 члена	30883	25,8	644	5254	4471	**728**	**31,1**
3 члена	24605	20,5	385	4049	3278	**317**	**13,5**
4 члена	20992	17,5	321	3782	2672	**258**	**11,0**
5 члена	7591	6,3	142	1267	790	**131**	**5,6**
6 члена	3497	2,9	39	568	305	**46**	**2,0**
7 члена	933	0,8	23	157	92	**22**	**0,9**
8 + члена	637	0,5	6	72	50	**37**	**1,6**

Източник: НСИ, 2011 г.[16] Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Средният брой стаи на жилищата в община Струмяни е с 0,1 бр. повече от средната стойност за област Благоевград. Средната площ на едно жилище в община Струмяни е със 17,6 м^2 по-малка от средната за област Благоевград. Средната полезна площ в община Струмяни е с 13,1 м^2 по-малка от тази в област Благоевград.

Таблица: **Основни характеристики на жилищата в област Благоевград, *община Струмяни и съседните общини***

Показатели	Област Благоевград	Кресна	Петрич	Сандански	Струмяни
Жилища, бр.	140028	2714	21496	20288	3561
Стаи, бр.	451147	10238	70451	62991	11710
Среден брой стаи	3,2	-	-	-	3,3
Полезна площ, m^2	11123996	231429	1758245	1561218	220208

[16] Пак там, с. 32 – 33.

Средна площ, m^2	79,4	-	-	-	61,8
- в т.ч. полезна, m^2	8517172	155098	1364808	1200372	169989
Средна полезна площ, m^2	60,8	-	-	-	47,7

Източник: НСИ, 2011 г.[17]

В периода 1949 – 1969г. са построени общо 73,4% от сградите в община Струмяни. След тези периоди строителството на сгради в общината е значително по-малко от средното за област Благоевград.

Обитаваните сгради в община Струмяни са с 29,6 процентни пункта по-малко от тези в област Благоевград. Необитаваните жилища са 2 пъти повече.

Таблица: Жилищни сгради по вид на сградата

Сгради	Област Благоевград	Дял, %	Кресна	Петрич	Сандански	Струмяни	Дял на Струмяни, %
Общо	79102	100	2240	12949	10551	3212	100
Обитавани	62705	79,3	1816	11204	7653	1597	49,7
Необитавани	13643	17,2	400	1737	2020	1151	35,8
За временно обитаване	2727	3,4	23	7	870	62	1,9
За колективно ползване	27	0,0	1	1	2	2	0,1

Източник: НСИ, 2011 г.[18]

Над 99% от сградите в община Струмяни са масивни. Този относителен дял на масивни сгради е по-висок в община Струмяни от този в областта и съседните общини.

Таблица: Жилищни сгради по конструкция

Сгради	Област Благоевград	Дял, %	Кресна	Петрич	Сандански	Струмяни	Дял на Струмяни, %
Общо	79102	100,0	2240	12949	10551	3212	100,0
Стоманобетон и едропанелни	903	1,1	23	122	117	5	0,2
Стоманобетонни и скелетни	2437	3,1	78	422	405	19	0,6
Масивни	70971	98,7	2118	11913	8797	3033	99,2

Източник: НСИ, 2011 г.[19]

Основната част от жилищните сгради в община Струмяни по конструкция с „тухлени с гредоред“ – 1832 (51,45%). На второ място се нареждат тухлени жилища с бетонна плоча – 1 028 бр. (28,87%). Други жилища са 677 бр. (19,01%). Стоманобетонни и панелни жилища са под 1% (24 бр.). В по-малките планински села много от жилищата са изоставе-

[17] Пак там, с. 40 – 41.
[18] Пак там, с. 35 – 36.
[19] Пак там, с. 38 – 39.

ни и не се намират в добро състояние. Основния жилищен фонд е съсредоточен в трите по-големи села – Микрево, Струмяни и Илинденци.

Таблица: Брой и конструкция на жилищата по населени места (бр.)

Населени места	Жилища	По конструкция				
		Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
Община Струмяни	**3561**	**5**	**19**	**1028**	**1832**	**677**
Дял, %	100	0,14	0,53	28,87	51,45	19,01
В селата	**3561**	**5**	**19**	**1028**	**1832**	**677**
с. Велющец	26	0	0	0	0	26
с. Вракуповица	54	0	0	0	46	8
с. Гореме	127	1	0	2	123	1
с. Гор. Крушица	78	0	0	3	74	1
с. Гор. Рибница	15	0	0	2	5	8
с. Добри лаки	177	0	0	5	13	159
с. Драката	87	0	0	29	57	1
с. Игралище	212	0	0	44	112	56
с. Илинденци	491	2	9	183	138	159
с. Каменица	102	0	0	16	81	5
с. Клепало	60	0	0	1	29	30
с. Колибите	39	0	0	0	34	5
с. Кърпелево	62	0	0	1	46	15
с. Махалата	71	0	0	18	28	25
с. Микрево	813	1	8	443	344	17
с. Никудин	117	0	0	9	59	49
с. Палат	53	0	0	0	11	42
с. Раздол	151	0	0	14	108	29
с. Седелец	120	0	0	10	102	8
с. Струмяни	419	0	2	234	167	16
с. Цапарево	287	1	0	14	255	17

Източник: НСИ, 2011 г.

Частната собственост на жилищата достига близо 99% (3 514 бр.) от всички жилища в община Струмяни. 26 бр. (0,73%) жилища са държавна и общинска собственост, а 21 бр. (0,59%) са собственост на юридически лица. 50% от държавните и общински жилища се намират в общинския център с. Струмяни. Основната част от жилищата собственост на юридически лица се намира в с. Илинденци (13 бр.).

Основната част от жилищните сградите са благоустроени. Само 0,20% (7 бр.) от къщите не са благоустроени, като основната част от тези къщи са в с. Махалата (4 бр.). 75% (2 670 бр.) от жилищата разполага с ток, вода и канализация. 6,04% (215) от жилищата има само електрически ток (половината от къщите, в които няма водопровод и канали-

зация се намират в селата Раздол, Гореме и Махалата). 10,14% (361 бр.) от жилищата имат само електрически ток и водопровод (основна част от къщите, които нямат канализация са в с. Игралище, с. Раздол, с. Махалата и с. Вракуповица). 8,65% (308 бр.) от жилищата освен електричество и ВиК имат и локално парно (жилища в с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци).

Средната площ на едно жилище е 61,8 м^2, а средната жилищна площ е 47,8 м^2. Жилищната площ на едно лице е 30,4 м^2. Над 2/3 от площта на къщите се използва за основна жилищна функция. Около 10% от площта се използва за кухни и над 13% за спомагателни функции.

Таблица: Брой жилища по площ, функция и населени места (м^2)

Населени места	Полезна площ			
	Общо	Жилищна	Спомагателна	Кухни
Община Струмяни	**220208**	**170099**	**28777**	**21332**
Дял, %	**100**	**77,24**	**13,07**	**9,69**
В селата	220208	170099	28777	21332
с. Велющец	1185	1018	155	12
с. Вракуповица	2892	2181	217	494
с. Гореме	7226	5697	1196	333
с. Горна Крушица	5062	3629	652	781
с. Горна Рибница	805	762	43	0
с. Добри лаки	9177	6805	617	1755
с. Драката	6160	5232	581	347
с. Игралище	13272	9831	2891	550
с. Илинденци	30021	22572	4352	3097
с. Каменица	5869	4533	874	462
с. Клепало	3083	2518	322	243
с. Колибите	2184	1706	344	134
с. Кърпелево	2289	1421	454	414
с. Махалата	3113	2411	611	91
с. Микрево	57104	44176	6522	6406
с. Никудин	5695	4568	970	157
с. Палат	3376	2951	311	114
с. Раздол	8839	6099	1613	1127
с. Седелец	6086	5687	383	16
с. Струмяни	30592	22878	3541	4173
с. Цапарево	16178	13424	2128	626

Източник: НСИ, 2011 г.

6.4. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Проблемите за община Струмяни се заключават в значителната разпръснатост на селищата в планински и полупланински територии. Основните селища са много близко едно до друго, докато останалите са на голямо разстояние от тях. Основен елемент на

връзките между селата са пътищата, част от които са в лошо и незадоволително състояние. Втори сериозен проблем е застаряване на местното население. Голяма част от това население живее индивидуално в собствени жилища. Това в значителна степен увеличава изискванията и респективно разходите за социално и медицинско обслужване, снабдяване с хранителни продукти, гориво и др. На трето място е малкият брой деца, което ограничава възможностите за тяхното възпитание и обучение. Наличието само на едно средно училище практически лишава младежите от добро образование, което също е един от основните фактори за механичното намаляване на населението в общината.

Изводите за общината можем да обобщим по следния начин:

- Максимално подобряване на социалните и медицинските грижи за населението в общината, чрез подобряване на пътната, социалната и образователната инфраструктури на общината;
- Повишаване на образователното равнище на населението, в съчетание развитие на икономиката в общинат;
- Подобряване на административния, социалния и образователния капацитет на общината, за да може да тя да съдейства на населението в развитието му;
- Създаване на условия за привличане на значителни финансови ресурси за развитие на посочените по-горе структури, още повече, че общината е планинска и гранична.

Потенциалът за развитие на общината е свързан преди всичко с използване на местните природни ресурси: слънце, гори, пасища, мери, земеделски земи за трайни насаждения, отглеждане на добитък и изграждане на промишленост за преработване на местните ресурси. Друго направление е максималното разширяване на взаимодействието на общината със съседните общините Кресна и Сандански за развитие на съвместни дейности в зоните за въздействие, както и политика за активно трансгранично сътрудничество.

6.5. SWOT – анализ - градоустройство и жилищна политика

Силни страни	Слаби страни
• Значителни природни ресурси: слънце, гори, пасища, води, нерудни изкопаеми; • Благоприятно географско положение и климат; • Чиста природа; • Наличие на значителен жилищен фонд; • Сравнително добре благоустроен жилищен фонд, с изключение на канализационните мрежи в по-малките и отдалечени села; • Добра транспортна свързаност на селищата около р. Струма; • Добра социална осигуреност; • Преобладаване на еднофамилни жилища с дворни места.	• Намаляващо население; • Увеличение на необитаваните жилища; • Трудно поддържане на публичните площи; • Високи разходи за поддържане на публичните площи и услуги; • Трудности при сметосъбиране и сметопочистване на по-малките планински селища; • Слабо и недостатъчно предоставяне на Интернет услуги в по-малките планински села; • Лошо състояние на пътна мрежа до по-отдалечените села и трудности със зимното почистване.; • Липса на работни места и преработваща промишленост; • Недостатъчни медицински грижи, проблеми със снабдяването с лекарства; • Ограничени възможности на образователната система.
Възможности	**Заплахи**
• Развитие на взаимодействие с населението по поддържане на публични площи; • Развитие на разделното сметосъбиране и използване на биологичните отпадъци на място; • Създаване на малки ферми и малки предприятия за задържане на населението; • Използване на публични сгради за туризъм или други цели; • Неизползвани местните ресурси, най-вече на горските площи за животновъдство, рибовъдство и туризъм; • Значително подобряване на взаимодействието със съседните общини; • Потенциал за привличане на наши и чуждестранни инвестиции, най-вече в сферата на зелена икономика, био животновъдство и земеделие, и производство на електроенергия чрез фотоволтаици;	• Запустяване на селата; • Опасност от необитавани сгради и площи; • Опасност и риск при опазване на имуществото и жилищата; • Липса на средства за поддържане на транспортната и друга инфраструктура; • Недостатъчно развитие на социалните, здравните и образователните дейности; • Недостатъчни финансови средства за поддържане и развитие на общинската инфраструктури; • Недостатъчно развито сътрудничество със съседните общини и с различни държавни структури.

7. Инфраструктурно развитие и свързаност

7.1. Водоснабдяване и канализация

7.1.1. Водоснабдяване

Всички населени места в община Струмяни са водоснабдени. В населените места на общината няма режим на водоподаването. Водопроводна мрежа е в лошо състояние, 98% от водопроводите са от азбестоциментови тръби.

Доставчик на питейна вода е „ВиК” ЕООД Благоевград.

7.1.1.1. Водоизточници

В общината има няколко водохващания. Всяко от тях захранва определен брой села:

- Група Плоски: Илинденци, Струмяни, Микрево, Драката. Село Плоски се намира в западния склон на Пирин, на 6,5 км от главен път Е79 и на 16 км от Сандански;
- с. Добри лаки – трасе дълго 17 км, от които 4,8 км с тръби ПЕНД;
- с. Каменица – осъществява се от два водоизточника;
- с. Цапарево – осъществява се от алпийски тип водоизточник;
- с. Гореме – състои се от 3 извора;
- с. Никудин – състои се от 4 извора;
- с. Раздол – състои се от два извора, като единият от 6 км е с тръби ПЕНД;
- с. Игралище – помпени станции на 12 км от селото;
- с. Палат – снабдява се от резервоара на с. Игралище, 8 км от тръби ПЕНД.

7.1.1.2. Водоснабдяване

Инкасираната вода за 2013г. и 2019г. е била 323 хил. м^3. Най-големи количества питейна вода са инкасирани в селата: Струмяни, Илинденци и Микрево. Нормалното водоподаване е 31 л/с за общината или 44,64 м^3/денонощие. За година това количество е 16 293 хил. м^3 вода. Инкасираната питейна вода е едва 19,8% от дебита на денонощие. Прави впечатление, че с. Микрево, въпреки, че има повече жители, е инкасирало значително по-малко вода от с. Струмяни и с. Илинденци.

През 2019г. се наблюдава намаление на дебита на водоизточници на 24 л/с. Това е намаление с 22,6% по-малко с дебита на водоизточниците през 2013г.

Таблица: Състоянието на водоснабдяването в населените места в община Струмяни през 2013 и 2019г.

Населени места	2013 г.			2019 г.		
	Инкасирани количества (хил. m$^{3)}$	**Водоизточник, дебит (l/sec.)**	**Максимален дебит ((l/sec.).)**	**Инкасирани количества (хил. m$^{3)}$**	**Водоизточник, дебит ((l/sec.))**	**Максимален дебит ((l/sec.))**
с. Велющец	Не се обслужва от Струмяни	-	-	-	-	-
с. Вракуповица	60	0,500	0,700	60	0,300	0,500
с. Гореме	-	0,600	0,800	-	0,500	0,700
с. Горна Крушица	няма водопровод	-	-	няма водопровод	-	-
с. Горна Рибница	-	0,200	0,400	-	0,100	0,300
с. Добри лаки	10	0,800	1,000	10	0,700	0,8
с. Драката	17	2	3,000	17	1,000	2,000
с. Игралище	15	4	6,000	15	3,000	5,000
с. Илинденци	67	7	8,000	67	6,000	7,000
с. Каменица	15	2	4,000	15	1,000	3,000
с. Клепало	-	0,400	0,600	-	0,300	0,500
с. Колибите	няма водопровод	-	-	няма водопровод	-	-
с. Кърпелево	-	0,700	1,000	-	0,700	1,000
с. Махалата	-	0,300	0,500	-	0,200	0,400
с. Микрево	46	10,000	14,000	46	8,000	12,000
с. Никудин	7	0,400	0,600	7	0,300	0,500
с. Палат	2	0,200	0,500	2	0,100	0,400
с. Раздол	8	0,500	0,700	8	0,400	0,600
с. Седелец	-	0,300	0,400	-	0,200	0,300
с. Струмяни	76	6,000	8,000	76	5,000	7,000
с. Цапарево	15	3,000	6,000	15	2,000	5,000
ОБЩО	**323**	**31,000**	**45,000**	**323**	**24,000**	**37,800**

Източник: Община Струмяни, 2020 г.

Има достатъчно води за питейни нужди в община Струмяни. Необходими са инвестиции за пречистване на отпадъчните води в големите села на общината, изграждане на канализации в останалите населени места и поетапна подмяна на азбестоциментовия водопровод.

Необходимо са проучвания за вторично използване на отпадъчните води за напояване на селскостопански култури.

7.1.2. Водоснабдителна зона Струмяни

7.1.2.1. Водоснабдителна система Струмяни

Община Струмяни доскоро е била собственик на 40 бр. водоеми, с обща площ 194,394 дка, разположени в населените места на територията на общината. За тях има съставени актове за публична общинска собственост. Голяма част от водоемите не отговарят на начина им на трайно ползване, отразен в регистрите на „Общинската служба по земеделие“, което създава трудности при управлението и разпореждането им с тях. От тях функционират 8 язовири с площ 62,811 дка. Останалите са изпразнени и не са в експлоатация. Част от язовирите са зарибени и се използват за напояване. Към момента няма водоеми, отдадени на концесия, поради липса на интерес от инвеститори. През 2018г. ОбС Струмяни по предложение на кмета на общината е взел решение във връзка с ЗВ, безвъзмездно да прехвърли собствеността на 39 водоема, с площ над 180 дка в полза на държавата. Решението е взето поради липсата на средства и невъзможност водоемите да се поддържат в изправност, липса на опит и инвестиции за поддържане на водните обекти.

7.1.3. Канализационна мрежа в община Струмяни

Канализация е изградена в по-големите села от общината: в с. Струмяни, с. Микрево и с. Илинденци (до и над 90%), а в с. Драката и с. Цапарево – 100%. В другите села няма канализация.

Към края на 2019 г. на територията на община Струмяни с издадени разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти по реда на ЗВ са следните обекти в експлоатация:

- Канализационен колектор на с. Струмяни;
- Канализационен колектор на с. Микрево;
- Канализационна система - 2 бр. от канализационни колектори на с. Илинденци;
- „Диманков” ЕООД, с. Струмяни – цех за мрамор;
- „Мура 2012“ ЕООД, с. Струмяни – цех за преработка на мрамор „Злина“;
- „ДГ строй” ООД, с. Микрево – ТМСИ и бетонов център;
- „Евромар” ЕООД, с. Струмяни – Бензиностанция и автомивка.

На изход от канализационните колектори на населените места с. Струмяни, с. Микрево и с. Илинденци се заустват непречистени отпадъчни води. Определените индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води от канализационните системи на населените места са съгласно Приложение № 3 към чл. 11, ал. 3 на Наредба № 6/2000 г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти и са за пречистени отпадъчни води. Достигането на ИЕО е в пълна зависимост от срока за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчните води (ПСОВ) за съответната агломерация. Програмата за изграждане на селищните ПСОВ не е обезпечена на национално ниво.

С оглед характера на производствените отпадъчни води от мраморните цехове, формиращи се от разбичване, обрязване и полиране на скално-облицовъчните блокове и плочи, са предвидени и се експлоатират съответните пречиствателни съоръжения: успоредни или последователни утаители, в които се извършва механично утаяване, респ. пречистване на отпадъчните води.

Аналогично е пречистването и за отпадъчните води, формирани от дейността на обект „ТМСИ и бетонов център“.

За пречистване на дъждовните води: площадково замърсени и от покривни конструкции и промишлени води от външно измиване на автомобили на обект „Бензиностанция и автомивка“ се експлоатират каломаслоуловител и двусекционен утаител. През 2019г. автомивката не е функционирала.

От 2015г. на обект „Мраморен цех“, собственост на „Черкезов“ ООД с. Струмяни, се експлоатира ново пречиствателно съоръжение (ПСОВ) и пречистените отпадъчни води се ползват в оборотен цикъл, респективно няма ползване на воден обект. С издадено Решение на директора на Басейнова дирекция „ЗБР“ е прекратено действието на Разрешителното за заустване.

За цитираните 2013г. и 2019г. не са констатирани нарушения при извършваната дейност от цитираните обекти.

7.2. Електроснабдяване и електроенергийна мрежа

7.2.1. Електрическо захранване

Електроснабдяването в община Струмяни се осъществява от електроразпределително дружество „ЧЕЗ Разпределение България” АД, район Сандански, като електрозахранването на общината е от две подстанции: гр. Сандански и гр. Кресна, които осигуряват необходимите електрически мощности. Изградените мрежи за високо, средно и ниско напрежение са в добро състояние.

Електроснабдителната мрежа на община Струмяни разполага със следното основно оборудване[20]:

- Подстанция „Сандански“ с мощност 40 MW, която захранва електропроводи: „Клепало“ и „Мрамор“ с напрежение 20 kV;
- Подстанция „Кресна“ с мощност 16 MW, която захранва електропроводи: „Гореме“, „Сливница“, „Струма“ и „Мрамор“ с напрежение 20 kV;
- Дължината на въздушните електропроводи 20 kV е 109 км, а на кабелните – 36,5 км;
- Има две възлови станции: „Струмяни“ и „Злина“;
- Има 52 трафопоста, собственост на „ЧЕЗ разпределение България“ АД и 27 трафопоста, собственост на други юридически лица;
- Общата инсталирана мощност на трафопостовете е 13246 kVA.

[20] Писмо № 1203667813/23.06.2020 г. на „ЧЕЗ разпределение България“ АД.

Всички електроразпределителни съоръжения са преминали профилактика и са в добро техническо и експлоатационно състояние.

Потреблението на електроенергия от стопанските обекти на територията на общината намалява с 11,2%. Битовото потребление е без промяна. Общото намаление на потреблението на електроенергия в периода 2017- 2019г. е 7%.

Таблица: Потребена електроенергия в община Струмяни (MWh)

Потребители	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Ръст, %
Стопански	6293	7109	5591	88,8
Битови	3980	3894	3964	99,6
Общо	10273	11003	9555	93,0
Дял битови, %	38,7	35,4	41,5	

Източник: „ЧЕЗ разпределение България“ АД[21]. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

Инсталираната мощност на инсталациите за производство на електрическа енергия в община Струмяни е 3536 kW. Произведената електроенергия нараства незначително през 2019г., като има значително увеличение през 2018г. На територията на общината има 13 инсталации, като функционира една ВЕЦ с инсталирана мощност 1500 Kw и 12 бр. ФтЕЦ с инсталирана мощност 2036 Kw. През 2019г. производството на електричество от ФтЕЦ е повече от два пъти над това от ВЕЦ.

Таблица: Производство на електроенергия в община Струмяни

Тип производство Мярка	2017 г. MWh	2018 г. MWh	2019 г. MWh	Инсталации Брой	Инсталирана мощност Kw
ВЕЦ	1109	2060	1272	1	1500
ФтЕЦ	2768	2545	2742	12	2036
Общо	3877	4606	4014	13	3536
Ръст, %	100	118,8	103,5		

Източник: „ЧЕЗ разпределение България“ АД[22]. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД

В община Струмяни са инсталирани 10,5% от общия броя на ВЕИ инсталациите в четирите съседни общини от Благоевградска област. Тяхната мощност е 1,3% от инсталираната мощност и с нея е произведена 1,7% от електрическата енергия. Показателите са най-ниски сред съседните общини. Същевременно данните показват интереса за инвестиране във ВЕИ в района и потенциалните възможности, които има общини Струмяни за привличане на инвестиции в тази сфера.

[21] Пак там.
[22] Пак там.

Таблица: Инсталирани ВЕИ в общини Струмяни и съседни общини

Общини	Брой	Дял, %	Инсталирана мощност, Mw	Дял, %	Произведена електрическа енергия, Mwh	Дял, %
Кресна	8	21,1	6,265	4,7	1149	6,3
Петрич	5	13,2	3,402	2,6	543	3,0
Сандански	21	55,3	121,372	91,4	16355	89,1
Струмяни	4	10,5	1,689	1,3	312	1,7
Общо	**38**	**100,0**	**132,728**	**100,0**	**18359**	**100,0**

Източник: Областна стратегия за регионално развитие 2014 – 2020 г.[23]

С намаленото потребление и повишено производство в община Струмяни със собствени инсталации се задоволят до 42% от потреблението на електроенергия в общината. От това следва, че е необходимо в общината да се обърне сериозно внимание на използване на слънчевата енергия за производство на електрическа енергия – едно от основните направления на политиката за „Зелена енергия“ в ЕС. Особено внимание следва да се отдели на стимулиране на индивидуалните потребители с пълно задоволяване на нуждите от електроенергия.

Таблиц***а:*** **Сравнение между потребена и произведена електроенергия *в община Струмяни (MWh)***

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Ръст, %
Потребена енергия	10273	11003	9555	93,0
Произведена енергия	3877	4606	4014	103,5
Отношение, %	37,7	41,9	42,0	

Източник: „ЧЕЗ разпределение България“ АД[24]*. Обработка „Адориа консулт“ ЕООД*

Внимание трябва да се обърне на обектите на селското стопанство, които не са захранени с електрическа енергия: Черпене на вода от кладенци; Осветление на кошари и обори в планината; Задоволяване на потребители, до които няма електрическа мрежа или нейното поддържане е неразумно; За стопански цели в различна насоченост.

„ЧЕЗ разпределение България“ АД през периода след 2020г. предвижда изнасяне на измервателни уреди за търговско измерване извън или на границите на клиентите.

7.2.2. Външна осветителна уредба на община Струмяни (улично осветление)

[23] Областна стратегия за регионално развитие на област Благоевград 2014 – 2020 г., с. 51
[24] Пак там.

На територията на община Струмяни всички населени места са електрифицирани. Електрозахранването е въздушно. Уличната мрежа на територията на община е изградена в средата на миналия век. В населените места е осигурена осветеност през цялата тъмна част на нощта. Това увеличава сигурността и удобството на движение на населението, като повишава разходите за ел. енергия. В тази връзка усилията на общинското ръководство са насочени към увеличаване на енергийната ефективност, като ще се проучат възможностите за интегриране на фотоволтаици при осигуряване на осветителни тела на площади и всички зелени площи и улично осветление на метални стълбове.

В периода 2017-2018г. по проект съфинансиран от ЕС чрез Програма за трансгранично сътрудничество Interreg - ИПП България - Северна Македония за 2014 - 2020г. е въведено ефективно енергийно LED осветление в с. Микрево, което включва подмяната на 424 бр. диодни осветителни тела с мощност по 40 W. За два месеца е отчетено 30% намаление на консумацията на ел. енергия от ново поставените диодни осветителни тела.

Енергийните разходи за уличното осветление са сравнително голям разход в бюджета на общината. Възможностите за приложение на ВЕИ в този сектор е прилагането на LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори, с което ще се реализират съществени енергийни икономии. Поради високата цена на тези съоръжения е необходимо да се търсят програми с грантово финансиране.

Парково осветление има единствено в парк „Байкал”. Декоративно осветление има само по време на Коледните и Новогодишните празници.

7.2.3. Енергийна ефективност

Община Струмяни е разработила „Краткосрочен план за енергийна ефективност за периода 2018 - 2021г.“[25] с програма за изпълнение. Структурата на краткосрочния план за ЕЕ включва значителен брой описания от националното и законодателство на ЕС в тази област. Политиката по ЕЕ в община Струмяни е насочена към постигане на определени цели и приоритети, заложени в развитието на общината като цяло:

[25] Краткосрочен план за енергийна ефективност на община Струмяни за периода 2018 – 2021 г. с програма за неговото изпълнение, приети с Решение № 344 от Протокол № 39/ 28.06.2018 год., на ОбС Струмяни.

- Намаляване на топлинните загуби в сградите с подобряване на енергийните им характеристики чрез саниране (пълно или частично);
- Ефективно използване на енергийните ресурси за отопление чрез отоплителни системи с висока ефективност, включващи и възможности за регулиране на потреблението и поддържане на стабилни нормативни параметри на микросредата в отопляваните обекти;
- Изграждане на системи за оползотворяване на ВЕИ;
- Популяризиране и насърчаване на добрите практики в сферата на договорирането за енергоспестяване в общинския сектор;
- Намаляване емисиите на парниковите газове;
- Модернизиране на осветлението в общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението (чрез използване на компактни луминесцентни лампи, автоматични системи за контрол, управление, ниво на осветеност);
- Подобряване на енергийната ефективност при уличното осветление.

Община Струмяни предприе мерки за повишаване на енергийната ефективност чрез ДГ „Патиланци” с. Микрево с проект „Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура на територията на община Струмяни”.

Основно перо в консумацията на енергия е обслужването на общинските сгради. Обща черта в тези обекти е нерационалното използване на енергията, която същевременно надхвърля нивата за ефективна консумация, постигани в подобни сгради в другите страни от ЕС. Отчита се застаряване на сградния фонд и амортизиране на инсталациите и оборудването в тях. Наследените сгради не са съобразени с икономията на енергия, някой от сградите се нуждаят от основно обновяване, саниране и подмяна на инсталациите.

Таблица: Енергийно потребление на обектите в община Струмяни

Сгради	Обследване на ЕЕ	Електрическа енергия			Дизелово гориво		
		2015 г.	2016 г.	2017 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.

		Kwth	Kwth	Kwth	t	t	t
Административна на ОА	Да	74536	73360	78809	0	0	0
ДГ „Патиланци“, Микрево	Да	64800	70276	68000	1001	253	266
СУ „П. Хилендарски“, Микрево	Да	51345	58335	79663			
Кметство Илинденци	Не	6764	6863	4064			
Кметство Микрево	Не	13100	17011	17402			
Кметство Драката	Не	60	108	385			
Кметство Игралище	Не	563	1553	1001			
Кметство Никудин	Не	232	0	398			
Кметство Добри лаки	Не	64	76	67			
Кметство Раздол	Не	859	830	1378			
Кметство Цапарево	Не	511	562	265			
Кметство Каменица	Не	48	36	73			
Кметство Г. Крушица	Не	389	509	374			
Дом в Раздол	Не	184747	140436	162450			
ЗЖ 1 Раздол	Не	19101	22538	22282			
ЗЖ 2 Раздол	Не	28845	31305	32045			
Училище Струмяни	Не	15695	12213	14939			
НЧ Микрево	Не	11196	12644	10985			
Общо		472855	448655	433380	1001	253	266
Улично осветление		343315	459267	506977			
Всичко		**816170**	**907922**	**1001557**			

Източник: Общинска администрация[26]

Прилагането на енергиен мениджмънт в общинските сгради ще помогне да се направи преглед на потреблението, търсенето на гориво, разходите, поръчките, загубите и неефективните процеси. Определяне на състоянието на енергопотреблението ще даде ясна представа за „слабите места”, в които има разпиляване на енергия и ще даде възможност да се концентрират мерките, там където е най-необходимо. На задължително сертифициране подлежат всички сгради за обществено обслужване в експлоатация с РЗП над 500 м2, а от 9 юли 2016г. – с РЗП над 250 м2. Извършване на задължителните енергийни обследвания по закона за енергийната ефективност ще допринесе за точното определяне на местата, където инвестициите ще имат най-голям ефект.

Потреблението на електроенергия за улично осветление се е увеличило с 47,8% и това е най-големият консуматор на електрическа енергия в общината. На второ място е домът в с. Раздол, в който се отбелязва намаление на потреблението с 14,3%. На трето място е потреблението на електрическа енергия от административната сграда на ОбА Струмяни. През периода има намаление на потреблението с 5,7%.

[26] Пак там.

Дейностите по намаляване на енергопотреблението в тези сфери могат да се обединят в следните групи:

- Дейности в общинските сгради: енергийни обследвания за установяване на потенциала за икономия на енергия, предпроектни проучвания в сгради със значителен потенциал за икономия и разработване на дългосрочни планове за действия по отношение на сградите на територията на общината;
- Участване в европейски програми за инсталиране на енергоспестяващи и автономни соларни лампи.

Основните трудности за развитие на енергийната ефективност в общината са ограничените възможности за собствени инвестиции на общината, независимо от предназначението им. Сравнително труден достъп до инвестиции за енергоуправление и реновация на сгради и съоръжения;

В бъдеще в община Струмяни приложение могат да намерят използването на ВЕИ и отпадъци за производство на енергия. При извършените проучвания е установено, че община Струмяни има добър теоретичен потенциал от използване на ВЕИ.

Източници на финансиране

Общината не разполага със собствени финансови средства за инвестиции в ЕЕ, а има интерес да реализира подобни проекти. Инвестирането в ЕЕ е средство за намаляване на разходите, подобряване конкурентоспособност, сигурността на енергоснабдяването и опазването на околната среда, както и средство за борба с бедността и създаване на допълнителна заетост.

За реализиране на проектите, може да бъдат използвани следните източници на финансиране: Държавен бюджет; Общински бюджет; Заемен капитал; Безвъзмездни средства.

Внедряване на високо технологични автономни системи за децентрализирано електричество чрез производство (и съхраняване) на ток от слънцето. Внедряването на възобновяеми енергийни източници ще доведе до ускорен прехода към кръгова икономика във всички сектори и преди всичко в животновъдството на територията на община Струмяни.

7.3. Газоснабдяване и газоразпределителна мрежа

На територията на общината са изградени съоръжения собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД, както следва:

- Транзитен газопровод (ТГ) за Гърция с условен диаметър Ду700, работно налягане 5,4 Мра;
- Газоизмервателна станция (ГИС) „Драката“, разположена в поземлен имот № 49686.35.58, в землището на с. Микрево и Газопроводно отклонение (ГО) до нея Dn 133;
- Проектно трасе на оптичен кабел, разположено в сервитута на газопровода.

В община Струмяни е изградена локална отоплителна централа за отопление и производство на БГВ, работеща на КПГ в трите филиала на ДГ „Патиланци” – с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци.

На територията на общината има изградени газостанции и метанстанция – „Драки“ ЕООД (между селата Микрево и Драката) и Петрогаз (Е-79, с. Струмяни) и бензиностанции – „Л.И.А.2000“ ООД (с. Струмяни) и „Ромпетрол“ (с. Струмяни).

Въпреки, че в бита се използва природен газ, селищата не са газифицирани.

7.4. Транспорт и пътна мрежа, достъпност на територията, комуникации и качество на предоставените услуги

Община Струмяни има добро стратегическо транспортно-географско положение. През територията й преминава една от меридианните европейски магистрали Е-79-Калафат-Видин-София-Кулата-Солун-Атина. Това е най-прекият път от северна и Източна Европа за Северна Африка. Оттук преминава и жп линия: Видин/Лом-София-Кулата-Солун-Атина.

На територията на община Струмяни се ползват два вида транспорт: железопътен и автомобилен. Общината и кметствата полагат непрестанни грижи за поддържане на пътната мрежа във вид, който да осигурява необходимите условия за нормално движение на пешеходците и ППС. Според анкетното проучване най-сериозния проблем, свързан с инфраструктурата, са пътищата.

7.4.1. Пътна мрежа и достъпност на територията

Село Струмяни е важен шосеен център. Оттук водят началото си всички четвъртокласни пътища за селата от общината. От голямо значение за развитието на общината е географското й положение. Тя попада в тилната зона на граничния район с Гърция, на 30 км на юг е ГКПП-Кулата. На запад граничи със Северна Македония. От гр. Берово (СР Македония) до държавната ни граница е построен път и необходимите сгради и съоръжения за ГКПП. Предстои разширение на пътят от с. Струмяни до с. Клепало, да се построи отсечката от него до границата и необходимите сгради и съоръжения за ГКПП, което ще бъде предпоставка за развитието на общината като търговски, икономически и транспортен център. Държавата е планирала до 2027г. да бъде пуснат ГКПП „Клепалото“, като за целта са предвидени около 9 млн. евро за изграждане на цялата необходима инфраструктура, включително разширяване на пътя между с. Струмяни и с. Клепало и изграждане на отсечката до ГКПП.

Територията на общината и населените места по поречието на р. Струма са много лесно достъпни и имат добре устроена транспортна мрежа. Не така седи въпроса с малките население места в планинската част на общината, особено в Малешево. Около 50% от селата в община Струмяни имат връзка с общинския център чрез третокласни и четвъртокласни асфалтови пътища разположени в 3 лъча: Илинденци – мраморни кариери - Драката – Палат – Игралище – Никудин и Микрево – Цапарево – Раздол – Добри лаки, а до останалите пътищата са черни или с трошено-каменно покритие.

В отделните села шосейната мрежа е неравномерно изградена, например, в с. Струмяни 80% от улиците са с трайна настилка, с. Илинденци - 50%, а в с. Микрево едва 25%.

Карта: Транспортна мрежа в община Струмяни

Източник: https://www.google.bg/search?q

7.4.2. Автомобилни пътища и транспорт

В общината има 163.600 км общински пътища и 61 км пътища от Републиканската пътна мрежа. Дължината на АМ „Струма“, лот 3.3 в границите на общината е около 11,1 км. Всички населени места са свързани с общинския център с пътиащ, като 80% са асфалтови и 20% са с трошено-каменна настилка и черни пътища. Това създава проблеми с придвижването на населението и налага спешно проектиране и изграждане на нови пътни връзки.

Структурата на пътищата от РПМ в община Струмяни е следната:

1. Път 1-1 (Е 79) „Благоевград - Симитли - Кресна - Кулата - граница Гърция“ от km 406,500 до km 413,500 с дължина на участъка – 7,000 км.
2. Път III - 1008 (Кресна – Кулата/ Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - граница Македония“) от км 0.000 до км 30.800 с дължина на участъка - 30.800 км.
3. Път III - 1082 (III – 108 - Рибник - Лебница - Струма - Вълково - Микрево – Кресна) от км 13.200 до км 25.200 с дължина на участъка - 12 км.

Състояние на пътната настилка и габарит на републиканските пътища в границите на общината:

1. Път 1-1 (Е 79) „Благоевград - Симитли - Кресна - Кулата - граница Гърция“:
   - от км 406.500 до км 413.500 пътната настилка - средно състояние;

- габарит на пътя: ширина на платното за движение 2 х 3,75 м и банкети 2 х 1,75 м.

2. Път III - 1008 (Кресна – Кулата/ Струмяни - Микрево - Раздол — Клепало - граница Македония“):

- от км 0.000 до км 15.600 пътна настилка - средно състояние;
- от км 15.600 до км 22.000 пътна настилка - лошо състояние;
- от км 22.000 до км 30.800 - без настилка;
- габарит на пътя: ширина на платното за движение 2 х 3,25 м и банкети 2 х 1,00 м.

3. Път III - 1082 (III - 108 - Рибник - Лебница - Струма - Вълково - Микрево – Кресна):

- от км 13.200 до км 17.000 пътна настилка - средно състояние;
- от км 17.000 до км 18.000 - баластрена настилка;
- от км 18.000 до км 25.200 пътна настилка - средно състояние; габарит на пътя: ширина на платното за движение 2 х 3,25 м и банкети 2 х 1,00 м.

Преминаването на републиканската пътна мрежа през населените места на община Струмяни е следното:

1. Път I-1 (Е 79) „Благоевград - Симитли - Кресна - Кулата - граница Гърция“: от км 409+150 до км 410+900 - с. Струмяни,
2. Път III - 1008 „(Кресна - Кулата) Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - граница Македония“: от км 0+000 до км 1 +731 - с. Микрево.
3. Път III - 1082 „III - 108 - Рибник - Лебница - Струма - Вълково - Микрево - Кресна“:

- от км 14+810 до км 15+482 - с. Драката;
- от км 16+100 до км 17+800 - с. Микрево;

от км 22+800 до км 23+300 - с. Горна Крушица.

Таблица: Автомобилни пътища през населени места в община Струмяни

№	Номер на пътя	Кат.	Населено място
1	I-1 III-1008	I- III	с. Струмяни – 1,750 km с. Микрево – 1,731 km
	III-1082	III	с. Драката – 0,672 km , Микрево – 1,700 km и Долна Крушица – 0,500 km. Общо 1,872 km
	BLG2314 III- 1082 Кресна-Микрево/ Каменица - Кърпелево - Цапарево III- 1008	IV	с. Каменица, с. Кърпелево, с. Вракуповица, с. Гореме и с. Цапарево
2	BLG2315/BLG2244 Игралище - Добри Лаки - Махалата – Седелец	IV	с. Махалата, с. Седелец
3	BLG1310 I-1 (Струмяни – Илинденци) - BGL3317	IV	с. Струмяни, с. Илинденци
4	III-1082 Струмяни-Микрево – Вълково - граница община Сандански – Струмяни - Палат-Игралище - Добри лаки - Раздол III-1008/I -1 Струмяни - Илинденци / BLG 3317	IV	с. Палат, с. Игралище, с. Никудин, с. Добри лаки

Източник: АПИ

От Агенция „Пътна инфраструктура“ са ни предоставени и данни за среднодеионощната годишна интензивност на автомобилното движение през 2017 година и прогноза до 2035 година по пътищата от Републиканската пътна мрежа. Тези данни са изготвени от Института по пътища и мостове към АПИ и са представени в таблицата по-долу:

Таблица: Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение през 2017 и прогноза до 2035 год.

Година
Номер на пътя
Вид на преброителния пункт (Главен, Допълнителен или Автоматичен)
Номер на преброителния пункт
Местоположение на пребро-ителния пункт (км)
Начало на преброителния участък (от км)
Край на преброителния учас-тук (до км)
Леки автомобили
Автобуси
Леки товарни автомобили
Средни товарни автомобили
Тежки товарни автомобили
Товарни автомобили с ремарке и влекачи с полуприцепи
Общ брой товарни автомобили
Общ брой превозни средства
Единици леки автомобили
Оразмерителни автомобили на денонощие

2017	1008	Експертен		1.500	0.000	2.000	1219	22	98	44	11	7	160	**1401**	1605	47
2020							1256	23	101	45	11	7	164	**1443**	1652	48
2025							1350	25	109	48	12	8	177	**1552**	1779	53
2030							1485	28	120	53	13	9	195	**1708**	1959	59
2035							1634	31	132	58	14	10	214	**1879**	2155	64
2017	I-1	А	4012	404.700	398.960	410.000	7434	161	762	251	55	1481	2549	**10144**	15156	2688
2020							7880	168	808	266	58	1570	2702	**10750**	16059	2847
2025							8668	181	889	293	64	1727	2973	**11822**	17657	3130
2030							9752	199	1000	330	72	1943	3345	**13296**	19854	3519
2035							10971	219	1125	371	81	2186	3763	**14953**	22324	3957

Източник: Агенция „Пътна Инфраструктура“

Обобщена справка за дължините на общинските пътища на територията на Община Струмяни е следната:

- **BLG2314: III-1082, Кресна-Микрево/-Каменица-Кърпелево-Цапарево-/III-1008/** - от км 0+00 до км 23+0 с дължина на пътя на територията на общината **23.000 км**;
- **BLG2315: BLG2244, Игралище-Добри Лаки/-Махалата-Седелец** – от км 0+00 до км 3+2 с дължина на пътя на територията на общината **3.200 км**;
- **BLG3311:**

– III-1008, Микрево-Раздол/-Игралище-Велющец – от км 0+00 до км 5+5 с дължина на пътя на територията на общината **5.500 км**;

1. **– III-1008, Микрево-Раздол/-Палат-Велющец** - от км 0+00 до км 6+2 с дължина на пътя на територията на общината **6.200 км**;

- **BLG3312:**

2. **– III-1008, Микрево-Раздол/-Горна Рибница** - от км 0+00 до км 5+4 с дължина на пътя на територията на общината **5.400 км**;
3. **– III-1008, Микрево-Раздол/-Горна Рибница-мах. Липово-Цапарево** – от км 0+0 до км 7+0 с дължина на пътя на територията на общината от **7.000 км**;
4. **– III-1008, Микрево-Раздол/-мах. Глинджурци-мах. Дрънобърдо-мах. Влаово** – от км 0+0 до км 17+0 с дължина на пътя на територията на общината **17.000 км**;

- **BLG3313: III-1008, Микрево-Раздол/-Колибите** – от км 0+00 до км 4+5 с дължина на пътя на територията на общината **4.500 км**;
- ***BLG3313: III-1008, Микрево-Раздол/-Клепало*** – от км 0+00 до км 5+4 с дължина на пътя на територията на общината **5.400 км**;
- **BLG2244: III-1082, Струмяни-Микрево/-Вълково-граница общ. Сандански-Струмяни/-Палат-Игралище-Добри Лаки-Раздол** – от км 0+00 до км 41+8 с дължина на пътя на територията на общината **41.800 км**;
- **BLG2244: III-1082, Струмяни-Микрево/-Вълково-граница и общ. Сандански-Струмяни/-Палат-Игралище-Добри Лаки-/Никудин-Колибите** – от км 0+0 до км 2+5 с дължина на пътя на територията на общината **2.500 км**;
- **BLG1310:**

5. **– /I-I/Струмяни-Илинденци/ BLG3317** – от км 0+00 до км 3+5 с дължина на пътя на територията на общината **3.500 км**;
6. **– /I-I/Струмяни-Илинденци/BLG3317-местн. Врабче-местн. Върбите** – от км 4+1 до км 14+0 с дължина на пътя на територията на общината **14.000 км**;
7. **– /I-I/Струмяни-Илинденци/BLG3317-мраморни кариери** – от км 4+1 до км 14+0 с дължина на пътя на територията на общината **14.000 км**;
8. **– /I-I/Струмяни-Илинденци/BLG3317-с. Плоски** – от км 4+1 до км 10+6 с дължина на пътя на територията на общината **10.600 км**.

Общата дължина на общинските пътища е 163.600 км. Състоянието на тези пътища в по-голямата част не е добро.

Виждания на ОПУ - Благоевград за развитие на пътната мрежа на територията на община Струмяни с хоризонт 2020-2037г. са следните:

- предвижда превантивен ремонт на Път III - 1008 („Кресна – Кулата) Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - граница Македония“) от км 0.000 до км 15.600;

предвижда превантивен ремонт на Път III - 1082 „III - 108 - Рибник - Лебница - Струма - Вълково - Микрево - Кресна“.

Автомобилен обществен транспорт[27]

Транспортното обслужване в община Струмяни се извършва по одобрени маршрутни разписания и Областна транспортна схема. Обществен превоз на пътници се извършва по 6 автобусни линии:

- Сандански – Никудин;
- Сандански - Добри лаки;
- Сандански – Вракуповица;
- Сандански - Горна Крушица;
- Сандански – Илинденци;
- Сандански - Струмяни - Микрево – Драката.

Общинската транспортна схема се допълва от областната и републиканската транспортна схеми с маршрутни линии по направленията: Сандански, Петрич, Първомай, Мелник, Катунци, Кулата, Самоков и София.

7.4.3. Железопътен транспорт

През общината преминава железопътната линия № 5 София - Радомир - Кулата. В границите на общината железопътната линия с открит път е с дължина 9 170 м, която е изцяло електрифицирана. Гаровите коловози в гара Струмяни са 3 бр. с обща дължина 1266 м. В гарата на Струмяни има 4 бр. стрелки.

[27] https://strumyani.org/subsection-68-transportni.html.

Таблица: Структура на жп линия № 5 в община Струмяни (м)

Вид	Дължина	Дял, %
Открит път	9170	87,9
Коловози	1266	12,1
Общо	**10436**	**100,0**

Източник: НКЖИ[28]

НК „ЖИ“ предвижда внедряване на система за управление на влаковото движение по жп линия № 5, което мероприятие не засяга пряко общината.

Наблюдава се тенденция за намаляване превозите на пътници с железопътен транспорт през гара Струмяни. Общото намаление е 16%, което се определя преди всичко от заминаващите пътници, чиито брой намалява с 21,5%. Предполага се, че това намаление се определя преди всичко поради намаление на населението в общината. Няма данни за превоза на пътници с автомобилен транспорт и поради това не е възможно да се определи привлекателността на железопътния транспорт за населението на община Струмяни.

За периода 01.01.2013г.-31.12.2019г. през гара Струмяни не са изпращани или получавани товарни пратки за вътрешно и международно съобщение. Гарата е закрита за товарни дейности.

Таблица: Превозени пътници с железопътен транспорт през гара Струмяни (бр.)

Години	Заминали	Пристигнали	Общо
2013 г.	5390	5118	10508
2019 г.	4233	4596	8829
Ръст, %	78,5	89,8	84,0

Източник: БДЖ „ПП“ ЕООД[29]

В гара Струмяни спират само пътнически влакове, които в момента не се движат. Най-близката гара до гара Струмяни е гара Сандански, на която спират бързи влакове.

Таблица: Бързи влакове София – Сандански и обратно (час на тръгване)

София – Сандански	Сандански – София
7,30	6,06
12,30	7,35
15,30	11,18
	14,43
	18,11

Източник: БДЖ[30]

[28] Писмо от НКЖИ № 22713/26.06.2020 г.
[29] Писмо на БДЖ „ПП“ ЕООД № 33-00-180/16.06.2020 г.

Населението на общината може да ползва само пътнически влакове, които спират на гара Сандански, откъдето може да се вземе бърз влак.

Таблица: Пътническите влакове през гара Струмяни

Благоевград – Кулата (час)	Кулата – Благоевград (час)
ПВ 50131 – 08,11	БВ 5610 – 06,17
КПВ 50241 – 10,51	ПВ 50132 – 07,44
КПВ 50243 - 15,41	КПВ 50242 – 14,54
ПВ 50133 – 17,45	КПВ 50244 – 18,28
БВ 5611 – 20,51	ПВ 50134 – 20,28

Източник: https://strumyani.org/subsection-68-transportni.html

7.4.4. Комуникации

7.4.4.1. Съобщителната система

Пощенското обслужване предоставя вътрешни и международни пощенски услуги, разпространение на печата, парично-преводна дейност и услуги по възлагане. Община Струмяни се осигурява от 8 пощенски станции в селата: Струмяни, Микрево, Илинденци, Цапарево, Раздол, Добри Лаки, Никудин и Игралище. Населението е сравнително добре обслужено от „Български пощи” ЕАД. По показатели км^2/1 ПС и брой население/1 ПС за страната са съответно 36.7 км^2/1 ПС и 2576 брой население/1 ПС за страната. За общината тези показатели са 44,4 км^2/1 ПС и 610 брой население/1 ПС.

7.4.4.2. Далекосъобщения

В община Струмяни има автоматична телефонна централа, която действа на територията на с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци. Комуникацията се осъществява по кабел. Тенденцията е всички стационарни телефонни постове с кабелна връзка да се закрият и да остане стационарният номер, с който се осъществява връзка с мобилна (СИМ) карта.

Мобилни оператори с покритие на територията на общината са: „Виваком“, „Теленор“ и „А1“. Нито един от мобилните операторите няма офиси на територията на общината.

От мобилните оператори, които функционират на територията на общината, на запитване е постъпила информация само от „Виваком“ АД. На територията на общината

[30] БДЖ, разписание по телефона на 04.06.2020 г.

те използват три вида технологии за покритие на населението и територията: GSM, UMTS и LTE.

Таблица: Покритие на мрежата на „Виваком“ АД в община Струмяни (%)

Технология	GSM	UMTS	LTE
Покритие по население	99,59	99,39	97,48
Покритие по територия	97,38	95,19	73,53

Източник: „Виваком“ АД 2020 г.

С UMTS технология е покрито 99,4% от населението на общината и 95,2% от територията. UMTS е универсална мобилна телекомуникационна система от трето поколение (3G), която използва W-CDMA за предаване на данни по безжичен обмен на информация по радио интерфейс.

LTE („Long Term Evolution“) е технология, която подобрява безжичните широколентови скорости, за да отговорят на нарастващото търсене. Технологията се използва за постигането на 4G стандартите. С LTE технологии е покрито 97,5% от населението и 73,5% от територията.

„Виваком“ АД няма планове за изграждане на нови базови станции на територията на община Струмяни. На съществуващите базови станции може да бъде добавен капацитет като нов честотен обхват или технология в зависимост от нарастването на трафика. Официално от „Виваком АД“ публично е заявено, че до края на 2021г. територията на страната ще бъде покрита с модерния 5G комуникационен стандарт, който дава възможност за пренасяне на по-голям обем от информация с много по-висока скорост.

Покритието на населените места от „Виваком“ АД показва следната картина. В селата: Добри лаки, Драката, Горна Крушица, Горна Рибница, Илинденци, Каменица, Колибите, Микрево. Раздол и Струмяни има много добро покритие и с трите технологии на открито и закрито. В селата: Махалата, Седелец, Велюшец и с. Вракуповица имат сериозни проблеми със сигнала, особено с по-новите технологии. В останалите села има относителна добра връзка.

Таблица: Покритие на мрежата на „Виваком“ АД в община Струмяни

Технология	GSM	UMTS	LTE

Населено място	Закрито	Открито	Закрито	Открито	Закрито	Открито
с. Добри лаки	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Драката	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Гореме	Д	Мн. д.	Д	Мн. д.	С	Д
с. Горна Крушица	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Горна Рибница	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Игралище	Д	Мн. д.	Д	Мн. д.	С	Д
с. Илинденци	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Каменица	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Кърпелево	С	Мн. д.	С	Мн. д.	С	С
с. Клепало	Д	Мн. д.	Д	Мн. д.	С	Мн. д.
с. Колибите	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Махалата	С	С	С	С	С	С
с. Микрево	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Никудин	Д	Мн. д.	Д	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Палат	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Д	Мн. д.
с. Раздол	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Седелец	С	Мн. д.	С	Д	С	С
с. Струмяни	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.	Мн. д.
с. Цапарево	Д	Мн. д.	Д	Мн. д.	С	Д
с. Велюшец	С	Мн. д.	С	Мн. д.	С	Д
с. Вракуповица	С	Мн. д.	С	Мн. д.	С	С

Източник: „Виваком“ АД 2020 г.

Забележка: Мн. д. – Много добро, Д - добро, С – слабо.

„ДА ЕУ“ възнамерява да включи сградата на общинската администрация към оптична връзка с висока скорост до края на 2021г. (5G оптична връзка).

7.4.4.3. Телевизионното покритие

Във всички села от общината се ловят ефирни телевизии. Проблеми с ефирния сигнал има в селата: Добри лаки, Никудин, Клепало, Колибите и Раздол.

В селата: Микрево, Струмяни, Илинденци и Драката има кабелен ТВ оператор, който излъчва 100HD канала, 100SD канала, 200 любими канала и 20 радиа. В общината се използва ограничено телевизия от „Булсатком“, „Виваком“ и „А1“.

7.4.4.4. Интернет мрежа и доставчици

Доставчици на кабелен интернет в селата: Микрево, Струмяни, Илинденци и Драката са: „GDN Галакси Дижитъл Нетуорк“, „Тераком“ и „СитиНет“. В останалите села има само мобилен интернет - чрез мобилните телефони оператори.

7.4.5. Банково обслужване

В общинския център с. Струмяни функционират две търговски банки - „Интернешънъл Асет Банк“ АД и Банка „ДСК” ЕАД. Пощенските станции по населените места изпълняват функциите на офиси на „Пощенска банка“. На територията на общината има само един банкомат, който се намира на входа на сградата на общинската администрация в с. Струмяни.

7.5. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Проблеми. Отбелязва се намаление на дебита на водоизточниците и потреблението на питейна вода в общината. Липсват резервни захранвания. Няма пречиствателни съоръжения за отпадъчни води. Значителна част от общинските пътища са в лошо или задоволително състояние.

Изводи. Община Струмяни има добро инфраструктурно осигуряване с изключение на канализация и пречистването на отпадъчните води в общината. Това се дължи на малкото население, поради което е трудно да се използват финансови средства от ЕС за устройване на канализация и пречиствателни съоръжения в селата. Сериозен проблем е необходимостта от подмяната на азбестоциментовите тръби във водоснабдителната мрежа на селата. Има необходимото развитие на пътната мрежа, част от нея е от черни пътища, пътища с трошено каменна настилка и в лошо състояние.

Потенциал за развитие. Общината следва да търси помощ от страна на държавата за подобряване на водоснабдяването (замяна на азбестоциментовите тръби, резервно водоснабдяване), изграждане на канализация и станции за пречистване на отпадъчни и питейни води, подобряване на пътната инфраструктура. Помощ трябва да се търси и за разработването на технически инвестиционни проекти, за да се търсят средства от СФ на ЕС чрез ОП и Програмата за възстановяване.

Насоки на развитие в сферата на инфраструктурата:

- Реализиране на възможности за свързване на основните население места от общината с АМ „Струма”;
- Отваряне на ГКПП „Клепало“ с Република Северна Македония и изграждане на необходимата инфраструктура на ГККП и пътя до него;

- Разработване на проекти и инвестирате в подземната и надземната инфраструктура в общината, уличната мрежа (и тротоари), подмяната на водопроводната мрежа, изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения, свързване на акумулиращи съоръжения към водната инфраструктура, подобряване на пътната настилка;
- Благоустрояване и озеленяване на центровете на селата;
- Подмяна на уличното осветление с енерго спестяващо;
- Изграждане на пазар на земеделски производители – винопроизводители и фермерски пазар;
- Изграждане на стопанска зона край АМ „Струма“ и търсене на инвеститори;
- Популяризиране на даденостите на отделните населени места;
- Изграждане на посетителски центрове, музей на лозата и виното (с. Илинденци) и др.;
- Довършване на корекциите на реките и редовно почистване на същите;
- Въвеждане на цифрови кадастрални карти;
- Реализиране на възможности за даване на нови функции на общински сгради, които да се използват за развитие на населените места (сгради на бивши училища и читалища да се превърнат в туристически центрове и др.).

7.6. SWOT - анализ инфраструктурно развитие и свързаност

Силни страни	Слаби страни

• Добро географско положение; • Добре развита пътна мрежа; • Голяма част от пътищата са в добро състояние; • Много водоизточници; • Водоснабдяване на всички села; • Близост до две държавни граници; • Добре изградена и поддържана електропреносна мрежа; • Добре изградена мрежа от улично осветление; • Изградена телекомуникационна система във всички населени места.	• Водоснабдителна мрежа от азбестоциментови тръби; • Липса на канализация в повечето села; • Незавършена канализация в 3-те големи села; • Липса на ПСОВ; • Лошо състояние на настилката на общинските пътища; • Липса на достатъчно инвестиции за поддържане на инфраструктура; • Липса на достатъчно средства за зимно поддържане; • Липса на телекомуникационни услуги от последно поколение; • Благоустрояване на населените места.
Възможности	**Заплахи**
• Подмяна на водоснабдителната мрежа; • Изграждане на канализация в основните села; • Изграждане на ПСПВ и ПСОВ; • По-ефективно използване на водите за различни цели; • Подобряване на пътна настилка; • Въвеждане на телекомуникационни услуги от последно поколение; • Въвеждане на ЕЕ улично осветление; • ЕЕ и саниране на обществени сгради; • Въвеждане на ФтЕЦ и ефективно използване на природните ресурси; • Използване на възможностите на ФтЕЦ за захранване на отдалечени ферми, напояване и водопой на животни; • Благоустрояване на селищата с европейски средства; • Активно трансгранично сътрудничество.	• Липса на средства за разработване на проекти; • Ограничения за изграждане на ПСОВ за селата; • Липса на средства за поддържане на пътната инфраструктура; • Липса на паркинги на главните пътища; • Замърсяване на водоизточниците, подземните води и почвите с отпадъчни води; • Чести аварии и заболявания в резултат на използване на азбестоциментови водопроводи; • Забавяне в предоставянето на телекомуникационни услуги от последно поколение поради недостатъчно потребление.

8. Екологично състояние и рискове от природни бедствия и аварии

8.1. Общи политики за опазване на околна среда

Опазването на околната среда е сред глобалните цели за устойчиво развитие, свързани с осигуряването на достъп до чиста вода, съхраняването на водата и опазването ѝ от замърсяване; използването на енергия от възобновяеми източници; намаляването на количеството използвани ресурси и на генерираните отпадъци; опазването на екологичния статус и биоразнообразие на моретата и океаните; опазването на земите и горите; намаляването на вредните въздействия на изменението на климата и адаптирането към промени-

те. Формулираните 17 глобални цели са основата на *Дневен ред 2030 за устойчиво развитие и трансформиране на света*, приет през 2015 г. от ООН[31].

Постигането на **глобалните цели за устойчиво развитие** и намеренията относно устойчивото бъдеще на ЕС намира израз в декларациите, приети от държавите членки за поставяне на темата във фокуса на всички политики и в работата на Комисията, и в подготвяните документи за периода след 2020г.

Националната политика за околната среда в България се ръководи от основните цели на Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021г.: Подобряване качеството на атмосферния въздух; Интегрирано управление на водите; Управление на отпадъците; Изменение на климата; Екосистеми и биологично разнообразие; Превантивна дейност и инструменти; Инфраструктура за мониторинг и информация за околната среда; Достъп до данни в отворен формат; Повишаване на обществеността съзнание и култура; Финансово управление на средствата за околна среда от фондовете на ЕС.

8.2. Замърсявания и антропогенни въздействия върху компонентите на околната среда и природни бедствия и аварии

8.2.1. Въздух

Националната програма за КАВ е фокусирана върху мерките, които общинските власти не са в състояние да планират и приложат самостоятелно в необходимия обем. Програмата идентифицира източниците на замърсяване и приложимите мерки, отговорните институции, предложенията за източници на финансиране и евентуалните финансови облекчения.

Качеството на атмосферния въздух остава най-тежкият проблем за България, особено в големите градове, независимо от предприетите мерки за намаляване на източниците на замърсяване, за въвеждане на системи за интегриран градски транспорт и интелигентна мобилност. Върху качеството на атмосферния въздух на територията на община Струмяни влияние оказват няколко групи източници на емисии. Основните източници на

[31] https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/

емисии в приземния атмосферен слой са от секторите промишленост, селско стопанство, битово отопление и транспорт (АМ „Струма“).

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в община Благоевград се оценява чрез анализ на получените от пункта за мониторинг (АИС - Благоевград) данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове (национални и на ЕС).

Анализът на данните показва че към 31.12.2019г. нивата на контролираните основни показатели за качеството на атмосферния въздух са под установените норми за опазване на човешкото здраве. През 2019г. от АИС-Благоевград не е регистрирано нито едно превишение на средноденонощните, средночасовите и средногодишните норми за показатели: азотен диоксид и серен диоксид. Регистрирано е едно превишение на краткосрочната целева норма (КЦН) за опазване на човешкото здраве по показател озон. През 2019г. регистрираните превишения на ФПЧ$_{10}$ е 33 бр., което е под нормативно допустимият брой превишения - 35 бр. за една календарна година. Сравнен с 2017г. и 2018г. през 2019г., броят на дните с превишение на средноденонощната норма за ФПЧ$_{10}$ е намалял с 50%. Превишенията по показател фини прахови частици се регистрират основно през зимния отоплителен сезон, като същите се дължат на широката употреба на твърди горива за отопление в битовия сектор, транспортния трафик и характерните за сезона безветрие, мъгли, температурни инверсии, създаващи условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния слой.

Съгласно утвърдения график от министъра на ОСВ са извършени контролни измервания на 4 бр. обекти (от 12 бр. точки за вземане на проби), включително „Бумар“ АД, с. Струмяни – инсталация за производство на микропродукти (мраморен прах). Резултатите от проведените измервания показват спазване контролираните показатели.

На територията на община Струмяни потенциална опасност от замърсяване на въздуха има от добивната и преработваща промишленост (добив и преработка на мрамор и мраморни продукти), транспорт (движение на автомобили по АМ „Тракия“), битовото отопление с твърди отпадъци и селското стопанство. През последната година, за която има

обобщен доклад на РИОСВ – Благоевград, не се наблюдават екологични проблеми, свързани с качеството на атмосферния въздух на територията на общината.[32]

8.2.2. Води

Общата цел на контролната дейност на РИОСВ - Благоевград по отношение на водите, поставена от Рамковата директива за водите е опазване, подобряване и възстановяване на всички естествени, изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на „добро състояние” на повърхностните води. За постигането им през 2019г. бяха поставени цели за:

- *Изграждане на канализационни системи на населени места*;
- *Производствени обекти с промишлени дейности, включени в Приложение № 4 от Наредба № 2* от 8.06.2011 г.;
- *Други обекти, определени на база на системната оценка на риска*, с издадени разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти (няма такива на територията на община Струмяни).

Предмет на мониторинг на водите, осъществяван от РИОСВ Благоевград, са валежите, повърхностните води (реки, езера и язовири) и подземните води. Негативното въздействие върху качеството на водите е резултат от антропогенното въздействие, което се изразява в изменение на режима на водния им отток, заустване на отпадъчни води от точкови и дифузни източници и др. Допълнително негативно влияние върху екологичното състояние на водите оказват някои косвени фактори като: замърсяването на атмосферата и свързаните с това валежи и седименти във водосборните области, глобалното изменение на климата и в частност повишаване на температурата, както и влиянието й върху протичащите в тях химични, биохимични и сорбционни процеси и др.

8.2.2.1. Повърхностни води

Отпадъчните води от производствени и стопански дейности, и бита, неизбежно оказват въздействие върху състоянието на повърхностните води. Колкото по-големи са за-

[32] Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. РИОСВ Благоевград, април 2020 г., с. 12 – 32.

устваните водни количества и по-високо е съдържанието на замърсяващи вещества в тях, толкова по-значително е и влошаването на екологичното състояние на повърхностните водни тела (ПрВТ).

Опазването на повърхностните води по поречия на р. Струма от замърсяване се осъществява чрез контрол на емитери, които с отпадъчните си води изпускат опасни вещества, специфични замърсители и/или други вещества, от чието въздействие могат да се променят основните параметри, характеризиращи състоянието на водните тела. Оперативният контрол обхваща обекти с издадени разрешителни за заустване на отпадъчни води и комплексни разрешителни.

Основни източници на отпадъчни води са градските и селските канализационни мрежи и по-големите промишлени обекти, заустващи отпадъчни води в селищните канализации или водните тела.

В „Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите“, подлежащи на задължителен контрол през 2019г., не са включени населени места и обекти от община Струмяни.

Село Струмяни е със смесена канализационна система. Състоянието на съществуващата канализационна система е добро. Заустването на отпадъчните води е в р. Струма. На територията на община Струмяни има няколко промишлени обекта, които се контролират:

- „Бумар” АД гр. Сандански, Мраморен цех с. Струмяни - производствените отпадъчни води се заустват в р. Струма посредством отводнителен канал, въз основа на издадено от БД ЗБР разрешително за заустване на отпадъчни води. Дружеството има пречиствателно съоръжение – утаител, както и инсталация за физико-химическо утаяване на отпадъчните води. За периода е наложена 1 бр. текуща месечна санкция за нарушение на ИЕО и е прекратена;
- „Диманков” ЕООД с. Струмяни, Мраморен цех м. „Злина” - за пречистване на отпадъчните води има изградено пречиствателно съоръжение – двусекционен утаител. Приемник на пречистените производствени отпадъчни води е р. Злинска, съгласно

разрешително за заустване. Извършват се собствени периодични измервания на отпадъчните води. През 2019 г. не са констатирани нарушения;

- „Крисмар” ЕООД гр. Сандански, Мраморен цех с. Струмяни - производствената площадка е оборудвана с пречиствателно съоръжение - утаител. Дружеството притежава разрешително за заустване на отпадъчни води. Приемник на пречистените производствени отпадъчни води е р. Струма. Дружеството извършва собствен мониторинг на заустваните отпадъчни води. Не са констатирани нарушения за отчетния период (2019 г.);
- „ДГ Строй“ ООД гр. Сандански, „ТМСИ и Бетонов център“ с. Микрево - пречистените производствени отпадъчни води се заустват в р. Струма въз основа на издадено от директора на БД ЗБР разрешително за заустване на отпадъчни води. За отчетния период не са констатирани нарушения.

На територията на община Струмяни няма обекти, които да са класифицирани като предприятия/съоръжения с висок или нисък рисков потенциал по ЗООС.

Точкови източници на замърсяване. Анализът БД ЗБР при изготвяне Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021 г.), показва, че за териториалния обхват на ЗБР в района на р. Струма и нейните притоци заустванията от ГКМ под и над 2000 е. ж. са основният точков източник на замърсяване. Между всички идентифицирани като точкови източници на значим натиск, най-висок е процентът на заустванията на битови-отпадъчни води от ГКМ на населени места (агломерации) с над и под 2000 е. ж., съответно 13.7% и 12%

Таблица: Повърхностни водни тела с идентифициран значим натиск от точкови източници в поречието на р. Струма[33]

Точков източник	Критерии	Код на ВТ	Име на ВТ
Заустявания на ГПСОВ под 2000 е.ж.	Влошено състояние	BG4ST700R017	р. Струма от вливане на р. Треклянска до вливане на р. Соволянска Бистрица
		BG4ST900R011	р. Светля от изворите до яз. Пчелина
		BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Санданска Бистрица
Заустявания на ГПСОВ над 10000 е.ж.	Превишения на разтворен O_2, Общ N, Общ P	BG4ST900R006	р. Струма от вливане на р. Конска до яз. Пчелина
	Превишения на Общ P	BG4ST500R1049	р. Струма от вливането на р. Благоевградска Бистрица с притоците и р. Четирка и р. Айдаровско дере от вливането на р. Стара река
	Превишения на разтворен O_2	BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
	Превишения на разтворен O_2, Общ N, Общ P	BG4ST700R1022	р. Глогошка (Банщица) от кота 1160 m до вливане в р. Струма
	Превишения на разтворен O_2	BG4ME800R084	р. Изток от изворите до вливане в р. Места
Заустявания на ЛПСОВ	Влошено състояние	BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
		BG4ST700R1020	р. Соволянска Бистрица от кота 1195 m до вливане в р. Струма
Заустявания на ГКМ под 2000 е.ж.	Влошено състояние	BG4ST200R076	р. Пиринска Бистрица (след вливане на р. Черешничка) с притока си р. Калиманска до вливане в р. Струма
		BG4ST400R1072	р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма
		BG4ST500R057	р. Струма от вливане на р. Ощавска до вливане на р. Белишка (Шашка)
		BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Санданска Бистрица
		BG4ST500R069	р. Струма от вливане на р. Санданска Бистрица до вливане на р. Струмешница
		BG4ST500R1030	р. Струма от вливането на р. Джерман до вливане на р. Благоевградска Бистрица
		BG4ST500R1049	р. Струма от вливането на р. Благоевградска Бистрица с притоците и р. Четирка и р. Айдаровско дере до вливането на р. Стара река
		BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма

[33] Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021 г.). БД ЗБР, Благоевград. с. 92 – 96.

		BG4ST700R017	р. Струма от вливане на р. Треклянска до вливане на р. Соволянска Бистрица
		BG4ST700R028	р. Струма от вливане на р. Елешница до вливане на р. Джерман
		BG4ST900R012	р. Струма от яз. Пчелина до вливането на р. Треклянска
Заустявания на ГКМ между 2000 е. ж. и 10000 е. ж.	Над 2000 е. ж. без пречистване или с механично пречистване	BG4ST900R003	р. Струма от яз. Студена до вливане на р. Конска
		BG4ST900R1005	р. Конска (от кота 840 m) с десния си приток р. Селска до вливане в р. Струма
		BG4ST500R1043	р. Рилска от вливане на р. Шарковица до вливане в р. Струма
		BG4ST500R057	р. Струма от вливане на р. Ощавска до вливане на р. Белишка (Шашка)
		BG4ST500R053	р. Сушичка от изворите до вливане в р. Струма
		BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Санданска Бистрица
		BG4ST400R1072	р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма
		BG4ST500R1048	р. Струма от вливането на р. Стара река до вливането на р. Сушичка
Заустявания на ГКМ над 10000 е. ж.	Над 2000 е. ж. без пречистване или с механично пречистване	BG4ST500R047	р. Благоевградска Бистрица от вливане на р. Хърсовска до вливане в р. Струма
		BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
		BG4ST700R1022	р. Глогошка (Банщица) от кота 1160 m до вливане в р. Струма
		BG4ST900R003	р. Струма от яз. Студена до вливане на р. Конска
		BG4ST400R1072	р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма
		BG4ST900R006	р. Струма от вливане на р. Конска до яз. Пчелина
		BG4ST500R068	р. Санданска Бистрица от кота 590 m с притока си р. Бобов дол до вливане в р. Струма
Заустявания на промишлени предприятия с IPPC-промишленост (производства с издадени комплексни разрешителни по ЗООС)	Превишения на pH, неразтворени в-ва, нефтопродукти, олово, желязо	BG4ST900R003	BG4ST900R003
	Няма превишения на ИЕО, но водното тяло е в „умерено” състояние*	BG4ST500R057	р. Струма от вливане на р. Ощавска до вливане на р. Белишка (Шашка)
Заустявания на промишлени предприятия с Разрешително по ЗВ (без тези включени в ЕРИПЗ и за отглеждане на аквакултури)	Превишения на pH, разтворен кислород, БПК5, ХПК, неразтворени вещества, електропроводимост, мазнини, сулфати, хлориди, общ органичен въглерод	BG4ST900R003	р. Струма от яз. Студена до вливане на р. Конска
		BG4ST900R1005	р. Конска (от кота 840 m) с десния си приток р. Селска до вливане в р. Струма
		BG4ST700R021	р. Струма от вливане на р. Соволянска Бистрица до вливане на р. Елешница

BG4ST500R1030	р. Струма от вливането на р. Джерман до вливане на р. Благоевградска Бистрица
BG4ST500R047	р. Благоевградска Бистрица от вливане на р. Хърсовска до вливане в р. Струма
BG4ST500R069	р. Струма от вливане на р. Санданска Бистрица до вливане на р. Струмешница

Източник: БД ЗБР

Таблица: Повърхностни водни тела с идентифициран значим натиск от дифузни източници[34]

Дифузен източник	Критерии	Код на тяло	Име на тяло
Депа за битови отпадъци	Влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество)	BG4ST500R1030	р. Струма от вливането на р. Джерман до вливане на р. Благоевградска Бистрица
		BG4ST500R1048	р. Струма от вливането на р. Стара река до вливането на р. Сушичка
Земеделие - Използвана земеделска площ	─ площ на земеделските земи, по-голяма от 30 % от водосбора на водното тяло и влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество); ─ над 30 % от площта на водосбора на водното тяло попада в уязвима зона и влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество)	BG4ST900R1009	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма
		BG4ST400R1072	р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма
Земеделие	Установен натиск и влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество)	BG4ST900R006	р. Струма от вливане на р. Конска до яз. Пчелина
		BG4ST900R015	р. Оролачка (Косматица) от яз. Извор до вливане в р. Струма
		BG4ST900R1005	р. Конска (от кота 840 m) с десния си приток р. Селска до вливане в р. Струма
		BG4ST900R1009	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма
Животновъдство	Установен натиск и влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество)	-	-
Водоплощна ерозия	Показателя интензивност на риска от водоплощна ерозия е над 20 t/ha/g и засегнатата площ е над 30 % от площта на водното	BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Санданска

[34] План за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021 г.). БД ЗБР, Благоевград. с. 120 – 122.

	тяло		Бистрица
		BG4ST500R068	р. Санданска Бистрица от кота 590 m с притока си р. Бобов дол до вливане в р. Струма
Аквакултура	Установен натиск и влошено състояние (по данни от мониторинг и съпоставка с изменението на съответните елементи за качество)	-	-

Източник: БД ЗБР

На територията на община Струмяни попадат 9 бр. ПрВТ. Това са р. Струма и нейни притоци. Сред тях попадат една река „алпийски тип“, една река „планински тип“, 2 реки „полупланински тип“ и 5 реки тип „малки и средни (пресъхващи) средиземноморски. Няма оценка лошо състояние по нито един показател

Таблица: Повърхностни водни тела попадащи в община Струмяни

Код на ВТ	Име на водно тяло	Тип на ВТ
BG4ST500R057	р. Струма от вливане на р. Ощавска до вливане на р. Белишка (Шашка)	R5
BG4ST500R059	р. Влахинска от вливане на р. Синанишка до вливане в р. Струма	R1
BG4ST500R060	р. Брезнишка от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R061	р. Врабча (Злинска) от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R062	р. Белишка (Шашка) от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R063	р. Струма от вливане на р. Белишка (Шашка) до вливане на р. Сандaнска Бистрица	R5
BG4ST500R064	р. Цапаревска от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R065	р. Седелска от изворите до вливане в р. Струма	R14
BG4ST500R066	р. Лебница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма	R3

Източник: Общинска администрация

Най-значим индустриален източник на замърсяване на р. Струма и нейните притоци са от следната дейност: производство на строителни материали, хранително-вкусова промишленост и текстилна промишленост. Заустванията от животновъдство и риборазвъждане не се явяват значими точкови източници на замърсяване.

Анализът на БД ЗБР показва, че сравнително малка част (13%) от повърхностните тела са подложени на съществено натоварване от дифузни източници на замърсяване. Измежду всички тези източници с най-голям дял са земеделието и животновъдството чрез внасяните от тях торове. Най-малък процент от този вид източници със значим натиск е зает от аквакултурите и водоплощната ерозия. Като цяло делът на ПрВТ, подложен на натиск от транспорта и свързаните с него дейности, е многократно по-малък от този, подложен на натоварване от земеделски източници.

Най-голям е делът на водовземането за нуждите на сектора на промишлеността (индустрията) - 1268,130 млн. м³. От тях преобладаващо е черпеното количество за водовземане с цел производство на електрическа енергия - 1204,724 млн.м³ или 95% от водовземането за сектора на индустрията, следвано от водовземане за промишлените нужди без охлаждане.

Най-засегнат от дейностите по изграждане на корекции е басейна на р. Струма, в който са реализирани около 63% от дейностите по извършване на корекции в ЗБ.

Според БД ЗБР се прогнозира по поречието на р. Струма намаляване на оттока в резултат на климатичните промени - пролетен – до 3%, летен до 24%, есенен до 9%, и зимен – незначително изменение.

От всички ПрВТ в ЗБР оценка на риска показва, че в поречието на р. Струма и нейните притоци:

- 53 бр. (от 76 бр.) са в риск поради установен значим натиск;
- 41 бр. (от 64 бр.) са в риск поради оценено недобро екологично състояние;
- 3 бр. (от 3 бр.) са в риск поради непостигащо добро химично състояние;
- 83 бр. (от 124 бр.) са в риск поради установен значим натиск или оценено недобро екологично или химично състояние;
- 1 бр. (от 3 бр.) вероятно в риск;
- 34 бр. (от 56 %) не са в риск.

Изследванията на БД ЗБР показват, че 6% от ПВТ се намират в отлично състояние, 56% - в добро състояние, 28% - в умерено състояние, 4% в лошо състояние, 3% - в много лошо състояние и 3% в неизвестно състояние.

Диаграма: Оценка на екологичното състояние/потенциал на ПрВТ в ЗБР[35]

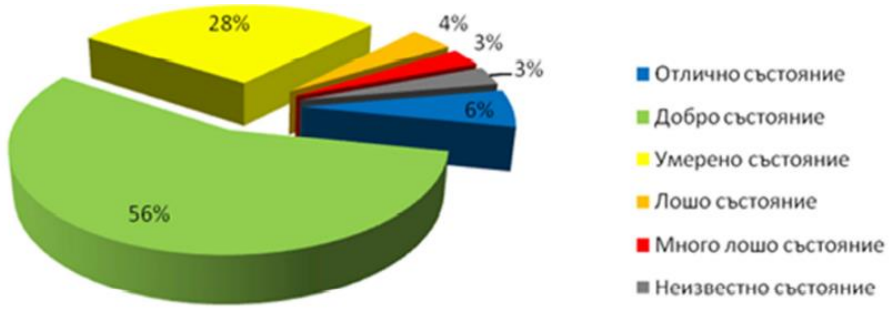

Източник: БД ЗБР

По поречието на р. Струма 33% от ПрВТ са в отлично състояние, 28% - са в добро състояние, 16,5% са в умерено състояние, 9% са в лошо състояние, 1,5% са в много лошо състояние, а при 12% не е провеждано изследване.

[35] План за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021 г.). БД ЗБР, Благоевград. с. 199

Анализът на БД ЗБР на химичното състояние на ПрВТ показва, че 34% от тях се намират в добро състояние, 2% не постигат добро химично състояние, като за близо 2/3 от тях липсва информация, което е много висок процент. В поречието на р. Струма и нейните притоци 54% от ПрВТ са намират в добро химично състояние, а за 46% през 2018г. РИОСВ, Благоевград няма данни.

Диаграма: Оценка на химично състояние на ПрВТ в ЗБР[36]

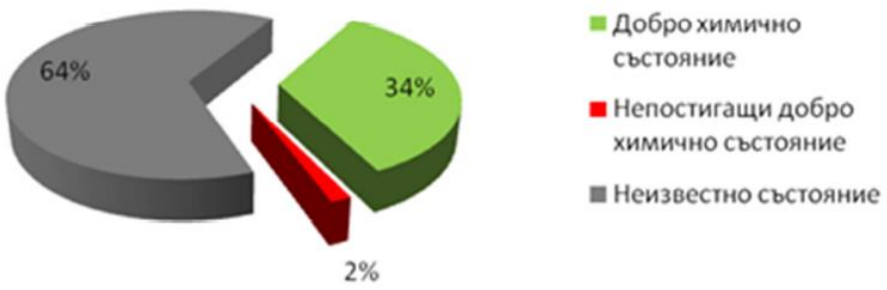

Източник: БД ЗБР

8.2.2.2. Подпочвени води

Мониторингът на подземните води осъществяван от БД ЗБР. Цели на мониторинга са: *количественото състояние*; *химичното състояние*; *постигането на целите на подземните ВТ*; *титуляри на издадени разрешителни за водовземане* от подземни води и *черпени количества*.

Количественият мониторинг показва, че има сухоземни екосистеми, които са зависими от подземни води. Данните показват, че ПВТ Порови води в кватернер - Кресна – Сандански (BG4G000000Q002) се намира в лошо състояние.

От общо 38 бр. ПВТ в ЗБР, 6 са оценени в лошо състояние. На територията на община Струмяни в лошо количествено и химическо състояние е водното тяло в алувиалните отложения на реките - Порови води в кватернер - Кресна-Сандански (BG4G000000Q002). Останалите ПВТ са в добро количествено и химично състояние.

Таблица: Оценка на състоянието на подземните водни тела в община Струмяни[37]

[36] Пак там, с. 207.
[37] План за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021 г.). БД ЗБР, Благоевград. с. 224 – 225.

№	Тип на ПВТ	Име на ПВТ	Код на ПВТ	Оценка на химично състояние	Оценка на количествено състояние	Обща оценка
2	ВТАОР	Порови води в кватернер - Кресна-Сандански	BG4G000000Q002	ЛОШО	ЛОШО	**ЛОШО**
12	ВТГД	Порови води в кватернер - Кресна-Сандански	BG4G000000Q002	ДОБРО	ДОБРО	**ДОБРО**
20	ВТПВ	Порово-пукнатинни води в Осоговски палеогенски вулканогенно седиментен комплекс	BG4G00001Pg039	ДОБРО	ДОБРО	**ДОБРО**
23	ВТПВ	Пукнатинни води в Пирински блок	BG4G1PzC2Pg019	ДОБРО	ДОБРО	**ДОБРО**
28	ВТПВ	Пукнатинни води във Влахино-огражденско-малешевско-осоговски метаморфити	BG4G001PtPz125	ДОБРО	ДОБРО	**ДОБРО**

Източник: БД ЗБР

Забележка:
ВТАОР - Водни тела в алувиалните отложения на реките
ВТГД - Водни тела в грабеновидни депресии
ВТПВ - Водни тела с пукнатинни вод

Таблица: **Резултати от оценката на химичното състояние на ПВТ в поречието на р. Струма (общ. Струмяни) в ЗБР, *по данни от мониторинг за 2019 г.*[38]**

ПВТ[1] - код	ПВТ - име	Оценка на химично състояние в ПУРБ на ЗБР (2016-2021)	Мониторингов пункт за РМ[2]-код	Мониторингов пункт за РМ-име	Информация от проведен РМ	Титуляр/Брой мониторингови пунктове (МП) с представени данни от проведен през 2019 г. собствен мониторинг СМ[3]	Информация от проведен СМ	Обща оценка за 2019 г. на химичното състояние на ПВТ
BG4G000000Q002	Порови води в кватернер Кресна-Сандански	добро химично състояние	BG4G000000QMP068	ШК-1/Илинденци Мрамор ЕАД-с. Илинденци	Не са установени превишения на СК[4] за подземни води	Данни от 20 бр. МП с титуляри: ВиК-Петрич ЕООД; Увекс Сандански ЕООД; АлтКо АД/гр. Банкя; Биоагроинвест ООД/ гр. София; БелаФрукт АД/с. Хърсово; Дамяница АД/с. Дамяница;; Черкезов ООД/с. Илинденци; Девня Цимент АД/гр. Девня; Булс ООД/с. Тополница; Сън Сити ООД/гр. Сандански; Бумар АД/гр. Сандански; Шел България ЕАД/гр. София; ОМВ България ООД/гр. София; Гръцки Мрамор ЕООД; Илинденци Мрамор ЕАД; Крисмар ЕООД; СофКом Груп ЕООД; ТП ДГС-Струмяни; Енергоремонт Кресна АД/гр. Кресна; „Шанс 2002“ ООД/гр. Сандански; „Стоун 2002“ ООД/гр. Сандански; „Мура 2012“ ЕООД/с. Струмяни; „ДГ Строй“ ООД/с. Микрево.	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	Добро химично състояние
			BG4G000000QMP533	СК-1,с. Рибник/ВиК ЕООД-гр. Петрич	Установено превишение по Fe; As			

[38] Бюлетин за състоянието на повърхностните и подземните водни тела в Западнобеломорския район за басейново управление през 2013 г. Благоевград 2020 г. https://wabd.bg/content/ доклади-по-закона-за-водите/, с. 74 - 89.

BG4G000000N012	Порови води в неоген Сандански	добро химично състояние	BG4G000000NMP210	СК/“Лукойл България“ ЕООД, с. Рибник	Установено превишение по показател As, PO_4	Данни от 13 бр. МП с титуляри: Капатово ООД/гр. София; Лукойл България ЕООД/ гр. София; Либера Естейт ООД /гр. София; Биовинарна Орбелус АД/с. Кромидово; ЕТ „Райс Пенка Влахова“ /с. Хотово; Гилд Груп ЕООД/гр. Сандански; Терна Трейд ЕООД/гр. София; Фестони ЕООД/гр. Петрич; „Мантар 2012“ ЕООД/с. Марикостиново; „Екорепласт“ ЕООД/гр. София	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	добро химично състояние
			BG4G000000NMP502	СК/“Шел България“ ЕООД, с. Плоски	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			
			BG4G000000NMP503	ТК-1/Доса Плод ООД, с. Хърсово	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			
BG4G0000Pt3032	Карстови води във Влахински карстов басейн	добро химично състояние	BG4G0000Pt3MP045	КЕИ „Шашка Река“, с. Плоски/ УВЕКС ЕООД - гр. Сандански	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	Данни от 15 бр. МП с титуляр УВЕКС ЕООД-гр. Сандански.	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	добро химично състояние
BG4G1PzC2Pg019	Пукнатинни води в Пирински блок	добро химично състояние	BG4G1PzC2PgMP055	КЕИ „Бождово“/УВЕКС ЕООД - гр. Сандански	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	Данни от 32 бр. МП с титуляри: Община Банско; ВиК ЕООД гр. Благоевград; Увекс ЕООД - гр. Сандански; ВиК - гр. Кресна; ОбД БАБХ - гр. Благоевград; ЕкоБотълс ЕООД - гр. Благоевград.	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	добро химично състояние
BG4G001PtPz125	Пукнатинни води в Осоговско-Влахинско-Малешевско-	добро химично състояние	BG4G001PtPzMP056	КИ „Буката 1“ м Татарките, с. Крупник /ВиК ЕООД гр. Благоевград	Установено превишение по Fe	Данни от 76 бр. МП с титуляри: „Карелия 2011“ ЕООД/с. Струмяни; Интерфиш ЕООД/гр. Кюстендил; ВиК ООД гр. Перник; Кюстендилска Вода ЕООД; ВиК ЕООД-гр. Благоевград; Булгарконсерв Рупите ООД - гр. Петрич; Софарма АД; ЕТ „Антей Николай Тюфекчийски“- Благоевград; Виги Андонови ООД - гр.	Установено превишение: 1. По показател Cu: КИ/ Виги Андонови ООД - гр. Благоевград. 2. По показатели NH4, NO3: ТК „ДТБО“ /Община Благоевград.	добро химично състояние
			BG4G001PtPzMP059	КЕИ „Старата Чешма“, с. Радловци/ Кюстендилска Вода ЕООД	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			

			BG4G001PtPzMP062	КЕИ „Кметство“, с. Долна Рибница/ ВиК ЕООД гр. Петрич	Не са установени превишения на СК за пДГемни води	Благоевград; Пиринстрой Инженеринг ЕАД - гр. Благоевград; Община Благоевград.		
			BG4G001PTPzMP201	КИ „Сопдере“, с. Сопово/ Кюстендилска Вода ЕООД	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			
			BG4G001PtPzMP572	КИ „Стубело“, с. Трекляно/ Кюстендилска Вода ЕООД	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			
			BG4G001PtPzMP573	Дж „Врело“,с. Трекляно/ Кюстендилска Вода ЕООД	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			
			BG4G001PtPzMP571	ШК ,с. Долно Уйно/ Кюстендилска Вода ЕООД	Не са установени превишения на СК за пДГемни води			

Източник: БД ЗБР

Забележка:

(1) ПВТ - ПДГемно водно тяло;

(2) РМ - Регулярен мониторинг, провеждан от БД ЗБР;

(3) СМ - Собствен мониторинг, провеждан от титулярите в изпълнение на условията по разрешителните, издадени по реда на ЗВ/ЗООС;

(4) СК - Стандарт за качество на пДГемни води, съгласно Приложение 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба 1 от 10.10.2007 за проучване, ползване и опазване на пДГемните води.

През 2013г., когато е правен мониторинг на данните за Бюлетина на БД ЗБР, в района на община Струмяни според ПУРБ на ЗБР има три пДГемни водни тела (ПВТ), на които е изследван химическият състав. По данни на мониторинга всички са в „добро химическо състояние“. След актуализация на ПВТ в ПУРН на ЗБР в района на община Струмяни попадат 5 бр. пДГемни водни тела, като те обхващат райони и от съседни общини – Благоевград, Сандански, Петрич и Кюстендил. Данните от мониторинга показват, че всички ПВТ са в „добро химично състояние“. На територията на община Струмяни няма обекти, които да допринасят за превишаване на стандартите за качество на пДГемни води, съгласно Приложение 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба 1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на пДГемните води. В някои от съседните общини има замърсяване на ПВТ с фосфати и тежки метали, но няма превишаване на стандартите за качеството на питейната вода.

8.2.3. Почви

Увреждането на почвите е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции. Причините могат да бъдат природни и/или антропогенни. В чл. 12 от Закона за почвите са посочени видове процеси, които увреждат почвите.

8.2.3.1. Ерозия на почвите

Наблюдението за интензитета и размера на площите подложени на ветрова и водна ерозия се извършва от Изпълнителната агенция по околна среда ИАОС към МОСВ на базата на математичен модел. Данните в Регионалния доклад за област Благоевград за 2019г. (април 2020г.) са на базата на хидро-метеорологичните станции в Благоевград и Сандански за 2016г. и изчисления на база ГИС модел.

Данните от станциите на ИАОС към МОСВ показват, че рискът от водоплощна ерозия в община Струмяни и останалите общини от област Благоевград е слаба и много слаба.

Таблица: ***Видове площи засегнати от водоплощна ерозия в община Струмяни и съседните общини (ха)***

Община	Обработваеми земеделски земи		Неземеделски обработваеми земи		Пасища		Горски територии	
Риск от водоплощна ерозия	**Много слаб**	**Слаб**	**Много слаб**	**Слаб**	**Много слаб**	**Слаб**	**Много слаб**	**Слаб**
Струмяни	1876,26	-	321,77	-	-	-	59084,04	6109,61
Кресна	785,69	261,24	177,55	-	57,91	260,55	40084,76	56819,82
Сандански	5969,46	-	3211,57	-	2915,04	-	98214,23	-
Петрич	5726,78	-	2103,60	-	2548,57	-	28108,29	-

РИОСВ, Благоевград (април 2020г., по данни за 2016г.)

За сметка на това, на територията на община Струмяни в планинската част (Пирин и Малешево) има сериозни проблеми с ветровата ерозия. Склоновете са стръмни и особено в горите и голите части (пасища) има сериозни проблеми с ветровата ерозия, което налага специални мерки за залесяване и изграждане на залесителни пояси, които да укрепват почвата и да я задържат. Специално внимание трябва да се обърне на сечите в тези райони и преди всичко да се ограничи голата сеч.

8.2.3.2. Засоляване и вкисляване на почвите

През 2016г. наблюдаваните пунктове за вредна за растенията почвена киселинност в област Благоевград са Сатовча, Разлог и Кавракирово (община Петрич) и няма конкретна информация за община Струмяни.

8.2.3.3. Уплътняване на почвите

Необходимо е прилагането на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата, като например използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск, а също и прилагане на интензивни мерки за опазване на почвата от ерозия и деградация на почвеното органично вещество.

Годишните доклади за състояние на околната среда на РИОСВ – Благоевград, не отчита този вид увреждане на почвите. В общината не са правени изследвания и липсва информация.

8.2.3.4. Намаляване на почвеното органично вещество

Намаляването на почвеното органично вещество при обработваемите земи е между 10% и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделните случаи може да намалее и повече. Въпреки липсата на системни наблюдения има данни за трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

Годишните доклади за състояние на околната среда на РИОСВ – Благоевград не отчита този вид увреждане на почвите. В общината не са правени изследвания и не разполага с информация.

8.2.3.5. Замърсяване на почвите

Мониторинга на почвите, организацията на контролната дейност в пунктовете за наблюдение и контрол се осъществява от НАСЕМ, в система „Земи и почви”. Пунктовете, от които се извършва пробонабиране на почвени проби, са определени от ИАОС, гр. София. На територия на РИОСВ-Благоевград има 22 такива пункта, като през 5 години се прави обследване на всички пунктове.

На територията на община Струмяни няма такива пунктове и в общината не е правено изследване.

Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост. В Благоевградска област действат 23 бр. концесии за добив на пДГемни богатства. Нарушените терени в обхвата на РИОСВ Благоевград възлизат на 9 979 дка най-вече от добивната промишленост и депата.

Концесии за добив на полезни изкопаеми има и на територията на община Струмяни. За община Струмяни няма данни за замърсяване на почвите в резултат на добивната промишленост.

Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди). За територията на РИОСВ - Благоевград няма данни за наднормено съдържание и регистрирани случаи на замърсявания на площи в резултат употребата на разрешени пестициди. От провеждания мониторинг в 22 бр. пункта по широк набор от показатели се следи и за съ-

държанието на полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили, органохлорни пестициди.

Съхранение на стари и залежали продукти за растителна защита. В община Струмяни и другите общини има залежали редица остарели продукти за растителна защита. На територията на с. Раздол, община Струмяни има 1 800 кг твърди препарати и 200 л. течни препарати с неясен произход. Същите са складирани в неохраняем склад, който е в добро състояние. Складирани пестициди има и в с. Гореме (4 000 кг/л). През 2007г. по Проект „Събиране и трайно съхраняване на негодните за употреба пестициди“, финансиран от ПУДООС на стойност 5 937 лв., пестицидите са поставени Б-Б кубове (стоманобетонна конструкция). Пред 2019г. РИОСВ Благоевград са направили проверка, вкл. в с. Раздол. Не са констатирани аварийни ситуации и складове в лошо състояние.

Очаква се трайно решаване на въпроса с наличните количества стари залежали препарати за растителна защита на територията на област Благоевград. Предвижда се реализиране на проект „Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита“ на ПУДООС към МОСВ, на база на подписано Рамково споразумение между правителството на Р България и Федералния съвет на Конфедерация Швейцария.[39]

Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти. От провежданият мониторинг в постоянни пунктове от НСМОС до сега няма случаи на превишения на нормите за устойчиви органични замърсители и нефтопродукти в област Благоевград.

8.2.3.6. Запечатване на почвите

Годишните доклади за състояние на околната среда на РИОСВ Благоевград не отчита този вид увреждане на почвите. В общината не са правени изследвания и няма информация.

8.2.3.7. Свлачища

[39] Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. РИОСВ Благоевград, април 2020 г., с. 57.

Карта: Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси, ха[40]

Източник: ИАОС, 2014 г.

В Област Благоевград има сравнително слаба интензивност на свлачища и площите с нови свлачища са ограничени в сравнение останалите области в страната.

През 2014г. в община Струмяни е имало свличане на земни маси на четвъртокласната пътна мрежа Струмяни – Илинденци (общинска собственост). Имало е опасност от прекъсване на единствената връзка между двете селища. Няма данни за други свлачища на територията на общината.

8.2.3.8. Засушаване

В югозападна България и района на община Струмяни се наблюдават намаляване на валежите, височината на подпочвените води намалява и се наблюдават засушавания, особено през първата половина на есента. Това води до пресушаване на някои реки и местни водоизточници, и проблеми с водоснабдяването.

8.2.4. Нарушени ландшафти, земи и терени

Опазване и екологосъобразно използване на почвите и земните недра се контролират от РИОСВ, Благоевград. На територията на община Струмяни има нарушени територии - една концесия за добив на строителни инертни материали (пясък, чакъл и трошен камък) и три концесии за добив на мрамор (с. Илинденци).

[40] Картата е изработена в ИАОС по данни на МРРБ - „Геозащита” ЕООД – Варна, Плевен и Перник. http://eea.government.bg/bg/soer/2014/land-use/sastoyanie-na-pochvite

Различни са отделните фактори, които могат да повлияят върху състоянието на ландшафта. Към тях се включват, както такива с антропогенен произход така и природно-обусловени явления с негативно действие върху абиотичната и биотичната среда. Основни антропогенни увреждания в района на община Струмяни са откритите кариери.

8.2.5. Унищожение на природното наследство и биологическото разнообразие

През 2019г. са осъществени на място 13 бр. текущи проверки на защитени обекти в област Благоевград във връзка с контрол по отношение на опазване на защитените вековни или забележителни дървета. При извършените проверки не са констатирани нарушения на режимите, въведени със ЗБР и заповедта за обявяване. Не са констатирани и настъпили промени в състоянието на обектите.

Няма данни дали са правени проверки на територията на община Струмяни.

8.2.6. Управление на битовите отпадъци и сметищата

Според европейското и българското законодателство задължение на органите на местното самоуправление и местната администрация е организирането и екологосъобразно управление на битовите и строителните отпадъци, образувани на територията на общините. Кметът на общината е длъжен да разработи и изпълнява *Програма за управление на отпадъците* (чл. 52, ал. 1 от ЗУО). Програмата е неразделна част от общинската програма за околна среда и периодът на действието ѝ съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г.

Програмата за управление на отпадъците 2016–2020г. на община Струмяни е приета с Решение № 202 от Протокол № 22/20.04.2017г. на ОбС Струмяни, актуализирана с Решение № 215 от Протокол № 23/25.05.2017г. на ОбС Струмяни и с Решение № 247 от Протокол № 26/31.08.2017г. на ОбС Струмяни.

Условията и редът за изхвърлянето, събирането (вкл. разделното), транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, (вкл. биоотпадъци), опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на общината се определят с общински наредби.

8.2.6.1. Регионално сдружение за управление на отпадъците

Община Струмяни е част от *Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО-Сандански)*, в което членуват три общини: Сандански, Струмяни и Кресна и депонира смесените си битови отпадъци на регионалното депо за неопасни отпадъци в м. „Могилата”, община Сандански. Регионалното депо Сандански се експлоатира в съответствие с условията на Комплексното разрешително и съгласно годишните доклади 2008-2014 г., за които е предоставено комплексно разрешително № 292-НО/2008г. Не са постъпвали оплаквания или възражения, свързани с дейността на депото и не е имало аварии, свързани с околната среда.

РДНО отговаря на стандартите на европейското екологично законодателство. Площадката е разположена извън регулацията на гр. Сандански, северозападно на около 2,2 км от населеното място и на около 2 км източно от международен път Е-79. Изградена е прилежаща инфраструктура. Площта на цялото депо е 81,7 дка. Регионалното депо включва 5 клетки за неопасни отпадъци. Капацитетът на депото общо за всичките клетки, съгласно издаденото Комплексно разрешително № 292-НО/2008, е 417 068 т. Технологията на депониране включва: разтоварване; разстилане с уплътняване; оросяване с инфилтрирани води; запръстяване. Първа клетка на депото е въведена в експлоатация през 2002г. (Решение за въвеждане в експлоатация № 113 от 04.03.2002г. на ДНСК София). Изградена е и 2-ра клетка с финансиране от ПУДООС (Разрешение за ползване от 13 септември 2012г.).

Съгласно издаденото комплексно разрешително капацитетът на запълнената клетка 1 на регионалното депо е 71 955 т, а капацитет на клетка 2, която е в експлоатация, е 155 456 т. Остатъчен капацитет на втора клетка след 2014 г. е 126 140 т. През последните години се депонират средногодишно около 13 000 т/г. Прогнозата е, че остатъчният капацитет на втора клетка ще бъде достатъчен да обслужва трите общини до 2025-2026г. Отчитайки мерките, които общините предприемат по отношение на политиките по предотвратяване, рециклиране и оползотворяване на отпадъците може да се прогнозира, че капацитетът на втората клетка, която е изградена и се експлоатира в момента, ще е достатъчен поне за няколко години след това. Капацитетът на бъдещите трета, четвърта и пета клетка,

които трябва да се изградят е 189 659 т. Прогнозният капацитет на тези три клетки ще е достатъчен до около 2040г.

На рекултивация подлежи клетка № 1 на регионалното депо за неопасни отпадъци Сандански, за което има изготвен проект, който трябва да се актуализира.

Съвместно с другите две общини от РСУО-Сандански, община Струмяни реализира проект BG16M1OP002-2.002-0013 „Компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци, инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и съпътстваща инфраструктура за Регионална система за управление на отпадъците на общините Сандански, Струмяни и Кресна“, за да може да бъдат поетапно постигнати целите на общините за повторна употреба и рециклиране на отпадъците и за намаляване на количествата депонирани битови отпадъци. Общата стойност на проекта възлиза на 9 368 737.16 лв. Всички предвидени по проекта строително-монтажни работи на сгради и съоръжения на територията на община Струмяни са приключили.

8.2.6.2. Сметосъбиране и сметоизвозване на територията на община Струмяни

На територията на общината Струмяни няма стари депа за битови отпадъци, подлежащи на рекултивация. Възниквали във времето незаконни сметища се почистват периодично.

Общинската програмата за управление на отпадъците 2016–2020г., обхваща всички дейности, свързани с управлението на отпадъците, генерирани на територията на община Струмяни и всички процеси от образуването на отпадъците до крайното им обезвреждане. Това са:

- битови отпадъци;
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- опасни отпадъци - битови и строителни;
- производствени отпадъци - утайки от ПСОВ.

Системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване обхваща около 99% от населението на територията, контролирана от РИОСВ-Благоевград. Транспортирането на битовите отпадъци се извършва до регионални депа за неопасни отпадъци. В населени-

те места с малък брой население и/или труднодостъпно географско положение (планинки райони, което е характерно за община Струмяни) е затруднено извършването на сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците. За тях събиране и транспортиране се извършва по заявка от съответния кмет или кметски наместник.

На територията на община Струмяни 84% от населението е обхванато от организирано сметосъбиране и извозване в 7 населени места. През 2019г. всички населени места са обхванати от общинската системата за сметосъбиране и сметоизвозване, като през годината са депонирани 788,58 т смесени битови отпадъци. През 2020г. в регионалното депо са депонирани 855,56 т смесени битови отпадъци, 45,8 т производствени отпадъци, формирани след сепариране и 8 т строителни отпадъци.

Таблица: ***Населени места и население обхванато от система за събиране и транспортиране на БО***[41]

Община	Жители	Нас. м. в общината	Нас. м. с въведена система за събир. и транспор. на БО	Нас. м. в които не е въведена система за събиране и транспортиране на БО	% обхванато население	Обслужвано население
	Бр.	Бр.	Бр.		%	Бр.
Струмяни	5 174	21	7	с. Добри лаки, с. Раздол, с. Никудин, с. Игралище, с. Седелец, с. Махалата, с. Велюшец, с. Палат, с. Горна Рибница, с. Кърпелево, с. Клепало, с. Колибите, с. Вракупувица	83,80	4 456
Област Благоевград	317 884	276	201 + 24 вилни зони и местности	73	99,03	314 430

Източник: РИОСВ, Благоевград (април 2020г.)

[41] Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. РИОСВ Благоевград, април 2020 г., с. 76 – 79.

Сметосъбирането и сметоизвозване на територията на община Струмяни се извършва от фирма, която разполага с 1 специализиран автомобил за сметосъбиране, който е амортизиран и персонал от 5 човека.

Необходимо е община Струмяни да предостави възможност на домакинствата и фирмите за определяне на ТБО на база количество (кофа/контейнер) с цел по-пълно прилагане на принципа и на ниво конкретни генератори на битови отпадъци и стимулиране намаляване на количествата образувани отпадъци, но след въвеждане на национална методология.

За извършената услуга сметосъбиране, сметоизвозване и сметодепониране (или обезвреждане) населението на общината и фирмите плащат такса смет. Според Закона за местните данъци и такси всяка година общините в България определят самостоятелно размера на такса смет, съгласно одобрен план-сметка, включваща разходите за тази дейност. Решението влиза в сила за следващата данъчна година.

Таблица: ***Размер на такса битови отпадъци за физически и юридически лица в община Струмяни***

Населено място	2015 г.		2020 г.	
	ФЛ (‰)	ЮЛ (‰)	ФЛ (‰)	ЮЛ (‰)
Струмяни	4,5	11	8	11
Микрево	4,5	11	8	11
Драката	4,5	11	8	11
Илинденци	4,5	11	8	11
Каменица	4,5	11	8	11
Горна Крушица	4,5	11	8	11
*За населени места без организирано сметосъбиране	2,0	11	Такса смет е еднаква за физически и юридически лица за всички населени места	

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Забележка: През 2020г. всички населени места в общината са обхвани от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

В периода 2015-2018г. в общинския бюджет са влезли по-малко приходи от такса смет, отколкото през 2014г. През 2019 и 2020 г. събраните приходи от такса смет са повече отколкото базовата 2014г. Причината за това е, че през 2014г. е събиран голям процент от недобора (задължения за минали години), поради което през следващите 2015-2018г. постъпленията са основно от облог за текуща година. През 2019г. и 2020г. има нарастване на прихода от ТБО, защото е увеличен промилът за сметосъбиране и сметоизвозване от 4,5 на

8 промила за физически лица. За бизнеса таксата за смет не е увеличавана. Въпреки това приходите от такса смет не са достатъчни за покриване на разходите за сметосъбиране и сметоизвозване, което налага увеличение на таксата през следващите години.

8.2.6.3. Разделно събиране на отпадъци

Важен акцент в общинската програма е предотвратяването на образуването на отпадъци и намаляване на количествата депонирани отпадъци. За това е необходимо да се увеличат количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Разделно събраните отпадъци от опаковки в общината са в малки количества. През 2015г. те представляват съответно 3,79% от общото количество на генерираните битови отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло (141,78 т). Основната причина е, че в поставените цветни контейнери попада изключително голямо количество смесен битов отпадък, което води до нисък процент на събраните рециклируеми отпадъци от тях (едва около 10%). Взета е само тази година (2015), през която общината е имала действащ договор с ЕКОПАК АД за събиране на разделно събрани отпадъци.

Таблица: Разделно събрани фракции битови отпадъци (т)

	2015 г.
Общо	**13,585**
Хартия и картон, в т.ч.:	
- от опаковки	4,318
Пластмаси, в т.ч.:	
- от опаковки	3,882
Метали, в т.ч.:	
- от опаковки	0.00
Стъкло, в т.ч.:	
- от опаковки	5,385

Източник: Общинска администрация

През отчетната година (2016г.) няма разделно събрани отпадъци на територията на община Струмяни. Договорът сключен между общината и организацията по оползотворяване на отпадъци (Екопак АД) е бил прекратен, и през същата година община Струмяни не е извършвала разделно събиране на отпадъците.

През 2017г. община Струмяни е сключила нов договор (20.06.2017г.) за пет години с „Екопак България“ АД за изграждане и обслужване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. На територията на общината са разположени 10 комплекта съ-

дове тип „Иглу“, с вместимост 1500 л (30 бр. контейнера). Съдовете са разположени по следният начин: с. Микрево (6 бр. комплекта), с. Струмяни (2 бр. комплекта) и с. Илинденци (2 бр. комплекта). Генерираните и предадените отпадъци през 2019г. са следните:

- Хартия (син контейнер) - 460 кг;
- Пластмаса и метал (жълт контейнер) - 385 кг.

По този начин от системата за разделно събиране на опаковки е обхванато 73,1%, 3783 жители, от 5 174 жители с постоянен адрес на територията на общината.

Отпадъци тип НУБА и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване на територията на общината се събират кампанийно. Община Струмяни има сключен договор с „Екобулбатери“ АД (05.04.2018г.) за срок от пет години за събиране, транспортиране, временно съхранение, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори. Осигурени са съдове за изхвърляне на разделно събраните *отпадъци от НУБА*. Община Струмяни има сключила договор за три години (05.04.2018г.) с „Екобултех“ АД за събиране, транспортиране, временно съхраняване, предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на *излязло от употреба електрическо и електронно оборудване*.

На територията на общината няма инсталация за сепариране на смесени битови и за сортиране на разделно събрани битови отпадъци, както и инсталация за оползотворяване и рециклиране на биоразградими битови отпадъци, в т. ч. и компостиране на биоотпадъци. Такава се изгражда на територията на община Сандански за трите общини от регионалното сдружение. Към 2019г. единствено на територията на РДНО - Разлог е налична действаща компостираща инсталация за биоразградими отпадъци на територията на област Благоевград.

8.2.6.4. Видове отпадъци

8.2.6.4.1. Смесени битови отпадъци

През разглеждания период в община Струмяни се редуват години на спад и увеличаване на количествата на смесените битови отпадъци. Като цяло липсват резки промени и годишните количества на събраните битови отпадъци остават близки до средните за разглеждания период от 645,78 т. В същото време през целия разглеждан период събраните отпадъци на жител годишно в рамките на община Струмяни са значително по-малко от тези в страната.

Таблица: Събрани смесени битови отпадъци в община Струмяни (2012-2016г.)

Количество на събраните битови отпадъци (тона)	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Община Струмяни	614.320	638	680.52	643.180	652.90
Количество на събраните битови отпадъци - динамика (%, предх. год. =100)					
Община Струмяни	100.0%	1.03%	1.10%	1.04%	1.06%
Население – брой					
Община Струмяни	5930	5859	5772	5678	5587
Население - динамика (%, предх. год.= 100)					
Община Струмяни	100.0%	0.98%	0.97%	0.95%	0.94%
Събрани отпадъци (kg/ж./г.)					
Община Струмяни	103.59	108.88	117.90	113.27	116.86
Събрани отпадъци на жител -динамика					
Община Струмяни	100.0%	1.05%	1.13%	1.09%	1.12%

Източник: Община Струмяни, НСИ, ИАОС и експертни изчисления

Община Струмяни е извършила изследване на морфологичния състав на битовите отпадъци на базата на четирисезонно проучване за община Струмяни за 2015-2016г. Резултатите от това проучване са условие за освобождаване на общините от заплащане на отчисления по чл. 64 от ЗУО при отчитане на целите за рециклируемите битови отпадъци. Предвижда се в края на периода на настоящата Програма да се направи ново проучване на морфологичния състав на отпадъците, тъй като нормативната уредба изисква тази дейност да се извършва от общините на всеки пет години, което пък от своя страна ще осигури надеждни данни, необходими при планирането на мерки за управление на отпадъците на общината за следващия програмен период.

Данните от проучването показват, че най-много отпадъци се генерират от следните морфологични фракции: „градински“ - 26,28% (171,63 т), „хранителни“ - 25,59% (167,09 т), които са биоразградими и „инертни материали“ - 18,20% (118,88 т). Останалите фракции са значително по-малки. Това проучване дава възможност при правилно „управ-

ление на битовите отпадъци“ и култура на изхвърляне на отпадъци, значително да се намалят в бъдеще количествата на депонирани отпадъци и средствата, които населението плаща за такса „смет“.

8.2.6.4.2. Строителни отпадъци

През 2019 г. на територията на РИОСВ - Благоевград все още няма изградени инсталации за третиране на строителни отпадъци. Образуваните строителни отпадъци основно се предават за обезвреждане чрез депониране на депа за инертни отпадъци или Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО).

Практиката показва, че разделно събиране по видове строителни отпадъци почти не се извършва, както от фирмите, така и от населението. Единствено металните отпадъци, образувани от строителните дейности, се оползотворяват на 100%.

Отпадъците от строителни дейности и тези от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения на територията на община Струмяни се използват за запълване на негативни форми (дупки по уличната мрежа и/или за укрепване на разрушени терени). В общината не е организирана система за разделно събиране на строителния отпадък от малки ремонтни дейности на домакинствата. Единствено металните отпадъци генерирани от строителните дейности в региона намират оползотворяване на 100%. Общината не разполага с информация за количествата на генерираните строителни отпадъци. Такава е налична само за областта.

Очакваната прогноза в Програмата за управление на отпадъците на Община Струмяни за образуваните строителни отпадъци е, че в периода 2016–2020г. ще се генерират не повече от 282-285 т. строителни отпадъци.

8.2.6.4.3. Производствени и опасни отпадъци

На територията на РИОСВ-Благоевград няма изграден център и/или съоръжение за обезвреждане на опасни отпадъци. Фирмите срещат затруднение при предаването им за последващо третиране, тъй като образуваните количества са малки, лицата, имащи право да третират подобни отпадъци са в отдалечени точки на страната, което води до оскъпява-

не на услугата. Това пък, от своя страна, допринася за съхраняването им на мястото на образуване за по-дълъг период от време, което е в разрез със законовите изисквания.

Приета е практиката да се провеждат ежегодни кампании съвместно с организации по оползотворяване. На територията на РИОСВ-Благоевград няма изградени площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т. ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места с население по-голямо от 10 000 жители, където да се предават отпадъци директно. В по-малките общини, ситуацията не е по-различна, което създава сериозни проблеми.

На територията на община Струмяни не са констатирани нарушения при управлението на опасни и производствени отпадъци.

8.2.6.4.4. Болнични отпадъци

При проверките на лечебните заведения на територията на област Благоевград (и в частност община Струмяни) не са установени нарушения относно воденето на отчетност на образуваните болнични отпадъци, начинът им на съхранение и предаването им за последващо третиране.

Към април 2020г. на територията на РИОСВ Благоевград няма изградени инсталации за третиране на болнични отпадъци. В доклада на РИОСВ Благоевград за 2019г. липсва информация къде се предават за предварително третиране чрез микровълново обеззаразяване болничните отпадъци.

8.2.6.5. Зимно почистване

За зимното почистване отговаря „ДГ Строй“ ЕООД (Договор от 01.01.2020г. до 31.12.2020г.). Фирмата разполага със следната техника: снегопочистваща техника - собствен колесен багер с гребло за почистване на сняг; собствен верижен булдозер с гребло за почистване на сняг; нает грейдер; собствен товарен автомобил с гребло за почистване на сняг; собствен товарен автомобил пясъкоразпръсквач; собствени бордови коли за ръчно опесъчаване и собствени челни товарачи. Фирмата работи с екип от 10 души.

8.2.7. Радиационен фон

8.2.7.1. Радиационен гама фон

Радиационният контрол в област Благоевград се извършва от Отдел „Лаборатория за радиационни измервания” към Централна лаборатория София на ИАОС.

Диаграма***: Средногодишни стойности на радиационния гама-фон в България (2014-2016 г. nGy/h)***[42]

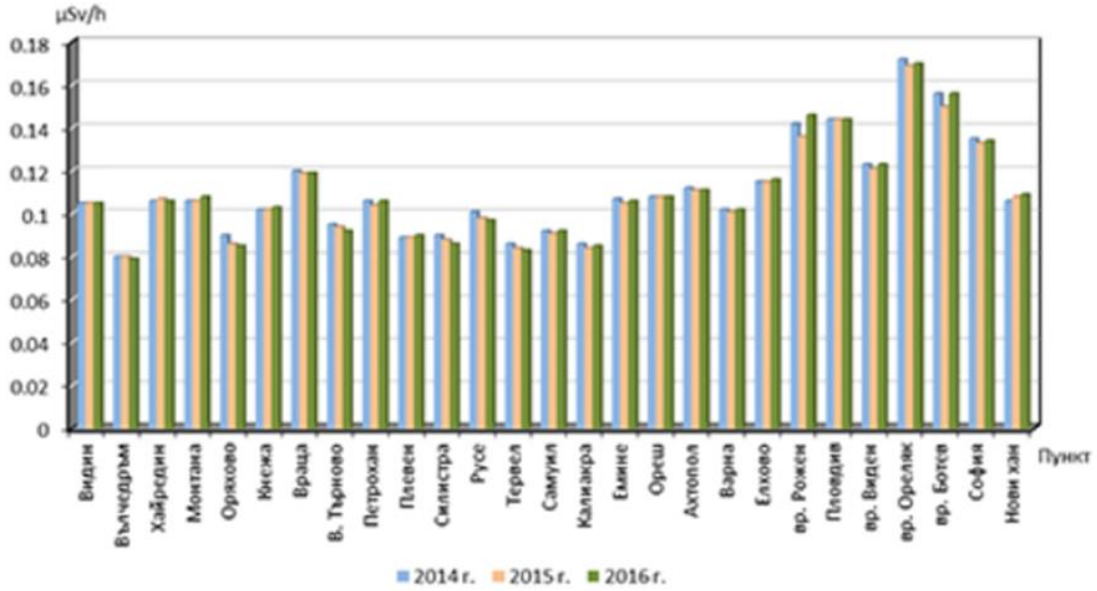

Източник: ИАОС

8.2.7.2. Атмосферна радиоактивност

Последното изследване правено от ИАОС е от 2016г. През периода не са регистрирани повишения на специфичната активност на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

Наблюденията през 2013г. и 2019г. на територията на РИОСВ Благоевград показват, че радиационния гама-фон е в границите на характерния естествен-гама фон за региона. Няма регистрирани превишения.

8.2.7.3. Радиационно състояние на необработваеми почви

Радиационното състояние на почвите, дънните утайки и отпадъчните продукти от дейността на обекти, потенциални замърсители, е оценено посредством анализ на проби

[42] Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България. ИАОС

от пунктове, попадащи в мониторинговата мрежа на страната и проби от точки извън мрежата.

През 2019 г. са анализирани 6 бр. проби от необработваеми почви и дънни утайки. Завишени съдържания на уран-238, радий-226 и олово-210 (3 до 10 пъти над фоновите стойности) е установено при проба от района на куповото извличане и щолна – 1 от Обект „Игралище” – община Струмяни. При останалите проби стойностите на изследваните естествени радионуклиди варират в границите на характерните за региона.

8.2.7.4. Радиационно състояние на повърхностни води

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела в страната се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показателите във взетите водни проби, съгласно Наредба № Н-4/14.09.2012г. за характеризиране на повърхностни води.

През 2019г. е провеждан контрол върху радиационното състояние на реките Струма и Места в близост до обектите с ликвидиран уранодобив. Резултатите от наблюденията и анализите показват, че основните реки на територията на РИОСВ Благоевград са в добро радиационно състояние и стойностите на радиологичните показатели са значително под ПДК.

Радиологичният мониторинг на руднични води от бивши уранодобивни обекти се изразява в контрол на радиологичните показатели, съгласно Наредба № 1/15.11.1999 г. Изследванията на водите от река Лебница, протичаща в района на контролираните обекти, е с показатели под допустимите норми. Радиологичният контрол на руднични води установи повишени показатели във: вода от щолна - 1 на обект „Игралище” – повишена обща алфа активност, обща бета активност и радий над ПДК. Останалите проби взети от районите на бивши уранодобивни обекти са с радиологични показатели под ПДК.

8.2.8. Акустичен фон (шум)

РИОСВ Благоевград осъществява контрол на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения според разпоредбите на Закона за защита на шума в околната среда по утвърден график, съгласно методиката за ”Определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне на нивото на шума в мястото на въздействие”. На територията на община Струмяни няма наблюдателни пунктове и през 2019г. не са правени планови и извънредни проверки на акустичния фон. Основния източник на шум на територията на община Струмяни е от транспортът по международния път Е-79 - София - Кулата, АМ „Струма“, както и жп линия София – Кулата. Трафикът е интензивен, но не са правени замервания на шумовото замърсяване, което не изключва неговото наличие.[43]

Шумовото замърсяване от автомобилния транспорт може да бъде ограничено чрез създаването на зелени пояси, подобряване на състоянието на пътната настилка и изграждане на шумозащитни бариери с шумов редуктор от почва, бетон, зидария, дърво, метал, фибро-стъкло, рециклирана пластмаса и др. материали.

8.3. Риск от природни бедствия и аварии

8.3.1. Правна рамка за управлението риска от бедствия и аварии

През последните години намаляването на риска от бедствия се превърна в световен приоритет. През 2005г. е приета Рамката за действие от Хиого: „Изграждане на устойчивост на държавите и общностите към бедствия“. Рамката представлява 10-годишен план, приет от 168 държави-членки на ООН, които поемат доброволен ангажимент да работят по пет приоритета за действие, с цел да се намалят загубите от бедствия: загуби на човешки живот, социални и икономически активи за общностите и държавите и да се изгради устойчивост към бедствия.

През март 2015г. на Третата световна конференция на ООН за намаляване на риска от бедствия в гр. Сендай, Япония, държавите-членки приемат Рамка за намаляване на риска от бедствия 2015 – 2030г. В Рамката от Сендай са заложени седем цели и четири приоритета за действие. С приемането на Рамката от Сендай е договорен новият глобален

[43] Програма за опазване на околната среда 2006 - 2010 г. Община Струмяни и Програма за опазване на околната среда в община Струмяни за периода 2011 - 2015 г. Общински съвет Струмяни.

подход, който представлява преминаване от управление при бедствия към управление на риска от бедствия.

На Европейско ниво са на лице следните важни документи относно управлението на риска от наводнения и защитата на населението при бедствия:

- Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г., относно оценката и управлението на риска от наводнения;
- Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013г., относно Механизъм за гражданска защита на Съюза;
- Работен документ на службите на Комисията (17.6.2016 SWD (2016) 205 окончателен/2) - План за действие относно Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия за периода 2015–2030г.;
- Работен документ на службите на Комисията SEC (2010) 1626 окончателен – Насоки за оценка и картографиране на риска за целите на управлението на бедствия.

В България има широко разгърнато законодателство и пДГаконова нормативна уредба, които имат отношения към бедствията и авариите:

- Законът за защита при бедствия (ЗЗБ) предвижда създаване на Консултативен съвет за подпомагане на МС на Р България при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия, който изпълнява функциите на Национална платформа за намаляване на риска от бедствия, както и приемането на Стратегия за намаляване на риска от бедствия 2014-2020г.;
- Законът за МВР предвижда защита на гражданските права и свободи, защита на националната сигурност, защита от престъпления, пожарна безопасност и защита на населението. Той възлага конкретни дейности на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“;
- Законът за отбраната и въоръжените сили на Р България се предвижда МО да осигурява, поддържа и използва на въоръжените сили при бедствия, както и участието при преодоляване и/или отстраняване на последствията от бедствия;

- Законът за здравословни и безопасни условия на труд е за предотвратяване и реагиране при спешни случаи, аварии и пожари;
- Законът за устройство на територията отговаря за планиране, инвестиционно проектиране и строителство, както и регулиране на устойчивостта спрямо заплахи;
- Законът за опазване на околната среда транспонира Директива 2012/18/ЕС относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества;
- Законът за водите прилага Директивата за наводненията (2007/60/ЕО);
- Законът за ограничаване на изменението на климата (февруари 2014г.) е с ангажимент за изготвяне на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата за периода до 2030г.;
- Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия определя пет потенциални риска от бедствия: сеизмичен риск; риск от наводнение; риск от ядрена или радиационна авария; геоложки риск (свлачища, срутища, активни разломи и други геоложки процеси); риск от горски пожари. Анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия се извършват на всеки 6 години от съответните компетентни органи;
- Национална програма за защита при бедствия за периода 2014–2018г.;
- Стратегия за развитие на доброволните формирования за защита при бедствия, пожари и други извънредни ситуации в Република България за периода 2012–2020г.;
- Планове за управление на риска от наводнения;
- Програма за управление на рискове и кризи в земеделието (2016г.);
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030г.

8.3.2. Риск от бедствия в България

През последното десетилетие Р България е засегната от голям брой и със силен интензитет бедствия, поради което страната ни попада в териториите, характеризиращи се с висок риск от бедствия. Р България е изложена на следните видове опасности: *Сеизмична опасност; Опасност от наводнения; Опасност от свлачища*; *Опасност от горски*

пожари; Опасност от неблагоприятни *метеорологични явления (засушаване, ураганен вятър, снегонавяване, екстремни температури)*; *Опасност от ядрени или радиационни аварии; Опасност от промишлени аварии и аварии при превоз на опасни вещества, материали и отпадъци*; *Опасност от биологично заразяване; Опасност от градушки.*

8.3.3. Бедствия в община Струмяни и област Благоевград

В периода 2005-2018г. на територията на Благоевградска област е обявявано бедствено положение в следните случаи:

Таблица: Обявяване на бедствено положение в област Благоевград (2005 – 2018г.)[44]

Община	Дата	Бедствие	Щети
Струмяни	21.03-22.03.2009 г.	обилен снеговалеж	Засегната е проходимостта на пътища и електропреносната мрежа
Банско	16.05.2010 г.	наводнение	
Банско	29.08.2010 г.	горски пожар	
Банско	02.12.2010 г.	ураганен вятър	
Кресна	05-08.12.2010 г.	наводнение от р. Струма	
Гърмен	30.05.2012 г.	проливни дъждове	
Гърмен	04.12.2012 г.	свличане на скални маси	
Гърмен	15.03. - 22.03.2013 г.	наводнение, поради проливни дъждове	
Симитли	26.02.2013 г.	наводнение	
Якоруда	09.03 - 12.03.2015 г.	обилен снеговалеж	
Банско	09.11.2016 г.	наводнение	
Гоце Делчев	09.11.2016 г.	наводнение	водоснабдителната система
Гоце Делчев	11.07.2017 г.	силна буря	покриви на обществени сгради
Цялата област	24.08.2017 г.-30.08.2017 г.	пожар на териториите на общ. Симитли и Кресна	Разрушени 5 жилищни сгради и унищожена около 14 000 дка гора
Банско	30.11.2017 г.-04.12.2017 г.	наводнение	Компрометирана е част от дига

Източник: Областна администрация Благоевград

По поречието на р. Струма и нейните притоци на територията на област Благоевград има значителен риск от наводнения. Според ПУРН на БД ЗБР има сериозен риск от наводнения при с. Струмяни и с. Микрево, община Струмяни и др. населени места от областта.

[44] План за защита при бедствия на област Благоевград. Областна администрация Благоевград, с. 22.

Таблица: Степен на риск в басейна на р. Струма и нейни притоци[45]

№	РЗПРН	Степен на риск
1.	р. Благоевградска Бистрица и р. Струма при гр. Благоевград	ВИСОК
2.	р. Струма и притоци от гр. Симитли до с. Черниче	ВИСОК
3.	р. Струма и притоци при гр. Кресна	ВИСОК
4.	**р. Струма и притоци при с. Струмяни и с. Микрево**	ВИСОК
5.	р. Санданска Бистрица при гр. Сандански	СРЕДЕН

Източник: БД ЗБР

Карта: Райони с потенциален риск от наводнения в ЗБР (община Струмяни)[46]

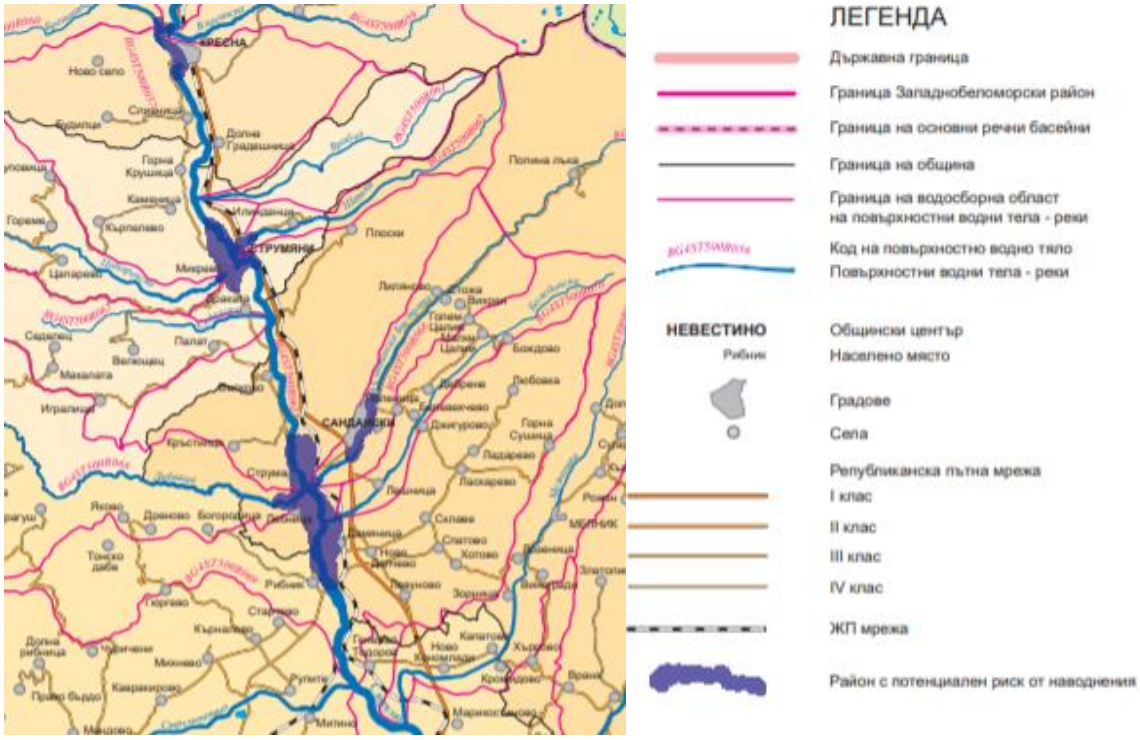

В миналото е имало общо 132 наводнения на територията на БД ЗБР, от тях 99 са в басейна на р. Струма (75%) и 33 в басейните на другите реки в района на БД (25%). 128 от всички наводнения се дължат на речни разливи и 4 на поройни дъждове. Причината за речните разливи е в драстичното нарастване на речния отток вследствие интензивни валежи с рядка повторяемост и снеготопене, както и подприщване от различен характер (об-

[45] План за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016 – 2021 г. БД ЗБР. Приложение № 2: Определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ в ЗБР за управление на водите.

[46] Предварителна оценка на риска от наводнения за ЗБР за БУ – Приложение 6, Обзорна карта на райони с потенциален риск от наводнения в ЗБР за БУ. https://wabd.bg/docs/plans/PORN/porn2012/Pril_6_12.pdf

расли речни корита, задръстени водостоци от отложени наноси и влачен дървесен материал и др.).

На територията на община Струмяни е имало две значими минали наводнения при с. Струмяни и с. Микрево – Водно тяло BG4ST500R057.

Таблица: ***Оразмерителни водни* количества за определяне на петната на заливане *при районите с потенциален риск от наводнения***

D	Река	Населено място	X север	Y изток	Fi	La	A_F	$Q_{1\%}$
17	Струма	с. Микрево	4615654,906	183823,2319	41°37'47.9	23°12'16.2	7407,36	840,30
18	Белишка	с. Струмяни	4616227,399	183333,338	41°38'05.7	23°11'54.0	28,74	22,59
19	Цапаревска	с. Микрево	4615454,266	183493,3984	41°37'40.9	23°12'02.3	78,58	36,47
20	Струма	с. Струмяни	4616530,701	182978,7828	41°38'15.0	23°11'38.1	7297,18	828,63

Източник: ПОРН, БД ЗБР

В Предварителна оценка на риска от наводнения (ПОРН) в ЗБР като потенциално значими заплахи от наводнения в басейна на р. Струма е показано в таблицата по-долу.

Таблица: Потенциално значими заплахи от наводнения[47]

Община	Населено място	Водно тяло	Воден обект	Оценка на потенциал на значими наводнения
Струмяни	с. Струмяни, с. Микрево	BG4ST500R057 BG4ST500R062 BG4ST500R063 BG4ST500R064	р. Струма, р. Шяшка, р. Цапаревска	значимо

Източник: ПОРН, БД ЗБР

Опасност от горски пожари. Голяма част от територията на област Благоевград е заета от гори (2/3). Горските територии, попадащи в I клас на пожарна опасност (висока), са 58,0% от общата горска територия на областта. За област Благоевград е определен среден риск, съгласно картата по степен на риск от горски пожари.

[47] Предварителна оценка на риска от наводнения в Западнобеломорски район за басейново управление (2016 – 2021 г.). БД ЗБР. https://wabd.bg/content/етапи-пурн-2016-2021-г/порн/

Карта: Степен от риск на горски пожари, по области

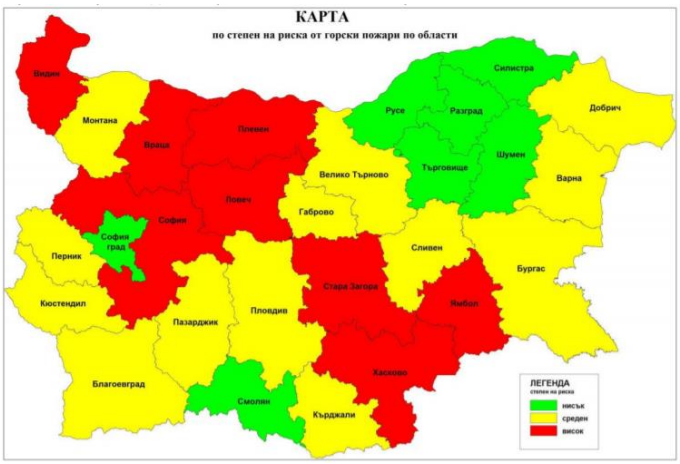

Източник: НИМХ при БАН

През последните години горските пожари възникват най-често в предпланинските участъци, където горите се редуват в непосредствена близост със земеделските територии. Там интензивно движение на хора и техника през летните месеци и умишленото изгаряне на треви и растителни остатъци водят до пожари, които се разрастват и навлизат в горите. Възникването на горските пожари в областта е с ясно изразен цикличен характер и е тясно свързан с метеорологичната обстановка - горещи летни сезони и засушаване (2007г., 2012г. и 2017г.).

Опасност от земетресения. Опасните земетресения в България са големите плиткокорови земетресения. Сеизмогенната зона, в която са възможни големи земетресения с дебелина от 10 до около 20 км. Земетресенията могат да предизвикат допълнителни бедствия, като свлачища, наводнения, аварии, епидемии, както и прекъсване на комуникационни и транспортни връзки и др.

Карта: Сеизмична карта на България в съответствие с ЕВРОКОД 8.[48]

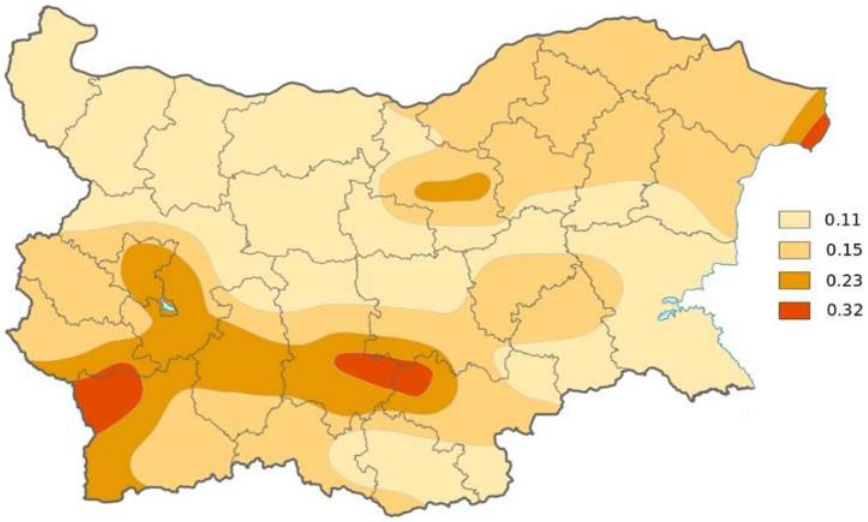

Източник: Областна администрация Благоевград

Съгласно картата за сеизмичната опасност на територията на България (период на повторяемост 475г.) референтното максимално сеизмично ускорение има най-високи стойности (32% от земното ускорение) в районите на Шабла, Каварна, Пловдив, Първомай, Садово, Благоевград, Симитли, Кресна.

Въз основа на сеизмологични и тектонски критерии територията на страната е разделена на три основни сеизмични района:

- Рило - Родопски - зона Струма и зона Родопи;
- Североизточен - зона Видин, зона Горна Оряховица и зона Шабла;
- Средногорски - зона София, зона Марица и зона Ямбол.

Струмската зона обхваща почти цялата долина на река Струма. Земетръсното огнище има дълбочина от 20 до 100 км и магнитуд 7-9 степен по скалата на Рихтер.

Сеизмичната опасност в района на община Струмяни крие сериозни рискове.

Опасност от ядрена и други аварийни събития с възможни радиационни последствия за населението и околната среда. Радиоактивно замърсяване би могло да се получи при:

[48] План за защита при бедствия на област Благоевград. Областна администрация Благоевград, с. 28.

- авария в АЕЦ „Козлодуй”, съпроводена с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда;
- трансграничен пренос на радиоактивни вещества;
- инциденти със сухопътни, плавателни и летателни транспортни средства (автомобили, ж.п. вагони, кораби, самолети), превозващи радиоактивни материали;
- авария в други обекти с ядрени и радиоактивни материали.

Инциденти с транспортни средства (автомобили, ж. п. вагони, плавателни средства и самолети), превозващи радиоактивни материали. Може да доведе до външно и вътрешно облъчване на лица от населението и персонала, ликвидиращ последствията.

До *ядрено замърсяване* може да се стигне при авария с ядрени оръжия, използване на ядрено оръжие и/или ядрен терористичен акт.

Промишлени аварии, свързани с отделяне на опасни вещества. Потенциална опасност от възникване на големи производствени аварии с образуване на силно токсично замърсяване на околната среда може да се получи при природни бедствия, аварийни спирания ниска технологична дисциплина и/или терористичен акт.

Биологично заразяване. Съществуващите производствено-икономически условия, структурата на селското стопанство, географското разположение на страната, влошената международна епизоотична и епифитотична обстановка, търговията, вносът и износа с живи животни, продукти от животински и растителен произход са условия за възникване на огнища на биологично заразяване.

На територията на община Струмяни няма опасност от големи аварии. Съществува потенциална опасност за замърсяване на въздуха, почвите, повърхностни, подпочвени и отпадни води при производствени води и неконтролирано или умишлено изпускане на замърсени отпадни води в съседни общини. Сериозен замърсител е селското стопанство с пестициди, изкуствени торове и различни агро препарати. В резултат на прекомерна, неконтролирана употреба на пестициди и торове, може да се отрови земята, повърхностните и подпочвените води. Това налага общината, компетентните държавни институции, заинтересовани неправителствени организации и бизнесдружения перманентно да провеждат сред населението и земеделските производители обучения и информационни кампании.

Също така е необходимо да се намерят икономически механизми за стимулиране на приоритетно развитие на биоземеделието. Съществуват и опасност от катастрофи на МПС, транспортиращи опасни вещества по АМ „Тракия“. Най-сериозен риск има от потенциални земетресения в района.

8.4. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Проблеми. Основните екологични и бедствени проблеми на територията на община Струмяни са свързани с промените в климата, засушаванията, наводненията, замърсяването на повърхностни и подпочвени води, и загуба на плодородие в резултат на обедняване на хумусния слой, ерозия, деградация и вкисляване на почвите, както и земетресения.

Изводи. Няма сериозно замърсяване на повърхностните и пДГемните води в поречието на р. Струма и нейните притоци. Няма сериозно замърсяване на въздуха и шумово замърсяване. В района има сериозна опасност от засушаване и наводнения. Регионалното депо за твърди битови отпадъци работи добре и не създава екологични проблеми. В района на с. Игралище има известно радиологично замърсяване на руднични води от щолна-1 на обект „Игралище” – повишена обща алфа активност, обща бета активност и радий над ПДК. В района потенциално съществува сериозен риск от земетресения.

РИОСВ прави редовен мониторинг за различните видове замърсявания на компонентите на околната среда. Необходимо е по-сериозно да се вземат мерки за мониторинг на повърхностните и подпочвените води, и борба с нерегламентирани сметища.

Потенциал за развитие. Водните запаси (повърхностни и подпочвени) са сериозно богатство в района, особено на фона на прогнозите за сериозно засушаване до 2050г. и след това. От изключителна важност за земеделието и животновъдството е създаването на напоителни системи, като за целта може да се използват европейски средства за развитие на зелена енергетика. Подпочвените води може да се използват и за направата на кладенци, които да се използват за напояване на животни и потушаване на пожари. Съществува възможност за развитие на чисти предприятия за рециклирането на различни видове отпадъци и повторната им употреба. Необходимо да се предприемат мерки за изграждане на „зелена“ и „сива“ инфраструктура по поречието на реките, които създават сериозни проб-

леми с наводнения в резултат на високи води и периодично почистване на речните корита. Във връзка с постоянните заплахи от наводнения и пожари е необходимо да се изградят система за ранно известяване от опасност за възникване на пожари и наводнения. Ерозията в планинските райони налагат необходимостта от залесяване и изграждане на пояси от горска растителност, която да ограничи това неблагоприятно явление.

8.5. SWOT - анализ - екологично състояние, риск от природни бедствия и аварии

Силни страни	Слаби страни
• Достатъчно водни ресурси за питейни и поливни нужди; • Осигуряване на питейна вода за цялото население; • Богати източници на пДГемни води; • Добра енергийна свързаност и резерв от енергийни мощности; • Възможност за използване на зелена енергия за осигуряване на поливни земеделски площи и напояване на животни; • Наличие на ПЕЕ в общината; • Липса на сериозни замърсители и предприятия създаващи предпоставки за големи промишлени аварии; • Модерно и добре функциониращо Регионално депо за твърди отпадъци.	• Слабо използване на водните ресурси за напояване; • Липса на канализационна мрежа в повечето селата, недоизградена канализационна мрежа в по-големите села; • Липса на ПСОВ в по-големите селища; • Липса на развитие на ВЕИ индустрията; • Липса на средства за ВиК инфраструктура в общината; • Постоянни заплахи от бедствия – засушаване, наводнения и земетресения; • Лоша култура на местното население относно управление на отпадъците; • Лоша култура на земеделските производители.
Възможности	**Заплахи**
• По-добро използване на водните ресурси; • Подобряване на качествата на питейната вода; • Преработване на отпадъчните води в селата; • Изграждане на ПСОВ в основните селища; • Изграждане на системата за напояване на земеделски земи и поене на животни; • Развитие на ВЕИ индустрията и най-вече използване на слънцето за нуждите на бизнеса, земеделските производители и населението; • Изграждане на преградни „зелени“ и „сиви“ съоръжения по протежение на реките, които създават постоянни заплахи от природни бедствия (наводнения); • Изграждане на ГИС системи за ранно предупреждение при опасност от бедствия - наводнения и пожари; • Изграждане на залесителни пояси за ограничение на ерозията в горските планински райони.	• Липса на средства за поддържане на ВиК инфраструктура и реализиране на проекти в общината; • Липса на средства за развитие на ВЕИ индустрията; • Липса на специалисти в секторите на екологията; • Липсата на напоителна система за земеделски земи и напояване на животни; • Заплахи от природни бедствия – засушавания, наводнения, земетресения, ерозия на почвите и пожари;

9. Административен и финансов капацитет на общинската администрация

9.1. Структура и квалификация на общинската администрация

9.1.1. Организационна структура

Община Струмяни функционира по законите на Р България. Основни институции в управлението на общината са Общинският съвет и Кметът на общината. Тяхната дейност, както и дейността на цялата общинска администрация, се реализира на основата на ЗМСМА, ЗА, „Правилник за организацията и дейността на общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация“, приет с Решение №38 от Протокол №5/29.02.2008 г. на ОбС Струмяни с последна редакция от 28.05.2020г.[49] Община Струмяни не разполага с общински предприятия и общински фирми.

В съответствие със ЗМСМА, ЗАТУРБ, ЗА и вижданията на общинското ръководство, общинската администрация в община Струмяни се състои от 49 служители, от тях 3 бр. са изборни длъжности (кмет на община и 2-ма кметове на кметства), служители по трудово правоотношение – 40 бр. (от тях 8 бр. са държавни служители) и 5 бр. дофинансирани (от местния бюджет). Структура на общинската администрация:

- Кмет на община - 1 брой;
  - Заместник - кмет – 2 бр.;
  - Кмет на кметство и кметски наместници:
    - ✓ Кмет на кметство – 2 бр.;
    - ✓ Кметски наместници – 5 бр.;
    - ✓ Вр. и. д. кметски наместници – 6 бр.
    - ✓ Секретар – 1 бр.;
    - ✓ Вътрешен одитор – 1 бр.;
    - ✓ Обща администрация – Дирекция „Сигурност, информационни технологии и административно обслужване на населението“ („СИТАОН“) – 9 бр.;

[49] https://www.strumyani.org/subsection-126-content.html

- ✓ Специализирана администрация - Дирекция „Местни приходи, общинска собственост и опазване на околната среда, Финансово-счетоводно и ТРЗ обслужване“ („МПОСООСФСТРЗО“) – 21 бр., включително:
  - Отдел „Хуманитарни дейности“ – 5 бр.;
  - Отдел „ТСУ“ – 4 бр.

9.1.2. Административни служители – държавни и общински

Държавни служители са: Секретар, Вътрешен одитор, Директор на дирекция „СИТАОН“, Директор на дирекция „МПОСООСФСТРЗО“, Началник отдел „Хуманитарни дейности“, Началник отдел „ТСУ“, Главен счетоводител, Младши експерт в дирекция „СИТАОН“ – 1 бр. и 1 незает щат. Към администрацията има и горско звено, което се занимава с дейности в общинските горски територии.

9.1.3. Квалификация на персонала

От всички 49 служители, 31 души (63,26%) са с висше образование, а 18 души (36,74%) са със средно образование. Квалификацията и професионалното направление на служителите в общинската администрация са дадени в таблицата по-долу:

Таблица: Квалификация на общинската администрация в община Струмяни

Образование	Специалност	Общинска администрация	
		бр.	%
Висше образование	***Общо***	***31***	***63,26***
	Педагогика	2	4,08
	Социални дейности	2	4,08
	Право	1	2,04
	Икономика	13	26,53
	Туризъм	1	2,04
	Информатика и компютърни науки	2	4,08
	Архитектура, строителство и геодезия	1	2,04
	Екология	2	4,08
	Администрация и управление (Публична и Бизнес администрация)	7	14,29
Средно образование	***Общо***	***18***	***36,74***
	Средно общо	2	4,08
	Средно професионално	8	16,33
	Средно специално	8	16,33
Общо		**49**	**100,00**

Източник: Общинска администрация

9.1.4. Материално-техническа база на общината

Общинска администрация Струмяни разполага със скромен автомобилен парк, който покрива основните нужди на общината: 9 бр. леки автомобили и 2 бр. камиони. Общинската администрация разполага с най-необходимата офис техника за изпълнение на задълженията си.

Общинската администрация има нужда от подмяна на остаряла офис техника, високопроходими автомобили и специализирана техника, за да изпълнява ежедневните си задължения.

Таблица: Офис техника на разположение на общинската администрация

Офис техника	Брой
Мултифункционално устройство	5
Компютърна конфигурация	31
Лаптоп	11
Мултимедия	1
Сървър	5
Терминал	1
Скенер	2
Копирна машина	1
PC + монитор	48

Източник: Общинска администрация

9.1.5. Сграден и жилищен фонд на Община Струмяни

В експлоатация са 51 сгради публична общинска собственост с 26 115 м^2 РЗП.

Публичният сграден общински фонд е остарял - 49 бр. от сградите са строени преди 1963г. След 1978г. са построени само 2 от сградите. Сградите се използват или им е променена функцията, поради отпаднали стари функции и необходимост от нови.

Всички общински сгради публична общинска собственост са благоустроени с вода и ток, но не се намират в добро състояние. Съществува възможност част или повечето от тях да бъдат използвани за нови нужди и да бъдат ремонтирани и санирани със средства от европейските фондове. Такъв е случаят с бившето училище в с. Струмяни и бившето читалище в с. Раздол.

Най-много публични общински сгради има в общинския център с. Струмяни (10 бр.) и с. Микрево (9 бр.). След това се нареждат с. Раздол (4 бр.), с. Гореме (4 бр.), с. Добри Лаки (3 бр.) и с. Илинденци (3 бр.). В с. Игралище има 2 бр. сгради. В останалите села

Горна Крушица, Драката, Каменица, Клепало, Колибите, Кърпелево, Махалата и Никудин има по 1 бр. сграда.

9.2. Структура и капацитет на Общинския съвет

Общинският съвет е *орган на местното самоуправление* и се избира от жителите на общината при условия и по ред, определени от ЗМСМА и Изборния кодекс. Общински съвет Струмяни се състои от 13 съветника. През мандат 2019–2023г. в Общински съвет Струмяни има представители на 4 политически партии и 1 местна коалиция.

Ръководството на Общинския съвет се състои от председател и зам.-председатели. Дейността на Общинския съвет е регулирана и от Правилник за организацията и дейността на общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация влиза (в сила от 01.01.2008г).[50] В съответствие с изискванията на Правилника, Общински съвет Струмяни има Председателски съвет, който се състои от Председателя на Общинския съвет, Зам.-председателя и председателите на постоянните комисии. Дейността на Общинския съвет се подпомага от работата на пет постоянни комисии, които се състоят от по 5 члена, както следва:

- Комисия по проекти, програми, наредби и структура;
- Комисията по земеделие, гори и екология;
- Комисията по строителство, градоустройство и общинска собственост;
- Комисията по бюджет, финанси и контрол по изпълнение решенията на Общински съвет;
- Комисия по образование, култура, спорт и социални дейности.

9.3. Предоставяни услуги от общинската администрация

[50] Правилникът за организацията и дейността на общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация. Правилникът е приет с решение № 38 от Протокол № 5/29.02.2008 г. на Общински съвет Струмяни. https://www.strumyani.org/subsection-126-content.html

В съответствие с Административно процесуален кодекс (АПК), Наредба за административното обслужване (НАО) и Наредба за административния регистър (НАР) в Административния регистър на Интегрираната информационна система на държавната администрация на Р България (АРИИСДАРБ - https://iisda.government.bg/adm_services/services/from_municipality_administrations), е посочен списък с услугите, които се предоставят от общинските администрации. Административните услугите се разделят на: „Зелена система“; „Кадастър“; „Контрол по строителството“; „Местни данъци и такси“; „Нотариална дейност“; Административни услуги по гражданска регистрация и актосъставяне; „Реклама“; „Селско стопанство и екология“; „Социални дейности“; „Транспорт“; „Търговия, туризъм, транспорт“; „Общинска собственост“; „Устройство на територията“; Правни и административно-технически услуги.

Общинската администрация предлага основните административни услуги, като част от тях са електронни. Планира се увеличение на броят и делът на предлаганите електронни услуги през програмен период 2021–2027 г.

9.3.1. Предоставяни услуги от общинската администрация

Административното обслужване в община Струмяни се осъществява от Центъра за услуги и информация на гражданите (ЦУИГ) открит през м. септември 2004г. и работещ на принципа „едно гише” в съответствие с Концепция за подобряване на административното обслужване, в контекста на принципа на „едно гише“. В ЦУИГ се помещават гишета на ОбА – „Местни приходи”, „Деловодство” и „Информация”, „ГРАО”, и „Интернешънъл Асет банк” АД. По този начин се улеснява достъпа до общинската администрация на всички жители, представители на бизнеса, гости и преди всичко хора в неравностойно състояние. Базата данни за административните услуги са на разположение на служителите зад гишето, а също така и на гражданите чрез компютъра за обществено ползване.

Предоставяни услуги от ЦУИГ са: административни услуги по гражданско състояние; административно - технически услуги; административно - правни услуги и общинската собственост; административни услуги туризъм (категоризиране на обекти); административни услуги - търговия и транспорт; административни услуги - местни данъци и такси; административни услуги - екология и земеделие.

9.3.2. Електронна община - предоставяни електронни услуги

Заявяване на електронни административни услуги се осъществява чрез Единен портал за достъп до електронни административни услуги на Държавна агенция „Електронно управление“. Предлаганите електронни административни услуги са: „Зелена система“, „Кадастър“; „Местни данъци и такси“; „Селско стопанство и екология“; „Търговия, туризъм, транспорт“; Административни услуги по гражданска регистрация и актосъставяне; „Общинска собственост“; „Устройство на територията“; „Реклама“; Други административни услуги.

9.4. Общински публични регистри

С цел подобряване на местното управление в община Струмяни, повишаване на публичната информираност на гражданите за дейността на местната власт и изграждане на доверие между местната власт, местното самоуправление и гражданите, общинската администрация е създало редица публични регистри. От публичните регистри заинтересованите лица могат да получат интересуващата ги информация. Съществуващите публични регистри са: Регистър на Разпоредителните сделки; Регистър на Общинската собственост; Регистър на свободните УПИ; Регистър на сградите публична общинска собственост; Регистър на сградите частна общинска собственост; Регистър на спортните обекти; Регистър на горите; Регистър на Обществените поръчки; Регистър Общи административни актове; Регистър на зелени площи; Регистър на земеделски площи.

9.5. Проекти на Община Струмяни

В периода 2007–2019г. Община Струмяни в сътрудничество с други общини от България, Р Гърция и РС Македония е реализирала 20 проекта на стойност 10 021 139,26 лв. В зависимост от сферата, в която са изпълнение проектите, те се поделят на проекти относно:

- туризъм, културно сътрудничество и опазване на наследството – 6 бр.;
- социално подпомагане – 6 бр.;
- ефективна общинска администрацията – 3 бр.;

- инфраструктурни инвестиционни проекти (ВиК мрежа и асфалтова настилка и енергийна ефективност) – 2 бр.;
- екология, опазване на околната среда и предпазване от природни бедствия – 2 бр.;
- подкрепа на бизнеса (бизнес инкубатор) – 1 бр.

В зависимост от гледна точка на финансиращи програма всички проекти са финансирани със средства от европейските фондове по предприсъединителни програми, оперативни програма, Програма „Европа за гражданите“ и ПУДООС. Програмите са финансирани по следните програми: ОПРЧР – 4 бр.; ТГС Р България и РС Македония (Бивша югославска Република Македония) – 3 бр.; ЕСФ (ОПАК) – 3 бр.; ПЕТС/ТГС Гърция – България – 2 бр.; ПРСР – 2 бр.; Програма „Европа за гражданите“ – 2 бр.; ПУДООС – 1 бр.; ОПРР – 1 бр.; Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане – 1 бр.; Фонд „Социална закрила“ – 1 бр.В процес на изпълнение към 2021г. са 7 бр. проекти на обща сума 14 800 953 лв. Данните се използват, за да изчисли общата сума на изпълнените проекти и проектите в изпълнение на община Струмяни за програмния период 2014–2020г.

Таблица: Проекти, които се изпълняват в периода 2020-2022 г. в община Струмяни

№ на проект	Име на проект	Източник на финансиране	Период на изпълнение	Сума	Начало	Край
Договор ИСУН № BG16M1OP002-2.002-0013-C01	„Компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци, инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и съпътстваща инфраструктура за Регионална система за управление на отпадъците на общините Сандански, Струмяни и Кресна“. Лидер партньор общ. Сандански и партньори общини Струмяни и Кресна	ЕФРР ==> Околна среда“	32 месеца	9368737,20	13.11.2017	13.07.2020
Договор за БФП № B2.9a.13	Проект: „Предоставяне на здравни грижи и социални услуги на уязвими общности в ТГ район БГ-ГР“, MIS код 5021480 и акроним „HS-Care“, Приоритетна ос: Трансгранично пространство със социално приобщаване, Специфична цел: Да се подобри достъпът до първична и спешна медицинска помощ (в изолирани и бедни общности) в трансграничния район	Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020	24 месеца	791718,47	17.10.2017	17.10.2019
BG16RFOP001-5.002-0026-C01	Проект „Изграждане на четири центъра за грижа за лица с психични разстройства на територията на община Струмяни“ с № BG16RFOP001-5.002-0026 - „Подкрепа за деинституционализация на социалните услуги за възрастни и хора с увреждания“ на приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура” на Оперативната програма „Региони в растеж” 2014-2020 (ОПРР 2014-2020),	Оперативната програма „Региони в растеж” 2014-2020 (ОПРР 2014-2020),	24 месеца	2279198,00	24.01.2019	24.01.2021
№ на договора:РД-02-29-160/12.07.2019	Project „Saving Inhabitants of One Mountain Along Two Rivers” with Reference No CB006.2.12.120, Lead partner - Strumyani municipality, Partner-Berovo municipality	Програмата Интеррег-ИПП за трансгранично сътрудничество България-Македония 2014-2020 по Приоритетна ос 1 Околна среда, Специфична цел 1.2. Предотвратяване и смекчаване на последствията от природни и причинени от човека бедствия с трансгранично измерение и въздействие.	24 месеца	397739,11	12.07.2019	12.07.2021

№ на договора:РД-02-29-162/12.07.2019	Проект CB006.2.12.142 „Прилагане на мерки за защита от наводнения в общините Конче и Струмяни“, Lead partner - Конче, Partner - Strumyani municipality	Програмата Интеррег-ИПП за трансгранично сътрудничество България - Северна Македония 2014-2020, CCI № 2014TC16I5CB006 - 2018 – 2	24 месеца	395965,47	12.07.2019	12.07.2021
№ РД01-314 от 21.05.2020 г.	Проект „Топъл обяд у дома в условията на извънредна ситуация-2020“ по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2014-2020	Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане 2014-2020		4785,00	01.05.2020	01.07.2020
№ на договора:BG05M9OP001-2.101-0190-C01	Проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания-Компонент 3“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	9 месеца	47415,00	16.03.2020	31.12.2020
Сума в лева				11700135,00		
Сума в евро	1585423,05	Курс 1,95583лв./€	1,95583	3100818,00		
Общо				14800953,00		

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Стойностите на проектите, които са в изпълнение през програмния период 2014–2020 г значително превишават тези през периода 2007–2013г. През последния програмен период 2014–2020г. са изпълнени или се изпълняват общо 19 бр. проекти на стойност 148 001 хил. лв. В сравнение с програмния период 2007–2013 г. увеличението е както следва: в брой проекти – повече от 2,4 пъти, в инвестиции – почти 2,7 пъти. Може да се направи извода за изключително активната дейност, която развива община Струмяни в привличането и усвояването на инвестиции с различни проекти. От друга страна, следва да се подчертае, че посочените суми са за изпълнението на всички проекти (включително в партньорство с други общини), като няма посочени суми, които са реализирани само в община Струмяни. Вероятно тези инвестиции ще са значително по-малко, но към настоящия момент не могат да се определят точно.

Таблица: ***Изпълнени проекти и проекти в изпълнение за периода 2014–*****2020 г.** ***в община Струмяни***

Инвестиции	2014-2019	2020-2022	Общо
Брой проекти	12	7	19
Сума в лева (лв.)	1053419,49	11700135,2	12753555
Сума в евро (евро)	1760932,48	1585423,05	3346355,5
Сума евро в лева (лв.) *	3444084,57	3100817,96	6544902,5
Всичко (лв.)	4497504,06	14800953,2	19298457

Източник: Общинска администрация, 2020г.

*** Забележка:** Евро в лева по курс 1 евро = 1,95583 лв.

В процес на изпълнение е Проект „Коридор за сътрудничество Струма“ (с акроним: „River PLUS”), в който община Струмяни е партньор. Проектът се финансира по Програма ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020 г.

9.6. Постигнат напредък по изпълнение на ОПР 2014–2020г.

В периода 2016–2019г. в инфраструктурата на общината има сериозна промяна. По оперативни програми и проекти за периода са усвоени средства от Европейските фондове. Те са вложени от общината за реализиране на обекти – общинска собственост, които подобряват значително общинската инфраструктура и благосъстоянието на населението. Развитието на техническата инфраструктура в общината е от изключително значение за осигуряване на условия за повишаване на инвестиционната привлекателност, устойчив икономически растеж, заетост и балансирано развитие на общината и подобряване условията на живот на хората.

Общинската пътна мрежа е добре изградена, като осигурява добри възможности за достъп до всички населени места в рамките на общината. Ремонтирани и благоустроени са улици общинска собственост в трите основни села селата: Микрево, Струмяни и Илинденци. Необходими са още значителни инвестиции в пътната настилка между населените места и в селата.

В с. Микрево е извършен основен ремонт на улиците: „Патриарх Евтимий“, „Севастократ Калоян“, „Орфей“, „Даме Груев“, „Вихрен“ и „Феникс“. Ремонтирана е и пътната настилка на улиците: „Здравец“, „Стефан Стамболов“ и част от улиците „Васил Левски“ и „Иван Вазов“. В момента се изпълнява смяна на водопроводната мрежа по улиците в северозападната част в село Микрево.

Завършена е реконструкцията на улична водопроводна мрежа и ремонта на пътната настилка на улица „Долна Белица“ в с. Струмяни. Благоустроени са част от улиците „Цар Иван Шишман“ и „Св. Константин и Елена“.

В с. Илинденци е направен основен ремонт на част от улиците: „Васил Левски“, „Пирин“ и „Св. Трифон“.

Недостигът на инвестиции за поддръжка и рехабилитация на транспортната инфраструктура през последните години е причина за влошаване на качествените й параметри. Рисковата експлоатационна годност, амортизираните настилки и маркировките създават проблеми пред бизнеса в общината при набавянето на ресурси и достигането на пазарите.

През периода 2016–2019г. по европейски програми и фондове беше подобрена голяма част от инфраструктурата в общината. Такива обекти са:

1. Въвеждане на възобновяеми енергийни източници и подобряване на енергийната ефективност в Струмяни и Василево по проект: „ИНТРЕРРЕГ – ИПП – трансгранична програма България–Северна Македония“. Кратка характеристика на проекта: „Опазване на околната среда и устойчиво използване на общите природни ресурси на трансграничния регион. Въвеждане на енергийно ефективно осветление.“
2. Укрепване и почистване на река Шашка по проект: „Защита на населението в общините Карбинци и Струмяни и предотвратяване на щетите от наводненията“ по проект: „ИН-

ТРЕРРЕГ – ИПП – трансгранична програма България–Северна Македония“. Кратка характеристика на проекта: „Предотвратяване и ограничаване на последствията от природни и причинени от човека бедствия с трансгранично измерение и въздействие“.

През разглеждания програмен период е постигнато сериозно развитие в социалната политика на общината. Създадени са общински защитени жилища. Разширена е мрежата от социални услуги, за подпомагане на социални групи, които се намират в риск.

Поради липса на годишни и междинна оценка на изпълнение на ОПР 2014–2020г. трудно може да се направи обща оценка, без цялостно и задълбочено изследване. Въз основа на изпълнените проекти в община Струмяни през периода 2014–2020г. могат да се направят някои основни изводи:

1. Най-голямо внимание в проектите е отделено на развитието на туризма в национален и международен аспект със съседни общини от Р Гърция и РС Македония. Изпълнение са общо 4 бр. проекта, свързани с туризма и използване на природните ресурси на общината.
2. Особено внимание е отделено на проектите със социална насоченост. В периода са изпълнени 3 бр. такива проекти.
3. Значително внимание е отделено на проекти по опазване и развитие на околната среда. Част от тези проекти са изпълнение също с международно сътрудничество със съседните страни.
4. Обучението на персонала и повишаване на административния капацитет на общината е застъпено в 3 бр. проекти, което може да се прецени като много добро насочване към подобряване на работата на общината с населението и разработването на различни проекти и решаването на задачи, които в най-голяма степен се отнасят до местното население.
5. Разработени са проекти за използване на алтернативни видове енергия и на опазване на природата от природни бедствия, в частност от наводнения.
6. Общината е отделила и внимание на подобряване на инфраструктурата на населените места в общината.

Анализът на изпълнените проекти показва активността на общинската администрация в откриването и разработването на проекти с привличане на средства от фондове на ЕС и такива от трансгранично сътрудничество с цел подобряване на условията за бизнес и живот на населението в общината.

В процес на изпълнение през 2020-2022 г. са 4 бр. проекта със социална насоченост и 3 бр. проекти с екологична насоченост, в т. ч. намаляване на замърсяването чрез развитието на регионалното депо за събиране, сепариране и оползотворяване на отпадъците в общината и 1 проект в сферата на туризма.

9.7. Финансов капацитет на община Струмяни

Финансовият капацитет на община Струмяни е разгледан най-подробно в течение на периода 2013–2019г. За базова година е приета 2013г., която е последната година на първия програмен период 2007–2013г. По такъв начин е възможно да се получи достатъчно пълна картина за постиженията на общината в периода 2014–2019г.

Таблица: Годишни приходи на община Струмяни (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД
2013 г.	1899	1624	858	766
2014 г.	0	656	0	656
2015 г.	0	711	0	711
2016 г.	1043	636	0	636
2017 г.	1573	1367	0	1367
2018 г.	1497	684	0	684
2019 г.	1198	417	0	417

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Забележка: ГУП – годишен уточнен план; ДД – държавни дейности; МД – местни дейности.

Високата база на ГУП през 2013г., резултат от приходите от ДД, показва сериозно намаление на приходите по ГУП в течение на периода. През 2016г. ГУП е малко над половината от базовата 2013г. През 2017г. ГУП достига своя максимум и след това намалява с доста високи темпове.

При високата база през 2013г. намалението на приходите по отчет е още по-голямо. Отбелязва се максимум през 2017г., като през 2019г. приходите по отчет са едва около 26% от базовите.

Приходи от ДД е имало само през 2013г.

Приходите от МД имат сравнително висока стойност през 2013г. През периода до 2017г. има намаление на приходите. Достига се максимум на приходите от МД през 2017г. – увеличение със 78,5% спрямо базовата 2013г. През 2019г. приходите от МД вече са малко над половината от базовата година. Намалението е с 45,6%, което може да се прецени като твърде значително.

Сравнението на приходите по ГУП и по отчет показва сериозни отклонения. Само през 2013г. и през 2017г. отчетът по приходите се доближава до приходите по ГУП. Особено сериозно е намалението на приходите по отчет през 2019г., когато той е едва 34,8% от ГУП. Тези значителни различия между плана и отчета на приходите дават основание да се изкаже хипотезата за твърде нереално планиране на приходите, още повече, че след 2013г. те се формират изцяло от приходи от МД. Препоръчва се общината да получи консултации и помощ в планирането на приходите, което ще позволи по-рационално да се използват те в изпълнение на отделните дейности на общината.

Таблица: Разходи на община Струмяни за период 2013 – 2019г. (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД	ДФ
2013 г.	5051	4905	3323	1583	0
2014 г.	0	4126	2283	1702	141
2015 г.	0	4211	2332	1824	56
2016 г.	4660	4334	2464	1824	46
2017 г.	5232	4912	2711	2154	47
2018 г.	7176	5014	3439	1509	67
2019 г.	7876	3345	1947	1360	38

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

По отчет разходите нарастват със сравнителна бавни темпове от 2014 до 2018г. вкл., като през 2019г. има сериозно намаление на разходите по отчет спрямо 2018г. Разходите за ДД и за МД следват тенденцията за отчета на разходите. Дофинасирането (ДФ) е незначително спрямо размера на разходите на общината.

Таблица: Трансфер на средства в община Струмяни (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД
2013 г.	3089	3037	2357	681
2014 г.	0	2780	2008	772
2015 г.	0	4066	2425	1641
2016 г.	3590	3635	2594	1041
2017 г.	3898	3917	2862	1055
2018 г.	5612	5467	3545	1922
2019 г.	5322	2965	2159	806

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Трансферите по ГУП нарастват значително през периода 2013–2019г., като няма данни за плана през 2014 и 2015г. Отчетът следва същата тенденция, като през 2019г. се наблюдава намаление около 2 пъти в сравнение с 2018г. Трансферът за ДД нараства плавно в течение на периода, докато трансферът за МД се увеличава почти 3 пъти. Няма дофинансиране на трансфера.

Планираният трансфер през повечето години превишава отчета. Най-точни данни има за 2017 и 2016г. В останалите години отчетът е по-нисък от ГУП, като особено драстично е намалението през 2019г. – с 44,3% по-малък трансфер в сравнение с базовата 2013г.

Таблица: Дефицит в бюджета на община Струмяни (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД	ДФ
2013 г.	-63	-244	-108	-136	0
2014 г.	0	-690	-276	-273	-141
2015 г.	0	566	93	529	-56
2016 г.	-27	-63	130	-147	-46
2017 г.	239	373	151	269	-47
2018 г.	-67	1137	106	1098	-67
2019 г.	-1356	37	213	-137	-38

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Дефицитът по ГУП показва значителни колебания. Без дефицит е била 2017г., минимален дефицит през 2016г. и максимална стойност на дефицит по ГУП е 21,5 пъти повече през 2019г. спрямо 2013г. По отчет дефицитът се наблюдава в първите 4 години на периода. След това отчетът е без дефицит, като максимална стойност е постигната през 2018г. Дефицит в ДД се наблюдават само в 2 години от периода, като в останалите години няма дефицит. Стойностите по години без дефицит са сравнително близки. Дефицитът от МД е сравнително малък. Без дефицит са 3 години, като максимум се наблюдава през 2018г. Т.е. този излишък формира излишъка по отчет за същата година. Значителните колебания на дефицита по ГУП се дължат на ниското равнище на планиране на разходите на общината.

Таблица: Финансирането на дейностите в община Струмяни (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД
2013 г.	63	266	238	29
2014 г.	0	690	-131	821
2015 г.	0	-566	289	-855
2016 г.	27	63	-33	95
2017 г.	-239	-373	5	-378
2018 г.	67	-1137	-106	-1031
2019 г.	1356	-37	0	-37

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Финансирането компенсира дефицита в бюджета на община Струмяни. Поради това основни внимание ще се отдели на финансирането на ДД и на МД. Финансирането на ДД се наблюдава само в 3 от годините на програмния период, като през 2017г. финансирането е символично. В останалите 3 години не е имало финансиране на ДД. При МД финансирането се наблюдава само в три години, като през 2014г. финансирането е 28,3 пъти по-голямо от това през 2013г. Допуска се, че това се дължи на инвестициите, вложени през 2013г. и необходимостта от финансова подкрепа на бюджета на общината. Особено големи са излишъците, т.е. отсъствие на финансиране на МД в 4 от годините, които достигат своя максимум през 2018г.

Таблица: Отношение на приходите към разходите на община Струмяни (хил. лв.)

Години	Приходи Отчет	Разходи Отчет	Отношение приходи/разходи, %
2013 г.	1624	4905	33,1
2014 г.	656	4126	15,9
2015 г.	711	4211	16,9
2016 г.	636	4334	14,7
2017 г.	1367	4912	27,8
2018 г.	684	5014	13,6
2019 г.	417	3345	12,5

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Максимална стойност на отношението приходи/разходи се наблюдава през 2013 г. – 33,1 %, т.е. приходите покриват едва 33,1 % от разходите по отчет на община Струмяни. Тази стойност постоянно намалява в течение на периода, с изключение на 2017 г., и достига до 12,5 % през 2019 г. Отношението приходи/разходи за община Струмяни постоянно намалява и тя става все по-зависима от финансиране от централния (държавния) бюджет. Тази тенденция е твърде неблагоприятна, но тя се определя и от липсата на доста-

тъчно ресурси в общината, ниска заетост на населението, раздробената земя, липсата на инвестиции за развитие на общинската икономика и др.

Разходите за ДД превишават разходите за МД през целия наблюдаван период. Отбелязват се два скока в отношението – 2013г. и 2018г. През останалите години отношението се колебае в тесни граници 125,9% (2017г.) до 143,2% (2019г.). Това съотношение показва, че разходите за ДД в общината са по-големи и нарастват със сравнително бавни темпове. Изоставането в разходите за МД в общината подсказват нейното изоставане от средното равнище в областта и страната, което е обезпокоително.

Таблица: Изплатени заплати в община Струмяни (хил. лв.)

Години	ГУП	Отчет	ДД	МД
2013 г.	1206	1156	1099	57
2014 г.	0	1225	1164	61
2015 г.	0	1321	1243	77
2016 г.	1521	1483	1403	80
2017 г.	1685	1560	1476	84
2018 г.	1874	1917	1833	84
2019 г.	2301	1080	1028	52

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Заплатите по ГУП превишават отчета за всички години от периода с изключение на 2018 г. Отчетът показва определена икономия от заплати, което може да се прецени като недостатък, тъй като с намаление на заплатите се намаляват възможностите за привличане на добри специалисти в общината. Заплатите основно се изплащат в ДД, докато в МД са незначителни – под 5% от общите разходи за заплати.

Таблица: Издръжка на община Струмяни (хил. лв.)

Година	ГУП	Отчет	ДД	МД	ДФ
2013 г.	1583	1640	694	946	0
2014 г.	0	1445	470	971	0
2015 г.	0	1392	458	933	1
2016 г.	1546	1299	428	870	1
2017 г.	1894	1560	518	1042	1
2018 г.	2665	1448	486	956	5
2019 г.	2002	1019	282	736	1

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Издръжката на общината по ГУП нараства с много висок темп от 2016г. до 2018г., като има особено висок скок от 2017г. към 2018г. През 2019г. се наблюдава намаление на издръжката по ГУП. Издръжката по отчет показва тенденция на намаление за целия период, независимо от увеличението през 2017г. и 2018г. Издръжката в ДД намалява с

много висок темп и през 2019г. вече е почти 2,5 пъти по малка спрямо 2013г. Издръжката в МД е сравнително стабилна с леки колебания нагоре през 2017г. и намаление през 2019 г.

Придобиването на нефинансови активи от общината е възможност да се подобрят условията на живот на населението. Това е един от основните фактори за развитие на общността и за развитие на потенциала на общината. ПНА по ГУП показват намаление до 2017г. включително, след което нарастват над 3 пъти през 2019г. Отчетът за ПНА показва точно обратна тенденция. Максималното придобиване на активи е било през 2013г. следвано от тенденция на непрекъснато намаляване, като през 2019г. намалението е над 3,2 пъти. ПНА в ДД е незначително и не се коментира. ПНА в МД се колебае в широка граници. Размахът е от 229 хил. лв. през 2018г. до 693 хил. лв. през 2017г. или 464 хил. лв. Общо взето ПНА в общината е на сравнително ниско равнище и не е възможно да се сравни с друга община по аналогичен брой население и природни условия.

Таблица: **Дялове на заплатите, издръжката и другите разходи,** ***в които влизат и ПНА, в община Струмяни (хил. лв.)***

Години	Разходи Отчет	Заплати Отчет	Издръжка Отчет	Други разходи отчет
2013 г.	4905	1156	1640	2109
Дял, %	100	23,6	33,4	43,0
2014 г.	4126	1225	1445	1456
Дял, %	100	29,7	35,0	35,3
2015 г.	4211	1321	1392	1498
Дял, %	100	31,4	33,1	35,6
2016 г.	4334	1483	1299	1552
Дял, %	100	34,2	30,0	35,8
2017 г.	4912	1560	1560	1792
Дял, %	100	31,8	31,8	36,5
2018 г.	5014	1917	1448	1649
Дял, %	100	38,2	28,9	32,9
2019 г.	3345	1080	1019	1246
Дял, %	100	32,3	30,5	37,2

Източник: Общинска администрация. Обработка „Адориа Консулт“ ЕООД

Делът на заплатите в отчета за разходите на община Струмяни показва тенденция към увеличение. През 2013г. този дял е бил 23,6% и се увелича до 38,22% през 2018г. След спад до 32,3% през 2019г. Тенденцията при издръжката показва почти постоянен дял, който се колебае в тесни граници. Най-ниска стойност се наблюдава през 2018г., но през 2019г. отново делът е над 30%. Делът на заплатите и на издръжката през 2013г. е 57% и се

увелича до 62,8% през 2019г., като в някои от годините на периода тази сума е още по-висока. Тенденцията при другите разходи, включително ПНА, е да намалява в течение на периода от 42% през 2013г. на 37,2% през 2019г. или с 4,8 процентни пункта. Различаващите се тенденции за трите групи разходи в отчета за разходите на община Струмяни изискват допълнително изследване и проследяване на по-малки по размери разходи в отчета на общината, за да се вземат решения за по-доброто управление на разходите.

9.8. Проблеми, изводи и потенциал за развитие

Проблемите относно финансовия капацитет на община Струмяни се определят от ограничените ресурси: демографски, природни, финансови, промишлени и вода. Има значително наличие на слънчева енергия, която не се използва ефективно към настоящия момент, и на гори, които са от ДГС. Поради тези демографски и икономически ограничения приходите на общината са много ограничени. В течение на изследвания периода 2013–2019г., приходите от МД намаляват чувствително и прогнозата за следващия програмен период 2021–2027 г. не е оптимистична. По-скоро може да се приеме, че ще бъде на равнището на 2019г. и ще намалява с бавни темпове поради изтъкнатите по-горе причини.

Разходите на общината за ДД и МД ще нарастват, както поради промените в заплащането на труда на заетите в тези дейности, така и под влияние на увеличение на издръжката им. За част от разходите е необходимо да се направят допълнителни изследвания, за да се определи как по-добре да се управляват разходите на общината.

Тези противоречия в приходите и разходите на общината изискват много по-добро планиране на дейностите в общината. Този проблем ще бъде един от основните в следващия програмен период, защото община Струмяни реално е на издръжка на държавния бюджет.

Друг проблем е намалението на ПНА в общината. С намаляването на придобиването на активи, възможностите на подобряване на живота на населението намаляват. Това ще породи тенденцията на намаляване на населението в общината и

насочването му към други общини в областта или извън нея, в търсене на по-добро образование и работа. Това също ще бъде съпроводено с намаление на приходите на общината.

Друг проблем е дефицитът и дофинансирането на дейностите в община Струмяни. Голяма част от дейностите в общината се финансират от местните приходи. След приключване на текущата година държавният бюджет покрива дефицита от предходната година, но това в голяма степен ограничава общината в доброто управление на финансите си поради техния ограничен обем или липса.

Изводите за финансовото състояние на община Струмяни на първо място се отнасят до по-доброто планиране на разходите, които да са свързани, както с местните приходи, така и с подкрепата на държавния бюджет. За избягване на критични ситуации се налага дофинансирането на дейностите в общината да се извършва със закъснение на повече от едно тримесечие. По такъв начин общината ще има възможност по-леко да насочва приходите и дофинансирането към подобряване на условията на живот на населението в общината.

Потенциалът за развитие на общината е възможно в следните направления:

1. Максимално използване на слънчевата енергия за местни нужди: за населението, за промишлени нужди, за общинските институции, за подобряване на условията за отглеждане на животни и др.
2. Създаване на условия за акумулиране на всички води в общината в съдружие със съседните общини. Целта е да има резерви от вода за питейни нужди, за поене на животните и за напояване на земите.
3. Третото направление е в подкрепа на развитието на животновъдството, което отбелязва значителен ръст през периода 2014-2020г.
4. Привличане на инвестиции за развитие на туризма и селското стопанство, което може да окаже положително влияние, както върху задържане на населението, така и за повишаване на неговите доходи, а в следствие на това и на приходите на общината.

9.9. SWOT - анализ - административен и финансов капацитет

Силни страни	Слаби страни
• Много добър административен капацитет; • Висока квалификация на общинската администрация; • Значителна общинска собственост от сгради; • Сравнително големи държавни гори; • Сравнително добра инфраструктура във водоснабдяването; • Сравнително добра мрежа от пътища; • Добри административни и електронни услуги предлагани на бизнеса и гражданите; • Добри природни ресурси – климат и слънчева енергия.	• Ограничени човешки ресурси; • Ограничени ресурси от земеделски земи, общински гори и води; • Малки приходи от местни източници; • Слабо развит местен бизнес; • Слаба подкрепа на местния бизнес; • Недостатъчна подкрепа от държавата; • Зависимост от държавния бюджет.
Възможности	**Заплахи**
• Стратегическо географско положение; • Потенциални възможности за трансгранично сътрудничество; • Много голям потенциал за използване на слънчева енергия; • Добри условия за развитие на „Зелена икономика“; • Възможност за изграждане на транспортна и складова база край АМ „Струма“; • Възможност за разкриване на ГККП „Клепало“ и оживена търговия с РС Македония.	• Липса на средства за подкрепа на местния бюджет; • Липса на средства за развитие на местната инфраструктура; • Липса на достатъчно средства за развитие и укрепване на социалните услуги; • Ограничено развитието на човешкия капацитет на общинската администрация.

10. Връзката на общината със съседните територии и побратимени населени места

През периода 2007–2013 и 2014-2020г. общината е реализирала редица проекти в партньорство с български и европейски общини, както следва:

- „Общи пътеки в НАТУРА и РАМСАР в района на река Струма” в партньорство с общини Иракли, Керкини, Алистрати и Неа Зихни (Р Гърция), община Кресна и община Симитли (Р България) финансиран от ПЕТС „Гърция–България 2007-2013”;
- Проект „КУЛТНЕТ“- Насърчаване на културното сътрудничество чрез създаването на мрежи за партньорство между гражданите на общините Струмяни и Филипи“, финансиран от Програма ТГС „Гърция-България 2007-2013“;
- „Въвеждане на възобновяеми енергийни източници и подобряване на енергийната ефективност в Струмяни и Василево“, финансиран от Програма Interreg-IPA за трансгранично сътрудничество България - Бившата югославска република Македония;

- „Защита на населението в общините Карбинци и Струмяни и предотвратяване на наводнения“, финансиран от Програма Interreg-IPA за трансгранично сътрудничество България - Бившата югославска република Македония;
- Проект „Solidarity4Haritage“ с партньори общини: Струмяни, Agia Greeceq Novo Mesto Словения, Castanissetta, Италия, Местен съвет Naxxar Малта и Сдружение „Юни ПартнЕрС“, финансиран от Програма „Европа за гражданите“;
- Проект „Спасяване на обитатели на една планина по две реки“, партньор - община Берово РС Македония, финансиран по Програмата Интеррег-ИПП за трансгранично сътрудничество България - Македония 2014-2020;
- Проект „Прилагане на мерки за защита от наводнения в общините Конче и Струмяни“, финансиран от Програмата Интеррег-ИПП за трансгранично сътрудничество България - РС Македония;
- Проект: „Компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци, инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и съпътстваща инфраструктура за Регионална система за управление на отпадъците на общините Сандански, Струмяни и Кресна“ в сътрудничество между общините: Сандански, Струмяни и Кресна. Финансирането е осигурено от ЕФРР.
- Проект „Коридор за сътрудничество Струма“, с акроним: „River PLUS”, Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020 г.

Община Струмяни традиционно работи със съседните общините Кресна, Сандански, Симитли и Петрич. Общината има богат опит от реализиране на трансгранични проекти с общини от седем европейски държави, като най-честно си партнира с общини от Р Гърция и РС Македония.

Община Струмяни има официални договори за партньорство с Община Гюзел Чамлъ, впоследствие присъединена към Кушадасъ (Р Турция) и община Търгу Муреш (Р Румъния).

Към 01.07.2020г. община Струмяни поддържа контакти и има договори за сътрудничество в определени сфери с общини в чужбина:

- Общини Берово, Василево, Карбинци, Конче (РС Македония);
- Общини Нигрити, Иракли, Керкини, Алистрати, Неа Зихни, Филипи (Р Гърция);
- Община Гюзел Чамлъ, впоследствие присъединена към Кушадасъ (Р Турция) – побратимена община;
- Търгу Муреш (Р Румъния) – побратимена община;
- Agia Greeceq Novo Mesto (Р Словения);
- Castanissetta, (Р Италия);
- Местен съвет Naxxar, (Малта).

11. Влияние на национални и регионални проекти върху територията на община Струмяни

Разположението на община Струмяни на ключово място в посока север - юг и близостта й с съседните страни Р Гърция и РС Македония дават основание за потенциалното й включване в различни по своя характер и дълбочина национални, регионални, областни и международни проекти. Могат да се резюмират няколко основни направления на участие на община Струмяни в такива проекти.

Най-важното направление на сътрудничество на областно и международно равнище е изключително внимание към *развиване на човешкия потенциал*. Усилията само на една община, дори и на съседните общини, е крайно недостатъчно за формиране на ново разбиране за повишаване на образователното и квалификационното равнище на населението. В това отношение ключова роля заема подготовката на учители и специалисти за работа с подрастващото поколение. В това отношение област Благоевград има значителен опит и разполага с регионален университет, който подготвя преподавателски кадри. От най-голямо значение е интегрирането на общините в съседство със Струмяни, а и в цялата Благоевградска област, към отделяне на значителни средства за следдипломна квалификация на учителите и преподавателите с цел максимално издигане на равнището на образованието в области, които са крайно необходими, както за развитието на местната икономика, така и за преустановяване тенденциите на

механичното изселване на населението, поради липса на знания и умения за работа в общините по поречието на р. Струма. Община Струмяни, заедно с общините Кресна и Сандански, могат да бъдат инициатори на значителното подобряване на качеството на преподавателския състав в общините с формиране на областна и регионална система за подготовка на такива специалисти с привличане на специалисти от ЮЗР на България.

Второто направление е *опазването и подобряването на околната среда*. То е ключов компонент от качеството на средата за живот на населението в общината, но е и основна предпоставка за привличане на население и туристи в общината. Като цяло околната среда е добре запазена, макар че има някои слабости, които лесно могат да бъдат преодолени. Основна задача, в това направление е опазване и поддържане на биоразнообразието на защитените територии. Биоразнообразието е екологичен капитал и туристически ресурс. Запазването и поддържането му е непрекъснат процес на управление на мрежата от защитени обекти и защитени ландшафти, в т.ч. и културни ландшафти. Тази мрежа следва да се укрепва и разширява. Важен фактор за постигане на целта е екологичното образование и възпитание, осигуряващи масово възприемане на тези ценности като необходими и свои. Тук се включват и дейности, насочени към запазване и устойчиво ползване на типовете природни местообитания на биологичните видове на територията на областта. В допълнение към опазване на биоразнообразието тук се включват подобряване на управлението на риска от природни бедствия, възстановяване на нарушени терени и предпазване от ерозия, редуциране на източниците на замърсяване на въздуха, устойчиво управление и стопанисване на горите и други.

Направлението изисква усилията на съседните общини по течението на р. Струма и съседните планини на изток и запад от нея. Едновременно с това е препоръчително включването на трите общини Кресна, Струмяни и Сандански в областни, регионални и международни проекти по опазване на околната среда и нейното рационално използване. Такива проекти могат да бъдат:

1. Опазване на горските ресурси при въвеждане на превантивни действия срещу природни бедствия и нерегламентиран добив на дървесина и значително разширяване на залесителните мероприятия. Голямо внимание следва да се отдели на

водоизточниците в горите и малките язовири в тях с цел акумулиране на вода, създаване на водни запаси за населението, животновъдството, туризма и спорта.

2. Оптимално усвояване на минералните води и използване на геотермалните ресурси за добив на енергия в съчетание с все по-обхватното развитие на туризма, за което най-голям опит сред общините по долината на р. Струма има община Сандански.
3. Възстановяване на нарушени територии: сметища, неефективни открити находища за добив на инертни материали, свлачища и други природни явления, които нарушават природната среда и сериозно влияят на техническата инфраструктура: пътища, улици, железопътни линии. Едновременно с това могат да се изпълнят и мероприятия по поддържане речните корита и предпазване от наводнения, пожари и др.
4. Разширяване на сметището в община Сандански с изграждане на нови клетки и инсталации за рециклиране, преработване, вторично използване, изгаряне и депониране на битови отпадъци. Управлението на твърдите промишлени и битови отпадъци изисква сериозна намеса на областни и държавни структури с цел още по-доброто опазване на околната среда и насочване на общините към „Кръгова икономика“. В това отношение следва да се отдели особено внимание на дълбочинно оползотворяване на местните ресурси: дървен материал, добив и преработка на нерудни изкопаеми и др.

Трето основно направление е *развитието и поддържането на местната икономика* чрез създаване на общински и между общински пазари за местна продукция: промишлена, селскостопанска, занаятчийска, културна и друга. В това отношение общините се нуждаят от определена подкрепа поне на областно равнище, за да могат да съчетаят пазарите с местните празници, привличането на туристи от страната и чужбина.

Развитието на икономиката на общината е органически свързано със сектора на *туризма*. Той е от особена важност за общините в област Благоевград. Не е случаен фактът, че всички общини посочват туризма, като приоритет в своето общински планове за развитие, а в структурно отношение секторът дава съществена част от генерираните доходи в областта. За това допринасят качествата на природната среда, обектите на историческото и културно наследство в областта, наличните традиции в сектора,

изградената инфраструктура и обособените туристически дестинации с международно име в областта на туризма.

Многократни проучвания по повод туристическо планиране установяват и потвърждават изключително богат и разнообразен рекреационно-туристически потенциал на общините в областта. Значителен потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм е неоползотворен. Общините с помощта на областта и ЮЗР могат да формират разнообразен туристически продукт, обединяващ екотуризъм, рекреация с балнеолечение, селски туризъм, културен, винен туризъм, религиозен туризъм, зимен туризъм и планински туризъм и др. В същото време развитието на икономиката изисква координиране на действията в сферата на туризма между местната власт и бизнеса за разработване на туристически маршрути като туристически продукти, обвързващи в единна система културно-историческите пътища и еко коридорите в общините на областта. Тези маршрути следва да се опират на ефективно планиране и изграждане на необходимите туристически структури при постигането на баланс между екологичните и икономически съображения. Особено място за развитието на туризма има реализирането на познавателни кампании за общото наследство на региона чрез маркетингови проучвания и кампании, участия и организиране на туристически изложения, комбиниране на туризма с традиционните празници и обичаи в общините и др. Естествено това ще се осъществи с комбинирането в изграждането на информационни туристически центрове, маркиране на пешеходни, велоалеи, туристически пътеки и други маршрути, които да поддържат преди всичко екологично съобразните видове туризъм.

На четвърто място е развитие на *междурегионално и транснационално сътрудничество* за изграждане на „мостове“ за трансфер на опит и добри практики от развитите райони „отличници” на ЕС към българските общини и областта. Това предполага реализиране на многостранни проекти от общ интерес в общините на областта с общини от съседните страни в опазването на околната среда, развитието на транснационалните транспортни и комуникационни мрежи, намаляване на опасностите от технологични и природни рискове, изграждане на мрежи за трансфер на технологии и познания.

Интервенциите могат да бъдат подпомогнати от програми за трансгранично сътрудничество: България – Р Гърция и България – РС Македония.

Международното и европейското сътрудничество, като фактор за постигане на интегриран и качествен растеж, трансфер на добри практики и подобряване административно-стопанското взаимодействие в регионален мащаб е свързано с изграждане и развитие на трансгранични партньорства, провеждане на международни фестивали, изложения, панаири, обмяна на добри практики, съвместни форми на обучение на населението и реализиране на съвместни проекти, включително изграждането новия ГПКК „Клепало“.

Петото направление е свързано с използване на *транспортния потенциал* на общините от поречието на р. Струма. Успоредно на реката преминават железопътна линия и АМ „Струма“. На терени около гарите и магистралата, на държавни и общински земи е възможно изграждането логистични центрове, икономически зони, ТИР паркинги и фермерски пазари за развитие на местната икономика. Това ще позволи да се създадат нови работни места и да използват терени, които в момента пустеят: товаро-разтоварни площадки на гарите, неизползваеми площи и сгради на стари предприятия, пустеещи земи около магистралата и др.

12. Swot-анализ - териториален обхват, природни ресурси, социално и икономическо развитие на Община Струмяни

След подробния и всеобхватен анализ на развитието на община Струмяни през периода 2014–2020 г., може да се направи следното обобщение на потенциала и на опасностите за развитие на общината в бъдеще.

Силни страни	Слаби страни
• Стратегическо разположение на общината в трансграничния район – близо до границата с РС Македония и Р Гърция; • През територията на общината и близо до общинския център преминава АМ „Струма“, която свързва София с ГКПП Кулата, до границата с Гърция, и продължава в Автомагистрала А25 на Гърция към Солун и Атина и жп линията; • Разполага с относително големи общински пасища и мери (спрямо територията на общината);	• Много малки населени места, които са заплашени от изчезване; • Ниско образователно и квалификационно равнище на част от педагозите и на населението; • Неизползване на водните ресурси за напояване; много запуснати язовири и малко поливни площи; • Липса на верига от добавена стойност в общината: земеделие – животновъдство – преработвателна промишленост;

• Сериозна развитие на животновъдството, особено от ДРД; • Разположение, което позволя използване на слънчева енергия за алтернативна зелена енергия; • Наличие на програми за енергийна ефективност; • Благоприятни условия за развитие на зелена енергетика; • Задоволяване на населението с питейна вода; • Добра енергийна свързаност и резерв от енергийни мощности; • Много добри транспортни връзки със съседните общини и добре развита общинска пътна мрежа; • Добри съобщителни връзки на основните селища в общината; • Добри комуникационни и интернет връзки на основните селища в общината; • Рационално използване на ресурсите на ЕС и на централния бюджет за развитие на общината; • Добре организирана система за сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битовите отпадъци; • Добър административен капацитет; • Активна социална политика на местната администрация; • Добро състояние на основните екологични компоненти на територията на общината; • Добър капацитет за реализиране на общински проекти финансирани със средства от ЕС; • Добри работни взаимоотношения със съседните общини в Югозападна България; • Много добри отношения с общини от РС Македония, Р Гърция и др.	• Намаляване на продукцията на преработващата промишленост; • Намаляване на предприятията и заетите в селското стопанство; • Ниски резултати от използване на общинските гори; • Остаряла водоснабдителна мрежа и много повреди по нея; • Слабо развита канализационна мрежа; • Липса на ПСПВ и ПСОВ в общината; • Лоша пътна настилка на пътищата в общината; • Слабо развита ВЕИ индустрия; • Липса на средства за подобряване на инфраструктура в общината; • Липса на координация между общината и държавните предприятия в инфраструктурните сектори; • Сериозно проблеми с комуникациите в голяма част от по-малките населени места; • Липса на специалисти за работа в инфраструктурата на общината; • Липса на аптечна мрежа в селата; • Сериозни проблеми с медицинското обслужване; • Проблеми с финансите на общината – недостатъчно собствени средства; • Слабо развит туризъм, липса на достатъчно места за настаняване и заведения за хранене и развлечения; • Липса на туристически атракции; • Липса на туристически маршрути за еко и селски туризъм.
Възможности	**Заплахи**
• По-добро развитие на интензивните култури на площите от обработваемата земя; • Значително увеличаване на поливните площи, в. т. ч. и за сухоустойчиви трайни насаждения; • По-добро развитие на горите на общината, чрез почистване, залесяване и култивиране на сухоустойчиви горски видове. • Разработване на баланс на водните ресурси на общината с цел оптималното им използване; • Създаване на резерви от питейна вода и на места за поене на животните в засушливите райони на общината. • Подобряване на качествата на питейната вода, чрез подмяна на водоснабдителната мрежа; • Завършване на канализацията, строителство на ПСОВ и преработване на отпадъчните води в основните села; • Развитие на ВЕИ индустрията и най-вече използване на слънцето за нуждите на бизнеса, животновъдството и населението; • Подобрявана на пътните настилки;	• Най-сериозната заплаха е обезлюдяването на по-малките села и общината като цяло; • Сериозни климатични промени, изразени в продължителни засушавания, високи температури и опасност от наводнения; • Потенциални рискове от земетресения; • Липса на инвестиции за развитие на промишлеността и най-вече на екологично чисти и високотехнологични сектори; • Забавяне в подобряване на образованието и квалификацията на населението; • Слабо развита местна икономика; • Липса на развитие на ПЧП в промишлеността и селското стопанство на общината; • Деградация на почвите в горските територии в планините на територията на общината; • Липса на средства за проектиране на всякакви обекти, в т.ч. и на инфраструктурни проекти в общината; • Липса на проекти за подобряване на всички видове инфраструктура в общината;

• Увеличаване на броя на транспортните връзки между селищата на общината; • Подобряване на чистотата, хигиената и благоустройството на населените места; • Развитие на зелена енергетика; • Създаване на малки предприятия в сферата на чистите и преработвателните технологии; • Развитие на устойчив туризъм и валоризиране на природните и културните ресурси; • Създаване и управление на туристическа дестинация Струмяни; • Създаване на логистична и/или индустриална зона; • Увеличаване на обема от електронни общински услуги; • Развитие на информационни технологии и електронна община; • Активно използване на средства от СФ на ЕС и привличане на инвестиции.	• Липса на средства за развитие на ВЕИ индустрията; • Общинските финанси са крайно ограничени и не дават достатъчно свобода на решаване на текущи задачи в общината; • Липса на специалисти в секторите на инфраст-руктурата.

13. Взаимовръзки на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД

Хоризонталният социално-икономически анализ на община Струмяни е извършен въз основа на нейния природен комплекс, икономическото, социалното и екологичното развитие, съобразен с капацитета и бюджета на общината.

1. *Икономическото развитие* на общината е основното направление в дейността на община Струмяни. Икономическото развитие е системен, многопластов и продължителен процес във времето. Той обхваща иновациите, бизнес предприемачеството, повишаване квалификацията на населението, ръста на производителността на труда, които са в основата на ръста на икономиката. Такъв тип икономическо развитие изисква отлично познаване на местните ресурси, които в съчетание и интеграция със съседни общини, с областната администрация и с помощта на държавата могат да превърнат общината в предпочитано място за живот.
2. *Земеделски земи.* Те са незначителни по размер и са сравнително равномерно разпределени между населените места на общината. Те са засети основно с трайни насаждения: лозя и овощни градини, но площите им са сравнително ограничени. Пасищата и мерите заемат по-голяма част от земеделските площи. Земеделието е слабо развито и ограничено подкрепя животновъдството, което е основно развито на базата на

пасищата и мерите. Липсва интеграция между селското стопанство и преработващата промишленост.

3. *Река Струма и нейните притоци*. Поливните площи са незначителни. Повърхностните води на р. Струма и пДГемни води са изключителен местен ресурс за повишаване на добивите и поене на животните. В общината има много мини и малки язовири, по повече от 80% от тях са запуснати и не се експлоатират. Това е важен ресурс на общината, който трябва да се възстанови, за да намали действието на промените в климата в общината.
4. *Гори.* В общината има сериозни горски масиви, но това са предимно държавни гори. Добиват се дърва, като практически няма добив на строителен дървен материал. Събирането на горски плодове, билки или диви животни е ограничено. Създаването на нови гори е незначително. В горите са наблюдават деградивни процеси: ерозия, малки площи се залесяват и др. Няма информация, доколко се използват пасищата и мерите в държавните гори.
5. *Слънцегреене и природни компоненти.* Общината разполага с много добри възможности за развитие на ВЕИ, подобряване на ЕЕ и развитие на зелена икономика. Вече има опит в използването на слънчевата енергия, а съществуващият потенциал е значителен. С него могат да се решат значителни задачи по улесняване на бизнеса и населението с местни ресурси.

В страната нарастването на БВП за периода 2013–2019 г. е 7,19% при база 2010г. Така средният прираст на БВП е 1,75%, основно постигнат в ЮЗРП, докато в останалите райони и области на България ръстът е значително по-малък. Приходите в общината намаляват с 1,1%. Най-голямо намаление на приходите се наблюдава в секторите: търговия – с 32% и преработваща промишленост с 18.3%. Увеличение на приходите се наблюдава само в секторите селско, горско стопанство и рибовъдство с 220% и транспорт с 89,5%

Друг важен факт е динамиката на производителността на труда и на БВП. През периода 2013–2017г. производителността на труда в България е увеличена средно на година с 5,3%, а БВП с 6% по текущи цени. Тук няма да се правят допълнителни анализи,

но е явно че ръстът на икономиката в България, а в т. ч. и в община Струмяни не се основава на ръста на производителността на труда.

Друг показател за ръста на икономиката е БВП на човек от населението. Той е правопропорционален на БВП и обратно пропорционален на броя на населението. От това следва, че този показател ще нараства с по-бързи темпове от БВП, тъй като населението намалява. В община Струмяни населението към 2019г. намалява с 11,5%, и съответно показателят ще има по-висока стойност от средния за страната.

Ръстът на БВП е органично свързан с инвестициите. В община Струмяни през периода 2013–2018г. ДМА са увеличени с 59,7%. Увеличението се формира от увеличението на ДМА в селското, горското стопанство и рибовъдство над 6,8 пъти и в сектор транспорт – почти 3,5 пъти, но ДМА намаляват в преработващата промишленост с 49,9%. Т. е. с такъв ръст на ДМА не е възможно да се очаква сериозен ръст на БВП в община Струмяни.

Друг фактор за ръста на БВП на човек от населението е образованието и квалификацията. Ако количествено има наличие на достатъчна работна сила, то по отношение на квалификацията, има какво да се желае. Една от потенциалните възможности за инвестиции е наличието на образовани и квалифицирани работници. В общината трудно може да се основе ново производство, особено иновативно, без да има достатъчно специалисти със средно специално образование, основно в областта на селското стопанство и енергетиката. За общото развитие на икономиката е много важно да има достатъчно специалисти с висше образование: инженери, икономисти, агрономи, ветеринари, зоотехници и т. н. Данните за населението „в трудоспособна възраст“ показва, че то намалява с 10,6%, а това „в под трудоспособна“ възраст с 11,9%.

При показателя „производителност на труда“, междурайонните различия имат голям размах, който се движи от 20 308 лв. за ЮЦРП до 35 964 лв. за ЮЗРП. Тъй като община Струмяни е в ЮЗРП, то е явно че производителността на труда е още по-ниска, защото на равнище NUTS 3 (области), водеща е област е София град, докато останалите области имат по-ниски значения от посочената средна величина за района. Няма да се повтарят факторите, които влияят на производителността на труда, посочени по-горе.

МСП са гръбнакът на националната икономика, които реализират над 60% от БВП на страната. Тези предприятия обикновено са в сектора на услугите и независимо от големият им брой и сравнително големите приходи и продукция, не могат да бъдат двигатели на икономиката. Те винаги ще изпълняват функции на допълващи дейности в първичния и вторичния сектори на икономиката. В другите сектори се аутосорсват дейности, които не се изпълняват в големи и средни предприятия. В община Струмяни броят на предприятията е увеличен с 5,3% - микро предприятия, докато в селското, горското стопанство и рибовъдството намалението е 33,3%.

II. Мисия, Визия, Цели и Приоритети за развитие на Община Струмяни за периода 2021-2027 год.

1. Мисия и визия за развитие

Стратегическата част на ПИРО е разработена на базата на извършените анализи: технически, експлоатационен, икономически, финансов, ситуационен, SWOT-анализ и анализ на изпълнението на ОПР на Община Струмяни за периода 2014–2020г. Тези анализи и сравнения с постиженията на други общини, областта и страната позволяват да се формулират изводи за резултатите от управлението на общината и за нейното позициониране в бъдеще.

Процесите и тенденциите са разгледани по отношение на тяхната устойчивост във времето. Същевременно са отчетени потенциалните рискове и заплахи за общината. При разработването на стратегическата част на ПИРО Струмяни са използвани методите: еквивалентност, методът на конверсия, екстраполация и сценарии за развитието на ЕС и климата, страната и общината. Анализите и методите на добро управление позволяват да се планират интервенции, както за преодоляване на идентифицираните слабости, така и за развитие на потенциала на общината в контекста на националните и европейските приоритети заложени в цитираните стратегически документи.

Предложените цели, мерки, дейности и проекти са фокусирани върху специфични местни ресурси и възможностите за развитие, като са отчетени:

- Стратегическото местоположение на община Струмяни;
- Влиянието на национална инфраструктурни обекти (АМ „Струма“, железопътната линия №5 София - Радомир - Кулата (продължава към Солун и Атина в Р Гърция) и възможностите, които предоставят;
- Близост на община Струмяни до областния център Благоевград и туристическия център Сандански;
- Досегашните контакти със съседни общини и възможностите за интегриран териториален, икономически и социален подход за сближаване и развитие;

- Възможностите за трансгранично сътрудничество с общини в Р Гърция и РС Македония, и натрупания опит в това отношение;
- Прогноза и насоки за развитие на община Струмяни в общинските стратегически документи.

Стратегическата част на ПИРО е съобразена и със Споразумението за партньорство между ЕС и България за програмен период 2021–2027г. и предвидените в него 5 политически цели (ПЦ), които заменят досегашните 11 тематични цели: *1. По-интелигентна Европа; 2. По-зелена, нисковъглеродна Европа; 3. По-добре свързана Европа; 4. По-социална Европа; 5. Европа по-близка до гражданите.*

Стратегическата част ПИРО Струмяни 2021–2027г. отчита и проекта на Плана за възстановяване и устойчивост на Р България (октомври 2020г. – февруари 2021г.). Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства за икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от пандемията COVID-19. Същевременно Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка на ЕС. Планът е структуриран в четири стълба: *Иновативна България; Зелена България; Свързана България; Справедлива България.*

1.1. Мисия на община Струмяни

Мисията на една институция/организация, в случая общината, е нейната философия на съществуване, която се реализира чрез стратегическо планиране и нейното осъществяване.

МИСИЯ
Община близо до гражданите; запазване на природното, културното наследство, и идентичносттта; развитие на устойчив туризъм, зелена и цифрова икономика.

1.2. Визия за развитие на община Струмяни

Визията за развитие на община Струмяни акцентира върху повишаване качеството на живот и благоустрояване на населените места чрез интегрирано териториално, социално и икономическо сближаване на общината в Благоевградския и трансграничния район. Нейното формулиране е подчинено на логиката на визията на Областната стратегия за регионално развитие, като отчита насоките в националните стратегически документи и Споразумението между ЕС и България за плановия период 2021-2027г. Визията за развитие на общината се формулира като:

ВИЗИЯ
Балансирано интегрирано териториално развитие, социално и икономическо сближаване с цел повишаване качеството на живот, постигане на интелигентен устойчив растеж и утвърждаване на местната, националната и европейската идентичност.

За постигането на визията за развитие на община Струмяни на база на социално-икономическия анализ, секторните и общия SWOT - анализи са идентифицирани следните стратегически цели:

2. Стратегически цели

За постигането на визията за развитие на община Струмяни на база на социално-икономическия анализ, секторните и общия SWOT - анализи са идентифицирани следните стратегически цели:

2.1. Стратегическа цел 1

Стратегическа цел I.

Повишаване на качеството на живот на местното население.

2.2. Стратегическа цел 2

Стратегическа цел II.

Стратегическа цел III.

Използване на местните ресурси за икономически растеж.

2.3. Стратегическа цел 3

2.4. Стратегическа цел 4

Стратегическа цел IV.

Запазване и развитие на местните културни ценности и идентичност

реализирането на стратегическите цели ще се постигне чрез създаване на съвременна и модерна икономика на базата на местните природни и антропогенни ресурси, повишаване на доходите на населението, благоустрояване на среда на живот, качеството на социалните и здравните услуги, качеството на образованието и духовния растеж на населението.

3. Приоритети, мерки и дейности

3.1. Приоритети

При извеждането на стратегическите цели и приоритетите в ПИРО е приложен принципът на необходимостта и приемствеността. Към всяка стратегическа цел са разработени приоритети, които ще подпомогнат постигането й. Тези приоритети са подредени в логическа последователност. Към всяка една от стратегическите цели са посочени приоритетите, мерките, дейностите и/или проектите, които ще изпълнява общината в програмния периода 2021–2027г. Приоритетите по стратегическите цели на община Струмяни за периода 2021–2027 година са:

Приоритет I.

Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие

Приоритет II.

Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешки капитал

Приоритет III.

Модернизиране на инфраструктурата

Приоритет IV.

Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда

Всеки един от приоритетите е пряко подчинен на конкретни цели на политиката, заложени в Споразумението за партньорство между ЕС и България и стълбовете от проекта на Плана за възстановяване и устойчивост. В Приложение 1 и Приложение 1 А са включени конкретните мерки и проекти, предвидени за изпълнение в ПИРО Струмяни в рамките на програмния период 2021–2027г.

Развитието на административния капацитет на общинската администрация е свързано с целенасочено обучение на служителите в общинската администрация, предприятията и фирмите, и повишаване на практическия им опит чрез споделяне на опит и работа в експертни мрежи на регионално, национално и международно равнище.

Качеството на публичните услуги е свързано с повишаване квалификацията на заетите в общинска администрация, усвояването на процеса на работа с новите цифрови технологии, намаляване на бюрокрацията и повишаване на прозрачността в управлението. Както и с увеличаване броя на предлаганите електронни услуги.

Интервенциите са фокусирани върху подобряване професионалните компетенции на служителите, подобряване на техните умения за работа с новите информационни технологии и подобряване на чуждоезиковите им умения, като залог за качествено административно обслужване. Специален акцент е поставен върху развитие на капацитета за управление на проекти за финансиране от Структурните фондове на ЕС, участие в регионалната политика, повишаване на бизнес уменията на ръководните кадри в общинските предприятия и общински фирми, изграждането на административен капацитет за подкрепа на бизнеса и икономическото развитие. Като ключова институция на местно ниво в процеса на планиране и усвояване на средствата от фондовете и програмите на ЕС общинската администрация следва да развива капацитет в тази област, като се ангажира със споделяне на експертиза с местния неправителствен сектор. От изключителна важност за успешното усвояване на ресурсите е изграждането и съхраняването на административни структури и експерти, създаването на местни и участието в регионални партньорства.

Участието в партньорски мрежи на ръководно и експертно ниво е важен инструмент за повишаване на професионализма, подобряване на достъпа до информация и реализиране на над общински инициативи и интегрирани териториални инвестиции. Същев-

ременно, разположението на общината и възможностите за трансгранично сътрудничество представляват уникална възможност за кооперираме с местните власти в Р Гърция и РС Македония. Конкретните мерки и включените в тях дейности са насочени към подобряване на административния капацитет, развитие на електронните услуги за граждани и бизнеса, въвежда на иновативни цифрови процеси в местната икономика и преход към нисковъглеродна кръгова зелена икономика на територията на общината.

Стимулирането на граждански инициативи има важна роля за формиране на общински политики и реализиране на настоящия ПИРО. Усилията са насочени към подобряване на диалога с бизнеса, НПО и гражданите, повишаване на гражданската и предприемаческата култура на подрастващото поколение, стимулиране и развитие на местни граждански инициативи и подкрепа на МИГ (ВОМР) и други инициативи от периода 2014-2020г.

3.2. Мерки и дейности

ПРИОРИТЕТ № 1. Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие

Мерки и дейности за реализиране на Приоритет 1:

Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие цели прилагането на интегрирани подходи за териториално развитие за реализиране на синергични ефекти и инвестиране в подобряване на физическата среда в общинския център и селата от общината на базата на приоритизиране на конкретните нужди на населените места и местните жители. Целта е да се финансират проекти, инициирани от местното население, в зависимост от техните нужди и приоритети. Устойчивото развитие е свързано със създаване на механизми за ефективно реализиране на ПИРО и контрол по изпълнение на Плана, както и формулирането, подкрепата и реализирането на местни политики.

Мярка 1.1. Стратегическо планиране и изпълнение на общински политики

Дейност 1.1.1: Подобряване на капацитета на общинската администрация за подготовка, изпълнение и отчитане на ПИРО и други стратегически документи

Дейност 1.1.2: Формулиране и реализация на общински политики в областта на екологията, образованието, икономиката, енергетиката, социалната политика и социалните услуги и др.

Дейност 1.1.3: Подготовка на нова стратегия за ВОМР

Мярка 1.2. Повишаване на административния капацитет на общинска администрация

Дейност 1.2.1: Подобряване на квалификацията и професионалната компетентност на служителите

Дейност 1.2.2: Осигуряване на ефективно обучение на новопостъпили служители, чрез приемственост между служителите в общинска администрация

Дейност 1.2.3: Внедряване на единната електронна съобщителна мрежа чрез изграждане на нова пасивна инфраструктура

Дейност 1.2.4: Информационно осигуряване на процесите на управление и функциониране на информационната система за управление на общината

Дейност 1.2.5: Пълна дигитализация на документалния архив, съхраняван безсрочно

Дейност 1.2.6: Обновяване на технологичното оборудване в структурата на общинска администрация

Дейност 1.2.7: Софтуерно осигуряване на администрацията

Дейност 1.2.8: Разширяване обхвата на предоставяните електронни услуги и публични регистри

Мярка 1.3. Регионално и трансгранично сътрудничество

Дейност 1.3.1: Планиране на интегрирани териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР

Дейност 1.3.2: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР

Дейност 1.3.3: Сътрудничество с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни

Дейност 1.3.4: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на проекти с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни, традиционни партньори на общината по транснационални проекти

ПРИОРИТЕТ № 2. Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал

Формиране и повишаване качеството на човешкия капитал е основен фактор на гражданското общество и иновативното производство. Създаването на адекватен човешки капитал е труден и продължителен процес. Качественият човешки капитал може да се постигне чрез образование през целия живот, заетост и социално включване. Успешната адаптация към съвременния модел на икономическо развитие неизменно е свързана с развитието на човешкия капитал. Важна роля в това отношение играят образователната и социалната система и активното участие на бизнеса с възможностите за развитие на кадрите на фирмено равнище.

Активните мерки на пазара на труда съвместно със социалните партньори са насочени към повишаване на качеството на работната сила на съществуващите трудови резерви в икономиката, които са извън заетост - ниско образованите лица, без квалификация и специалност; продължително безработните лица; младежи; хора с увреждания; хора в пред-пенсионна възраст; икономически неактивни лица, вкл. маргинализирани общности като ромите и т. н. Повишаване на квалификацията, пригодността за заетост, адаптивността и активността на тези групи има важна роля за развитие на местния бизнес през следващите години. Необходимо е да се работи за повишаване на ефективността и устойчивостта на политиката в областта на социалното включване като способ за намаляването на социалните неравенства.

Политиката за социално включване е насочена към осигуряване на равен достъп до специализирана здравна и дългосрочна социална грижа, повишаване на качеството и разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги, въвеждане на интегрирани подходи при предоставянето на социални услуги, както и развитие на интегрирани услуги.

За целта е необходимо укрепване на капацитета за предоставяне на качествени социални услуги, разширяване на териториалната мрежа, повишаване на квалификацията на работещите в системата и подобряване на условията в социалните заведения.

Осигуряване на качествено здравеопазване и повишаване на здравния статус на населението. Ролята на общината в тази сфера е спомагателна. Общинската администрация на практика може да осъществи координационни действия и да подпомогне осигуряването на качествено здравеопазване за населението. Органите на местната власт се явяват своеобразен посредник във взаимоотношенията на заинтересованите и засегнатите лица на местно равнище и представителите на държавната власт и националните институции. Независимо от това, тя може да даде своя принос за укрепване на капацитета и технологично обновяване на общинското обществеото здравеопазване, и привличане на квалифицирани кадри в системата.

Мерки и Дейности за реализиране на Приоритет 2:

Мярка 2.1. Подобряване на достъпа до трудова заетост

Дейност 2.1.1: Увеличаване дела на заетите и наетите лица в общината

Дейност 2.1.2: Увеличаване дела на заетите и наетите лица от уязвимите групи в общината

Дейност 2.1.3: Подобряване баланса между отделните социални групи и сигуряване на равенство на пазара на труда

Дейност 2.1.4: Професионално ориентиране

Мярка 2.2. Социално сближаване и равни възможности

Дейност 2.2.1: Подкрепящи услуги в общността за деца и младежи

Дейност 2.2.2: Дълготрайна грижа за лица с трайни увреждания и възрастни

Дейност 2.2.3: Подобряване на социалната инфраструктура

Дейност 2.2.4: Подкрепа на лица, жертви на насилие или дискриминация

Дейност 2.2.5: Увеличаване капацитета на съществуващи социални услуги

Мярка 2.3. Оказването на подкрепа за нуждаещите се

Дейност 2.3.1: Оказване на подкрепа от първа необходимост за нуждаещите се

Дейност 2.3.2: „Пакети за новородени“

Дейност 2.3.3: „Топъл обяд“

Дейност 2.3.4: „Асистентска подкрепа“

Мярка 2.4. Подобряване на качеството на предоставяните здравни услуги

Дейност 2.4.1: Обновяване на сградния фонд на функциониращите бивши здравни участъци и служби

Дейност 2.4.2: Технологично обновяване на функциониращите бивши здравни участъци и служби

Дейност 2.4.3: Подобряване достъпа до здравни услуги, вкл. на уязвимите групи в общината

Дейност 2.4.4: Привличане на медицински специалисти в общината

Дейност 2.4.5: Развитие на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние

Мярка 2.5. Превенция на здравето и повишаване здравната култура

Дейност 2.5.1: Повишаване на здравната култура на населението

Дейност 2.5.2: Повишаване на здравната информираност на населението

Дейност: 2.5.3: Подобряване здравното състояние на уязвимите групи в общината

Мярка 2.6 Подобряване на образователната инфраструктура

Дейност 2.6.1: Основен ремонт на ДГ “Патиланци”, с Микрево с два филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци

Дейност 2.6.2: Основен ремонт на СУ “Св. Паисий Хилендарски”, с. Микрево

Дейност 2.6.3: Изграждане на прилежаща образователна инфраструктура

Дейност 2.6.4: Подмяна на обзавеждането на ДГ “Патиланци” и двата му филиала

Дейност 2.6.5: Подмяна и закупуване на ново обзавеждането на СУ “Св. Паисий Хилендарски”, с. Микрево

Дейност 2.6.6: Технологично обновяване на ДГ “Патиланци” и двата му филиала

Дейност 2.6.7: Технологично обновяване на училище СУ “Св. Паисий Хилендарски”, с. Микрево

Мярка 2.7 Качествено образование за всеки

Дейност 2.7.1: Повишаване качеството и подобряване достъпа до образование

Дейност 2.7.2: Изграждане на училищна STEM среда

Дейност 2.7.3: Модернизация на учебния процес

Дейност 2.7.4: Подкрепа за иновативни детски градини и училища

Мярка 2.8 Учене през целия живот

Дейност 2.8.1: Професионална квалификация и преквалификация

Дейност 2.8.2: Иновативни форми за учене

Мярка 2.9 Развитие на културата, спорта и младежките дейности

Дейност 2.9.1: Развитие на културата

Дейност 2.9.2: Развитие на младежките дейности

Дейност 2.9.3: Развитие на спорта и местата за отдих

ПРИОРИТЕТ № 3. Модернизиране на инфраструктурата

Подобряване на водоснабдяването и пречистването на питейните и отпадъчните води: изграждане, подмяна и реконструкция на ВиК инфраструктура за осигуряване съответствие с изискванията на Директива 91/271/ЕИО. Опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, вкл. установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане.

Подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие въз основа на специфичния местен потенциал. Подобряване на общинската и регионална пътна мрежа чрез реконструкция и рехабилитация на пътни връзки. Подобряване на качеството на пътищата, свързаността и достъпността. Пълноценно интегриране на пътната безопасност в управлението на пътната инфраструктура. Облагоро-

дяване на градската и селската улична мрежа и ЕЕ улично осветление, на територията на общината. Подобрената среда за пренос на данни, цифрова свързаност и висока киберзащита на публичните институции, местната администрация и потребителите.

Изпълнение на общинските ПЕЕ. ЕЕ на публични, частни и бизнес сгради: саниране, изгражда на алтернативно електроснабдяване, фотоволтаични (соларни) системи и термопомпи/циркулационни помпи. Въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт, мониторинг и контрол на енергопотреблението. Стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление. Изграждане на енергоспестяващо улично осветление в общинския център и селата.

Мерки и дейности за реализиране на Приоритет 3:

Мярка 3.1. Модернизиране на ВиК инфраструктурата

Дейност 3.1.1: Реконструкция и подмяна на водопроводна мрежа и изграждане на нова вътрешна канализационна мрежа

Дейност 3.1.2: Изграждане на допълнително водоснабдяване на група села на територията на Община Струмяни

Дейност 3.1.3: Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейните води.

Дейност 3.1.4: Подобряване на канализационната инфраструктура

Дейност 3.1.5: Изграждане на модул пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Струмяни, община Струмяни

Дейност 3.1.6: Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Микрево, община Струмяни

Мярка 3.2. Подобряване на транспортната свързаност

Дейност 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност чрез републиканска пътна мрежа

Дейност 3.2.2: Подобряване на транспортната достъпност до социалната инфраструктура в общината

Дейност 3.2.3: Подобряване на транспортната свързаност чрез общинската пътна мрежа

Дейност 3.2.4: Ремонт, реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в населените места в община Струмяни

Дейност 3.2.5: Подпомагане постигането на по-голяма свързаност между Р България и РС Македония

Мярка 3.3: Подобряване на енергийна ефективност

Дейност 3.3.1: Саниране на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, здравни учреждения, училище и детска градина, читалища и др.)

Дейност 3.3.2: Подмяна на топлинни и охлаждащи системи в публични сгради с такива с по-ниско енергопотребление

Дейност 3.3.3: Подмяна на външното изкуствено осветление с енергоефективно такова, базирано на възобновяеми енергийни източници

Дейност 3.3.4: Слънцето в община Струмяни – неизчерпаем източник на електрическа енергия

Дейност 3.3.5: Внедряване на мерки за енергийна ефективност в частни еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни

Дейност 3.3.6: Изграждане на общински соларен парк за задоволяване на собствени нужди на общината

Дейност 3.3.7: Подпомагане и насърчаване частни инвестиции за изграждането на соларни паркове

Дейност 3.3.8: Подпомагане изграждането и използване на ВЕИ за производствени, земеделски и битови нужди

Мярка 3.4. Подобряване на електронната съобщителна мрежа и свързаност

Дейност 3.4.1: Изграждането на общинска лъчеобразна система от многолентов интернет - обхващащ с рационално изградени трасета „опорните села”

Дейност 3.4.2: Изграждане на обществени зони със свободен достъп до Интернет в населените места с над 500 души население

Дейност 3.4.3: Обезпечаване на високо ниво на киберсигурност

ПРИОРИТЕТ № 4. Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда

Основен аспект на екологичната политика на община Струмяни през програмния период 2021–2027г. е насочен към интегрирано управление на водите, опазване и подобряване състоянието на водите и постигане и поддържане на добро количествено, химично, биологично и екологично състояние на водните тела на територията на общината. Изграждането на пречиствателни съоръжения за питейни и отпадъчни води ще се изпълнява в съответствие с изискванията на Директива 91/271ЕЕС на Европейския съюз, Рамковата директива по водните въпроси и Конвенцията за защита и използване на трансграничните водни течения.

Важен акцент на общинската екологична политика и интегрираното управление на отпадъци е провеждането на политика за намаляване на отпадъците, разделно събиране и рециклиране на същите. Предвижда се подобряване третирането на битовите, промишлените и строителните отпадъци, намаляване количествата на депонираните битови отпадъци в съответствие с провежданата национална политика за опазване на околната среда.

Общината се ангажира с политика за подобряване екологичното състояние на въздуха. Основния акцент в това отношение е насочен към намаляването на замърсяването с фини прахови частици чрез подмяна на индивидуални и обществени отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление и охлаждане, подмяна на обществения транспорт с екологичен и политика на енергийна ефективност.

За да е ефективна местна екологична политика е необходимо тя да се разбира от гражданите на общината и бизнеса и да се подкрепя. Ръководството на общината активно ще подкрепя граждански инициативи „отдолу“, насочени към подобряване на екологичното състояние в общината.

През предстоящия програмен период ще се обърне специално внимание на превенцията на риска от бедствия и аварии. Община Струмяни е една от общините, която е сериозно заплашена най-вече от рискове от наводнения, засушавания и земетресения.

През последните години местното население сериозно е пострадало от подобни бедствия. Ето защо общинското ръководство ще се ангажира сериозно съвместно със съседни общини с политика на превенция и ранно известяване на потенциални природни бедствия. Предвиждат се и активни мерки за консервиране и възстановяване на биологичното разнообразие в резултат на бедствия и аварии с фокус върху подобряване на екосистемите, и осигуряване свързаността на мрежата НАТУРА 2000.

Мерки и дейности за реализиране на Приоритет 4:

Мярка 4.1. Интегрирано управление на водите и превенция на риска от наводнения

Дейност 4.1.1: Периодични проверки на техническото състояние на язовирите и коритата на реките, на санитарно-охранителните зони на действащите водоизточници

Дейност 4.1.2: Почистване и корекция на коритата на реките в рамките на урбанизираната територия на населените места (ангажимент на общината) и извън орбанизираната територия на общината

Дейност 4.1.3: Повишаване на капацитета за реакция при наводнения на общинската администрация и доброволните отряди и подобряване на реакциите на населението при наводнения

Дейност 4.1.4: Подобряване на водозадържащата способност на земеделски, горски и крайречни територии.

Мярка 4.2. Управление на отпадъците

Дейност 4.2.1: Предотвратяване образуването на нерегламентирани площадки за отпадъци

Дейност 4.2.2: Подобряване на организацията и ефективността на сметосъбирането

Дейност 4.2.3: Подпомагане на изграждане и оборудване на площадка за съхранение и оползотворяване на строителни отпадъци към РСУО Сандански

Дейност 4.2.4: Повишаване обществената информираност относно практиките на устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.

Мярка 4.3. Подобряване качеството на атмосферния въздух

Дейност 4.3.1: Информационни кампании сред местното население за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление

Дейност 4.3.2: Подмяна на ППС и специализираните автомобили на общинска администрация, общински структури и общинските предприятия с електромобили или хибридни автомобили

Дейност 4.3.3: Мониторинг на качеството на атмосферния въздух

Дейност 4.3.5: Образователна и рекламно-информационна кампании за качеството на атмосферния въздух

Дейност 4.3.6: Стимулиране и подкрепа на МСП за въвеждане на системи за пречистване на въздуха в потенциално замърсяващи производства.

Мярка 4.4. Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие

Дейност 4.4.1: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в защитени територии по реда на Закона за защитените територии

Дейност 4.4.2: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в Защитени зони по Директива за птиците и по Директива за местообитанията на територията на община Струмяни

Дейност 4.4.3: Подобряване на качеството и възстановяване на зелените системи на община Струмяни

Дейност 4.4.4: Подобряване на благосъстоянието на горските територии

Дейност 4.4.5: Превенция и защита на екосистемите от засушавания и пожари

ПРИОРИТЕТ № 5. Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика

Планираните интервенции са насочени към стимулиране на развитие на иновативни МСП, подмяната на остарялата техника, въвеждане на съвременни цифрови процеси и технологии, насърчаване на предприемаческия дух и повишаване на квалификацията

на управленските и изпълнителските кадри. Предвижда се общината приоритетно да насърчи развитието на туризма като алтернативен стопански сектор, създаване на чисти предприятия, пазарно ориентирано селско и горско стопанство и осигуряване на техническа, и инженерна инфраструктура за реализиране на бизнес.

Основен източник за изпълнение на стратегическите цели, приоритетите и мерките са Структурните и Кохезионният фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общинския бюджети. Необходимо е и привличане на частни ресурси на инвеститори от страната и чужбина, като се разработят мерки за публично-частно партньорство в сектора на туризма.

Мерки и дейности за реализиране на Приоритет 5:

Мярка 5.1. Изграждане на модерна бизнес инфраструктура и инвестиционен профил

Дейност 5.1.1: Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори

Дейност 5.1.2: Подготвяне на терени за привличане на инвеститори

Мярка 5.2. Изграждане на подкрепяща среда за развитие на устойчив и иновативен бизнес

Дейност 5.2.1: Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики

Дейност 5.2.2: Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.

Дейност 5.2.3: Създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“.

Дейност 5.2.4: Информационен портал и изложение на МСП от региона

Дейност 5.2.5: Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП

Дейност 5.2.6: Подкрепа за технологично обновяване на МСП

Мярка 5.3. Изграждане на инфраструктура за устойчиво развитие на земеделието и подкрепа за земеделските стопани

Дейност 5.3.1: Създаване и развитие на поливните системи за земеделските земи чрез използването на автоматизирани системи

Дейност 5.3.2: Изграждане на общински пазар в община Струмяни

Дейност 5.3.3: Изграждане на регионална борса/тържище за реализиране на земеделска продукция на производители от общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини

Дейност 5.3.4: Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители

Дейност 5.3.5: Стимулиране развитието на биоземеделиие и успешни земеделски практики

Мярка 5.4. Създаване на туристическа дестинация „Струмяни“ и регионални туристически продукти

Дейност 5.4.1: Подобряване на административния капацитет за капитализиране и управление на туристическите ресурси

Дейност 5.4.2: Създаване на актуална база данни за състоянието на културно-историческото и природното наследство на Община Струмяни

Дейност 5.4.3: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство

Дейност 5.4.4: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието

Дейност 5.4.5: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането

Дейност 5.4.6: Обновяване на музейната сбирка в с. Струмяни

Дейност 5.4.7: Създаване на екопътеки и зони за отдих на териотирията на община Струмяни

Дейност 5.4.8: Създаване на природни и исторически веломаршрути на териотирията на община Струмяни

Дейност 5.4.9: Развитие на екстремен туризъм по р. Струма - изграждането на информационен център за екстремен туризъм

Дейнот 5.4.10: Създаване на интегриран туристически продукт за винен туризъм

Мярка 5.5. Съхраняване и развитие на културата и местната идентичност

Дейност 5.5.1: Съхраняване на нематериалното и живото наследство.

Дейност 5.5.2: Подкрепа на културната, възпитателната и образователната дейност на читалищата.

Дейност 5.5.3: Подкрепа за провеждането на традиционни и нови фестивали

Мярка 5.6. Съхраняване и развитие на културата и местната идентичност

Дейност 5.6.1: Туристическа информация и реклама, участие на туристически борси и изложения.

Дейност 5.6.2: Взаимодействие на общината с туристически сдружения и организацията за управление на туристическата дестинация и туристическия район.

III. Комуникационната стратегия

1. Същност на комуникационната стратегия

Комуникационната стратегия е съвкупност от дейности и мероприятия, които представляват пътищата за популяризиране на ПИРО на община Струмяни, за запознаването на гражданите на общината с приоритетите и целите, заложени в него, и за спечелване на обществената ангажираност в подкрепа на реализирането на предвидените мерки, дейности и постигането на желаните резултати, за повишаване на икономическия и социален статус и подобряване на благосъстоянието и качеството на живот на местното населението.

Стратегията се разработва в помощ на развитието и поддържането на взаимоотношения на общинската администрация с гражданите, бизнеса, организациите с нестопанска цел, външните инвеститори и др. заинтересовани общности, които развиват дейност на територията на общината. Чрез осигуряването на информацията, необходима за постигане на информирано съгласие, се цели идентифициране на възникващи проблеми, повишаване нивото на информиране и разбиране, генериране на подкрепа и очертаване на възможностите за добро и прозрачно управление.

2. Визия на комуникационната стратегия

Визията на комуникационната стратегия е да се ангажират всички заинтересовани групи в процеса на изготвяне, популяризиране и изпълнение на ПИРО Струмяни за периода 2021 – 2027 г.

3. Принципи на комуникационната стратегия

- Партньорство и прозрачност на процеса по изготвяне и реализиране на плана;
- Активно включване на заинтересованите общности в изготвяне на ПИРО Струмяни;
- Осигуряване на необходимата информация и публичност;

- Отчетност и публичност в дейността на общината. Създаване на условия за провеждане на дебат, предоставяне на балансирана и обективна информация, както и осигуряване на възможност гражданите да изразяват своите очаквания и предложения;
- Защита на обществения интерес чрез изграждане на съпричастност в населението и структурите на гражданското общество към проблемите на общината и мотивирането им за участие в нейното управление;
- Координация с други програми, изпълнявани от община Струмяни, като комуникационните дейности за осигуряване на прозрачност и публичност при привличане на средства от еврофондовете за инвестиране в общината;
- Ефективност на разходите – постигане на максимални резултати с наличните ресурси.

4. Приоритети на комуникационната стратегия

Повишаване на общественото доверие в българските институции и насърчаване на активното участие на обществото в процесите на стратегическо планиране, изготвяне на ПИРО, вземане на решения за определяне на приоритетите на развитие за следващия планов период и контрол при изпълнение на стратегическия документ. Постигане на пълна отчетност на администрацията пред гражданите и бизнеса и предоставяне на достъп до обществена информация. Осигуряване на конкретни начини за комуникация между местната власт, населението, бизнеса, структурите на гражданското общество, държавните институции и съседните общини-партньори. Подпомагане на бизнеса, публично-частното партньорство, сдруженията на производителите, местните и регионални медии.

Приоритет 1: Повишаване информираността на гражданите за ролята на местната власт, местни и регионални държавни институции, бизнеса и структурите на гражданското общество в процеса на местно развитие, определяне на стратегическите приоритети за следващия планов район и възможностите за ефективно привличане на средства от ЕФ.

Приоритет 2: Изграждане на единен информационен стандарт в диалога между местната власт, останалите държавни институции, структурите на гражданското общество и медиите.

Приоритет 3: Формиране на реалистични обществени представи за ефективността, дейността и възможностите за създаване на благоприятна бизнес среда в общината.

Приоритет 4: Изграждане на компетентни обществени представи за ролята на местната власт в хода на приобщаване към европейското административно пространство и провеждане на необходимите реформи.

Приоритет 5: Създаване на устойчиви модели за професионална кариера и авторитет, съобразно професионалните и етичните стандарти, възприети в етичния форми на комуникация.

Приоритет 6: Създаване на ефективни и устойчиви партньорства със съседни общини и партньори в трансграничния район (Р Гърция и РС Македония).

5. Цели на комуникационната стратегия

Главна цел - да се осигури прилагането и реализирането на ПИРО въз основа на принципа за партньорство и сътрудничество.

Дърво на целите:

- да се идентифицират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие;
- да се осигури прозрачност и информация, относно очакваните резултати от прилагането на ПИРО и ползите за местната общност;
- да се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО;
- общината да осигури необходимата публичност и да предприеме всички мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на ПИРО за следващия планов период.

6. Целеви групи - идентифициране на социално-икономически партньори при подготовката и изпълнение на ПИРО на община Струмяни 2021 – 2027.

- Общинска администрация, кметове на кметства и кметски наместници;
- Общински съветници;
- Местни и регионални държавни институции;
- Местни и регионални медии;
- Народни читалища, спортни клубове, сдружения на гражданското общество, неформални граждански общности и граждани, които:
  - са партньори за опазване на околната среда;
  - са отговарящи за насърчаване на социалното включване;
  - защитават основните граждански права, правата на хората с увреждания, равенството между половете и недискриминацията;
  - съхраняват културата и народното творчество;
  - спортни клубове и организации;
- Представители и сдружения на бизнеса, бизнесмени, земеделски производители и кооперации.

Постигането на конкретните цели на стратегията зависи от планирането на обхвата и характера на основните послания и избора на приоритетни целеви аудитории. Промените в съществуващите масови обществени нагласи налагат избор на комбинирана стратегия за индиректен и директен достъп до различни целеви аудитории. Насочената комуникация, която би могла да формира устойчиви представи и критерии за оценка сред представителите на приоритетните целеви аудитории, гарантира в много по-голяма степен постигането на крайните цели. Именно затова, за да бъде постигната трайна промяна в масовите нагласи, е необходимо усилията да бъдат концентрирани към гарантирането на ефективна комуникация с целеви аудитории, които имат характер на референтни групи по отношение на значителни групи от населението.

7. Основни форми на комуникация

Действия за осигуряване на необходимата информация и публичност са насочени към: създаването на информационни и рекламни материали; работа с фокус групи; организиране на публични дебати и обсъждания; провеждане на семинари; изследване на общественото мнението и нагласите на местната общност чрез анкетни карти.

Основни форми на комуникация се градят върху основата на адаптивност на комуникационните механизми и предварително заложен позитивизъм по отношение лансираната същност на посланията. Комуникационният тип стратегия е изграден върху разбирането, че медиите са равноправни участници в комуникационния процес, като на тях е определена ролята на медиатори. Характерно за комуникационния тип стратегия е, че тя може да се използва не само когато е усвоен властови ресурс, но и когато субектът навлиза в общественото пространство.

Комуникационната стратегия се основава върху няколко основни подхода в комуникацията:

7.1. Информационни кампании

Проактивна информационна кампания, при която местната власт лансира теми и своята гледна точка към тях в зависимост от собствения си дневен ред. По този начин, институцията има възможност да провокира публичен дебат по определени теми и да аргументира собствената си позиция, следвайки собствената логика на комуникационната си стратегия.

7.2. Директна комуникация

Фокусът все повече се измества от провеждането на мащабни PR кампании към стимулиране на дискусиите и участието на хората и структурите на гражданското общество, в изграждането на позиция по въпросите от местно значение. В допълнение към планираните информационни инициативи се предоставя възможност на отделните граждани да споделят с органите на местна власт своите очаквания и предложения. Предизвикателс-

твата пред членството на България в ЕС, както и пред Европейския съюз като цяло, изискват провеждане на непрестанен дебат, в който органите на местна власт имат водеща роля. Това предполага активен подход, включващ организиране на срещи на отговорните за вземане на управленски решения с представители на различни обществени групи и с населението на общината.

7.2.1. Анкетни карти

Проучване на общественото мнение чрез периодично провеждане на анкетни проучвания. Целта е да се проучат нагласите на местната общност по различни въпроси и тяхното решаване, както и събиране на обратна информация за възприемането на дейността на местната власт и местния орган на самоуправление. Анкетните проучвания могат да се правят както чрез представителни извадки на местното население, така и чрез проучването на мнението на отделни групи.

7.2.2. Фокус групи

Фокус групата представлява качествен метод за изследване на общественото мнение. Това е динамичен метод за изследване в интерактивна среда. При него обучен модератор (водещ) в еднократна дискусия, задава на малка група хора (8-12 души) конкретни въпроси, като се съсредоточава върху конкретни теми. Целта е да се провокира както отговор на въпросите, така и дискусия в групата. Чрез фокус групите може да се определят предпочитанията и гледните точки на гражданите и представителите на отделни сегменти, относно обществените политики, обществените отношения и ценности в дадена община. Фокус групите са полезен начин да се разбере какво мислят за предложените политики конкретни групи от хора. Чрез фокус групи може да се изследва отношението на конкретна група хора към отделни елементи на комуникационна стратегия или цялостен информационен и рекламен продукт. Въпросите се задават в интерактивна среда, в която участниците могат да дискутират свободно помежду си.

7.2.3. Срещи и дискусии

Организиране на срещи и дискусии на общинското ръководство с населението на общината, отделни селища или различни обществени групи по инициатива на местната власт, органа на местното самоуправление или заинтересована страна. Организирането на подобни срещи може да произтича от нормативната уредба (организиране на публично обсъждане) или да се проведат с цел обществена консултация по даден въпрос от значение за местната общност.

7.3. Масова комуникация

Масовата комуникация е процес на разпространяване на информация посредством масмедиите (печат, радио, кино, телевизия, интернет), сред големи по състав и пръснати аудитории (хетерогенни и анонимни). Чрез масовата комуникация съобщенията се предават публично, индиректно и едностранно, посредством техническо средство за разпространение, което се нарича масмедии. Масовата комуникация включва: организиране и участие в пресконференции, брифинги и изготвяне и разпращане на съобщения за местни, регионални, национални и международни медии; участие в радио и телевизионни предавания, давания на интервюта за пресата; неформални работни срещи с представители на медиите и разпространяване на информация чрез масмедии до различни аудитории.

7.4. Интернет комуникация

Интернет комуникацията е виртуална, т. к. се осъществява в нематериално пространство чрез генерирана симулация на действителността. Виртуалната реалност е нещо повече от симулация, защото не само имитира някакво преживяване, но и симулира обстановката и условията, които дават възможност за създаване на актуални нови преживявания. Това е реалност, която протича във виртуална среда. Комуникацията в този имагинерен свят също би могла да се характеризира като виртуална, защото е лишена от реално физическо присъствие на участниците, осъществява се между индивиди със самоопределили се виртуални идентичности и протича при условия, съществено различаващи се от

тези, при които се реализира ежедневното междуличностно общуване. Интернет е мощен социализиращ фактор поради три фактора:

- Глобалната мрежа е удобна и създава условия за улесняване на социалния живот;
- Интернет създава условия за общуване с непознати хора със сходни интереси;
- Интернет предлага много и разнообразни форуми за социално общуване между хора, които се намират на хиляди километри един от друг.

Въпреки всичките си предимства виртуалната комуникация не може да замести общуването лице в лице.

Интернетът предоставя възможност за комуникиране чрез „нови“ медии – сайтове, блогове, социални мрежи и социални медии, електронни бюлетини и електронна поща.

За община Струмяни е важно редовно да поддържа общинския сайт и да актуализира информацията. Важно е интернет страницата на общината да е професионално изготвена и да има лесен достъп за гражданите и потребителите до различни модули и информация. Електронният бюлетини на общината трябва периодично да се изготвя с актуална информация, която да предоставя най-важната информация за дейността на местната власт и местния орган на самоуправление, така, че да предоставя на гражданите нужната им информация.

7.5. Работа с неправителствени организации и представители на бизнеса

Комуникационната стратегия отделя специално внимание на инициативи на гражданското общество насочени към групи, които трудно могат да се достигнат чрез средствата за масово осведомяване. За общинското ръководство активното участие на неправителствени организации, неформални граждански инициативи и представители на бизнеса в процеса на изготвяне на ПИРО Струмяни е от съществено значение за стратегическото планиране и определяне на визията, приоритетите и мерките за развитие на общината през следващия програмен период 2021 – 2027 г. Същото са отнася и за гражданския контрол върху изпълнението на ПИРО. Ето защо общинското ръководство възнамерява да провежда периодични консултации с представителите на гражданското общество и бизнеса относно реализирането на ПИРО Струмяни.

7.6. Директна комуникация

Отчитайки факта, че община Струмяни е сравнително малка по размер и население община, както и наличието на много слабо население места в планински район, в редица от които има проблеми с комуникационните връзки, директната комуникация между гражданите и общинската администрация заема важно място в Комуникационната стратегия за реализиране на ПИРО.

В това отношение основната тежест пада върху кметовете на кметства и кметските наместници и комуникацията им с общинския кмет и общинската администрация. Важна роля заема и общинските съветници, като представители на гражданите.

7.7. Рекламно-информационни материали

Разпространение на рекламно-информационни материали за община Струмяни, изпълнението на ПИРО и конкретни проекти.

8. План за изпълнение на комуникационната стратегия

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия определя начина на провеждане и управление на комуникационна кампания. Целите на стратегията могат да се постигнат, като се приложат няколко основни подхода, които се изпълняват чрез съответни типове дейности. Те са съобразени със съответните целеви групи и характера на посланията, насочени към тези целеви групи.

Настоящият план за изпълнение обхваща основни дейности като:

1. Формиране на екип за изпълнение на Комуникационната стратегия в рамките на общинската администрация и изграждането на неговия капацитет за осъществяване на комуникационни кампании.
2. Стартиране на дейностите по определяне на параметри на кампанията чрез определяне на календар на основните събития, които да бъдат включени в общия план за осъществяване на планираните дейности на общинска администрация в Струмяни.

3. Осъществяване на целите на Комуникационната стратегия чрез определяне и изграждане на основни елементи от комуникационната кампания, избор на конкретни събития, които да бъдат използвани за целите на кампанията, изработване на специфични информационни и рекламни материали, съобразени с целевите аудитории и избраните комуникационни канали.

4. Оценка на изпълнението на дейностите, като част от процеса на оценка на изпълнението на мерките, заложени в Стратегията за прозрачно управление и превенция на корупцията.

Изпълнението на целите на Комуникационната стратегия се реализира чрез:

- идентифициране на проблеми;
- осигуряване на информация;
- повишаване нивото на разбиране;
- генериране подкрепа за инициативи и програми за добро и прозрачно управление на община Струмяни;
- набиране и насочване на вътрешната подкрепа за развитието на общинските дейности за добро управление и превенция на корупцията.

Съобразно ресурсите и аудиториите, към които са насочени дейностите от плана за изпълнение на Комуникационната стратегия, са групирани в следните видове:

- *Информационните дейности* са свързани с установяване на постоянен поток от информация, разработени в съответствие с информационните нужди на различните целеви аудитории. Основна цел на информационните дейности е изграждане на желаната представа за община Струмяни сред широката аудитория като община с добро и прозрачно управление;
- *Разяснителните дейности* са свързани със запознаване на целевите групи с възможностите, условията, процедурите и други дейности, свързани с участието на аудиториите в процесите на местно управление и взимане на решения. Разяснителните дейности запознават с добри практики в сферата на доброто управление и превенцията на корупцията;

- *Образователните дейности* целят да засилят знанията и търсенето на информация и услуги, свързани с определени теми за доброто управление на общината.
- *Промоционалните дейности* популяризират водещите идеи на стратегията в подкрепа на доброто управление и са основен инструмент за разпространение на специфично насочена информация.

Планът за изпълнение е съобразен с идеята за създаване на устойчиви взаимоотношения между местната администрация, местното самоуправление и гражданите, неправителствените организации, бизнеса и други структури на гражданското общество на територията на общината.

9. Одит

За правилно провеждане на наблюдение, отчетност и контрол по изпълнението на комуникационната стратегия и ПИРО на община Струмяни, общинската администрация съхранява:

- цялата информация от проведените медийни прояви и публични мероприятия;
- публикации, записи от интервюта и съобщения в медиите;
- покани, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

10. Комуникация в действие

В процеса на изготвяне на ПИРО Струмяни 2021 и 2027 г. са изпълнени редица комуникационни дейности. След сключване на договора за изготвяне на ПИРО Струмяни, бе създаден екип на „Адориа Консулт“ ЕООД, който ще работи по изготвянето на плана. Проведени бяха работни срещи между представители на „Адориа Консулт“ ЕООД и ръководството на община Струмяни. Създаден бе Общински екип (Заповед № З – 216/15.07.2020 г.), който съвместно с експертите на „Адориа Консулт“ ЕООД да работи по изготвянето на ПИРО. След публична покана на сайта на община Струмяни на 21.07.2020 г., бяха проведени фокус-групи във връзка с подготовката на ПИРО за периода 2021 – 2027 г. с:

- служители на общинска администрация Струмяни;
- кметовете и кметски наместници в община Струмяни;
- педагози от училището и детската градина, читалищни дейци и спортни деятели;
- представители на бизнеса и земеделски производители.

На тях е проучено мнението на различните сегменти за развитието на общината през следващия програмен период.

В периода 29.06 – 31.07.2020 г. е проведено анкетно проучване сред гражданите на община Струмяни. Анкетната карта бе достъпна на официалния сайт на община Струмяни - https://www.strumyani.org/currentNews-1054-newitem.html. Анкетата е публикувана в Гугъл формуляр (Google Forms) и автоматично обработена. В анкетното проучване взеха участие 52 граждани на общината, които изразиха своето виждане за състоянието на общината и основните приоритети за развитие.

Сериозно влияние върху публичността в процеса на изготвяне на ПИРО Струмяни оказа пандемията COVID-19. Срещите бяха проведени с ограничен брой хора при спазване на противоепидемиологичните изисквания на здравните власти.

Проектът на ПИРО е разработен в периода м. юни 2020 г. – м. февруари 2021 г. Предстои Проектът на ПИРО да бъде качен на официалния общински сайт и публичното му обсъждане в условията на епидемиологични мерки във връзка с пандемията COVID 19. Предстои Проектът на ПИРО да бъде внесен в ОбС Струмяни за обсъждане и приемане.

IV. Зони за прилагане на интегриран подход на територията на община Струмяни

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община за периода 2021 – 2027 г. на МРРБ в ПИРО следва да бъдат определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

По дефиниция *„зона за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове“*. Зоните за прилагане на интегриран подход се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

1. Подход при определяне на зоните за въздействие

Съгласно АНКПР, Община Струмяни е класифицирана в 5-то йерархично ниво, което съгласно методическите указания не налага задължително дефиниране на „зони за въздействие“.

Към момента на изготвяне на ПИРО няма изготвен ОУПО Струмяни, което не позволя съобразяване на устройственото и стратегическото планиране с определяне на зони за въздействие. Зоните са определени на основата на социално-икономическия и екологичен анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциала за развитие на общината и основните приоритети на развитие. Отчетени са също и мнението на общинското ръководство и на социално-икономическите партньори (информация от фокус групи и анкетно проучване).

При определяне на зоните за въздействие са взети пред вид няколко фактора:

- Население, което ще се възползва от направените инвестиции;
- Резултати от анализа на използване на територията на общината;

- Обобщен SWOT – анализ;
- Приоритет на зоните и дейностите;
- Брой на заявените проекти и идеи за развитие на зоните;
- Проектна готовност за конкретните зони;
- Заявени интереси от различни социално-икономически партньори.

2. Зони за въздействие – специфични характеристики

В ПИРО Струмяни 2021 – 2027 г. са определени 4 зони за въздействие. Те се групирани съобразно възприетия подход, приоритети и фактори на влияние. Територията и разположението на населените места в общината са дадени на карта.

Карта: Община Струмяни

Източник: https://www.google.bg/search и Общинска администрация

2.1. Зона за „Развитие на селските райони“

2.1.1. Подзона „Благоустрояване на основните (опорните) селища в общината“

Зоната е пространствен израз на основните исторически и демографски тенденции в община Струмяни. В трите основни (опорни) селища: Микрево, Струмяни и Илинденци живеят над 75 % (3 716 души) от постоянно живеещите на територията на общината през 2019 г., по данни на общинската администрация. Най-голямото селище е с. Микрево (2192 души / 44,92 %), с. Струмяни е общински център и второ по-големина селище в общината (800 души / 16,39 %) и с. Илинденци - третото по-големина селище и основен туристически и винопроизводителен център в общината (724 души / 14,84 %).

В тези селища е съсредоточено както основната част от населението на общината, така и местната икономика, образование, култура, здравеопазване и административно обслужване. Трите читалища са разположени в трите опорни селища. В тях са разположени средното училище, детската градина и филиалите й, лекарските практики и аптеките.

Карта: Подзона „Благоустрояване на основните (опорните) селища в общината“

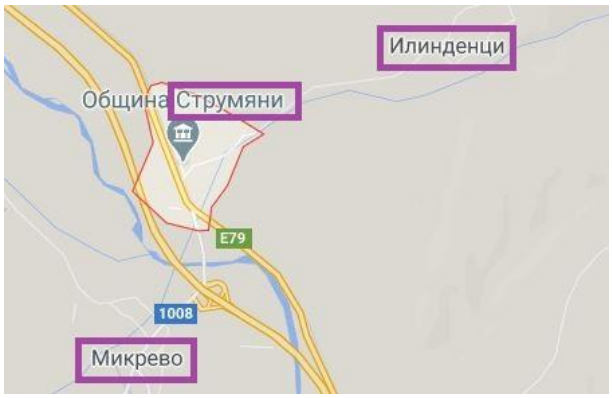

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

Към тази зона ще бъдат насочени основните инвестиции за благоустрояване на населените места и ремонт, реконструкция и модернизация на инженерната инфраструктура – довършване на канализационната мрежа на с. Микрево и с. Струмяни, както и изграждане на такава в с. Илинденци; изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадъчни и питейни води; подмяна на водопроводната мрежа; ремонт и изграждане на

улична мрежа и подмяна на уличното осветление с ЕЕ; ремонт и модернизация на образователната и читалищната база; дигитализация на общинската администрация; изграждане и облагородяване на общински зелени площи, ЕЕ на публични сгради и изграждане на фотоволтаични системи и др.

2.1.2. Подзона „Индустриално развитие“

Към двете основни селища (с. Микрево и с. Струмяни) в общината има интерес от страна на бизнеса за определяне на райони за развитие на производствени дейности и изграждане на необходимата инфраструктура. Въпросът е поставен по време на фокус групите и анкетното проучване. Създаването на такава подзона позволява местният бизнес да получи възможност за развитие, както и да се привлекат инвестиции за развитие на кръгова зелена икономика и въвеждане на съвременни информационни технологични процеси в производството.

Карта: Подзона „Индустриално развитие“

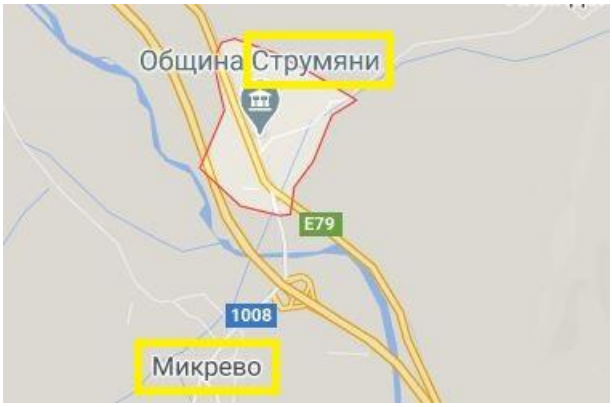

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.1.3. Подзона „Логистика и транспорт“ (по оста на АМ „Струма“ и жп линия София-Кулата)

Предвижда се успоредно на АМ „Струма“ в района на с. Струмяни и с. Микрево, както и освободените терени на ДП „НК ЖИ“, в близост до жп линия София-Кулата, да се изградят терени за логистика (складови бази), ТИР паркинг и фермерски пазар. Така ще се създадат условия за подобрявана на условията за почивка на пътуващите по магистралата, развитие на местния бизнес, земеделски производители и занаятчии, както и привличане

на инвестиции за изграждане на логистични центрове в близост до двете международни граници и ГКПП – „Кула“ и „Клепало“ с Р Гърция и РС Македония.

Карта: Подзона „Логистика и транспорт“

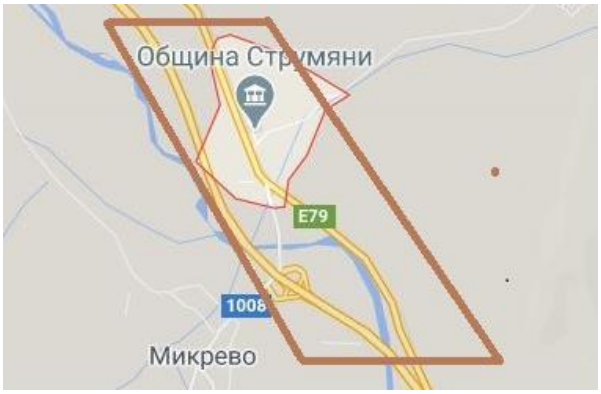

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.1.4. Подзона „Животновъдство и био земеделие“

Социално-икономическия и екологичният анализ показват, че община Струмяни разполага с потенциал и традиции за развитие на пасищно животновъдство (основно овце и кози), което може да се надгради с развитие на модерно био земеделие, подобряване на породния състав на стадата и създаване и развитие на пазарни и полупазарни стопанства за преработка на животинска продукция. За целта е важно да се поддържа и при необходимост да се възстановява екологичното равновесие и да се изградят съоръжение за поене на животните в периодите на засушаване и използване на слънчева енергия за захранване на ферми и преработващи предприятия. Пространствено това е планинския район Малешево и населените места, които разполагат с достатъчно пасища и мери в района.

Карта: Подзона „Животновъдство и био земеделие“

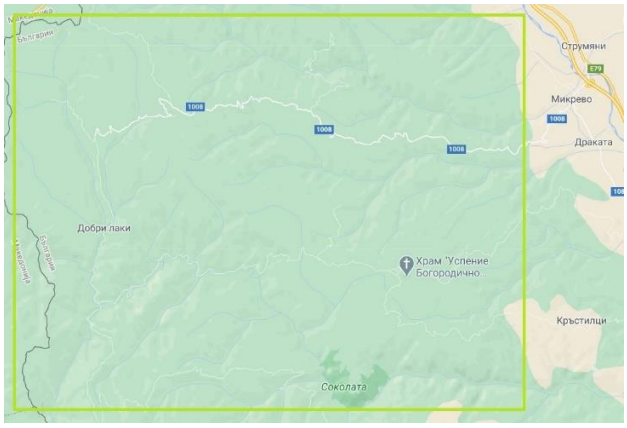

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.1.5. Подзона „Лозарство и винопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство“

SWOT – анализът извежда сериозните традиции и възможности, които има в община Струмяни в сферата на лозарството и винопроизводството, овощарството и зеленчукопроизводството. Обработваемите земи, които се използват за тези специфични земеделски дейности са ограничени, но по поречието на р. Струма и в с. Илинденци условията са много подходящи. Важно условие за развитие на тези земеделски сектори е изграждането на напоителни системи и използване на възможностите на средствата от ЕФ за био производство и използването на алтернативни енергоизточници. Изграждането на фермерски пазар край АМ „Струма“ в района между с. Струмяни и с. Микрево и разкриването на ГКПП „Клепало“, ще създаде условия за увеличаване на пътникопотока и туристите, и реализация на земеделската и занаятчийската продукция произведена в общината.

Карта: Подзона „Лозарство и винопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство“

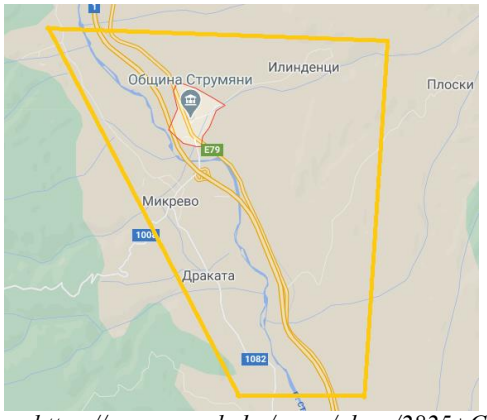

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.2. Зона „Модернизация на предучилищното и училищното образование“

Социално-икономическият анализ показва сериозни проблеми с образователното равнище на територията на община Струмяни, както с населението, което е в трудоспособна възраст, така и с населението в подтрудоспособна възраст. В същото време, съвременните предизвикателства и развитието на зелена кръгова и цифрова икономика, отправя определени предизвикателства за повишаване на образователното равнище, към търсещите работа и подрастващото поколение. На много места в страната представителите на бизнеса поставят въпроса за необходимостта от подготвени кадри, които да изпълняват различни дейности, които са характерни за съвременното развитие. Това налага, хората, които искат да работят по-квалифицирана работа и да получават по-високи доходи, да притежават умения и знания, да работят със съвременни машини и да използват иновативни цифрови процеси в работата си.

В същото време, анализът показва, че има определени проблеми свързани с образованието в общината, които от една страна са характерни за съвременното българско образование, а от друга – за нивото на образование в община Струмяни. От една страна, е свързано, с мотивацията и квалификацията на учениците и преди всичко представителите на ромската общност, от друга - с квалификацията на педагогическия персонал в детската градина (и филиали) и средното училище, а от трета – с условията при, които се образоват

децата образоват (състоянието на материално-техническата база), включително и възможностите за съвременно интерактивно и цифрово обучение (техническо оборудване).

Затова един от основните акценти сред приоритетите на ПИРО Струмяни за периода 2021 – 2027 г. са техническо и материално обновяване на базата на детската градина в с. Микрево (и филиали в с. Струмяни и с. Илинденци) и средното училище в с. Микрево, повишаване на квалификация на педагогическия персонал, въвеждане на нови методики в образователния процес, които да стимулират мотивацията за учене, изграждане на STEM и професионални кабинети по актуални в района професии и въвеждане на цифрови информационни технологии в образователния процес.

Карта: Зона „Модернизация на предучилищното и училищното образование“

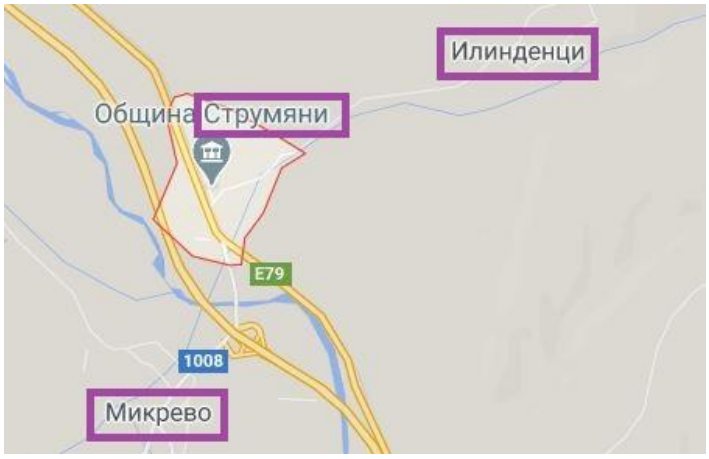

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.3. Зона „Туристическо развитие и отдих“

Социално-икономическият анализ и обобщеният SWOT – анализ показват потенциала, който има община Струмяни за развитие на устойчив туризъм, скромната туристическа суперструктура (места за настаняване и заведения за хранене и развлечения) туристически услуги, които реално се предлагат, и крайно ограничените приходи. От друга страна, е видим стремежа на общинските ръководства в общината през последните години за реализиране на туристически проекти и развитие на туризъм в общината. Има определен интерес от различни социално-икономически партньори за развитие на туризма в общината.

Отчитайки потенциала, ресурсите и заявения интерес он ръководството на общината и социално-икономически партньори, един от приоритети в ПИРО Струмяни за периода 2021 – 2027 г. е развитие на устойчив туризъм, създаване на туристическа дестинация „Струмяни“ и формиране на туристическо портфолио на основата на природните и антропогенните ресурси на общината. На базата на анализа на територията и ресурсите се предлага обособяване на 3 туристически подзони.

2.3.1. Подзона „Пирин“

Подзоната е локализирана в района на с. Илинден, което е разположено в Пирин. В района традиционно се развива планински, еко и алтернативен туризъм (спалеология и скално катерене) в Пирин планина. През последните 20 години в района се развива културен и събитиен туризъм – създаден е „Арт център“ и Скулптурен парк на открито (над с. Илинденци), като ежегодно се организира международен скулптурен симпозиум организиран от Фондация „Арт Център Илинденци”. В района на с. Илинден традиционно се чества празника Трифон Зарезан - Ден на лозаря, български народен празник в чест на Св. Трифон. В първата събота на февруари край селото и на площада на с. Илинденци се организира Празник „Боговете на виното“, който е характерен с тракийския обред „Розалии”, „зарязване на лозята“ и избиране на „Цар на виното“. Празникът е свързан с хилядолетните традиции на отглеждане на лозя, винопроизводство и дегустация на вино. В района се отглежда единствено в страната уникално вино от най-стария запазен сорт бяло грозде в България – „Керацуда“.

В района е изградена екопътека „Гости от миналото” (Скулптурен парк „Арт Център“ - скален комплекс „Зандана“ – пещери – парк „Пирин“), която не е реновирана през последните години. Маршрутът е с продължителност 1 час и е подходящ за всички възрасти.

В района има интересни археологически обекти, които не са консервирани, реставрирани, експонирани и социализирани и не се подходящи за туристически посещения. Културни артефакти от обектите са изложени в музейната сбирка в с. Струмяни.

В с. Илинденци и с. Струмяни има скромна туристическа суперструктура, посетителски център, музейна сбирка и читалища със самодейни колективи, които могат да се използват като основа за развитие на устойчивия туризъм в района. В с. Микрево традиционно се организира Международен фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува“ (втората половина на м. октомври).

През програмния период предстои да се обсъдят и за започне подготовката по реализиране на различни инициативи свързани с устойчив туризъм:

- Реновиране на съществуващата екопътека „Гости от миналото”, по-добре експониране на природното и културно наследство;
- Разработване на проект за създаване на Детски екопарк, след консултиране с организации по спелеология, скално катерене и др.;
- Разработване на проект за създаване на Детска скулптурна школа, след консултации с представители на Фондация „Арт Център Илинденци”;
- Разработване на проект за създаване на Музей на виното (музейна сбирка) със зала за дегустации, след консултации със специалисти от РИМ Благоевград и експерти;
- Разработване на проект за Праисторически парк на открито (тип миниатюра), след проучване на българския и международния опит;
- Създаване на туристически информационен център, туристически интерактивен сайт, разработване на туристическа маркетингова стратегия и подобряване на туристическата реклама.

Карта: Подзона „Пирин“

https://www.google.com/maps/place/2833+Илинденци

2.3.2. Подзона „Струма“

Подзоната пространствено е локализирана по поречието на р. Струма и нейните притоци от Кресненското дефиле (община Кресна), до община Сандански. По същество това е част от *културен коридор „Струма“* (неразделна част от Западния трансбалкански път – културен коридор) и *природен коридор „Виа Аристотелис“* (един от главните маршрути за миграция на птиците от Европа към Африка). В района може да се развива приключенски туризъм (рафтинг по р. Струма), еко и вело- туризъм, спортен риболов, комбинирано със културен и събитиен туризъм. В с. Микрево по проект, който в момента се реализира, се изгражда информационен рафтинг център, с възможност за предоставяне на лодки. Подходящо е в района по проект да се изгради зона за отдих и туризъм – „крайградски парк Струма“, с подходяща интерпретация на „река Струма като природен и културен коридор“.

Карта: Подзона „Струма“

Източник: https://www.google.bg/search?q=река+Струма,+карта&sxsrf

2.3.3. Подзона „Малешево“

Подзона „Малешево“ обхваща територията на землищата на селата от общината, които са разположени в Малешевска планина – с. Велющец, с. Вракуповица, с. Гореме, с. Горна Рибница (историко-географската област Каршияка - източните склонове на Малешевска планина), с. Добри лаки (Каршияка, р. Лебница), с. Драката (р. Седелска), с. Игра̀лище (резерват „Соколата“), с. Клепало, с. Колибите, с. Кърпелево, с. Махалата, с. Никỳдин (Каршияка), с. Палат (Каршияка), с. Раздол (Каршияка), с. Седелец и с. Цапарево

(Каршияка). Районът е планински, със запазена естествена природа, тук се намира резерват „Соколата“ и ЗМ „Чукаро“, и долините на десните притоци на р. Струма - Цапаревска река, Рибнишка река, Липовска река, река Седелска (Драковска), река Лебница (Лебнишка река), Тролски андък, Крънджилски андък, Иванска река, Драгушки андък и Селското дере.

Освен природните ресурси, в пДГоната има и някои антропогенни ресурси, които обаче не са в добро състояние – предимно църкви, повечето от които са заключени (Гореме, Горна Рибница, Кърпелево, Велюшец, с. Палат), стари селски къщи в типичния Огражденско-малешевски архитектурен стил (с. Гореме, с. Игралище, с. Колибите, с. Палат, с Горна Рибница и др.) и килийно училище (с. Горна Рибница), и археологически обекти (землищата на с. Гореме, с. Палат и с. Игралище). Местното население е запазило характерни традиции, народни обичаи, обреди и кухня.

Районът е сравнително малко известен и слабо населен. Повечето от населените места са под 50 жители, а по-големите села са около и под 200 жители. Поздоната е подходяща за развитие на планински, еко-, селски, религиозен и вело- туризъм, лов и риболов.

Територията следва да се проучи добре и да се планира изграждането на мрежа от екопътеки по долините на реките и планинските била, и вело маршрути. Подходящо е в района близо край пътя, които предстои да се изгради между с. Микрево и ГКПП „Клепало“ да се изгради етнографски комплекс (тип парк) представящ традиционния бит и поминък на местното население. Подобен комплекс може да се превърне в интересна атракция за туристите, които посещават района и ползващите граничния пункт между Р България и РС Македония. В района също така, може да се създаде училище за живот сред природата. За целта може да се използва бивша сграда на училище или читалище в района, която е реновирана (например сградата на бившето училище в с. Раздол) или тепърва да се адаптира по проект, както и да се изгради база за летен лагер на не много големи групи. Базата може да се използва за зелени и летни училища, където децата да се учат на природосъобразен начин на живот, ориентиране и оцеляване сред природата. Може да се организират и съвместни българо-македонски, българо-гръцки и българо-македоно-гръцки

лагери за младежи, опазване на околната среда и опознаване на културите сред съседните балкански народи.

Карта: Подзона „Малешево“

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

2.4. Зона ГКПП „Клепало“

Локализация – пътя от с. Микрево до с. Клепало и новоизграждащата се пътна отсечка до бъдещия ГКПП „Клепало“ на границата между Р България (община Струмяни) и РС Македония (община Берово). До 2027 г. се предвижда да се изгради необходимата инфраструктура, включително недовършеният довеждащ път до ГКПП „Клепало“ от българска страна и пункта да бъде отворен. Откъм страната на СР Македония пътя е изграден.

Проектът е обявен за стратегически от двете страни и се предвижда българската страна да инвестира 9 млн. евро за изграждането на граничен пункт „Клепало“. Проектът предвижда изграждането на цялата необходима инфраструктура, включително част от довеждащите пътища. Така ще се подобри свързаността между двете държави, ще се улесни стокооборота и ще се насърчи туристическият обмен.

В бъдеще при заявен интерес може да се изгради ТИР паркинг и Зона за отдих и туризъм в района на КГПП „Клепало“, край пътя между с. Клепало и граничния пункт.

Карта: Зона ГКПП „Клепало“

Източник: https://www.google.bg/maps/place/2825+Струмяни

3. Интегрирани териториални инвестиции в зони за въздействие в община Струмяни

Таблица: Приоритети за развитие на Община Струмяни за периода 2021-2027 г. – Зони за въздействие

Зона	ПДГона	Маркер	Локализация	Приоритет	Мерки	Дейности
1. „Развитие на селските райони“	1.1. „Благоустрояване на основните (опорните) селища в общината“		с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци	Приоритет III Приоритет IV Приоритет VI	Мярка 3.1. Мярка 3.2. Мярка 3.3. Мярка 3.4. Мярка 4.3. Мярка 6.1.	Дейност 3.1.1. Дейност 3.1.2. Дейност 3.2.1. Дейност 3.3.1. Дейност 3.4.1. – 3.4.6. Дейност 4.3.1. Дейност 6.1.3
	1.2. „Индустриално развитие“		с. Микрево и с. Струмяни (по оста на АМ „Струма“ и Жп линията София-Кулата)	Приоритет V	2. Мярка 5.1. 3. Мярка 5.2. 4. 5. Мярка 5.3.	6. Дейност 5.1.1. 7. Дейност 5.2.1. 8. Дейност 5.2.2. 9. Дейност 5.3.2.
	1.3. „Логистика и транспорт“		с. Микрево и с. Струмяни	Приоритет V	Мярка 5.1. Мярка 5.2. Мярка 5.3.	Дейност 5.1.1. Дейност 5.2.1. Дейност 5.2.2. Дейност 5.3.2
	1.4. „Животновъдство и био земеделие		Планинския район Малешево	Приоритет IV Приоритет V	Мярка 4.1. Мярка 4.3 Мярка 4.4. Мярка 5.1. Мярка 5.2. Мярка 5.3.	Дейност 4.1.1 – 4.1.3. Дейност 4.3.1. Дейност 4.3.2 Дейност 4.3.4 Дейност 4.4.1. Дейност 5.1.1. Дейност 5.2.1. Дейност 5.2.2. Дейност 5.3.2. Дейност 5.3.4.
	1.5. „Лозарство и винопроизводство, овощарство и зеленчукопроизводство“		Поречието на р. Струма и с. Илинденци	Приоритет IV Приоритет V	Мярка 4.1. Мярка 4.3 Мярка 4.4. Мярка 5.1. Мярка 5.2.	Дейност 4.1.1. – 4.1.3. Дейност 4.3.1. Дейност 4.3.2 Дейност 4.3.4 Дейност 4.4.1. Дейност 5.1.1. Дейност 5.2.1. Дейност 5.2.2
2. „Модернизация на предучилищното и училищното			с. Микрево, с. Струмяни и с.	Приоритет II	Мярка 2.1.	Дейност 2.1.1.

образование“			Илинденци			Дейност 2.1.2. Дейност 2.1.3.
3. „Туристическо развитие и отдих“	3.1. „Пирин“		Района на с. Илинден	Приоритет V Приоритет VI	Мярка 5.5. Мярка 6.1. Мярка 6.2.	Дейност 5.5.1. Дейност 5.5.2. Дейност 6.1.1. Дейност 6.1.2 Дейност 6.2.1. Дейност 6.2.2.
	3.2. „Струма“		Поречието на р. Струма и нейните притоци от Кресненското дефиле (община Кресна), до община Сандански.	Приоритет V Приоритет VI	Мярка 5.5. Мярка 6.1. Мярка 6.2.	Дейност 5.5.1. Дейност 5.5.2. Дейност 6.1.1. Дейност 6.1.2 Дейност 6.2.1. Дейност 6.2.2.
	3.3. „Малешево“		Малешевска планина – селата Велющец, Вракуповица, Гореме, Горна Рибница, Добри лаки, Драката, Игра̀лище, Клепало, Колибите, Кърпелево, Махалата, Нику̀ди, Палат, Раздол, Седелец и Цапарево	Приоритет V Приоритет VI	Мярка 5.5. Мярка 6.1. Мярка 6.2.	Дейност 5.5.1. Дейност 5.5.2. Дейност 6.1.1. Дейност 6.1.2 Дейност 6.2.1. Дейност 6.2.2.
4. ГКПП „Клепало“			Пътя от с. Микрево до с. Клепало и ГКПП	Приоритет III	Мярка 3.1. Мярка 3.2. Мярка 3.4.	Дейност 3.1.1. Дейност 3.1.2. Дейност 3.2.1 Дейност 3.4.1. – 3.4.6.

10. Източник: Екип на „Адориа Консулт“ ЕООД

V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

Интеграцията е процес на взаимно проникване и обединение на ресурсите за извличане на синергичен ефект от тяхното наличие, използване, опазване и развитие. Засилване на *икономическото и социалното сближаване чрез намаляване на различията между регионите в ЕС* е една от целите на Съюза. Договорът от Лисабон (13 декември 2007г.) въвежда към тях ново измерение - *териториално сближаване*. В стратегията на ЕС „Европа 2020“ са залегнали различни *интеграционни принципи, насочени към по-голяма ефективност и устойчиво развитие*:

- *Интелигентен растеж* - разработване на икономика, основана на познания и иновации;
- *Устойчив растеж* - насърчаване на по-ефективна, по отношение на ресурсите, по-екологична и по-конкурентна икономика;
- *Приобщаващ растеж* - насърчаване на икономика с висока заетост, предоставяща социално и териториално сближаване.

За да се постигнат тези цели са нужни нови, интегрирани подходи, които обръщат цялостно внимание на това как една политическа област засяга друга. *Европейската политика на сближаване* в концентриран вид демонстрира предимствата й като „интегриран подход“. Всъщност това е политика заложена още в Договора от Рим (25 март 1957 г.) за създаване на Европейска икономическа общност. *Интегрираният подход насърчава развитието на по-тясна координация на публичните политики на регионално ниво*. Политиката е насочена основно към *подобряване на регионалния растеж и конкурентоспособността*. Комбинирането на подобряването на инфраструктурата чрез инвестиции в нея, повишаването на образованието и иновациите води до по-добър ефект и повишаване на устойчивия растеж.

Интегрираната политика е насочена към „*съобразяване с конкретното място*“. Това е политическа стратегия на ЕС, насочена към развитие чрез външно (за мястото) насърчаване, съобразено с условията. Интегрирането на различни секторни дейности за въз-

действие представлява компонент на съобразеното с конкретното място разработване на политика.

Интеграционната политика трябва да се развива на ниво ЕС, региони, трансгранични райони и общини. Изключително важно е интегрирането между съседни общини от един или различни райони. Това особено важи за развитие на транспортни системи и инфраструктура, засягащи различни територии и населени места, достъпа до широколентов интернет от последно поколение, развитие на туристически зони и културни коридори като интегрирани туристически продукти.

1. Интегриран подход - мерки и дейности за реализация на ПИРО

Действията за развитието на общината се управляват най-рационално чрез разработване и изпълнение на проекти. Проектът е съвкупност от действия, при които човешките, материалните, финансовите и информационните ресурси се обединяват по специфичен начин с цел да бъдат постигнати определени количествено измерими и качествено оценявани резултати при ограничение на времето и разходите. С проектите се извършва системна съвкупност от разнородни дейности с уникално съдържание за решаване на сложни, нестандартни проблеми с наложени ограничения за време, разходи, качество и специфични изисквания към организацията на работата. Управлението на проекта изисква сериозни знания, умения, практически опит и взаимодействие на различните участници в процеса на планиране, внедряване, използване и отчитане на резултатите от проекта. Основните проблемни области при управление на проекти в община Струмяни са:

1. *Стратегическо планиране и управление* на проектите в плановия период 2021 – 2027 г. За общината основният стратегически документ е ПИРО, който най-точно отразява органически свързаната съвкупност от проекти, които трябва да се изпълнят, за да се постигнат икономическите, социалните и екологичните цели на общината. Община Струмяни има достатъчно опит в разработване и отчитане на проекти при различни условия и с включването на различни ресурси. Административният капацитет е достатъчно ефективен, за може да управлява проектите, които са заложени в ПИРО 2021 – 2027 г., доказателства за което има от двата планови периода до 2020 г.

2. *Методи за оценяване на проектите.* Оценяването на проектите се извършва съобразно предварително разработените критерии и показатели за планиране и отчитане на всеки проект. Част от тези индикатори са заложени в *„Методическите указания за разработване на ПИРО за периода 2021 – 2027 г.“*, но по-голямата част от критериите и показателите са индивидуално разработени от екипа на общината и отразяват специфичните особености на всеки един проект, който е залегнал в плана. Особено внимание е отделено на внимателното прецизиране на количествените и качествени показатели, които в най-голяма степен отговорят на всеки проект, за да може точно и своевременно да се отчете влиянието на проекта върху цялата дейност на общината. В отделна таблица за всеки проект са определените количествените и/или качествените показатели, които достоверно, еднозначно и прозрачно оценяват постиженията на общината по решаването на определения проблем с проекта.

3. *Участници при управлението на проектите*. Участниците във всеки проект следва да бъдат внимателно подбрани така, че всички, от които зависи изпълнението проекта, и тези, върху които ще въздейства проекта, да бъдат предварително запознати и да участват в разработването на проекта. Това е свързано както с *Комуникационната стратегия* на общината, така и с възможността всеки неин жител да бъде привлечен за участие в изпълнението или потреблението на резултатите от проекта. В това отношение е препоръчително да се разграничат най-малко два типа участници. Първите са участници по хоризонтала, т. е. жители на общината, бизнесмени, работници, служители на общината или на други организации, представители на неправителствени организации и други, които пряко или косвено ще участват в изпълнението на проекта или ще консумират неговите последствия. Препоръчва се към тези хоризонтални интегрални връзки да се привлекат и съседните общини, които могат да имат сходни проекти, за да удовлетворят аналогични нужди. Привличането на съседни общини може да позволи да се разработят проекти, при които да се получи икономия от мащаба, т. е. със сравнително малки ресурси да се постигнат по-високи резултати. Необходимо е да се отбележи, че съседните общини на Струмяни имат аналогични ресурси и проблеми, т. е. новите проекти са сходни и ще решават еквивалентни цели.

Втората група интегрални връзки на община Струмяни се отнася за взаимоотношенията на общината с областта, държавните предприятия в областта, напр., „ВиК“ ЕО-

ОД, РДГ, РПУ, и т. н., и взаимодействието на общината с държавните органи. Взаимодействието на общината с областните държавни дружества имат много важно значение за развитие на инфраструктурата в общината. Именно поради това проектите за развитие на инфраструктурата трябва да намерят отражение в плановете на тези дружества, за да може общината да бъде подкрепена в подобряване на бита и социалния живот на населението. Най-накрая следва да се отбележат вертикалните връзки на общината с държавните ведомства: МФ, МРРБ, МОН, МЗ, МЗХГ, МВР, АПИ и др. Интегралните взаимоотношения с тези ведомства са от изключителна важност за разработване на бюджета за образование, здравеопазване, сигурност, благоустрояване, развитие на пътната инфраструктура и др. Т. е. при разработване на ПИРО 2021 – 2027 г. общината трябва да интегрира своите виждания за проектите чрез разработване на бюджетите за дълъг период от време и за отражението на тази бюджети върху икономиката и социалния живот на населението в общината.

4. *Управление на обхвата.* В повечето случаи общината няма достатъчно капацитет, най-вече експертен, информационен и финансов, за да разработи проекти, а в последствие да ги изпълни. Т. е. при разработването на проектите общината трябва да търси и да получава помощ, както от съседните общини и външни консултанти, така и най-вече от държавните органи за управление. При предлагане на проектите не винаги могат да се опишат всички работи, които трябва да се изпълнят по определен проект. От една страна това се дължи на недостатъчно добре разработени нормативни актове и стандарти. Например, изисквания за инвестиционни проекти от всякакъв тип не включват проектиране на технологията на изпълнение на проектите. Нормативите предполагат, че изпълнителят ще приложи най-добрата технология, но обикновено това не става, тъй като той преследва други свои цели. Това, обаче, може да бъде в ущърб на качествата и сроковете на изпълнение на проектите. Друга слабост е, че повечето проекти на общините в ПИРО се предлагат в идейна фаза. Общината обикновено няма средства за проектиране или ако има такива, то проектът се разработва до технически, но не и до работен проект. Трети проблем по обхвата на управлението на проектите по ПИРО е капацитетът на общината по обявяване на обществени поръчки, избор на изпълнител, контрол на изпълнението на проекта и т. н. Поради бюджетни ограничения общините нямат достатъчно човешки капацитет (основно от специалисти) за коректното и точно разработване на проектите, за мониторинг и за контрол за тяхното изпълнение. От ка-

заното дотук е видно, че при разработване на проектите в ПИРО 2021 – 2027 г., трябва да се включват такива проекти, за които общината има административен и друг капацитет да ги изпълни самостоятелно. За проекти, които не е възможно да изпълни самостоятелно, общината трябва още на предпроектния етап да се търси помощ по вертикала от областни и държавни структури, и външни консултанти, с които да заложи в ПИРО такива проекти, които могат да бъдат изпълнени и да доведат до подобряване на живота на населението в общината.

5. *Организация за изпълнение на всеки проект в ПИРО* изисква тя да е проработена предварително на фазата на разработване на проектите. Тук на първо място е възможността за гъвкавост на ПИРО. Общинският съвет, заедно с кмета, трябва много активно да участва в приемането, адаптирането и промяната на ПИРО за текущия планов период. От друга страна Общинският съвет трябва да оказва съдействие за развитие на хоризонталните и вертикалните връзки на общината. В повечето случаи всички въпроси по разработване, мониторинг и контрол за проектите от ПИРО се възлагат на кмета на общината. Тази практика е необходимо да се преразгледа и да се търсят възможности много повече специалисти от общинската администрация да участват в тези процеси. Организацията на изпълнение на всеки проект е въпрос на технология, която е необходимо предварително да се приеме и спазва, за да се постигнат целите на проекта. Ето защо в общината е препоръчително да се разработи технология за организацията на изпълнението на проектите, в която да бъдат обучени членовете на администрацията на общината. Това в значителна степен ще облекчи работата и ще създаде по-голяма прозрачност при разработване и изпълнение на проектите.

6. *Управление на времето*. За всеки проект от ПИРО общината определя времеви график, който е зададен в индикативната таблица. Графикът се задава в години, по-рядко в месеци, а точни дати на начало и край на изпълнение на проекта – почти никога. Тъй като управлението на времето е пряко свързано с информацията, то е препоръчително да се разработят графици в три етапа. Първи етап – подготвителен. На този етап трябва да изчистят всички въпроси по реалното изпълнение на проекта, например, изясняване на собствеността, подготовка на терени, приемане на проекта за безопасност на движението около обекта, екологичното осигуряване на обекта и др. Подготвителният етап има решаващо значение за спазване на графика за изпълнение на проекта, който следва да

се опира на технологията на неговото изпълнение. Вторият етап е свързан с наличието на технология на изпълнение на проекта. Общината отлично може да упражнява мониторинг и контрол за изпълнението на количествените и качествените показатели за проекта само ако има такава технология. Тя ще бъде и гаранция за спазване на времето за неговото изпълнение. Третият етап е заключителният и е свързан с окончателните финансови разплащания, приемане на обекта за експлоатация, ликвидиране на временното строителство, рекултивация на терени, почистване и т. н.

7. *Управление на разходите*. Обикновено инвестициите за проекти от ПИРО са твърдо определени. При лошо проектиране обикновено се оказва, че финансовите средства не са достатъчни и проектът не постига целите си. За да се избегнат подобни слабости е препоръчително проектите да са разработени до работен проект, КСС да отговорят на действителността, да има разработена технология, организация и графици за изпълнение на проекта. Решаването на тези въпроси, свързани с проекта, гарантират, че определените инвестиции ще бъдат използвани целесъобразно по определената технология и в определеното време. По такъв начин се създават условия за облекчен мониторинг и контрол на финансовите потоци и спазването на определените инвестиции за даден проект.

8. *Управление на проектния риск*. За всеки проект от ПИРО съществуват риск. Ако проектът е само в рамките на общината е сравнително лесно да бъдат определени рисковете и да се извърши оценка на тяхното въздействие. Значително по-сложно е определянето на рисковете при привличане на други общини, областни или държавни институции при изпълнение на проектите. В този случай общината може да изчисли рисковете за своите действия, но практически нищо не може да направи по определяне на рисковете за областни и държавни структури. Например, подмяна на канализация в населено място на общината, която преминава по част от път от РПМ. Как да се определи рискът от действията на ВиК дружеството от областния град по проекта и времето за изпълнението на замяната на канализацията и плановете на АПИ за преасфалтиране на пътя от РПМ? При определяне на риска е препоръчително още на етапа на проектиране да се търсят определени гаранции от областните и държавните дружества или ведомства за изпълнение на проекта. По такъв начин е възможно да се намали равнището на риска за изпълнение на проекта. Особен вид риск е рискът за бюджета на общината.

Обикновено проектите се изпълняват с финансови средства на общината, вкл. безлихвени кредити, но понякога плащанията от централния бюджет закъсняват и естествено водят до висок риск за изпълнение на местните дейности на общината. Съществен финансов риск има и когато се налагат финансови корекции.

9. *Човешкият фактор* е от изключително значение за разработването и реализацията на ПИРО. Най-напред това се отнася до откриване на проблемите, които са най-съществени за икономиката, социалния живот и екологията на територията на общината. Откриването на проблемите изисква задълбочени познания от страна на общинската администрация, нейната комуникационна стратегия, постоянните контакти по хоризонтална и вертикална линия, участието на населението и неправителствените организация и най-вече прозрачност в действията на общината. На първо място, това е информацията, която се събира, съхранява, обработва и използва в общината. Информацията в малките общности най-често има субективен характер и фиксирането на обективната действителност обикновено е затруднено поради отсъствие на системност в събирането на информация за събитията в общината. От друга страна, статистическата информация се събира в ТСБ на областите, друга част се събира от ДФЗ, трета част от бюрата по труда, ЕСГРАОН и т. н. При толкова много и разнородни места за събиране на информация е много трудно тя да се събира, обработва, анализира и използва, за да се определят тенденциите на процесите в общината. Колкото е да е голяма квалификацията на специалистите в общината, то почти винаги те се срещат с ограничена, неточна, некоректна и много случаи субективна информация. При това положение решенията за разработване на един или друг проект е субективно, в много случаи решенията са волеви или са подчинено на други мотиви. От това следва, че голяма част от проектите се записват в ПИРО, определят се инвестиции и графици за тях, но в повечето случаи не се изпълняват. В други случаи поради човешки слабости (лични, професионални или други) на представители на общинската администрация добър проект се изпълнява, но резултатите са плачевни: използвани са повече ресурси; качествата на изпълнение не отговарят на стандартите; не са спазени времената за изпълнение и т. н. Изводите са, че човешкият фактор има ключово значение за изпълнение на ПИРО. Към 2020 г. във всички ОПР на общините има проекти за обучение на персонала на общините по различни въпроси на управлението, в т. ч. и на проекти, но все още има какво да се же-

лае. Именно поради това е препоръчително персоналът на всяка община да преминава ежегодни обучителни и опреснителни курсове, за да може да бъде винаги в готовност да проектира, изпълнява, наблюдава, оценява и приема проекти в интерес на общината, нейното население и бизнес.

Общият преглед на основните фактори на интегрално разработване на проекти, в т. ч. и на ПИРО, позволява да се достигне до оптимално използване на местните ресурси чрез обединение на ресурсите на всички заинтересовани на територията на общината, както и на съседни общини, при интегрирани териториални инвестиции. Интеграцията в проектирането и изпълнението на проекти обикновено води до постигане на синергичен ефект. Той е резултат, който е значително по-голям от простото (неинтегрално) използване на ресурсите. Естествено постигането на синергичен ефект изисква най-вече висока квалификация на персонала на общинската администрация и нейната способност да работи в органично взаимодействие с бизнеса, населението, неправителствени организации, съседни общини, държавни ведомства и т.н.

Разработването на ПИРО изисква разработването и на интегрирани инструменти за изпълнението на проекта в течение на плановия период и се състои от няколко етапа.

Първият етап е събиране и разработване на идеи. Банката от проектни идеи на общината следва да се попълва непрекъснато и към настъпване на предплановия период в общината да има достатъчно много на брой идеи, в т. ч. и екзотични.

На *вторият етап* се избират критерии за подбор на идеи, които имат проектен потенциал. Критериите може да имат различен характер, напр., икономически, финансови, социални, екологични и др. Обикновено определена идея се подлага на оценка според един и най-добре на няколко критерия едновременно (многокритериален подход на оценка). Избират се тези идеи, които отговорят едновременно на няколко от критериите и удовлетворяват определени нужди на населението и бизнеса в общината. За прилагане на критериите се подбира интегрален колектив от представители на общината, бизнеса, населението и други представители на заинтересованите групи и на тези, които ще получат удовлетворение на своите нужди от определена идея. Оценката на идеите завършва с описание на избраните идеи и резултатите, които могат да се очакват от тях. След това се пра-

ви сравнение на целите пред общината с избраните идеи. Чрез целите може да продължи оптимизацията на броя на идеите за плановия период.

Третият етап е свързан с предпроектни проучвания. В тях е необходимо да се извърши подробно (до колкото е възможно) предпроектиране на всяка от избраните идеи, за да се определят необходимите инвестиции, времето за проектиране и изпълнение на проекта, участниците в проекта, резултатите от проекта и степента на удовлетвореност на заинтересованите от проекта. Особено внимание се отделя на степента на удовлетворяване на определени нужди на общината (намаляване на безработицата, инвестиране в поливна техника и т. н.). На този етап може да се извърши допълнителна оценка на проектните идеи, тъй като на първо място се отделят проектите, които имат интегрален ефект на общината, а на по задни места остават проекти, които имат частен характер и не са интегрални.

Четвъртият етап трябва да определи дали подбраните проекти се вписват в плановия бюджет на общината за периода на действие на ПИРО. Бюджетирането на идеите е свързано с избора на финансиране на проектите на общината. Съществуват няколко потенциални възможности: изпълнение на проекта със собствени средства на общината; получаване на субсидии от държавния бюджет; интегриране на собствени средства със средства на държавни дружества, които изпълняват дейността си на територията на общината (ВиК, РДГ, здравеопазване, образование и т. н.); създаване на ПЧП с бизнеса; привличане на чуждестранни инвестиции; получаване на техническа помощ от държавата; използване на средства от ЕФ; безлихвен кредит; кредит и др. Екип от заинтересовани страни трябва да извърши сравнение на инвестициите по проектите на общината с вариантите за привличане на финансови средства от различни източници за изпълнение на проектите. На този етап общината е препоръчително да определи риска от използване на един или друг финансови ресурс, още повече, че за всеки един от тях има достатъчно данни. Избира се списък от проекти, които могат да бъдат финансирани с минимален риск за получаване на финансиране в плановия период.

Петият етап включва избраните проекти с финансиране да бъдат включени в ПИРО. Тук администрацията на общината следва да бъде подкрепена от местната общност, населението и от съседните общини, за да може определените по-горе проекти да

бъдат реализирани в проектния планов период. Най-важното в избраните проекти за ПИРО е да се определят дългосрочните проекти, т. е. тези, които ще оказват своето положително влияние върху живота в общината и след приключване на плановия период. Всеки едни от тези проекти ще намери място в индикативната и финансово-индикативната таблици.

Изпълнението на ПИРО е свързано с различни политики, осъществявани от общината. На първо място това е работата на общината с населението и със собствениците на различните видове ресурси на нейната територия. Пример за това може да бъде интегрирането на използване на земеделските земи с повишаване на образователното равнище и квалификация на местното население по определени видове селскостопански технологии. По такъв начин е възможно да се увеличи квалификационното равнище на населението, то да се запази в съответните селища и да се повишат неговите доходи при участието му в експлоатацията на земеделските площи. Други политики са свързани със създаване и поддържане на контакти и връзки със съседните общини. Тези отношения трябва да бъда редовни и да подпомагат развитието на съседните общини с рационално използване на техните ресурси и съвместни интегрирани териториални инвестиции. Политиките в това отношения са проява на гъвкавост в трудовото движение на населението, рационалното използване на технически средства и технологии и др.

Особено внимание следва да се отдели на политиките на привличане на младежите в нови видове производства и нови технологии. Естествено това изисква много и ефективни връзки на общинските служители с местните бизнесмени и фермери.

Обединението и интегрирането със съседни общини е от съществен интерес за всяка община. От отчетите на общините не може да се проследи честотата и същността на съвместните действия. Именно поради това, интегралното взаимодействие на общините може да доведе до подобряване на икономиката и на живота на населението в съседни общини. В ОПР 2014 – 2020 г. няма цел, приоритет или задача за осъществяване на връзки със съседни общини. Предполага се, че такива цели няма в ОПР за периода 2014 – 2020 г. и на съседните общини. За избягване на тези недостатъци е необходимо една от целите в ПИРО за периода 2021 – 2027 г. е да се наблегне на интегралното взаимодействие със съседните общини. Тук могат да се предвидят различни задачи: срещи на общински съвети;

съвместни заседания на общински съвети; периодични срещи на кметове, на кметски наместници, секретари, експерти и т. н. Срещи на бизнесмени, фермери, съвместни мероприятия по панаири, изложби, местни инициативи и др.

Аналогични пропуски в интегралното разбиране на плановете има и в технологично отношение. Общите технологии за съседните общини около Струмяни са основно селскостопанските и екологичните. Всяка община има различна степен на развитие на фермерството, на отглеждане на животните и на опазване на околната среда и справяне с бедствия и аварии. Вероятно от групата общини ще има една, в която се прилагат нови технологии, постигат се по-високи резултатите т. н. Това налага да се търсят възможности за срещи на бизнесмени от различни видове бизнес в съседни общини. Възможно е да се създадат технологични обединения (клъстъри). Препоръчително е въпросите за клъстърите да се обсъдят и да се решават на междуобщинско равнище. Задължително е привличането на държавата чрез ПЧП, ЧИ или инвестиране на средства от фондовете на ЕС.

Практически действия в интегралното управление на действията на общината в новия планов период. На първо място тук е необходимо в предплановия период община Струмяни да предприеме енергични действия в преговори със съседните общини, техните представители в различните сектори на икономиката, изучаване на положителния опит и т. н. Това ще позволи в ПИРО за периода 2021-2027 г. действително да залегне интегралният подход в управлението на процесите в общината и да се планират интегрирани териториални инвестиции.

VI. Мерки за ограничаване на изменението на климата, адаптация към климатичните промени и намаляване на риска от бедствия

1. Глобални климатични промени

Климатичните промени и глобалното затопляне са едни от най-големите предизвикателства пред човечеството днес. Бързият икономически растеж през последните няколко десетилетия е съпроводен от увеличение на емисиите на парникови газове.

Под изменението на климата в Националната стратегия се разбира *„…промяна в климата, дължаща се пряко или косвено на човешката дейност, която променя състава на глобалната атмосфера и която е в допълнение към естествената променливост на климата, наблюдавана в сравними периоди от време“*.[51]

IPCC периодично изготвя оценъчни доклади за изменението на климата, които са в основата на разработването на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата. В тези доклади се разработват различни сценарии за развитие на климата, които служат за формулиране на различни хипотези и тестването им чрез математически компютърно базирани климатични модели.

Според анализ (изготвен по проект ESPON CLIMATE - Climate Change and Territorial Effects on Regions and Local Economies in Europe – 2009-2011 г.) чувствителността, в рамките на ЕС, към климатичните промени (физическа, социална, екологична, икономическа и културна), се отнася преди всичко към страните и регионите от южната част на континента и крайбрежните части, които в най-голяма степен са уязвими. Най-слабо ще бъдат засегнати централните части и преди всичко страните в Северна Европа. За най-уязвим се смята районът на Средиземноморието.[52]

Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша. Уязвимостта

[51] Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България, 2018 г. Приета с Решение № 621 на МС от 25.10.2019 г., с. xv. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1294.

[52] Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени. Проект по приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ на ОП „Околна среда 2007-2013 г.“. Проф. А. Попов, ръководител на авторски колектив. с. 19. https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/obshta_chast5ea57b35e2e39fef724cd5e98a2514dd.pdf

на населението и икономиката на България към въздействията на климатичните промени се усилва от относително високата степен на бедност в най-засегнатите райони.

2. Очаквани климатични промени в България

България се намира в един от регионите (Югоизточната част на ЕС, близо до Средиземноморския регион), които са особено уязвими към изменението на климата (предимно чрез повишаване на температурата, засушавания и интензивни валежи) и от нарастващата честота на свързаните с изменението на климата екстремни събития като суши и наводнения. Рисковете, причинени от събития, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета на местно, регионално, национално и трансгранично равнище. Счита се, че изменението на климата ще доведе до увеличаване честотата и величината на екстремните метеорологични явления, като се очаква през следващите десетилетия средната годишна температура на въздуха в страната да се увеличи и да се променят типовете валежи. Очаква се всички сектори на икономиката да бъдат засегнати от прогнозираните промени. Рискът е по-голям за секторите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и са по-уязвими.

Според данните на НСИ през периода 2003 - 2008 г., от регистрираните природни бедствия в България, най-голям е броят на наводненията, пожарите по природни причини, гръмотевичните бури и снегонавявания, обледявания и измръзване, градушки и суша. По данни на НСИ (2014 г.) най-големи щети средногодишно през периода 2010 - 2012 г. са понесени от наводнения (88 813 хил. лв.), бури и градушки (73 776 хил. лв.), снегонавявания и обледявания (95 113 хил. лв.) и суша (89 хил. лв.). Реално, щетите от пожари също са значителни, но тъй като се отчитат общо за всички видове причини след 2010 г., не може да се проследи динамиката на предизвиканите пожари по природни причини и щетите от тях[53].

На базата на докладите на IPCC и моделите за прогнозиране промените в климата, се очаква затоплянето в края на века (2080-2100 г.) спрямо средните температури за периода 1961-1990 г. Те ще са най-големи през зимата в Източна Европа (с до 5°C), и през

[53] Пак там, с. 115.

лятото в Южна Европа (с до 7°C). Компютърно симулираните климатични промени за Европа с глобалния модел ECHAM5/MPI-OM, показват повишаване на средните годишни температури в Югоизточна Европа с от 1°C до 2°C през 2030 г., с от 3°C до 4°C през 2060 г. и с от 5°C до 6°C през 2085 г., спрямо климатичния период 1961-1990 г. Южна Европа (вкл. България) ще се отличава не само с по-горещо, но и с по-сухо лято в сравнение с базисния климатичен период (1961-1990 г.). За Югоизточна Европа за количеството на валежите по проекта CLAVIER51 се установява тенденция към нарастване валежите през зимата с около 20 % и намаляване през лятото с около 10 %.

Карти: А) Средногодишни температури в България 1961–1990г.
Б) Песимистичен климатичен сценарий за средна годишна температура за 2080г.

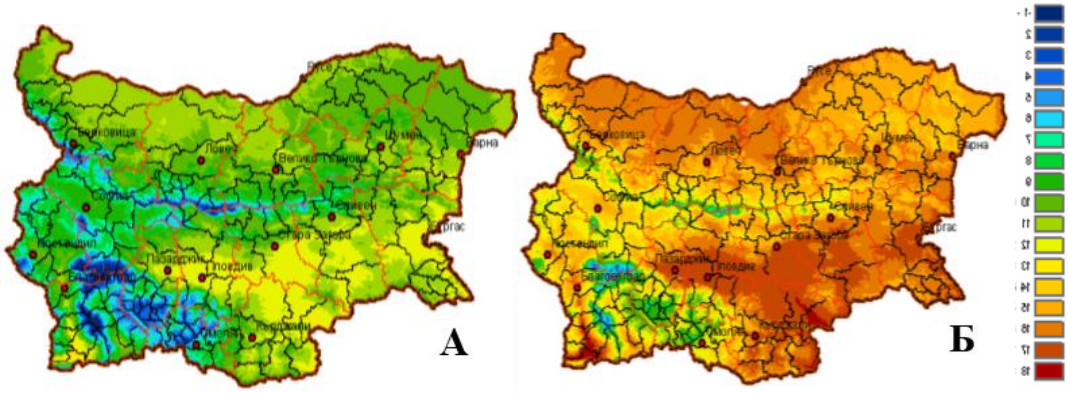

Източник: НИМХ-БАН

За територията на България се установява силно изразена тенденция към нарастване на максималните температури на въздуха през лятото и увеличаване на броя на тропическите нощи (с минимална температура над 20°C), както и на продължителността на сухите периоди (последователен брой дни без валеж). До 2050 г., средните годишни температури в страната вероятно ще се повишат от 1.6°C - 1,8°C до 2.1°C - 2.2°C, а до 2100 г. увеличението може да е с от 3.3°C - 3.5°C до 4.2°C - 4.3°C. Сезонното увеличение на температурата на въздуха в страната към 2025 г., ще е с 1.0°C (зима), 1.1°C (пролет), 1.4°C (лято) и 1.2°C (есен). През преходните сезони (пролет и есен) също се очаква повишение на средните минимални и средните максимални температури, като през есента това повишение е по-голямо в сравнение с пролетта.[54]

[54] Пак там, с. 43-62.

Карта: Общини с риск от атмосферно засушаване

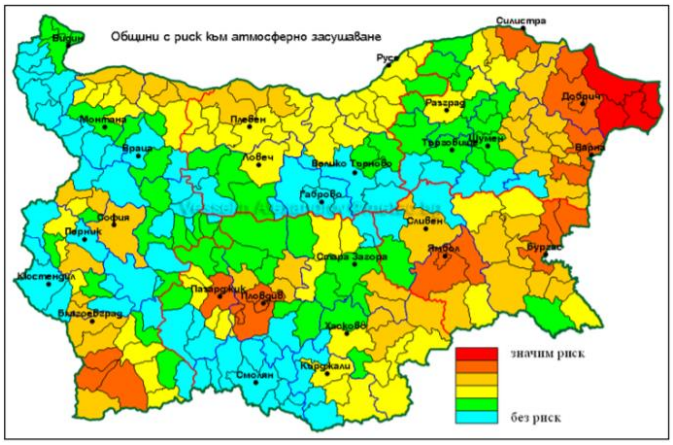

Източник: НИМХ, 2009 г.

Очаква се да настъпят промени както в средногодишните валежни количества, така и в сезонните им количества, спрямо базисния климатичен период. Очаква се средногодишните суми на валежите в региона на Балканите (вкл. България) през периода 2013-2100 г., в зависимост от концентрациите на парниковите газове (CO_2 екв.), да намаляват (с до 0.05 mm/ден) пропорционално на всеки 100 ppm CO_2 (екв.) концентрации на парникови газове. Очаква се увеличение на количествата на зимните валежи и намаление на летните.

Очакват се промени в екстремните климатични явления: намаляване на годишния брой на студените и ледените дни; намаляване на дела на студените дни и нощи; трайно повишаване на денонощните минимални и максимални стойности на температурите; намаляване през годината на броя на дните с минимална температура; повишаване на месечните максимални стойностите на средногодишната температура; увеличаване дела на горещите нощи; намаление на годишния брой дни с валежи (намаление от 5 до 25 дни); по продължителни безвалежни периоди; намаление на последователните дни с валежи.

Промените в климата води до повишаване на уязвимостта от бедствия в резултат на промените на климата. Под уязвимост към изменението на климата се разбира *„…степента, до която всяка система е възприемчива и не може да се справи с негативните въздействия, които изменението на климата й налага. Уязвимостта е функция на*

естеството, величината и степента на изменение на климата, на които е изложена системата и нейната чувствителност и адаптивен капацитет.“[55]

Данните за промените в опасността от хидроклиматични явления и свързаните с тях природни бедствия и възможните щети от наводнения и засушаване за територията на България показват тенденция към нарастване на тези събития, с определени различия в отделните региони на страната. Уязвимостта на страната към риска от природни бедствия, в т. ч. и тези, свързани с климатичните промени, зависи от устойчивостта на системите на тяхното въздействие и управлението на риска. Управлението на риска трябва да е съобразено с размера на опасността, изложените на въздействието и системи и от адаптационния капацитет на всички нива на управление.

Природните бедствия застрашават живота на хората и нанасят големи икономически щети на промишлената, селското стопанство, туризма, транспортната и социалната инфраструктура в населените места, както и отделните компоненти на околната среда. Неблагоприятният ефект от тях се изразява и в индиректните загуби от епидемии, нарушени комуникации, енергоснабдяване, загуба на селскостопанска и промишлена продукция и др. Щетите зависят главно от степента на опасност, от чувствителността и от уязвимостта на системите по отношение на въздействието.

Във връзка с замърсяване на подпочвените и повърхностните водни тела и риска от наводнения в резултат на промените в климата в страната и басейновите дирекции са разработени:

- План за управление на риска от наводнения на Западнобеломорски район (2016-2021) и програми за изпълнението му;
- План за управление на речните басейни в Западнобеломорски район (2016-2021).

Целта на тези планове е да се предвидят рисковете от замърсяване на повърхностните и подпочвените води и рисковете от наводнения, и да се предприемат мерки, както за тяхното опазване и пречистване, така и за адаптиране към климатичните промени и намаляване на щетите при евентуални бедствия (наводнения).

[55] Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България, 2018 г. Приети с Решение № 621 на МС от 25.10.2019 г., с. xv. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1294

Таблица: **Експонираност на стопанските системи в България** ***на въздействието на опасни хидро-климатични явления***[56]

Сектор/ опасни явления	Селско стопанст-во	Горско стопанство	Води и водно стопанство	Градска среда	Енергетика	Транспорт	Строителство и инфраструктура	Екосистеми	Здраве	Туризъм	Брой сектори изложени на въздействието
Екстремни температури	X	X	X	X		X	X	X	X	X	9
Екстремни валежи	X			X	X	X	X	X	X	X	7
Суша	X	X	X	X				X			6
Наводнения	X		X	X		X	X	X	X	X	8
Градушки	X			X		X		X			4
Гръмотевични бури	X	X		X	X			X	X	X	7
Пожари	X	X	X	X	X			X		X	6
Снежни бури и снегонавявания				X		X	X		X	X	5
Силни ветрове	X	X		X	X	X	X		X	X	8
Брой явления /сектор	8	5	5	9	4	6	5	5	5	7	

Източник: Анализ, ръководител на авторски колектив проф. А Попов

3. Уязвимост, чувствителност и адаптация към климатичните промени

Уязвимостта на страната по отношение на експонираността ѝ на въздействие на хидро-климатичния риск е умерена при настоящите условия, но има реални предпоставки рязко да нарасне след 2035 г.

АКП има за цел да повиши устойчивостта на природните и обществени системи към настоящето и бъдещото въздействие на климатичните промени върху тях. Според определението, дадено от IPCC, под адаптация се разбира *„…настройване на природните или обществени системи да отговорят на реалните или очаквани климатични влияния*

[56] Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени. Проект по приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ на ОП „Околна среда 2007-2013 г.“. Проф. А Попов, ръководител на авторски колектив, с. 161 - 162. https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/obshta_chast5ea57b35e2e39fef724cd5e98a2514dd.pdf

или въздействия, като смекчават вредите и усвояват благоприятните възможности” (IPCC, 2007).[57]

Таблица: **Индикатори за чувствителността на стопанските сектори *към климатичните промени и екстремните събития, свързани с тях***

Сектор	Индикатори
Селско стопанство	• Продължителност на вегетационния период; • Агрофенология; • Засушаване; • Изискване към напояване; • Добив от културите; • Намаляване на качеството на продукцията; • Разпространение на селскостопански вредители, болести и плевели; • Условия за отглеждане на селскостопански животни.
Горско стопанство	• Биологична продуктивност; • Биологично разнообразие; • Пожари; • Каламитети (вредители и патогени).
Сектор „Води”	• Количество на повърхностни води; • Количество на пДГемни води; • Качество на водите; • Засушаване; • Наводнения; • Повишаване на морското ниво.
Водно стопанство	• Водоснабдяване за питейно-битови нужди (подпочвени и течащи повърхностни води); • Водоснабдяване за питейно-битови нужди (водовземане от язовир); • Напояване в земеделието (подпочвени и течащи повърхностни води); • Напояване в земеделието (водовземане от язовир); • Рибовъдство, воден спорт, водопой на животни и др.; • Индустрия за производство и охлаждане (подпочвени и течащи повърхностни води); • Индустрия за производство и охлаждане (водовземане от язовир); • Хидроенергетика /ВЕЦ с годишно (многогодишно) регулиран обем; • Охлаждане при АЕЦ „Козлодуй”; • Охлаждане при ТЕЦ с охладителен басейн; • Охлаждане при ТЕЦ на течащи води; • Воден транспорт, крайбрежни зони.
Градска среда	• Територия с високо застрояване от комплексен тип; • Територия със средно високо застрояване; • Територия с ниско застрояване; • Индустриални зони; • Територия за озеленяване и рекреация; • Територия за обществено обслужване.
Енергетика	• Топлоелектрически централи (ТЕЦ); • БИО ТЕЦ;

[57] Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени. Проект по приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ на ОП „Околна среда 2007-2013 г.“. Проф. А Попов, ръководител на авторски колектив, с. 16. https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/obshta_chast5ea57b35e2e39fef724cd5e98a2514dd.pdf

	• Атомни електрически централи (АЕЦ); • Водноелектрически Електроцентрали (ВЕЦ); • Вятърни електроцентрали (ВяЕЦ); • Фотоволтаични Електроцентрали (ФЕЦ); • Подстанции, въздушни електропроводи (системни и разпределителни); • ПДГемни електропроводи (кабелни).
Транспорт	• Железопътен; • Воден, вътрешни басейни; • Воден - морски; • Въздушен; • Тръбопроводен.
Строителство и инфраструктура	• Жилищно строителство - ново строителство; • Жилищно строителство - ремонт и поддръжка; • Нежилищно строителство - ново строителство; • Нежилищно строителство - ремонт и поддръжка; • Гражданско строителство - ново строителство; • Гражданско строителство - ремонт и поддръжка.
Екосистеми - типове	• Урбанизирани; • Земеделски; • Тревисти; • Горски; • Храсталачни; • Рядка растителност; • Вътрешни влажни зони; • Реки и езера; • Крайморски; • Морски.
Здраве	• Преки ефекти на много високите и много ниски температури; • Диария; • Недохранване; • Крайбрежни и вътрешни наводнения и свлачища; • Вектор преносими болести: малария; • Други вектор преносими болести.
Туризъм	• Брой туристи и реализирани нощувки през лятото; • Брой туристи и реализирани нощувки през зимата; • Брой туристи и реализирани нощувки през преходните сезони; • Заетост на настанителната база; • Среден престой на посетителите; • Заетост на работната ръка в туризма; • Водоползване; • Разход на енергия; • Приходи от туризма.

Източник: Анализ, ръководител на авторски колектив проф. А Попов

Недостатъчният капацитет в секторите на българската икономика за адаптиране към климатичните промени е още една предпоставка за повишената уязвимост на страната. Чувствителни на очакваните промени в различна степен са всички стопански сектори.

4. Риск и уязвимост на секторите в българската икономика от климатичните промени

В *сектор „Селско стопанство”* повишаването на концентрациите на въглеродния диоксид в бъдеще създава предпоставка за завишаване на добивите от основните земеделски култури. Това увеличение в добивите обаче може да бъде възпрепятствано от повишения риск от засушаване, както и от скъсяването на продължителността на репродуктивния период, вследствие на повишение на температурите на въздуха. По-топлите зими могат да намалят добивите от костилковите овощни видове, които за своето нормално развитие се нуждаят от определено количество „единици студ“. Намаляването на студените дни може да попречи на „закаляването“ (яровизацията) при зимните житни растения. Затоплянето на климата, като цяло, има отрицателно въздействие върху земеделието у нас, като отглеждането на някои земеделски култури при неполивни условия е застрашено. От друга страна повишаването на температурите ще позволи отглеждането на ранните земеделски продукти на открито или в оранжерии, като разходите за енергия в тях ще намалеят. Предвижда се изместване на датите на достигане на зрялост за различните култури, съкращаване на вегетационния им период и промени в добивите. Животновъдството също се очаква да бъде засегнато неблагоприятно от по-голям топлинен стрес и изменение на фуражните и пасищни ресурси. Повишаването на температурата може да скъси репродуктивния цикъл на много вредители, което също ще повиши риска за селскостопанските растения.

В *сектор „Горско стопанство”* са разграничени четири основни зони на очакваните промени със следните характеристики:

- *Зона А*: включва *гори, силно уязвими* по отношение улавянето на въглерод. През 2050 г. тази зона ще обхване и нископланинския подпояс на горите от горун, бук и ела в Средна Стара планина, Източни Родопи и Пиринска подобласт;
- *Зона Б*: включва *гори с висока степен на уязвимост*. До 2020 г. се очаква да обхване територииите с надморска височина от 200 - 600 m (700 m). В зоната се включват северната половина на Дунавската равнина, Южна Добруджа, част от Горнотракийската низина и Черноморското крайбрежие, без Странджа планина. През 2050 г. тази зона ще достигне 600 - 800 m н. в. и ще включва територии от Дунавската равнина, Добруджа,

Предбалкана, Горнотракийската низина, голяма част от Средна гора, Странджа и Софийското поле;

- *Зона В*: включва *гори със средна степен на уязвимост*. Очаква се тя да обхване неголеми територии в южната погранична област в средногланинския подпояс на горите от бук, ела и смърч. В тази зона се включват и високопланинските пасища;
- *Зона Г*: включва *гори с ниска степен на уязвимост*. Тя е оптималната зона за улавяне и акумулация на въглерод от горскодървесната растителност. Предполага се, че тази зона ще се разположи в пояса на смърчовите гори в планинските райони на страната над 1500 m н. в.

Най-уязвима на климатичните промени е Зона А, която се характеризира с траен дефицит във влагоосигуряването и при съвременния климат липсва у нас. Счита се, че горските площи, попадащи в нея, ще загубят горите си. В останалите 3 зони горите ще се запазят, но оптималната за тях Зона В ще намали площта си за сметка на увеличаване на териториите от зона Б. При реалистичен сценарий до 2020 г. Зона А се очаква да обхване част от Североизточна България (района на Добруджанското Черноморие). Прогнозите при реалистичен сценарий до 2050 г. са за увеличаване на обхвата на Зона А, като в нея се включат части от поречието на р. Дунав, части от Горнотракийската низина, от Тунджанската хълмиста равнина и от Струмската долина, както и части от Черноморското крайбрежие и от Добруджа.

В *сектор „Води”* интегрираното управление на водните ресурси и интегрираното управление на риска от наводнения и суши са от първостепенно значение в процеса на адаптиране. Регионалният подход в този процес ще е от основно значение поради неравномерното разпределение на водните ресурси на страната, както по райони, така и по сезони. Очаква се то да се задълбочи в бъдеще. Дори ако мерките за намаляване на парниковите газове дадат оптимален резултат, поради инерцията на климатичната система, глобалното затопляне ще продължи през следващите няколко десетилетия с всички произтичащи от това промени за водите в страната: намаляване на средногодишния отток; повишаване на риска от наводнения и суши; замърсяване на пДГемните и повърхностните води; недостиг на питейна вода в различните части на страната.

В *сектор „Водно стопанство”* се налага издигане на равнището на подготвеност на сектора, хидроенергетика и охлаждане на ТЕЦ и АЕЦ по отношение на сегашните и бъдещите въздействия на изменението на климата. За да се постигне адаптацията е необходимо да се подобри информираността при вземането на решения за повишаване устойчивостта на всеки от сегментите на разглеждания сектор в идните години. Интегрираното управление на водните ресурси намалява риска от наводнения и суша в сектора. Водното стопанство, хидроенергетиката и охлаждането на ТЕЦ и АЕЦ трябва да е основна цел и средство в процеса на адаптиране към климатичните промени. Хидроенергийните водохранилища в България определено намаляват честотата и размера на щетите, причинени от катастрофални наводнения по реките. С очакваните климатични промени прогнозите за притока и оптималното управление на енергийните системи придобиват решаващо значение за целия водостопански сектор. Инфраструктурните обекти и нови проекти следва да са устойчиви срещу сегашните и бъдещите въздействия от изменението на климата. За целта техническите норми за проектиране и експлоатация трябва да се осъвременят, за да има справяне с екстремните явления. Действията за адаптация на сектора са тясно свързани и следва да се прилагат във взаимодействие с политиките за управление на риска от бедствия, да гарантират съвместни подходи и пълна съгласуваност между националните стратегии за адаптация и националните планове за управление на риска от бедствия.

В *сектор „Екосистеми и биоразнообразие”* чувствителността на екосистемите към климатичните промени са оценени за периода 2016-2035 г. на базата на анализ на очакваните климатични промени и експертна оценка на промяната в капацитета за осигуряване на екосистемни услуги. За екосистемите с ниска степен на чувствителност се установява, че няма да настъпят промени в капацитета за осигуряване на екосистемни услуги. При екосистемите с умерена чувствителност въздействието на климатичните промени ще доведе до намаляване на капацитета им с до 10 %. При тези с висока степен на чувствителност въздействието на климатичните промени ще доведе до промяна на капацитета им с до 20 %. Най-силно чувствителни към климатичните промени са вътрешните влажни зони и храсталачните екосистеми. Те се отличават с висока степен на чувствителност и по трите вида промени (температури, валежи, екстремуми). Тези екосистеми са най-чувствителни на въздействие, а освен това са ограничени по площ, което ги прави особено уязвими. С най-малка степен на чувствителност, и съответно най-слабо уязвими, са урба-

низираните екосистеми и териториите с рядка растителност и без растителност. По отношение на видовете въздействия екосистемите са най-чувствителни към промените на екстремните явления, а най-малко – към промените във валежите. Индексът на уязвимост на екосистемите като цяло по отношение на промените в температурите и валежите за периода 2016-2035 г. отговаря на категорията „много устойчиви“, а по отношение на екстремните явления уязвимостта им отговаря на категорията „умерено устойчиви“.

В *сектор „Здраве”* ефектът от промените в температурите, валежите и екстремумите за здравето на населението може да се прояви по различен начин при различните сценарии и с различната степен на вероятност за различните ефекти от климатичните промени.

Възможните негативни ефекти за здравето от повишаването на температурите са:

- Повишаване на смъртността от сърдечно съдови заболявания и инсулти в големите градове през летните периоди, поради горещите вълни в градовете;
- Повишаване на заболеваемостта от векторно предавани болести, поради удължаване на вегетационния цикъл на векторите и по-специално на кърлежите;
- Повишаване на случаите на салмонелна инфекция, поради по-дългия вегетативен период и по-благоприятните условия;
- Увеличаване на кампилобактериозите, поради по-дългия вегетативен период и по-благоприятните условия. Допълнително рискът от заболяване от кампилобактериоза се увеличава при комбиниране на повишени температури с повишена влажност;
- Увеличаване и обостряне на респираторните заболявания, поради повишената концентрация на въглероден диоксид (CO_2), прах и малки частици във въздуха;
- Увеличаване на броя на алергичните заболявания, поради по-ранен цъфтеж и увеличена концентрация на полени, спори и други алергени във въздуха.

Възможните негативни ефекти за здравето от промените във валежите са:

- Увеличаване на случаите с криптоспоридоза в Северозападна България поради по-чести и по-обилни валежи;

- Увеличаване на случаите с кампилобактериозата в Северозападна България, поради по-чести валежи в комбинация с повишени средногодишни температури;
- Увеличаване на случаите с диарийни заболявания, поради по-обилните валежи и повишена влажност в Северозападна България и Черноморието.

Здравните последици от очакваните промени в екстремните климатични явления са:

- Увеличаване на смъртността вследствие на екстремни климатични явления и пожари (с 10 %), свръх представена всред уязвимите групи;
- Увеличаване на болестите, предавани по воден и хранителен път, поради нарушения в инфраструктурата;
- Увеличаване на случаите на пост-травматичен стрес.

В *сектор „Туризъм”* климатичните промени ще окажат значително въздействие, особено върху двата най-масови видове туризъм – морски летен рекреативен и зимен ски туризъм, които имат ярко изразена сезонна характеристика и са най-силно податливи на промените в климатичните условия. В същото време някои алтернативни целогодишни видове туризъм (балнеоложки, културно-познавателен, религиозен, маршрутен, кулинарен, винен и пр.) няма да бъдат повлияни в голяма степен от тези климатични промени или изменението им няма да бъде толкова силно изразено. При добри маркетингови стратегии туризмът в страната може да увеличи своя принос за българския БВП. В този смисъл българската туристическа индустрия, като цяло, и отделните стопански единици в нея, трябва да разработят стратегии за бъдещото си развитие и адаптация към очакваните промени. Следва да се разработят нови интегрирани и диверсифицирани туристически продукти, които да не са толкова подвластни на климатичните и метеорологичните условия в страната, и отделните нейни дестинации. Да се предложат на нови пазари и най-вече на българския. Намалението на приходите и заетостта в резултат на климатичните промени по места, могат много успешно да бъдат компенсирани от предлагането на по-висококачествени туристически продукти, от една страна, и от привличането на по-платежоспособни, по-образовани и по-културни туристи, от друга. Количеството при предлагането и търсенето, трябва да бъде заменено и/или допълнено с качество.

В *сектор „Енергетика”* политиката на АИК има два основни аспекта - намаляване на емисиите на парникови газове от различните видове производства и адаптация към вече настъпилите или неизбежни изменения. България попада в един от районите със засилени тенденции към затопляне, както и увеличаване на честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания и случаи с проливни валежи, гръмотевични бури и градушки. Оценката на уязвимостта на сектора към климатичните промени показа, че във времевия хоризонт 2016-2035г., секторът попада в категорията „много устойчив“.

В *сектор „Транспорт”* ефектът от климатичните промени се оценява по следния начин:

- В краткосрочен план не се очаква драстично влияние на климатичните промени върху транспортната система на страната и нивото на нейната икономическа ефективност;
- В средносрочен и дългосрочен аспект, климатичните промени ще се отразят най-съществено върху развитието и разходите на автомобилния и жп транспорт, които са основните видове транспорт в страната;
- Влиянието е свързано основно с повишаване на разходите за поддръжка на инфраструктурата, вследствие очакваното повишение на „термичният стрес“ върху пътната и жп инфраструктура;
- Налагат се сериозни адаптационни разходи за справяне с проблемите, генерирани от „термичния стрес“ – ежегодно покачване на разходите за адаптация с от 0.4 до 0.6 % на година за пътното покритие до 2070 г. и с до 83 % общо за жп транспорта;
- Вследствие смекчаване на условията през зимните месеци се очаква намаление на разходите за поддръжка на пътната инфраструктура - за периода 2040 - 2070 г. с 2.4 % годишно намаление на разходите за зимна поддръжка;
- Екстремните явления, като цяло, са от локално значение, като с оглед тенденциите, очертани от климатичните сценарии, се очаква по-скоро да оказват съществено влияние върху експлоатационните разходи и в по-малка степен върху функционирането на системата.

В *сектор „Строителство“* има специфични особености, които пряко се отразяват на неговата чувствителност и уязвимост по отношение на климатичните промени. Тези особености са следните:

- Малките и средни предприятия са по-уязвими към всякакви влияния, особено такива, свързани с атмосферните условия и други проблеми свързани със средата. С оглед очакваните промени в температурите и валежните количества за България до 2035 г. и след това, може да се каже, че с основно значение ще бъдат проблемите, причинени от „горещи - екстремални явления“, чиято честота се очаква да расте. Това ще се отрази неблагоприятно върху условията на труд за строителните работници, върху тяхното здраве и ефективността на труда. От друга страна, по-меките зимни условия и очакваните по-дълги безмразови периоди ще увеличат продължителността на периода за активно строителство;
- Климатичните промени, и най-вече по-високите средни температури и по-високата честота на проява на екстремни явления, ще изискват внедряване на нови материали и технологии, които да имат нови качествени характеристики, но те ще предизвикат първично оскъпяване на продукцията на отрасъла, а оттам и възможни проблеми с пласмента на готовите сгради;
- Климатичните промени ще предизвикат проблеми, свързани с организацията на производствения процес, който не е достатъчно гъвкав като технологичен процес и логика на изпълнение. Тази особеност ще даде тласък на т. нар. бързи строителни процеси, разчитащи на готови модулни решения, които съкращават производствените срокове, а оттам и рисковете за излагане на климатични влияния;
- В България преобладава остарелият и крайно неефективен от енергийна гледна точка жилищен фонд, голяма част от който ще бъде практически извън експлоатационна годност още към 2035 г. Това ще наложи като приоритетни строителните работи по санирането на жилищния фонд и ще доведе до по-голямо търсене на изолационни материали.

В *сектор „Градска среда“* се очертават преди всичко проблеми, свързани с повишаване на средните и екстремните температури, особено през летните периоди, както и с повишената интензивност и продължителност на очакваните „горещи-екстремални явле-

ния“ и наводнения. Поради спецификата на градската среда в България, нейните технически и функционални параметри, може да се очаква, че тези промени ще се отразят особено силно и най-вече в големите градове, със значителни панелни комплекси като площ и сграден фонд, които в огромната си част не са енергийно санирани. Цената за адаптирането на градската жилищна среда към очакваните климатични промени, ще се повиши най-вече на база необходимостта от енергийното саниране на сградният фонд, както и поради необходимостта от допълнително озеленяване и поливане на зелените площи, както и предприемане на мерки на минимализирани ефектите и щетите от потенциални наводнения:

- Значително отражение се очаква да имат промените и върху градската улична мрежа, което ще се изразява най-вече в допълнителни разходи за технологично усъвършенстване на асфалтовото покритие и редовно почистване на шахтите. Седем дневният термичен индекс на горният слой на пътната мрежа в България се очертава да се повиши значително по всички климатични сценарии, което ще изисква допълнителни разходи за поддръжка. От друга страна, поради очакваните по „меки - зимни периоди“, ще се спестяват годишно значителни средства, което до известна степен ще компенсира разходите за технологично усъвършенстване на инфраструктурата, но през лятото те ще нараснат поради по-широкото използване на климатици. Повишеният риск от наводнения също ще изисква допълнителни инвестиции за адаптиране на градската среда към по-устойчиви градоустройствени решения, защитни съоръжения, системи за ранно предупреждение и др.;
- През лятото в големите градове силно може да се влоши качеството на жизнената среда. При горещи вълни и екстремно високи температури здравето на много хора ще бъде изложено на риск, като особено застрашени ще са по-уязвимите групи от населението (под 7 и над 75 годишна възраст, и хората с хронични заболявания на сърдечната и дихателната система). При тези условия се очаква и влошаване на качеството на въздуха поради повишени концентрации на прах и вредни газове. Във връзка с това, всички форми на озеленяване, изграждането на повече водни площи и места за отдих в градската среда, и редовно миене на улиците, ще имат водеща роля в процеса на адаптиране към климатичните промени.

Анализът показват, че климатичните промени засягат всички сектори, като се посочват възможните опасни последствия и нови възможности и благоприятни ефекти. Налага се изводът, че е необходимо да се премине към адаптиране на секторите към възможните промени в климата, и особено към управление на риска в по уязвимите сектори – води и водно стопанство, селско и горско стопанство, екосистеми и биоразнообразие, здраве, туризъм и др., за да се посрещнат предизвикателствата, пред които страната ще бъде изправена в десетилетията до края на века[58].

Тенденциите по отношение на изграждането на необходимия адаптационен капацитет са положителни и близки до тези в други европейски страни към момента, но той се определя като недостатъчен на секторно ниво и ще са необходими целенасочени усилия за неговото своевременно изграждане в близко бъдеще. Достъпът до информация, образованието и подготовката на кадри, както и на науката и технологиите, са решаващи за постигането на тази цел.

Методиката за оценка на уязвимостта на секторите от българската икономика в бъдеще се нуждае от допълване със специализирани модули за оценка в различните стопански сфери, които да са съобразени с тяхната специфика. Необходимо е прецизиране на индикаторите за оценка, както и на скалите за измерването им. Необходимо е също да се разработи методика за оценка на уязвимостта на страната към риска от климатичните промени, която да отразява спецификата на регионите (природна, икономическа, демографска, социална, културна и др.), експонирани на въздействието им.

В Националната стратегията за адаптация към промените на климата са заложени следните общи стратегически цели[59]:

- Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата - укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране, и включването им в съществуващите национални и секторни планове, и програми;

[58] Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени. Проект по приоритетна ос 4 „Техническа помощ“ на ОП „Околна среда 2007-2013 г.“. Проф. А Попов, ръководител на авторски колектив. с. 236 - 244. https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/Specialna_chat929dbdd9d9a2e4690311a63dd80adda6.pdf

[59] Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България, 2018 г. Приети с Решение № 621 на МС от 25.10.2019 г., с. 83. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1294

- Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата - изграждане на експертни знания, обучение, мониторинг и изследвания;
- Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата - повишаване на образованието и осведомеността на обществеността относно необходимостта от действия за адаптиране в България, за да се изградят обществено приемливи политики и участие в действията, свързани с адаптацията;
- Изграждане на устойчивост към изменението на климата - подобрено управление на инфраструктурата и активите и защита на природния капитал обхваща следните системи: водните, за доставка на енергия, за опазването и подобряването на екосистемните услуги, вкл. тези, предоставяни от горите.

В Плана действие към Националната стратегия са предвидени стратегически и оперативни цели по сектори[60]:

- *Сектор „Селско стопанство“:*
  - СЦ Устойчиво управление на селскостопанските практики за адаптиране към изменението на климата:
    - ✓ ОЦ Адаптиране на селскостопанската производителност (култури);
    - ✓ ОЦ Адаптиране на производителността в животновъдството;
    - ✓ ОЦ Адаптиране управлението на природните ресурси (почви, гори, води, рибарство и аквакултури).
  - СЦ Насърчаване на капацитета за адаптиране и осведоменост в селскостопанския сектор:
    - ✓ ОЦ Изграждане на адаптивен капацитет;
    - ✓ ОЦ Подобряване на осведомеността.
  - СЦ Насърчаване на научните изследвания и иновациите за адаптиране към изменението на климата:

[60] Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България, 2018 г. Приети с Решение № 621 на МС от 25.10.2019 г., с. 115-119. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1294

- ✓ ОЦ Укрепване на научните изследвания, технологичното развитие и иновациите.

- ➢ СЦ Укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране в селскостопанския сектор:
  - ✓ ОЦ Подобряване на правната рамка;
  - ✓ ОЦ Укрепване на управлението на риска и разработването на други политики.

- *Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“:*
  - ➢ СЦ Подобряване управлението на екосистемите:
    - ✓ ОЦ Привеждане в съответствие стратегическото планиране и прилагащото законодателство;
    - ✓ ОЦ Адаптиране на секторното законодателство към законодателството в областта на климата;
    - ✓ ОЦ Свързване на статистиката за емисиите с новите екосистемни сметки за околна среда.
  - ➢ СЦ Подобряване управлението на знанията и комуникацията между заинтересованите страни за адаптация:
    - ✓ ОЦ Насърчаване на отварянето и повторното използване на данни;
    - ✓ ОЦ Подобряване на комуникацията и разбирането на екосистемните процеси, и изменението на климата като натиск;
    - ✓ ОЦ Възстановяване, обогатяване и използване на местните познания за биоразнообразието;
    - ✓ ОЦ Максимално използване на доброволческа информация;
    - ✓ ОЦ Обучение за екосистемно мислене.
  - ➢ СЦ Създаване на пространство за БРиЕС:
    - ✓ ОЦ Възвръщане на пространство от сивата инфраструктура, създаване на убежища за биоразнообразие, намаляване на фрагментацията.

- СЦ Подобряване устойчивостта към изменението на климата, чрез намаляване на други видове натиск, които не са свързани с изменението на климата:
  - ✓ ОЦ Намаляване на замърсяването, смущенията и свръхексплоатацията.
- СЦ Устойчиво използване на регулиращите и културните екосистемни услуги за адаптация:
  - ✓ ОЦ Устойчиво използване на съществуващите екосистемни услуги.

- Оперативни цели сектор „Енергетика“:
  - СЦ Изграждане на институционален капацитет, познаване и използване на данните за адаптиране:
    - ✓ ОЦ Изграждане на институционален капацитет и мрежи за знания;
    - ✓ ОЦ Интерпретиране на данните от мониторинг, прогнози и за времето за енергийния сектор.
  - СЦ Интегриране на съображенията за изменението на климата в политиките, плановете и финансовите механизми в енергийния сектор:
    - ✓ ОЦ Интегриране на съображенията за изменението на климата в политиките и плановете за сектора;
    - ✓ ОЦ Разработване на финансови механизми за постигане на устойчивост.
  - СЦ Включване на устойчивостта към климата в проектирането и инженеринга:
    - ✓ ОЦ Включване устойчивостта срещу климата в електроцентралите и мините;
    - ✓ ОЦ Включване устойчивостта срещу климата в инфраструктурата на ПиР.
  - СЦ Укрепване устойчивостта на енергийните доставки:
    - ✓ ОЦ Разнообразяване на доставките, за да се увеличи цялостната гъвкавост на енергийната система;
    - ✓ ОЦ Подобряване на енергийната ефективност в сградите и промишлените системи.

- *Сектор „Гори“:*

- СЦ Подобряване на базата от знания и осведоменост за адаптиране към изменението на климата:
  - ✓ ОЦ Изграждане на капацитет за научни изследвания, образование и разпространение на резултати;
  - ✓ ОЦ Извършване на научни изследвания в подкрепа на адаптирането.
- СЦ Подобряване и защита на горските ресурси:
  - ✓ ОЦ Устойчиво управление на процесите на възобновяване и увеличаване на площта и дървесния запас на горските територии;
  - ✓ ОЦ Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите;
  - ✓ ОЦ Подобряване на управлението на горските ресурси.
- СЦ Подобряване на потенциала за устойчиво използване на горските ресурси:
  - ✓ ОЦ Подобряване на потенциала за дълготрайно използване на продукти от дървесина с по-висока стойност;
  - ✓ ОЦ Подобряване на потенциала за устойчиво и по-екологосъобразно използване на дървесна биомаса за производство на енергия.

- *Сектор „Човешко здраве“:*
  - Подобряване на управлението за адаптиране:
    - ✓ ОЦ Укрепване на политическата, правната и институционалната рамки;
    - ✓ ОЦ Изграждане на административен, инфраструктурен, финансов, комуникационен и технически капацитет;
    - ✓ ОЦ Изграждане на професионален капацитет.
  - СЦ Създаване на база от знания и осведоменост за адаптацията:
    - ✓ ОЦ Развиване на обществеността образование и осведоменост относно адаптирането;
    - ✓ ОЦ Разработване на мониторинг, събиране на данни и ранно предупреждение;

- ✓ ОЦ Разработване на база за научни изследвания и знания.

- ➢ СЦ Адаптиране на външната среда за намаляване на въздействието на изменението на климата върху здравето:
  - ✓ ОЦ Адаптиране на изградената и естествена среда за намаляване на въздействието на изменението на климата върху здравето;
  - ✓ ОЦ Развитие на социално-икономическия капацитет.

- *Сектор „Туризъм“:*
  - ➢ СЦ Включване на адаптирането към изменението на климата в разработване на политики и правна рамка за туристическия сектор:
    - ✓ ОЦ Разработване на секторна политика за изменението на климата;
    - ✓ ОЦ Създаване на всеобхватна правна рамка, управление на риска и стимули.
  - ➢ СЦ Подобряване осведомеността и базата от знания за адаптиране към изменението на климата в туристическия сектор:
    - ✓ ОЦ Мерки за повишаване на осведомеността относно изменението на климата и въздействието му върху сектора;
    - ✓ ОЦ Укрепване на базата от знания в отрасъла.
  - ➢ СЦ Изграждане на капацитет за адаптиране в туристическия сектор:
    - ✓ ОЦ Регионална и подсекторна оценка на адаптивния капацитет;
    - ✓ ОЦ Изграждане на капацитет.
  - ➢ Разработване на конкретни действия за адаптиране на туристическия сектор:
    - ✓ ОЦ Адаптиране на съществуващите туристически сектори;
    - ✓ ОЦ Разработване на иновации в областта на туризма и управлението.

- *Сектор „Транспорт“:*
  - ➢ Изграждане на институционален капацитет и база от знания в транспортния сектор:
    - ✓ ОЦ Изграждане на институционален капацитет;

- ✓ ОЦ Създаване на база от знания.

- ➢ СЦ Включване на съображенията за адаптиране към изменението на климата в ключовите процеси на планиране и вземане на решения:
  - ✓ ОЦ Преглед и усъвършенстване на процедурите за подготовка на проекти;
  - ✓ ОЦ Преглед и усъвършенстване на експлоатацията и поддръжката;
  - ✓ ОЦ Преглед и актуализиране на нормите за проектиране.

- *Сектор „Градска среда“:*
  - ➢ СЦ Подобряване на политическата и правната рамки за включване на адаптацията към изменението на климата;
    - ✓ ОЦ Включване на АИК в регионалното и градското развитие;
    - ✓ ОЦ Преразглеждане и допълване на всички видове законодателни документи с оглед включване на въпросите за АИК, след оценка на въздействието на нормативните актове;
    - ✓ ОЦ Технологии/строителство - прилагане на нови еврокодове и технически норми в планирането, проектирането, строителните технологии и строителните материали.
  - ➢ СЦ Изграждане на капацитет за адаптиране:
    - ✓ ОЦ Разработване на устойчиви институции, способни да осигуряват политика на АИК на всички административни равнища;
    - ✓ ОЦ Разработване и преориентиране на институционалния, административния и експертния капацитет.
  - ➢ СЦ Разработване на финансови, социални и политики за управление на риска и за адаптиране към изменението на климата:
    - ✓ ОЦ Промяна на финансовите, социалните и застрахователните политики.
  - ➢ СЦ Подобряване на управлението на знанията, научните изследвания, образованието и комуникацията между заинтересованите страни за адаптиране:

- ✓ ОЦ Информация - осигуряване на институционално регулиран обмен на информация и данни съгласно задълженията по Директива INSPIRE;
- ✓ ОЦ Научни изследвания - осигуряване на обща дългосрочна визия и цели за изследвания за АИК в градската среда чрез допълнение на Националната стратегия за научни изследвания;
- ✓ ОЦ Образование - „Обучение на обучаващите“ по АИК;
- ✓ ОЦ Партньорство - работа в партньорство и обмен на знания.

- *Сектор „Води“:*
  - ➢ СЦ Подобряване на управлението за адаптация:
    - ✓ ОЦ Адаптиране на правната рамка, за да стане ефективна за справяне с последиците от изменението на климата.
  - ➢ СЦ Укрепване на базата от знания и осведоменост за адаптацията:
    - ✓ ОЦ Максималното използване на научноизследователските и образователните институции;
    - ✓ ОЦ Подобряване на информираността, образованието и обучението;
    - ✓ ОЦ Подобряване на мониторинга и гъвкавостта.
  - ➢ СЦ Подобряване на управлението за адаптация на инфраструктурата на водната система:
    - ✓ ОЦ Адаптиране на проектирането и строителството;
    - ✓ ОЦ Адаптиране на експлоатацията.

Необходимо е в община Струмяни да започне системно изграждане и внедряване на системи за ранно предупреждения за опасност от различни бедствия на основата на ГИС и преди всичко засушавания, наводнения, пожари и земетресения. Съвместно със съседните общини по поречието на р. Струма може да се изгради система за ранно предупреждаване за опасност от наводнения. Успоредно с това, в общината трябва да се подготвят кадри, които да осъществяват мониторинг, да подпомагат дейността по АИК и провеждане кампании за повишаване на информираността на населението. Общината трябва

постепенно да започне да изпълнява своите задължения, произтичащи от Националната стратегия и Плана за действие.

Община Струмяни попада сред втора групи от общини в България с най-висок риск засушаване. Това налага да се предприемат мерки за ефективно използване на наличните водни ресурси, осигуряване на резервни водоизточници на населените места, изграждане на кладенци и напоителни системи за нуждите на земеделието, животновъдството и борбата с пожарите. Необходимо да се вземат мерки за адаптиране на земеделските култури, като се подберат по-сухо и по-топло устойчиви, както и за адаптиране на породите животни, които се отглеждат.

VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Наблюдението на ПИРО се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното и местното развитие.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за местно развитие. То се осъществява, съгласно определени физически и финансови индикатори, организация и методи на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерки за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на местното развитие.

За целите на наблюдението и оценката е необходимо да се създаде система за наблюдение на ПИРО. *Системата за наблюдение и оценка* на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценката на изпълнението на ПИРО се състои от няколко елемента:

- Източници, начини и периодичност за събиране, обработка, съхранение, анализиране и използване на информация;
- Индикатори за наблюдение;
- Орган за наблюдение на изпълнение на ПИРО, организация и методи на работа;
- Система на докладване - Годишни доклади, Междинен доклад и Последващ доклад;
- Осигуряване на информация и публичност.

1. Източници, начини и периодичност за събиране, обработка, съхранение, анализиране и използване на информация

За набиране на изходните стойности на разработената система от индикатори са използвани различни източници на надеждна информация:

- НСИ – данни от текущата статистика и последното Национално преброяване (2011 г.);

- Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН);
- Информация предоставена от различни институции - Агенция по заетостта, ОбСЗ, областни структури на МЗХГ и ДФЗ, РИОСВ, БАБХ, Басейнова дирекция, ВиК, Енергоразпределение, БДЖ, Телекомуникационни оператори, НИНКЦ, НАИМ при БАН, РИМ Благоевград и др.;
- Стратегически документи на община Струмяни.

Събирането на информация за индикаторите и база данни за оценка на изпълнението на ПИРО, и изготвяне на междинен и годишни доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО, се извършва на шест месеца, по ред определен от кмета на общината.

2. Индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Индикаторите за наблюдение на ПИРО трябва да отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение. Индикаторите за наблюдение отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО Струмяни за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите *(вж. Приложение № 3)*. Всеки индикатор е с посочени с мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО, следва да се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост, чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана е разработена въз основа на събраната обективна информация и данни, и трябва да отчита напредъка, и степента на постигане на целите, и приоритетите за развитие на общината по физически, и финансови характеристики.

Индикаторите за наблюдение следва да обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана е подходящо да се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат:

- *Индикаторите за продукт* се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори следва да са количествено измерими и да осигуряват обективност по отношение на оценките, и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите, и постигнатото пряко въздействие в съответната област;
- *Индикаторите за резултат* отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия, и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие, следва да се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки, относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Типът индикатор, който ще се прилага към съответен приоритет или цел, зависи от конкретиката на формулираните цели, приоритети и мерки в ПИРО като се отчита, че индикаторите за продукт измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките, а индикаторите за резултат – по отношение на целите. Възможно е за даден приоритет да се формулира както като индикатор за продукт, така и като индикатор за резултат. Индикаторите за резултат се формулират само по отношение на целите. Индикаторите за продукт могат да измерват и постигането на мерките, но не е задължително да се формулират за

всяка отделна мярка, дейност или проект – включването на индикатори по отношение на мерките зависи от конкретната ситуация.

За приоритетите и мерките, свързани с определените в плана приоритетни зони за въздействие, се определят отделни самостоятелни индикатори, чрез които да се оцени приносът на интервенциите, както към развитието на конкретната територия в рамките на зоната, така и към развитието на цялата община.

В цялостният процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Системата от индикатори на ПИРО Струмяни за периода 2021 – 2027 г. (*Приложение № 3*) е неизменна част от цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО. Тя е основен обективен инструмент за проследяване изпълнението на ПИРО. Изборът на подходящи индикатори се базира на специфичните характеристики на стратегическата част на ПИРО и съвременните методи за наблюдение на стратегическото планиране.

Критерии за избор на индикатори:

- Да имат количествена характеристика;
- Да съществуват налични източници на информация;
- В най-пълна степен да измерват заложените цели и мерки в плана;
- За всеки от приоритетите в ПИРО са избрани няколко водещи индикатора за въздействие, а за по-адекватното измерване на прогреса по приоритетните области, към всяка мярка е определен поне един основен индикатор, който най-пълно съответства на нея.

Адекватното измерване на прогреса при изпълнение на ПИРО зависи от точността на началните (базови) стойности на отделните индикатори, които са определени в съответствие с официални източници на информация. Определени индикатори не притежават начална стойност, което се дължи или на разминаване в данните от различните източници на информация, или поради все още липсващата система за събиране на данните. Въпреки

това е целесъобразно за нуждите, както на настоящия план, така и за бъдещето обективно измерване на различни области в развитието на общината, да се разработи и поддържа информационна база за тях. Подобна база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани звена. Необходимо е активно взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителственият и частният сектор. Поддръжката на общинската база данни следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ПИРО, заложени в системата за наблюдение и оценка на плана.

Системата от индикатори е структурирана в две основни направления – индикатори за въздействие и индикатори за резултат, според изискванията на Методическите указания на МРРБ. Съвместно, двата типа индикатори позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите заложени в ПИРО Струмяни. Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните направления представляват областите на действие и въздействие.

Системата от индикатори измерва социални, икономически, природни, екологични, физически и финансови характеристики на община Струмяни. Наред с тях са определени индикатори, свързани с управлението, маркетинга и сътрудничеството в местното развитие.

Подборът на индикаторите според спецификата на стратегическите цели и приоритети, в съчетание с техния оптимизиран брой, позволяват успешното прилагане на системата от индикатори по време на изпълнението на плана и особено при подготовката на планираните оценки и съдържанието на целите.

3. Наблюдение на изпълнение на ПИРО, организация и методите на работа

Предмет на наблюдението и оценката на изпълнение на целите и приоритетите на ПИРО е изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка. Особено внимание

трябва да се отдели на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

Орган за наблюдение на изпълнението на ПИРО е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на ПИРО, Общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението му.

Организацията на наблюдение на изпълнението на ПИРО е свързана с:

- осигуряване на информация, данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите на местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, експлоатационни дружества и други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- осигуряване на съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности, и социалното включване;
- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност, относно постигнатите резултати от наблюдението, с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на местното развитие;
- изготвянето на доклади.

Организацията и методите на работа се определят от кмета на организацията и е свързана със системата на докладване в съответствие с ЗРР и ППЗРР.

4. Система на докладване - Годишни доклади, Междинен доклад и Последващ доклад

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО. За резултатите от наблюдението на изпълнението на ПИРО се разработват доклади (Годишни, Междинен и Последваща оценка) по определен от кмета на общината ред и се одобряват от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

4.1. Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО

Годишните доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО се изготвят по ред определен от кмета и се внасят от кмета на общината за обсъждане и одобряване от Общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО е официален публичен документ и се оповестява на страницата на общината в интернет и Порталът на обществени консултации на МС. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на Междинната и Последващата оценка. Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО съдържа информация за:

- общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
- постигнатият напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение;
- действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО, в т. ч.:
  - предприетите мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
  - преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на ПИРО през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;

- мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на ПИРО;
- мерките за постигане на необходимото съответствие на ПИРО със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени;
- мерките за прилагане принципа на партньорство;
- резултатите от извършени оценки към края на съответната година.

- изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на ПИРО и на областната стратегия за развитие;
- заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

По преценка на кмета, докладите на общината за изпълнение и оценка на изпълнението на ПИРО, може да се подготвят от специалисти в общинската администрацията и/или от привлечени външни експерти и консултантски фирми, в съответствие с българското законодателство. Експертите, участващи в извършването на оценки на документите за стратегическо планиране на местното развитие, трябва да отговарят на следните изисквания за квалификация:

- да имат придобита образователно-квалификационна степен „магистър“;
- да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т. ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
- да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

4.2. Междинна оценка на изпълнение на ПИРО

В средата на период на действие на ПИРО следва да се направи междинната оценка на изпълнение на заложените в него цели и приоритети. Междинната оценка включва:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- Оценка на степента на постигане на съответните цели;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изводи и препоръки за изпълнението на ПИРО.

Междинната оценка на изпълнението на ПИРО се разработва по реда определен от кмета на общината и се внася за одобрение от Общинския съвет. След приемането на междинната оценка, същата се внася в Областния съвет на развитие.

4.3. Последваща оценка на изпълнение на ПИРО

Съгласно изискванията на ЗРР и ППЗРР, за изпълнението на всеки ПИРО последващата оценка на въздействието се прави не по-късно от една година след изтичането на периода на действие на ПИРО. Последващата оценка включва:

- Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите на ПИРО;
- Оценка на общото въздействие на ПИРО;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Последващата оценка на изпълнението на ПИРО се разработва по реда определен от кмета на общината и се внася за одобрение от Общинския съвет. След приемането на междинната оценка, същата се внася в Областния съвет за развитие.

Резултатите от наблюдението на общинските планове за развитие се отчитат при изпълнението на съответните областни стратегии за развитие и на Националната стратегия за регионално за развитие.

5. Осигуряване на информация и публичност

Осигуряването на информация и публичност относно наблюдението и оценката на изпълнение на ПИРО Струмяни се осъществява в съответствие с изискванията на ЗРР, ППЗРР и Комуникационната стратегия, като неделима част от ПИРО Струмяни за периода 2021 - 2027 г.

В процеса на наблюдение на изпълнението на ПИРО, Общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Общинската администрация, чрез официалната страница на общината в интернет информира гражданите и заинтересованите страни за подготовката на докладите за оценка. Докладите се внасят в Областния съвет за развитие, в срок от 7 дни от тяхното приемане и се изпращат за публикация на Портала за обществени комуникации на МС.

Гражданите на община Струмяни се информират от няколко локални и регионални медии за събития от общината и района. На първо място, това е радиоточката на община Струмяни, която прави живи включвания от заседанията на Общинския съвет и предоставя важна информация за новините от общината. Важна информация гражданите и бизнеса могат да получат и от интернет страницата на община Струмяни (https://www.strumyani.org/). Също така, важни източници на информация са регионалните вестници „Струма“ и „Вяра“, регионалните телевизии: ТВ „Запад“, „Родина“ и БНТ „Благоевград“, и регионалните радиостанции: „Гея“, „Ултра“, „Бела“, „БНТ Радио Благоевград“ и „Веселина“. Важна е и ролята на социалните медии, особено за по-младото население. От тях по важни са FB page на Община Струмяни (https://www.facebook.com/obsina.strumani) и Областна администрация Благоевград.

6. Изменение и актуализация на ПИРО

Изменения и актуализация на ПИРО са допустими в съответствие с ППЗРР в случаите когато са налице:

- съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;

- промени в националното или европейското законодателство, имащи отношение към стратегическото устойчиво планиране и развитие на местно ниво;
- съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на ПИРО.

Актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в междинния и годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Актуализация на ПИРО и програмата за реализация се подготвят и приемат при условията и по реда за изработване и приемане на ПИРО. Те се извършват при стриктно спазване на принципа на партньорство и прилагане на мерките от комуникационната стратегия, описани в част III от Плана. Актуализацията на програмата за реализация се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината и се предоставя в Областния съвет за развитие.

VIII. Прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност

Принципът на партньорството, участието на обществеността и прозрачност при вземане на решения, са взаимосвързани и основни демократични принципи от съществено значение за доброто управление и устойчивото развитие. Ефективността и прозрачността на регионалната и местната политика се базират на заложените изисквания за по-широко прилагане на принципа на партньорство и общественото участие в процеса на стратегическо планиране. За постигане на качествен и пълноценен процес на стратегическо планиране, и устойчиво интегрирано регионално, и местно развитие, от изключителна важност е включването на гражданското общество на всички нива и етапи: планиране, изпълнение, наблюдение и оценка на резултатите. Партньорството може да донесе много ползи и добавена стойност, вариращи от повишена ангажираност и разширени експертни познания до по-голяма прозрачност, подобрена ефективност на процеса на разработване на политики и повишаване на доверието на гражданите към управляващия елит.

ПИРО Струмяни е подготвен от екип експерти, които са работили в тясно сътрудничество с кмета на общината и неговия екип. Проведени са анкетно проучване, фокус групи с различни таргет групи (общинска администрация, бизнес, представители на учебни заведения, читалища и спортни клубове, земеделски производители, публични обсъждания на предстоящата дейност по изготвяне на ПИРО и на проекта на интегриран план) и са спазени всички изисквания за публичност и прозрачно управление. Като част от програмата си, екипът на местната власт е предвидил да работи в тясно сътрудничество с формациите на гражданското общество, социалните и икономически партньори. ПИРО е „отворен“ документ, който може да бъде променян и допълван според желанията на заинтересовани групи, в съответствие с българското законодателство. Междинните оценки и ежегодните отчети на изпълнението на ПИРО, както и евентуални актуализации, е предвидено да стават по същия прозрачен механизъм, по който е изработен планът.

Основни партньори на местната власт в процеса на подготовка, съгласуване и контрол на ПИРО са социалните и икономически партньори на територията на общината. Това са представители на организации на работодателите, професионалните съюзи, НПО и

други организации работещи в сферата на просветната, научната, културната, здравеопазването и др. области.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване и обсъждане, контрол на изпълнението, гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Плана за интегрирано развитие. С инструментите на гражданското общество се осъществява прякото участие на гражданите и техните организации.

Местният частен бизнес играе все по-голяма роля в развитието на местните общности, поради своя нарастващ стабилитет и развитието на малкия бизнес, който се превръща в гръбнак на националната, регионалната и местната икономика. Развитието на общината е невъзможно без участието на частната инициатива – като партньор, като коректив, като инвеститор и като генератор на нови инициативи за развитие. Конкретни предложения на представители на бизнеса са включени по тяхно настояване в ПИРО.

Действията на община Струмяни по осигуряване на информация и публичност са насочени към:

- Организиране на събития и публикуване на информация за стартиране на процеса по изготвяне на ПИРО, предвижданията му за периода до 2027 г., за ролята на гражданите и бизнеса в определянето на приоритетите за развитие на общината, за възможностите за реализация и очакваните резултати в икономическата и социалната сфера;
- Възможностите за изграждане на ПЧП и реализацията на проекти на тази основа в публичния сектор, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- Разясняване на конкретни задачи, които стоят пред Кмета, Общинския съвет, Общинската администрация, социално-икономическите партньори и структурите на гражданското общество, за осигуряване на висока ефективност при изпълнението на ПИРО;
- Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото паниране на местното развитие за повишаване на ефективността на публичните разходи и осигуряване на добавена стойност за общината;
- Привличане на вниманието и интереса на заинтересованите страни и структурите на гражданското общество за формиране на позитивни обществени нагласи и активна

гражданска позиция относно участието в процеса на планиране и осигуряване на обществена подкрепа за реализацията на Общинския план за интегрирано развитие.

При разработването на ПИРО Струмяни за периода 2020 - 2027 г. са спазени принципите на партньорство и координация, както и всички изисквания за информираност, публичност и прозрачност.

Използвана литература и източници на информация

Административен атлас на Р България.

Административно-процесуален кодекс.

Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Р България (2012 – 2030 г.).

Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени.

Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане.

Бернска конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания.

Благой Груев, Богдан Кузманов.

Бюлетин за състоянието на повърхностните и пДГемните водни тела в Западнобеломорския район за басейново управление през 2019 г.

Валеро, Хорхе. Лидерите на ЕС ще се споразумеят за пакета за възстановяване през юли.

ГСП на горите, собственост на община Струмяни, на територията на ТП „ДГС Струмяни“, област Благоевград. 2013 г.

Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност

Директива 98/83/ЕС за питейната вода.

Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна

Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година, относно опазването на дивите птици.

Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения.

Европейски зелен пакт.

ЕП: ЕС се нуждае от 2 трилиона евро за справяне с последиците от COVID-19.

Закон за администрацията.

Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (Загл. Изм. - Изв., Бр. 11 ОТ 1961 г.)

Закон за водите.

Закон за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд.

Закон за горите.

Закон за енергетиката.

Закон за енергийната ефективност.

Закон за защита от шума в околната среда.

Закон за защита при бедствия.

Закон за културното наследство.

Закон за лекарствените продукти в хуманната медицина.

Закон за лечебните заведения.

Закон за личната помощ.

Закон за местните избори.

Закон за местните данъци и такси.

Закон за местното самоуправление и местната администрация.

Закон за народните читалища.

Закон за опазване на околната среда.

Закон за почвите.

Закон за регионалното развитие

Закон за собствеността и ползването на земеделски земи.

Закон за пДГемните богатства.

Закон за предучилищното и училищно образование.

Закон за социално подпомагане.

Закон за семейни помощи за деца.

Закон за туризма.

Закон за управление на отпадъците.

Закон за хората с увреждания.

Закон за чистотата на атмосферния въздух.

Захариев, Б.

Изборен кодекс.

Информация за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС

Климатичен справочник за НР България. Изд. от 1979 год. до днес.

Климатът в България. 1991.

Конвенция за защита на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство

Концепция за туристическо райониране на България, 2014 г.

Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора

Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците на МОСВ и МЗ.

Краткосрочен план за енергийна ефективност на община Струмяни за периода 2018-2021 г. с програма за неговото изпълнение

Към кръгова икономика.

Кръговата икономика: какво представлява тя и защо е важна.

Маринов, С.

Методиката за оценка на геоложкия риск.

Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на общините (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г.

Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г.

Многогодишна финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г.

Наредба за административния регистър.

Наредба за административното обслужване.

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори.

Наредба № 6/2000 г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти.

Наредба № 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръженията за третиране на отпадъци.

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми.

Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства.

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване.

Наредба за категоризиране на земеделските земи при промяна на тяхното предназначение.

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки.

Наредба „за обхвата, структурата, съдържането и методиката за изработване на плановете за опазване и управление на единичните или груповите недвижими културни ценности.

Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Наредба № РД-07-7 от 28 юни 2019 г. за включване в механизма лична помощ. В сила от 05.07.2019 г.

Наредба № РД-16-558 от 8.05.2012 г. за набирането и предоставянето на информацията чрез Националната информационна система за потенциала, производството и потреблението на енергия от възобновяеми източници в Р България.

Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредните вещества в почвите.

Наредба № 12 от 2002 г. за оценка на качеството на повърхностните води за питейно-битови цели.

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки.

Наредба за разделно събиране на биотпадъците.

Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Наредба за третиране на биотпадъците.

Наредба № 5 от 30 май 2008 г. за управление качеството на водите за къпане.

Наредбата за определянето размера на местните данъци на територията на общи-на Струмяни

Наредбата от 15 ноември 1999 г. за норми за целите на радиационната защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Р България.

Наредба № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на пДГемните води.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Наредба № 36 от 21.07. 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол.

Наредба № РД-07-5 от 16 май 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление.

Наредба № РД-07-5 от 16 май 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление.

Наредба № 3 от 9.06.2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии.

Наредба № 7 за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда.

Наръчник за устойчиви дестинации.

Национална здравна карта на България.

Национален план за действие по енергийна ефективност (2014-2020 г.)

Национален план за защита при бедствия. Р България.

Национален план за управление на отпадъците (2014-2020 г.)

Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради.

Национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“.

Национална концепция за пространствено развитие (за периода 2013 – 2025 г.).

Национална програма за развитие на Република България: България 2020.

Национална програма за развитие „България 2030“.

Национална програма „Цифрова България 2025“.

Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 - 2020 г.

Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България

Национална стратегия за регионално развитие на РБ за периода 2012-2022.

Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г.

Нино Нинов, проф., д-р.

Нов план за действие относно кръговата икономика.

Нов план за действие за кръговата икономика.

Номенклатура на културите за кампания 2015 г.

НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 г.

Областна стратегия за регионално развитие на област Благоевград 2014 – 2020 г.

Обща стратегия за изпълнение на рамкова директива за водите (2000/60/ЕС).

Петрунов, К., Захариев, Б., Донов, В.

Писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК.

Писмо № 1203667813/23.06.2020 г. на „ЧЕЗ разпределение България“ АД.

Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район (2016 – 2021г.).

План за защита при бедствия на област Благоевград.

План за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016 – 2021 г. БД ЗБР.

Постановление на МС № 344 от 21 декември 2018 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2019 г.

Правилник за прилагане на Закона за регионално развитие.

Правилник за организацията и дейността на общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация.

Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане.

Предварителна оценка на риска от наводнения в Западнобеломорски район за басейново управление (2016 – 2021 г.). БД ЗБР.

Проект „Европа 2030“.

Програма за управление на отпадъците 2016 – 2020 г.

Протоколът от Киото (Япония), приет през декември 1997 г.

Пътна карта до 2025 г. Национална програма „Цифрова България 2025“.

Работен документ на службите на Комисията (17.6.2016 SWD (2016) 205 окончателен/2)

Работен документ на службите на Комисията SEC (2010) 1626 окончателен

Рамка за намаляване на риска от бедствия 2015 – 2030 г. Рамката от Сендай, Япония.

Рамката за действие от Хиого: Изграждане на устойчивост на държавите и общностите към бедствия. ООН, 2005 г.

Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата

Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. РИОСВ Благоевград, април 2020 г.

Регионален план за развитие на Югозападен район за периода 2014-2020 г.

Решение на МС № 373 от 05.07.2017 г.

Решение № 1313/2013/ЕС

Сб.: Биоразнообразие на Кресненския пролом.

Социално-икономически анализ на районите в България

Стратегически план 2015+.

Сушата в България.

Събев, Л. и С. Станев.

Традиционни и обредни храни от Малешевско.

Търговски закон.

Фатхутдинов, Р. А.

Червена книга на Република България.

Communication on The European Green Deal. 11 December 2019.

Digital Agenda for Europe-DAE. 2DAE/COM (2010) 0472 final

Richards, G. (2011)

***Zukin, S.*, 2009, Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places.**

Дияна Гегова

/Председател на ОбС/

Приложение 1

Програма за реализация на ПИРО Струмяни за периода 2021-2027 г.

Описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	**Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие**							
Приоритет 1	**Мярка 1.1. Стратегическо планиране и изпълнение на общински политики**							
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.1: Подобряване на капацитета на общинската администрация за подготовка, изпълнение и отчитане на ПИРО и други стратегически документи	Създаване и внедряване на механизъм за наблюдение и контрол при изпълнение на ПИРО и останалите стратегически документи на общината	Цялата община	30	Общински бюджет, ПРЧР, Държавен бюджет, ПОС и др.	текущ	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.2: Формулиране и реализация на общински политики в областта на екологията, образованието, икономиката, енергетиката, социалната политика и социалните услуги и др.	Формулиране и реализация на общински политики в областта на екологията, образованието, икономиката, енергетиката, социалната политика и социалните услуги и др.	Цялата община	60	Общински бюджет, ПРЧР, Държавен бюджет, ПОС и др.	текущ	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.3: Подготовка на нова стратегия за ВОМР	Подготовка на нова стратегия за ВОМР за периода 2021 - 2027, одобряването й от МИГ, реализация на стратегията в новия програмен период	Цялата община	10	Общински бюджет, ПРСР	2021 - 2027	Общинска администрация
				Общо Мярка 1.1.	**100**			
Приоритет 1	**Мярка 1.2. Повишаване на административния капацитет на общинска администрация**							
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.1: Подобряване на квалификацията и професионалната компетентност на служителите	Подобряване на квалификацията и професионалната компетентност на общинските служители чрез участие в специализирани обучения в страната и чужбина, чрез обмяна на опит и учебни пътувания	Цялата община	10	Общински бюджет, ПРЧР, Държавен бюджет, ПОС и др.	текущ	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.2: Осигуряване на ефективно обучение на новопостъпили служители, чрез приемственост между служителите в общинска администрация	Осигуряване на ефективна менторска и наставническа помощ за нови служители на общинска администрация, предоставена от по-опитни служители в сферата	Цялата община	2	Общински бюджет, ПРЧР, Държавен бюджет, ПОС и др.	текущ	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.3: Внедряване на единната електронна съобщителна мрежа чрез изграждане на нова пасивна инфраструктура	Разполагане на активно оборудване за свързаност в общинския център, осигуряващо необходимата кибер сигурност и качество на работния процес	Цялата общита Интегрирана териториална инвестиция	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	2021 - 2027	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.4: Информационно осигуряване на процесите на управление и функциониране на информационната система за управление на общината.	Внедряване на съвременни технологии за оптимизация на административно-техническото обслужване	Цялата общита	30	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	2021 - 2027	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.5: Пълна дигитализация на документалния архив, съхраняван безсрочно	Пълна дигитализация на документалния архив, съхраняван безсрочно, осигурявайки ефективно съхраняване на документи, по-бърз работен процес с наличния архив и прозрачност	Цялата общита	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	2021 - 2027	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.6: Обновяване на технологичното оборудване в структурата на общинска администрация	Замяна на морално остарялото технологичното оборудване с по-ново и надеждно такова, както в структурата на общинска администрация	Цялата общита	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	текущ	Общинска администрация

Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.7: Софтуерно осигуряване на администрацията	Закупуване на общ и специализиран софтуер за нуждите на общинска администрация и обучение на служителите за работа с новият специализиран софтуер	Цялата общита	120	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	текущ	Общинска администрация
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.8: Разширяване обхвата на предоставяните електронни услуги и публични регистри.	Разширяване обхвата на предоставяните електронни услуги и публични регистри, оцифряване на регулационните и застроителните планове	Цялата общита	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	текущ	Общинска администрация
				Общо Мярка 1.2.	**322**			
Приоритет 1	**Мярка 1.3. Регионално и трансгранично сътрудничество**							
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.1: Планиране на интегрирани териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Планиране на заложените в ПИРО интегрирани териториални инвестиции със съседните общините и общините от ЮЗР	Цялата общита	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, ОП, Интеррег	текущ	Ръководство на общината, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.2: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Цялата общита	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, ОП, Интеррег	текущ	Ръководство на общината, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.3: Сътрудничество с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни	Осъществяване на контакти с представители на публични институции от двата трансгранични райони и други страни, - разработване на идеи за съвместни интегрирани трансгранични проекти.	Цялата общита	20	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, Интеррег	текущ	Ръководство на общината, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.4: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на проекти с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни, традиционни партньори на общината по транснационални проекти	Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на проекти с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни, традиционни партньори на общината по транснационални проекти	Цялата общита	40	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, Интеррег	текущ	Ръководство на общината, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо Мярка 1.3.	**220**			
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1:	**642**			
Приоритет 2	**Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал**							
Приоритет 2	**Мярка 2.1 Подобряване на достъпа до трудова заетост**							
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.1: Увеличаване дела на заетите и наетите лица в общината	Идентифициране на основни комуникационни и информационни процеси между ДБТ и неактивни лица в общината, атрактивно стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, регистрация в ДБТ;	Цялата територия на общината	10	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ	2021-2027	ДБТ/Общинска администрация
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.2: Увеличаване дела на заетите и наетите лица от уязвимите групи в общината	Специфична подкрепа за самостоятелна заетост на лицата от уязвимите групи в общината на пазара на труда;	Цялата територия на общината	20	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ	2021-2027	ДБТ/Общинска администрация
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.3: Подобряване баланса между отделните социални групи и сигуряване на равенство на пазара на труда	Насърчаване на участието на жените, самотните и многодетни родители на пазара на труда;	Цялата територия на общината	10	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ	2021-2027	ДБТ/Общинска администрация
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.4: Професионално ориентиране	Организиране на кампании с цел професионално ориентиране за всички заинтересовани страни, предоставяне на трудово консултиране и професионално ориентиране	Цялата територия на общината	10	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ	2021-2027	ДБТ/Общинска администрация
				Общо мярка 2.1.	**50**			
Приоритет 2	**Мярка 2.2 Социално сближаване и равни възможности**							
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.1: Подкрепящи услуги в общността за деца и младежи	Подкрепящи услуги в общността за деца и младежи	Цялата територия на общината	30	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности"/Социално подпомагане

Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.2: Дълготрайна грижа за лица с трайни увреждания и възрастни	Полагане на неформална грижа в домашна среда за лица с трайни увреждания и възрастни	Цялата територия на общината	1100	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности"/Социално подпомагане
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.3: Подобряване на социалната инфраструктура	Подобряване на средата в съществуващата социална инфраструктура и възможности за тяхното преструктуриране в интегрирани здравно-социални услуги, вкл.: Основен ремонт и оборудване /готварски печки, бойлер, шкафове и стелажи за складово помещение и др./ на общинска сграда, помещение на Домашен социален патронаж; Ремонтни дейности и закупуване на оборудване за защитени жилища в с. Раздол, съгласно съществуващи наредби и др., закупуване на допълнително оборудване за нуждите на 4 центъра за лица с психични растройства в с. Каменица	Цялата територия на общината	1000	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности"/Социално подпомагане
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.4: Подкрепа на лица, жертви на насилие или дискриминация	Комплексен подход за подкрепа на лица, жертви на насилие и активна обществена политика за намаляване на дискриминацията на уязвимите групи в общината, вкл. закупуване на допълнително оборудване, консумативи материали за работата на психолог, здравен медиатор и здравен работник, за нуждите на предстоящият за откриване ЦОП в с. Микрево	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности"/Социално подпомагане
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.5: Увеличаване капацитета на съществуващи социални услуги	Увеличение на капацитета на ЦСРИ, с. Струмяни, вкл. увеличение базата на сградата и специалистите в ЦСРИ, с. Струмяни. Закупуване на специализирано оборудване за нуждите на ЦСРИ, с. Струмяни (магнит за магнитотерапия, ластици за рехабилитация, средства и пособия за групови занимания)	Цялата територия на общината	210	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности"/Социално подпомагане
				Общо мярка 2.2.	**2540**			
Приоритет 2	**Мярка 2.3 Оказването на подкрепа за нуждаещите се**							
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.1: Оказване на подкрепа от първа необходимост за нуждаещите се	Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали, мебели и/или строителни материали, които ще са необходими в следствие на наводнения, пожари. Закупуване и предоставяне на медицински изделия - инвалидни колички, патерици и други пособия.	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска дминистрация-Дейност "Социални дейности"
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.2: "Пакети за новородени"	Предоставяне на "Пакети за новородени" на семейства с ниски доходи, за деца в риск от изоставяне и за деца, които живеят в рискова среда, съгласно новият програмен период на Програма за храни 2021-2027 г.	Цялата територия на общината	50	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска дминистрация-Дейност "Социални дейности"
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.3: "Топъл обяд"	Разширяване обхвата и подобряване качеството и контрола на социална услуга „Топъл обяд“	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027	Общинска дминистрация-Дейност "Социални дейности"
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.4: „Асистентска подкрепа“	Разширяване обхвата и подобряване качеството и контрола на специализирана социална услуга „Асистентска подкрепа“	Цялата територия на общината	200	ОБ, ПРЧР, НФ	2021-2027	Общинска дминистрация-Дейност "Социални дейности"
				Общо мярка 2.3.	**650**			
Приоритет 2	**Мярка 2.4 Подобряване на качеството на предоставяните здравни услуги**							
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.1: Обновяване на сградния фонд на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Обновяване на сградния фонд на СЗУ и СЗС в селата Микрево, Струмяни и Илинденци	Цялата територия на общината	70	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027	Общинска администрация, РЗИ Благоевград
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.2: Технологично обновяване на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Технологично обновяване на функциониращите здравни кабинети - анализ на нуждите, проучване на пазара, разработване и реализиране на проекти.	Цялата територия на общината	75	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027	Ръководства на общината и здравните работници. Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.3: Подобряване достъпа до здравни услуги, вкл. на уязвимите групи в общината	Разкриване на нов кабинет за здравни услуги в ромската махала на с. Микрево	Цялата територия на общината	55	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027	Ръководства на общината, общинска администрация и отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.4: Привличане на медицински специалисти в общината	Създаване на условия за привличане на медицински специалисти в общината, чрез предоставяне на общински квартири, заплащане на пътни разходи , допълнително материално стимулиране и т.н.предвид ситуацията с пандемичната обстановка и тежките последствия от COVID-19 и последвалата необходимост от повече здравни специалисти, които да полагат грижа за жителите на общината. Осигуряване на стипендии за студенти по медицина и мед. сестри, които след завършване да практикуват професията си на територията на общината.	Цялата територия на общината	70	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2021-2027	Ръководства на общината. Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.5: Развитие на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Създаване на информационна система обслужваща здравните работници и подобряваща достъпа на граждани до здравни услуги. Разработване на платено приложение за предоставяне на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Цялата територия на общината	300	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2021-2027	Ръководства на общината и здравните работници. Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", РЗИ Благоевград
				Общо мярка 2.4.	**570**			
Приоритет 2	**Мярка 2.5 Превенция на здравето и повишаване здравната култура**							
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност 2.5.1: Повишаване на здравната култура на населението	Атрактивни кампании за утвърждаване на здравословния начин на живот и повишаване на здравната култура	Цялата територия на общината	20	ОБ	2025-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности", РЗИ Хасково
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност 2.5.2: Повишаване на здравната информираност на населението	Организиране на здравно-информационни кампании сред подрастващите и представителите на етническите малцинства	Цялата територия на общината	25	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности", РЗИ Хасково
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност: 2.5.3: Подобряване здравното състояние на уязвимите групи в общината	Осигуряване на мобилни екипи за извършване на профилактични прегледи и изследвания в по- труднодостъпни и отдалечени населени места	Цялата територия на общината	35	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027	Общинска администрация-Дейност "Социални дейности", РЗИ Хасково
				Общо мярка 2.5.	**80**			
Приоритет 2	**Мярка 2.6 Подобряване на образователната инфраструктура**							
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.1: Основен ремонт на ДГ "Патиланци", с Микрево с два филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на: ДГ „Патиланци", с.Микрево и на двата филиала - филиал Струмяни и филиал Илинденци; вкл. основен ремонт на занималните, спалните и общите помещения, преустрояване на помещенията, проектиране на нови помещения за обособяване на яслени групи, основен ремонт на разливните стаи, подмяна на всички съоръжения в дворните пространства и др.	Цялата територия на общината	1200	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.2: Основен ремонт на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. цялостен вътрешен ремонт и ремонт на покрива на сградата; изграждане на нови кабинети; изграждане на нови санитарни възли и др.	Цялата територия на общината	1000	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.3: Изграждане на прилежаща образователна инфраструктура	Изграждане на физкултурен салон към СУ "Св. Паисий Хилендарски"	Цялата територия на общината	600	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.4: Подмяна на обзавеждането на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Обновяване на обзавеждането на: ДГ "Патиланци", с. Микрево и двата му филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.5: Подмяна и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Подмяна на старо и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. подмяна на обзавеждане в съществуващите помещения и кабинети, както и закупуване на ново обзавеждане за новоизградени кабинети и физкултурен салон.	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.6: Технологично обновяване на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Закупуване на климатици, телевизори, аудио-визуална техника, CD уредба, компютри, уеб камера, брой USB, Лаптоп, Мултифункционално устройство, мултимедия, интерактивна дъска, комплект /тонколони, микрофони, стойки, усилвател/, професионална перална машина, сушилня, електрически професионални готварски печки/комбинирани/, електрическа фурна, пасатор, планетарен миксер, хладилници, фризери, стерилизатори, професионална дъска и ютия.	Цялата територия на общината	170	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.7: Технологично обновяване на училище СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Закупуване на компютри/лаптопи, софтуер, мултифункционални, интерактивен пакет (смарт дъска и мултимедия), локални мрежи, климатици, аудиовизуална техника и др. оборудване.	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 2.6.	**3410**			
Приоритет 2	**Мярка 2.7 Качествено образование за всеки**							
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.1: Повишаване качеството и подобряване достъпа до образование	Разширяване обхвата на предучилищното и начално образование, занимания по интереси за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения. Кампании за толерантност и намаляване на агресията. Разработване на индивидуални учебни планове и програми	Цялата територия на общината	50	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2021-2027	Общинска администрация, РУО Благоевград, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.2: Изграждане на училищна STEM среда	Изграждане на училищен STEM център в община Струмяни, търсене на съвместна работа с други STEM центрове в областта и учене на разменни начала	Цялата територия на общината	100	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027	Общинска администрация, РУО Благоевград, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.3: Модернизация на учебния процес	Цифровизиране на учебното съдържание с отворен достъп, развиване на цифрови умения на всички участници в образователния процес и разкриване на високотехнологични езикови кабинети и лаборатории	Цялата територия на общината	35	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027	Общинска администрация - отдел Образование и социални дейности, РУО Хасково, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.4: Подкрепа за иновативни детски градини и училища	Обучение и сертифициране на иновативни учители, разработване на иновативни програми, стимулиращи интегрирано дуално гимназиално обучение (проучване на възможности за дуално обучение на разменни начала в рамките на областта) и въвеждащи монтесори падагогика в детската градина и съществуващите филиали към нея	Цялата територия на общината	25	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027	Общинска администрация - отдел Образование и социални дейности, РУО Хасково, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 2.7.	**210**			
Приоритет 2	**Мярка 2.8 Учене през целия живот**							
Приоритет 2	Мярка 2.8	Дейност 2.8.1: Професионална квалификация и преквалификация	Кариерно ориентиране на учениците, предоставяне на обучения за преквалификация на работното място на заетите лица и др.	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027	Общинска администрация - отдел Образование и социални дейности, РУО Хасково, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 2	Мярка 2.8	Дейност 2.8.2: Иновативни форми за учене	Оигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот и подкрепа за практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица	Цялата територия на общината	35	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027	Общинска администрация - отдел Образование и социални дейности, РУО Хасково, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 2.8.	**155**			
Приоритет 2	**Мярка 2.9 Развитие на културата, спорта и младежките дейности**							
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.1: Развитие на културата	Инвестиции за обновяване на културните институции, в т.ч. читалищата и религиозни храмове	Цялата територия на общината	600	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация/Читалища
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.2: Развитие на младежките дейности	Развитие на младежките дейности. Създаване на скаутски клуб - Струмяни и разработване на годишен план за скаутски дейности	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, донори на Световна организация на скаутското движение	2021-2027	Общинска администрация/Читалища
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.3: Развитие на спорта и местата за отдих	Оценка на необходимостта от подобряване и разширяване на съществуваща спортна инфраструктура в общината и облагородяване на места за отдих и спорт в населените места от общината	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027	Общинска администрация/Читалища
				Общо мярка 2.8.	**840**			
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2	**8505**			
Приоритет 3	**Модернизиране на инфраструктурата**							
Приоритет 3	**Мярка 3.1. Модернизиране на ВиК инфраструктурата**							
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.1: Реконструкция и подмяна на водопроводна мрежа и изграждане на нова вътрешна канализационна мрежа	Реконструкция на довеждащ водопровод ф200 РЕ в с. Струмяни и землището на с. Струмяни - от км 0+006 до км 0+495 в път III-1008 "Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - границата с Македония"; реконструкция довеждащ водопровод ф200 РЕ от км 0+917 до км 1+395 вляво от ОТ 175; реконструкция довеждащ транзитен водопровод ф200 РЕ за резервоар с. Микрево и с. Драката; реконструкция улична водопроводна мрежа ф90 РЕ; нов уличен канал за битови отпадъчни води, нов уличен дъждовен канал; подмяна на сградни водопроводни отконения с водопроводни тръби.	Цялата община	2000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.2: Изграждане на допълнително водоснабдяване на група села на територията на Община Струмяни	Изграждане на ново водовземно съоръжение на Напоителен канал „Асен Итов” на кота 1014,00 м и нов водопровод от водовземното съоръжение до съществуващ водопровод за питейно-битово водоснабдяване от ВС ”Шашка река” в района на с. Илинденци с дължина 10км. Допълнителното водоснабдяване се превдижда за селата Струмяни, Микрево, Илинденци, Драката, Каменица и Горна Крушица.	Цялата община	5000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.3: Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейните води.	Изграждане на ПСПВ в община Струмяни, землището на с. Кърпелево към довеждащ водопровод от Малешевска планина - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на ПСПВ.	Цялата община	500	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти

Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.4: Подобряване на канализационната инфраструктура	Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на с. Микрево	Цялата община	300	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.5: Изграждане на модул пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Струмяни, община Струмяни	Изграждане на модул ПСОВ в с. Струмяни - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на модул ПСОВ.	Цялата община	800	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.6: Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Микрево, община Струмяни	Изготвяне на технически проект за изграждане на ПСОВ, довеждащи комуникации, изграждане на довеждащ и отвеждащ колектор за пречистване на отпадъчните води на с. Микрево, общ. Струмяни. Обхваща: изграждане на довеждащ колектор от с. Микрево до площадката на ПСОВ. Изграждане на отвеждащ колектор за пречистени води от площадката за ПСОВ до точката на заустване във водоприемника р. Струма. Изграждане на довеждащ водопровод от с. Микрево до площадката за ПСОВ. Изграждане на външно ел. захранване до трафопост в площадката за ПСОВ. Изграждане на ПСОВ за с. Микрево.	Цялата община	4000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
				Общо мярка 3.1.	**12600**			
Приоритет 3	**Мярка 3.2. Подобряване на транспортната свързаност**							
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност чрез републиканска пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция и ремонт на републиканска пътна мрежа - първокласен път I-1 /Е-79/,,Благоевград – Симитли – Кресна – Кулата – граница Гърция“ от км 406.500 до км 413.500; третокласен път Път III-1008 „(Кресна-Кулата) Струмяни – Микрево – Раздол – Клепало – граница Македония“ - създаване на технически и идеен проект за доизграждането на участък от третокласния път Струмяни - ГКПП „Клепало“ с дължина около 17 км.; третокласен път Път III-1082 “/III-108/ - Рибник – Лебница – Струма – Вълково – Микрево – Кресна“ от км 13.200 до км 25.200	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	5000	Общински бюджет, ПРСР, ПРР Дължавен бюджет на ОПУ - Благоевград, АПИ, МРРБ, Интеррег	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.2: Подобряване на транспортната достъпност до социалната инфраструктура в общината	Изграждане на мостово съоръжение над р. Каменица и реконструкция на прилежащи улици за осигуряване на транспортен достъп до 4 центъра за грижа за лица с психични разстройства в село Каменица, община Струмяни	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	640	Общински бюджет, Държавен бюджет	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки" и външни консултанти
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.3: Подобряване на транспортната свързаност чрез общинската пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция или ремонт на общинската пътна мрежа - пътища BLG2314, BLG2315, BLG3311, BLG3312, BLG3313, BLG2244, BLG1310	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	1500	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, Интеррег	2021-2027	Ръководство на общината, Отдел "Териториално устройство, строителство и екология", Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.4: Ремонт, реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в населените места в община Струмяни	Реконструкция и рехабилитация на улици, вкл. обвързване със зелени пространства, ремонт и полагане на нови настилки, обновяване на прилежащи пространства и връзки, оптимизация на местата за улично паркиране, подмяна/поставянена нови елементи на градското обзавеждане, полагане на маркировка, озеленяване по транспортните комуникации, изграждане на оптична свързаност; Прединвестиционни проучвания. Разработване на проекти. Финансиране. Обществени поръчки. Реализиране на проектите.	Цялата Община	1500	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ДБ, Интеррег	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.5: Подпомагане постигането на по-голяма свързаност между Р България и РС Македония	Логистична и административна подкрепа при изпълнението на проект за изграждане на нов граничен пункт "Клепало" и нова пътна инфраструктура. Активна подкрепа на строителството на нов 8.8-километров пътен участък от Струмяни до границата.	Интегрирана териториална инвестиция, Трансграничен район България - РС Македония	100	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ДБ, Интеррег	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 3.2.	**8740**			
Приоритет 3	**Мярка 3.3. Подобряване на енергийна ефективност**							
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.1: Саниране на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, училище и детска градина, читалища и др.).	Изготвяне на обследване за ЕЕ, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	Цялата Община	800	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.2: Подмяна на топлинни и охлаждащи системи в публични сгради с такива с по-ниско енергопотребление.	Изготвяне на обследване за ЕЕ на отоплителните и охлаждащите инсталации, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	Цялата Община	400	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.3: Подмяна на външното изкуствено осветление с енергоефективно такова, базирано на възобновяеми енергийни източници	Изготвяне на обследване за ЕЕ за външното изкуствено осветление, изготвяне на инвестиционни проекти, подмяна на съществуващо външно осветление с такова, базирано на ВЕИ /LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори/ в цялата община (с изключение на вече въведеното енергийно ефективно LED осветление в част от с. Микрево), въвеждане на автоматизирани системи за контрол на външното изкуствено осветление.	Цялата Община	300	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ, ФМ на ЕАА	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.4: Слънцето в община Струмяни – неизчерпаем източник на електрическа енергия	Изготвяне на обследване за ЕЕ, изготвяне на инвестиционни проекти за изграждане на соларни покриви на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, училище и детска градина, читалища и др.) за задоволяване собствени нужди на сградите	Цялата Община	400	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.5: Внедряване на мерки за енергийна ефективност в частни еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни	Разработване и реализиране на общинска програма за енергийна ефективност на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни. Подготовка на обследвания за ЕЕ и технически паспорти на жилищни сгради, организиране на кампании сред местната общественост, реализиране на мерки за ЕЕ в жилищни сгради, подобряване на отоплителните системи на жилищни сгради и др.	Цялата Община	500	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, НПЕЕМЖС, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.6: Изграждане на общински соларен парк за задоволяване на собствени нужди на общината.	Изграждане на фотоволтаична централа на общински терени/покриви за производство на електрическа енергия за собствени нужди на общината и при възможност продажба на излишната електроенергия	Цялата община	1200	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.7: Подпомагане и насърчаване частни инвестиции за изграждането на соларни паркове	Подпомагане и насърчаване на частни дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за изграждането на соларни паркове на територията на община Струмяни.	Цялата община	100	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, ЧИ	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.8: Подпомагане изграждането и използване на ВЕИ за производствени, земеделски и битови нужди.	Подпомагане на частните дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за повишаване на енергийната ефективност в предприятията и земеделските стопанства и въвеждане на ВЕИ в производствения процес	Цялата Община	50	ЧИ, ПВУ, ПКИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 3.3.	**3750**			
Приоритет 3	**Мярка 3.4. Подобряване на електронната съобщителна мрежа и свързаност**							
Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.1: Изграждането на общинска лъчеобразна система от многолентов интернет - обхващащ с рационално изградени трасета „опорните села”	Изграждането на общинска лъчеобразна система от многолентов интернет - обхващащ с рационално изградени трасета „опорните села" и включването в него на всички обекти даващи публични услуги. Общинската многолентова интернет система ще позволи превръщане на община Струмяни в „електронна община”.	Цялата община	100	Общински бюджет, ФИ, ПЕУТП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.2: Изграждане на обществени зони със свободен достъп до Интернет в населените места с над 500 души население	Увеличаване на площта на публичните зони със свободен достъп до интернет в с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци	с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци	25	Държавни инвестиции, частни инвестиции, ФИ, ПЕУТП	2021-2024	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.3: Обезпечаване на високо ниво на киберсигурност	Изграждане и внедряване на адекватни мерки и политики за киберсигурност и превенция на кибер престъпленията, вкл. анализ на връзките на сървърната инфраструктура и масивите за съхранение на данни в общината; анализ на мрежовата инфраструктура; прозвъняване на мрежовата инфраструктура в сградите на общината; документиране на техниката и локалните физически връзки в сървърните/техническите помещения; Изготвяне на стратегия за поетапна модернизация на съществуващата IT инфраструктура и въвеждане на решения за подобряване нивата на мрежова и информационна сигурност.	Цялата община	15	Общински бюджет, ФИ, ПЕУТП	2021-2024	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 3.4.	**140**			
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3	**25230**			
Приоритет 4	**Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда**							
Приоритет 4	**Мярка 4.1. Интегрирано управление на водите и превенция на риска от наводнения**							
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.1: Периодични проверки на техническото състояние на язовирите и коритата на реките, на санитарно-охранителните зони на действащите водоизточници	Периодични проверки на техническото състояние на язовирите и коритата на реките, на санитарно-охранителните зони на действащите водоизточници	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	10	Общински бюджет,Държавен бюджет	Текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", доброволни отряди
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.2: Почистване и корекция на коритата на реките в рамките на урбанизираната територия на населените места (ангажимент на общината) и извън урбанизираната територия на общината	Изготвяне идейни инвестиционни проекти, почистване на реките от наноси, растителност, отпадъци и др., укрепване и/или корекция на речните корита	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	1200	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег	Текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", доброволни отряди

Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.3: Повишаване на капацитета за реакция при наводнения на общинската администрация и доброволните отряди и подобряване на реакциите на населението при наводнения	Закупуване на специализирани автомобили, лодки, помпи, облекла, инвентар и други средства за реакция при наводнения Провеждане на обмяна на опит, изграждане на системи за ранно оповестяване и др. Провеждане на информационни кампании сред местната общественост	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	330	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег	Текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", доброволни отряди
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.4: Подобряване на водозадържащата способност на земеделски, горски и крайречни територии.	Изготвяне на проучвания за увеличение на площта на защитните гори по протежения на водните басейни; Инвестиции в зелени площи за управление на водите (суели, възстановяване на реки и озеленяване на природата, дъждовни градини или устойчиви градски дренажни системи (SUDS), езера с дъждовна вода, зони за биозадържане).	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	250	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег	Текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", доброволни отряди
				Общо мярка 4.1.	**1790**			
Приоритет 4	**Мярка 4.2. Управление на отпадъците**							
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.1: Предотвратяване образуването на нерегламентирани площадки за отпадъци	Организиране и провеждане на информационни кампании сред местното население; Почистване на нерегламентирани сметища; Организиране и провеждане на доброволчески инициативи за почистване на замърсени терени от отпадъци с въвличане на местното население в почистването.	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег, ПУДООС	Текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.2: Подобряване на организацията и ефективността на сметосъбирането	Закупуване на нови съдове за отпадъци, вкл. такива със система за компактиране на рециклируеми отпадъци, подземни съдове за смет и др. Закупуване на нова сметосъбираща и сметоизвозваща мащина за новите съдове със система за мониторинг;	Цялата община	300	Общински бюджет, Държавен бюджет, отчисления по ЗУО, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.3: Подпомагане на изграждане и оборудване на площадка за съхранение и оползотворяване на строителни отпадъци към РСУО Сандански	Подпомагане изготвянето на на ПИП, вкл. ПУП за площадката; изготвяне на инвестиционен проект за разпределителна площадка за оползотворяване на строителни отпадъци; доставка и пускане в експлоатация на трошачно-сортировъчна машина с магнитен сепаратор, за разделяне, сортиране и предаване за последващо рециклиране и оползотворяване. Площадка с Инсталация за натрошаване и сортиране на строителни отпадъци, базирана на верижната модулна система	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, отчисления по ЗУО, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.4: Повишаване обществената информираност относно практиките на устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.	Организиране и провеждане не информационния кампани, обучение на населението за практиките на устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, отчисления по ЗУО, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 4.2	**370**			
Приоритет 4	**Мярка 4.3. Подобряване качеството на атмосферния въздух**							
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.1: Информационни кампании сред местното население за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление	Обмяна на опит. Информационни кампании сред местното население за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	30	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.2: Подмяна на ППС и специализираните автомобили на общинска администрация, общински структури и общинските предприятия с електромобили или хибридни автомобили	Закупуване или оперативен лизинг на нови ППС и специализирани автомобили на общинска администрация, общински структури и общинските предприятия с електромобили или хибридни автомобили	Цялата община	170	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2025	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.3: Мониторинг на качеството на атмосферния въздух	Разработване на общинска програми за качеството на атмосферния въздух. Доставка и монтаж на техника за мониторинг, допълваща функциите на ИАОС, ежедневен мониторинг на качеството на въздух.	Цялата община	30	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интеррег, ПУДООС	текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.4: Образователна и рекламно-информационна кампании за качеството на атмосферния въздух	Подготвяне и провеждане на ежегодни кампании по време на Европейската седмица на мобилността и стимулиране на алтернативните начини на придвижване	Цялата община	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интеррег, ПУДООС	Ежегодно	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.5: Стимулиране и подкрепа на МСП за въвеждане на системи за пречистване на въздуха в потенциално замърсяващи производства.	Провеждане на информационни кампании сред МСП, подпомагане и насочване към местата за кандидатстване	Цялата община	5	ЧИ, ПОС, Интеррег, ПУДООС, ПНИИДИТ, ОКИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 4.3.	**245**			
Приоритет 4	**Мярка 4.4. Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие**							
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.1: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в защитени територии по реда на Закона за защитените територии	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗТ: Резерват „Соколата"; ЗМ „Находище на Вебиев див бадем"; ПЗ „Шаралийска пещера"; ЗМ „Чукаро"	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, ПРСР, Интеррег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.2: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в Защитени зони по Директива за птиците и по Директива за местообитанията на територията на община Струмяни	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗЗ по Директивата за птиците и по Директивата за местообитанията: 1. Кресна - с код BG0002003. 2.Пирин буфер - с код BG0002126. 3. Пирин - с код BG0000209. 4. Кресна – Илинденци - с код BG0000366. 5. Огражден - Малешево - с код BG0000224.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интеррег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.3: Подобряване на качеството и възстановяване на зелените системи на община Струмяни	Инвестиции в изграждане на зелени пространства (зелени балкони, зелени стени, зелени покриви, атриум, зелени настилки, паркинги, зелени огради, шумоизолации и др.) в населените места; Инвестиции в развитие на градски и извънградски зелени пространства, включително подобряване на връзките между зелените площи (алеи от дървета, дървета по улиците / живи плетове, зелени детски площадки / училищни площадки, зелени и цветни площади, зелени площи около реките - Крайречна градина Цапаревска и Крайречна градина Каменица;); Инвестиции в развитие на естествени градски зелени площи (общински парк в с. Микрево, зелени квартални площи, зелени пространства, зелени спортни съоръжения, храсти, позеленяване на изоставени зони);	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, ПРСР, Интеррег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.4: Подобряване на благосъстоянието на горските територии	Изготвяне и изпълнение на горскстопански планове за поддържане и развитие на горските територии на Община Струмяни. Планиране засаждането на подходящи горски видове за местните условия и борба с ерозията. Провеждане на ежегодни залесителни дейности; Изграждане на горски пътища и инфраструктура с превантивен характер.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	350	Общински бюджет, ПРСР, Интеррег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", ДГС "Струмяни"
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.5: Превенция и защита на екосистемите от засушавания и пожари	Провеждане на информационни кампании за превенция на пожарите, изграждане на защитни кладенци, водоеми, използване на местни водни източници и напоителни системи, доставяне на системи и съоръжения за ранно известяване, изграждане на горски просеки и т.н.;	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	50	Общински бюджет, ПРСР, Интеррег, ПОС, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", ДГС "Струмяни"
				Общо мярка 4.4	**1100**			
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 4	**3505**			
Приоритет 5	**Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика**							
Приоритет 5	**Мярка 5.1. Изграждане на модерна бизнес инфраструктура и инвестиционен профил**							
Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.1: Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори	Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори и представянето й пред национална компания "Индустриални зони"; Представяне на възможностите на община Струмяни за инвестиции съвместно със съседни общини от област Благоевград и ЮЗР	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	30	Общински бюджет, ОКИП, ПВУ	2021-2023	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.2: Подготвяне на терени за привличане на инвеститори	Подготвяне на терени за привличане на инвеститори, изготвяне на ПУП, идейни инвестиционни проекти за изграждане на довеждаща и основна обслужваща инфреструктура	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	52	Общински бюджет, ОКИП, ПВУ	2021-2023	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо 5.1.	**82**			
Приоритет 5	**Мярка 5.2. Изграждане на подкрепяща среда за развитие на устойчив и иновативен бизнес**							
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.1: Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики	Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики и подобряване на качеството на услугите за бизнеса	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	10	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	Текущо	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.2: Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	10	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	Текущо	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.3: Създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“.	Инициициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“, обхващащ предприятията за добив и преработка на мрамор и добив на флуорит	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	50	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.4 Информационен портал и изложение на МСП от региона	Създаване на информационен портал за подкрепа на малките и средни предприятия в региона, съвместно със съществуващ бизнес инкубатор. Организиране и провеждане на изложение. Закупуване на необходимо оборудване и техника.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	300	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.5: Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	Цялата община	20	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.6: Подкрепа за технологично обновяване на МСП	Подкрепа за технологично обновяване на МСП	Цялата община	20	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо 5.2.	**410**			
Приоритет 5	**Мярка 5.3. Изграждане на инфраструктура за устойчиво развитие на земеделието и подкрепа за земеделските стопани**							
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.1: Създаване и развитие на поливните системи за земеделските земи чрез използването на автоматизирани системи	Инициране, разработване и реализиране на проект за изграждане на поливни системи за земеделски земи чрез използването на автоматизирани системи, захранвани от ВЕИ	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	400	Общински бюджет, Държавен бюджет - НС, Интеррег, ПРСР	2021-2023	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.2: Изграждане на общински пазар в община Струмяни	Обследване на възможността за изграждане на крайпътен пазар "Струма".	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	20	Общински бюджет, Интеррег, ПРСР	2021-2025	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.3: Изграждане на регионална борса/тържище за реализиране на земеделска продукция на производители от общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини	Обследване на възможността за изграждане на борса/тържище за реализиране на земеделска продукция между общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини - изготвяне на инвестиционни проекти, обновяване на инфраструктурата, зелените системи и оборуването на пазарните площи и последващо изготвяне на технически проект.	Интегрирани териториални инвестиции	60	Общински бюджет, Интеррег, ПРСР	2021-2025	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.4: Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители	Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители; Организиране на срещи на местните земеделски производители с представители на ДФЗ за информиране за активните и предстоящите схеми за подпомагане на земеделските производители	Цялата община	400	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР	текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.5: Стимулиране развитието на биоземеделие и успешни земеделски практики	Стимулиране развитието на биоземеделие и успешни земеделски практики. Подпомагане на сертификацията на площи за биоземеделие. Популяризиране на добри практики в областта на биоземеделието	Цялата община	12	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР	текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо 5.3.	**892**			
Приоритет 5	**Мярка 5.4. Създаване на туристическа дестинация „Струмяни“ и регионални туристически продукти**							
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.1: Подобряване на административния капацитет за капитализиране и управление на туристическите ресурси	Участие на представители на общинската администрация, МС - Струмяни в обучения, обмяна на опит, международни събития, форуми и събития в областта на турзма	Цялата община	30	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, Интеррег	текущ	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.2: Създаване на актуална база данни за състоянието на културно-историческото и природното наследство на Община Струмяни	Провеждане на проучване на състоянието на културно-историческото наследство на община Струмяни	Цялата община	20	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, Интеррег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.3: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство на община Струмяни и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - РС Македония ; Социализация на археологически туристически обекти; Създаване на туристическа атракция "Възраждане на епископски храмове" съвместно с общини от РС Македония, Виртуална реставрация на раннохристиянска епископска базилика от края на IV до средата на VI век в м. „Градището“;	Интегрирани териториални инвестиции	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни

Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.4: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - Гърция и България - Македония, Реставрация, консервация и експониране на религиозни обекти - средновековно селище м. „Мита черква" и м. „Гумбите"; средновековно селище в м. „Пъдарката"; средновековно селище в м. „Църковен"; средновековен некропол в м. „Подина"; средновековно селище в м. „Град каяси"; средновековна църква в м. "Грамадете"	Интегрирани териториални инвестиции	300	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.5: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничния регион България - Македония - възрожденски жилищни сгради в типичния Огражденско-малешевски архитектурен стил	Интегрирани териториални инвестиции	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.6: Обновяване на музейната сбирка в с. Струмяни	Изготвяне и съгласуване на нов експозиционен план на Музейна сбирка - Струмяни, Закупуване на оборудване и обзавеждане, вкл. ИКТ оборудване за съвременно и интерактивно представяне на експонатите в музейната сбирка	Цялата община	120	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки", МС - Струмяни
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.7: Създаване на екопътеки и зони за отдих на териотирията на община Струмяни	Изграждане на зони за отдих и еко пътека "Пирин", свързваща се с веломаршута Пирин - Малешево. Изграждане на зони за отдих и еко пътека "Малешево", вързваща се с веломаршута Пирин - Малешево.	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	450	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Отдел "Икономика и общинска собственост"; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.8: Създаване на природни и исторически веломаршрути на териотирията на община Струмяни	Създаване на природни и исторически веломаршрути на териотирията на община Струмяни: Веломаршрут Пирин – природен и исторически. Започва от Илинденци, минава край 2 археологически обекта: селище Масовец, с. Илинденци и Градището, с. Микрево. Включва и Арт Центъра в Илинденци; Веломаршрут Малешево – планински, свързва се с Веломаршрут Пирин и стига до Берово, РС Македония	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	400	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Отдел "Икономика и общинска собственост"; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.9: Развитие на екстремен туризъм по р. Струма - изграждането на информационен център за екстремен туризъм	Развитие на екстремен туризъм по р. Струма - изграждането на информационен център за екстремен туризъм в с. Микрево. Утвърждаване на Струмяни като дестинация за развитие на екстремен туризъм и разработването на туристически рафтинг Маршрут по р. Струма, обхващащ съседните общини Симитли, Струмяни и Кресна)	Интегрирана териториална инвестиция	150	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ПВУ, ЧИ, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация, Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейнот 5.4.10: Създаване на интегриран туристически продукт за винен туризъм	Създаване на интегриран туристически продукт за винен туризъм съвместно с общини от ЮЗР и трансграничните региона България - Македония и България - Гърция, утвърждавайки "Празникът на боговете на виното" на регионално и международно ниво	Интегрирана териториална инвестиция	500	Общински бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо 5.4.	**2550**			
Приоритет 5	**Мярка 5.5. Съхраняване и развитие на културата и местната идентичност**							
Приоритет 5	Мярка 5.5.	Дейност 5.5.1: Съхраняване на нематериалното и живото наследство.	Документиране, архивиране и дигитализиране на живо наследство (звук, фото, видео).	Цялата община	20	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"

Приоритет 5	Мярка 5.5.	Дейност 5.5.2: Подкрепа на културната, възпитателната и образователната дейност на читалищата.	Подкрепа на читалищните дейци при изявите им в страната и чужбина, подпомагане на техните представляние и спектакли и др. Създаване и оборудване на информационни центрове към народните читалища.	Цялата община	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.5.	Дейност 5.5.3: Подкрепа за провеждането на традиционни и нови фестивали	Подкрепа за провеждането събития от културния календар на община Струмяни, вкл. Международен фолклорен фестивал "Малешево пее и танцува", Празник на Боговете на виното и др.	Цялата община	170	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 5.5.	**240**			
Приоритет 5	**Мярка 5.6. Туристически маркетинг**							
Приоритет 5	Мярка 5.6.	Дейност 5.6.1: Туристическа информация и реклама, участие на туристически борси и изложения.	Туристическа информация и реклама, участие на туристически борси и изложения.	Цялата община	20	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
Приоритет 5	Мярка 5.6.	Дейност 5.6.2: Взаимодействие на общината с туристически сдружения и организацията за управление на туристическата дестинация и туристическия район.	Взаимодействие на общината с туристически сдружения и организацията за управление на туристическата дестинация и туристическия район.	Цялата община	5	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интерег	2023-2027	Ръководство на общината, Общинска администрация; Отдел "Програми, проекти и обществени поръчки"
				Общо мярка 5.5.	**25**			
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 5	**4199**			
ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ					**42081**			

Приложение 1 А **Приложение 1 А**

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на Община Струмяни за периода 2021-2027г.

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея*	Кратко описание	Проектна готовност	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Индикативен срок за изпълнение (месеци)	Допълнителна информация
Приоритет 1	**Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие**						
Приоритет 1	**Мярка 1.1. Стратегическо планиране и изпълнение на общински политики**						
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.3: Подготовка на нова стратегия за ВОМР	Подготовка на нова стратегия за ВОМР за периода 2021 - 2027, одобряването й от МИГ, реализация на стратегията в новия програмен период	Цялата община	10	Общински бюджет, ПРСР	2021-2027
				Общо Мярка 1.1.	**10**		
Приоритет 1	**Мярка 1.2. Повишаване на административния капацитет на общинска администрация**						
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.3: Внедряване на единната електронна съобщителна мрежа чрез изграждане на нова пасивна инфраструктура	Разполагане на активно оборудване за свързаност в общинския център, осигуряващо необходимата кибер сигурност и качество на работния процес	Цялата общита Интегрирана териториална инвестиция	10	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП	2021 - 2027
				Общо Мярка 1.2.	**10**		
Приоритет 1	**Мярка 1.3. Регионално и трансгранично сътрудничество**						
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.1: Планиране на интегрирани териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Планиране на заложените в ПИРО интегрирани териториални инвестиции със съседните общините и общините от ЮЗР	Цялата общита	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, ОП, Интеррег	текущ
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.2: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Цялата общита	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПЕУТП, ОП, Интеррег	текущ
				Общо Мярка 1.3.	**160**		
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1:	**180**		
Приоритет 2	**Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал**						
Приоритет 2	**Мярка 2.2 Социално сближаване и равни възможности**						
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.2: Дълготрайна грижа за лица с трайни увреждания и възрастни	Полагане на неформална грижа в домашна среда за лица с трайни увреждания и възрастни	Цялата територия на общината	1100	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027

Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.3: Подобряване на социалната инфраструктура	Подобряване на средата в съществуващата социална инфраструктура и възможности за тяхното преструктуриране в интегрирани здравно-социални услуги, вкл.: Основен ремонт и оборудване /готварски печки, бойлер, шкафове и стелажи за складово помещение и др./ на общинска сграда, помещение на Домашен социален патронаж; Ремонтни дейности и закупуване на оборудване за защитени жилища в с. Раздол, съгласно съществуващи наредби и др., закупуване на допълнително оборудване за нуждите на 4 центъра за лица с психични растройства в с. Каменица	Цялата територия на общината	1000	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027
				Общо мярка 2.2.	**2100**		
Приоритет 2	**Мярка 2.3 Оказването на подкрепа за нуждаещите се**						
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.1: Оказване на подкрепа от първа необходимост за нуждаещите се	Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали, мебели и/или строителни материали, които ще са необходими в следствие на наводнения, пожари. Закупуване и предоставяне на медицински изделия - инвалидни колички, патерици и други пособия.	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.2: "Пакети за новородени"	Предоставяне на "Пакети за новородени" на семейства с ниски доходи, за деца в риск от изоставяне и за деца, които живеят в рискова среда, съгласно новият програмен период на Програма за храни 2021-2027 г.	Цялата територия на общината	50	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.3: "Топъл обяд"	Разширяване обхвата и подобряване качеството и контрола на социална услуга „Топъл обяд“	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, съфинансиране от ЕСФ, ОБ	2021-2027
				Общо мярка 2.3.	**450**		
Приоритет 2	**Мярка 2.4 Подобряване на качеството на предоставяните здравни услуги**						
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.1: Обновяване на сградния фонд на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Обновяване на сградния фонд на СЗУ и СЗС в селата Микрево, Струмяни и Илинденци	Цялата територия на общината	70	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.2: Технологично обновяване на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Технологично обновяване на функциониращите здравни кабинети - анализ на нуждите, проучване на пазара, разработване и реализиране на проекти.	Цялата територия на общината	75	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.3: Подобряване достъпа до здравни услуги, вкл. на уязвимите групи в общината	Разкриване на нов кабинет за здравни услуги в ромската махала на с. Микрево	Цялата територия на общината	55	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2025-2027
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.4: Привличане на медицински специалисти в общината	Създаване на условия за привличане на медицински специалисти в общината, чрез предоставяне на общински квартири, заплащане на пътни разходи , допълнително материално стимулиране и т.н.предвид ситуацията с пандемичната обстановка и тежките последствия от COVID-19 и последвалата необходимост от повече здравни специалисти, които да полагат грижа за жителите на общината. Осигуряване на стипендии за студенти по медицина и мед. сестри, които след завършване да практикуват професията си на територията на общината.	Цялата територия на общината	70	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2021-2027

Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.5: Развитие на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Създаване на информационна система обслужваща здравните работници и подобряваща достъпа на граждани до здравни услуги. Разработване на платено приложение за предоставяне на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Цялата територия на общината	300	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ	2021-2027
				Общо мярка 2.4.	**570**		
Приоритет 2	**Мярка 2.6 Подобряване на образователната инфраструктура**						
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.1: Основен ремонт на ДГ "Патиланци", с Микрево с два филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на: ДГ „Патиланци”, с.Микрево и на двата филиала - филиал Струмяни и филиал Илинденци; вкл. основен ремонт на заниманите, спалните и общите помещения, преустрояване на помещенията, проектиране на нови помещения за обособяване на яслени групи, основен ремонт на разливните стаи, подмяна на всички съоръжения в дворните пространства и др.	Цялата територия на общината	1200	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.2: Основен ремонт на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. цялостен вътрешен ремонт и ремонт на покрива на сградата; изграждане на нови кабинети; изграждане на нови санитарни възли и др.	Цялата територия на общината	1000	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.3: Изграждане на прилежаща образователна инфраструктура	Изграждане на физкултурен салон към СУ "Св. Паисий Хилендарски"	Цялата територия на общината	600	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.4: Подмяна на обзавеждането на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Обновяване на обзавеждането на: ДГ "Патиланци", с. Микрево и двата му филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.5: Подмяна и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Подмяна на старо и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. подмяна на обзавеждане в съществуващите помещения и кабинети, както и закупуване на ново обзавеждане за новоизградени кабинети и физкултурен салон.	Цялата територия на общината	200	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.6: Технологично обновяване на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Закупуване на климатици, телевизори, аудио-визуална техника, CD уредба, компютри, уеб камера, брой USB, Лаптоп, Мултифункционално устройство, мултимедия, интерактивна дъска, комплект /тонколони, микрофони, стойки, усилвател/, професионална перална машина, сушилня, електрически професионални готварски печки/комбинирани/, електрическа фурна, пасатор, планетарен миксер, хладилници, фризери, стерилизатори, професионална дъска и ютия.	Цялата територия на общината	170	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.7: Технологично обновяване на училище СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Закупуване на компютри/лаптопи, софтуер, мултифункционални, интерактивен пакет (смарт дъска и мултимедия), локални мрежи, климатици, аудиовизуална техника и др. оборудване.	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
				Общо мярка 2.6.	**3410**		
Приоритет 2	**Мярка 2.7 Качествено образование за всеки**						

Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.2: Изграждане на училищна STEM среда	Изграждане на училищен STEM център в община Струмяни, търсене на съвместна работа с други STEM центрове в областта и учене на разменни начала	Цялата територия на общината	100	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРЧР	2025-2027
				Общо мярка 2.7.	**100**		
Приоритет 2	**Мярка 2.9 Развитие на културата, спорта и младежките дейности**						
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.2: Развитие на младежките дейности	Развитие на младежките дейности. Създаване на скаутски клуб - Струмяни и разработване на годишен план за скаутски дейности	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, донори на Световна организация на скаутското движение	2021-2027
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.3: Развитие на спорта и местата за отдих	Оценка на необходимостта от подобряване и разширяване на съществуваща спортна инфраструктура в общината и облагородяване на места за отдих и спорт в населените места от общината	Цялата територия на общината	120	Национално финансиране, ЕСФ, ОБ, ПРСР	2021-2027
				Общо мярка 2.8.	**240**		
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2	**6870**		
Приоритет 3	**Модернизиране на инфраструктурата**						
Приоритет 3	**Мярка 3.1. Модернизиране на ВиК инфраструктурата**						
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.1: Реконструкция и подмяна на водопроводна мрежа и изграждане на нова вътрешна канализационна мрежа	Реконструкция на довеждащ водопровод ф200 PE в с. Струмяни и землището на с. Струмяни - от км 0+006 до км 0+495 в път III-1008 "Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - границата с Македония"; реконструкция довеждащ водопровод ф200 PE от км 0+917 до км 1+395 вляво от ОТ 175; реконструкция довеждащ транзитен водопровод ф200 PE за резервоар с. Микрево и с. Драката; реконструкция улична водопроводна мрежа ф90 PE; нов уличен канал за битови отпадъчни води, нов уличен дъждовен канал; подмяна на сградни водопроводни отконения с водопроводни тръби.	Цялата община	2000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.2: Изграждане на допълнително водоснабдяване на група села на територията на Община Струмяни	Изграждане на ново водовземно съоръжение на Напоителен канал „Асен Итов” на кота 1014,00 м и нов водопровод от водовземното съоръжение до съществуващ водопровод за питейно-битово водоснабдяване от ВС ”Шашка река” в района на с. Илинденци с дължина 10км. Допълнителното водоснабдяване се превдижда за селата Струмяни, Микрево, Илинденци, Драката, Каменица и Горна Крушица.	Цялата община	5000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.3: Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейните води.	Изграждане на ПСПВ в община Струмяни, землището на с. Кърпелево към довеждащ водопровод от Малешевска планина - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на ПСПВ.	Цялата община	500	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027

Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.4: Подобряване на канализационната инфраструктура	Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на с. Микрево	Цялата община	300	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.5: Изграждане на модул пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Струмяни, община Струмяни	Изграждане на модул ПСОВ в с. Струмяни - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на модул ПСОВ.	Цялата община	800	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.6: Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Микрево, община Струмяни	Изготвяне на технически проект за изграждане на ПСОВ, довеждащи комуникации, изграждане на довеждащ и отвеждащ колектор за пречистване на отпадъчните води на с. Микрево, общ. Струмяни. Обхваща: изграждане на довеждащ колектор от с. Микрево до площадката на ПСОВ. Изграждане на отвеждащ колектор за пречистени води от площадката за ПСОВ до точката на заустване във водоприемника р. Струма. Изграждане на довеждащ водопровод от с. Микрево до площадката за ПСОВ. Изграждане на вънпно ел. захранване до трафопост в площадката за ПСОВ. Изграждане на ПСОВ за с. Микрево.	Цялата община	4000	Общински бюджет, ПРСР, ВиК Благоевград, БВИКХ, ПОС, ПУДООС	2021-2027
				Общо мярка 3.1.	**12600**		
Приоритет 3	**Мярка 3.2. Подобряване на транспортната свързаност**						
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност чрез републиканска пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция и ремонт на републиканска пътна мрежа - първокласен път I-1 /Е-79/„Благоевград – Симитли – Кресна – Кулата – граница Гърция“ от км 406.500 до км 413.500; третокласен път Път III-1008 „(Кресна-Кулата) Струмяни – Микрево – Раздол – Клепало – граница Македония“ - създаване на технически и идеен проект за доизграждането на участък от третокласния път Струмяни - ГКПП „Клепало“ с дължина около 17 км.; третокласен път Път III-1082 “/III-108/ - Рибник – Лебница – Струма – Вълково – Микрево – Кресна“ от км 13.200 до км 25.200	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	5000	Общински бюджет, ПРСР, ПРР Дължавен бюджет на ОПУ - Благоевград, АПИ, МРРБ, Интеррег	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.2: Подобряване на транспортната достъпност до социалната инфраструктура в общината	Изграждане на мостово съоръжение над р. Каменица и реконструкция на прилежащи улици за осигуряване на транспортен достъп до 4 центъра за грижа за лица с психични разстройства в село Каменица, община Струмяни	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	640	Общински бюджет, Държавен бюджет	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.3: Подобряване на транспортната свързаност чрез общинската пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция или ремонт на общинската пътна мрежа - пътища BLG2314, BLG2315, BLG3311, BLG3312, BLG3313, BLG2244, BLG1310	Цялата Община Интегрирани териториални инвестиции	1500	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, Интеррег	2021-2027

Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.4: Ремонт, реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в населените места в община Струмяни	Реконструкция и рехабилитация на улици, вкл. обвързване със зелени пространства, ремонт и полагане на нови настилки, обновяване на прилежащи пространства и връзки, оптимизация на местата за улично паркиране, подмяна/поставянена нови елементи на градското обзавеждане, полагане на маркировка, озеленяване по транспортните комуникации, изграждане на оптична свързаност; Прединвестиционни проучвания. Разработване на проекти. Финансиране. Обществени поръчки. Реализиране на проектите.	Цялата Община	1500	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ДБ, Интеррег	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.5: Подпомагане постигането на по-голяма свързаност между Р България и РС Македония	Логистична и административна подкрепа при изпълнението на проект за изграждане на нов граничен пункт "Клепало" и нова пътна инфраструктура. Активна подкрепа на строителството на нов 8.8-километров пътен участък от Струмяни до границата.	Интегрирана териториална инвестиция, Трансграничен район България - РС Македония	100	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ДБ, Интеррег	2021-2027
				Общо мярка 3.2.	**8740**		
Приоритет 3	**Мярка 3.3. Подобряване на енергийна ефективност**						
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.1: Саниране на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, училище и детска градина, читалища и др.).	Изготвяне на обследване за ЕЕ, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	Цялата Община	800	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.2: Подмяна на топлинни и охлаждащи системи в публични сгради с такива с по-ниско енергопотребление.	Изготвяне на обследване за ЕЕ на отоплителните и охлаждащите инсталации, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	Цялата Община	400	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.3: Подмяна на външното изкуствено осветление с енергоефективно такова, базирано на възобновяеми енергийни източници	Изготвяне на обследване за ЕЕ за външното изкуствено осветление, изготвяне на инвестиционни проекти, подмяна на съществуващо външно осветление с такова, базирано на ВЕИ /LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори/ в цялата община (с изключение на вече въведеното енергийно ефективно LED осветление в част от с. Микрево), въвеждане на автоматизирани системи за контрол на външното изкуствено осветление.	Цялата Община	300	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, Интеррег, ЧИ, ФМ на ЕАА	2021-2027

Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.5: Внедряване на мерки за енергийна ефективност в частни еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни	Разработване и реализиране на общинска програма за енергийна ефективност на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни. Подготовка на обследвания за ЕЕ и технически паспорти на жилищни сгради, организиране на кампании сред местната общественост, реализиране на мерки за ЕЕ в жилищни сгради, подобряване на отоплителните системи на жилищни сгради и др.	Цялата Община	500	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, НПЕЕМЖС, ЧИ	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.6: Изграждане на общински соларен парк за задоволяване на собствени нужди на общината.	Изграждане на фотоволтаична централа на общински терени/покриви за производство на електрическа енергия за собствени нужди на общината и при възможност продажба на излишната електроенергия	Цялата община	1200	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, ЧИ	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.7: Подпомагане и насърчаване частни инвестиции за изграждането на соларни паркове	Подпомагане и насърчаване на частни дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за изграждането на соларни паркове на територията на община Струмяни.	Цялата община	100	Общински бюджет, ПРСР, ПВУ, ЧИ	2021-2027
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.8: Подпомагане изграждането и използване на ВЕИ за производствени, земеделски и битови нужди.	Подпомагане на частните дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за повишаване на енергийната ефективност в предприятията и земеделските стопанства и въвеждане на ВЕИ в производствения процес	Цялата Община	50	ЧИ, ПВУ, ПКИП	2021-2027
				Общо мярка 3.3.	**3350**		
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3	**24690**		
Приоритет 4	**Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда**						
Приоритет 4	**Мярка 4.1. Интегрирано управление на водите и превенция на риска от наводнения**						
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.2: Почистване и корекция на коритата на реките в рамките на урбанизираната територия на населените места (ангажимент на общината) и извън урбанизираната територия на общината	Изготвяне идейни инвестиционни проекти, почистване на реките от наноси, растителност, отпадъци и др., укрепване и/или корекция на речните корита	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	1200	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег	Текущ
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.3: Повишаване на капацитета за реакция при наводнения на общинската администрация и доброволните отряди и подобряване на реакциите на населението при наводнения	Закупуване на специализирани автомобили, лодки, помпи, облекла, инвентар и други средства за реакция при наводнения Провеждане на обмяна на опит, изграждане на системи за ранно оповестяване и др. Провеждане на информационни кампании сред местната общественост	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	330	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, МКВПМС, Интеррег	Текущ
				Общо мярка 4.1.	**1530**		
Приоритет 4	**Мярка 4.2. Управление на отпадъците**						
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.3: Подпомагане на изграждане и оборудване на площадка за съхранение и оползотворяване на строителни отпадъци към РСУО Сандански	Подпомагане изготвянето на на ПИП, вкл. ПУП за площадката; изготвяне на инвестиционен проект за разпределителна площадка за оползотворяване на строителни отпадъци; доставка и пускане в експлоатация на трошачно-сортировъчна машина с магнитен сепаратор, за разделяне, сортиране и предаване за последващо рециклиране и оползотворяване. Площадка с Инсталация за натрошаване и сортиране на строителни отпадъци, базирана на верижната модулна система	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, отчисления по ЗУО, ПОС, Интеррег, ПУДООС	2021-2027

				Общо мярка 4.2	**50**		
Приоритет 4	**Мярка 4.3. Подобряване качеството на атмосферния въздух**						
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.5: Стимулиране и подкрепа на МСП за въвеждане на системи за пречистване на въздуха в потенциално замърсяващи производства.	Провеждане на информационни кампании сред МСП, подпомагане и насочване към местата за кандидатстване	Цялата община	5	ЧИ, ПОС, Интерег, ПУДООС, ПНИИДИТ, ОКИП	2021-2027
				Общо мярка 4.3.	**5**		
Приоритет 4	**Мярка 4.4. Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие**						
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.1: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в защитени територии по реда на Закона за защитените територии	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗТ: Резерват „Соколата"; ЗМ „Находище на Вебиев див бадем"; ПЗ „Шаралийска пещера"; ЗМ „Чукаро"	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, ПРСР, Интерег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.2: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в Защитени зони по Директива за птиците и по Директива за местообитанията на територията на община Струмяни	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗЗ по Директивата за птиците и по Директивата за местообитанията: 1. Кресна - с код BG0002003. 2.Пирин буфер - с код BG0002126. 3. Пирин - с код BG0000209. 4. Кресна – Илинденци - с код BG0000366. 5. Огражден - Малешево - с код BG0000224.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	100	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, Интерег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.3: Подобряване на качеството и възстановяване на зелените системи на община Струмяни	Инвестиции в изграждане на зелени пространства (зелени балкони, зелени стени, зелени покриви, атриум, зелени настилки, паркинги, зелени огради, шумоизолации и др.) в населените места; Инвестиции в развитие на градски и извънградски зелени пространства, включително подобряване на връзките между зелените площи (алеи от дървета, дървета по улиците / живи плетове, зелени детски площадки / училищни площадки, зелени и цветни площади, зелени площи около реките - Крайречна градина Цапаревска и Крайречна градина Каменица;); Инвестиции в развитие на естествени градски зелени площи (общински парк в с. Микрево, зелени квартални площи, зелени пространства, зелени спортни съоръжения, храсти, позеленяване на изоставени зони);	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПОС, ПРСР, Интерег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.4: Подобряване на благосъстоянието на горските територии	Изготвяне и изпълнение на горскстопански планове за поддържане и развитие на горските територии на Община Струмяни. Планиране засаждането на подходящи горски видове за местните условия и борба с ерозията. Провеждане на ежегодни залесителни дейности; Изграждане на горски пътища и инфраструктура с превантивен характер.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	350	Общински бюджет, ПРСР, Интерег, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027

Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.5: Превенция и защита на екосистемите от засушавания и пожари	Провеждане на информационни кампании за превенция на пожарите, изграждане на защитни кладенци, водоеми, използване на местни водни източници и напоителни системи, доставяне на системи и съоръжения за ранно известяване, изграждане на горски просеки и т.н.;	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	50	Общински бюджет, ПРСР, Интеррег, ПОС, ПУДООС, ФМ на ЕИП	2021-2027
				Общо мярка 4.4	**1100**		
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 4	**2685**		
Приоритет 5	**Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика**						
Приоритет 5	**Мярка 5.1. Изграждане на модерна бизнес инфраструктура и инвестиционен профил**						
Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.1: Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори	Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори и представянето й пред национална компания "Индустриални зони"; Представяне на възможностите на община Струмяни за инвестиции съвместно със съседни общини от област Благоевград и ЮЗР	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	30	Общински бюджет, ОКИП, ПВУ	2021-2023
Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.2: Подготвяне на терени за привличане на инвеститори	Подготвяне на терени за привличане на инвеститори, изготвяне на ПУП, идейни инвестиционни проекти за изграждане на довеждаща и основна обслужваща инфреструктура	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	52	Общински бюджет, ОКИП, ПВУ	2021-2023
				Общо 5.1.	**82**		
Приоритет 5	**Мярка 5.2. Изграждане на подкрепяща среда за развитие на устойчив и иновативен бизнес**						
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.1: Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики	Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики и подобряване на качеството на услугите за бизнеса	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	10	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	Текущо
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.2: Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	10	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	Текущо
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.3: Създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“.	Инициииране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“, обхващащ предприятията за добив и преработка на мрамор и добив на флуорит	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	50	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.4: Информационен портал и изложение на МСП от региона	Създаване на информационен портал за подкрепа на малките и средни предприятия в региона, съвместно със съществуващ бизнес инкубатор. Организиране и провеждане на изложение. Закупуване на необходимо оборудване и техника.	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	300	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2027
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.5: Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	Цялата община	20	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.6: Подкрепа за технологично обновяване на МСП	Подкрепа за технологично обновяване на МСП	Цялата община	20	Общински бюджет, ПКИП, ПВУ, Интеррег, ПРСР	2021-2024

				Общо 5.2.	**410**		
Приоритет 5	**Мярка 5.3. Изграждане на инфраструктура за устойчиво развитие на земеделието и подкрепа за земеделските стопани**						
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.1: Създаване и развитие на поливните системи за земеделските земи чрез използването на автоматизирани системи	Инициране, разработване и реализиране на проект за изграждане на поливни системи за земеделски земи чрез използването на автоматизирани системи, захранвани от ВЕИ	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	400	Общински бюджет, Държавен бюджет - НС, Интеррег, ПРСР	2021-2023
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.2: Изграждане на общински пазар в община Струмяни	Обследване на възможността за изграждане на крайпътен пазар "Струма".	Цялата община Интегрирани териториални инвестиции	20	Общински бюджет, Интеррег, ПРСР	2021-2025
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.3: Изграждане на регионална борса/тържище за реализиране на земеделска продукция на производители от общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини	Обследване на възможността за изграждане на борса/тържище за реализиране на земеделска продукция между общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини - изготвяне на инвестиционни проекти, обновяване на инфраструктурата, зелените системи и оборуването на пазарните площи и последващо изготвяне на технически проект.	Интегрирани териториални инвестиции	60	Общински бюджет, Интеррег, ПРСР	2021-2025
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.4: Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители	Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители; Организиране на срещи на местните земеделски производители с представители на ДФЗ за информиране за активните и предстоящите схеми за подпомагане на земеделските производители	Цялата община	400	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР	текущ
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.5: Стимулиране развитието на биоземеделиие и успешни земеделски практики	Стимулиране развитието на биоземеделиие и успешни земеделски практики. Подпомагане на сертификацията на площи за биоземеделие. Популяризиране на добри практики в областта на биоземеделието	Цялата община	12	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР	текущ
				Общо 5.3.	**892**		
Приоритет 5	**Мярка 5.4. Създаване на туристическа дестинация „Струмяни“ и регионални туристически продукти**						
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.2: Създаване на актуална база данни за състоянието на културно-историческото и природното наследство на Община Струмяни	Провеждане на проучване на състоянието на културно-историческото наследство на община Струмяни	Цялата община	20	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.3: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство на община Струмяни и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - РС Македония ; Социализация на археологически туристически обекти; Създаване на туристическа атракция "Възраждане на епископски храмове" съвместно с общини от РС Македония, Виртуална реставрация на раннохристиянска епископска базилика от края на IV до средата на VI век в м. „Градището“;	Интегрирани териториални инвестиции	500	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027

Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.4: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - Гърция и България - Македония, Реставрация, консервация и експониране на религиозни обекти - средновековно селище м. „Мита черква" и м. „Тумбите"; средновековно селище в м. „Пъдарката"; средновековно селище в м. „Църковен"; средновековен некропол в м. „Подина"; средновековно селище в м. „Град каяси"; средновековна църква в м. "Грамадете"	Интегрирани териториални инвестиции	300	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.5: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничния регион България - Македония - възрожденски жилищни сгради в типичния Огражденско-малешевски архитектурен стил	Интегрирани териториални инвестиции	80	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.6: Обновяване на музейната сбирка в с. Струмяни	Изготвяне и съгласуване на нов експозиционен план на Музейна сбирка - Струмяни, Закупуване на оборудване и обзавеждане, вкл. ИКТ оборудване за съвременно и интерактивно представяне на експонатите в музейната сбирка	Цялата община	120	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.7: Създаване на екопътеки и зони за отдих на териотирията на община Струмяни	Изграждае на зони за отдих и еко пътека "Пирин", свързваща се с веломаршута Пирин - Малешево. Изграждане на зони за отдих и еко пътека "Малешево", вързваща се с веломаршута Пирин - Малешево.	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	450	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.8: Създаване на природни и исторически веломаршрути на териотирията на община Струмяни	Създаване на природни и исторически веломаршрути на териотирията на община Струмяни: Веломаршрут Пирин – природен и исторически. Започва от Илинденци, минава край 2 археологически обекта: селище Масовец, с. Илинденци и Градището, с. Микрево. Включва и Арт Центъра в Илинденци; Веломаршрут Малешево – планински, свързва се с Веломаршрут Пирин и стига до Берово, РС Македония	Цялата община Интегрирана териториална инвестиция	400	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.9: Развитие на екстремен туризъм по р. Струма - изграждането на информационен център за екстремен туризъм	Развитие на екстремен туризъм по р. Струма - изграждането на информационен център за екстремен туризъм в с. Микрево. Утвърждаване на Струмяни като дестинация за развитие на екстремен туризъм и разработването на туристически рафтинг Маршрут по р. Струма, обхващащ съседните общини Симитли, Струмяни и Кресна)	Интегрирана териториална инвестиция	150	Общински бюджет, ПРСР, ПРР, ПВУ, ЧИ, Интеррег	2023-2027

Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейнот 5.4.10: Създаване на интегриран туристически продукт за винен туризъм	Създаване на интегриран туристически продукт за винен туризъм съвместно с общини от ЮЗР и трансграничните региона България - Македония и България - Гърция, утвърждавайки "Празникът на боговете на виното" на регионално и международно ниво	Интегрирана териториална инвестиция	500	Общински бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
				Общо 5.4.	**2520**		
Приоритет 5	**Мярка 5.5. Съхраняване и развитие на културата и местната идентичност**						
Приоритет 5	Мярка 5.5.	Дейност 5.5.2: Подкрепа на културната, възпитателната и образователната дейност на читалищата.	Подкрепа на читалищните дейци при изявите им в страната и чужбина, подпомагане на техните представляние и спектакли и др. Създаване и оборудване на информационни центрове към народните читалища.	Цялата община	50	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
Приоритет 5	Мярка 5.5.	Дейност 5.5.3: Подкрепа за провеждането на традиционни и нови фестивали	Подкрепа за провеждането събития от културния календар на община Струмяни, вкл. Международен фолклорен фестивал "Малешево пее и танцува", Празник на Боговете на виното и др.	Цялата община	170	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
				Общо мярка 5.5.	**220**		
Приоритет 5	**Мярка 5.6. Туристически маркетинг**						
Приоритет 5	Мярка 5.6.	Дейност 5.6.2: Взаимодействие на общината с туристически сдружения и организацията за управление на туристическата дестинация и туристическия район.	Взаимодействие на общината с туристически сдружения и организацията за управление на туристическата дестинация и туристическия район.	Цялата община	5	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПРСР - ВОМР, ПРСР, ПРР, Интеррег	2023-2027
				Общо мярка 5.5.	**5**		
				ОБЩО ПРИОРИТЕТ 5	**4129**		
ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ					**38554**		

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА Приложение № 2

ПИРО НА ОБЩИНА СТРУМЯНИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/хил. лв./

Период 2021 - 2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източни	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1 Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие	109.14	17.00%	83.46	13.00%	436.56	68.00%	12.84	2.00%	642.00	100%
Приоритет 2 Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал	935.55	11.00%	1360.80	16.00%	6208.65	73.00%	0.00	0.00%	8505.00	100%
Приоритет 3 Модернизиране на инфраструктура	5046.00	20.00%	2018.40	8.00%	17661.00	70.00%	504.60	2.00%	25230.00	100%
Приоритет 4 Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда	315.45	9.00%	385.55	11.00%	2804.00	80.00%	0.00	0.00%	3505.00	100%
Приоритет 5 Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика	419.90	10.00%	503.88	12.00%	3191.24	76.00%	83.98	2.00%	4199.00	100%
ОБЩО	**6826.04**		**4352.09**		**30301.45**		**601.42**		**42081**	

Приложение 3

Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка,
на ПИРО Струмяни за периода 2021-2027 г.

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея*	Кратко описание	Индикатор	Мерна единица (хил. лв., бр., % и др.)	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1	**Укрепване на административния капацитет и стимулиране на интегрирано териториално развитие**							
Приоритет 1	**Мярка 1.1. Стратегическо планиране и изпълнение на общински политики**							
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.1: Подобряване на капацитета на общинската администрация за подготовка, изпълнение и отчитане на ПИРО и други стратегически документи	Създаване и внедряване на механизъм за наблюдение и контрол при изпълнение на ПИРО и останалите стратегически документи на общината	Брой служители с повишен капацитет за подготовка, изпълнение и отчитане на ПИРО и други стратегически документи	бр.	Община Струмяни	1	10
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.2: Формулиране и реализация на общински политики в областта на екологията, образованието, икономиката, енергетиката, социалната политика и социалните услуги и др.	Формулиране и реализация на общински политики в областта на екологията, образованието, икономиката, енергетиката, социалната политика и социалните услуги и др.	RCO 74 — Жители, обхванати от стратегии за интегрирано градско развитие	бр.	Община Струмяни	1	4880
Приоритет 1	Мярка 1.1.	Дейност 1.1.3: Подготовка на нова стратегия за ВОМР	Подготовка на нова стратегия за ВОМР за периода 2021 - 2027, одобряването й от МИГ, реализация на стратегията в новия програмен период	RCO 80 — Водени от общностите стратегии за местно развитие	бр.	Община Струмяни ДФЗ - РА, МИГ - Струма	1	1
Приоритет 1	**Мярка 1.2. Повишаване на административния капацитет на общинска администрация**							
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.1: Подобряване на квалификацията и професионалната компетентност на служителите	Подобряване на квалификацията и професионалната компетентност на общинските служители чрез участие в специализирани обучения в страната и чужбина, чрез обмяна на опит и учебни пътувания	Брой служители , участвали в обучения за повишаване на квалификацията	бр.	Община Струмяни НСОРБ	1	10
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.2: Осигуряване на ефективно обучение на новопостъпили служители, чрез приемственост между служителите в общинска администрация	Осигуряване на ефективна менторска и наставническа помощ за нови служители на общинска администрация, предоставена от по-опитни служители в сферата	Брой нови служители, получили менторска и наставническа помощ	бр.	Община Струмяни НСОРБ	1	1
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.3: Внедряване на единната електронна съобщителна мрежа чрез изграждане на нова пасивна инфраструктура	Разполагане на активно оборудване за свързаност в общинския център, осигуряващо необходимата кибер сигурност и качество на работния процес	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	бр.	Община Струмяни НСОРБ	1	1
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.4: Информационно осигуряване на процесите на управление и функциониране на информационната система за управление на общината.	Внедряване на съвременни технологии за оптимизация на административно-техническото обслужване	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	бр.	Община Струмяни НСОРБ	1	1
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.5: Пълна дигитализация на документалния архив, съхраняван безсрочно	Пълна дигитализация на документалния архив, съхраняван безсрочно, осигурявайки ефективно съхраняване на документи, по-бърз работен процес с наличния архив и прозрачност	RCO 13 — Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	бр.	Община Струмяни	1	3

Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.6: Обновяване на технологичното оборудване в структурата на общинска администрация	Замяна на морално остарялото технологичното оборудване с по-ново и надеждно такова, както в структурата на общинска администрация	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.7: Софтуерно осигуряване на администрацията	Закупуване на общ и специализиран софтуер за нуждите на общинска администрация и обучение на служителите за работа с новият специализиран софтуер	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 1	Мярка 1.2.	Дейност 1.2.8: Разширяване обхвата на предоставяните електронни услуги и публични регистри.	Разширяване обхвата на предоставяните електронни услуги и публични регистри, оцифряване на регулационните и застроителните планове	RCO 13 — Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	бр.	Община Струмяни	1	3
Приоритет 1	**Мярка 1.3. Регионално и трансгранично сътрудничество**							
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.1: Планиране на интегрирани териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Планиране на заложените в ПИРО интегрирани териториални инвестиции със съседните общините и общините от ЮЗР	RCO 76 — Съвместни проекти	бр.	Община Струмяни, ИСУН	1	3
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.2: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на интегрираните териториални инвестиции с общините от област Благоевград и ЮЗР	RCO 76 — Съвместни проекти	бр.	Община Струмяни, ИСУН	1	3
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.3: Сътрудничество с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни	Осъществяване на контакти с представители на публични институции от двата трансгранични райони и други страни, - разработване на идеи за съвместни интегрирани трансгранични проекти.	RCO 87 — Организации, осъществяващи трансгранично сътрудничество	бр.	Община Струмяни, Интеррег	1	8
Приоритет 1	Мярка 1.3.	Дейност 1.3.4: Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на проекти с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни, традиционни партньори на общината по транснационални проекти	Партньорство при подготовката, изпълнението и управлението на проекти с институции от трансграничните райони в България - Гърция, България - РС Македония и др. страни, традиционни партньори на общината по транснационални проекти	RCO 84 — Съвместни пилотни дейности, изпълнявани по проекти RCO 85 — Участници в съвместни схеми за обучение RCO 88 — Трансгранични проекти за партньорско обучение с цел засилване на дейностите за сътрудничество	Бр. Бр. бр.	Община Струмяни, Интеррег	1	3 20 3
Приоритет 2	**Социално сближаване, укрепване и развитие на висококвалифициран човешкия капитал**							
Приоритет 2	**Мярка 2.1 Подобряване на достъпа до трудова заетост**							
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.1: Увеличаване дела на заетите и наетите лица в общината	Идентифициране на основни комуникационни и информационни процеси между ДБТ и неактивни лица в общината, атрактивно стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, регистрация в ДБТ;	RCO 61 — Годишен брой на безработните лица, обслужвани чрез подобрени съоръжения на службите по заетостта (капацитет)	%	ОбщинаСтрумяни Бюро по труда - Струмяни, АЗ	1	2
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.2: Увеличаване дела на заетите и наетите лица от уязвимите групи в общината	Специфична подкрепа за самостоятелна заетост на лицата от уязвимите групи в общината на пазара на труда;	Увеличаване на броя на лицата от уязвимите групи в общината, интегрирани на пазара на труда	%	ОбщинаСтрумяни Бюро по труда - Струмяни, АЗ	1	2

Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.3: Подобряване баланса между отделните социални групи и сигуряване на равенство на пазара на труда	Насърчаване на участието на жените, самотните и многодетни родители на пазара на труда;	RCO 82 — Участници в съвместни действия за насърчаване на равенството между половете, равните възможности и социалното приобщаване	бр.	ОбщинаСтрумяни Бюро по труда - Струмяни, АЗ	1	10
Приоритет 2	Мярка 2.1	Дейност 2.1.4: Професионално ориентиране	Организиране на кампании с цел професионално ориентиране за всички заинтересовани страни, предоставяне на трудово консултиране и професионално ориентиране	RCO 101 — МСП, инвестиращи в развитие на уменията	бр.	ОбщинаСтрумяни Бюро по труда - Струмяни, АЗ	1	10
				Общо мярка 2.1.	**0**			
Приоритет 2	**Мярка 2.2 Социално сближаване и равни възможности**							
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.1: Подкрепящи услуги в общността за деца и младежи	Подкрепящи услуги в общността за деца и младежи	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.2: Дълготрайна грижа за лица с трайни увреждания и възрастни	Полагане на неформална грижа в домашна среда за лица с трайни увреждания и възрастни	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	10
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.3: Подобряване на социалната инфраструктура	Подобряване на средата в съществуващата социална инфраструктура и възможности за тяхното преструктуриране в интегрирани здравно-социални услуги, вкл.: Основен ремонт и оборудване /готварски печки, бойлер, шкафове и стелажи за складово помещение и др./ на общинска сграда, помещение на Домашен социален патронаж; Ремонтни дейности и закупуване на оборудване за защитени жилища в с. Раздол, съгласно съществуващи наредби и др., закупуване на допълнително оборудване за нуждите на 4 центъра за лица с психични растройства в с. Каменица	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	50
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.4: Подкрепа на лица, жертви на насилие или дискриминация	Комплексен подход за подкрепа на лица, жертви на насилие и активна обществена политика за намаляване на дискриминацията на уязвимите групи в общината, вкл. закупуване на допълнително оборудване, консумативи материали за работата на психолог, здравен медиатор и здравен работник, за нуждите на предстоящият за откриване ЦОП в с. Микрево	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	5
Приоритет 2	Мярка 2.2	Дейност 2.2.5: Увеличаване капацитета на съществуващи социални услуги	Увеличение на капацитета на ЦСРИ, с. Струмяни, вкл. увеличение базата на сградата и специалистите в ЦСРИ, с. Струмяни. Закупуване на специализирано оборудване за нуждите на ЦСРИ, с. Струмяни (магнит за магнитотерапия, ластици за рехабилитация, средства и пособия за групови занимания)	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	10
Приоритет 2	**Мярка 2.3 Оказването на подкрепа за нуждаещите се**							
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.1: Оказване на подкрепа от първа необходимост за нуждаещите се	Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали, мебели и/или строителни материали, които ще са необходими в следствие на наводнения, пожари. Закупуване и предоставяне на медицински изделия - инвалидни колички, патерици и други пособия.	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	150
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.2: "Пакети за новородени"	Предоставяне на "Пакети за новородени" на семейства с ниски доходи, за деца в риск от изоставяне и за деца, които живеят в рискова среда, съгласно новият програмен период на Програма за храни 2021-2027 г.	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	20

Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.3: "Топъл обяд"	Разширяване обхвата и подобряване качеството и контрола на социална услуга „Топъл обяд“	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	50
Приоритет 2	Мярка 2.3	Дейност 2.3.4: „Асистентска подкрепа“	Разширяване обхвата и подобряване качеството и контрола на специализирана социална услуга „Асистентска подкрепа“	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	бр.	Община Струмяни	1	10
Приоритет 2	**Мярка 2.4 Подобряване на качеството на предоставяните здравни услуги**							
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.1: Обновяване на сградния фонд на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Обновяване на сградния фонд на СЗУ и СЗС в селата Микрево, Струмяни и Илинденци	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	3
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.2: Технологично обновяване на функциониращите бивши здравни участъци и служби	Технологично обновяване на функциониращите здравни кабинети - анализ на нуждите, проучване на пазара, разработване и реализиране на проекти.	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	3
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.3: Подобряване достъпа до здравни услуги, вкл. на уязвимите групи в общината	Разкриване на нов кабинет за здравни услуги в ромската махала на с. Микрево	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград		3
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.4: Привличане на медицински специалисти в общината	Създаване на условия за привличане на медицински специалисти в общината, чрез предоставяне на общински квартири, заплащане на пътни разходи , допълнително материално стимулиране и т.н.предвид ситуацията с пандемичната обстановка и тежките последствия от COVID-19 и последвалата необходимост от повече здравни специалисти, които да полагат грижа за жителите на общината. Осигуряване на стипендии за студенти по медицина и мед. сестри, които след завършване да практикуват професията си на територията на общината.	Брой привлечени медицински специалисти	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	1
Приоритет 2	Мярка 2.4	Дейност 2.4.5: Развитие на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Създаване на информационна система обслужваща здравните работници и подобряваща достъпа на граждани до здравни услуги. Разработване на платено приложение за предоставяне на телездравеопазване - Медицинска практика от разстояние	Брой медицински практики от разстояние	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	3
Приоритет 2	**Мярка 2.5 Превенция на здравето и повишаване здравната култура**							
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност 2.5.1: Повишаване на здравната култура на населението	Атрактивни кампании за утвърждаване на здравословния начин на живот и повишаване на здравната култура	Брой проведени кампании	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	3
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност 2.5.2: Повишаване на здравната информираност на населението	Организиране на здравно-информационни кампании сред подрастващите и представителите на етническите малцинства	Брой проведени кампании	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	3
Приоритет 2	Мярка 2.5	Дейност: 2.5.3: Подобряване здравното състояние на уязвимите групи в общината	Осигуряване на мобилни екипи за извършване на профилактични прегледи и изследвания в по- труднодостъпни и отдалечени населени места	Брой профилактични прегледи	бр.	Община Струмяни Здравни специалисти РЗИ Благоевград	1	90
Приоритет 2	**Мярка 2.6 Подобряване на образователната инфраструктура**							

Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.1: Основен ремонт на ДГ "Патиланци", с Микрево с два филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на: ДГ „Патиланци", с.Микрево и на двата филиала - филиал Струмяни и филиал Илинденци; вкл. основен ремонт на занималните, спалните и общите помещения, преустрояване на помещенията, проектиране на нови помещения за обособяване на яслени групи, основен ремонт на разливните стаи, подмяна на всички съоръжения в дворните пространства и др.	RCO 66 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната инфраструктура за грижи за деца (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни ОДЗ "Патиланци"	1	160
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.2: Основен ремонт на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Основен ремонт и реконструкция на сградния фонд, дворните пространства и прилежащата инфраструктура на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. цялостен вътрешен ремонт и ремонт на покрива на сградата; изграждане на нови кабинети; изграждане на нови санитарни възли и др.	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	1	340
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.3: Изграждане на прилежаща образователна инфраструктура	Изграждане на физкултурен салон към СУ "Св. Паисий Хилендарски"	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	1	340
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.4: Подмяна на обзавеждането на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Обновяване на обзавеждането на: ДГ "Патиланци", с. Микрево и двата му филиала - в с. Струмяни и с. Илинденци	RCO 66 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната инфраструктура за грижи за деца (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни ОДЗ "Патиланци"	1	160
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.5: Подмяна и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Подмяна на старо и закупуване на ново обзавеждането на СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево, вкл. подмяна на обзавеждане в съществуващите помещения и кабинети, както и закупуване на ново обзавеждане за новоизградени кабинети и физкултурен салон.	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	1	340
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.6: Технологично обновяване на ДГ "Патиланци" и двата му филиала	Закупуване на климатици, телевизори, аудио-визуална техника, CD уредба, компютри, уеб камера, брой USB, Лаптоп, Мултифункционално устройство, мултимедия, интерактивна дъска, комплект /тонколони, микрофони, стойки, усилвател/, професионална перална машина, сушилня, електрически професионални готварски печки/комбинирани/, електрическа фурна, пасатор, планетарен миксер, хладилници, фризери, стерилизатори, професионална дъска и ютия.	RCO 66 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната инфраструктура за грижи за деца (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни ОДЗ "Патиланци"	1	160
Приоритет 2	Мярка 2.6	Дейност 2.6.7: Технологично обновяване на училище СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	Закупуване на компютри/лаптопи, софтуер, мултифункционални, интерактивен пакет (смарт дъска и мултимедия), локални мрежи, климатици, аудиовизуална техника и др. оборудване.	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни СУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Микрево	1	340
Приоритет 2	**Мярка 2.7 Качествено образование за всеки**							
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.1: Повишаване качеството и подобряване достъпа до образование	Разширяване обхвата на предучилищното и начално образование, занимания по интереси за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения. Кампании за толерантност и намаляване на агресията. Разработване на индивидуални учебни планове и програми	RCO 16 — Заинтересовани страни, участващи в процеса на опознаване на сферата на предприемачеството	бр.	Община Струмяни	1	20

Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.2: Изграждане на училищна STEM среда	Изграждане на училищен STEM център в община Струмяни, търсене на съвместна работа с други STEM центрове в областта и учене на разменни начала	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни	1	40
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.3: Модернизация на учебния процес	Цифровизиране на учебното съдържание с отворен достъп, развиване на цифрови умения на всички участници в образователния процес и разкриване на високотехнологични езикови кабинети и лаборатории	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни	1	40
Приоритет 2	Мярка 2.7	Дейност 2.7.4: Подкрепа за иновативни детски градини и училища	Обучение и сертифициране на иновативни учители, разработване на иновативни програми, стимулиращи интегрирано дуално гимназиално обучение (проучване на възможности за дуално обучение на разменни начала в рамките на областта) и въвеждащи монтесори падагогика в детската градина и съществуващите филиали към нея	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	бр.	Община Струмяни	1	100
Приоритет 2	**Мярка 2.8 Учене през целия живот**							
Приоритет 2	Мярка 2.8	Дейност 2.8.1: Професионална квалификация и преквалификация	Кариерно ориентиране на учениците, предоставяне на обучения за преквалификация на работното място на заетите лица и др.	RCO 101 — МСП, инвестиращи в развитие на уменията	бр.	Община Струмяни Бюро по труда	1	5
Приоритет 2	Мярка 2.8	Дейност 2.8.2: Иновативни форми за учене	Оигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот и подкрепа за практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица	RCO 101 — МСП, инвестиращи в развитие на уменията	бр.	Община Струмяни Бюро по труда	1	5
Приоритет 2	**Мярка 2.9 Развитие на културата, спорта и младежките дейности**							
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.1: Развитие на културата	Инвестиции за обновяване на културните институции, в т.ч. читалищата и религиозни храмове	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	бр.	Община Струмяни Читалища, БПЦ	1	100
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.2: Развитие на младежките дейности	Развитие на младежките дейности. Създаване на скаутски клуб - Струмяни и разработване на годишен план за скаутски дейности	RCO 16 — Заинтересовани страни, участващи в процеса на опознаване на сферата на предприемачеството	бр.	Община Струмяни Читалища, БПЦ	1	40
Приоритет 2	Мярка 2.9	Дейност 2.9.3: Развитие на спорта и местата за отдих	Оценка на необходимостта от подобряване и разширяване на съществуваща спортна инфраструктура в общината и облагородяване на места за отдих и спорт в населените места от общината	Бр. подкрепени площадки за отдих и спорт в населените места от общината	бр.	Община Струмяни	1	3
Приоритет 3	**Модернизиране на инфраструктурата**							
Приоритет 3	**Мярка 3.1. Модернизиране на ВиК инфраструктурата**							
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.1: Реконструкция и подмяна на водопроводна мрежа и изграждане на нова вътрешна канализационна мрежа	Реконструкция на довеждащ водопровод ф200 PE в с. Струмяни и землището на с. Струмяни - от км 0+006 до км 0+495 в път III-1008 "Струмяни - Микрево - Раздол - Клепало - границата с Македония"; реконструкция довеждащ водопровод ф200 PE от км 0+917 до км 1+395 вляво от ОТ 175; реконструкция довеждащ транзитен водопровод ф200 PE за резервоар с. Микрево и с. Драката; реконструкция улична водопроводна мрежа ф90 PE; нов уличен канал за битови отпадъчни води, нов уличен дъждовен канал; подмяна на сградни водопроводни отконения с водопроводни тръби.	RCO 30 — Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди	км	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	2 км

Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.2: Изграждане на допълнително водоснабдяване на група села на територията на Община Струмяни	Изграждане на ново водовземно съоръжение на Напоителен канал „Асен Итов" на кота 1014,00 м и нов водопровод от водовземното съоръжение до съществуващ водопровод за питейно-битово водоснабдяване от ВС "Шашка река" в района на с. Илинденци с дължина 10км. Допълнителното водоснабдяване се превдижда за селата Струмяни, Микрево, Илинденци, Драката, Каменица и Горна Крушица.	RCO 30 — Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди	км	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	10 км
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.3: Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейните води.	Изграждане на ПСПВ в община Струмяни, землището на с. Кърпелево към довеждащ водопровод от Малешевска планина - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на ПСПВ.	RCO 30 — Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди	бр.	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	1 бр. ПСПВ
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.4: Подобряване на канализационната инфраструктура	Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на с. Микрево	RCO 31 — Дължина на мрежите за събиране на отпадъчни вода, новоизградени или консолидирани	км	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	1
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.5: Изграждане на модул пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Струмяни, община Струмяни	Изграждане на модул ПСОВ в с. Струмяни - Прединвестиционно проучване и изготвяне на технически проект. Изграждане на модул ПСОВ.	RCO 32 — Нов или подобрен капацитет за пречистване на отпадъчни води	бр.	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	1 бр. нов модул ПСОВ
Приоритет 3	Мярка 3.1.	Дейност 3.1.6: Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) за с. Микрево, община Струмяни	Изготвяне на технически проект за изграждане на ПСОВ, довеждащи комуникации, изграждане на довеждащ и отвеждащ колектор за пречистване на отпадъчните води на с. Микрево, общ. Струмяни. Обхваща: изграждане на довеждащ колектор от с. Микрево до площадката на ПСОВ. Изграждане на отвеждащ колектор за пречистени води от площадката за ПСОВ до точката на заустване във водоприемника р. Струма. Изграждане на довеждащ водопровод от с. Микрево до площадката за ПСОВ. Изграждане на външно ел. захранване до трафопост в площадката за ПСОВ. Изграждане на ПСОВ за с. Микрево.	RCO 32 — Нов или подобрен капацитет за пречистване на отпадъчни води	бр.	ВиК - Благоевград, Община Струмяни	1	1 бр. нова ПСОВ
				Общо мярка 3.1.	**0**			
Приоритет 3	**Мярка 3.2. Подобряване на транспортната свързаност**							
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност чрез републиканска пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция и ремонт на републиканска пътна мрежа - първокласен път I-1 /Е-79/„Благоевград – Симитли – Кресна – Кулата – граница Гърция" от км 406.500 до км 413.500; третокласен път Път III-1008 „(Кресна-Кулата) Струмяни – Микрево – Раздол – Клепало – граница Македония" - създаване на технически и идеен проект за доизграждането на участък от третокласния път Струмяни - ГКПП „Клепало" с дължина около 17 км.; третокласен път Път III-1082 "/III-108/ - Рибник – Лебница – Струма – Вълково – Микрево – Кресна" от км 13.200 до км 25.200	RCO 46 — Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — други	км	Община Струмяни, АПИ	1	9
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.2: Подобряване на транспортната достъпност до социалната инфраструктура в общината	Изграждане на мостово съоръжение над р. Каменица и реконструкция на прилежащи улици за осигуряване на транспортен достъп до 4 центъра за грижа за лица с психични разстройства в село Каменица, община Струмяни	RCO 46 — Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — други	бр.	Община Струмяни	1	1 бр. мостово съоръжение

Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.3: Подобряване на транспортната свързаност чрез общинската пътна мрежа	Рехабилитация, реконструкция или ремонт на общинската пътна мрежа - пътища BLG2314, BLG2315, BLG3311, BLG3312, BLG3313, BLG2244, BLG1310	RCO 46 — Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — други	км	Община Струмяни	1	4
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.4: Ремонт, реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в населените места в община Струмяни	Реконструкция и рехабилитация на улици, вкл. обвързване със зелени пространства, ремонт и полагане на нови настилки, обновяване на прилежащи пространства и връзки, оптимизация на местата за улично паркиране, подмяна/поставянена нови елементи на градското обзавеждане, полагане на маркировка, озеленяване по транспортните комуникации, изграждане на оптична свързаност; Прединвестиционни проучвания. Разработване на проекти. Финансиране. Обществени поръчки. Реализиране на проектите.	RCO 46 — Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — други	км	Община Струмяни	1	12
Приоритет 3	Мярка 3.2.	Дейност 3.2.5: Подпомагане постигането на по-голяма свързаност между Р България и РС Македония	Логистична и административна подкрепа при изпълнението на проект за изграждане на нов граничен пункт "Клепало" и нова пътна инфраструктура. Активна подкрепа на строителството на нов 8.8-километров пътен участък от Струмяни до границата.	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други	км	Община Струмяни	1	8.8 км.
Приоритет 3	**Мярка 3.3. Подобряване на енергийна ефективност**							
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.1: Саниране на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, училище и детска градина, читалища и др.).	Изготвяне на обследване за ЕЕ, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	RCO 19 — Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	бр.	Община Струмяни	1	2
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.2: Подмяна на топлинни и охлаждащи системи в публични сгради с такива с по-ниско енергопотребление.	Изготвяне на обследване за ЕЕ на отоплителните и охлаждащите инсталации, изготвяне на инвестиционни проекти, изпълнение на ЕЕ мерки, предписани в обследването	RCO 19 — Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	бр.	Община Струмяни	1	2
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.3: Подмяна на външното изкуствено осветление с енергоефективно такова, базирано на възобновяеми енергийни източници	Изготвяне на обследване за ЕЕ за външното изкуствено осветление, изготвяне на инвестиционни проекти, подмяна на съществуващо външно осветление с такова, базирано на ВЕИ /LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори/ в цялата община (с изключение на вече въведеното енергийно ефективно LED осветление в част от с. Микрево), въвеждане на автоматизирани системи за контрол на външното изкуствено осветление.	RCO 19 — Обществени съоръжения, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	бр.	Община Струмяни	1	4
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.4: Слънцето в община Струмяни – неизчерпаем източник на електрическа енергия	Изготвяне на обследване за ЕЕ, изготвяне на инвестиционни проекти за изграждане на соларни покриви на основните публични сгради (административни сгради, социални центрове и услуги, училище и детска градина, читалища и др.) за задоволяване собствени нужди на сградите	RCO 19 — Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	бр.	Община Струмяни	1	4

Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.5: Внедряване на мерки за енергийна ефективност в частни еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни	Разработване и реализиране на общинска програма за енергийна ефективност на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради на територията на община Струмяни. Подготовка на обследвания за ЕЕ и технически паспорти на жилищни сгради, организиране на кампании сред местната обществеост, реализиране на мерки за ЕЕ в жилищни сгради, подобряване на отоплителните системи на жилищни сгради и др.	RCO 18 — Домакинства, получили подкрепа за подобряване на енергийните характеристики на жилището си	бр.	Община Струмяни	1	12
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.6: Изграждане на общински соларен парк за задоволяване на собствени нужди на общината.	Изграждане на фотоволтаична централа на общински терени/покриви за производство на електрическа енергия за собствени нужди на общината и при възможност продажба на излишната електроенергия	RCO 22 — Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия)	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.7: Подпомагане и насърчаване частни инвестиции за изграждането на соларни паркове	Подпомагане и насърчаване на частни дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за изграждането на соларни паркове на територията на община Струмяни.	RCO 22 — Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия)	бр.	Община Струмяни МСП	1	5
Приоритет 3	Мярка 3.3.	Дейност 3.3.8: Подпомагане изграждането и използване на ВЕИ за производствени, земеделски и битови нужди.	Подпомагане на частните дружества при подготовката и реализацията на инвестиционни намерения за повишаване на енергийната ефективност в предприятията и земеделските стопанства и въвеждане на ВЕИ в производствения процес	RCR 30 — Предприятия с подобрени енергийни характеристики	бр.	Община Струмяни МСП	1	5
Приоритет 3	**Мярка 3.4. Подобряване на електронната съобщителна мрежа и свързаност**							
Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.1: Изграждането на общинска лъчеобразна система от многолентов интернет - обхващащ с рационално изградени трасета „опорните села”	Изграждането на общинска лъчеобразна система от многолентов интернет - обхващащ с рационално изградени трасета „опорните села" и включването в него на всички обекти даващи публични услуги. Общинската многолентова интернет система ще позволи превръщане на община Струмяни в „електронна община”.	RCO 41 — Допълнителен брой домакинства с широколентов достъп с много голям капацитет; RCO 42 — Допълнителен брой предприятия с широколентов достъп с много голям капацитет	бр.	Община Струмяни	1	40 10
Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.2: Изграждане на обществени зони със свободен достъп до Интернет в населените места с над 500 души население	Увеличаване на площта на публичните зони със свободен достъп до интернет в с. Микрево, с. Струмяни и с. Илинденци	RCO 41 — Допълнителен брой домакинства с широколентов достъп с много голям капацитет	бр.	Община Струмяни	1	40

Приоритет 3	Мярка 3.4.	Дейност 3.4.3: Обезпечаване на високо ниво на киберсигурност	Изграждане и внедряване на адекватни мерки и политики за киберсигурност и превенция на кибер престъпленията, вкл. анализ на връзките на сървърната инфраструктура и масивите за съхранение на данни в общината; анализ на мрежовата инфраструктура; прозвъняване на мрежовата инфраструктура в сградите на общината; документиране на техниката и локалните физически връзки в сървърните/техническите помещения; Изготвяне на стратегия за поетапна модернизация на съществуващата IT инфраструктура и въвеждане на решения за подобряване нивата на мрежова и информационна сигурност.	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	**Приспособяване към изменението на климата и опазване на околната среда**							
Приоритет 4	**Мярка 4.1. Интегрирано управление на водите и превенция на риска от наводнения**							
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.1: Периодични проверки на техническото състояние на язовирите и коритата на реките, на санитарно-охранителните зони на действащите водоизточници	Периодични проверки на техническото състояние на язовирите и коритата на реките, на санитарно-охранителните зони на действащите водоизточници	RCO 24 — Нови или усъвършенствани системи за наблюдение на бедствия, за готовност и за предупреждение и реагиране*	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.2: Почистване и корекция на коритата на реките в рамките на урбанизираната територия на населените места (ангажимент на общината) и извън урбанизираната територия на общината	Изготвяне идейни инвестиционни проекти, почистване на реките от наноси, растителност, отпадъци и др., укрепване и/или корекция на речните корита	RCO 24 — Нови или усъвършенствани системи за наблюдение на бедствия, за готовност и за предупреждение и реагиране*	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.3: Повишаване на капацитета за реакция при наводнения на общинската администрация и доброволните отряди и подобряване на реакциите на населението при наводнения	Закупуване на специализирани автомобили, лодки, помпи, облекла, инвентар и други средства за реакция при наводнения Провеждане на обмяна на опит, изграждане на системи за ранно оповестяване и др. Провеждане на информационни кампании сред местната общественост	RCO 25 — Новопостроени или консолидирани защитни съоръжения по крайбрежни ивици, речни и езерни брегове и свлачища за защита на хора, активи и естествената околна среда	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.1.	Дейност 4.1.4: Подобряване на водозадържащата способност на земеделски, горски и крайречни територии.	Изготвяне на проучвания за увеличение на площта на защитните гори по протежения на водните басейни; Инвестиции в зелени площи за управление на водите (суели, възстановяване на реки и озеленяване на природата, дъждовни градини или устойчиви градски дренажни системи (SUDS), езера с дъждовна вода, зони за биозадържане).	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	**Мярка 4.2. Управление на отпадъците**							
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.1: Предотвратяване образуването на нерегламентирани площадки за отпадъци	Организиране и провеждане на информационни кампании сред местното население; Почистване на нерегламентирани сметища; Организиране и провеждане на доброволчески инициативи за почистване на замърсени терени от отпадъци с въвличане на местното население в почистването.	RCO 27 — Национални/регионални/местни стратегии за приспособяване към изменението на климата	бр.	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	1

Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.2: Подобряване на организацията и ефективността на сметосъбирането	Закупуване на нови съдове за отпадъци, вкл. такива със система за компактиране на рециклируеми отпадъци, подземни съдове за смет и др. Закупуване на нова сметосъбираща и сметоизвозваща мащина за новите съдове със система за мониторинг;	RCO 27 — Национални/регионални/местни стратегии за приспособяване към изменението на климата	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.3: Подпомагане на изграждане и оборудване на площадка за съхранение и оползотворяване на строителни отпадъци към РСУО Сандански	Подпомагане изготвянето на на ПИП, вкл. ПУП за площадката; изготвяне на инвестиционен проект за разпределителна площадка за оползотворяване на строителни отпадъци; доставка и пускане в експлоатация на трошачно-сортировъчна машина с магнитен сепаратор, за разделяне, сортиране и предаване за последващо рециклиране и оползотворяване. Площадка с Инсталация за натрошаване и сортиране на строителни отпадъци, базирана на верижната модулна система	RCO 34 — Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	бр.	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.2.	Дейност 4.2.4: Повишаване обществената информираност относно практиките на устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.	Организиране и провеждане не информационния кампани, обучение на населението за практиките на устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.	RCO 27 — Национални/регионални/местни стратегии за приспособяване към изменението на климата	бр.	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	1
Приоритет 4	**Мярка 4.3. Подобряване качеството на атмосферния въздух**							
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.1: Информационни кампании сред местното население за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление	Обмяна на опит. Информационни кампании сред местното население за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление	Брой подменени индивидуални отоплителни устройства на твърдо гориво с алтернативни източници на отопление	бр.	Община Струмяни, НСИ	1	25
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.2: Подмяна на ППС и специализираните автомобили на общинска администрация, общински структури и общинските предприятия с електромобили или хибридни автомобили	Закупуване или оперативен лизинг на нови ППС и специализирани автомобили на общинска администрация, общински структури и общинските предприятия с електромобили или хибридни автомобили	Брой закупени електромобили или хибрудни автомобили	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.3: Мониторинг на качеството на атмосферния въздух	Разработване на общинска програми за качеството на атмосферния въздух. Доставка и монтаж на техника за мониторинг, допълваща функциите на ИАОС, ежедневен мониторинг на качеството на въздух.	RCO 39 — Инсталирани системи за мониторинг на замърсяването на атмосферния въздух	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.4: Образователна и рекламно-информационна кампании за качеството на атмосферния въздух	Подготвяне и провеждане на ежегодни кампании по време на Европейската седмица на мобилността и стимулиране на алтернативните начини на придвижване	Брой проведени кампании	бр.	Община Струмяни	1	3
Приоритет 4	Мярка 4.3.	Дейност 4.3.5: Стимулиране и подкрепа на МСП за въвеждане на системи за пречистване на въздуха в потенциално замърсяващи производства.	Провеждане на информационни кампании сред МСП, подпомагане и насочване към местата за кандидатстване	Брой предприятия	бр.	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	2
Приоритет 4	**Мярка 4.4. Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие**							

Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.1: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в защитени територии по реда на Закона за защитените територии	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗТ: Резерват „Соколата"; ЗМ „Находище на Вебиев див бадем"; ПЗ „Шаралийска пещера"; ЗМ „Чукаро"	RCO 37 — Площ на защитените зони по „Натура 2000", обхванати от мерки за опазване и възстановяване в съответствие с рамката за приоритетни действия RCO 99 — Площ извън защитените зони по „Натура 2000", обхванати от мерки за опазване и възстановяване	ха	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	40 40
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.2: Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие в Защитени зони по Директива за птиците и по Директива за местообитанията на територията на община Струмяни	Изпълнение на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и изграждане на екопътеки в някой от ЗЗ по Директивата за птиците и по Директивата за местообитанията: 1. Кресна - с код BG0002003. 2.Пирин буфер - с код BG0002126. 3. Пирин - с код BG0000209. 4. Кресна – Илинденци - с код BG0000366. 5. Огражден - Малешево - с код BG0000224.	RCO 37 — Площ на защитените зони по „Натура 2000", обхванати от мерки за опазване и възстановяване в съответствие с рамката за приоритетни действия RCO 99 — Площ извън защитените зони по „Натура 2000", обхванати от мерки за опазване и възстановяване	ха	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	40 40
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.3: Подобряване на качеството и възстановяване на зелените системи на община Струмяни	Инвестиции в изграждане на зелени пространства (зелени балкони, зелени стени, зелени покриви, атриум, зелени настилки, паркинги, зелени огради, шумоизолации и др.) в населените места; Инвестиции в развитие на градски и извънградски зелени пространства, включително подобряване на връзките между зелените площи (алеи от дървета, дървета по улиците / живи плетове, зелени детски площадки / училищни площадки, зелени и цветни площади, зелени площи около реките - Крайречна градина Цапаревска и Крайречна градина Каменица;); Инвестиции в развитие на естествени градски зелени площи (общински парк в с. Микрево, зелени квартални площи, зелени пространства, зелени спортни съоръжения, храсти, позеленяване на изоставени зони);	RCO 36 — Повърхностна площ на подкрепяната зелена инфраструктура в градските райони	дка	Община Струмяни РИОСВ - Благоевград	1	10
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.4: Подобряване на благосъстоянието на горските територии	Изготвяне и изпълнение на горскстопански планове за поддържане и развитие на горските територии на Община Струмяни. Планиране засаждането на подходящи горски видове за местните условия и борба с ерозията. Провеждане на ежегодни залесителни дейности; Изграждане на горски пътища и инфраструктура с превантивен характер.	RCO 28 — Зони, обхванати от мерки за защита срещу горски пожари	ха	Община Струмяни	1	1500
Приоритет 4	Мярка 4.4.	Дейност 4.4.5: Превенция и защита на екосистемите от засушавания и пожари	Провеждане на информационни кампании за превенция на пожарите, изграждане на защитни кладенци, водоеми, използване на местни водни източници и напоителни системи, доставяне на системи и съоръжения за ранно известяване, изграждане на горски просеки и т.н.;	RCO 28 — Зони, обхванати от мерки за защита срещу горски пожари	ха	Община Струмяни	1	1500
Приоритет 5	**Развитие на иновативна цифрова, кръгова и зелена икономика**							
Приоритет 5	**Мярка 5.1. Изграждане на модерна бизнес инфраструктура и инвестиционен профил**							

Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.1: Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори	Разработване на „Бизнес профил на община Струмяни“, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори и представянето й пред национална компания "Индустриални зони"; Представяне на възможностите на община Струмяни за инвестиции съвместно със съседни общини от област Благоевград и ЮЗР	Създаден бизнес профил на община Струмяни	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 5	Мярка 5.1.	Дейност 5.1.2: Подготвяне на терени за привличане на инвеститори	Подготвяне на терени за привличане на инвеститори, изготвяне на ПУП, идейни инвестиционни проекти за изграждане на довеждаща и основна обслужваща инфреструктура	RCO 04 — Предприятия, получаващи нефинансова подкрепа	бр.	Община Струмяни НСИ	1	5
Приоритет 5	**Мярка 5.2. Изграждане на подкрепяща среда за развитие на устойчив и иновативен бизнес**							
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.1: Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики	Провеждане на редовни срещи с бизнеса и земеделските производители с цел обмен на информация и добри практики и подобряване на качеството на услугите за бизнеса	Брой проведени срещи с бизнеса	бр.	Община Струмяни	1	5
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.2: Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	Информиране на бизнеса за възможностите за финансиране на бизнес идеи и проекти по европейски програми от фондове на ЕС от уеб-страницата на общината.	RCO 04 — Предприятия, получаващи нефинансова подкрепа	бр.	Община Струмяни НСИ	1	25
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.3: Създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“.	Инициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на иновативен клъстер „Добивна и преработваща промишленост“, обхващащ предприятията за добив и преработка на мрамор и добив на флуорит	RCO 04 — Предприятия, получаващи нефинансова подкрепа	бр.	Община Струмяни	1	15
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.4 Информационен портал и изложение на МСП от региона	Създаване на информационен портал за подкрепа на малките и средни предприятия в региона, съвместно със съществуващ бизнес инкубатор. Организиране и провеждане на изложение. Закупуване на необходимо оборудване и техника.	RCO 15 — Създаден капацитет за инкубация RCO201 — Предприятия, получаващи подкрепа (микро-, малки, средни и големи предприятия)*	бр. бр.	Община Струмяни МСП	1 1	1 15
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.5: Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	Подкрепа за инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в МСП	RCO 12 — Предприятия, получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги	бр.	Община Струмяни НСИ	1	5
Приоритет 5	Мярка 5.2.	Дейност 5.2.6: Подкрепа за технологично обновяване на МСП	Подкрепа за технологично обновяване на МСП	RCO201 — Предприятия, получаващи подкрепа (микро-, малки, средни и големи предприятия)*	бр.	Община Струмяни ИСУН	1	15
Приоритет 5	**Мярка 5.3. Изграждане на инфраструктура за устойчиво развитие на земеделието и подкрепа за земеделските стопани**							
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.1: Създаване и развитие на поливните системи за земеделските земи чрез използването на автоматизирани системи	Инициране, разработване и реализиране на проект за изграждане на поливни системи за земеделски земи чрез използването на автоматизирани системи, захранвани от ВЕИ	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	км	Община Струмяни Напоителни системи АД	1	5
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.2: Изграждане на общински пазар в община Струмяни	Обследване на възможността за изграждане на крайпътен пазар "Струма".	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства*	бр.	Община Струмяни	1	15

Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.3: Изграждане на регионална борса/тържище за реализиране на земеделска продукция на производители от общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини	Обследване на възможността за изграждане на борса/тържище за реализиране на земеделска продукция между общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини - изготвяне на инвестиционни проекти, обновяване на инфраструктурата, зелените системи и оборуването на пазарните площи и последващо изготвяне на технически проект.	RCO 04 — Предприятия, получаващи нефинансова подкрепа*	бр.	Общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини	1	15
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.4: Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители	Осигуряване на подкрепа за технологична модернизация на земеделските производители; Организиране на срещи на местните земеделски производители с представители на ДФЗ за информиране за активните и предстоящите схеми за подпомагане на земеделските производители	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства*	бр.	Община Струмяни МИГ Струма	1	15
Приоритет 5	Мярка 5.3.	Дейност 5.3.5: Стимулиране развитието на биоземеделиие и успешни земеделски практики	Стимулиране развитието на биоземеделиие и успешни земеделски практики. Подпомагане на сертификацията на площи за биоземеделие. Популяризиране на добри практики в областта на биоземеделието	RCO 04 — Предприятия, получаващи нефинансова подкрепа*	бр.	Общините Струмяни, Сандански, Кресна, Петрич и др. съседни общини	1	15
Приоритет 5	**Мярка 5.4. Създаване на туристическа дестинация „Струмяни“ и регионални туристически продукти**							
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.1: Подобряване на административния капацитет за капитализиране и управление на туристическите ресурси	Участие на представители на общинската администрация, МС - Струмяни в обучения, обмяна на опит, международни събития, форуми и събития в областта на турзма	Брой лица преминали специализирани обучения	бр.	Община Струмяни	1	10
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.2: Създаване на актуална база данни за състоянието на културно-историческото и природното наследство на Община Струмяни	Провеждане на проучване на състоянието на културно-историческото наследство на община Струмяни	Брой създадени бази данни	бр.	Община Струмяни	1	1
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.3: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство на община Струмяни и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - РС Македония ; Социализация на археологически туристически обекти; Създаване на туристическа атракция "Възраждане на епископски храмове" съвместно с общини от РС Македония, Виртуална реставрация на раннохристиянска епископска базилика от края на IV до средата на VI век в м. „Градището“;	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	бр.	Община Струмяни Общини от ЮГЗ	1	150
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.4: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от средновековието и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничните региони България - Гърция и България - Македония, Реставрация, консервация и експониране на религиозни обекти - средновековно селище м. „Мита черква” и м. „Тумбите”; средновековно селище в м. „Пъдарката”; средновековно селище в м. „Дърковен”; средновековен некропол в м. „Подина”; средновековно селище в м. „Град каяси”; средновековна църква в м. ”Грамадете”	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	бр.	Община Струмяни Общини от ЮГЗ	1	150
Приоритет 5	Мярка 5.4.	Дейност 5.4.5: Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането	Проучване, опазване, реставрация и социализация на културно-историческо наследство от Възраждането и представяне на регионален туристически продукт, включващ общини от ЮЗР и трансграничния регион България - Македония - възрожденски жилищни сгради в типичния Огражденско-малешевски архитектурен стил	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	бр.	Община Струмяни Общини от ЮГЗ	1	150

Приложение 4.

Доклад за проучване на общественото мнение в община Струмяни

ПИРО Струмяни 2021 – 2027 г.

При разработване на План за интегрирано развитие на община Струмяни бе направено проучване на мнението на жителите на общината относно слабостите, силните страни, възможностите и очакванията на жителите за развитието на общината. Анкетната карта е била достъп на официалния сайт на община Струмяни в периода 29.06.2020 - 31.07.2020 на адрес https://www.strumyani.org/currentNews-1054-newitem.html.

В направената анкета участие са взели 52 жители на община Струмяни и работещи в нея. Анкетираните са на възраст над 16 години. Най-голям дял от участниците в анкетата са на възраст от 30 до 39 години (32,7 %), следвани от групата на възраст между 40 и 49 години (25 %) и анкетираните на възраст над 60 години (15,4 %). Едва 13,5% от анкетираните са на възраст между 18 и 29 години, анкетираните на възраст от 50 до 59 години са 9,6 %, а най-малко са анкетираните на възраст от 16 до 18 години (3,8 %). Така анкетираните трудоспособни граждани са 80,8 % от участниците.

Диаграма 1. *Вашата възраст е:*

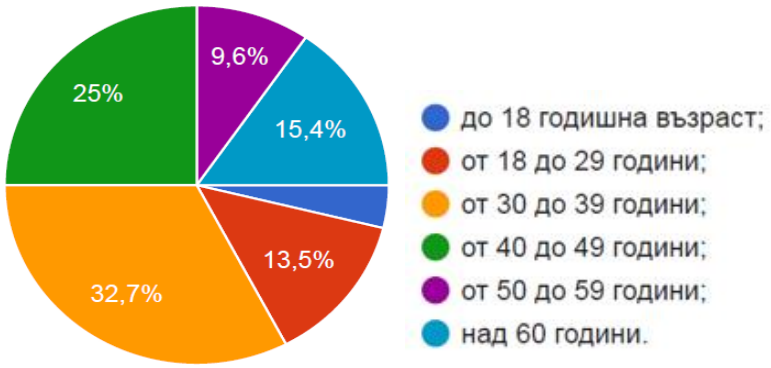

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

От попълнилите анкетата 65,4 % са жени, а 34,6 % от участвалите в допитването са мъже.

Диаграма 2. *Вашият пол е:*

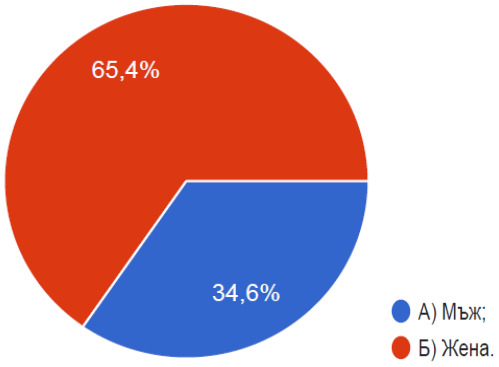

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

От анкетираните 75 % имат образователна степен „висше образование“, 23,1 % са със „средно образование“, 1,9 % от участниците имат образование „по-ниско от основното“. Сред доброволно взелите участие в анкетата няма човек с „основно образование“.

Диаграма 3. *Придобита степен на образователна квалификация:*

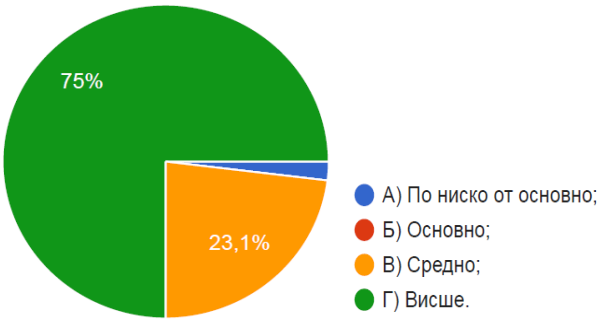

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На въпроса от анкетата относно професията на участниците не са отговорили 16 човека (30,77 % от анкетираните), а 36 човека (69,23 % от анкетираните) са отговорили, както следва: по петима участника се занимават с педагогика и счетоводство (13,9 % от отговорилите), по четирима участници работят като технически експерти и заемат позицията на старши и младши експерти (11,1 % от отговорилите), трима работят в общинската администрация и трима работят като социални работници (8,3 % от отговорилите). Двама сред анкетираните са медицински специалисти и двама са бизнесмени (5,6 % от отговорилите). По 1 човек от попълнилите анкетата се занимават с: туризъм, икономика, животновъдство и поддръжка на клиенти (2,8 % от отговорилите), един човек е технически ръководител, един човек е шофьор, в анкетата е участвал един компютърен специалист и един пенсионер (2,8 % от отговорилите).

Диаграма 4. *Вашата професия е:*

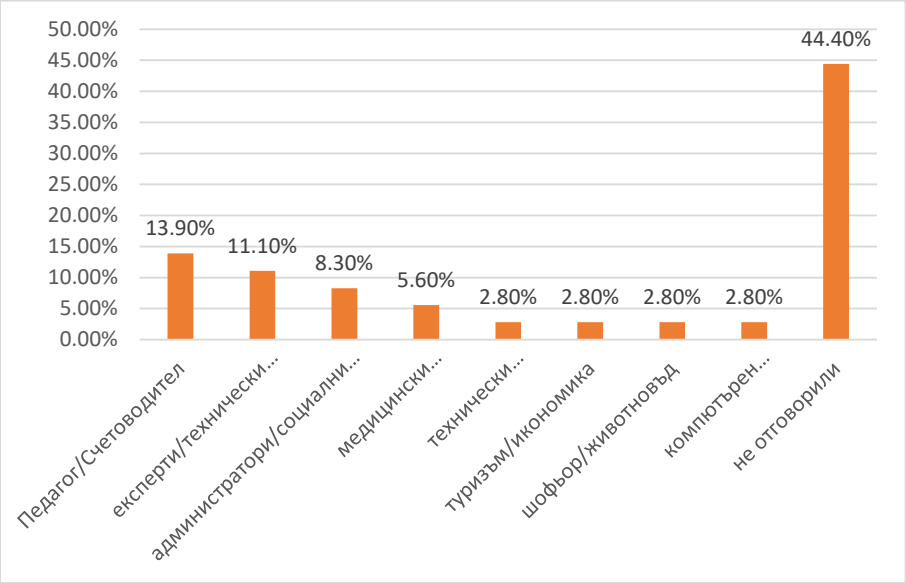

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На въпроса от анкетата относно местоживеенето на анкетираните 10 от тях посочват, че не живеят в общината (19,23 %), 12 жители на общината живеят в с. Микрево (23,08 %), по 11 участници са жители на с. Илинденци и с. Струмяни (21,15 %). Двама от попълнилите анкетата са жители на с. Никудин (3,85 %), а по 1 от анкетираните (1,92 %) са жители на селата: Драката, Раздол, Каменица, Велющец, Колибите и Горна Крушица.

Диаграма 5. *Вие сте жители на:*

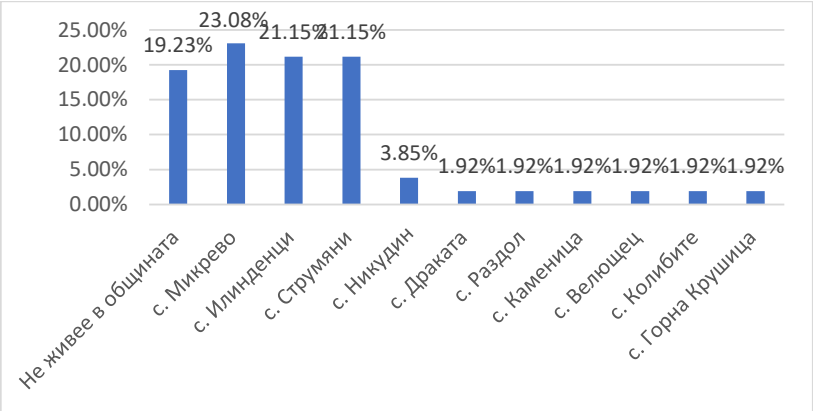

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На въпрос в анкетната карта относно трудовата заетост на гражданите, попълнили допитването 94,2 % отговарят, че са работещи, а процентът на безработните, учащите и пенсионерите, участвали в анкетата е пренебрежително малък.

Диаграма 6. *Трудова заетост*

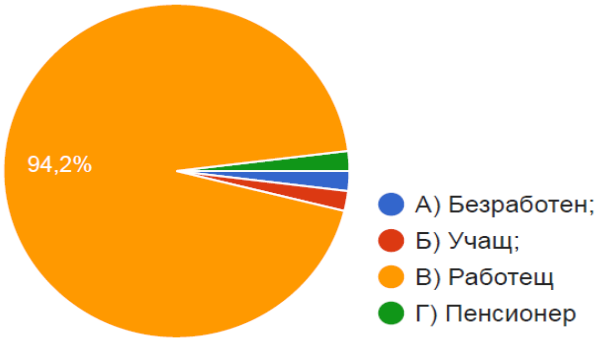

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

От описания социален профил на участниците в анкетата се налагат следните изводи: в анкетата са взели участие жители на общината, представители на двата пола, от различни възрастови групи, грамотни със средно и по-високо образование. Мнение по зададените въпроси са изразили хора с активна гражданска позиция, които се интересуват от развитието на тяхната община и населени места. Основната част от взелите участие в анкетата са в икономически активни в трудоспособна възраст, главно жени и основно служители в публичния сектор и бизнеса.

На въпроса запознати ли са с приоритетите на развитие на Община Струмяни за периода 2014-2020 г., 53,8 % от анкетираните отговарят положително, а 46,2 % от участниците заявяват, че не са запознати. По–голяма част от анкетираните са хора с активна гражданска позиция, които се интересуват от проблемите и стратегическото развитие на община Струмяни и имат отношение към въпросите на настоящето проучване.

Диаграма 7. *Запознати ли сте с приоритетите на развитие на община Струмяни за периода 2014-202 0г.?*

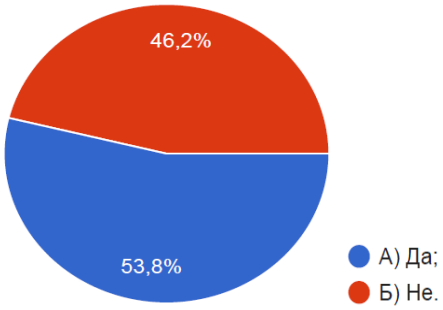

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Участниците в проучването са помолени да посочат трите най-големи проблеми на община Струмяни. Най-много участници в проучването смятат, че най-големият проблем е обезлюдяването (67.3 %). На второ място е посочено състоянието на техническата инфраструктура и елементите на градската среда с 50 %, а на трето място е проблемът с безработицата и ниските доходи - 42,3 %. Като други значителни проблеми са посочени: ограничения достъп до здравни услуги (25 %), проблеми със сметосъбиране и чистотата (23,1 %) и екологичните проблеми (21.2 %). Като не толкова значителни са посочени проблемите с липсата на работещи съоръжения за напояване (19,2 %), недостиг на питейна вода (17,3 %) и осветеността на улиците (13,5 %), но те могат да се превърнат в по-значителни проблеми за в бъдеще, ако не се предприемат мерки за тяхното разрешаване. Като малозначителни проблеми са посочени: битовата престъпност (9,6 %), ограничения достъп до културни събития (7,7 %), ограничения достъп до административни и социални услуги (5,8 %) и природните бедствия (0 %).

Диаграма 8. *Посочете трите най-значими проблеми на община Струмяни*

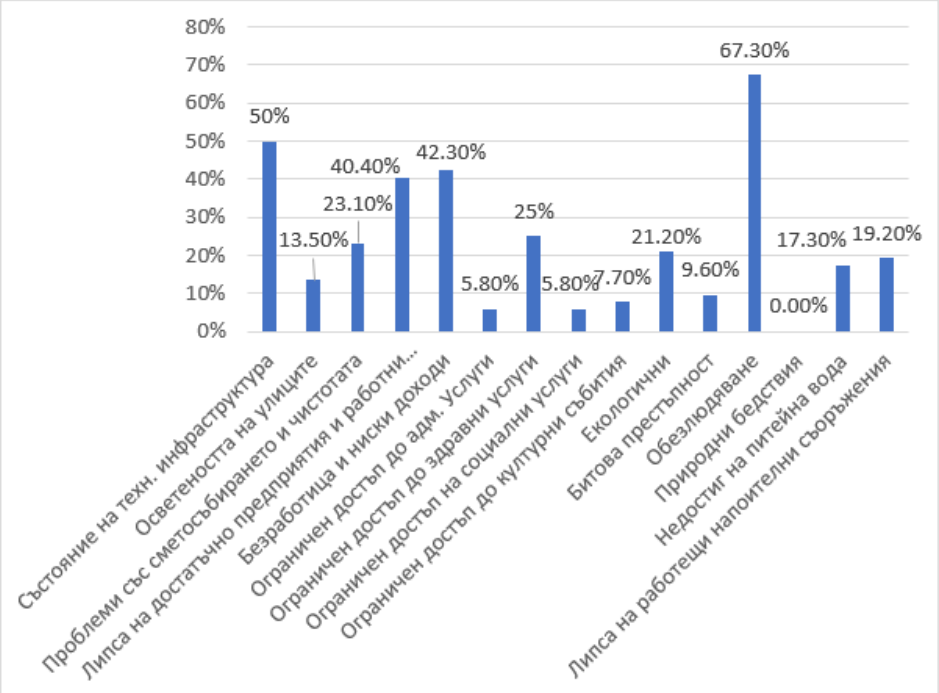

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Участниците в проучването са попитани да определят икономическото състояние на Община Струмяни. Най-голям дял от анкетираните определят икономическото състояние на общината като незадоволително (34,6%), 30,8 % определят икономическото състояние като задоволително. Според 23,1 % от участниците в проучването икономическото състояние е лошо, а за едва 11,5 % от анкетираните то е положително.

Диаграма 9. *Как определяте икономическото състояние на Община Струмяни?*

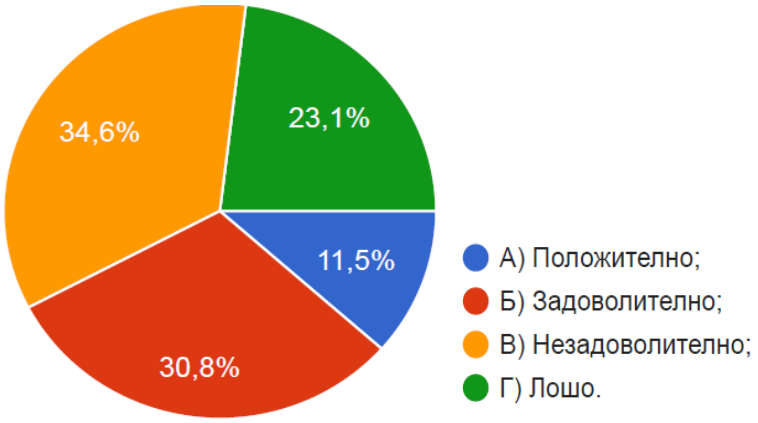

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Участниците в проучването са запитани относно кои според тях са най-големите икономически проблеми на Община Струмяни. Като най-значителни икономически проблеми те определят недостатъчното разнообразие на икономическите сектори (48,08 %), недостига на квалифициран персонал (34,60 %), липсата на логистична база и подкрепа за стартиране на нови предприятия (32,70 %). Като значителни проблеми са определени липсата или недостатъчното развитие на високотехнологични и иновативни производства с висока добавена стойност (28,80 %) и преобладаващите неконкурентни и замиращи производства в местната икономика (26,90 %). Като не толкова значителни проблеми са дадени неразвитите трансгранични връзки със съседните държави и сезонната зависимост на местните производства (15,40 %), както и остарялата и амортизирана производствена база на предприятията (11,50 %). Като най-малко значителни проблеми са определени отдалечеността от основните транспортни артерии за износ на продукцията и недостига ма местни ресурси (суровини и материали) с по 7,70 %.

Диаграма 10. *Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община с Струмяни?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Анкетираните посочват трите ограничения, които възпрепятстват развитието на успешен бизнес в общината, както следва: липса или лошо техническата инфраструктура в индустриалните зони (61,5%), липса на подходящи инвестиционни терени (55,8%) и данъчни и административни бариери (44,2%). Като не толкова значителни ограничения са определени: липсата на подходяща информационна инфраструктура (34,6%), затруднения достъп до основни логистични центрове и пазари (28,8%) и липса на офис пространства (13,5%).

Диаграма 11. *Кои са трите ограничения, които възпрепятстват развитието на успешен бизнес в Община Струмяни?*

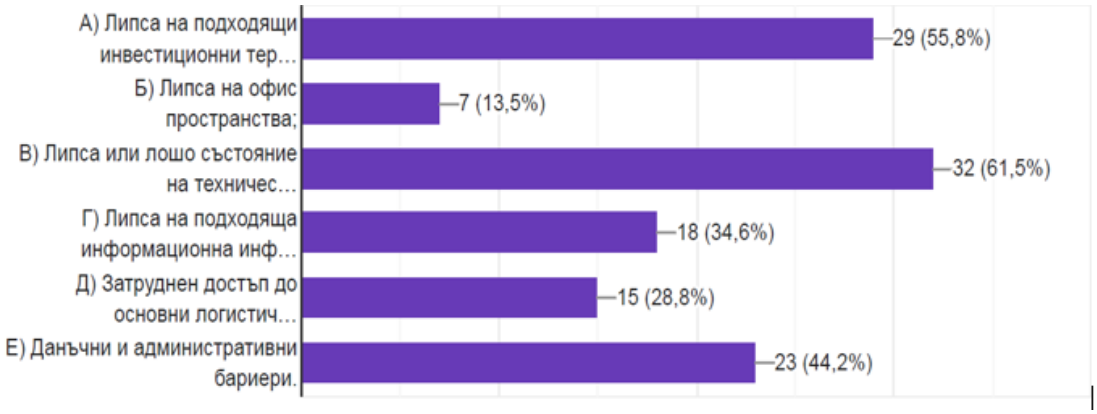

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Запитани кои са трите най-значими социални проблеми на Община Струмяни, като най-значими проблеми са определени миграцията на млади и образовани хора (63,5 %), влошени демографски показатели – ниска раждаемост, висока смъртност (61,5 %) и ниска образованост на населението (50 %). Като други сравнителни значими проблеми са определени: неефективната интеграция на хора в неравностойно положение, включително малцинствени и изолирани групи (46,2 %), ниско качество или затруднен достъп до здравеопазване (36,5 %) и продължителната безработица (28,8 %). Като малозначителни проблеми са определени: престъпността и нарушаването на обществения ред и ниско качество или затруднен достъп до образование с по 11,5 %, както и ниско качество или затруднен достъп до социални услуги с 7,7 %.

В резултат на направения анализ е направен извода, че трите най-сериозно социални проблема са миграцията на млади и образовани хора, влошените демографски показатели и ниската образованост на населението.

Диаграма 12. *Кои са трите най-значими проблеми на територията на Община Струмяни?*

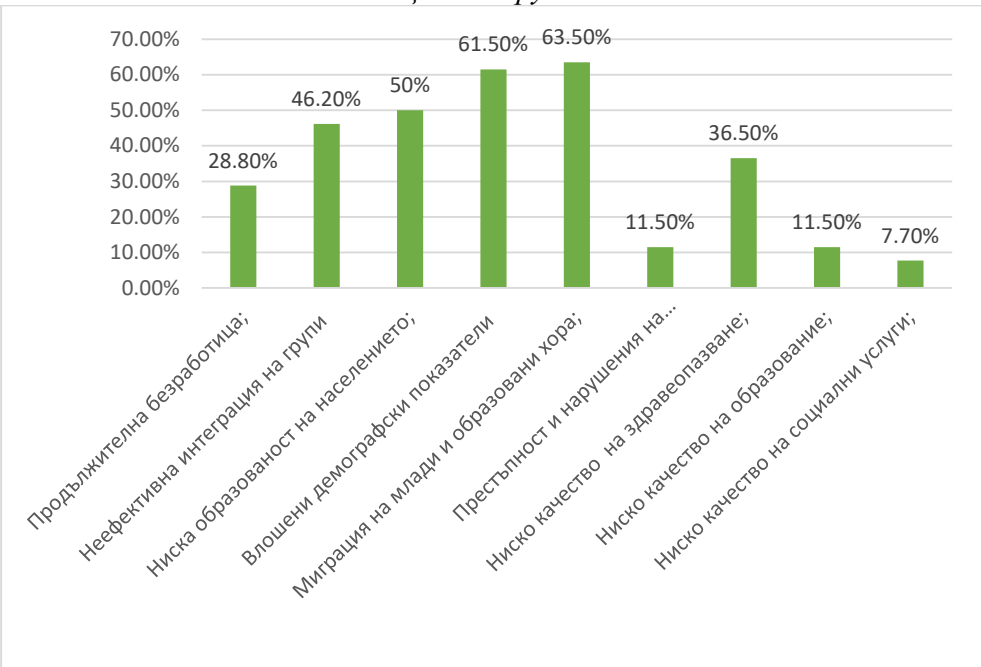

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На въпрос кои са трите най-значими проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Струмяни, анкетираните отговарят, както следва: като най-значим проблем е определен на първо място лошото състояние на пътната инфраструктура с 76,92 %. На второ място е поставен проблемът с липсата или лошото състояние на водоснабдителна мрежа (53,8 %), а на трето място е лошото състояние на уличната инфраструктура с 46,2 %. Като не толкова значителни проблеми са определени: неосигурения обществен транспорт (38,5 %), лошото състояние на околната среда – зелени площи, води, въздух, шум, отпадъци (28,8 %) и липсата, или лошото състояние на канализационна мрежа (26,9 %). Като малозначителни проблеми са посочени: лошо състояние на сградния фонд – социални и здравни заведения, училища и детски градини, културни и спортни обекти с 15,4 %, недостига на обекти за обществени обслужване – социални и здравни обекти, културни и спортни обекти (11,5 %), както и ниско качество на съобщителната – телекомуникации и интернет (1,9 %).

Диаграма 13. *Кои са трите най-значими проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Струмяни?*

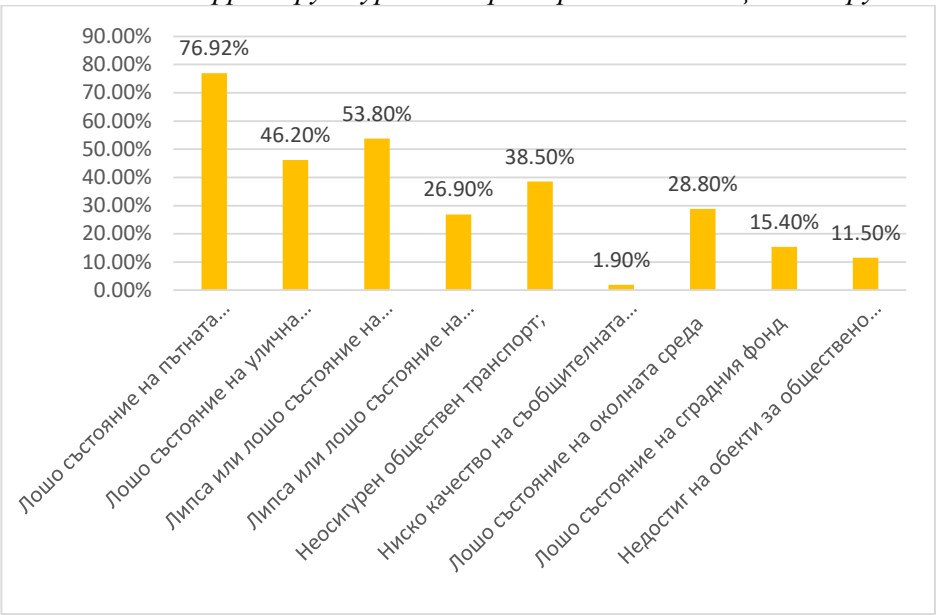

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На въпросът кои са трите основни проблема, които Общината трябва приоритетно да реши, анкетираните отговарят по следния начин: на първо място бива поставен проблемът с обезлюдяването на селата с 84,6 %, на второ място е поставено осигуряването на работни места (67,3 %), на трето място е посочено подобряването на качеството на питейната вода (50 %), а на четвърто място е посочен проблемът с подобряване на техническата инфраструктура с 40,4 %. Като по-незначителни проблеми са определени: липсата на достатъчно развита преработваща промишленост с 21,2 %, сезонния характер на икономиката с 11,5 % и ниска производителност на сектор услуги с 9,6 %.

Диаграма 14. *Кои са трите основни проблема, които общината приоритетно трябва да реши?*

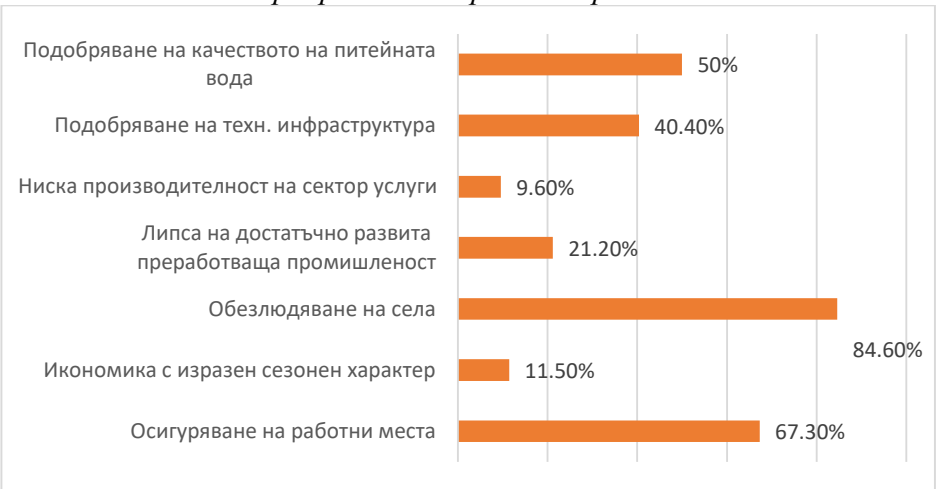

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Участниците в анкетата оценяват качеството на публичните услуги в община Струмяни по скалата от 1 до 5, като 1 означава „не отговаря на нуждите на гражданите“, а 5 означава, че „отговаря в значителна степен на нуждите на гражданите“.

Относно качеството на общинската пътна инфраструктура 45 човека (86,53 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 7 човека (13,46 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците в анкетата не са удовлетворени от качеството на общинската пътна инфраструктура.

Относно качеството на уличната и тротоарна мрежа в населените места, осветление и паркинги 47 човека (90,38 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 5 човека (9,62 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от състоянието на уличната и тротоарна мрежа.

Относно състоянието и качеството на канализационната мрежа 48 човека (92,31 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 4 човека (7,69 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от състоянието и качеството на канализационна мрежа.

Относно качеството на пречистване на отпадните води 46 човека (88,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 6 човека (11,54) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от качеството на пречистване на отпадните води.

Относно състоянието на водопроводната мрежа и качество на питейната вода 46 човека (88,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 6 човека (11,54) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от състоянието на водопроводната мрежа и качеството на питейната вода.

Относно качеството на пречистване на питейна вода 46 човека (88,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 6 човека (11,54 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от качеството на пречистване на питейната вода.

Относно състояние на съоръжения за напояване, достъпност и замърсеност на водите за напояване 46 човека (88,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 6 човека (11,54 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от състоянието на съоръжения за напояване, достъпност и замърсеност на водите.

Относно качеството културния живот – състояние на места за провеждане на културни дейности, празници и културни събития – културен календар, опазване на културното наследство, предаване на традициите на младите поколения 23 човека от анкетираните посочват оценка от 1 до 3 (44,23 %), а 29 човека (55,77 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че има противоречие в мнението на участниците, но те са по-скоро удовлетворени от качеството на културния живот.

Относно качеството на образованието - състояние и достъп до училища, ясли и детски градини 29 човека (55,77 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 23 човека (44,23 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че има противоречие в мнението на участниците, но те са по-скоро неудовлетворени от качеството на образованието.

Относно качеството на сметосъбиране, сметоизвозване и сметодепониране 36 човека (69,23 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 16 човека (30,77 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците са по-скоро неудовлетворени от качеството на сметосъбирането, сметоизвозването и сметодепонирането в общината.

Относно качеството на почистване и миене на уличните пространства 46 човека (88,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 6 (11,54 %) човека дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от качеството на почистване и миене на уличното пространство.

Относно състоянието на околната среда – ниво на замърсяване (въздух – прах и др. замърсявания; шум; води) 29 човека (55,77 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 23 човека (44,23 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че има противоречиви мнения на участниците, но те са по-скоро неудовлетворени от състоянието на околната среда.

Относно качеството на услуги свързани със здравеопазването – доболнично – достъп до лични лекари, зъболекари и специалисти, лаборатории; болнично здравеопазване; аптечна мрежа 44 човека (84,61 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а едва 8 човека (15,39 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците не са удовлетворени от качеството на услугите, свързани със здравеопазването.

Относно качеството на услуги свързани със спорта, отдиха и туризма – състояние и достъп до спортни съоръжения; спортен календар; озеленяване - паркове и алеи; туристически зони - 33 човека (63,46 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 19 човека (36,54 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците са по-скоро неудовлетворени от качеството на услуги, свързани със спорта, отдиха и туризма.

Относно състояние и качество на транспортната дейност – жп и автобусен транспорт - 35 човека (67,31 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 17 човека (32,69 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците са по-скоро неудовлетворени от състоянието на транспортната дейност.

Относно състояние и качество на социални услуги – услуги за деца в риск, за възрастни и хора в неравностойно положение, многодетни семейства, самотни майки, общински жилища и др. 36 човека (69,23 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 16 човека (30,77 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че участниците са по-скоро неудовлетворени от качеството на социалните услуги.

Относно достъпността и качество на административните услуги, е-услуги почистване и миене на уличните пространства 25 човека (48,08 %) от анкетираните посочват оценка от 1 до 3, а 27 човека (51,92 %) дават положителна оценка 4 и 5, което води до извода, че има противоречие в мненията на участниците, които са по-скоро удовлетворени от качеството на административните услуги.

Диаграма 15. *Оценете по скалата от 1 до 5 качеството на публичните услуги в Община Струмяни?*

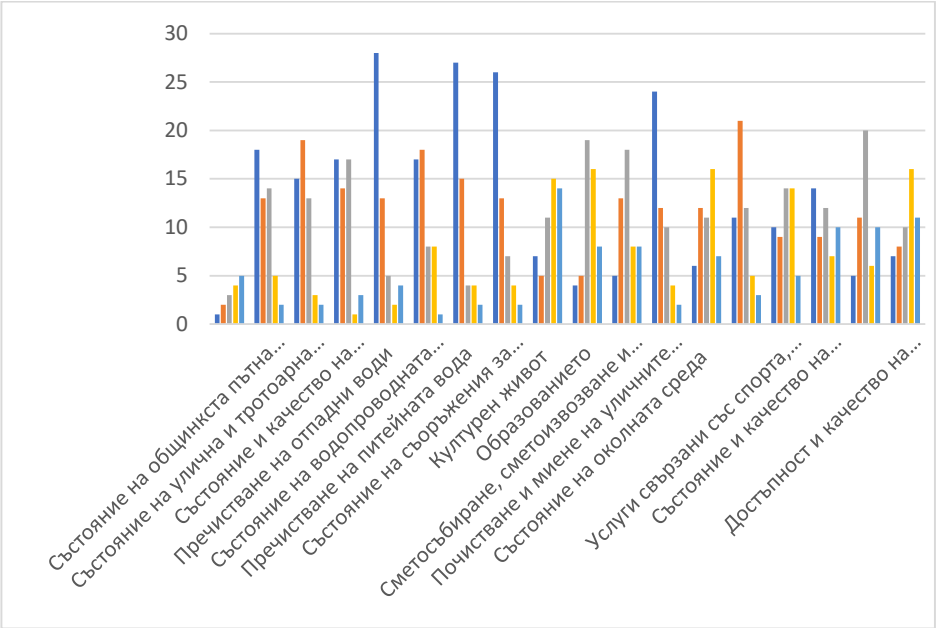

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Изводът от оценката е, че анкетираните не са удовлетворени от състоянието и качеството на:

- общинската пътна мрежа;
- уличната и тротоарна инфраструктура;
- канализационната мрежа и пречистването на отпадните води;
- качество на водопроводната мрежа и пречистването на питейната вода;
- състоянието на съоръженията за напояване, достъпност и замърсеност на водите;
- почистване и миене на уличните пространства;
- услугите, свързани със здравеопазването.

Макар да има противоречиви мнения, участниците в проучването са по-скоро неудовлетворени от качеството на:

- образованието;
- сметосъбиране, сметоизвозване и сметодепониране;

- състоянието на околната среда;
- услугите свързани със спорта, отдиха и туризма;
- транспортната дейност;
- социалните услуги.

Участниците се чувстват удовлетворени от дейността на общината само за качеството на културния живот и административните услуги.

Според анкетираните по 42,3 % са отговорили, че качеството на живот в общината е „задоволително“ и „добро“, 11, 5 % го определят като „лошо, а 3,9 % го оценяват като „добро“. Т.е. независимо от сериозните възражения относно състоянието на техническата инфраструктура и предоставянето на различни комунални услуги, 84,6 % от жителите на общината оценяват качеството си на живот като „добро и задоволително“ и само 11,5 % като „лошо“.

Диаграма 16. *Как бихте оценили качеството на живот в общината на вашето семейство?*

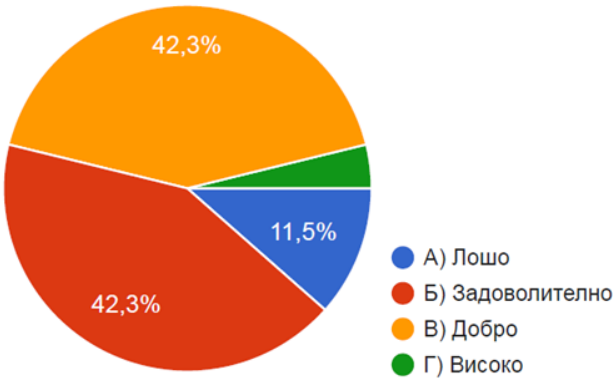

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Отговора на въпроса за доходите показва, че анкетираните местните жители оценяват доходите си като ниски и голяма част от тях отиват за най-необходимите разходи – храна, облекло и битови разходи (комунални и режийни услуги). Близо 1/3 от анкетираните дават между 90 и 100 % от доходите си за тези най-необходими нужди, 1/.4 дават между 75 и 90 % от доходите си, около 1/3 дават от 50 до 75 % и само 13,5 % дават под 50 % от доходите си.

Диаграма 17. *Каква част от доходите си използвате за покриване на неотложни нужди – храна, облекло, битови разходи?*

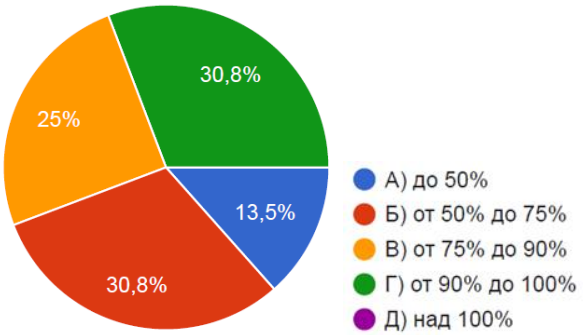

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Близо 1/3 от анкетираните отговарят, че през последните две години членове на тяхното семейство са оставали без работа. От една страна, това е много висок процент и показва, проблем, който има с работните места в общината, а от друга – може да е и отражение на социално-икономическите проблеми свързани със световната пандемия COVID – 19.

Диаграма 18. *Вие или член на Вашето домакинство губили ли сте работата си през последните две години?*

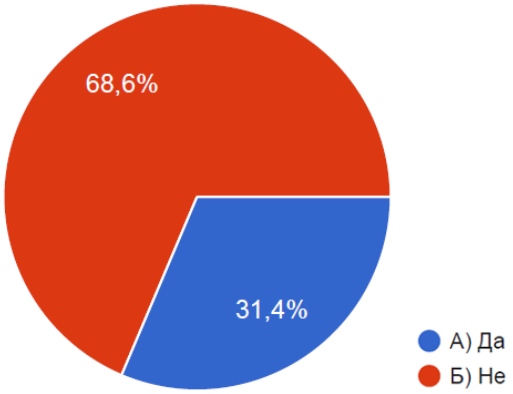

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Независимо, че общината е малка и сравнително изолирана, 1/10 от местното население заявяват, през лятото на 2021, заявява, че член на тяхното семейство е пострадал от световната пандемия COVID – 19.

Диаграма 19. *Вие или член на Вашето семейство пострадали от пандемията COVID – 19?*

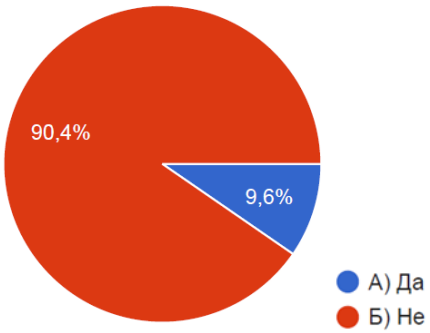

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

На територията на община Струмяни има сериозен проблем с разкриването на работни места, нивото на заплащане и разкриването на нови работни места. Според 43 % в общината не се предлагат работни места. 27,5 % смятат, че заплащането е ниско и не отговаря на тяхната квалификация, а според 25,5 % не образованието и квалификацията им не отговаря на пазарната конюнктура и пазара на труда в общината. Само 4 % от анкетираните считат, че нямат нужната квалификация, за да си намерят работа.

Диаграма 20. *От какво естество са трудностите при намиране на нова работа?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Сред факторите за развитие на общината анкетираните са посочили на първите три места: привличане на инвеститори (78,4 %); развитие на селскостопански продукт (55,8 %); и повишаване на капацитета на местната общност за кандидатстване и изпълнение на проекти, финансирани от европейски програми (46,20 %). На следващите места са посочени: повишаване

на образованието и квалификацията на човешките ресурси (38,50 %); подобряване на техническата инфраструктура (32,70 %) и създаване на индустриална зона (26,90 %).

Хората правилно оценяват, че разкриването на работни места е свързано с привличането на инвеститори, същевременно за това е необходимо подобряване на инфраструктурата и благоустрояване на селищата (привличане на средства от ЕС чрез проекти) и повишаване на образованието, за да се отговори на новите технологични предизвикателства. Както и че развитието на общината е свързано със развитието на селскостопански продукти, за което е необходимо основно преработка на земеделската продукция, която се произвежда в общината.

Диаграма 21. *Кои три фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на Общината?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Като основни приоритети за развитие на общината през следващия програмен период с малка разлика се посочват: подобряване на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, алеи, масов обществен транспорт и др. (60,8 %); опазване на околната среда (зелени площи, ВиК и пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др. - 58,8 %); подкрепа и стимулиране на бизнеса (56,9 %). На следващите места се нареждат: социални въпроси (интеграция на хората в неравностойно положение, борба с безработицата – 45,1 %); и култура и образование.

Диаграма 22. *Кои според Вас трябва да са трите приоритета за бъдещо развитие на общината?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Интересни и много добре ориентирани към бъдещето на общината са отговорите на въпроса за приоритетните зони на въздействие в общината през следващия програмен период. По предпочитание на анкетираните, зоните за въздействие са подредени по следния начин:

- Подобряване на съществуващите и/или изграждане на индустриални и бизнес зони (22 % от всички отговори);
- Подобряване и развитие на зони за отдих и туризъм (18 % от всички отговори);
- Подобряване на зони за повишаване качеството на образованието (15 % от всички отговори);
- Подобряване и развитие на зони за култура и духовна дейност (12 % от всички отговори);
- Подобряване на градски и развитие на крайградски зони (11 % от всички отговори);
- Подобряване на зони за транспортна дейност (9 % от всички отговори);
- Подобряване на зони с преобладаващи жилищни функции (7 % от всички отговори);
- Подобряване на зони с преобладаващи административни/публични функции (6 % от всички отговори).

Анкетираните са имало право да дадат повече от един отговори, затова в диаграмата са посочени два % - първия (по-големия), показва колко от анкетираните са посочили този отговор, а втория (по-малкия) – мястото, което заема този отговор сред всички посочени отговори.

Диаграма 23. *Какви според вас са трите най-приоритетните зони за въздействие, на територията на община Струмяни за периода 2021-2027 г.*

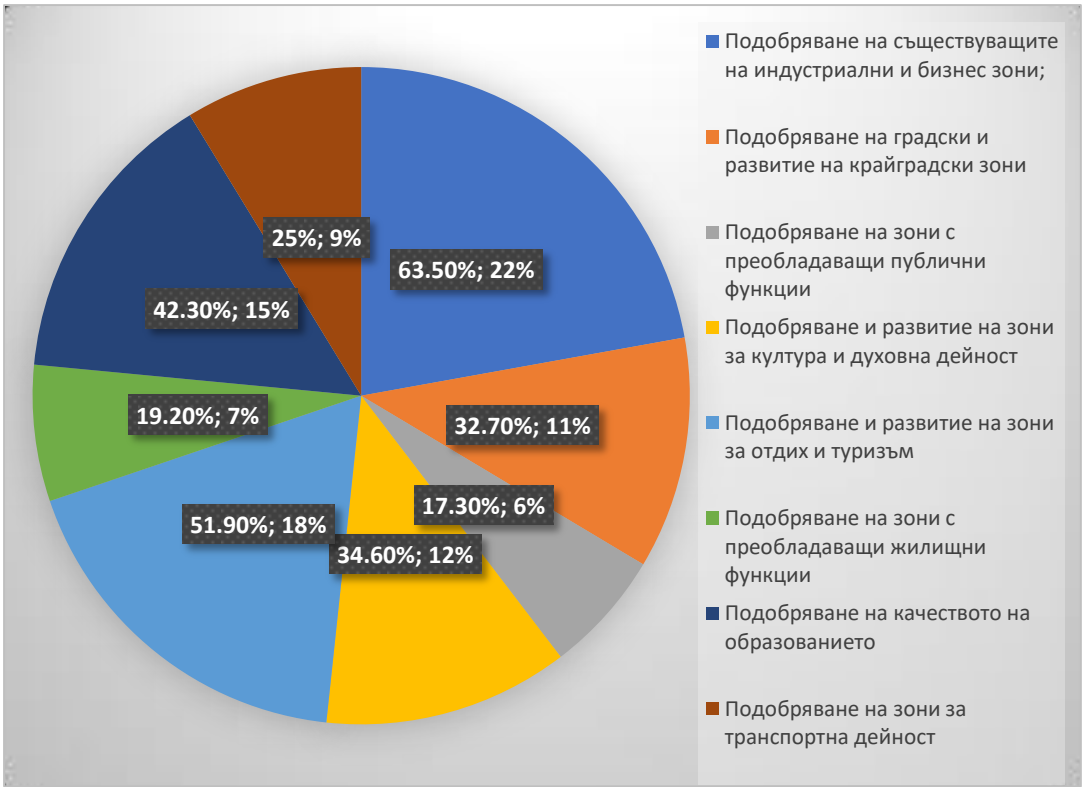

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Относно пространствената регионална ориентация на общината и потенциалните и партньори в бъдеще, анкетирани са поставили на първо място близкия регионален център гр. Сандански (94,2 %), съседната община Кресна (63,5 %) и областния център Благоевград (42,3 %). На следващо място са туристическия център Банско (26,8 %), и близкия по-голям общински център Петрич (26,9 %). От останалите потенциални партньори значение имат общините Разлог (19,9 %) и Симитли (17,3 %).

Диаграма 24. *Кои са трите приоритетни центрове, с които община Струмяни трябва да се интегрира и да разработва съвместни проекти през следващия планов период 2021 – 2027 г.?*

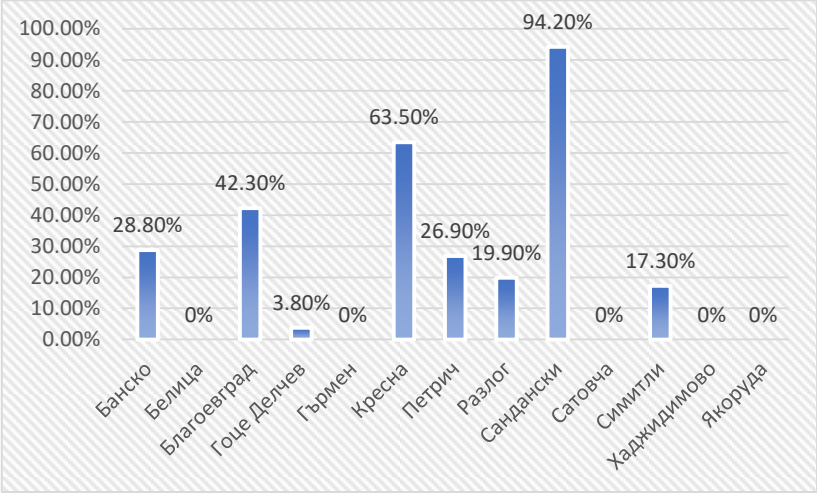

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

В свободен отговор относно развитие на дейности, инициативи и проекти, които могат да се отразят на подобряването на качеството на живот в общината, анкетираните са посочили на първите места: подобряване на инфраструктурата (38,4 %); насърчаване на бизнеса (16,3 %); развитие на туризма и екология (по 8,10 %). 11,6 % от анкетираните не са отговорили на този въпрос.

Диаграма 25. М*ожете ли да посочите дейности, инициативи и проекти, резултатите от които биха се отразили благоприятно върху качеството на живот в община Струмяни?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Като основни канали, източници на информация, от които получават информация за развитието на общината, анкетираните са посочили: интернет страницата на общината (82,7 %); социалните медии (53,8 %); близки и приятели (50 %); лично участие в публични мероприятия (32,7 %); локални и регионални медии (вестници, радиа, телевизии – 25 %). От останалите, значение имат само – други сайтове и портали (17,3 %). Според анкетираните, рекламните материали са почти без значение (7,7 %).

Диаграма 26. *Кои са трите основни източни на информация, които използвате за запознаване с развитието и състоянието на община Струмяни?*

Източник: „Адориа Консулт“, ЕООД

Данните от анкетното проучване показва, потенциална за развитие на общината през следващия програмен период, както и основните приоритети на развитие. Отговорите от анкетното проучване, в голяма степен се припокриват с обсъжданията при проведените фокус групи с различни таргет групи, и обобщения социално-икономическия, териториалния и екологичен SWOT анали.

Екип на „Адориа Консулт“, ЕООД

Приложение 5

Регистър на язовирите на територията на община Струмяни

№ по ред		Населено място Землище	Община	Собственик	Площ на имота (дка)	Забележка
1	**Имот № 061008**	**с. Илинденци**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**10,004**	**Водно ниво: на 3,20 м под кота преливен ръб**
2	Имот № 135109	с. Илинденци	Струмяни	Община Струмяни	7,280	Не е в експлоатация празен
3	Имот № 138036	с. Илинденци	Струмяни	Община Струмяни	1,207	Не е в експлоатация празен
4	Имот № 007137	с. Седелец	Струмяни	Община Струмяни	4,185	Не е в експлоатация празен
5	Имот № 001131	с. Седелец	Струмяни	Община Струмяни	1,203	Не е в експлоатация празен
6	Имот № 001115	с. Седелец	Струмяни	Община Струмяни	0,607	Не е в експлоатация празен
7	Имот № 001069	с. Седелец	Струмяни	Община Струмяни	2,272	Не е в експлоатация празен
8	Имот № 001054	с. Седелец	Струмяни	Община Струмяни	4,061	Не е в експлоатация празен
9	**Имот № 000041**	**с. Седелец**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**5,680**	**Водно ниво: на 1,5 м под кота преливен ръб**
10	Имот № 001150	с. Раздол	Струмяни	Община Струмяни	9,091	Не е в експлоатация празен
11	**Имот № 001109**	**с. Раздол**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**5,909**	**Водно ниво: на 1,5 м под кота преливен ръб**
12	**Имот № 006046**	**с. Палат**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**5,082**	**Водно ниво: на кота мъртъв обем**
13	**Имот № 004150**	**с. Палат**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**8,301**	**Водно ниво: на 2,5 м под кота преливен ръб**
14	Имот № 000025	с. Палат	Струмяни	Община Струмяни	5,428	Не е в експлоатация празен
15	Имот № 004102	с. Никудин	Струмяни	Община Струмяни	7,027	Не е в експлоатация празен
16	Имот № 003130	с. Никудин	Струмяни	Община Струмяни	1,680	Не е в експлоатация празен
17	Имот №003123	с. Микрево	Струмяни	Община Струмяни	4,075	Не е в експлоатация празен
18	**Имот № 002339**	**с. Микрево**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**14,830**	**Водно ниво: на кота преливен ръб**
19	Имот № 007057	с. Кърпелево	Струмяни	Община Струмяни	5,016	Не е в експлоатация празен
20	Имот № 006019	с. Кърпелево	Струмяни	Община Струмяни	2,819	Не е в експлоатация празен
21	Имот № 002089	с. Кърпелево	Струмяни	Община Струмяни	3,643	Не е в експлоатация празен
22	**Имот № 005131**	**с. Клепало**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**5,338**	**Водно ниво: на 2 м под кота преливен ръб**
23	Имот № 003187	с. Клепало	Струмяни	Община Струмяни	3,285	Не е в експлоатация празен
24	Имот № 003184	с. Клепало	Струмяни	Община Струмяни	11,049	Не е в експлоатация празен
25	Имот № 001102	с. Каменица	Струмяни	Община Струмяни	1,727	Не е в експлоатация празен
26	Имот № 002150	с. Добри лаки	Струмяни	Община Струмяни	10,182	Не е в експлоатация празен
27	Имот № 001641	с. Горна Крушица	Струмяни	Община Струмяни	6,477	Не е в експлоатация празен
28	Имот № 001616	с. Горна Крушица	Струмяни	Община Струмяни	5,978	Не е в експлоатация празен
29	Имот № 005019	с. Вракуповица	Струмяни	Община Струмяни	5,131	Не е в експлоатация празен

30	Имот № 000041	с. Вракуповица	Струмяни	Община Струмяни	2,088	Не е в експлоатация празен
31	Имот № 019045	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	1,776	Не е в експлоатация празен
32	Имот № 016043	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	1,358	Не е в експлоатация празен
33	Имот № 016020	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	5,558	Не е в експлоатация празен
34	**Имот № 014069**	**с. Цапарево**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**1,602**	**Водно ниво: на кота мъртъв обем**
35	Имот № 013047	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	0,680	Не е в експлоатация празен
36	Имот № 010030	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	9,236	Не е в експлоатация празен
37	Имот № 008135	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	0,963	Не е в експлоатация празен
38	Имот № 008091	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	3,836	Резервоар В и К
39	**Имот № 008034**	**с. Цапарево**	**Струмяни**	**Община Струмяни**	**6,065**	**Водно ниво: на 4 м под кота преливен ръб**
40	Имот № 007045	с. Цапарево	Струмяни	Община Струмяни	2,665	Не е в експлоатация празен
Общ бр. на язовирите - 40			**Струмяни**	**Община Струмяни**		
Обща площ на язовирите			**Струмяни**	**Община Струмяни**	**194,394**	
Общ бр. на работещите язовири – 8 бр.			**Струмяни**	**Община Струмяни**		
Общ бр. на работещите язовири			**Струмяни**	**Община Струмяни**	**62,811**	

Източник: Общинска администрация Струмяни, Септември 2019 г.

https://data.egov.bg/organisation/datasets/resourceView/6326ccc7-2718-4da0-b953-37ea3de6af4e

http://www.blagoevgrad.government.bg/images/stories/documenti/registers/REG-Yazoviri.pdf

Община Струмяни не иска повече да стопанисва 39 язовира, които са на нейна територия. Общинският съвет взе решение на свое редовно заседание, с което прие по Закона за водите безвъзмездно да се прехвърли собствеността на водоемите в полза на държавата. Те в момента са публична общинска собственост. Предложението за това бе на кмета Емил Илиев. Съветниците възложиха на управника да внесе мотивирано предложение в Министерството на икономиката за промяна собствеността на водните обекти. Те са на обща площ от над 180 декара. Намират се в почти всички населени места на общината. Най-много язовири – 10, са в землището на село Цапарево. Водоеми има още в селата Каменица, Палат, Кърпелево, Добри Лаки, Горна Крушица, Никудин, Микрево, Илинденци, Гореме, Седелец, Клепало и Вракуповица. Само в общинския център Струмяни няма язовир. Занапред 39-те водоема ще се стопанисват от държавата. Тя ще има и отговорността за тяхното поддържане.

https://www.kmeta.bg/yazoviri-s-plost-nad-180-dka-dava-na-durjavata-obstina-strumyani

Приложение 6

Защитени територии в област Благоевград

Име *Резервати*	Код	Цел за обявяване	Землище *Община/населено място*	Площ *(ha)*
“Али ботуш”	13	Запазване на уникални реликтни гори от черна мура, черен бор, борисова ела, богат растителен и животински свят с множество редки и застрашени от изчезване видове	Сандански и Хаджидимово	1628,00
“Конгура”	49	Опазване на най-характерните за Беласица планина първични горски екосистеми от обикновен кестен и бук, и местообитания на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове	Петрич	1316,90
“Тисата”	9	Запазване на единственото в страната компактно находище на дървовидна хвойна	Кресна	583,53
“Ореляк”	44	Запазване на еталонни първични и характерни само за Южен Пирин букови гори	Гоце Делчев	850,00
“Соколата”	46	Опазване на вековна гора от благун и характерната за Малашевската планина флора и фауна.	с. Игралище, общ. Струмяни	211,00
„Баюви дупки – Джинджирица“	3	Биосферен резерват – опазване ценни уникални за Европа гори от черна и бяла мура	Банско, Разлог	2873,00
„Парангалица“	2	Биосферен резерват – опазване на вековни девствени смърчови гори	Благоевград	1487,29
„Юлен“	54	Опазване на образци от горски субалпийски и алпийски екосистеми и находища на редки	Банско	3156,20
Поддържани резервати				
“Конски дол”	21	Съхранение на вековна смърчово-буково-елова гора	Сатовча	34,40
“Тъмна гора”	23	Съхранение на вековна смърчово-буково-елова гора	Гърмен	32,58
Защитени местности				
“Рупите”	56	Да се запази характерен пейзаж на крайречна гора, масово съсредоточаване на птици по време на прелета	Петрич	20,00
“Моравска”	98	Да се запази реликтна средиземноморска растителност с главно участие на дървовидна хвойна	Кресна	184,50
“Топлище”	99	Запазване на находище на папратта Величествена осмунда (Osmunda regalis).	Петрич	0,30
“Естествено находище на чинар - Буйна”	303	Опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 год.	Кресна	0,40
“Естествено находище на чинар”	304	Опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 год.	Кресна	0,40

“Естествено находище на чинар - Кучкарника”	305	Опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 год.	Кресна	11,40
“Павльова падина”	307	Опазване на характерни растителни съобщества с участие на средиземноморски и субсредиземноморски редки и застрашени видове	Хаджидимово	129,6
“Белаците”	308	Опазвани но вековни белборови дървет	Якоруда	0,20
„Бабите“	487	Бивша буферна зона на резерват „Конгура“	Петрич	285,00
„Беслет“	483	Бивша буферна зона на поддържан резерват „Тъмната гора“	Гърмен	57,90
„Блатото“	542	Опазване на естествено блато, представляващо рядък и забележителен за района естествен ландшафт, както и местообитание на защитени животински видове, включително блатна костенурка (Emys orbicularis) и видове от разред Odonata (водни кончета).	Благоевград	0,87
„Жингов бряст“	540	Опазване на растителните видове: Кристална ричия (Riccia crustatata), Еднодомна мания (Mania androgyna), Триделна манния (Mannia triandra), Славянско котенце (Pulsatilla slaviankae), Паяковидна пчелица (Ophrys sphegodes ssp. mammosa), Обикновен анакамптис (Anacamptis pyramidalis), Пурпурен салеп (Orchis purpurea), Тризъбест салеп (Orchis tridentata) и Обикновен салеп (Orchis morio), и тяхното местообитание.	Хаджидимово	11,67
„Карталец“	569	Опазване на растителен вид Подуточашково клинавче/Мехуресточашков клин (Astragalus physocalyx Fisch.) и Съчленен коринефорус (Corynephorus Divaricatus) и тяхното местообитание.	Петрич	7,82
„Кресненско дефиле“	518	Бивша буферна зона на резерват „Тисата“	Кресна	418,50
„Лъжница“	485	Защита на характерни за южен Пирин букови гори	Гоце Делчев	487,00
„Любина скала“	585	Опазване на растителен вид – Вебиев див бадем (Amygdalus webii Spach.) и неговото местообитание.	Сандански	46,07
„Манастирището“	484	Бивша буферна зона на резерват „Конски дол“	Гърмен, Сатовча	77,16
Находище на балканско часовниче“	539	Опазване на растителен вид Балканско часовниче (Erodium absinthoides) и неговото местообитание.	Благоевград	32,67
„Находище на Вебиев див бадем“	557	Опазване на растителен вид Вебиев див бадем (Amygdalus webii), и неговото местообитание.	Струмяни, с. Палат	14,95
„Находище на Катерлива ефедра“	566	Опазване на растителен вид Катерлива ефедра (Ephedra fragilis) и неговото местообитание.	Петрич	0,62
„Находище на Лазерпициум архангелика в м. Круше“	80	Опазване на единственото у нас находище на Laserpitium archangelica.	Разлог	0,80
„Находище на Осилест	532	Опазване на растителен вид осилест здравец (Geranium	Симитли	12,17

здраве“		aristratum) и неговото местообитание		
„Находище на Сребриста поветица“	565	Опазване на растителен вид Сребриста поветица (Convolvulus holosericeus) и неговото местообитание.	Петрич	10,19
„Пиринско лале“	568	Опазване на растителните видове: Пиринско лале (Tulipa pirinica Delip.), Дреновска ведрица (Fritillaria drenovskii), Кристална ричия (Riccia crustata), Славянско котенце (Pulsatilla slaviankae), Недоразвит лимодорум (Limodorum abortivum), Оливиеров минзухар (Crocus olivieri), Стрибърниева каменоломка (Saxifraga stribrnyi), Паяковидна пчелица (Ophrys sphegodes ssp. mammosa), Пърчовка (Himantoglossum caprinum), Обикновен салеп (Orchis morio) и Пурпурен салеп (Orchis purpurea) и техните местообитания.	Хаджидимово	21,58
„Хълма Скалата“	567	Опазване на растителен вид Катерлива ефедра (Ephedra fragilis) и неговото местообитание.	Сандански	17,68
„Чукаро“	486	Бивша буферна зона на резерват „Соколата“	Струмяни, с. Игралище	211,00
Природни забележителности				
“Мелнишки пирамиди”	318	Цялостното запазване на уникалните теренни и характерни особености на местността.	Сандански	1165,60
“Пиростията”	17	Опазване скално образувание	Гоце Делчев	0,20
“Кожуха”	19	Опазване скално образувание	Петрич	94,20
“Водопад – Попина лъка”	57	Естествен водопад на р. Санданска Бистрица	Сандански	0,50
“Водопад на река Туфча”	58	Естествен водопад на р. Туфча	Гоце Делчев	0,20
“Скално образование Купена”	242	Опазване скално образувание	Гоце Делчев	0,10
“Пиростията”	243	Опазване скално образувание	Банско	0,50
“Скално образование Сватбата”	244	Опазване скално образувание	Банско	13,10
“Скално образование Козия камък”	245	Опазване скално образувание	Гърмен	0,60
“Пирамида от гранит в Момина скала”	275	Опазване на пирамиди от гранит	Симитли	1,00
“Кьошката”	279	Опазване на карстов извор и пещера	Разлог	5,00
“Скално образование Черната скала”	287	Опазване скално образувание	Банско	3,50
“Четиринадесет чинара в землището на с. Мендово”	544	Опазване на група вековни дървета	Петрич	0,30
“Пещера в м. “Бойчова скала”	457	Опазване на забележителна пещера	Благоевград	4,00
“Честна водопад в м Чесненско Усое”	482	Опазване на естествен водопад на р. Честна	Якоруда	10,00

“Каялийски скали”	518	Опазване скално образувание	Гърмен	8,00
„Орлите“	421	Опазване на скални образувания	Кресна	10,00
„Шаралийска пещера“	542	Опазване на пещера, представляваща местообитание на редки животински видове (прилепи, безгръбначни и др.).	Струмяни, с. Илинденци	10,37

Източник: ИАОС[1]

[1] Регистър на защитените територии и защитените зони в България, http://eea.government.bg/zpo/bg/result2.jsp

Таблица . *Защитени зони по НАТУРА 2000 на територията на област Благоевград*

Код	Наименование	Тип защитена зона	Площ (ha)	Местоположение
BG0000167	Беласица	Защитена зона по директивата за местообитанията	11587,77	Община Петрич
BG0002107	Бобошево	Защитена зона по директивата за птиците	4835,20	Община Благоевград
BG0000220	Долна Места	Защитена зона по директивата за местообитанията	9514,70	Общини Сатовча и Хаджидимово
BG0002063	Западни Родопи	Защитена зона по директивата за птиците	133384,78	Общини Банско, Гърмен и Сатовча
BG0000625	Изворо	Защитена зона по директивата за местообитанията	7,00	Община Разлог
BG0002099	Кочериново	Защитена зона по директивата за птиците	2434,84	Община Благоевград
BG0002003	Кресна	Защитена зона по директивата за птиците	23495,59	Общини: Кресна, Сандански, Симитли и Струмяни (с. Горна Крушица, с. Драката, с. Илинденци, с. Каменица, с. Кърпелево, с. Микрево)
BG0000366	Кресна - Илинденци	Защитена зона по директивата за местообитанията	48596,43	Общини Кресна, Сандански, Симитли и Струмяни (с. Велющец, с. Вракуповица, с. Гореме, с. Горна Крушица, с. Горна Рибница, с. Добри лаки, с. Илинденци, с. Каменица, с. Клепало, с. Кърпелево, с. Микрево, с. Раздол, с. Седелец, с. Цапарево)
BG0000626	Круше	Защитена зона по директивата за местообитанията	291,0	Община Разлог
BG0002072	Мелнишки пирамиди	Защитена зона по директивата за птиците	13580,05	Община Сандански
BG0002076	Места	Защитена зона по директивата за птиците	20426,64	Общини Банско; Гоце Делчев; Гърмен; Сатовча; Хаджидимово
BG0000224	Огражден - Малешево	Защитена зона по директивата за местообитанията	27373,50	Общини Петрич, Сандански и Струмяни (с. Велющец, с. Добри лаки, с. Драката, с. Игралище, с. Колибите, с. Махалата, с. Микрево, с. Никудин, с. Палат)
BG0001022	Орановски пролом - Лешко	Защитена зона по директивата за местообитанията	13245,47	Общини Благоевград и Симитли
BG0000209	Пирин	По двете директиви	40382,38	Общини: Банско, Гоце Делчев, Кресна, Сандански, Симитли и Струмяни (с. Илинденци) и Хаджидимово
BG0002126	Пирин буфер	Защитена зона по директивата за птиците	31801,84	Общини: Банско, Гоце Делчев, Кресна, Сандански, Симитли и Струмяни (с. Илинденци), Хаджидимово
BG0001021	Река Места	Защитена зона по директивата за местообитанията	19401,69	Общини Банско, Белица, Гоце Делчев, Гърмен и Разлог
BG0000495	Рила	По двете директиви	77927,17	Общини Белица, Благоевград, Разлог, Симитли и Якоруда

BG0002129	Рила буфер	Защитена зона по директивата за птиците	38400,40	Общини: Белица, Благоевград, Разлог, Симитли и Якоруда
BG0001030	Родопи - Западни	Защитена зона по директивата за местообитанията	272851,40	Общини Банско, Гърмен, Сатовча и Хаджидимово
BG0002098	Рупите	Защитена зона по директивата за птиците	8835,40	Община Петрич
BG0001023	Рупите – Струмешница	Защитена зона по директивата за местообитанията	10458,74	Общини Петрич и Сандански
BG0001013	Скрино	Защитена зона по директивата за местообитанията	12755,46	Община Благоевград
BG0002078	Славянка	Защитена зона по директивата за птиците	19433,05	Общини Сандански и Хаджидимово
BG0001028	Среден Пирин - Алиботуш	Защитена зона по директивата за местообитания	68934,38	Общини Гоце Делчев, Петрич, Сандански и Хаджидимово

Източник: ИАОС

Приложение 7

Недвижимо културно-историческо наследство на територията на община Струмяни

№ по Табл. НИНКН / Източник	№ ИМ-Харманли/ Населено място	Обект (адрес) локализация/ № по АКВ	ПСН №	Декларирана/ п-мо /Пр. № /Списък	Обявен ДВ / Пр. НСОПК	Обявен-РМС/Свален /п-мо №/ /проток. №.	Вид	Категория	Исторически данни/забележка
1	2	3	6	7	8	9	10	11	12
1	с. Гореме	Къща на Илия Крамарски		Списък 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
2	с. Гореме	Къща на Христо Г. Цръкварски		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
3	с. Гореме	Къща на Стойко П. Станиов		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
4	с. Гореме	Къща на Георги Хр. Цветков		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
5	с. Гореме	Църква „Св. Димитър”		Списък от 08/12. 1976 г.; П-мо № 2213: 16.04.1980 г.			Художествен		
6	с. Горна Рибница	Църква „Св. Атанас”		Списък от 1977 г.; Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.			Художествен	I група	
7	с. Игралище	Църква „Св. Богородица”		Списък от 30.12.1969 г.; Списък от 12.1977 г.; Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.			Художествен	III група	
8	с. Игралище	Къща на Стойко Г. Стоянов		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
9	с. Игралище	Къща на Васил Д. Терзиев и Иван Д. Терзиев		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		
10	с. Игралище	Къща на Йовчо Ив. Янков и Стоян Ив. Янков		Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен		

11	с. Игралище	Къща на Иван Г. Иванов	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
12	с. Игралище	Къща на Костадин Ив. Тенков	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
13	с. Игралище	Къща на Маргарита Ст. Николова	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
14	с. Игралище	Къща на Мария Г. Георгиева и Крум К. Шуманов	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
15	с. Игралище	Къща на Георги Сп. Калоянов	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
16	с. Игралище	Къща на Борис Д. Ризов	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
17	с. Игралище	Къща на Андон Г. Щуманов	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
18	с. Илинденци	Антично селище и некропол, западно до селото		ДВ бр.63/1973 г.	Археологически	Местно
19	с. Илинденци	Късноантично селище, м. ”Валоги” или м. ”Скалите”, 2 км североизточно		ДВ бр.63/1973 г.	Археологически	Местно
20	с. Илинденци	Антично селище, 2,5 км северозападно, м. ”Рукалото”		ДВ бр.63/1973 г.	Археологически	Местно
21	с. Илинденци	Късноантична крепост, 1,5 км североизточно		ДВ бр.63/1973 г.	Археологически	Местно
22	с. Илинденци	Античен некропол, м. ”Темният дол”, 2 км югоизточно		ДВ бр.63/1973 г.	Археологически	Местно
23	с. Илинденци	Кутлевата воденица	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
24	с. Илинденци	Църква „Св.Марина”	Списък от 30.12.1969 г.		Архитектурно-строителен	
25	с. Илинденци	Щавенската скала /оброчище /	Регистър на ПК от 1956 г.		Етнографски	
26	с. Кърпелово	Църква „Св. Богородица”	Списък от 12.1977 г.;		Художествен	III група

			Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.				
27	с. Колибите	Къща на Костадин С. Николов	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
28	с. Колибите	Къща на Вангел Ил. Чучуков	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
29	с. Микрево	Раннохристиянска базилика, м. ”Градището”, 2 км северозападно	Писмо № 4152 от 15.10.1996 г.			Археологически	
30	с. Палат	Тракийско и антично селище, 2,5 км западно, м. ”Тодоров ден”		ДВ г.	бр.63/1973	Археологически	За сведение
31	с. Палат	Антично селище, 1 км източно, м. ”Падарката”		ДВ г.	бр.63/1973	Археологически	За сведение
32	с. Палат	Антично градище, 500 м североизточно		ДВ г.	бр.63/1973	Археологически	Местно
33	с. Палат	Антично градище, 1,2 км североизточно, м. ”Средок”		ДВ г.	бр.63/1973	Археологически	Местно
34	с. Палат	Църква „Св. Димитър”	Списък от 30.12.1969 г.; Списък от 08. и 12.1976 г.; Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.			Художествен	III група
35	с. Палат	Къща на Григор Ил. Моланов	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
36	с. Палат	Къща на Кирил Ан. Стоянов	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
37	с. Палат	Къща на Иван Стоичков	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
38	с. Палат	Къща на Вангел Ст. Купдин	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	
39	с. Палат	Къща на Иван Стоилков	Списък от 30.12.1969 г.			Архитектурно-строителен	

40	с. Палат	Къща на Алекси Главулов	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
41				
42	с. Палат	Къща на Герасим Антелов	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
43	с. Палат	Къща на Стойчо Милев Кацарски	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
44	с. Палат	Къща на Иван Д. Попчев	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
45	с. Палат	Къща на Вангелия В. Митрева	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
46	с. Палат	Къща на Тачо Пешов и Славка Пешова	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
47	с. Палат	Къща на Христо Ил. Чорбаджийски и Димитър К. Тошев		Архитектурно-строителен
48	с. Палат	Къща на Димитър Н. Костадинов	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
49	с. Палат	Къща на Георги и Мито Доневи	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
50	с. Палат	Къща на Петър П. Цветков	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
51	с. Палат	Къща на Стоян Дремджийчки	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
52	с. Палат	Къща на Яне Ст. Трайков	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
53	с. Палат	Къща на Андрея Ст. Стойков	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
54	с. Палат	Плевня на Яне Ст. Трайков	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
55	с. Палат	Къща на Катерина Георгиева	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
56	с. Палат	Къща на Малчо Г. Ромев	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
57	с. Палат	Къща на Марин Ст. Чинков с. Палат	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен
58	с. Палат	Къща на Стана Г. Петкова	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен

59	с. Палат	Къща на Владимир Т. Кацарски		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
60	с. Палат	Къща на Благой Д. Стоев и Алекса Ив. Джадиков		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
61	с. Палат	Къща на Никола Ал. Салмаджийски		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
62	с. Палат	Къща на Никола Л. Чилинов		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
63	с. Палат	Къща на Елена Ст. Терзийска и Борис Сп. Терзийски		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
64	с. Палат	Къща на Костадин Г. Граматиков		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
65	с. Раздол	Къща на Благой Ев. Бранчов и Георги Т. Иванов		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
66	с. Раздол	Къща на Манол Ев. Пендурков		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
67	с. Раздол	Къща на Милуш Т. Тичев		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
68	с. Раздол	Къща на Стоил Ст. Пъцев		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
69	с. Раздол	Къща на Начо С. Малинов		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
70	с. Раздол	Църква „Св. Спас”		Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
71	с. Цапарево	Църква „Св. Димитър”	Кв. 9; УПИ IV-67	Списък от 30.12.1969 г.; Списък от 08. и 12. 1976 г.; Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.	Художествен	III група
72	с. Цапарево	Къща на Иван Д. Терзийски	Кв. 26; УПИ V-165	Списък от 30.12.1969 г.	Архитектурно-строителен	
73	с. Цапарево	Къща на Гюргя С. Георгиева	Кв. 12 УПИ V-57	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
74	с. Цапарево	Къща на Панайот Г. Капакчийски	Кв. 14 УПИ II-37	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
75	с. Цапарево	Къща на Стойко Н.	Кв. 27	Списък от	Архитектурно-	

		Джамбазки	УПИ II-155	30.12.1969 г	строителен	
76	с. Цапарево	Къща на Александър Н. Секулов	Кв. 28 УПИ III-139	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
77	с. Цапарево	Къща на Ангел Ст. Дончев	Кв. 27 УПИ III-136	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
78	с. Цапарево	Къща на Стоян Георгиев Падарски	Кв. 27 УПИ III-135	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
79	с. Цапарево	Къща на Христо Д. Терзийски	Кв. 27 УПИ VI-130	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
80	с. Цапарево	Къща на Никола Ст. Жежов	Кв. 27 УПИ XI-129	Списък от 30.12.1969 г	Архитектурно-строителен	
81	с. Велющец	Църква „Св. Богородица”		Списък от 12.1977 г.; Писмо № 2213 от 16.04.1980 г.	Художествен	III група

Съгласно чл. 146, ал. 3 от ЗКН недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория “Национално значение”, до установяването им като такива по реда на този закон.

С Разпореждане на МС № 1711 от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за паметници на културата, и съгласно §10, ал. 1 от ЗКН притежават статут на НКЦ с категория “Национално значение”.

С писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата, и съгласно §12, ал. 1 от ЗКН притежават статут на НКЦ.

Приложение 8

Културен календар за 2020 г. на Община Струмяни

Културни събития с международно участие

Дата	Място	Културна проява	Организатор/и	За контакти
23-25 октомври	с. Микрево, Община Струмяни	Международен фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува“	Община Струмяни	07434/31-08, факс: 04734/31- 05 e-mail: strumyani_oba@yahoo.com e-mail: maleshevopee@gmail.com

Културни събития с национално значение

Дата	Място	Културна проява	Организатор/и	За контакти
3 март	с. Струмяни	3 март – Освобождение на България от турско робство	Община Струмяни	07434/31-08, факс: 04734/31- 05 e-mail:strumyani_oba@yahoo.com
1 юни	с. Микрево	Първи юни - Международен ден на детето - весела музикална програма с много изненади	Община Струмяни, ДГ „Патиланци“	07434/30-59 07434/31-08 e-mail:strumyani_oba@yahoo.com Калина Джаджова e-mail: odz.mikrevo@abv.bg
6 септември	с. Струмяни	Ден на съединението - поднасяне на венци	Община Струмяни	07434/30-59 07434/31-08 e-mail: strumyani_oba@yahoo.com
22 септември	с. Микрево	„Ден на независимостта на България”- тържествен концерт	Община Струмяни	07434/30-59 07434/31-08 e-mail:strumyani_oba@yahoo.com
1 ноември	с. Микрево	„Ден на будителя”- празничен концерт	СУ “Св. Паисий Хилендарски“	Лиляна Велкова e-mail: sou_mikrevo@abv.bg 07434/30-05

Културни събития с регионално и местно значение

Дата	Място	Културна проява	Организатор/и	За контакти
18 януари	с. Кърпелево	Народен събор в с. Кърпелево	Кметство с. Каменица, община Струмяни, област Благоевград	Христо Варсански 0879 204 873
1 февруари	с. Илинденци	Празник на „Боговете на виното“ – посрещане боговете на виното и плодородието, обявяване царя на лозята	Кметство с. Илинденци, община Струмяни, област Благоевград	Илия Башлиев 0878 674 027; 07434/20-43; 07434/31-08, факс: 04734/31-05 e-mail:strumyani_oba@yahoo.com
7 април	с. Струмяни	Празник на Община Струмяни	ОБА Струмяни	07434/31-08, факс: 04734/31-05 e-mail: strumyani_oba@yahoo.com
11 април	с. Микрево с. Струмяни с. Илинденци	Лазаруване	НЧ „Будител-1997” с .Струмяни, ДГ “Патиланци”	Калина Джаджова e-mail: odz.mikrevo@abv.bg 07434/30-07; 07434/30-59
16 - 19 април	с. Драката	Народен събор в с. Драката Великден	Кметство с. Драката, община Струмяни, област Благоевград	Йордан Николов 0894 395 948; 07434/31 35
2 май	м „Решково” с. Микрево	Курбан в м „Решково”, с. Микрево	Кметство с. Микрево, община Струмяни, област Благоевград	Венцислав Янев 0893 956 267; 07434/3151 Църковно настоятелство
2 май	с. Горна Крушица	Курбан за здраве в с. Горна Крушица	Кметство с. Горна Крушица, община Струмяни, област Благоевград	Христо Варсански 0879 204 873 074341/20-48
2 май	м „Врабче” с. Илинденци	Курбан за здраве в местността „Врабче” с. Илинденци	Кметство Илинденци, община Струмяни, Област Благоевград	Илия Башлиев 0878 674 027; 07434/20-43
2 май	м „Градище“ с. Добри Лаки	Курбан за здраве в м. „Градище“ с. Добри Лаки	Кметство с. Добри Лаки, община Струмяни, област Благоевград	Вангел Грозданов 0878 402 708
6 май	с. Микрево	Курбан за здраве в чест на храмовия празник „Св. Георги”	Кметство с. Микрево, община Струмяни, област Благоевград	Венцислав Янев 0893 956 267; 07434/3151 Църковно настоятелство
6 май	с. Микрево	Гергьовден в ромската махала в с. Микрево	Кметство с. Микрево, община Струмяни, област Благоевград	Венцислав Янев 0893 956 267 Кирил Димев 07434/31-51

7 май	с. Кърпелево	Курбан за здраве в с. Кърпелево Марковден	Кметство с. Кърпелево, община Струмяни, област Благоевград	Христо Варсански 0879 204 873 074341/20-48
8 май	с. Гореме	Курбан за здраве в с. Гореме Марковден	Кметство с. Гореме, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 07434/6263; 0878428365
21 май	с. Струмяни	Курбан за здраве в чест на храмовия празник „Св. Константин и Елена”	Църква “Св. Константин и Елена” с. Струмяни, ОБА Струмяни	07434/30-07; 07434/31-08 Отец Никола Ризов
21 май	с. Гореме	Курбан за здраве в с. Гореме „Св. Константин и Елена”	Кметство с. Гореме, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 07434/6263; 0878428365
24 май	с. Микрево	„Ден на славянската писменост и култура” - среща с учителските колективи и награждаване на номиниран учител на годината	ОБА Струмяни, СУ “Св. Паисий Хилендарски	07434/31-08; факс: 04734/31-05 e-mail: strumyani_oba@yahoo.com Лиляна Велкова - 07434/30-05 e-mail: sou_mikrevo@abv.bg
28 май	с. Махалата	Народен събор в с. Махалата на Спасовден	Кметство с. Махалата, община Струмяни, област Благоевград	Митко Стоянов 0895 460 146
28 май	с. Вракуповица	Народен събор в с. Вракуповица на Спасовден	община Струмяни, област Благоевград	07434/31-08, факс: 04734/31-05 e-mail:strumyani_oba@yahoo.com
28 май	с. Раздол	Народен събор в с. Раздол на Спасовден	Кметство с. Раздол, община Струмяни, област Благоевград	Георги Пендурков 07434/7220; 0879 204 861
28 май	с. Седелец	Народен събор в с. Седелец на Спасовден	Кметство с. Седелец, Община Струмяни Област Благоевград	Митко Стоянов 0895 460 146
28 май	с. Клепало	Народен събор и курбан за здраве в с. Клепало на Петровден	Кметство с. Клепало, община Струмяни, област Благоевград	Георги Пендурков 07434/7220; 0879 204 861
8 юли	с. Добри Лаки	Народен събор в с. Добри Лаки на „Св. Троица“	Кметство с. Добри Лаки, община Струмяни, област Благоевград	Вангел Грозданов 0878 402 708
20 юли	с. Никудин	Народен събор в с. Никудин на Илинден	Кметство с. Никудин, община Струмяни,	Емил Костадинов 0878 975 375

			област Благоевград	0899232318
20 юли	с. Цапарево	Курбан за здраве на Илинден	Кметство с.Цапарево, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 07434/6263; 0878428365
25 – 26 юли	с. Илинденци	Народен събор на с. Илинденци, посветен на Илинденско-преображенското въстание	Кметство Илинденци, община Струмяни, област Благоевград	Илия Башлиев 0878 674 027 07434/20-43
25 – 26 юли	с. Цапарево	Народен събор на с. Цапарево, посветен на Илинденско-преображенското въстание	Кметство Цапарево, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 0878 428 365
27 юли	с. Каменица	Народен събор в с. Каменица на „Св. Панталеймон“	Кметство с. Каменица, община Струмяни, област Благоевград	Асен Митрев 07434/3840; 0879 204 877
27 юли	с. Палат	Народен събор в с. Палат на „Св. Панталеймон“	Кметство с. Палат, община Струмяни, област Благоевград	Йордан Николов 0894 395 948; 07434/20- 63
15 август	с. Игралище	Народен събор в с. Игралище на „Св. Богородица”	Кметство Игралище, Община Струмяни, Област Благоевград	Митко Стоянов 0895 460 146
15 август	с. Колибите	Народен събор в с. Колибите на „Св. Богородица“	Кметство с. Добри Лаки, община Струмяни, област Благоевград	Вангел Грозданов 0878 402 708
15 август	с. Горна Рибница	Народен събор в с. Горна Рибница на „Св. Богородица“	Кметство с. Цапарево, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 0878 428 365
8 септември	с. Велюшец	Народен събор в с. Велюшец на „Малка Богородица“	Кметство с. Игралище, община Струмяни, област Благоевград	Митко Стоянов 0895460146
18, 19 и 20 септември	с. Гореме	Народен събор в с. Гореме, посветен на Горемско въстание (1902 – 1903)	Кметство с. Гореме, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 07434/6263; 0878428365
26 октомври	с. Горна Крушица	Народен събор и курбан за здраве в с. Горна Крушица на Димитровден	Кметство с. Горна Крушица, община Струмяни, област Благоевград	Христо Варсански 07434/3848; 0879204873
26 октомври	с. Гореме	Курбан за здраве в с. Гореме Димитровден	Кметство с. Гореме, община Струмяни, област Благоевград	Димитър Вълков 07434/6263; 0878428365

8 ноември	с. Микрево	Курбан за здраве в чест на храмовия празник „Св. Архангел Михаил“	Кметство с. Микрево	
31 декември	с. Микрево, с. Струмяни, с. Илинденци	Посрещане на Нова Година Народно празнично увеселение за всички жители на общината	Община Струмяни	07434/31-08, факс: 04734/31-05 e-mail: strumyani_oba@yahoo.com

Приложение 9

Предварителна програма за организиране на дейности в Посетителски център – с. Струмяни през 2020 г.

Месец	Дата	Мероприятия	Посетители	Отговорни лица
Февруари 2020	28.02.2020 г.	**Изработване на венци** за 3-ти Март – Национален празник на Р България	Жители на община Струмяни	Валентина Чорбаджийска Христина Димитрова Диана Петкова Миглена Котева Стоица Котева
м. Март – м. Април	м. Март – м. Април	Засаждане на цветя в двора на Посетителски център Струмяни	Деца и младежи	Валентина Чорбаджийска ЦСРИ
м. Април	11 Април 2020 г. (събота)	Празник на община Струмяни - Фото изложба „Храмовете на община Струмяни“- *Великденски базар – „Великден идва“*	Жители и гости на община Струмяни	Валентина Чорбаджийска
м. Юли	Юли 2020	Арт занимания и приложно изкуство; Апликиране, декупаж, рисуване, пана от семена, магнити и др.		
м. Август	Август	Арт занимания и приложно изкуство; Апликиране, декупаж, рисуване; Изработка на килимчета на дървен стан.	Ученици от училище	Валентина Чорбаджийска
м. Септември	10.09.2020 г.	Презентация за традиционните храни и традиционното облекло на общ. Струмяни	Пенсионерски клуб „Бодро настроение“ - с. Струмяни; Ученици	Валентина Чорбаджийска
м. Октомври	23.10.2020 г.- 25.10.2020 г.	МФФ „Малешево пее и танцува“ - съпътстващи дейности		
м. Ноември	06.11.2020 г. 20.11.2020 г.	„Да се докоснем до бабините занаяти“: - предене; - плетене на една кука; - плетене на две куки; - бродиране.	Деца от ЦСРИ	Валентина Чорбаджийска
м. Декември	04.12.2020 г. 11.12.2020 г. 18.12.2020 г.	„Коледна работилница“ – изработка на играчки, сурвачки	Ученици от училище и ЦСРИ	Валентина Чорбаджийска

Източник: Общинска администрация, 2020 г.

Приложение 12. Многогодишна финансова рамка на ЕС и Нова рамка на регионалното развитие

Разбивката на разходите на ЕС за периода 2021 – 2027 г., в млрд. €, по цени от 2018 г.

<table>
<tr><th>Приоритети</th><th>Цели</th><th>Млрд. €</th><th>Програми и инициативи</th></tr>
<tr><td>1. Единен пазар, иновации и цифрови технологии</td><td rowspan="7">• Увеличаване на инвестициите в климатичната и цифровата трансформация;
• Интегриране на климатичната проблематика: цел за 30 % от общите разходи по програмите;
• Интегриране на цифровата проблематика: разходи за програми в областта на цифровото преобразуване;
• Увеличение на бюджета за: Програма „Цифрова Европа“ и
• Механизъм за свързване на Европа (цифров компонент);
• Нови собствени ресурси в четириетапен подход:
➢ Принос на база нерециклирани пластмасови отпадъци – 1 януари 2021 г.;
➢ Механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите и данък</td><td>143.4
(10.6 Next Generation EU)</td><td>• „Хоризонт Европа“;
• Фонд InvestEU.</td></tr>
<tr><td>2. Сближаване, устойчивост и ценности</td><td>1099.7
(721.9 Next Generation EU)</td><td>• Фондове на кохезионната политика,
• Механизъм за възстановяване и устойчивост,
• Механизъм за гражданска защита на Съюза – RescEU,
• Програма за здравеопазване.</td></tr>
<tr><td>3. Природни ресурси и околна среда</td><td>373.9
(17.5 Next Generation EU)</td><td>• Обща селскостопанска политика;
• Фонд за справедлив преход.</td></tr>
<tr><td>4. Миграция и управление на границите</td><td>22.7</td><td>• Фонд „Убежище и миграция“;
• Фонд „Интегрирано управление на границите“.</td></tr>
<tr><td>5. Сигурност и отбрана</td><td></td><td>• Европейски фонд за отбрана;
• Фонд „Вътрешна сигурност“.</td></tr>
<tr><td>6. Съседни страни и светът</td><td>98.4</td><td>• Инструмент за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС);
• Инструмент за хуманитарна помощ.</td></tr>
<tr><td>7. Европейска публична администрация (въведени след 2021 г.)</td><td>73.1</td><td></td></tr>
</table>

	върху цифровите технологии – ще бъде въведен до 1 януари 2023 г.; ➢ Схема на ЕС за търговия с емисии на база собствени ресурси (възможно разширяване към сектора на въздухоплаването и морския сектор); ➢ Работа по въвеждането на други нови собствени ресурси.		

Приложение 12А. ***ЕС - Нова рамка на регионално развитие и сближаване след 2020 г.***

Инвестиции	**Цели - % - Фондове**
1. Инвестициите в регионално развитие	Цели 1 и 2 – 65 - 85 % от средствата от ЕФРР и Кохезионния фонд.
2. По-интелигентна Европа	Иновации, цифровизация, икономическа промяна и подкрепа за малките и средните предприятия.
3. По-зелена безвъглеродна Европа	Прилагане на Парижкото споразумение и инвестиране в енергийния преход, възобновяемите енергийни източници и борбата с изменението на климата.
4. По-добре свързана Европа	Стратегически транспортни и цифрови мрежи.
5. По-социална Европа	Изпълнение на европейския стълб на социалните права и подкрепа за качествената заетост, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравеопазване.
6. Европа по-близо до гражданите	Подкрепа за местните стратегии за развитие и устойчивото градско развитие в ЕС.
Индивидуализиран подход на регионално развитие	
1. Политиката на сближаване продължава да инвестира във всички региони.	Запазване на трите категории: по-слабо развити региони; региони в преход; по-развити региони.
2. Разпределението на средствата от фондовете все още до голяма степен се основава на БВП на глава от населението.	Добавяне на нови критерии (младежка безработица, ниски равнища на образование, изменение на климата и приемане и интегриране на мигранти), за да се отрази по-добре действителното положение по места. Най-отдалечените региони ще продължат да се ползват от специално подпомагане от ЕС.
3. Политиката на сближаване	Подкрепа на стратегиите за местно развитие и овластяване на местните органи при управлението на средствата - 6 % от помощта по линия на ЕФРР се заделят за устойчиво градско развитие. Нова програма за изграждане на мрежи от контакти и капацитет на градските власти — Европейската инициатива за градовете.
4. Опростяване на дейностите	По-малко бюрокрация и по-прости начини за искане на плащанията. Единна нормативна уредба, която обхваща 7 фонда на ЕС, които се реализират в сътрудничество с държавите членки. Избягване дублирането на проверки - принципът на „единния одит“.
5. По-гъвкава рамка	Гъвкаво планиране на инвестициите и бюджетиране. Трансфер на средства в рамките на програмите.
6. Укрепване на връзката с европейския	Реформи на политиката на сближаване за създаване на благоприятна за инвестициите

семестър и икономическото управление на съюза	среда. Програма за подкрепа на структурните реформи. Нови благоприятни условия с цел премахване на пречките пред инвестициите.
7. Повече възможности за полезни взаимодействия в инструментариума на бюджета на ЕС	Местни стратегии за интегриране на мигрантите, подпомагани със средства на ЕС, използвани във взаимодействие. Взаимодействие с други инструменти на ЕС – например - Обща селскостопанска политика, „Хоризонт Европа“, LIFE или „Еразъм+“.
8. Interreg: Премахване на трансграничните препятствия и подкрепа за междурегионалните иновационни проекти	Нова възможност даден регион да използва част от своите собствени средства за финансиране на проекти навсякъде в Европа, съвместно с други региони. Ново поколение програми за междурегионално и трансгранично сътрудничество (Interreg). Европейски трансграничен механизъм - нов инструмент за граничните региони и страните, желаещи да хармонизират своите правни рамки. Създаването на междурегионални иновационни инвестиции. Подкрепа за изграждането на паневропейски клъстери в приоритетни сектори като големите информационни масиви, кръговата икономика, усъвършенстваните технологии за производство и киберсигурността.
9. Подобрени правила за постигане на по-добри резултати от инвестициите на ЕС	Всички програми ще имат рамка за изпълнение с количествено измерими цели. Въвеждане на годишен преглед на изпълнението под формата на политически диалог между органите, отговарящи за програмата и Комисията.
10. Засилено използване на финансови инструменти	Възможност държавите членки да прехвърлят част от своите средства по политиката на сближаване към новия централно управляван фонд InvestEU, за да ползват гаранцията, предоставена от бюджета на ЕС. Съчетаване на безвъзмездни средства и финансови инструменти.
11. Повече усилия в областта на комуникацията за подобряване на видимостта на политиката на сближаване	По-добро разясняване на положителните резултати на политиката на сближаване. Организиране на прояви за започването на големи финансирани от ЕС проекти и разработването на планове в социалните медии. Опростяване на комуникацията по финансираните от ЕС проекти - едно наименование обхваща всички различни фондове на ЕС; единен портал предоставя информация за всички налични финансови средства за предприятията; въвеждане на единна база данни за проекти, управлявана от Комисията.